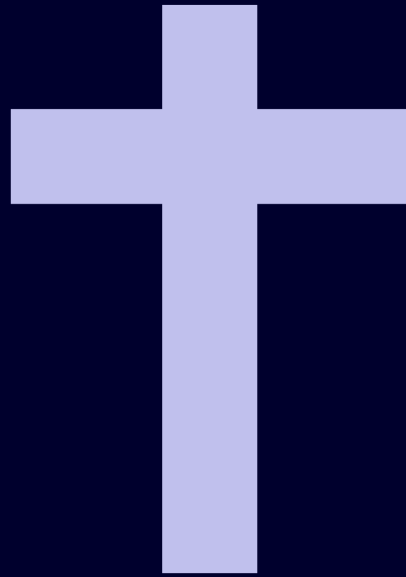

Godeeyo To Tekepo

Portions of the New Testament in the Odoodee language of
Papua New Guinea

Godeeyo To Tekepo
Portions of the New Testament in the Odoodee language of Papua New Guinea
Sampela hap Nupela Testamen long tokples Odoodee

copyright © 2006, 2015, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Odoodee

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
ffb0eddd-0f6e-5201-89ab-6fcbfcaebaba

Contents

FRT	1
INT	2
Matiyu	3
Maka	71
Luka	112
Yonee	181
Diye Di Odo	232
Loum	298
1 Tesalonika	329
2 Tesalonika	335
1 Timoti	339
2 Timoti	348
Taites	354
Palimon	358
Yemes	360
1 Yonee	368
2 Yonee	375
3 Yonee	376
Yuda	378
XXB	381
Pidi to abo	384

Godeeyo To Tekepo

Published with support of Friends
of the Odoodee people
A Partial New Testament in the
Odoodee language
which is spoken by approximately
700 people
who live in Western Province,
Papua New Guinea

Illustrations on pages 17, 50, 56,
63, 70, 73, 75, 89, 91, 92, 93, 97,
100, 109, 136, 182, 199, 241, 322
and 352 (2x) are by Louise Bass
© The British & Foreign Bible
Society, 1994.

Illustrations on pages 3, 7, 41, 67,
80, 102, 104, 107, 112, 115, 118,
170, 178, 180, 191, 202, 206, 218,
222, 226, 229, 238, 245, 261, 263,
284 and 286 are © 1996 David C.
Cook. Used by permission.

Illustrations on pages 6, 65 and
187 are by Darwin Dunham ©
United Bible Societies, 1989.

Illustrations on pages 94, 148, 334
and 353 are by Horace Knowles
© The British & Foreign Bible
Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Illustrations on pages 122, 171,
304 and 308 are by Gordon
Thompson © 2012 Wycliffe
Bible Translators Inc. and
are licensed under the Cre-
ative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivs 3.0
Australia License.

Illustrations on pages 5, 27, 44, 55,
66, 120, 150, 158, 196 and 243 are
by Graham Wade © United Bible
Societies, 1989.

© 2017 Wycliffe Bible Translators,
Inc.
First Edition 2017 - 150
ISBN: 0 86893 492 5

Preface

This book contains the following New Testament books, translated into the Odoodee language: Matthew, Mark, Luke, John, Acts, Romans, 1 & 2 Thessalonians, 1 & 2 Timothy, Titus, Philemon, James, 1,2,3 John and Jude.

All Scripture is inspired by God and is useful for teaching the truth, rebuking error, correcting faults, and giving instruction for right living, so that the person who serves God may be fully qualified and equipped to do every kind of good deed. (2 Tim 3:16-17)

We pray that God, through the Word of His grace, will build up the faith of the Odoodee people.

To daga malalo

Booka toowa hagee ma kulodu booka pepuso hagee moloso: Matiyu, Maka, Luka, Yonee, Diye di odoo, Loum, 1 & 2 Tesalonika, 1 & 2 Timoti, Taites, Palimon, Yemes, 1,2,3 Yonee, osoloso Yuda.

Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odoo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odoo oso mopoodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame. (2 Timoti 3:16-17)

Iyo Godee mapoo takooso, Godeeye yayo sooloo dolone pidili to tekepo maga nibada tei too goo ee kibilame.

Matiyu To tekepo Matiyuye hogugu

Matiyu booka goo eyo bei

Matiyu yo Yesu o hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu hee yoso. Yo o hu hee Libai deliso. Yu odooso Yesu mapoo tei talame to hogugu hagee yayo dimapoo teneeso. Esiga yayo to hogugu hagee ma kulodu Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo taka goo ee Yesuye medee tobuloso tomo sileeso. Osoloso Yesu Yu odooso bamelee Kelisoso.

Yesuwo amawe dio (Luka 3:23-38)

¹ Yesu Keliso yo Deibidiyo amawe, osoloso Deibidi yo Eibalahameeyo amawe. Esiga Yesuwo amawe dio dia hu hagoso.

² Eibalahameeyo owolo Aisek, osoloso Aisekeeyo owolo ee Yekob, Yekobeeyo owolo ee Yuda, osoloso Yekobeeyo owolo dio abo.

³ Osoloso Yudayo owolo ee Peles dio Sala dio (osoloso egee bia dia owee ee Tamala), osoloso Peleseeyo owolo ee Heslon, osoloso Hesloneeyo owolo ee Lam.

⁴ Osoloso Lameeyo owolo ee Aminadab, osoloso Aminadabeeyo owolo ee Nason, osoloso Nasonneeyo owolo ee Salmon.

⁵ Osoloso Salmonowo owolo ee Bowas (Bowaseeyo owee ee Leihab), osoloso Bowaseeyo owolo ee Obed (Obedeeyo owee ee Lut), osoloso Obedeeyo owolo ee Yesi.

⁶ Osoloso Yesiyo owolo ee wiligi odoo toboloso badebei Deibidiso. Deibidiyo owolo ee Solomon. (Solomonowo owee ee daga Yulayayo osobo.)

⁷ Osoloso Solomonowo owolo ee Lehobowam, osoloso Lehobowameeyo owolo ee

Abiya, osoloso Abiyayo owolo ee Asa.

⁸ Osoloso Asayo owolo ee Yehosapat, osoloso Yehosapateeyo owolo ee Yeholam, osoloso Yeholameeyo owolo ee Yusaya.

⁹ Osoloso Yusayayo owolo ee Yotam, osoloso Yotameeyo owolo ee Ahas, osoloso Ahaseeyo owolo ee Hesekeya.

¹⁰ Osoloso Hesekeyayo owolo ee Manase, osoloso Manaseeyo owolo ee Amon, osoloso Amoneeyo owolo ee Yosaya.

¹¹ Yosayayo owolo ee Yekonaya, osoloso Yosayayo owolo dio abo.

Biame domo omapoo Isalael odooso odoo abo sabolo ha temeleso, diba Babilon mi mapoo dabalame iyado diso. ¹² Esiga Isalael odooso Babilon mi mapoo dala ma kulodu debei biame omapoo Yekonayaye giso holo soomagooso, o hu ee Selatiyel. Osoloso Selatiyeleeyo owolo ee Selubabel.

¹³ Osoloso Selubabeleeyo owolo ee Abiyud, osoloso Abiyudowo owolo ee Eliyakim, osoloso Eliyakimeeyo owolo ee Asol.

¹⁴ Osoloso Asolowo owolo ee Sadok, osoloso Sadokowo owolo ee Akim, osoloso Akimeeyo owolo ee Eliyud.

¹⁵ Osoloso Eliyudowo owolo ee Eliyasal, osoloso Eliyasaleeyo owolo ee Matan, osoloso Mataneeyo owolo ee Yekob.

¹⁶ Osoloso Yekobowo owolo ee Yosep. Esiga Yosepeeye Meli huso. Osoloso Meliye Yesu edebeeyo takolone Keliso deli ee soomagooso.

¹⁷ Esiga Eibalahameeye badebei biame omaga bei mooloogooloso di wiligi odoo Deibidiye badebei biame omapoo, Kelisowo amawe dio 14 odoo hagee biaso debeiso. Osoloso wiligi odoo Deibidiye badebei biame omaga bei mooloogooloso di Babilon odoo oso Isalael odoo dala ma kulodu gilimado di biame omapoo, Ke-

lisowo amawe dio 14 odo hagee biaso debeiso. Osoloso abaga bei mooloogooloso di Yesu soomagoo biame mapoo, Kelisowo amawe dio 14 odo hagee biaso debeiso.

*Yesu Keliso soomagoo
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Yesu Keliso soomagoo goo ee egeesee moloso. Owee Meli Yosepeeye hulame dadagoloso debeiso. Esino diba huilega dobolone, Meli yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodoo goo ee eyo nediliyo ogoloso gooleedooso. ¹⁹ Esino Yosepeeye goo hagee duloso, gowoolone Meli pagalame gooleeso. Esino Yosep yo Godeeyo howo woola tekepo badeli. Esiga odo susuga eyo howo woola Meli pagalai yo goomegele. Egeeseelone Meli hulame dadaga ee mada pagalame yo goomogaso.

²⁰ Yosep yo goo hamaga goolone badoboome, Godeeyo momaiye oso sapootia mapoo yimapoo sibilesi egeesee takaso, “Yosep, Deibidiyo amawe, no Meli hulei na ebi. Bei, yo Dio Tei oso kitulugu maga koowasi moodooloso ka badoso. ²¹ Esiga yo giso holo soomagalaiso. Egeeseega nayo o hu Yesu hedi. Bei, o odo oso dibada goo tokenee eyo nei telega pagalame, yayo diba pidileiso,” diso.

²² Esiga Godeeye o odo yimaga to toloso kokodo takomo sili odo yimaga to taka goo oso tei dalame, goo susuga hagoso tei peledabaso. Bei, yayo egeesee takaso,

²³ “Sobo obuo giso dia goo gooleedele poogoo oso koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso.

Osoloso odo susuga oso o hu ee Imanuwel dolone dabalaiso,” diso.

Hu eyo bei ee Godee ibolo hodobo badoso.

²⁴ Esem Yosep yo tia hogabuloso Godeeyo momaiyeso yimapoo taka to ee dodolone Meli huso. ²⁵ Esino Yosep dio Meli dio hedebe delega

badolone, Meliye giso holo sooma-gooso. Esem Yosepeeye holope o hu Yesu hediso.

2

Giwo hesigeli odo oso Yesu agalame di

¹ Helodeeye Yu odoowo wiligi odo toboloso badebei biame omapoo, Yudiya mi toowa ma kulodu Betilhem mi pepooko mapoo Meliye Yesu soomagooso. Yesu soomagoloso hamamee giwo hesigeli odo oso osokoso sibili maga Yelusalem mi mapoo sibadeeso.

² Diba Yelusalem mapoo peledoboloso egeesee takomo silesibiso, “Ibada midee mapoo dobolone egeino, giwo toowa osokoso sibili omapoo molome egeiso. Iyo giwo egee ogoloso, wiligi odo hee olo soomagoo doloso gooleedoloso hamapoo ka sibadee. Esiga holope Yu odoowo wiligi odo toboloso badalame soomagoo ee kasomo? Bei, iyo o hu dokodoo poudalame ka sibadee,” dee takomo silesibiso.

³ Esino wiligi odo Helodee sabolo osoloso Yelusalem mapoo debeli odo susuga sabolo oso goo hagee duloso diya gooleeso. ⁴ Egeeseelone Helodeeye tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso tei eligili odo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso takolone Keliso kamapoo soomagalainala?” diso.

⁵ Esem diayo nei egeesee takaso, “Yudiya mi toowa ma kulodu Betilhem mi pepooko mapoo soomagalainala diso. Bei, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo oso egeesee hoguguso,

⁶ ‘Betilhem Yuda mi ee ma kulodu, Nayo Yuda mi toowa ee ma kulodu goo toowa ka moloso.

Bei, nee mi omaga wiligi odo tabalai ee sibileiso.

Yayo mo odoo Isalael mi mapoo debeli odoo ee bamalaiso,' dee takeliso."

⁷ Esem Helodeeye goo hagee duloso, giwo hesigeli odoo mapoo giwoso peledaba biame ee gooleedalame diba mada gilimadooso. ⁸ Osoloso diayo nei taka duloso diba Betilhem mapoo diye dolone to egeesee takaso, "Niba dilesos holope egee medee esiameloso ogoloso see wedi sibilesos amapoo takee. Egeesega anosee yimapoo dilesos o hu dokodoo poudileiya," dee takaso.

⁹⁻¹⁰ Esem giwo hesigeli odoo oso Helodeeyo to duloso dulone, giwo diayo dia mi mapoo egei hedebe onosee see egeiso. Diba giwo egee ogoloso diya goomoga sabolo giwoso malalo dime hamamee deede diso. Diba giwo egee hamamee dodomo dime, giwoso dilesos holopeso badebei moso eyo tobutu pouni meleso. ¹¹ Esem giwo hesigeli odoo oso holopeso badebei moso eyo kulodu gadilesos egeino, holope owee Meli dio badoboome egeiso. Esem diayo gauwulosos dobolone holope eyo hu dokodoo poudooso. Osoloso emegei di bi gold molee, osoloso siga medee sisigageli bi medee tekepo, osoloso mopoodoo soo kolo mapoo hedili hageesee yimapoo teneeso. ¹² Esino diba see wedi dilame tiano, sapootia mapoo Godeeye dimapoo egeesee takaso, "Niba see wedi duga, Helodeeye badebei maga na di. Esino niba eli hee maga nibada mi mapoo ka diyadee," diso. Esem diba to ee dodolone eli hee maga dibada mi mapoo diyadeeso.

Isipi mi mapoo kukulo di

¹³ Osoloso hamamee giwo hesigeli odoo olo dime, gesi omapoo Yosep tiamolome, sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesos yimapoo egeesee takaso, "No hogabulosos holope sabolos osoloso owee sabolos gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulo di. Bei, Helodeeyo odoo

osos holope egee wooloomalame esiamos sibileiso. Esiga niba kukulos dilesos Isipi mi mapoo dabalame di. Niba omapoo dilesos dogas, niyo see wedi sibilei biame ee ayo nimapoo takalaiso," diso.

¹⁴ Egeesee taka duloso gesi omapoo Yosep hogabulosos holope sabolos owee sabolos gilimadoloso Isipi mi mapoo kukulos diso. ¹⁵ Diba omapoo dilesos Helodee towa belesos bamelesos. Esiga goo hagee tei peledabaso, Godeeye o odoo yimagas to tolosos kokodos takomos sili odoo yimagas taka to sabolos tebilame. To ee hagoso, "Ayo mo holo Isipi mi ee poogoloso sibilame iso."

Giso holaiso piligu

¹⁶ Esino giwo hesigeli odoo oso Helodee mapoo takalame see wedi sibilegas, eli hee maga dibada mi mapoo wedi di goo ee duloso yo diya kamanasos. Osoloso yayo eyo nediliyo egeesee gooleeso, "Giwo hesigeli odoo oso giwo dia middee mapoo egei biame omagas simi dugo bakadio olo poogooso. Esiga ayo mo odoo mapoo takolone, giso holaisos dugo bakadio poogoo sabolos osolosos dima hamamee sooloogas magoo sabolos piligiye dagas, holope egee sabolos wooloomalaisos," diso. Esiga yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo Betilhem mi mapoo osolosos mi pepusos abo koola mapoo bumos di, omapoo dilesos giso holaisos pepusos susugas piligilame. Esem diayo dilesos giso holaisos dugo bakadio osolosos dima hamamee sooloogas magoo sabolos piligusos. ¹⁷ Esiga goo hagoso peledoboome Godee magas to tolosos kokodos takomos sili odoo Yelemayaye taka to sabolos teibasos. Bei, yayo egeesee hogugusos, ¹⁸ "Diya goohelame Lama mi ee ma kulodugas pisa ee dusos. Bei, sobos Laiseleeye owolos dio halo ka pusumos silosos. Esiga yo pisa koo koodobuosos.

Bei, owolo dio susuga olo piliguga.”

Yosepeeye Nasalet mi mapoo see wedi simi

¹⁹Yosep Isipi mi mapoo osee bado-boome, wiligi odoo taba Helodee taso. Esememe Yosep tiamolome sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso sibilesi yimapoo egeesee takaso, ²⁰“No hogabuloso holope sabolo owee sabolo gilimadoloso Isalael mi mapoo see wedi di. Bei, giso holo egee wooloomalame esieli odoo egee bia olo wediaso,” diso.

²¹Esememe Yosep to hagee duloso, holope sabolo owee sabolo gilimadoloso see Isalael mi mapoo wedi diso. ²²⁻²³Esino Helodee teme, see owolo Akaleyoseeye Yudiya mi mapoo wiligi odoo toboloso badebeiso. Esememe Yosep goo hagee duloso mi omapoo dilei ebiaso. Esememe sapootia mapoo Godeeyo momaiye oso see tobu sibilesi yimapoo egeesee takaso, “No Yudiya mi mapoo na di,” diso. Yosep yo momaiyeso egeesee taka duloso see Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badalame diso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo teibaso. Bei, diayo egeesee takaso, “Edebeeyo yo Keliso dolone Nasalet odoo dalaiso,” diso.

3

Yonee odoo howo oluguli odoo oso to taka

(Maka 1:1-8; Luka 3:1-18; Yon 1:19-28)

¹Osoloso Yesu Nasalet mi mapoo badoboome, Yonee odoo howo oluguli odoo oso sibilesi Yudiya miwe poogoo mi mapoo Godeeyo to egeesee takomo siliso, ²“Niba goo goolee su wudoloso nibada tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo

koola tooboo,” dee takomo siliso. ³Esiga Yonee odoo howo oluguli odoo eyo goo maga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye egeesee takaso,

“Odoo heeso miwe poogoo mi omaga egeesee idagoo, ‘Lodeeye sibilei eli moodee. Osoloso o eli medee hoodo magee,’ dee takomoloso.”

⁴Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala sabolo koo sabolo nali. ⁵Odoo susuga oso Yelusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso Yoden howo palaga debeli mi maga Yoneeye taka to ee dulame sibadeeso. ⁶Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso.

⁷Esino Yoneeye odoo howo olugumolome, Pelisi odoo susuga sabolo osoloso Sedisi odoo susuga sibilesi omapoo peledabaso. Esememe Yoneeye diba ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone, niba Godeeye kamana goo egee sibo maga mada pia dabalai teiba, dee ka takana? ⁸Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. ⁹Osoloso niba niso nediliyo niba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana goo maga mada pia dabalaiso, dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagoso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ¹⁰Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso.

¹¹Nibada goo tokenee goo mapoo miligi pia maga ayo niba wulo howodee mapoo oluguso. Esino odoo ama hamamee egee sibo oso

2:22-23: Isa 11:1; 53:2; Luka 2:39; Yon 1:45 **3:2:** Mat 4:17; Maka 1:15 **3:3:** Isa 40:3 **3:4:** 2Ki 1:8 **3:7:** Mat 12:34; 23:33 **3:9:** Yon 8:33, 39; Loum 4:12 **3:10:** Mat 7:19; Luka 13:6-9 **3:11:** Yon 1:26-27, 33; Diye 1:5; 2:1-13

Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Osoloso yayo yimapoo tei tele poogoo odoe ee dou mapoo toodalaiso. Esiga yayo kitulugu oso a dagadi. Esiga ayo o homo mapoo kali bi ee todilei a tebile. ¹² Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee mosopoo kukuleiso. Osoloso witi wo so ee dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso.

*Yesu howo olugu
(Maka 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Biame domo omapoo Yesu Gelili mi maga Yoden howo mapoo Yoneeye yo howo olugulame simiso. ¹⁴ Esino Yoneeye Yesu yo howo olugulei gowoolone yimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga no ayo howo olugulame amapoo ka simiyo? Nayo a howo olugulei tekepo,” diso.

¹⁵ Esemene nei Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nayo a howo olugulei tekepo. Bei, goo hagee Godeeye goomoga goo oso,” diso. Esemene Yonee to hagee duloso Yesu howo oluguso.

¹⁶ Osoloso Yesu howo oluguloso gasibilesa tobudulone egeino, Kei mi osulu yamagoloso Dio Tei oso molo masi pusibilesa yimapoo pubalegeme egeiso. ¹⁷ Esemene Kei mi ma dokodooga toso egeesee taka, “Hagee ayo diya gooma mo Holo oso. Ayo yimapoo diya goomogo,” dee takaso.

4

*Saitenso Yesu kukulo egei
(Maka 1:12-13; Luka 4:1-13)*

¹ Osoloso hamamee bo holo dia wiligi odoe Saitenso Yesu kukulo

3:16: Yon 1:32 **3:17:** Psa 2:7; Isa 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luka 9:35 **4:1:** Hib 2:18; 4:15 **4:2:** Exo 34:28 **4:4:** Deut 8:3 **4:6:** Psa 91:11-12 **4:7:** Deut 6:16 * **4:7:** To Isalael odoe dimapoo taka hagee Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso. **4:10:** Deut 6:13 * **4:10:** To Isalael odoe dimapoo taka hagee Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso.

agalame, Dio Tei oso Yesu miwe poogoo mi mapoo ido palaso. ² Yo biame 40 osoloso gesi 40 ee ma kulodu nei nelega sileeme yo diya hodiase. ³ Esemene kukuli odoe Saitenso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Godeeye owolo daga, nayo yo hagoso see wo pe dee takee,” diso.

⁴ Esino Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeye to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeye hedebe nei nolone badoga, gie badeli talaime. Esino Godeeye to wo masi nolone badoga, yo gie badeli talaiso,’” diso.

⁵ Esemene Saitenso see Yesu idoloso Godeeye hu dokodoo poudili mi Yelusalem mapoo ido diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso, ⁶ “No tei Godeeye owolo daga, no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi. Bei, Godeeye to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Godeeye o momaiye mapoo, no medee bamelee, dalaiso. Egeesega diayo no dia deeso douguleiso, no yo mapoo homodobiya.’”

⁷ Esemene Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeye to booka mapoo hogugu oso see tobu egeesee takooso, ‘Nee* wiligi odoe Godeeye taka to ee dada beleso agalame yimapoo na kukulo ege,’ diso.”

⁸ Osoloso Saitenso Yesu see mubi toowa ma dokodoo ido palaso. Osoloso yayo mi edebeeye bia susuga oso toowa di sabolo osoloso oso tekepo ee yimapoo eligiso. ⁹ Esemene Saitenso yimapoo see egeesee takaso, “Nayo amapoo gasuwoloso a dokodoo poudoga, mi susuga hagee ayo namapoo tenelaiso,” diso.

¹⁰ Esemene Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. Bei, Godeeye to booka mapoo

hogugu oso egeesee takooso, 'No* hedebe nee wiligi odoos Godee mapoo gauwuloso o hu dokodoo poudoolone o to mapoo ka mesimo sile,' diso."

¹¹ Esem Saitenso Yesu poogoloso diso. Esem Godeeyo momaiyeso sibiles Yesu pidiso.

Yesuye Gelili mi mapoo o tou bei mooloogoo

(Maka 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Yonee odoos howo oluguli odoos ee neliga moso ma kulodu magoo goo ee duloso, Yesu see Gelili mi toowa ee ma kulodu o midde Nasalet mapoo wedi diso.

¹³ Osoloso yo Nasalet poogoloso see Kapeniyum mi mapoo badalame diso. Kapeniyum mi hagee Gelili abei palaga mapoo doso. Mi egee bala bakadio Sebulun dio osoloso Naptali egee bia dia mi. ¹⁴ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos Aisayaye taka to sabolo tebilame goo hagoso tei peledabaso. Bei, yayo to egeesee takaso,

¹⁵ "Gelili odoos, niba Yu odoonee sabolo doso.

Nibada mi Yoden howo hodiokoo Gelili abei palaga mapoo moloso.

Osoloso odoos aboso nibada mi ee Sebulun sabolo osoloso Naptali sabolo dia mi deliso.

Esiga niba mo to dui.

¹⁶ Neliga ma kulodu debeli odoos, niba gadeebugu toowa agalaiso.

Osoloso odoos susuga oso teli mi mapoo debeli odoos, nimapoo gadeebugu toowa oso pounileiso."

¹⁷ Osoloso biame domo omapoo Yesuye Godeeyo to takalame bei mooloogoolone egeesee takomo sileeso, "Nibada goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei olo koola tooooso," dee takomo sileeso.

Yesuye o hamamee dili odoos abo daga malalo gilimadoo

(Maka 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Biame heeso Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebili odoos bakadio Saimon dio osoloso omolo Endulu dio egeiso. Saimonowo hu hee Pita. Esem diba dia pei howo kulomoo ogusamo silesibume, Yesuye sibulone diba egeiso. ¹⁹ Esem dimapoo egeesee takaso, "Niba ama hamamee deede sibe. Niba daga di kebigeli odoos doloso debeiso. Esino see epedee biame domo hamaga niba see odoos susuga Godee mapoo gilimadoloso sibili odoos doloso dabalaiso," diso. ²⁰ Esem diba to egee duloso dia pei omapoo saga poogoloso Yesubolo hodobo diyadeeso.

²¹ Osoloso diba omaga dulone egeino, di kebili odoos Sebediyowolo bakadio Yemes dio osoloso omolo Yonee dio egeiso. Dibada amabolo du ma kulodu pei mopoodoolone debeiso. Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba ama hamamee deede sibe," diso. ²² Esem diba to ee duloso dibada pei sabolo osoloso dibada ama sabolo du ma kulodu saga poogoloso Yesubolo hodobo diyadeeso.

Yesuye odoos paigiga susuga tekepo moodooga

²³ Esiga Yesuye Gelili mi toowa ma kulodu mosobia susuga mapoo silone, dibada howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligimo sileeso. Egeeseemo silone odoos paigiga susuga sabolo tekepo moodoogamo sileeso. ²⁴ Esem Gelili mi hodiokoo mi toowa Siliya deli omapoo debeli odoos oso yayo goo moodoomo silee goo ee duso. Goo egeesi maga odoos susuga oso paigiga opusomo opusomo di odoos ee Yesuye tekepo palame yayo badebei mapoo

iyado sibadeeso. Esiga paiye opusomo opusomo di oso too odoo hagee diayo Yesu mapoo iyado sibadeeso. Odoo aboso odoo dala toowa too ee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo bo holo paladee iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo todili iyado simiso, osoloso odoo aboso odoo su kakawa poogoo iyado simiso. Esememe Yesuye diba susuga tekepo paso. ²⁵ Osoloso odoo mooloogoodoo bei oso Gelili abaga osoloso Dekapolisi* abaga osoloso Yelusalem abaga osoloso Yudiya abaga osoloso mi abo Yoden howo hodiokoo debeli mi maga Yesuye badebei mapoo sibilesa yima hamamee deede diyadeeso.

Yesuye mubi ma dokodoo odoo mapoo eligi

5

5:1–7:29

¹ Yesuye odoo mooloogoodoo bei oso yimapoo sibadee ogoloso, mubi ma dokodoo peleso biaso. Esememe hamamee dili odoo oso yimapoo sibadeeso. ² Esememe omapoo yayo Godeeyo to dimapoo eligilame bei mooloogoolone egeese takaso,

Goomoga sabolo dabalai (Luka 6:20-23)

- ³ “Edebeeyo Godeeye diba pidilame yimapoo kibiloso dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso. Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.
- ⁴ Osoloso edebeeyo goohele sabolo pupusigilone dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso. Bei, Godeeye diba pidileiso.
- ⁵ Osoloso edebeeyo mesie sabolo dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso. Bei, hamamee mipoo susuga hagee dibada mi dalaiso.
- ⁶ Osoloso edebeeyo goo tekepo Godeeye goomoga goo ee talai ono

diya goolee sabolo dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee talame, yayo diba pidileiso.

- ⁷ Osoloso edebeeyo emegei sooloo dolone dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, nei Godeeye dimapoo sooloo dolone badalaiso.

- ⁸ Osoloso edebeeyo hedebe Godee mapoo goo hoodolone dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diayo Godee agalaiso.

- ⁹ Osoloso mesie dabalame segeli odoo doloso dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, Godeeye diba owolo dio dalaiso.

- ¹⁰ Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola goo tekepo too maga dala tolone dogo, diba goomoga sabolo dabalaiso.

Bei, diba Godeeye wiligi doloso ka badoso.

- ¹¹ Osoloso niyo amapoo tei too goo maga edebeeyo nimapoo to tokenee takoloso dala tenelone nimaga gamenee goo takooga, niba goomoga sabolo dabalaiso. ¹² Esiga niba sigabolone goomege. Bei, Kei mi mapoo nei toowa niyo talame nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga nimapoo dala tenelone egee do egee dia amawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo daga hoogoo debei mapoo dala hedebe egeese tenemeleeso.”

Solu sabolo gadeebugu sabolo (Maka 9:50; Luka 14:34-35)

- ¹³ “Mi toowa mapoo debeli odoo mapoo niyo solu masi ka doso. Esino soluso hadali me poogooga, nayo solu ee see hadalame kasee moodoolaiyo? Esiga solu hadali me poogooga, yo goo mauwe malaiso. Osoloso mi mapoo togobuguga, edebeeyo dokodooga homosu ebidileiso.

4:25: Maka 3:7-8 * **4:25:** Dekapolisi - mosobia dee bakadio tiadoo mooloogoodoloso hedi eyo hu toowa oso. **5:3:** Isa 57:15 **5:4:** Isa 61:2-3; Yili 7:17 **5:5:** Psa 37:11 **5:6:** Isa 55:1-2
5:10: 1Pita 3:14 **5:11:** 1Pita 4:14 **5:12:** 2Chr 36:16; Diye 7:52 **5:14:** Yon 8:12; 9:5

¹⁴ Esiga mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga mapoo niyo gadeebugu masi ka doso. Bei, mubi ma dokodoo mi edebeeyo bia mologa, mi egee mada malai. Haye. Yo medee woola molo egeliso.

¹⁵ Esiga odoo heeso keme pouloso tolo oso koo gagali. Haye. Yo keme pouloso odoo susuga oso o moso kulodu dobolone gadeebugu ee agalame woola pou mageliso.

¹⁶ Egeesi maga niyo mipoo toowa hamapoo debeli odoo mapoo gadeebuguloso dabalai tekepo. Egeeseega odoo susuga oso niyo goo tekepo tolone egee do ogoloso diayo nibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado o hu dokodoo poudileiso.”

Godeeye tei magoo hogugu

¹⁷ “Esiga Moseseeye tei magoo hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Godeeyo to hogugu ee ayo peegoo magalame ka simidoo, niyo dee na goolee. Haye, ayo egeese selame ka sibile. Esino ayo wulo diayo taka goo susuga ee tobuloso talame ka simi. ¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Mipoo toowa sabolo kei sabolo mauwe pegelega osee mologa, Godeeye tei magoo ma kulodu hu bei pepuso heeso peegoo osugobalaime. Esino tei oso taka goo susuga oso tobuloso peledabalaiso. ¹⁹ Esiga edebeeyo Godeeye tei magoo ma kulodu tei pepooko hedebe mapoo mesilega badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo diya pepooko doloso badalaiso. Esino edebeeyo Godeeye tei magoo susuga mapoo mesiloso badolone, emegei dimapoo goo egeesi masi moodoolame eligimo siloga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo toowa doloso badalaiso. ²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo Godeeye

tei magoo mapoo mesie goo oso tei eligili odoo sabolo, osoloso Pelisi odoo sabolo oso Godeeye tei magoo mapoo mesili goo ee dagadilega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badalaime.”

Kamanali goo

²¹ “Esiga Godeeye olo daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeese taka goo ee niba olo duso, ‘Emegei bei mauwe wooloomalai tei. Esiga edebeeyo emegei bei mauwe wooloomaga, o goo midileiso.’

²² Esino goo hamaga ayo see egeese takooso. Edebeeyo emegei dimapoo kamana sabolo badoga, yo goo midili mapoo ido palaiso. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no tokenee odoo daga, niyo yo wiligi odoo tebisa dimapoo ido peleso o goo midilei tekepo. Osoloso edebeeyo emegei dimapoo no boobada odoo daga, yo nei Dou mi mapoo toodalai tekepo.

²³⁻²⁴ Esiga nayo Godee mapoo emegei di bi tenelame badolone epedee omapoo nee odoo oso namapoo egee gooomolo gooleebuguga, nee emegei di bi ee omapoo magoloso see saga dileso nee odoo omapoo emegei di to takee. Osoloso see wedi sibilesa emegei di bi egee Godee mapoo tenee.

²⁵ Esiga namapoo goweli odoo oso no goo midilei mapoo ido duga, no eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo saga emegei dee. Esino nayo goo egeesi moodelega poogooga, yayo no goo midili odoo mapoo ido peleso nee goo midileiso. Egeeseega goo midili odoo oso no neliga moso gibadeli odoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso.

²⁶ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino molee yayo hesia sabolo tobuloso

5:15: Maka 4:21; Luka 8:16; 11:33
Luka 16:17; 21:33

5:19: Yem 2:10

5:16: Epe 5:8-9; 1Pita 2:12
5:21: Exo 20:13; Deut 5:17

5:17: Loum 3:31
5:22: 1Yon 3:15

5:18:
5:23-24:

Maka 11:25

nayo yimapoo teneega, no peegoo dileiso.”

Adaba kooka sobo goo heli teli goo sabolo, osoloso sobo pegeli goo

(Mat 19:19; Maka 10:11-12; Luka 16:18)

²⁷ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli talai ee tei,’ diso. ²⁸ Esino ayo nimapoo egeesee takooso, edebeeyo emegei dia kooka sobo mapoo howo todolone goo goolee ma kuloduga yibolo goo heli talame gooleega, o goo goolee oso yo sobo egee olo goo heli tooso. ²⁹ Esiga nee howo deede oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo deede egee tabigilei tekepo. Bei, nee howo bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo howo hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo. ³⁰ Osoloso nee dee deede oso no goo tokenee talame gido duga, nee dee deede ee kobigilei tekepo. Bei, nee dee bakadio sabolo badolone Dou mi mapoo dilei tekeponee. Esino nayo dee hedebe sabolo Kei mi ma dokodoo gadilei tekepo.

³¹ Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Edebeeyo osobo pagalame gooleega, yo sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso osobo mapoo tenee,’ diso. ³² Esino ayo nimapoo goo hamaga egeesee takooso, nosobo na peegee. Esino kooka sobo agayo giso hee sabolo goo heli too daga, yayo osobo egee pagalai tei mauwe. Esino yayo wulo goo hee maga osobo poogooga, yayo osobo ee goo tokenee mapoo gido duso. Bei, sobo ogooso giso hee mapoo obuoga, yo odoo heeyo giso ee peedee huso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo ee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Goo talame tei mageli

³³ “Osoloso daga hoogoo ibada amawe dimapoo to egeesee taka ee niba olo gooleedooso, ‘No goo tei moodoolame Godee mapoo tei magooga, tei egee na gababie,’ diso. ³⁴ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no goo hee moodoolame tei na ye. Esiga no Kei mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye wiligi doloso badeli oso. ³⁵ Osoloso mipoo toowa eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee Godeeye o homo kokusoloso badeli mi oso. Osoloso Yelusalem mi eyo hu hesialoso tei na ye. Bei, mi egee wiligi odoo Godeeyo mi oso. ³⁶ Osoloso nee wiligi mapoo sigolone tei na ye. Bei, nayo egee takoo goo oso nee wiligi ma kulodu wudu heeso opusomo dalai tebile. ³⁷ Esiga odoo heeso nimapoo sibilesa takolone tou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo ee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeesee selega poogooga, niba gameenee takooso. Esiga gamenee takeli goo ee Saiten maga siboso.”

Nei su teli goo

(Luka 6:29-30)

³⁸ “Osoloso niba to egeesee taka olo duso, ‘Odo heeso no woolone nee howo tabuguga, nei odoo o howo tabigilei tekepo. Osoloso see odoo heeso nee maga mapoo woolone mei hedebe dobuguga, nei o mei dobigilei tekepo.’ ³⁹ Esino ayo goo hamaga see egeesee takooso, no odoo heeso namapoo tokenee goo kasee moodooga, nayo yimapoo nei goo egeesi masi na moodee. Esiga odoo heeso nee haleegi mapoo kobuguga, see nee haleegi hodie mapoo kobugulame heligi magalai tekepo. ⁴⁰ Osoloso edebeeyo nee sedi talame goomogolone no goo midili mapoo ido duga, nayo

nee sedi egee sabolo osoloso nee kekeisu dugo sabolo yimapoo tenee. ⁴¹ Osoloso odoos heeso o bi kadaloso yibolo mi hee koola mapoo dilame sibilesa no giga, see nayo yibolo hodobo o bi eli sage kadadilei tekepo. ⁴² Esiga edebeeyo namapoo bi howaga, yimapoo wulo tenee. Osoloso edebeeyo namapoo bi hoowadalai goomogoga, yimapoo tenee.”

*Nimapoo ha teli odoos sooloo dele
(Luka 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Esiga niba to egeesee taka olo duso, ‘Nee odoos sooloo dolone namapoo ha teli odoos hegie,’ diso. ⁴⁴ Esino ayo goo hamaga nimapoo egeesee takooso, nimapoo ha teli odoos ee sooloo dele. Egeeseelone nimapoo dala teneli odoos halo Godee mapoo takolone ka debee. ⁴⁵ Esiga niyo goo hageesee tolone dogaa, goo oso niba tei ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ka eligiso. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo debeli odoos sabolo osoloso tokenee teli odoos mapoo osoko pa sabolo howo sabolo tobuloso tenemoloso. ⁴⁶ Esiga niba hedebe nimapoo sooloo deli odoos ee sooloo dolone dogaa, niba nei tekepo talaisomo? Haye, talaime. Bei, tokenee teli odoos sabolo egeesee seliso. ⁴⁷ Osoloso niyo hedebe nee odoos mapoo mo odoos dolone badogaa, egee goo tekepowo? Haye, peegoo debeli odoos sabolo goo hageesee teliso. ⁴⁸ Esiga nibada Ama Godeeye odoos susuga sooloo dolone egee bado egeesi masi niba nosee odoos susuga sooloo dolone ka debee.”

6

Bi mauwe odoos pidilei goo

¹ “Esiga niba wulo edebeeyo agalame goo tekepo na tomo silesibe. Bei, goo hageesee tomo silesiboga,

nibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo badeli magaa nei talaime.

² Egeesi ma kulodu niba bi mauwe odoos mapoo bi teneega, odoos howo woola na tenee. Bei, goo goolee bakadio gweli odoos oso odoos susuga oso hedebe diba tekepo doloso takalame, diayo goo hageesee howo gisili moso mapoo osoloso mosobia domopoo tomo silesibiliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi tomo silesibume, odoos susuga oso diba ogoloso goomogolone egee do magaa dibada nei tolone ka doso. Esiga diba Godee magaa nei hee talaime. ³⁻⁴ Esiga nayo bi mauwe odoos mapoo bi tenelame gooleega, nayo dimapoo mada tenee. Egeeseega Nama Godeeye nayo mada tekepo goo egee tomolo ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

*Godee mapoo takeli goo
(Luka 11:2-4)*

⁵ “Esiga niyo Godee mapoo takolone goo goolee bakadio gweli odoos masi na debee. Bei, diba odoos susuga oso agalame, mosobia domopoo osoloso howo gisili moso ma kulodu malalo peleso tebisamolone Godee mapoo takalai, diba goomegeliso. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi tolone egee do magaa diba nei tolone doso. Esiga diba Godee magaa nei hee talaime. ⁶ Esino nayo Godee mapoo takalame gooleega, nee moso ma kulodu gadilesa osulu kisiloso edebeeyo koo egeli Nama Godee mapoo ka takee. Egeeseega nayo mada yimapoo egee takomolo ogoloso yayo namapoo nei tenelaiso. ⁷ Osoloso niyo yimapoo takolone Godeeyo goo gooleedelee poogoo odoos oso dibada godee mapoo takeli egeesi masi takolone na debee. Bei, diayo Godee mapoo taka ee ma kulodu goo mauwe to diya sage takeliso. Bei, diayo goolee diayo sage takooga, dia godeeso duleiso, dee gweliso. ⁸ Esiga niyo

diba egeesi masi goo mauwe Godee mapoo takolone na debee. Bei, niyo goomoga goo ee nibada Ama Godee yayo malalo olo gooleedoloso ka badoso. ⁹ Esino niyo Godee mapoo takooga, hageesee takee,

‘Ibada Ama Kei mi ma dokodoo badeli,
biame susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odoo susuga oso dokodoo poudalame.

¹⁰ Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

Osoloso Kei mi mapoo nayo goomoga goo egee tomolo goo ee see mipoo hamapoo debeli odoo oso tolone ka dabalame.

¹¹ Osoloso biame susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenee.

¹² Osoloso ibada goo tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nose odoo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

¹³ Osoloso iba goo tokenee mapoo na gido di dee.

Esino iba Saitenso kitulugu omaga peegoo gilimado di.

[Bei, nayo wiligi doloso badeli goo sabolo,

osoloso nayo kitulugu egee molo sabolo,

osoloso nee hu oso toowa doloso kookaiyo moloso osee malaiso.

Hagee tei goo.]’

¹⁴ Esiga odoo aboso nimapoo tokenee goo moodooga, niyo dia tokenee ee boobado bigi. Niyo egeesega, nei nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado oso nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ¹⁵ Esino odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, niyo dia tokenee ee boobado bigilega poogooga, nei nibada Ama oso nibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime.”

Nei tei doloso Godee mapoo takolone dabalai goo

¹⁶ “Osoloso niba nei tei doloso Godee mapoo takolone dobolone, goo goolee bakadio gweli odoo oso moodeli egeesee na moodee. Bei, diba nei tei doloso dobolone, mudu poudoloso debeliso, odoo susuga oso diba nei tei doloso debei ee ogoloso gooleedalame. Esiga ayo nimapoo taka. Diayo goo egeesi moodoolone egee do maga, edebeeyo dia hu dokodoo olo poudooso. Goo egeesi maga Godeeye dimapoo nei hee tenelaime. ¹⁷ Esino no nei tei doloso badolone Godee mapoo takalame gooleega, nee mudu howo hapoloso wudu guloso ka badebee. ¹⁸ No egeesee badoga, odoo susuga oso nayo nei tei doloso egee bado goo ee diba gooleedalaime. Esino odoo susuga oso koo egeli Nama Godeeye nayo mada nei tei doloso egee bado goo ee ogoloso namapoo nei tenelaiso.”

Bi bei doloso badalai goo

(Luka 11:34-36; 12:33-34; 16:13)

¹⁹ “Esiga niba mi toowa hamapoo haga bi bei mooloogoo magoloso na debee. Bei, mi toowa hamapoo nibada bi abo siso naliso. Osoloso abo emisias ki nadoloso tokenee peliso. Osoloso abo heli teli odoo oso gasibilesi heli teliso. ²⁰ Esino niba Godeeye goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeesee seega, Godeeye Kei mi mapoo nei nimapoo tenelaiso. Mi omapoo siso nee bi koo nali, osoloso mi omapoo bi emisias ki nadoloso koo tokenee peli, osoloso heli teli odoo oso gasibilesi nee bi heli koo teli. ²¹ Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

²² Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. ²³ Esino nee howo oso tokenee poga, nee su

susuga neliga malaiso. Egeesi ma kulodu namapoo gadeebugu egee molo semidiloso badoga, no tei diya neliga ma kulodu badoso.

²⁴ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga niyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

Tei toloso dobolone haga na goolee

(Luka 12:22-31)

²⁵ “Esiga ayo nimapoo taka, niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso howo nalai sabolo osoloso dugo kalai sabolo omapoo haga na goolee. Bei, nei nalai bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁶ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino nibada Ama Godeeye Kei mi ma dokodoo egee bado oso dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁷ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagelisomo? Haye.

²⁸ Esiga niba kasi maga kali bi mapoo haga goolee sabolo ka dabala? Esino niba dobulu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diba dieso nediliyo pidilame tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. ²⁹ Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi

medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobulu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi. ³⁰ Esiga dobulu meli palapalawa tekepo oso epei bou gasibilesi moloso, see biame hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Bei, niyo Godeeyo howo woola goo toowa ka moloso. Odoo niba tei too kibile.

³¹ Esiga niba goo koudulone dobolone egeese na goolee, ‘Iyo nei sabolo howo sabolo kamapoo talaisoba? Osoloso iyo dugo kalai bi kamapoo talaisoba?’ dee na goolee. ³² Bei, peegoo debeli odoo oso bi hageesi maga diya goolone debeliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³³ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli goo ee goolone, daga malalo nibada Ama yayo goomoga goo ee tolone ka debee. Niyo egeeseega bi susuga niyo egee esigamolo ee nei yayo nimapoo tenelaiso. ³⁴ Esiga niba godigi gooso peledabalai mapoo goo haga koudulone na debee. Bei, godigi eyo goo ee godigi eyo goo oso. Esino niba epei eyo goo ee goolone ka debee.”

7

Emegei dia goo wulo goo mauwe na midi

(Luka 6:37-38, 41-42)

¹ “Niyo nee odoo heeyo goo wulo goo mauwe na midi. Esino niyo egeese midiga, nei Godeeye nibada goo onosee hedebe egeese midileiso. ² Bei, niyo emegei dia goo kasee midiga, nei nibada goo onosee Godeeye hedebe egeesi midileiso. Niyo goo teiba hedebe egeesi midiga, nei yayo niba nosee teiba hedebe egeesi midileiso.

6:25: Pil 4:6; 1Tim 6:6-8; 1Pita 5:7 **6:26:** Mat 10:29-31; Luka 12:6-7 **6:29:** 1Ki 10:4-7; 2Chr 9:3-6 **6:32:** Mat 6:8 **6:33:** 1Ki 3:11-14; Psa 37:4, 25; Loum 14:17 **7:1:** Loum 2:1; 1Kol 4:5; Yem 4:11-12 **7:2:** Maka 4:24

³ No kasi maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala? ⁴ Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee odoo mapoo takolone, 'Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,' dee ka takeliyo? ⁵ No tei goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeeseega nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso.

⁶ Godee mapoo tenelai bi ee so mapoo na tenee. Bei, soso namapoo see wedi sibilesa no palaiso. Osoloso namapoo bi tekepo egee molo be mapoo na togobise. Bei, beso bi mapoo homosu tooboomo siloga tokenee palaiso."

Esiaga agalaiso
(Luka 11:9-13)

⁷ "Esiaga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeeseega, nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeeseega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu nimapoo yamagalaiso. ⁸ Bei, woosali odoo oso goo talaiso. Osoloso esieli odoo oso goo agalaiso. Osoloso osulu mapoo kalamadili odoo mapoo osulu yamagalaiso.

⁹ Esiaga edebeeyo owoloye wo nalame woosaga, yimapoo yo tenelaisomo? ¹⁰ Osoloso yayo see di nalame woosaga, nayo yimapoo sa tenelaisomo? Haye. ¹¹ Niba tokenee odoo, esino niyo nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai goo ee niba gooleedooso. Esiaga ibada Ama Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo yimapoo bi woosali odoo mapoo bi tekepo teneli goo ee niba gooleedooso. ¹² Niba edebeeyo

goo hee nimapoo moodoolame goomogoga, daga niyo dimapoo goo egee moodee. Bei, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu oso eligi goo eyo bei hagoso."

Osulu pepooko
(Luka 13:24)

¹³ "Esiaga osulu pepooko maga gadi. Bei, Dou mi mapoo dili osulu ee diya toowa osoloso eli onosee diya toowa. Egeesi maga odoo bei oso osulu omaga galagadilesa eli omaga ka diyadaga moloso. ¹⁴ Esino gie badeli mapoo gadili osulu ee diya pepooko. Osoloso eli omapoo dili onosee diya pepooko. Esiaga odoo aboso eli egee ogoloso omaga ka diyadaga moloso."

Gamenee goo eligili odoo medee hoodo ege
(Luka 6:43-44)

¹⁵ "Niba obeeyamo! Gamenee goo eligili odoo medee ege. Bei, diba kolo ma dokodooga odoo tekepo masi nimapoo sibiliso. Esino dibada kulodu dobu so kamanali egeesi masi nimapoo sibiliso. ¹⁶ Esiaga niba diayo suso goo moodoo maga diayo egee do goo ee ogoloso gooleedeliso. Bei, pigi ko sabolo osoloso geleipi ko sabolo we ti maga ko koo peeya. ¹⁷ Esiaga homo su tekepo oso homokoko tekepo peliso. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tokenee peliso. ¹⁸ Esiaga homo su tekepo oso homokoko tokenee koo peeya. Osoloso homo su tokenee oso homokoko tekepo koo peeya. Haye. ¹⁹ Egeesi ma kulodu homo su kaso homokoko tekepo pelega mologa, homo egee heemagoloso dou mapoo toodalaiso. ²⁰ Esiaga gamenee goo eligili odoo ee diayo goo moodoo maga dia goo ee ogoloso niba gooleedalaiso.

7:7: Maka 11:24; Yon 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8:** 1Yon 3:22; 5:14-15 **7:11:** Yem 1:17 **7:12:** Mat 22:39-40; Loum 13:8-10 **7:15:** Mat 24:24; Diye 20:29; 2Pita 2:1 **7:16:** Gal 5:19-22; Yem 3:12
7:19: Mat 3:10; Luka 3:9; Yon 15:6 **7:20:** Mat 12:33 **7:21:** Luka 6:46; Yem 1:25

21 Esiga haga odoo susuga oso amapoo Lodee, Lodee dolone egee do oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileime. Esino odoo agayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado yayo goomoga goo ee tomo siloga, hedebe odoo egee bia oso gasibileiso. 22 Esiga goo midili biame mapoo odoo aboso sibilesa amapoo egeese takalaiso, 'Lodee, Lodee, iyo nee hu maga Godeeyo to takomo silesibiliso, osoloso nee hu maga odoo bo holo paladee peegoo hasiso bugu dolone silesibilulone goo toowa opusomo di moodoomo silesibiliso,' dee takalaiso. 23 Esino nei ayo dimapoo egeese takalaiso, 'Niba a gooleede. Esiga niba amaga peegoo diyadee, niba tokenee teli odoo,' dee takalaiso."

*Moso tegeli odoo bakadio
(Luka 6:47-49)*

24 "Edebeeyo to ayo eligi duloso mesiloso siloga, yo odoo goo medee gweli oso moso tegelame mi nelegedi dooloso omou sooloso moso tegei odoo egeesi masi badoso. 25 Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo weino, moso egee kibiya meleeso. Bei, moso omou mi nelegedi doloso omou ka sooga. 26 Esino edebeeyo to ayo eligi duloso mesilega siloga, yo odoo goo medee koo gweli oso moso tegelame mi nelegedi doolega omou sooloso, moso tegei odoo egeesi masi badoso. 27 Bei, i sabolo howo sabolo simiso, osoloso howo duwa oso o moso mapoo woome, moso egee kibilega saga goboloso guobuguso."

28 Yesuye goo hagee eligimeleso koodobume, odoo susuga yayo eligi du oso diya howoogadooso. 29 Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso eligi egeesi masi koo eligime.

Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso.

8

*Yesuye odoo agagisa bia tekepo pa
(Maka 1:40-45; Luka 5:12-16)*

1 Yesu mubi ma dokodooga kumoo moumolome, odoo mooloogoodoo bei oso yima hamamee diyadeeso.

2 Egeese semelee biame domo mapoo odoo agagisa bia* sibilesa Yesuwo homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeese takaso, "Lodee, nayo a tekepo moodoolai goomogoga, a tekepo moodee," diso.

3 Esemee Yesuye o deeso odoo egee sigolone egeese takaso, "Ayo no tekepo palai a goomogo. Esiga no tekepo pe," diso. Esemee epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso.

4 Esemee Yesuye yimapoo egeese takaso, "Nayo dilesa no ayo tekepo moodoo goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino nayo dilesa Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo nee su tekepo pa goo ee ka eligi. Osoloso odoo susuga oso ogoloso no tekepo moodoo goo ee gooleedalame, nayo Moseseeye tei magoo ee dodolone, nee su tekepo moodoo omaga emegei di bi tenee," diso.

*Loum ha teli gibadeli odoo oso tei
too goo
(Luka 7:1-10)*

5 Yesu Kapeniyum mi mapoo dilesa peledoboome, Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo* oso yo pidilame Yesu mapoo sibilesa egeese takaso, 6 "Lodee, mo tou teli odoo hee diya paiyega su kakawoo buguloso tiamoloso," diso.

7 Esemee Yesuye yimapoo egeese takaso, "Ayo sibilesa yo tekepo palaiso," diso.

7:23: Psa 6:8; 2Tim 2:19 7:29: Maka 1:22; Luka 4:32 * 8:2: odoo agagisa bia - Yu odoo dia tei oso takolone, odoo agagisa bia hageese ee Godeeyo howo woola kee kauwe deliso. Osoloso Yu odooso diba sigilei tei deliso. Goo egeesi maga yo tekepo palame Yesu mapoo ka hoowa. 8:4: Lev 14:1-32; Mat 9:30; Luka 17:14 * 8:5: Loum ha teli odoo 100 gibadeli odoo hagee Yu odoonee.

⁸ Esino Loum ha teli odo odo gibadeli odo oso nei egeese takaso, “Lodee, nayo mo mosopoo sibilei, a tebile. Esino mo tou teli odo ee tekepo palame, no wulo omaga tobudulone toso idagee. ⁹ Bei, anosee odo abo dia tou teli odo. Osoloso odo aboso mo tou teli odo doloso dobolone mo to mapoo mesiloso silesibiliso. Esiga ayo mo tou teli odo hee mapoo, ‘no koo diye’ daga, yo omapoo diliso. Osoloso see odo hee mapoo takolone, ‘no hamapoo sibeye’ daga, yo sibiliso. Osoloso see mo tou teli odo hee mapoo takolone, ‘no goo hagee teye’ daga, yo goo ee teliso. Esino mo tou teli odo ee tekepo palame nayo wulo toso idagee.”

¹⁰ Yesu to hagee duloso howodolone yima hamamee sibadee odo susuga mapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu kibiya tei too odo hee yo egesi egele. ¹¹ Esiga ayo nimapoo taka, mi opusomo opusomo di maga sibleso, Godeeye wiligi doloso badeli Kei mi mapoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob sabolo hodobo mooloogoodoloso nei nalame dabalaiso. ¹² Esino Yu odo tei tele poogoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Egeeseega omapoo dobolone mei gisile sabolo pupusigilone dabalaiso.”

¹³ Esemé Yesuye Loum ha teli gibadeli odo mapoo egeese takaso, “No nee mosopoo di. Nayo goo peledabalaiso doloso tei too oso goo peledabalaiso,” diso. Egeese semelee mapoo Loum ha teli gibadeli odo o tou teli odoowo mosopoo paiyega tiamelee odo ee olo weidooso.

*Yesuye odo susuga tekepo pa
(Maka 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Osoloso Yesu Pitayo mosopoo diso. Yo omapoo dileso egeino, Pitayo nalobo paiyeso kolo dei moodoome tiamolome egeiso. ¹⁵ Esemé Yesuye sobo egeeyo dee

mapoo sigime, paiye weidooso. Osoloso yo toboloso wo siloso Yesu mapoo teneeso.

¹⁶ Osoloso habe omapoo odo susuga oso bo holo paladee susuga Yesuye badebei mapoo iyado sibadeeso. Esemé yayo to kitulugu sabolo takeme, bo holo susuga odo ma kuloduga peegoo hasiso buguloso, odo paigiga susuga ee tekepo paso. ¹⁷ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Aisayaye daga hoogoo to taka sabolo tebilame siso. Bei, yayo egeese takaso,

“Yayo ibada paiye susuga egee molo yayo tolone iba tekepo paso.”

*Yesuye di hamamee dadalai goo
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Yesuye odo susuga oso yimapoo sibleso mooloogoodoo ogoloso, o hamamee dili odo mapoo egeese takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ¹⁹ Osoloso biame omapoo tei eligili odo heeso sibleso yimapoo egeese takaso, “Eligili odo, nayo kamapoo dusomo, nayo di ayo hamamee deede sileiso,” dee takaso.

²⁰ Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Dobu soso debeli mi moloso, osoloso sóso tieseli dibada ou moloso. Esino Odo Holo ayo tieli moso mauwe,” diso.

²¹ Osoloso odo abo Yesu ma hamamee dadagamo silesibili ee ma kulodu odo heeso Yesu mapoo egeese takaso, “Lodee, a no dadalai goomogo. Esino nayo epedee amapoo biame tenee, a mo ma toga bouleiya,” dee takaso.

²² Esemé Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “No a deede sibe. Tei tele poogoo odo ee odo wedia masi doso. Esiga diayo dia odo wedia eyo kou ee boulei tekepo,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Maka 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei mapoo meilesó du mapoo dalaga poogoloso diyadeeso. ²⁴ Diba diyadaga molome, haga booloogelega i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasooso. Esino Yesu du ma kulodu tiameleeso. ²⁵ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso dileso Yesu tidibugulone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, nayo iba pidi. Iba howoso nalasoo!” dee takaso.

²⁶ Esemé Yesu yo tia hogabuloso dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega haga ka ebiala? Niyo tei too diya pepooko,” diso. Osoloso yayo toboloso i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemé i sabolo howo ki sabolo omapoo koodobume, abei see howo gie paso.

²⁷ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee ogoó odoo bele? Poo sabolo osoloso howo ki sabolo oso o to mapoo duloso koodobiaso,” dee takaso.

Yesuye odoo bo holo pala bakadio tekepo pa

(Maka 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Osoloso Yesu abei hodiokoo daboogoloso Gadala odoo eyo mi mapoo dileso peledabaso. Yo omapoo dileso peledoboome, odoo bo holo pala bakadio oso odoo bi maga yimapoo sibadeeso. Odoo bakadio hagoso halabagamo silesibulone diya kitulugu sabolo silesibume, mosobia odoo oso wedia eyo bi eli omaga koo silesibili. ²⁹ Esemé odoo bo holo pala oso Yesu mapoo sibilesó toso neligidi egeesee takaso, “Godeeyo owolo, nayo imapoo ogoó goo moodoolame ka simiyo? No Godeeye biame magoo mapoo

sibilega wulo domo mapoo iba ee tokenee palame ka simiyo?” diso.

³⁰ Diayo tebisamelee koola mapoo be hu mooloogoodoo toowa oso mi namo silesibiso. ³¹ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Nayo iba peegoo hasiso buguga, iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso.

³² Esemé Yesuye diba be ma kulodu galagadi diso. Egeesee semelee domo omapoo odoo bakadio hagee bia dia kuloduga bo holo peegoo galagadilesó be ma kulodu galagadiso. Esemé be mooloogoodoo susuga oso godobia maga kukulo meilesó, howomoo wediaso.

³³ Be bali odoo oso goo hagee ogoloso, saga o mosobia mapoo hoguo dileso be mapoo goo peledaba sabolo osoloso odoo bakadio tekepo pa goo ee oposusumo sileeso.

³⁴ Esemé mosobia omapoo debeli odoo susuga oso Yesu agalame diyadeeso. Diba dileso yo ogoloso yimapoo howolone egeesee takaso, “No ibada mi hamaga peegoo di,” dee takaga meleeso.

9

Yesuye odoo su kakawa poogoo tekepo pa

(Maka 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Osoloso see Yesu o hamamee dili odoo sabolo du ma kulodu meilesó bulumaloso o midee Kapeniyum mapoo dalo soowaso. ² Diba omapoo dalo sooweleso peledoboome, odoo aboso odoo su kakawa poogoo ee kida mapoo tiediloso Yesu mapoo imado sibadeeso. Esemé Yesuye diayo tei too goo ee ogoloso odoo su kakawa poogoo yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no howaleegee. Nee goo tokenee ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

³ Esino tei eligili odoo abo oso Yesuye egeesee taka duloso gowoolone diesono egeesee takaso,

8:24: Psa 4:8 **8:26:** Mat 14:31; Psa 89:9 **8:29:** Maka 1:24; Luka 4:41 **9:1:** Mat 4:13

* **9:3:** Tei eligili odoo diba Yesu yo Godeeyo owolo, osoloso goo tokenee hapalai kitulugu Godeeye tenee yimapoo moloso doloso tei tele.

“Odoo hagoso Godee bolo takoo,” diso.*

⁴ Esino Yesu diayo goo goolee olo ogoloso egeesee takaso, “Niba kasi maga ayo taka goo mapoo dooboo goolone diya gowoolone ka dabala?”

⁵ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalaima. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida toloso di,’ daga, yo toboloso duga, odoo tekepo peli kitulugu amapoo molo doloso niyo gooleedalaiso.

⁶ Esino Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mipoo hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso.” Osoloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso.

⁷ Esem e odoo su kakawa poogoo toboloso o mosopoo diso.

⁸ Esem e odoo susuga oso goo hagee ogoloso howogadolone Godeeyo hu dokodoo poudoolone debeiso. Bei, Godeeye kitulugu hagee odoo mapoo tenee ogoloso.

Yesuye Matiyu idoo

(Maka 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Goo hagee koodobume Yesuye dulone egeino, tekisi molee teli odoo Matiyuye tekisi molee mageli mošo ee ma kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ama hamamee sibe,” diso. Esem e yo toboloso Yesuye di hamamee diso.

¹⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Matiyuwo mosopoo peliso nei nolone doboome, tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo oso sibilesa dibolo mooloogoodoloso nei nolone debeiso. ¹¹ Esino Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesuwo

hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga nibada eligili odoo oso tekisi molee teli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo nei nolone ka badabala?” diso.

¹² Esem e Yesuye to hagee duloso nei egeesee takaso, “Odoo paile poogoo ee melesenee neli odoo mapoo koo diya. Esino hedebe odoo paigiga oso melesenee neli odoo mapoo ka diya.

¹³ Esiga Godeeyo to booka ma hogugu oso egeesee takooso, ‘Emegei sooloo dolone nei pidi nei pidi dolone dabalai goo ee ayo diya gooleeso. Esino nei niyo amapoo gala hu wooloso tenelai goo ee ayo haga koo gweli,’ dee takooso. Esiga niyo dilesa to hagee takoo goo eyo bei medee gooleede. Bei, ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

Yesuye nei tei doloso debeli goo ee eligi

(Maka 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Biame heeso Yoneeyo hamamee dili odoo oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibolo osoloso Pelisi odoo sabolo Godee mapoo takolone dobolone nei tei doloso debeliso. Esino bei kasi maga nee hamamee dili odoo ee nei tei delega ka dabala?” diso.

¹⁵ Esem e Yesuye dimapoo wudu takolone nei egeesee takaso, “Sobo hulei odoo oso sobo hulame nei mopoodoo doloso o odoo gilimileiso. Egeeseega o odoo susuga sibilesa gooholone nei tei doloso dabalaisomo? Haye. Diba goomoga sabolo sobo huli odoo sabolo hodobo dobolone nei nolone hodobo dabalaiso. Esino biame heeso sobo huli odoo ee dimaga peegoo ido duga, diba nei tei doloso dabalaiso.”

¹⁶ Yesuye wudu takolone see egeesee takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso

omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodoolaiso. ¹⁷ Osoloso see edebeeyo wain i dia katolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodalaiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee katolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo. Egeeseega wain i sabolo osoloso katolo gout be koloso moodoo sabolo tokenee palaimo.”

Yesuye sobo holo sabolo osoloso sobo hee tekepo pa

(Maka 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesuye Yoneeyo hamamee dili odo mapoo to osee takomolome, howo gisili moso gibadeli odo oso sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Mo sobo holo epedee taso. Esiga nayo sibilesa yo o gie badeli see talame nee deeso sige,” diso. ¹⁹ Esem odo ogoso toboloso dime, Yesu o hamamee dili odo sabolo tebisaloso yibolo hodobo diso.

²⁰⁻²¹ Diba osee diyadaga molome, sobo hee aso woolooma koodobillega dugo 12 ma kulodu badebei oso Yesuwo dugo mapoo sigilame yima hamamee sibilesa egeesee gooleeso, “Ayo dugo Yesuye ka eyo su mapoo wulo sigoga, a tekepo palaiso,” dee gooleeso. Osoloso hegi sibilesa sigeso.

²² Esem epedee omapoo Yesu bidi toboloso sobo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, no howaleege. Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso,” diso. Esem epedee omapoo sobo egee olo tekepo paso.

²³ Osoloso Yesu see abaga howo gisili moso gibadeli odo eyo

mosopoo palaso. Diba omapoo peleso egeino, odo aboso goohele sabolo dobolone bogobou masi gawulone doboome egeiso. Esem odo aboso pupusiga meleeso. ²⁴ Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba peegoo diyadee. Sobo holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tiamolo,” diso. Esem diayo Yesuwo to duloso tei telega poogoloso wulo yiliga meleeso. ²⁵ Esino Yesuye odo susuga peegoo diyadee doloso sobo holo oso tamelee moso ee ma kulodu peleso o dee mapoo tooso. Esem sobo holo tamelee oso ta maga see hogabiaso. ²⁶ Esem mi su koola omapoo debeli odo mapoo goo hagee dudobuguso.

Yesuye odo howo neliga sabolo osoloso odo to koo keli ee tekepo pa

²⁷ Yesu moso omaga miyomoo meilesa dimeleeno, odo howo neliga bakadio oso yima hamamee toboloso dulone toso neligidi takolone egeesee takaso, “Deibidiyo amawe,* nayo iba sooloo dologa, iba pidi,” dee takomo diyadeeso.

²⁸ Osoloso Yesu yo see moso kulodu polome, odo howo neliga bakadio oso yayo badebei mapoo sibadeeso. Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba tei tosomo, ayo niba tekepo moodolai a teiba?” dee takaso. Esem diayo to nei egeesee takaso, “O, Lodee. Iba tei toso,” dee takaso.

²⁹ Esem Yesuye dibada howo mapoo sigolone egeesee takaso, “Niyo amapoo tei too goo maga niyo goomoga goo ee peledabalaiso,” diso. ³⁰ Esem dibada howo ee tekepo paso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Niyo dilesa goo hagee odo abo mapoo na takee,” diso. ³¹ Esino odo bakadio oso mi su koola omapoo debeli odo susuga mapoo Yesuwo goo ee oposusumo diyadeeso.

^{9:20-21:} Mat 14:36 ^{9:27:} Mat 20:29-34 * ^{9:27:} Deibidiyo amawe deli hu eyo bei ee Godeeye hudi magoo dolone takooso. ^{9:30:} Mat 8:4

³² Odoos howo neliga tekepo pa bakadio oso epedee omaga peegoo diyadaga molome, odoos aboso odoos bo holo pala Yesu mapoo ido simiso. Odoos hagee bo holoso yima kulodu badolone, to kelega badeliso. ³³ Esino Yesuye bo holo ee yimaga peegoo hasiso bugume, yo see to keiso. Esemee odoos susuga oso goos hagee ogoloso howoogadolone egeesee takaso, “Iba Isalael mi ma kulodu daga goos hageesee egele,” dee takaso.

³⁴ Esino Pelisi odoos oso egeesee takaso, “Bo holo dia wiligi odoos oso Yesu mapoo kitulugu teneega, yayo kitulugu omaga bo holo peegoo hasiso bugulone ka silo,” dee takaso.

Yesuye odoos susuga diya sooloo deli

³⁵ Osoloso Yesuye mi susuga ma kulodu silone, Yu odoowo howo gisili moso susuga ma kulodu to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goos ee eligimo sileeso. Osoloso yayo odoos paigiga susuga tekepo poomo sileeso. ³⁶ Egeeseelone Yesuye odoos susuga ogoloso diya sooloo dalaso. Bei, diba pidili odoos mauwe goos tiadoloso dobolone, sipi beso odoos diba bali mauwe debeli egeesi masi debeiso. ³⁷ Esemee Yesuye o hamamee dili odoos mapoo egeesee takaso, “Homolee ma kulodu nei susuga olo bi moodooloso goolai ee moloso. Esino nei ee gooloogalaitou teli odoos haga beinee. ³⁸ Esiga homolee gibadeli odoos mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu nei gooloogalame tou teli odoos abo diye dalame,” diso.

10

*Yesuye odoos 12 hesiga
(Maka 3:13-19; Luka 6:12-16)*

¹ Yesuye o hamamee dili odoos 12 gilimadoloso, yayo dimapoo kitulugu teneeso, diayos silesibulone

odoo susuga dima kulodu bo holo paladee ee peegoo habuguloso, odoos paigiga susuga tekepo palame.

² Esiga Yesuye diye di odoos 12 hagee bia dia hu ee hagoso. Saimon, o hu hee Pita, osoloso omolo Endulu, osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio Yonee dio, ³ osoloso Pilipi, osoloso Batolome, osoloso Tomas, osoloso tekisi molee teli odoos Matiyo, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Tadiyes, ⁴ osoloso Loum gamalee mapoo ha teli odoos Saimon, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoos dimapoo tiasooso).

*Yesuye odoos 12 diye di
(Maka 6:7-13; Luka 9:1-6)*

⁵ Yesuye odoos 12 hagee bia diye dolone dimapoo egeesee takaso, “Niyo duga, Yu odoonee mapoo osoloso Samaliya odoos mapoo na di. ⁶ Esino niba Isalael odoos mapoo di. Bei, diba sipi be hu oso diba bali odoos mauwe debeli egeesi masi doso. ⁷ Esiga niyo dilesos Godeeyo to egeesee takee, ‘Godeeye wiligi doloso badeli goos ee olo koola toobooso,’ dee takomo diyadee. ⁸ Egeeseelone odoos paigiga susuga tekepo pe, osoloso odoos wedia mapoo see gie badeli tenee, osoloso odoos agagisa bia see tekepo pe, osoloso odoos ma kulodu bo holo paladee peegoo hasiso bigi. Ayo nimapoo kitulugu hagee nei mauwe teneeso. Esiga niyo odoos susuga pidimo silone, tou eyo nei talame na howamo silesibe.

⁹⁻¹⁰ Niyo dulone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso sedi bakadio sabolo, osoloso homo mapoo kali bi hee sabolo, osoloso susu sabolo tolosos na diyadee. Bei, tou teli odoos ee dia tou eyo nei talaitebiliso.

¹¹ Niyo mi hee mapoo dilesos, mi omapoo odoos hee niba medee egeli

esie. Niba odoo egeesee ogoloso yibolo hodobo o mosopoo debee. Osoloso mi egee poogoo dilega osee dobolone, yibolo o moso omapoo debee. ¹² Osoloso niba moso hee mapoo ido pologa, niyo moso omapoo debeli odoo mapoo emegei di to egeesee takee, 'Godeeyo mesie goo oso nibolo mele dee.' ¹³ Egeeseega moso ee ma kulodu debeli odoo oso emegei dolone mesie sabolo niba moso kulodu iyado pologa, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaiso. Esino di-ayo niba dibada moso kulodu iyado pelega poogooga, Godeeyo mesie goo oso dibolo malaima. ¹⁴ Esiga niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi egee poogoloso dulone, megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. ¹⁵ Esiga ayo nimapoo taka, mosodei kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadilega poogooga, nei Godeeye midilei biame omapoo, dala toowa diayo talai oso Sodom bia sabolo osoloso Gomola bia oso dala talai ee dagadileiso."

Dala egee sibo eyo goo
(Maka 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ "Esiga ayo niba sipi be hu masi dobu so kamanali ma kulodu diye deeso. Esiga niba hebise masi dobolone medee goolee sabolo bolone ka debee. Osoloso niba molo masi dobolone niyo debei ma kulodu goo tokenee mauwe debee.

¹⁷ Esiga niba obeeyamo. Edebeeyo niba toloso goo midili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso. ¹⁸ Osoloso niba mo goo maga gamalee wiligi odoo tebisa sabolo osoloso wiligi odoo toowa tebisa abo

dia mudugiyopoo ido peleso omapoo holoogalaiso. Esino niyo omapoo peleso mo goo ee dimapoo osoloso Yu odoonee mapoo takolone dabalaiso. ¹⁹ Egeesi ma kulodu edebeeyo niba goo midili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, biame omapoo Dio Tei oso niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo tenelaiso. ²⁰ Esiga niba niso goolee takalaime, esino Nama Godeeye Dio Tei nimapoo tenee oso nibolo toboloso goo goolee tekepo teneega niyo egeesee takalaiso.

²¹ Biame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame diba goweli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee selaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso. ²² Bei, niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²³ Esiga odoo susuga oso nimapoo dala teneega, mi omaga mi hee mapoo kukulo diyadee. Esino ayo nimapoo taka. Niyo egeeseelone Isalael mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo Godeeyo to osee takomo silesiboga, Odoo Holo ayo omapoo sibileiso.

²⁴ Esiga hamamee dili odoo oso dia eligili odoo ee dagadileso koo badoso. Osoloso tou teli odoo oso dibada wiligi odoo taba ee dagadileso koo doso. ²⁵ Egeesi ma kulodu dibada eligili odoo mapoo goo heeso peledaba hedebe egeesi oso o hamamee dili odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo dabalai tekepo. Osoloso wiligi odoo taba mapoo goo heeso peledaba hedebe egeesi oso o tou teli odoo dimapoo peledobooga, diba goomoga sabolo

10:12: Luka 10:5-6 **10:14:** Luka 10:10-12; Diye 13:51 **10:15:** Mat 11:24; Yuda 1:7 **10:16:** Luka 10:3; Loum 16:19 **10:17:** Maka 13:9-11; Luka 12:11-12; 21:12-15 **10:20:** Yon 14:26 **10:21:** Mica 7:6; Mat 10:35; Maka 13:12; Luka 21:16 **10:24:** Luka 6:40; Yon 13:16; 15:20 **10:25:** Mat 9:34; 12:24; Maka 3:22; Luka 11:15

dabalai tekepo. A nibada wiligi odoo doloso ka badoso. Esiga odoo aboso a hu tokenee Belsebul* hediga, niba nosee hu diya tokenee hedigileiso.”

Mi odoobolo na ebi
(Luka 12:2-7)

²⁶ “Esiga niba goweli odoo ee bolo haga na ebi. Bei, goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ²⁷ Esiga ayo nibolo silone goo abo hedebe nimapoo takeli susuga ee see niyo woola yilige bigi. Osoloso ayo nimapoo goo hee mada dulu mapoo takooga, goo egee niyo moso omu ma dokodoo peleso see woola takee. ²⁸ Esiga niba odoo nimapoo goweli ee bolo haga na ebi. Bei, diba hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomalai diba tebile. Esino niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. Bei, yayo nibada su sabolo osoloso dio sabolo tokenee palame, Dou mi mapoo toodalai yo teiba. ²⁹ Esiga niba goolee, só pepuso bakadio ee wulo molee ko ta hedebeso teli. Esino ee ma kulodu só pe heeso talai ee ibada Ama Godeeye koo goomogoga, só pe egee talaima. ³⁰ Esiga nibada wiligi mapoo wudu susuga egee molo, Godee yo olo gooleedoo. Bei, yayo susuga olo hesigaso. ³¹ Esiga niba haga obugulone na debee. Bei, Godeeyo howo woola sóso goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.

³² Esiga odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee yilige buguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoo dalaiso. ³³ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei tele poogoo goo ee woola yilige buguga, nei ayo mo Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado eyo howo woola yo mo odoonee dalaiso.”

Domo pilei goo

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Esiga niba ayo mi toowa hamapoo mesie goo tosimi dee na goolee. Haye, ayo mesie goo tosimi, esino domo pilame ka simi. ³⁵ Esiga ayo simi goo eyo bei egeese moloso. Giso holo oso amabolo domo pileiso.

Osoloso sobo holo oso oweebolo domo pileiso.

Osoloso gisowo osobo oso odoowa dio domo pileiso.

³⁶ Esiga egeesi ma kulodu nee soosoosoo namapoo ha teli odoo doloso dabalaiso.

³⁷ Edebeeyo ama sabolo, owee sabolo, owolo giso holo sabolo, osoloso sobo holo mapoo diya goolee sabolo badolone, hee a goolee pepooko mologa, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ³⁸ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso, ayo di hamamee dedelaga poogooga, yo ayo di hamamee deede sibilei tebile. ³⁹ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo balai daga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli osugobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.”

Nei tekepo talai

(Maka 9:41)

⁴⁰ “Edebeeyo niba o mosopoo gilimado pologa, yayo a ido poloso. Esiga edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma Godee a diye di ee ido poloso. ⁴¹ Osoloso edebeeyo Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoo ee ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godee maga to tolosoko kokodo takomo sili odoo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi talaiso. Osoloso edebeeyo Godeeyo howo woola odoo tekepo ogoloso, o mosopoo ido pologa, yo Godeeyo howo woola odoo tekepo oso nei teli yinosee hedebe egeesi masi

* **10:25:** Belsebul ee Saiteneeyo hu hee. **10:26:** Maka 4:22; Luka 8:17 **10:28:** Yem 4:12; Loum 8:31 **10:31:** Mat 6:26 **10:33:** Maka 8:38; Luka 9:26; 2Tim 2:12 **10:35:** Mica 7:6 **10:38:** Mat 16:24-25; Maka 8:34-35; Luka 9:23-24; 17:33; Yon 12:25 **10:40:** Maka 9:37; Luka 10:16; Yon 13:20

talaiso. ⁴² Osoloso edebeeyo mo hamamee dili odoo hee wuluge ogoloso yimapoo bi pepooko wulo howo egeesi keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

11

¹ Yesu o hamamee dili odoo ¹² mapoo goo hagee taka koodobuloso see Gelili mi toowa ee ma kulodu Godeeyo to takomo silame diso.

Yesu dio osoloso Yonee odoo howo oluguli dio
(Luka 7:18-35)

² Yonee odoo howo oluguli oso neliga moso ma kulodu badolone, Kelisoye goo tomo silee duloso o hamamee dili odoo abo Yesu mapoo diye diso. ³ Esemе diba dilesо Yesuye badebei mapoo peledoboloso yimapoo egeesee takaso, “Yoneeye iba namapoo diye dolone to egeesee takeeyena, ‘No tei Keliso iyo hagee bamolo odoo osomo? O, iba odoo hee bamalaiyo?’” diso.

⁴ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dilesо niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo ee Yonee mapoo takee. ⁵ Bei, odoo howo neliga oso see medee ogowa. Osoloso odoo bagi daga poogoo sabolo see tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo agagisa bia sabolo tekepo poloso ka silesiba. Osoloso odoo dulu tabaga onosee tekepo poloso to taka see duliso. Osoloso odoo wedia sabolo hogogabuloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ⁶ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso.”

⁷ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi diyadeeme, Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo Yoneeyo goo takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poogoo mi mapoo ogoogo agalame

ka diyo? Pooso sibulone obu dabisa ee agalame ka diyo? ⁸ Niba ede-beeyo dugo tekepo kaloso bado-boome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo tebisa oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ⁹ Esino niba wulo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dilesо egei odoo Yonee hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei ee yayo dagadilesо ka badoso. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo ee Yoneeyo goo ee takooso,

‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso, odoo susuga oso nayo sibilei mapoo mopoodoo doloso de-beeye dalame,’ diso.

¹¹ Esiga ayo nimapoo taka. Odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadilesо ka badoso. Esino ede-beeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadilesо ka badoso. ¹² Esiga odoo howo oluguli Yoneeye Godeeyo to takomo silee biame omaga bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo tokenee teli odoo oso ha teli odoo masi Godeeye wiligi doloso badeli goo ee tokenee palame diya kituluguso. ¹³ Yonee sibilega bado-boome, Moseseeye eligi goo sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo susuga oso hogugu oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takemeleeso. ¹⁴ Esiga niyo to diayo taka hamapoo tei toga, niyo Yonee see Ilaya dalaiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye sibilei goo ee takemeleeso. ¹⁵ Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

¹⁶ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoo epedee biame hamapoo egee do odoo ee kasee masiso dosomo? Diba holaiso masi go domopoo dobolone emegei

dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeese takaga meliso, ¹⁷ 'Iyo goomoga kosaiya poume, niba hepele. Osoloso iyo goohele kosaiya poume, niba pisile,' diso. ¹⁸ Niba odoo egeesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo oluguli yayo sibilesone nei haga toowa namo sile, osoloso wain i keesoo nele. Esino niyo yo bo holo paladoo, dee takeliso. ¹⁹ Osoloso hamamee Odoo Holo a olo simiso. Ayo sibilesone wo sabolo wain i sabolo namo sileeme, niyo a nei sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo, dee takeliso. Osoloso niyo a tekisi molee teli odoo sabolo, osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebe doloso ka badeli deliso. Esino odoo agayo Godeeyo goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeyo goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso."

Yesuye odoo tei tele poogoo eyo goo taka

(Luka 10:13-15)

²⁰ Yesuye mi abo mapoo goo toowa opusomo di moodoomo sileeme, odoo mi omapoo debeli oso dia goo tokenee su wudelega poogoome, yayo odoo egee bia dia goo ogoloso dimapoo diya takolone egeese takaso, ²¹ "Kolasin bia sabolo Betesaida bia, dala toowaso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egeesi masi Taya bia mapoo osoloso Saidon bia mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeliyo. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee kelekaloso dosou holugaloso silesibiliyo. ²² Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo midilei biame mapoo dala toowa Kolasin bia sabolo osoloso Betesaida bia oso talai oso Taya bia sabolo osoloso Saidon bia oso talai ee dagadileiso. ²³ Osoloso Kapeniyum mosobia niba

Kei mi ma dokodoo ido palaiso, dee goolone ka dosomo? Haye. Niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso. Ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo di moodoogamo silee egeesi masi Sodom mi mapoo moodoogamo silee diepi, Sodom mi tokenee pelega epedee hamapoo osee meliyo. ²⁴ Esino ayo nimapoo taka, Godeeye goo midilei biame omapoo dala toowa Kapeniyum bia niyo talai oso Sodom bia oso talai ee dagadileiso."

Amapoo sibilesone hese

(Luka 10:21-22)

²⁵ Esemee Yesuye egeese takaso, "Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso ka badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo ee, odoo goo goolee toowa mapoo yilige bigile. Esino nayo goo goolee dele poogoo odoo mapoo yilige buguso. ²⁶ O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso."

²⁷ Yesuye see tobu egeese takaso, "Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe mo Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoo heeso mo Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo mo Ma ka gooleedoo. Odoo ugu bia mapoo Owolo ayo mo Mayo goo ee yilige bigilame goomogoga, odoo egee bia oso mo Mayo goo ee diba nose gooleedalaiso.

²⁸ Esiga edebeeyo hegi bi masi kadaloso silone kwasu sabolo siloga, niba amapoo sibe. Egeeseega ayo nimapoo hasali tenelaiso. ²⁹ Osoloso ayo eligi goo ee ogoloso mo goo peedee. Bei, a mesie odoo. Esiga niba hasalame amapoo sibe. ³⁰ Bei, goo ayo eligi ee dadalai haga kodianee. Osoloso bi masi ayo nimapoo eimedilame egee molo ee diya poopeeya."

12

Pelisi odoo dia hasali biame maga Yesubolo toso agadiga

(Maka 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Yu odoowo hasali biame heeso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odoo oso diya houdume, witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso. ² Esem Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso Yesu mapoo egeese takaso, “Bei kasi maga nee hamamee dili odoo oso iyo hasali biame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuoso,” diso.

³ Yesuye nei egeese takaso, “Deibidiye o odoo sabolo houdume diayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu niyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesi tei wo toloso o odoo sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odoo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ⁵ Osoloso Moseseeye tei hogugu ma kulodu to hee hageese egee takoo niyo hesigeleyo? Goo egee Godee ogo osoloso odoo ogo doloso debeli odoo oso hasali biame mapoo tei moso ma kulodu dia tou teliso. Diayo goo egeesi moodeli oso tei magoo gababiliso. Esino Godeeye goo egee ogoloso tokenee dee koo takeli. ⁶ Esiga ayo nimapoo taka, goo hee dia epedee hamapoo sibilesi egee molo oso tei moso oso kitulugu ee dagadilesi ka moloso. ⁷ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Niyo emegei pidilei ono ayo diya goolone

niyo nei amapoo gala wooloso teneli goo ee ayo haga koo gooleeso,’ diso.

Niyo to eyo bei medee kibiya gooleedoloso ka debei diepi, niyo mo hamamee dili odoo ee tokenee odoo dee takele pegeliyo. ⁸ Bei, niyo hasali biame egee Odoo Holo ayo wiligi doloso ka badoso.”

Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo pa

(Maka 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Yesuye to taka hagee koodobuloso see omaga diayo howo gisili moso mapoo palaso. ¹⁰ Osoloso moso eyo kulodu odoo dee hodio seeseegedoo poogoo badoboome egeiso. Egeesi ma kulodu Pelisi odoo aboso Yesu tokenee odoo dalame eli esilone yimapoo egeese takaso, “Ibada tei magoo oso takolone iyo hasali biame mapoo odoo tekepo palai tekepowa?” diso.*

¹¹ Esino Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Nima kulodu odoo heeso o sipi be hedebe oso niyo hasali biame mapoo wulu ma kulodu toodobuoga, yayo yo hudilega pagalaisomo? Haye. Yayo yo wulu ma kulodu badoga see hudileiso. ¹² Esiga Godeeyo howo woola sipi beso goo haga toowa koo moloso. Haye. Edebeeyo goo toowa ka moloso. Esiga edebeeyo ibada hasali biame mapoo goo tekepo talai ee tei mauwe.”

¹³ Esem Yesuye odoo dee hodio seeseegedoo poogoo yimapoo egeese takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esem odoo egee o dee see hoododeme, dee egee tekepo poloso o dee tekepo hodio egeesi masi meleeso. ¹⁴ Esem Pelisi odoo oso goo hagee ogoloso komonolone dia howo gisili moso maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo dilesi Yesu toloso woolame diesono to mousu.

12:1: Deut 23:25 **12:2:** Exo 20:10 **12:3:** 1Sam 21:1-6 **12:4:** Lev 24:5-9 **12:5:** Num 28:9-10 **12:6:** Mat 12:41-42 **12:7:** Hos 6:6; Mat 9:13 **12:10:** Luka 14:3 * **12:10:** - Pelisi odoo aboso Yesu mapoo hageese takaso, bei, diayo tei goo ee dodolone dia hasali biame mapoo odoo paiye ee moodolai tei. **12:11:** Luka 14:5 **12:14:** Yon 5:16

Yesu yo Godeeye hesia

¹⁵ Esiga diayo to mou goo ee yo olo gooleedoloso, Yesu yo see mi hee mapoo diso. Esemé odoo susuga oso yo deedeé diso. Esemé odoo paigiga susuga dima kulodu melee ee yayo tekepo paso. ¹⁶ Osoloso yayo dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Niyo mo goo hagee odoo susuga mapoo na oposisiye,” diso. ¹⁷ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to sabolo teibaso. Bei, yayo egeesee takaso,

¹⁸ “Ege, hagee mo tou teli odoo. Yo ayo hesia.

Ayo yo diya goolone yimapoo diya goomogoso.

Ayo mo Dio yimapoo tenelaiso.

Osoloso tei goo ee yayo Yu odoonee susuga mapoo takalaiso.

¹⁹ Osoloso yayo odoo hee sabolo toso agadigilone to boowolaime.

Osoloso yayo eli domopoo eligiga to neligidi takalaime.

²⁰ Osoloso yayo tiosi seegee magoo ee gobigileime.

Osoloso keme pepooko paimologa yayo semidileime.

Esiga odoo tei too kibile poogoo yayo egee pidimolo goo ee epedee pagalai mauwe.

Esino odoo susuga oso Godeeye goomoga goo ee dodomolo ogoloso omapoo koodobileiso.

²¹ Esiga o hu maga Yu odoonee susuga oso diayo dulone egee bamolo gie badeli ee talaiso.”

*Yesu dio Belsebul dio
(Maka 3:20-30; Luka 11:14-23)*

²² Biame omapoo odoo aboso odoo hee howo neliga mapoo bo pala oso to kelega badebei odoo ee Yesu mapoo ido simiso. Esemé Yesuye yo tekepo paso. Esemé domo omapoo odoo egee olo howo puo ogoloso see to keiso. ²³ Odoo susuga oso goo hagee ogoloso

howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagee Deibidiyo amawe bele,” diso.

²⁴ Esino Pelisi odoo oso goo hagee duloso egeesee takaso, “Yesuye Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bigiliso. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo,” diso.

²⁵ Esino Yesuye diayo goolee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga, mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso o, mosobia heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga, diba dabalaime, tokenee palaiso. ²⁶ Esiga Saiten oso bo holo peegoo hasiso buguga, dia mooloogoodoo ma kulodu abo puloso dieso nediliyo ha talaiso. Yayo egeesee seega, yayo wiligi doloso badeli goo oso kookaiyo osee malaisomo? Tokenee palaiso. ²⁷ Esino ayo bo holo peegoo hasiso bigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu egee kamapoo teliyo? Esiga diayo takooga niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaiso. ²⁸ Esino ayo Godeeyo Dio Tei oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo siloso. Goo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo oso olo nimapoo simi goo ee ka eligiso.

²⁹ Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo moso mapoo peleso bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo egee tiso tialogoloso magalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso o bi heli talaiso.

³⁰ Esiga edebeeyo abolo tebel-ega poogooga, yayo amapoo ha tomoloso. Osoloso edebeeyo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo Godee maga peegoo hasiso bugu domoloso.

³¹ Esiga ayo nimapoo taka. Goo

tokenee susuga edebeeyo teli sabolo osoloso emegei dimapoo to tokenee takeli goo ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime.³² Osoloso edebeeyo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o goo tokenee egee hapoloso boobado bigileiso. Esino edebeeyo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, yo goo tokenee moloso kookaiyo osee malai ee toso. Esiga o goo tokenee egee Godeeye hapoloso boobado bigileime.”

Homokoko maga homo o su ka gooleedeeya
(Luka 6:43-45)

³³ “Esiga homo tekepo oso homokoko tekepo peliso. Esino homo tokenee oso homokoko tokenee peliso. Esiga homo su susuga oso ko pa maga ka gooleedeeya.³⁴ Esiga niba tokenee odoo hebise masi dobolone niyo see goo tekepo takalai tebile. Bei, edebeeyo goo goolee dia sooloo ma kulodu egee molo ee dia magaso takooga woola yilige bigiliso.³⁵ Esiga goo tekepo teli odoo oso goo tekepo o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yilige bigiliso. Osoloso goo tokenee teli odoo oso goo tokenee o goo goolee mapoo meli ee o magaso woola yilige bigiliso.³⁶ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Goo midilei biame mapoo odoo susuga oso goo tokenee diayo taka goo eyo bei ee Godee mapoo woola yilige bigileiso.³⁷ Esiga Godeeye goo midilei biame mapoo, to no takeli goo sabolo teiba nee goo midileiso. Egeesi ma kulodu no to tekepo takomo sili daga, yayo no odoo tekepo dalaiso. Esino no to tokenee takomo sili daga, yayo no odoo tokenee dalaiso.”

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga
(Maka 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Biame heeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Yesuye badebei mapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” diso.

³⁹ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Esiga niyo ayo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yonayo goo ono nimapoo eligileiso.⁴⁰ Yona biame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di ee ma kulodu di toowa eyo gemedei ma kulodu badebeiso. Esiga Odoo Holo anosee biame bakadio hedebe di osoloso gesi bakadio hedebe di mapoo midoo ma kulodu ta malaiso.⁴¹ Esiga Niniba odoo oso goo midilei biame mapoo nibolo hodobo toboloso nibada goo midiloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo takeme, diayo dia goo tokenee maga goo su wuduloso miligi piaso. Esino ayo Yona dagadilesa ka badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takeme, niyo duloso nibada goo tokenee maga goo su wuduloso miligi pile.⁴² Osoloso goo midilei biame mapoo Siba mi eyo wiligi odoo taba sobo onosee nibolo hodobo nibada goo midiloso niba tokenee odoo dalaiso. Bei, wiligi odoo taba Solomonoye eligi goo ee dulame yo eli sage abaga simiso. Esino ayo Solomonoye dagadilesa ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso.”

*Bo holoso see wedi sibili goo
(Luka 11:24-26)*

⁴³ “Esiga bo holoso odoo maga peegoo gaduga, yo dilesos doobudu yayo badalai mi ee esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeese takalaiso, ⁴⁴ ‘A mawo daga badebei moso mapoo see wedi dileiso,’ dee takalaiso. Osoloso yo see sibilesos ogoga, gelesi kadee doloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ⁴⁵ Eseega yo see doobudu wedi dilesos bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso sibilesos moso omapoo dabalaiso. Egeeseega odoo hagee eyo daga badebei poogoloso see diya tokenee badalaiso. Esiga goo tokenee teli odoo epedee hamapoo egee do niyo daga debei poogoloso see diya tokenee dabalaiso. Bei, niyo ayo eligi goo mapoo tei tele poogooga.”

*Yesuwo owee sabolo osoloso omolo dio
(Maka 3:31-35; Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo to osee takomolome, owee dio osoloso omolo dio sibilesos peegoo tebisamolone, yimapoo to takalame goomogaso. ⁴⁷ Esemee odoo heeso Yesu mapoo egeese takaso, “No ege, noowee dio osoloso nomolo dio namapoo to takalame sibilesos peegoo tebisamoloo,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Mo wee ogumo? Osoloso molo dio ogumo?” diso. ⁴⁹ Esemee yayo o hamamee dili odoo dimapoo dee kou takolone egeese takaso, “Niba ege, odoo egee bia ee mo wee osoloso molo dio oso. ⁵⁰ Esiga edebeeyo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli oso goomoga goo ee tomo siloga, odoo egee bia ee molo dio, osoloso mo booba dio, osoloso mo wee dio oso,” dee takaso.

13

*Witi ko segei maga wudu taka
(Maka 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Biame hedebe ogoso Yesu moso kuloduga peegoo dilesos Gelili abei pee mapoo meilesos biaso. ² Yo omapoo badoboome, odoo susuga oso yayo eligi goo ee dulame yimapoo sibilesos diya mooloogoodoso. Esemee Yesu yo du mapoo daboogoloso eligilone badoboome, odoo susuga mubiyodoga tebisamolone duluga meleeso.

³ Osoloso yayo goo susuga maga wudu takolone odoo susuga mapoo eligilone egeese takaso, “Niba dui. Biame heeso odoo hee witi wo ko segelame diso. ⁴ Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domopoo misigedibaso. Esemee so aboso sibilesos neso. ⁵⁻⁶ Osoloso witi wo ko abo yugo kauwe mi mapoo misigediba ee bou saga pisigaso. Esino osoko pa oso dei moodoolone witi wo ko saga wediaso. Bei, too delaga. ⁷ Osoloso witi wo ko abo daga witi kauwe kadee mapoo misigedibaso. Osoloso bou pisigaso. Esino we ti sabolo palaga tiso tiademe susuga wediaso. ⁸ Osoloso witi wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osoloso oso bou pisigaloso kakauwulosos ko diya palagaso. Egeesi ma kulodu witi wo ko aboso homokoko 100 egeesi palagaso. Osoloso aboso 60 egeesi palagaso. Osoloso aboso 30 egeesi palagaso. ⁹ Odoo niba dulubolos, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Bei kasalame Yesuye wulo ka wudu takomo siliyo?

(Maka 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesos Yesu mapoo egeese takaso, “Nayo kasalame odoo mapoo wulo ka wudu takomo siliyo?” diso.

¹¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee diya gooleedalaiso. Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino Godeeye epedee hamapoo nimapoo olo yilige buguso. Esino

yayo odoo abo mapoo yilige bigile.
¹² Esiga to taka duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso. ¹³ Ayo odoo mapoo wulo wudu takomo siliso. Bei,

‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osoloso diayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹⁴ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to oso goo diayo moodeli sabolo teibaso. Bei, yayo egeesee takaso, ‘Diayo medee hodu dileso to taka duleiso,

esino goo eyo bei diayo medee kibiya gooleedalaime.

Osoloso diayo medee hodu dileso agalaiso,

esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaime.

¹⁵ Bei, diba tei goo ee gooleedalai gowoolone, dieso dibada deeso dia dulu tobodo osoloso dia howo gisigaso.

Esiga diba goo eyo bei ee gooleedalai tebile.

Esino diayo ogoloso, osoloso duloso goo goolee tekepo toloso, amapoo wedi simi diepi,

ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigiliyo.’

¹⁶ Esino Godeeye mo hamamee dili odoo nimapoo goomogoso. Bei, niyo ayo moodoo goo ee ogoloso duloso gooleedoo maga. ¹⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga debei sabolo osoloso Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso niyo epedee egee ogomolo goo ee agalai doloso bameleeso. Esino diayo egele. Osoloso niyo epedee egee dumolo goo ee dulei doloso bameleeso. Esino diayo dule.”

Wudu taka goo eyo bei

(Maka 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ Yesuye see tobu egeesee takaso, “Esiga witi wo ko segei maga wudu taka goo eyo bei medee dui. ¹⁹ Esiga odoo abo witi wo ko oso eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee duloso medee kibiya gooleedelega poogooga, Saitenso sibilesa Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso.

²⁰ Osoloso odoo abo witi wo ko oso yugo kauwe mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Esiga diayo Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo saga teliso. ²¹ Esino Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayo Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolo osoloso dala goo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso.

²² Osoloso odoo abo witi wo ko oso daga we ti kauwe kadee mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei teliso. Esino mi hamapoo dabalai maga goo kodia sabolo osoloso bi bei doloso dabalame goolee oso dibada tei too tokenee peliso. Egeesi maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli.

²³ Osoloso odoo abo witi wo ko oso mi tekepo mapoo misigediba egeesi masi doso. Diayo Godeeyo to duloso gooleedeliso. Esiga odoo aboso homokoko masi 100 egeesi peliso, osoloso aboso 60 egeesi peliso, osoloso aboso 30 egeesi peliso.”

Witi wo ko sabolo osoloso obu ko sabolo

²⁴ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso witi wo ko o homolee mapoo segeiso. ²⁵ Esino gesi odoo susuga tiesamolome, yimapoo ha teli odoo oso sibilesa yayo witi

wo ko segei homolee omapoo obu ko sogoloso diso. ²⁶ Esiga witi wo ko segei olo kauwudoloso ko poome, obu ko segei sabolo hodobo palaso.

²⁷ Esemé o tou teli odoó aboso sibilesó egeesee takaso, 'Nee homolee ma kulodu hedebe witi wo ko segeino, see kasi maga obu sabolo ka paladeeyo?' dee takaso.

²⁸ Esemé yayo nei egeesee takaso, 'Imapoo ha teli odoó oso sibilesó ka segei molodoo,' diso.

Esemé o tou teli odoó oso yimapoo egeesee takaso, 'Iyo dileso obu egeé tigeloso peegoo togobisilei no goomogodo?' dee takaso.

²⁹ Esino yayo dimapoo egeesee takaso, 'Haye, niyo na tige. Bei, niyo tigaga, witi wo ko segei sabolo tigebigiyaga. ³⁰ Esiga o diesono hodobo esee paladee dee. Osoloso ko goolai biame mapoo mo tou teli odoó oso daga obu ee tigeloso dou mapoo toodee dalaiso. Esino witi wo ko segei oso paladee ee gooloogaloso mo nei mageli moso mapoo mooloogoo magee dalaiso.'"

Yesuye ko pepooko masted deli sabolo osoloso yist maga wudu taka (Maka 4:30-32; Luka 13:18-21)

³¹ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone o hamamee dili odoó mapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoó heeso ko pepooko masted deli todilesó o homolee mapoo segeiso. ³² Esino ko abo ma kulodu ko masted deli hagee diya pepooko. Esino ko pepooko oso bou pisoloso kauwuga, homolee ee ma kulodu homo su oso toowa malaiso. Osoloso sóso omapoo sibilesó o dee mapoo ou tegelaiso."

³³ Osoloso Yesuye see hee wudu takolone dimapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Soboso wo palawa silame daga homolone, wo toowa ee ma kulodu yist pepooko

kukoseliso. Osoloso yist pepooko oso wo palawa ee diya koudiliso."

³⁴ Esiga Yesuye odoó mooloogoodoo mapoo goo susuga hagee eligilame dimapoo wulo wudu take-liso. ³⁵ Yayo goo hageesee tomo sili egeé Godee maga to tolosó kokodo takomo sili odoó oso taka sabolo tebilame ka eligimo sili. Bei, yayo egeesee takaso,

"Ayo odoó mapoo Godeeyo to eligilone wulo wudu takomo sileiso. Osoloso mi toowa bei mooloogolone goo mada melee ee see ayo woola yilige bigileiso."

Witi wo ko sabolo osoloso obu maga wudu taka goo eyo bei

³⁶ Yesuye odoó mooloogoodoo diye doloso, yo see moso kulodu palaso. Esemé o hamamee dili odoó oso yimapoo sibilesó egeesee takaso, "Witi wo ko segei sabolo osoloso obu ko segei omaga wudu taka goo eyo bei nayo imapoo medee kibiya takee," diso.

³⁷ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Witi wo ko segeli odoó ee Odoó Holo aso. ³⁸ Osoloso witi wo ko segei mi ee mipoo toowa hagoso. Osoloso witi wo ko ee Godeeyo owolo dioso. Esino obu ko ee Saiteneeyo owolo dioso. ³⁹ Egeesi ma kulodu obu ko segeli odoó ee Saitenso. Osoloso goolai biame ee biame hoo poogoo oso. Osoloso witi wo ko goolai odoó ee Godeeyo momaiye oso.

⁴⁰ Esiga obu tigeloso dou mapoo toodeli egeesi masi ee biame hoo poogoo mapoo Odoó Holo ayo Saiteneeyo owolo dio ee dou mapoo egeesee toodalaiso. ⁴¹⁻⁴² Egeesi ma kulodu Odoó Holo ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoó goo tokenee mapoo gido dili odoó sabolo osoloso goo tokenee teli odoó ee gili-madoloso dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu dobolone pisa sabolo mei gisile sabolo dabalaiso. ⁴³ Esino Godeeye tekepo deli

odoo oso Ma Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo osokoso pa masi palaiso. Odoo niba dulubolo, esiga to ayo hagee takoo medee dui!”

Molee mada magoo maga wudu taka

⁴⁴ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso daga hoogoo bi medee tekepo molee toowaso too mi ma kulodu mada magoo ee odoo heeso mi doomeleso egeiso. Yo bi egee ogoloso see tobu miso gagaso. Osoloso goomoga sabolo o mosopoo wedi dileso o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo molee oso mi egee tooso. Osoloso bi medee tekepo mada mi ma kulodu magoo sabolo yayo tooso.”

Beegee maga wudu taka

⁴⁵ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso beegge esiamo siliso. ⁴⁶ Yayo esiamo siloso beegge medee tekepo ogoga, yo see dileso o bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee teliso. Osoloso yo molee oso beegge tekepo teliso.”

Pei maga wudu taka

⁴⁷ “Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Pei howomoo oluguloso di bei mologa egee misiga egeesi masi moloso. ⁴⁸ Egeesi ma kulodu pei mapoo di bei mologa, di kebili odoo oso dia pei booboossee mapoo gimagoloso dobolone di piliso. Osoloso di tekepo ono o ma kulodu soliso, esino di edebeeyo koo nali ee peegoo togobiseliso. ⁴⁹ Esiga biame hoo poogoo mapoo goo hageesi masi oso peledabalaiso. Esiga Godeeyo momaiye aboso mipoo hamapoo sibilesa Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo ee domo pileiso. ⁵⁰ Osoloso goo tokenee teli odoo ee Dou mi mapoo toodalaiso. Eseega diayo ee ma kulodu pisa sabolo

dobolone mei gisile sabolo dabalaiso.”

⁵¹ Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba ayo hagee takoo goo susuga eyo bei medee gooleedosomo?” diso. Esem diayo nei egeesee takaso, “O. Iba gooleedoso,” dee takaso.

⁵² Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Tei too odoo agayo Godeeyo to eligilone, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee gooleedoloso badoga, yo moso eyo ama masi badoso. Yayo moso ee ma kuloduga bi dia sabolo osoloso nape sabolo toloso ka tosibo dalaiso.”

*Yesu o mosobia oso gowe
(Maka 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Yesuye odoo susuga mapoo wudu takemelee koodobuloso mi hagee poogoo diso. ⁵⁴ Yo see wedi dileso o midee Nasalet mapoo badolone diayo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to odoo mapoo eligilame bei mooloogooso. Esem odoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadolone egeesee takaso, “Odoo hagoso goo egee eligimo silo kapoo tobele? Osoloso yayo goo toowa opusomo di egee moodoomo silo, kitulugu kapoo tobele? ⁵⁵ Yo wulo Meliyo owolo. Osoloso yo wulo moso tegeli odoo hamapoo badeli eyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Saimon, osoloso Yudas egee bia dia emei. ⁵⁶ Osoloso obooba dio onosee ibolo hodobo hamapoo doso. Esiga goo susuga egee Yesuye kasee moodoomo silosomo?” dee takaso. ⁵⁷ Esiga diayo egeesee goolone Yesuye eligi goo ee talai goweso.

Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo osoloso o soosoo oso o to mapoo duloso koo mesili,” diso.

⁵⁸ Esiga Yesuye diayo tei telega poogoloso debei goo ee ogoloso o mi

omapoo goo toowa opusomo di abo moodele poogooso.

14

Odoo howo oluguli Yonee woolooma

(Maka 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹⁻² Biame omapoo Gelili mi gibadeli odoo Helodeeye Yesuye goo moodoomo silee duloso o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee Yonee odoo howo oluguli oso molodoo. Yo ta maga olo hogabiadoo. Esiga yayo see goo toowa opusomo di hageesee ka moodoomo silo,” dee takaso.

(Yayo hageesee takaso. Bei, Yonee telega badoboome, goo hagoso peledabaso.)

³⁻⁴ Biame heeso Helodeeye omolo Pilipiyo osobo Helodiyees peedee huso. Esemee Yoneeye goo hagee ogoloso Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, “Nayo nomolowo osobo peedee hulei tekeponee. Bei, egee tei,” diso.

Esemee Helodee diya komonolone, o ha teli odoo mapoo takolone, Yonee dee tialogoloso neliga moso ma kulodu huse diso. ⁵ Esemee yo Yonee wooloomalame goomogaso. Esino odoobolo obulone wooloomele poogooso. Bei, odoo susuga oso takolone Yonee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo deliso.

⁶ Osoloso hamamee Helodee yo soomagoo biame tugodeme, yayo o odoo gilimadoloso sibilesa wo nolone debeiso. Esemee Helodiye-seeyo sobo holo oso sibilesa dia mudugiyopoo hopoome, Helodee diya goomogaso. ⁷ Esemee nei Helodeeye goo tei moodoolame takolone yimapoo egeesee takaso, “Nayo goomoga bi ee amapoo takooga, ayo bi egee namapoo tenelaiso,” diso. ⁸ Yo to egeesee taka duloso hopoomelee koodobuloso owee mapoo dilesa yayo goomoga goo ee duso. Osoloso see wedi

sibilesa Helodee mapoo egeesee takaso, “A Yonee odoo howo oluguli eyo wiligi ono goomogo. Esiga nayo epedee o wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso amapoo tenee,” dee takaso.

⁹ Esino Helodee goo hagee duloso Yoneeyo wiligi koodoloso tenelai yo goomegele. Esino yayo sobo holo mapoo goo tei moodoolame taka ee dibolo hodobo nei nolone debei odoo oso olo duso. Esiga goo hagee pagalai yo goomegele. ¹⁰⁻¹¹ Esemee yayo o odoo mapoo to kitulugu teneeso, diayo dilesa Yoneeyo wiligi koodoloso tosibilame. Osoloso o odoo oso neliga moso ma kulodu gadilesa, Yoneeyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosibilesa, sobo holo mapoo teneeso. Esemee see yayo tosibilesa owee mapoo teneeso. ¹² Esemee Yonee o hamamee dili odoo oso sibilesa Yoneeyo kou todilesa bouso. Osoloso dilesa Yesu mapoo takaso.

Yesuye odoo 5,000 mapoo nei pi

(Maka 6:30-44; Luka 9:10-17; Yon 6:1-14)

¹³ Helodeeye Yonee woolooma goo ee Yesu duloso, o hamamee dili odoo sabolo du mapoo dalaga poogoloso, mi odoo mauwe mapoo hasalame diyadeeso. Esino mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso Yesuye badebei mapoo mubili sibadeeso. ¹⁴ Yesu du maga mubiyodoo daboogoloso tobudulone, odoo susuga oso mooloogoodoo ogoloso yayo diba diya sooloo dolone odoo paigiga tekepo paso.

¹⁵ Yesuye egeeseemo sileeme, o hamamee dili odoo oso habe sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Osoko olo todobuo. Esiga nayo odoo susuga egee do diyadee dee, diayo mosobia koola kee do mapoo dilesa nei dieso nalai ee moleeso talame. Bei, mi iyo hagee do mapoo odoo mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuyé dimapoo egeesee takaso, “Niyo diba nei talame diye dee na takee. Esino niyo nei dimapoo tenee,” diso.

¹⁷ Esemé nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

¹⁸ Esemé Yesuyé nei dimapoo egeesee takaso, “Wo si sabolo osoloso di sabolo amapoo tosibe,” diso. ¹⁹ Esemé yayo odoo susuga pukusi mapoo bulume dee takoloso, wo si dee tiadoo sabolo di bakadio toloso Kei mi ma dokodoo bolone Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo nei egee teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ²⁰ Esemé odoo susuga oso nei teiba nega diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dileso bou ma kulodu soo bou 12 egeesi metamagisaso. ²¹ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 5,000.

*Yesuyé howo ma dokodooga di
(Maka 6:45-52; Yon 6:15-21)*

²² Yesuyé 5,000 odoo mapoo nei pi koodobuloso, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Daga niyo du toloso abei hodiokoo dalo soowee. Ayo odoo hagee bia diye doloso a hamamee ka sibileigo,” diso. ²³ Osoloso yayo odoo mooloogoodoo olo diye doloso, see obusomo badalame mubi dokodoo howo gisilame palaso. Yo mubi dokodoo peleso badoboome neligaso. ²⁴ Esino biame omapoo o hamamee dili odoo oso du mapoo toboloso abei domopooga diyadaga meleeso. Esemé poo sabolo howo ki sabolo simi oso dia du diya bidigaso.

²⁵ Osoloso gesi domo kudi takeme, Yesuyé abei ma dokodooga dimapoo diso. ²⁶ Esemé diayo Yesuyé simi

ogoloso dio dulone diya ebigaso. Bei, diayo goolee bosu siba bele dolone diya googaso.

²⁷ Esemé Yesuyé saga dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleege. Haga na ebi. Ayo siba,” dee takaso.

²⁸ Esemé Pitaye egeesee takaso, “Lodee, tei nayo siboga, nayo anosee howomoo meledoboloso howo ma dokodooga namapoo sibeye dee,” diso.

²⁹ Esemé Yesuyé nei egeesee takaso, “Sibe.” Esemé Pita howomoo meledoboloso howo ma dokodooga Yesu mapoo diso. ³⁰ Esino yo dulone egeino, poo toowa simi oso howo ki toowa sibume, yo diya ebiaso. Egeeseelone yo howo kulomoo oumo moume to neligidi egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” dee takaso.

³¹ Esemé Yesuyé o deeso Pita saga toloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too ee diya pepookodoo. Bei kasalame nayo tei too goo ee ka poogoowo?” diso.

³² Osoloso o bakadio du ma kulodu daboogoo, poo simi omapoo koodobiaso. ³³ Esemé o hamamee dili odoo oso Yesuwo homo bei mapoo gasuwoloso dobolone egeesee takaso, “No tei Godeeyo Owolodoo,” diso.

*Odoo paigiga Genesaleet mi mapoo
debeli oso Yesu mapoo simi
(Maka 6:53-56)*

³⁴ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei daboogoloso Genesaleet mi mapoo dia du oluguso. ³⁵ Mi omapoo debeli odoo oso Yesu hoodo ogoloso mi opusomo opusomo di mapoo Yesu olo sibago doloso to takomo diso. Esemé odoo aboso odoo paigiga susuga Yesu mapoo ido sibadeeso. ³⁶ Osoloso odoo paigiga oso Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Esemé odoo paigiga oso Yesuwo dugo su mapoo sigime, odoo egee bia wegigadooso.

15

Tei Godeeye eligi sabolo osoloso edebeeyo eligi goo sabolo (Maka 7:1-13)

¹ Biame hedebeso Pelisi odoo abo sabolo osoloso tei eligili odoo abo oso Yelusalem maga sibilesa Yesuye badebei mapoo mooloogoodoloso yimapoo egeesee takaso, ² “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia goo ee dedelega poogoloso dia dee hapelega nei ka nasomo?” dee takaso.

³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame niyo tei Godeeye eligi goo ee poogoloso see nibada adaga dia goo ee ka dodomo silosomo?” ⁴ Bei, Godeeye egeesee takaso, ‘Namamo to mapoo osoloso nooweeyo to mapoo mesiloso ka silesibe. Esino edebeeyo ama mapoo osoloso owee mapoo to tokenee takooga, yo wooloome,’ diso. ⁵ Esino niyo egeesee eligiliso, odoo heeso ama dio owee dio biso pidilame tei magoo ee dadalai gowooga, yayo wulo takolone bi egee Godee mapoo tenelame olo to magoloso ka moloso, dee takalai tekepo deliso. ⁶ Goo egeesi maga edebeeyo ama dio owee dio pidilame niyo hamaga takeliso. Niyo goo egeesi moodoolone, Godeeye tei magoo goo ee dedelega see nibada adaga dia goo ee dodolone ka doso. ⁷ Niba goo bakadio gweli odoo. Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo goo Godeeye taka egeesee hoguguso,

⁸ ‘Odoo hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomoga poudiliso.

Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁹ Esiga diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe.

Bei, diayo tei edebeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo

odoo mapoo eligimo silesibiliso.’”

Ogoo gooso odoo tokenee ka peliyo?

(Maka 7:14-23)

¹⁰ Yesuye odoo susuga gili-madoloso dimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga niba mo to hagee duloso medee gooleede. ¹¹ Esiga edebeeyo nei ne oso Godeeyo howo woola yo tokenee koo peli. Esino edebeeyo o sooloo ma kuloduga goolee to tokenee ee takooga oso Godeeyo howo woola yo tokenee peliso,” dee takaso.

¹² Osoloso o hamamee dili odoo oso yimapoo sibilesa egeesee takaso, “Pelisi odooso nayo taka goo mapoo egee kamanaga no ogoloso gooleedo-somo?” diso.

¹³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nei howo mo Ma Kei mi ma dokodoo badeli yayo segele susuga ee o too sabolo tigadoloso togobileiso. ¹⁴ Esiga Pelisi odoo ee nei howo segei egeesi masi moloso. Niyo diba haga na goolee. Diba odoo howo neliga masi doso. Esiga odoo howo neliga heeso odoo howo neliga hee ido duga, o bakadio ou mapoo tigidibileiso.”

¹⁵ Esemé Pitaye egeesee takaso, “Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee kibiya eligi,” diso.

¹⁶ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Niba to hageeyo bei gooleedelega osee dosomo? ¹⁷ Esiga nei niyo toloso nali oso nibada sooloo ma kulodu tokenee koo peli. Bei, nei egee nayo nalo sooloogoloso see nee gemedei maga peegoo gadiliso. ¹⁸ Esino odoo o magaso to tokenee takeli goo susuga oso o sooloo ma kuloduga woola takooga goo oso yo Godeeyo howo woola tokenee peliso. ¹⁹ Bei, o sooloo ma kuloduga goo tokenee susuga hagoso woola peledebeliso: tokenee gweli goo, osoloso odoo hee wooloomali goo, osoloso adaba kooka sobo

sabolo kooka giso sabolo goo heli teli goo, osoloso sobo obuo sabolo giso kadiga sabolo goo heli teli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso emegei dimaga gamenee takeli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo. ²⁰ Esiga goo tokenee susuga hagoso Godeeyo howo woola odo tokenee peliso. Esino dee hapelega nei nali oso yo tokenee palaime.”

*Yu sobonee oso tei too
(Maka 7:24-30)*

²¹ Yesu o hamamee dili odo sabolo mi egee poogoloso see Taya mi toowa sabolo osoloso Saidon mi toowa koola mapoo mi pepuso mapoo diyadeeso. ²² Diba omapoo dileso peledoboome, sobo heeso Yesuye badebei mapoo simiso. Sobo egee Keinen sobo. Esiga yayo Yesu ogoloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dele. Bei, mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badolone yimapoo dala toowa tenee domoloso,” diso.

²³ Esino Yesuye to hagee duloso to nei takele. Esem o hamamee dili odo oso Yesu mapoo sibiles o egeesee takaso, “Sobo hagoso iba deede silone to neligidi takomo silo. Esiga nayo yo diye dee takee,” diso.

²⁴ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye a hedebe Isalael odo sipi be hu masi osugobuloso egee do mapoo diye diso,” dee takaso.

²⁵ Esem sobo hagoso see sibiles o Yesu o homo bei mapoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, “Lodee, a pidi,” diso.

²⁶ Esem Yesuye nei sobo yimapoo wudu takolone egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso see so mapoo tenelai tekeponee,” diso.

²⁷ Esino sobo hagoso Yesu mapoo egeesee takaso, “O. Lodee nayo tei takoo. Esino so ee amaye nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁸ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Sobo, nayo tei too diya toowadoo. Esiga nayo goomoga goo taka ee ayo moodolaiso,” diso. Esem biame omapoo sobo egeeyo owolo sobo holo olo tekepo paso.

Yesuye odo paigiga susuga tekepo pa

²⁹ Yesu mi egee poogoloso see Gelili abei palaga dimeleeso. Yo see abaga peleso mubi dokodoo biaso. ³⁰ Osoloso odo mooloogoodoo oso odo paigiga gilimado sibiles o Yesuwo homo beiyopoo ibedigaso. Odo abo bagi daga poogoo, osoloso odo howo neliga, osoloso odo su kakawa poogoo, osoloso odo to koo keli, osoloso odo paigiga opusomo opusomo di abo sabolo Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esem Yesuye odo paigiga susuga egee bia tekepo paso. ³¹ Esem odo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadolone Isalael odo dia Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, to koo keli odo see to keiso, osoloso odo su kakawa poogoo see toboloso silesibiso, osoloso bagi daga poogoo odo see tekepo poloso silesibiso, osoloso odo howo neliga see egeiso.

*Yesuye odo 4,000 mapoo nei pi
(Maka 8:1-10)*

³² Osoloso Yesuye o hamamee dili odo gilimadoloso egeesee takaso, “Odo mooloogoodoo hagee bia biame bakadio hedebe di ee ma kulodu abolo hodobo debeiso. Esino see diayo nei mauwe debei ogoloso diba diya sooloo dalaso. Ayo diba nei tenelega diye daga, diba eli domopoo dumologa houdulone diya wosalai malaiso,” dee takaso.

³³ Esem o hamamee dili odo oso yimapoo egeesee takaso, “Nei mauwe mi hamapoo iyo nei kapoo toloso odo mooloogoodoo mapoo teiba ka tenelaiyo?” diso.

³⁴ Esemé Yesúye nei egeesee takaso, “Nimapoo wo si kasolo molosomo?” dee takaso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “Imapoo wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo moloso,” diso.

³⁵⁻³⁶ Esemé Yesúye odoo susuga mi mapoo bulume dee takoloso wo si 7 sabolo osoloso di pepooko abo toloso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popei, di hwei agisaloso o hamamee dili odoo mapoo teneme, see diayo odoo mooloogoodoo mapoo piso. ³⁷ Odoo susuga nei ne oso diya edigaso. Esemé nei naloso abo poogoo ee o hamamee dili odoo oso misigaloso bou tegei ma kulodu soo bou 7 egeesi metamagisaso. ³⁸ Osoloso giso sabolo sobo sabolo osoloso holaiso sabolo oso nei hagee neso. Esino hedebe gisowe hesiga ee 4,000. ³⁹ Yesúye odoo susuga diye dee takoloso o hamamee dili odoo sabolo meilesa du ma kulodu tebisaloso, Magadan mi koola mapoo dalo soowaso.

16

Edebeeyo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame goomoga
(Maka 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Osoloso Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso Yesu mapoo sibilesa yimapoo kukulo agalame egeesee takaso, “Nayo kitulugu too egee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiya, nayo goo toowa opusomo di hee moodee,” dee takaso.

²⁻³ Esino Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Habe osoko tekepo mougá ogoloso niyo egeesee takeliso, ‘Godigi osoko tekepo polodoo,’ dee takeliso. Osoloso gesikolo mi hemiye ogoloso, ‘Epei howo sibulodoo,’ deliso. Esiga goo egeesi oso peledabalai niba olo gooleedooso. Esino goo susuga ayo epedee hagee eligi sabolo osoloso goo susuga ayo epedee hagee moodoomolo eyo bei, niba gooleedele. ⁴ Odoo

epedee hamapoo egee do niba diya tokenee. Osoloso niyo amapoo tei talai goweliso. Osoloso niyo wulo goo toowa opusomo di moodoo ee agalame amapoo takeliso. Esino ayo nimapoo goo toowa opusomo di hee eligilei mauwe. Esino hedebe Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yona eyo goo ono nimapoo eligileiso.” Yesúye goo hagee takemelee koodobuloso diba poogoo diso.

Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo ee na deede
(Maka 8:14-21)

⁵ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei dalo soowaso. Diba omapoo dileso dobolone egeino o hamamee dili odoo oso wo telega boobada neme goo diya koudiaso.

⁶ Diba goo koudulone doboome Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Obeeyamo! Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo dia wo ee habiaga, niba medee koolone ka debee.”

⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee duloso, diesono to moulone egeesee takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesúye iba ogoloso egeesee ka takoo,” diso.

⁸ Esemé diayo goo koudulone debei ee Yesúye ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Niyo tei too goo ee diya pepookodoo. ⁹ Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooleedelega osee doso. Esiga niba ayo odoo 5,000 mapoo wo si dee tiadoo populoso pi goo ee boobado buguloso ka doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo boobado buguso. ¹⁰ Esiga niba ayo odoo 4,000 mapoo wo si 7 populoso pi goo ee boobado buguloso doso. Osoloso diayo wo naloso abo poogoo, niyo misigaloso bou ma kulodu soo bou bei metamagisa goo sabolo

olo boobado buguso. ¹¹ Esiga ayo nimapoo wodee eyo goo maga takele. Esino bei kasi maga niyo goo hagee gooleedelega ka dosomo? Esiga ayo taka goo ee niyo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo mapoo hamamee dedeyaga niso nediliyo medee balame to hagee nimapoo ka taka.” ¹² Esemé Yesuye wodee eyo goo maga takelega, wulo Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo oso eligi goo* maga ka takeme, Yesu o hamamee dili odoo oso omapoo ogoloso olo gooleedooso.

*Pitaye Yesuwo goo yilige bugu
(Maka 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Yesu dileso Kasaliya-Pilipai mi mapoo silone o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Edebeeyo Odoo Holo a odoo ugu deliyo?” diso.

¹⁴ Esemé diayo yimapoo egeesee takaso, “Odoo aboso no Yonee odoo howo oluguli odoo osodoo, dee take-liso. Osoloso odoo aboso no Ilaya, dee takeliso. Osoloso odoo aboso no Yelemaya deliso. Osoloso odoo aboso no Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo hee daga badebei oso molodoo, dee takeliso.”

¹⁵ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino hee niyo a odoo ugu deliyo?” diso.

¹⁶ Esemé Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo, kookaiyo badoboso gie badeli Godeeyo owolo osodoo,” dee takaso.

¹⁷ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Saimon-Pita, Yon-ayo owolo, no goomege. Bei, odoo heeso goo hagee namapoo ka eligile. Esino mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso namapoo ka eligi.

¹⁸ Esiga Pita, ayo namapoo taka, no yo masi badoso. Esiga ayo yo hagee ma dokodooga mo sosee* bei mooloogoolaiso. Egeesi ma

kulodu teliso kitulugu oso sosee hagee dagadileime. ¹⁹ Osoloso ayo Godeeye wiligi doloso badeli osulu ee gibadalame kitulugu namapoo tenelaiso. Esiga nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei doloso moloso. Osoloso nayo takolone, edebeeyo mipoo hamapoo goo moodoolai ee tei me daga, goo egee Kei mi mapoo olo tei me moloso.”

²⁰ Osoloso yayo tobudulone to kitulugu sabolo o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo odoo abo mapoo takolone a Kelisoso, dee na takee,” diso.

*Yesu eyo talai goo ee taka
(Maka 8:31-33; Luka 9:22)*

²¹ Osoloso biame domo omaga Yesuye o hamamee dili odoo mapoo eyo talai eyo goo ee takomo silame bei mooloogooso. Egeeseelone yayo dimapoo egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo pologa, Yu odoowo wiligi odoo sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo sabolo, osoloso tei eligili odoo oso amapoo dala tenelaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso,” dee takaso.

²² Esemé Pitaye Yesu peegoo ido dileso tobudulone yimapoo diya kitulugu sabolo takolone egeesee takaso, “Haye Lodee, goo hagoso namapoo peledébeyaga, Godeeye no gooleegeeye dee,” dee takaso.

²³ Esino Yesuye Pita mapoo bidi toboloso tobudulone egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di. To nayo egee takoo oso ayo Godeeye goomoga goo talai ee eli poo. Bei, nayo to egee takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo,” diso.

* **16:12:** Pelisi odoo sabolo osoloso Sedisi odoo diayo eligi goo ee wo habia masi moloso. Bei, wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege tekepo ee tokenee palaiso. **16:14:** Mat 14:1-2; Maka 6:14-15; Luka 9:7-8 **16:16:** Yon 6:69 **16:17:** Gal 1:15-16 **16:18:** Yon 1:42; Epe 2:20

* **16:18:** sosee hu eyo bei ee tei telaga odoo susuga mipoo hamapoo egee do ee takooso. **16:19:** Mat 18:18; Yon 20:23

Yesu goolone badalai
(Maka 8:34-38; Luka 9:23-26)

²⁴ Yesuye o hamamee dili odo mapoo see tobu egeese takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaisy. Esino edebeeyo mo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaisy. ²⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee tel-ega dagaduga, yo see ogoogo talai-somo? Mauwe. Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ²⁷ Esiga Odo Holo ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibileso, odo susuga oso goo tomo silee eyo nei ayo dimapoo teiba tenelaisy. ²⁸ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Nima kulodu odo abo wedilega egee do ee osee dogo, Odo Holo ayo wiligi doloso badalame sibileiso.”

17

Yesuye Moses dio osoloso Ilaya dio to kei
(Maka 9:2-10; Luka 9:28-36)

¹ Osoloso biame 6 poogoloso Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yeme-seeyo omolo Yonee esee gili-madoloso mubi hoodee mapoo dabalame paladeeso. ² Diba omapoo peleso dobolone egeino, Yesu o su opusomo doloso osokoso poni masi o mudu maga poni molome egeiso. Osoloso o dugo oso heliye diya gadeebugu masi molome egeiso. ³ Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso

Yesubolo to kesamolome egeiso. ⁴ Esem Pitaye Yesu mapoo egeese takaso, “Lodee, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga nayo goomogoga, iyo waseme bakadio hedebe di tegelaisy. Hee nee, osoloso hee Moseeeyo, osoloso hee Ilayayo dalaisy,” dee takaso.

⁵ Pita yo to osee komolome, kolobo diya heliye oso sibileso diba gidis-oo. Esem kolobo ma kuloduga toso egeese takaso, “Hagee ayo gooma mo holo oso. A namapoo diya goomogo. Esiga o to mapoo medee dui,” diso.

⁶ Esem Pita diayo goo hagee du-losa diya obulone miyomoo balaboo tiesaso. ⁷ Esino Yesuye sibileso dimapoo sigolone egeese takaso, “Niba tebise. Haga na ebi,” diso. ⁸ Esem diba tebisaloso egeino Yesu obusomo tobudume egeiso.

Yesu o hamamee dili odo oso Ilayayo goo maga woosa
(Maka 9:11-13)

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye dimapoo egeese takaso, “Goo niyo egei ee odo abo mapoo na takee. Esino Odo Holo a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe,” dee takaso.

¹⁰ Esem Pita diayo Yesu mapoo egeese woosaso, “Bei kasalame tei eligili odo oso eligilone ‘Daga malalo Ilayaye sibileso Keliso hamamee sibileigo’ dee ka takeliyo?” diso.

¹¹ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Ilaya tei sibileso goo susuga see medee mopoodoo dalaisy. ¹² Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Esino edebeeyo yo medee kibiya hoodo egelega yimapoo dala tenemeleeso. Egeeseelone diayo Odo Holo amapoo dala egeesi masi tenemalaisy.”

16:24: Mat 10:38; Luka 14:27

16:25: Mat 10:39; Luka 17:33; Yon 12:25

16:26: Mat 4:8-9

16:27: Mat 25:31; Psa 62:12; Prov 24:12; Loum 2:6; Yili 22:12

17:2: 2Pita 1:16-18

17:5: Psa

2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; Maka 1:11; Luka 3:22; Deut 18:15

17:10: Mal 4:5

17:12: Mat 11:14

17:13: Luka 1:17

13 Osoloso diayo Yesuye egeesee taka duloso nei diayo goolee, Yonee odoo howo oluguli eyo goo ee takoo doloso olo gooleedooso.

Yesuye holope bo holo pala ee tekepo pa

(Maka 9:14-29; Luka 9:37-43)

14 Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesa, odoo susuga diba balagamelee omapoo pele-doboome, odoo heeso sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone egeesee takaso, 15 “Lodee, nayo mo giso holo sooloo dologa yo pidi. Bei, yo todo dolone halaboomo silone, eyo nediliyo howomoo homodobuo osoloso dou mapoo homodobuo dolone dala toowa teliso. 16 Esem ayo holope egee nee hamamee dili odoo mapoo ido simino, diayo yo tekepo moodolai tebilena,” diso.

17 Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Niba tokenee odoo, tei too mauwe. Niyo amapoo tei talame a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo biame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee dogo, a nimapoo diya gowooso. Esino holope egee amapoo ido sibe,” diso. 18 Esem bo holo holopeyo kulodu pala mapoo Yesuye to kitulugu sabolo takeme peegoo diso. Esem epedee omapoo holope egee see tekepo paso.

19 Goo hagosa dilesa koodobume, Yesu o hamamee dili odoo oso dibusoma dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoowo?” diso.

20 Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too ee diya pepooko. Goo egeesi maga niyo bo holo peegoo habigilei kitulugu mauwe ka poogoo. Esiga ayo

nimapoo taka. Niyo tei too goo ee homokoko pepooko masi mologa, niyo mubi mapoo takolone ‘no see koo dilesa mele’ dee takooga, tei egeesee selaiso. Esiga egeesi ma kulodu goo susuga niyo moodolai tebileiso. [21 Esino bo holo hageesi masi peegoo habigilei ee hedebe nei tei doloso dobolone Godee mapoo taka maga bo holo peegoo ka habigiya.”]

Yesu eyo talai goo ee see tobu taka
(Maka 9:30-32; Luka 9:43-45)

22 Yesu o hamamee dili odoo oso sibilesa Gelili mi mapoo mooloogoodoloso doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Odo Holo a odoo mapoo tiasalaiso. 23 Osoloso diayo a wooloomalaiso. Esino a bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo gie badeli tolosa hogadileiso.” Esem Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso diya gooheselo.

Tei moso ee pidilame tekisi molee teneli

24 Osoloso see tobu Yesu o hamamee dili odoo sabolo dilesa Kapeniyum mi mapoo peledoboome, tei moso ee pidilame tekisi molee teli odoo aboso sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, “Nibada eligilei odoo yo tei moso ee pidilame tekisi molee tenelisomo?” diso.

25 Esem Pitaye nei egeesee takaso, “O. Teneliso,” diso. Esino Pita epedee omapoo moso kulodu Yesuye badebei mapoo gasibume, Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, nayo goo hagee amapoo takee. Mipoo hageeyo wiligi odoo tebisa oso odoo ugu bia dimaga tekisi molee ka teliyo? Odo diayo bali maga teliyo o, odoo abo maga ka teliyo?” dee takaso.

26 Esem Pitaye nei egeesee takaso, “Odo abo maga ka teli,” diso.*

17:19: Mat 10:1 17:20: Mat 21:21; Maka 11:23; Luka 17:6; 1Kol 13:2 17:22: Mat 16:21

17:24: Exo 30:13; 38:26 * 17:26: Yesuye badebei biame omapoo, wiligi odoo toowa taba oso o ha teli odoo sabolo ha temelesa, odoo diayo dagadi egee bia dimaga yayo tekisi molee teliso. Esino o mosobia maga koo teli.

Eseme Yesuye nei egeese takaso, “Esiga wiligi odo diayo bali odo diba tekisi molee dia wiligi odo mapoo koo teneli.* ²⁷ Esino tei moso ee pidilame tekisi molee teli odo hagee bia ee kemeneyaga, iyo tekisi molee tenelega pagalai tekeponee. Esiga no dileso abei mapoo kimaso di gi. Osoloso di malalo gi eyo maga gwaloso ogoga molee ko molo agalaiso. Eseega nayo molee egee toloso dimapoo ibada tekisi molee magee,” dee takaso.

18

Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odo agayo toowa doloso ka badosomo?

(Maka 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Biame domo omapoo Yesu o hamamee dili odo oso sibilesi Yesu mapoo egeese takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo odo agayo toowa doloso ka badosomo?” diso.

² Eseme Yesuye holope hee idoloso dima domo tobudume, o hamamee dili odo mapoo egeese takaso, ³ “Ayo nimapoo taka. Nibada goo goolee su wudoloso holope hageesi masi badelega poogooga, niba Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime. ⁴ Esiga odo agayo holope pepooko hageesi masi o su eyo nediliyo pepooko daga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo toowa doloso ka badoso.

⁵ Osoloso odo agayo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa, yo a ido pala masi ido poloso. ⁶ Esino odo heeso tei too odo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odo goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁷ Ye-ee, mipoo hamapoo

debeli odo, niba emegei! Bei, mipoo hamapoo niba goo tokenee mapoo gido dili goo diya bei moloso. Esiga goo egeesees sibilesi. Esino goo tokenee mapoo gido dili odo, niba obeeyamo! Godeeye odo egeese seli mapoo dala diya toowa tenelaiso. ⁸ Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee. ⁹ Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi, howo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee howo bakadio dou koo semili mapoo dilei tekeponee.

¹⁰ Esiga niba obeeyamo. Holaiso hagee bia goo mauwe dee na goolee. Bei, Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga Ma Godeeyo howo woola dimapoo ka bamoloso. [¹¹ Bei, Odo Holo ayo simi hagee odo Godee maga peegoo osugoba dimapoo gie badeli tenelame ka simi.”]

Sipi be hu osugoba
(Luka 15:3-7)

¹² “Odo heeso sipi be hu 100 gibadalaiso. Egeesi ma kulodu sipi be hedebe osugoboodoga, yayo see ogo goo moodoolaisomo? Sipi be hu abo 99 ee omapoo doga, yo see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ¹³ Esiga ayo nimapoo taka. Sipi be hu 99 osugobele mapoo yo goomoga moloso. Esino sipi be hedebe osugoba ee esiameliso ogoga, yo diya goomogalaiso. ¹⁴ Esiga holaiso hageese heeso yimaga peegoo

* **17:26:** Yesuye to hageese taka goo eyo bei ee, Godeeyo owolo dio oso tei moso ee pidilame tekisi molee tenelega pagalai ee tei mauwe doloso ka taka. **18:1:** Luka 22:24 **18:3:** Mat 19:14; Maka 10:15; Luka 18:17 **18:5:** Mat 10:40; Luka 10:16; Yon 13:20 **18:8:** Mat 5:29-30 **18:10:** Hib 1:14

osugobalai nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado yo koo goomogoso.”

Tei too odoosoo oso tokenee toga, yo pidi

¹⁵ “Esiga tei too odoosoo oso namapoo goo tokenee moodooga, nayo mada dileso yimapoo o goo tokenee ee takalai tekepo. Egeesi ma kulodu yayo nee to duloso mesioga, yo see goo tekepo mapoo ido siboso. ¹⁶ Esino yayo nee to duloso mesile poogooga, nayo see tei telaga odoosoo hedebe, o, bakadio egeesi gilimadoloso yo agalame di, diayo to nayo taka ee tei takadoo dalame. ¹⁷ Egeesi ma kulodu yayo dibada to duloso mesile poogooga, goo hagee tei telaga odoosoo susuga sosee ma kulodu egee do mapoo takee. Esino yayo see dibada to duloso mesile poogooga, yo see peegoo badeli odoosoo o, goo tokenee teli odoosoo dalai tekepo.

¹⁸ Esiga ayo nimapoo taka. Osoloso niyo ogoosoo goo ee mi hamapoo tiadoo mologa, Kei mi ma dokodoo osee tiadoo molo agalaiso. Osoloso niyo mi hamapoo ogoosoo goo ee puobuguga, Kei mi ma dokodoo puobugu molo agalaiso.

¹⁹ Esiga ayo see nimapoo taka. Mipoo hamapoo odoosoo bakadio oso goo goolee hedebe doloso ogoosoo goo talame Godee mapoo takooga, mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso diayo goomoga goo ee tei moodolaiso. ²⁰ Esiga odoosoo bakadio egeesi o, bakadio hedebe di egeesi oso sibilesosoo mo hu maga mooloogoodolosoo dogaa, a dibolo hodobo badosoo.”

Odoosoo koo sooloo deli odoosoo

²¹ Osoloso domo omapoo Pitaye sibilesosoo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, mo tei too odoosoo oso amapoo goo tokenee toga, ayo

nei o goo tokenee ee kasolo boobado bigileiyo? 7 mapoo toobooga ka koodobileiyo?” dee takaso.

²² Esemee Yesuye nei egeesee takaso, “Haye, hedebe 7 mapoo toobooga o goo tokenee na boobado bigi. Esino o goo tokenee hapolosoo boobado bigili ee na koodobie.

²³ Osolosoo Godeeye wiligi dolosoo badeli goo ee egeesee molosoo. Wiligi odoosoo o tou teli odoosoo oso molee howadoosoo, see hamamee teiba hedebe egeesi yimapoo ka tenelame. Esemee hamamee wiligi odoosoo oso molee egee see talai goomogolone, o odoosoo mapoo takolone, odoosoo molee howadoo egee bia yimapoo gilimado sibeye diso. ²⁴ Esemee o tou teli odoosoo hee daga molee toowa 10,000 talent* deli ee howadoo ee yimapoo ido simiso. ²⁵ Esemee odoosoo ogoosoo molee teiba egeesi nei tenelai tebile. Esemee wiligi odoosoo oso o odoosoo mapoo egeesee takaso, ‘Odoosoo hagee sabolo, osolosoo osoboo, osolosoo owoloo dio, osolosoo o bi susuga tolosoo odoosoo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osolosoo see molee egee amapoo tosibe,’ dee takaso.

²⁶ Osolosoo o tou teli odoosoo yayo o wiligi odoosoo homo beiyopoo gasuwolosoo ebisoo miyomoo tugusalosoo badolone howolone egeesee takaso, ‘Nayo a sooloo dologa biame deiyepo amapoo tenee. Ayo hamamee nee molee teiba hedebe egeesi namapoo tenelaiso,’ diso.

²⁷ Esemee wiligi odoosoo oso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, ‘Nayo mo molee howadoo eyo nei hamamee amapoo tenelaigo, dee takemeni ee bige peegee. Bei, ayo goo egee olo boobado bugusoo. Esiga no goomoga sabolo di,’ dee takaso.

²⁸ Osolosoo tou teli odoosoo ee see wedi dulone o odoosoo tugodoosoo. O odoosoo hagoso yimaga molee howadoo

18:15: Luka 17:3; Gal 6:1 **18:16:** Deut 19:15; Yon 8:17 **18:18:** Mat 16:19; Yon 20:23 **18:19:** Maka 11:24; Yon 15:7 **18:22:** Luka 17:4 * **18:24:** talent goo eyo bei hagoso. Odoosoo heeso dugo 15 ma kulodu tou temelee eyo nei molee toowa talent deli hedebe teliso. * **18:28:** denaliyus goo eyo bei hagoso. Odoosoo heeso biame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko denaliyus deli hedebe teliso.

ee haga toowanee (goo egee, molee ko 100 denaliyus* deli ee howadoo). Esino tou teli odoososo yo ogoloso o gabada mapoo tolososo debidolone egeesee takaso, 'Nayo mo molee howadoo eyo nei teiba hedebe egeesi amapoo tenee,' diso.

²⁹ Esemee odoososo hagoso tou teli odoososo homo beiyopoo gasuwolososo ebisoso miyomoo tugusalososo badolone yimapoo howolone egeesee takaso, 'Nayo a sooloo dologa biame deiyepo amapoo tenee. Bei, ayo hamamee nee molee teiba hedebe egeesi namapoo tenelaiso,' diso. ³⁰ Esino tou teli odoososo yo o odoososo egeesee takeme gowoolone yo todilesoso neliga moso mapoo toososo, yayo nei teiba egeesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame.

³¹ Esino wiligi odoososo o tou teli odoososo abososo goo hagee ogoloso diya gowoolone wiligi odoososo mapoo takalame diyadeeso. ³² Esemee wiligi odoososo yo goo hagee duloso o tou teli odoososo ee idolososo yimapoo egeesee takaso, 'No tei diya tokenee odoososo. Nayo mo molee hoowadolososo see hamamee tenelai tebile neme, ayo no sooloo dolone bige peegee dee takaso. ³³ Goo egeesi maga, nayo mo tou teli odoososo hee sooloo dala diepi, tekepo meliyo,' diso. ³⁴ Egeesee takolososo wiligi odoososo oso komonolone o tou teli odoososo ee neliga moso gidebeli odoososo mapoo teneeso, diayo yo neliga moso mapoo toosolososo dala tenelame. Osolososo yayo nei teiba hedebe egeesi yimapoo teneega peegoo ka tamagalame."

³⁵ Yesuye to hagee taka koodobulososo see odoososo mapoo egeesee takaso, "Esiga niyo nee sooloo ma kulduga tei too odoososo eyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, wiligi odoososo oso o tou teli odoososo mapoo moodoo egeesi masi nei mo Ma Kei mi ma dokodoo egee bado oso nimapoo egeesee moodoolaiso."

19

Sobo huloso pegeli goo ee eligi (Maka 10:1-12)

¹ Yesuye goo hagee takolososo koodobulososo Gelili mi poogolososo see Yudiya mi mapoo dulone Yoden howo dalososo diso. ² Yo omapoo dime, odoososo mooloogoodoo oso yo dodomo diso. Esemee Yesuye paiye dima kulodu melee susuga ee tekepo paso.

³ Esemee biame omapoo Pelisi odoososo abososo sibilesoso Yesu mapoo gamenee kukulo agalame yimapoo egeesee takaso, "Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalai tei moloososo?" diso.

⁴ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeye to hesigeleyo? Godeeye mipoo hagee moodoo biame mapoo giso sabolo sobo sabolo moodososo. ⁵ Osolososo Godeeye egeesee takaso, 'Esiga gisoso ama dio owee dio poogolososo see osobo sabolo hedebe dolososo badalaiso. Osolososo obakadio su hedebe dolososo dabalaiso,' dee takaso. ⁶ Esiga diayo debei ee ma kulodu diba bakadio nee, esino diba see olo hedebe dolososo ka doso. Esiga Godeeye diba hedebe di goo ee see odoososo heeso domo na pi."

⁷ Esino Pelisi odoososo nei Yesu mapoo egeesee takaso, "Bei kasi maga Moseseeye takolone, sobo pagalame gooleega, sobo pegeli peipa mapoo hogugulososo sobo egee pagalai soowa, dee ka takayo?" diso.

⁸ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Moseseeye egeino yayo eligi goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalai soowa dee ka taka. Esino bei mooloogoo biame mapoo sobo huloso pagalai goo ee Godeeye takele.

⁹ Esiga ayo nimapoo taka, gisoso osobo na peegee. Esino soboso giso hee sabolo olo goo heli too daga, omoye osobo egee pagalai tei mauwe. Esiga gisoso wulo goo hee

maga osobo poogoloso see sobo hee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

¹⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga gisoso wulo goo hee maga osobo pagalai ee tei daga, gisoso sobo hulei tekeponee,” diso.

¹¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Goo hagee odoo susuga oso dadalai tebile. Esino hedebe Godeeye kitulugu tenee odoo oso goo hagee dadalai teiba.

¹² Bei, odoo aboso sobo huloso holo soolooa magalai tebile. Bei, diba dibada oweeye ho mauwe soomagooga. Goo egeesi maga diba sobo koo huli. Osoloso odoo abo ho tigaga diba sobo koo huli. Esino odoo aboso Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga sobo koo huli. Esiga edebeeyo sobo huli eyo goo maga ayo eligi goo ee talai teiba daga, yo goo ayo eligi hagee medee dadalai tekepo.”

Yesuye holaiso pidi

(Maka 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Odoo aboso owolo dio Yesu mapoo iyado simiso, Yesuye o deeso diba sigolone diba Godee mapoo takalame. Esemé o hamamee dili odoo diayo goo hagee ogoloso hamaga takaso.

¹⁴ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo sibadee dee, diba na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadileiso,” diso. ¹⁵ Osoloso yayo o deeso diba sigolone Godee mapoo takoloso see mi hee mapoo diso.

Bi bei odoo

(Maka 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Odoo heeso Yesu mapoo sibilesa egeesee takaso, “Eligili odoo, ayo ogoo goo tekepo ee toga, badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” dee takaso.

¹⁷ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame nayo

sibilesa goo tekepo talai goo maga amapoo ka woosowala? Hedebe Godeeye tekepo ka badoso. Esiga no badoboso kookaiyo gie badeli talai goomogoga, no tei magoo goo ee medee deede.”

¹⁸ Esemé odoo ogoso egeesee takaso, “Tei magoo kagee takala?” diso.

Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoo na wooloome, osoloso adaba kooka sobo sabolo goo heli na te, osoloso adaba bi heli na te, osoloso odoo hee mapoo gamenee na gigidi, ¹⁹ osoloso nama dio noowee dio oso taka to mapoo mesie, osoloso nee su no nediliyo egee sooloo dolo egeesi masi nee odoo hee nose egeesee sooloo dele.”

²⁰ Esemé odoo gie kauwa ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Tei magoo goo susuga ayo tobuloso medee deedeeso. Esino ayo see ogoo goo hee ka moodoolaisomo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No medee teedee badalai goomogoga, nee bi susuga odoo abo mapoo teneloso nei molee toloso odoo bi mauwe mapoo tenee. Nayo egeesee seega, Kei mi mapoo bi bei nee hu sabolo malaiso. Osoloso a dodomo sibe,” diso.

²² Esemé odoo gie kauwa ogoso Yesuwo to duloso diya goohele sabolo diso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga.

²³ Esemé Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei diya kalawa. ²⁴ Esiga ayo nimapoo see tobu taka, dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa,” diso.

²⁵ Esemé o hamamee dili odoo oso yayo eligi goo hagee duloso diya dio dulone egeesee takaso, “Goo egee diya kalawadoo. Esiga odoo agayo gadileisomo?” diso.

²⁶ Esemé Yesúye dimapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo pidilei tebile. Esino Godee yo teiba. Bei, goo susuga yayo moodoolai haga kalawanee,” diso.

²⁷ Esemé Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada bi susuga hoogoo poogoloso nayo di hamamee deede simiso. Esiga iba nei ogo bi talaiyo?” diso.

²⁸ Esemé Yesúye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Godeeye goo susuga see dia moodoolai biame mapoo, Odo Holo ayo wiligi doloso badeli mi mapoo badalaiso. Osoloso biame omapoo mo hamamee dili odo 12 niba nose wiligi odo oso bili 12 mapoo dobolone, Isalael odo bala 12 ee niyo gidabalaiso.

²⁹ Osoloso odo agayo emei dio, omolo dio, omoo dio, ama dio, owee dio, owolo dio, osoloso dia mi sabolo, dia moso poogoloso mo goo tomo siloga, diba nei toowa talaiso. Osoloso diba kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. ³⁰ Esiga odo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

20

Tou teli odo eyo goo maga wudu taka

¹ “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Homolee eyo amaye gesikolodee tou teli odo gilimalame diso, diayo o homolee geleipi ko segei mapoo tou talame.

² Osoloso yayo odo abo ogoloso yibolo hodobo to mouloso goomoga magooso, biame hedebe mapoo diayo tou too eyo nei odo hedebe hedebe dimapoo molee ko* hedebe tenelame. Osoloso diba tou talame diye diso.

³ Osoloso homolee eyo amaye osoko howo 9 domo mapoo yo see wedi dileso egeino, odo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. ⁴ Esemé yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba see mo homolee mapoo tou talame di. Eseega ayo habe nimapoo niyo tou too eyo nei molee teiba tenelaiso,’ diso. ⁵ Esemé diba tou talame diso.

Osoloso biame hedebe omapoo osoko oo domo tooboome, odo abo gilimado dileso o homolee mapoo tou teye diso. Osoloso biame hedebe ososee osoko howo bakadio hedebe di mapoo, yayo see tobu odo abo gilimado dileso o homolee hedebe omapoo tou teye diso. ⁶ Osoloso biame hedebe omapoo osoko howo dee tiadoo mapoo tooboome, yo see wedi dileso egeino, odo abo tou telega wulo tebisamolome egeiso. Esemé yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba kasalame tou telega biame toowa wulo hamapoo mosoowe ka tebisamalala?’ diso.

⁷ Esemé diayo nei egeesee takaso, ‘Odo heeso imapoo o tou teye dee takele,’ diso. Esemé yayo dimapoo egeesee takaso, ‘Niba nose mo homolee mapoo tou talame sibe,’ dee takaso.

⁸ Esemé habe homolee eyo amaye o tou teli eyo wiligi odo mapoo egeesee takaso, ‘Homolee ma kulodu tou telagali odo gilimadoloso dia tou too eyo nei molee tenee. Esiga nayo nei molee teneega, tou talame hamamee sibili odo mapoo daga malalo ka tenee,’ dee takaso.

⁹ Esemé tou teli odo oso dia nei talame sibilesi mooloogoodoome, odo tou talame hamamee sibili dimapoo tou too eyo nei molee ko hedebe hedebe di teneeso. ¹⁰ Osoloso gesikolodee odo daga malalo tou talame diyadee oso goo ege ogoloso diayo goolee, diba dia tou eyo nei toowa talaiso, dee goolone debeiso. Esino diba onosee molee ko hedebe

19:26: Job 42:2 **19:28:** Mat 25:31; Luka 22:30; Yili 3:21 **19:30:** Mat 20:16; Luka 13:30 * **20:2:** molee ko hageeyo hu ee denaliyus (Mat 18:28 mapoo ege). **20:8:** Lev 19:13; Deut 24:15

egeesi tooso. ¹¹ Diba molee egee toloso gowoolone homolee eyo ama mapoo egeese takaso, ¹² ‘Iba biame toowa osoko pa mapoo tou toowa telagameleeso. Esino odoo hagee bia wulo osoko howo deiyepo mapoo tou ka too. Esino nayo kasi maga molee dimapoo tenee hedebe egeesi masi imapoo ka tonowala?’ diso.

¹³ Esem homolee eyo amaye dima kulodu odoo hee mapoo egeese takaso, ‘Emegei, ayo goo tokenee hee namapoo moodele. Bei, no biame hedebe mapoo tou too eyo nei molee ko hedebe egeesi masi talai doloso tou talame goomoga ma-gooso. ¹⁴ Esiga nee molee egee toloso di. Ayo molee namapoo tenee hedebe egeesi masi odoo abo mapoo tenelai a goomogo. ¹⁵ Bei, mo molee oso mawo goomoga goo ee talai tekepo. Esino kasi maga goo tekepo ayo moodoo ee ogoloso, nayo amapoo ka komonowala?’ dee takaso.”

¹⁶ Esem Yesuye see egeese takaso, “Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

*Yesu eyo talai goo ee see tobu taka
(Maka 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Yesu Yelusalem mapoo polone o hamamee dili odoo ¹² peegoo gilimado dileso dobolone dimapoo egeese takaso, ¹⁸ “Goolee! Iba Yelusalem mapoo olo duso. Omapoo Odoo Holo a Yu odoo dia tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo midiloso ayo talai goo ee takalaiso. ¹⁹ Osoloso Yu odoonee oso a toloso manolone woolaiso. Osoloso a woomo dileso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Esino a bi ma kulodu ta moloso biame bakadio

hedebe di mapoo see gie badeli toloso hogadileiso.”

*Yemes dio Yonee dio egee bia dia
oweeye goomoga goo ee ogo taka
(Maka 10:35-45)*

²⁰ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio oweeye gilimadoloso Yesu mapoo simiso. Osoloso oweeye goomoga goo ee Yesu mapoo ogo takalame, o homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso.

²¹ Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Nayo amapoo ogo goo takalame ka simiyo?” diso. Esem yayo Yesu mapoo nei egeese takaso, “Nayo wiligi doloso badalai mi mapoo mo holo bakadio hagee heeso nee dee deede dokolo bado, osoloso hee nee dee dobusu dokolo bado dalai tekepowa?” dee takaso.

²² Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo,” dee takaso. Osoloso yayo Yemes dio Yonee dio mapoo egeese takaso, “Dala toowa ayo talame egee molo niba nose egeese talai teibayo?” diso.

Esem diayo nei egeese takaso, “O. Iba teiba,” dee takaso.

²³ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Tei takoo, niba nose dala hageese talaiso. Esino mo dee deede dokolo dabalai odoo sabolo, osoloso mo dee dobusu dokolo dabalai odoo hesigilei amapoo kitulugu mauwe. Esino hedebe mo Maye hesiga odoo oso mi omapoo dabalaiso.”

²⁴ Egeesi ma kulodu Yesu o hamamee dili odoo abo 10 oso to hagee dulosu Yemes dio Yonee dio mapoo diya kamanaso. ²⁵ Esem Yesuye o hamamee dili odoo susuga gilimadoloso dimapoo egeese takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoo oso dima hemidu debeli odoo ee kitulugu sabolo gidebeliso. ²⁶ Esino nima kulodu egeese selai tekeponee. Esiga nima kulodu edebeeyo toowa doloso badalai goomogoga,

yo tou teli odoo masi mesie sabolo odoo abo halo tou tolone ka badebee. ²⁷ Osoloso edebeeyo malalo badalai goomogoga, yo tou wulayo teli odoo masi odoo abo halo tou tolone ka badebee. ²⁸ Bei, Odoo Holo ayo mipoo hamapoo simi hagee edebeeyo a pidilame ka sibile. Esino ayo odoo pidilame ka simi. Osoloso odoo susuga Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

Yesuye odoo howo neliga bakadio tekepo pa

(Maka 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yeliko mi poogoloso diyadaga molome, odoo mooloogoodoo toowa oso diba dodomo sibadeeso. ³⁰ Egeesee semelee domo omapoo odoo howo neliga bakadio eli pee mapoo debeiso. Diayo Yesuye simi goo ee duloso to neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidiyo amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³¹ Esino odoo susuga oso dimapoo diya takolone egeesee takaso, “Niba to mauwe debee,” diso. Esino odoo susuga oso dimapoo egeesee takeme, diba dia to dulega see diya neligidi egeesee takaso, “Lodee, Deibidi amawe, nayo iba sooloo dolone pidi,” dee takaso.

³² Esem Yesuye omapoo kookooloso diba iyadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ogo goo moodolai goomogolo?” diso.

³³ Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada howo tekepo moodee. Iba agalai goomogo,” dee takaso.

³⁴ Yesuye diba sooloo dolone dibada howo deeso sigeso. Esem saga omapoo dibada howo tekepo poome, Yesuye di hamamee diso.

21

Yesuye Yelusalem mi mapoo di
(Maka 11:1-11; Luka 19:28-40; Yon 12:12-19)

¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mi pepooko Betapage mapoo peledabaso. Diba omapoo peledoboloso dobolone, Yesuye o hamamee dili odoo bakadio malalo diye dolone egeesee takaso, ² “Niba mi hee malalo koogee mapoo di. Niba omapoo dilesa ogoga, donki be o pe sabolo dia mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo mologa saga agalaiso. Eseega niyo ebigi pidiga poogoloso amapoo hado sibe. ³ Egeesi ma kulodu odoo heeso nimapoo takooga, niyo nei yimapoo egeesee takee, ‘Lodeeye donki be bakadio egee goomogogona,’ dee takee. Egeeseega odoo ogoso saga nimapoo takolone donki be egee hado diye dalaiso,” diso.

⁴ Esiga goo hagoso peledaba ee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso to taka sabolo tebilame ka see. Bei, yayo egeesee takaso,

⁵ “Niyo Yelusalem mapoo debeli odoo mapoo takee, ‘Ege, nibada wiligi odoo nimapoo olo sibo.

Yo mesie taba. Yo donki be pepooko mapoo buloso ka siboso.’”

⁶ Esem Yesu o hamamee dili odoo bakadio oso Yesuye taka goo ee tobuloso moodoso. ⁷ Diba dilesa donki be owee sabolo osoloso o pe sabolo hado simiso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoloso donki be dia wagi ma dokodoo palagaloso, Yesuye omapoo peleso biaso. ⁸ Esem odoo mooloogoodoo toowa oso dia kekeisu dugo tigadoloso eli domopoo palagamo dime, odoo aboso weiyoo kookooloso Yesuye sibilei eli mapoo palagamo diso. ⁹ Esem Yesuye donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoo sabolo osoloso Yesu ma hamamee sibadee odoo oso to neligidi egeesee takaso,

“Iba Deibidiyo amawe mapoo goomogo.

Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee.

Kei mi ma doko hodoo badeli Godee mapoo goomogo,” dee takag-amo diyadeeso.

¹⁰ Yesu Yelusalem mi ma kulodu gadime, odoo susuga omapoo debei oso diya dio dulone egeese takaga meleeso, “Hagee odoo ogubele?” dee takaso.

¹¹ Esem odoo mooloogoodoo oso nei egeese takaso, “Hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yesu oso. Yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko maga ka siboso,” diso.

Yesuye Yu odoo dia tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasiso bugu
(Maka 11:15-19; Luka 19:45-48; Yon 2:13-22)

¹² Yesuye Yelusalem mapoo sibilesi tei moso mapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso tegei ma kulodu gala sabolo bi abo sabolo neiso telaga molome egeiso. Yo goo egee agalai gowoolone, yayo moso ee ma kulodu melee bi eyo ama sabolo osoloso bi ee telaga odoo sabolo peegoo hasiso buguso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidige buguso. Osoloso molo huyado sibilesi nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidige buguso.

¹³ Osoloso Yesuye dimapoo egeese takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, ‘Mo tei moso ee edebeeyo sibilesi Godee mapoo takeli moso,’ diso.

Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso ka poso,” diso.

¹⁴ Egeese semelee biame omapoo Yesu tei moso ma kulodu bado-boome, howo neliga odoo abo sabolo, osoloso odoo bagi daga poogoo yimapoo sibadeeso. Esem yayo diba tekepo paso.

¹⁵ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoomo silee ogoloso diya kamanaso. Egeeseelone holaisosi tei moso ma kulodu dobolone toso neligidi takolone egeese takaso, “Deibidiyo amawe Yesu mapoo goomogo,” dee takaga melee dulo diayo dimapoo diya goweso.

¹⁶ Osoloso diayo see Yesu mapoo egeese takaso, “No holaisosi to egee takoo medee dusomo?” diso.

Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “O. A duso. Esino niba Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigelega dosomo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso,

‘Godeeye holaiso sabolo osoloso holope oso o hu dokodoo poudilei goo ee dimapoo olo eligisi,’ dee takaso.”

¹⁷ Osoloso Yesuye diba poogoo dileso Yelusalem mi maga see Betani mi mapoo tilame diso.

Pigi homoso sia
(Maka 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Gesikolo Yesu Yelusalem mapoo see wedi dulone hodiaso. ¹⁹ Esem dulone pigi homo eli palaga mapoo dime ko pa beleso agalame diso. Esino ko pelega wulo duwe molome egeiso. Esem Yesuye pigi homo hamapoo egeese takaso, “No see tobu ko palaime,” diso. Esem epedee omapoo homo saga siaso.

²⁰ Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso dio dulone egeese takaso, “Pigi homo hagee saga kasee siabele?” diso.

²¹ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo tei toloso dobolone goo goolee bakadio delega daga, ayo homo hamapoo moodoo goo ee niba nosee egeese moodolai tebileiso. Osoloso goo hedebe hagonosee talai tebile. Esino niyo goo toowa abo moodolaiso. Egeeseelone

niyo mubi hamapoo takolone 'no nediliyo tadoloso howomoo mei' dee takooga, goo oso tei peledabalaiso. ²² Esiga niyo tei tolone Godee mapoo takooga, yayo goo niyo hoowa eyo nei nimapoo tenelaiso."

*Yesuye kitulugu maga woosa
(Maka 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu see Yu odoowo tei moso mapoo peleso Godeeyo to odoosusuga mapoo eligimolome, tei moso wiligi odoosabisa sabolo osoloso Yu odoodia wiligi odoosabisa oso sibilesu Yesu mapoo egeesee takaso, "No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odoosagayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?" diso.

²⁴⁻²⁵ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Anosee woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Odoosagayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odooshowo olugulame? Kitulugu Godeeye teneeyo o, edebeeyo teneeyo? Esiga niyo to eyo nei amapoo takooga, anosee ayo kitulugu tolosohagee silo eyo goo ee nimapoo ka takalai," diso.

Esemee diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeesee takagameleeso, "Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooga, see nei Yesuye imapoo egeesee takalaiso, 'Niba bei kaseme Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?' dalaiso. ²⁶ Osoloso iyo takolone kitulugu odoomaga simigo daga, odoosusuga oso imapoo diya kamanalaiso. Bei, odoosusuga oso takolone Yonee yo Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoodeliso." ²⁷ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, "Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedele," dee takaso.

Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Esiga ayo goo hagee moodoomo silame kitulugu too hagee nimapoo takalaime," diso.

Yesuye holaiso bakadio eyo goo maga wudu taka

²⁸ "Esiga niba goo hamapoo kasee gooleesomo? Odoosheeso o giso holo bakadio gilimadoloso debeiso. Esiga yayo daga holo mapoo egeesee takaso, 'Mo holo, no epei geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,' dee takaso.

²⁹ Esino giso holo oso nei egeesee takaso, 'A gowoo,' diso. Esino yo see hamamee o goo goolee su wuduloso tou talame diso.

³⁰ Osoloso amaye see tobu owolo hee mapoo dilesu egeesee takaso, 'No geleipi ko segei homolee mapoo tou talame di,' dee takaso. Esemee owoloye nei egeesee takaso, 'O. A tou talame dileiso,' diso. Esino yo dilega poogooso.

³¹ Esiga holaiso bakadio hagee bia hee kaso amaye goomoga goo ka toowo?"

Esemee tei moso wiligi odoosabisa sabolo osoloso Yu odoodia wiligi odoosabisa oso yimapoo egeesee takaso, "Daga holo oso amaye goomoga goo ee tooso," dee takaso.

Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Tekisi molee teli odoosabolo osoloso domo silesibili sobo oso daga diayo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadulone hee niba peegoo pagalaiso.

³² Bei, Yoneeye nimapoo goo tekepo eligime, niyo o to duloso tei tele. Esino goo tokenee teli odoosahagee bia oso Yoneeyo to duloso tei tooso. Osoloso niyo diayo tei too goo ogoloso goo goolee su wuduloso Yoneeyo to mapoo tei tele poogooso."

Odoo tokenee bali eyo goo maga wudu taka

(Maka 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ "Osoloso see hee hagee wudu takoo dui. Biame heeso homolee eyo amaye homolee mapoo geleipi ko segeiso, osoloso pee maga beeleeso. Osoloso ko i debilame yo ou poogoloso homolee egee gibadalame

doko moso tegeiso. Osoloso yayo homolee bali odoo* abo mapoo beye doloso, yo see mi eli sage mapoo badalame diso. ³⁴ Yo omapoo dileso badoboome, homokoko palagaloso olo bi moodoogaso. Esemé yayo o tou teli odoo abo mapoo takolone o homolee mapoo dileso homokoko egee gooloogaloso o hodio ee yimapoo tosibeye diso. ³⁵ Esino homolee bali odoo oso diayo sibadee ogoloso diba toloso, hee wulo woomele poogooso. Osoloso heeno wulo wooloomaso, osoloso hee yoso wooloomaso. ³⁶ Esemé homolee eyo amaye goo hagee duloso see tou teli odoo bei diyadeeye diso. Esino homolee bali odoo oso diba nosee toloso woomele poogoloso abo yoso piliguso. ³⁷ Esemé see hamameedee owolo diye dolone egeesee gooleeso, 'Homolee bali odoo oso mo holo mapoo mesilone yo wooloomalame,' dee gooleeso.

³⁸ Esino homolee bali odoo oso homolee eyo amayo owoloye simi ee ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagoso hamamee ama toga, yayo geleipi ko segei hagee talaiso. Esiga geleipi ko segei hagee see iyo talame yo wooloomamo,' dee takaso. ³⁹ Esemé diayo holaiso hagee homolee maga peegoo ido dileso wooloomaso. ⁴⁰ Esiga homolee eyo amaye sibilesa o homolee bali odoo mapoo kasee moodoolaisomo?"

⁴¹ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, "Homolee eyo amaye sibilesa homolee bali odoo wooloomaloso see bali odoo abo mapoo beye dalaiso. Osoloso odoo egee bia oso homokoko gooloogalai biame mapoo homokoko gooloogaloso homolee eyo ama mapoo hodio tenee demelaiso."

⁴² Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba Godeeyo to booka

mapoo hogugu ee hesigeleyo? Bei, omapoo egeesee takooso, 'Moso tegeli odoo oso omou gowoolone togobugu oso see epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso.

Esiga goo hagee Lodeeye ka moodoo. Esiga iba goo hagee ogoloso howoodolone tekepo deeso.'

⁴³ Esiga ayo nimapoo taka. Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimaga peedee doloso, see Godeeye goomoga goo tomo silesibili odoo omapoo tenelaiso. ⁴⁴ Esiga odoo agayo omou omapoo takodee buguloso homodobuoga, yo ki gebisa pagalaiso. Osoloso omou oso odoo hee bulugu magooga, odoo egee balado dileiso," dee takaso.

⁴⁵ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso Yesuye wudu taka goo ee duloso "ibada goo takolone bado," doloso egeesee gooleeso. ⁴⁶ Egeeseelone diayo Yesu talai eli esiaso. Esino odoo susuga oso Yesu yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo doloso takolone debei ee duloso, diayo yo talai ebiaso.

22

Sobo hu wo ne maga wudu taka (Luka 14:15-24)

¹ Esemé Yesuye see tobu wudu takolone, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeesee takaso, ² "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesee moloso. Wiligi odoo taba eyo owoloye sobo hulei maga nei toowa mopoodoo dooso. ³ Yo nei mopoodoo koodobuloso o tou teli odoo diye dolone egeesee takaso, 'Odo daga ayo nei mopoodoo hamapoo sibilame taka ee niyo hamapoo gilimado sibe,' diso. Esemé o tou teli odoo oso to hagee todilesa odoo egee bia dimapoo takano, diba

* **21:33:** homolee bali odoo - odoo hagee bia oso homolee mapoo tou too eyo nei homokoko gooloogaloso hodio diayo teliso. Osoloso hodio homolee eyo amaye teliso. **21:38:** Mat 27:18

21:39: Hib 13:12 **21:42:** Psa 118:22-23; Loum 9:33; 1Pita 2:6-8

sibilei goweso. ⁴ Esemе yo to egee duloso, wiligi odoo taba oso o tou teli odoo abo see tobu diye dolone egeesee takaso, ‘Niba dilesо odoo daga ayo sibeye dee taka mapoo to egeesee takeeye diso, “Be hu olo piliguloso moloso, osoloso nei olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niba sobo hu wo ne mapoo sibadeeye,” dee takee,’ diso. ⁵ Esemе diayo to hagee todilesо takano, odoo aboso to hagee duloso gowoolone see dia tou talame diyadeeso. Egeeseelone, odoo aboso dia homolee mapoo diyadeeso. Osoloso odoo aboso dia bi neiso teli moso mapoo diyadeeso. ⁶ Esemе see odoo aboso to hagee duloso wiligi odoo taba o tou teli odoo ee toloso piliguso. ⁷ Esemе wiligi odoo taba oso goo hagee duloso diya komonolone o ha teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Emegei piligili odoo hagee bia piliguloso dia mi onosee dou gigaleegee,’ dee takeme, diayo egeesee moodooso.

⁸ Esemе wiligi odoo taba oso o tou teli odoo mapoo see egeesee takaso, ‘Nei toowa olo mopoodoo doloso moloso. Esino odoo ayo gi hagee bia ee dia goo tokenee maga hamapoo sibilei tebile. ⁹ Esiga niyo dilesо mi domo omapoo silesibulone odoo susuga wo nalame gilimado sibe,’ diso. ¹⁰ Esemе o tou teli odoo oso dilesо odoo susuga gilimadoloso wo nalame sibadeeso. Egeeseelone goo tekepo teli odoo sabolo, osoloso goo tokenee teli odoo sabolo sibadeeso. Esemе odoo moso ee ma kulodu diya muguleso.

¹¹ Esino wiligi odoo taba oso moso ee ma kulodu odoo agalame gapeleso egeino, odoo hee sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega sibileso badoboome egeiso. ¹² Esemе wiligi odoo taba oso yimapoo egeesee takaso, ‘Emegei, no sobo hu wo ne mapoo kali bi ee kelega hagee bado, no moso hagee ma kulodu kasee gasimiyo?’ diso. Esino odoo egee to

nei takele.

¹³ Esemе wiligi odoo taba oso o tou teli odoo abo mapoo egeesee takaso, ‘Odoo hagee dee sabolo homo sabolo tiso tialogoloso moso peegoo neliga mapoo togobigi. Yo omapoo badolone pisa sabolo mei gisile sabolo badalaiso,’ diso.

¹⁴ Esiga Godeeye odoo susuga yimapoo sibilame gilimolone ka badoso. Esino yo wulo odoo abo ono ka hesiga moloso.”

*Sisa mapoo tekisi molee tenelai
(Maka 12:13-17; Luka 20:20-26)*

¹⁵ Osoloso Pelisi odoo oso peegoo dilesо Yesu kukulo agalame to mouso, yayo to tokenee takooga yo ka talame. ¹⁶ Egeeseelone diayo dia hamamee dili odoo sabolo, osoloso Helodeeyo hamamee dili odoo sabolo Yesuye badebei mapoo diye diso. Esemе odoo egee bia oso dilesо Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedoo, no tei goo moodeli odoo. Osoloso nayo Godeeyo goo eligilone hedebe tei goodee ee eligili. Osoloso no odoo bolo koo ebili. Osoloso no odoo su mapoo koo egeli. ¹⁷ Esiga nayo kasee gooleedo? Imapoo takee, iyo Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowa?” dee takaso.

¹⁸ Yesuye diayo goo tokenee moodoolame to mou goo ee yo olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli odoo. Bei kasi maga niyo a kukulo agalame ka sala? ¹⁹ Esiga niyo tekisi molee magalame mooloogoo molee ko hedebe amapoo eligi.” Esemе diayo molee ko hedebe yimapoo tosimiso. ²⁰ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu oso ka mololo?” diso.

²¹ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo osoloso o hu oso ka molo,” diso. Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo

Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” dee takaso.

²² Diba to hagee duloso diya howoogadoloso Yesu poogoo diso.

Ta maga hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Maka 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Osoloso biame omapoo Sedisi odo abo oso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odo hagee bia oso takolone, “Odo wedia see hogabileime,” dee takeliso. Esem diayo Yesu mapoo sibiles egeese takaso, ²⁴ “Eligili odo, tei magoo Moseseeye hogugu oso imapoo egeese takooso. ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobo bau ee huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁵ Esiga odo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. Esem omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. ²⁶ Esino yinosee holo soomagelega taso. Esem see omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yinosee holo soomagelega taso. Egeeseelone giso holo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso. ²⁷ Osoloso hamamee sobo bau yinosee taso. ²⁸ Esiga odo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

²⁹ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niba goo dooboo gweli odo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooledelega ka doso. ³⁰ Bei, odo wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egeesi masi dabalaiso. ³¹ Esiga niba

Godeeye odo wedia see hogogadilei eyo goo maga taka to hogugu hagee hesigeleyo? Bei, yayo egeese takaso, ³² ‘A Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ dee takaso. Esiga Godee hagee odo wedia eyo Godeenee. Haye, odo gie egee do eyo Godee.” ³³ Esem odo susuga oso Yesuye eligi goo hagee duloso diya howoogadooso.

Tei magoo kaso toowa ka molosomo?

(Maka 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Sedisi odo oso Yesuye taka eyo nei takalai tebile poogoo ogoloso Pelisi odo susuga diesono hodobo mooloogoodoloso to mouso. ³⁵ Osoloso mooloogoodoo omaga tei eligili odo heeso Yesu kukulo agalame yimapoo sibiles egeese takaso, ³⁶ “Eligili odo, Moseseeye tei magoo ma kulodu tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

³⁷ Esem Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “‘Nayo nee wiligi odo Godee diya goolee,

nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dioso goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee oso diya goolee.’

³⁸ Esiga tei magoo susuga ee ma kulodu tei hedebe hagoso daga malalo diya toowa ka moloso. ³⁹ Osoloso ee ma hamamee tei magoo toowa egeesi masi hee hagoso, ‘Nayo no nediliyo diya egee goolee, egeesee goolone nee odo nose diya egeese goolee.’

⁴⁰ Esiga Moseseeye tei magoo susuga sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo oso to hogugu susuga eyo bei ee tei magoo bakadio hamapoo moloso.”

Keliso agamo owolowo?

(Maka 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Pelisi odo hodobo mooloogoodoloso osee doboome, Yesuye

dimapoo egeesee takaso, ⁴² “Niba Kelisowo goo maga kasee gooleesomo, yo agamo owolowo?” dee takaso. Esemé diayo egeesee takaso, “Deibidiyo amawe,” diso.

⁴³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme Deibidiye Dio Tei maga takolone Keliso yo Lodee dee ka takayo? Bei, Deibidiye egeesee takaso,

⁴⁴ ‘Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedeé dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso,’ diso.

⁴⁵ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga kasi maga Keliso yo Deibidiyo amawe dee ka seeyo?” diso. ⁴⁶ Esemé odoo heeso o to su mapoo to nei hee takele. Esiga biame domopooga dulone, odoo susuga oso Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosele poo-gooso.

23

Yesuye tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo dia goo ee eligi

(Maka 12:38-39; Luka 11:43-46; 20:45-46)

¹ Esemé Yesuye odoo mooloo-goodoo mapoo, osoloso o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ² “Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo oso Moseseeye tei magoo nimapoo ee eligilei dimapoo kitulugu moloso. ³ Esiga dibada to mapoo mesimo silesibulone, diayo taka goo ee tolone debee. Esino diayo suso goo moodeli ee ogoloso niyo na peedee. Bei, diayo tei ma goo ee nimapoo eligilino, see dieso suso koo edidili. ⁴ Esiga diayo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi toowa teneliso. Osoloso diayo emegei pidilone hegi su ee see dieso koo teli.

⁵ Esiga goo susuga diayo moodoo ee wulo edebeeyo agalame ka moodeli. Osoloso diba Godeeyo to abo hogugu ee debege masi diya toowa kaloso ee ma kulodu sooloso edebeeyo agalame silesibiliso. Osoloso edebeeyo agalame, diayo howo gisilone, kali dugo su mapoo ti sage bagagoloso* kalagaloso silesibiliso. ⁶ Osoloso ibada howo gisili moso ma kulodu, osoloso wo toowa ne mapoo diba medee malalo peleso bilei ono diya goomegeliso. ⁷ Osoloso mi domo mapoo edebeeyo dimapoo gauwuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso odoo susuga oso diba eligili odoo dalame diya goomegeliso.

⁸ Esino odoo susuga oso nimapoo takolone eligili odoo dalai tekeponee. Bei, nibada eligili odoo hedebe ayo ka badoso. Osoloso nima kulodu odoo heeso dagadileso koo badoso. ⁹ Osoloso mipoo hamapoo odoo heeyo hu dokodoo poudoolone, yimapoo takolone ma dee na see. Bei, nibada Ama hedebe yayo Kei mi ma dokodoo ka badoso. ¹⁰ Osoloso odoo heeso nimapoo takolone wiligi odoo dalai tekeponee. Bei, nibada wiligi odoo hedebe Keliso aso. ¹¹ Esiga nima kulodu odoo hu toowa too oso nibada tou teli odoo doloso badalai tekepo. ¹² Osoloso odoo agayo dieso nediliyo diba si howolone dogo, nei Godeeye diba pepooko dalaiso. Esino odoo agayo dieso pepooko doloso dogo, diba nei Godeeye toowa dalaiso.”

Ye-ee, tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo!

(Luka 11:39-52; 20:47)

¹³ “Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilei eli poolone ka dogo.

22:44: Psa 110:1; Mat 26:64 **23:3:** Mal 2:7-8 **23:5:** Mat 6:1; Exo 13:9; Deut 6:8; Num 15:38-39 * **23:5:** kali dugo su mapoo ti sage bagagoo - Edebeeyo ti sage hagee ogoloso, Pelisi odoo diba Godeeyo howo woola medee tekepo, dee gweliso. **23:11:** Mat 20:26; Maka 9:35; Luka 22:26
23:12: Job 22:29; Prov 29:23; Luka 14:11; 18:14

Osoloso niba nosee omapoo koo gadili.

[¹⁴ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo sobo bauwe diba ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo niyo toloso omapoo dobolone, nibada goo gaga-losa Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso niba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga niba nei dala toowa talaiso.]

¹⁵ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, Yu odoonee oso see Yu odoo dalame niyo mipoo hamapoo odoo esiamo silesibiliga. Osoloso niyo odoo hee toloso goo tokenee niyo eligi oso yo diya tokenee peliso. Goo egeesee moodoo oso niyo yo Dou mi mapoo ido duso. Bei, goo tokenee yayo too oso goo tokenee niyo too ee dagadilesa moloso.

¹⁶ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilimado di masi gilimado duso. Esiga Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo egeesee eligiliso, 'Odo heeso to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,' deliso. 'Esino edebeeyo tei moso ma kulodu molee egee molo eyo hu sabolo tei yeli goo ono diya toowa,' deliso. 'Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,' deliso. ¹⁷ Niba howo neliga boobada odoo. Molee ee goo haga toowanee. Esino tei moso tegei oso goo diya toowa ka moloso. Bei, molee oso tei moso ma kulodu mologa, molee egee Godeeyo doloso ka moloso.

¹⁸ Osoloso niyo see egeesee eligiliso, 'Odo heeso to magolone Godee mapoo emegei di bi tenelame nei sili dosulu tei moso ma kulodu egee molo eyo hu sabolo tei yeli ee goo haga toowanee,' deliso. 'Esino yayo to magolone dosulu mapoo emegei di bi magoo eyo hu sabolo tei yaga,

goo ono diya toowa,' deliso. 'Esiga see hamamee to magoo ee na gababie,' deliso. ¹⁹ Niba odoo howo neliga masi. Tei moso ma kulodu bi dosulu mapoo egee molo oso goo toowa koo moloso. Esino dosulu oso goo toowa ka moloso. Bei, emegei di bi teneli ee dosulu mapoo mologa, Godeeyo doloso ka moloso. ²⁰ Esiga odoo agayo to magolone dosulu eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe dosulu eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo dosulu eyo hu sabolo osoloso dosulu mapoo emegei di bi magoo eyo hu sabolo tei ka yeli. ²¹ Esiga odoo agayo to magolone tei moso eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe tei moso eyo hu sabolo koo yeli. Esino yo tei moso eyo hu sabolo osoloso ee ma kulodu badeli Godeeyo hu sabolo tei ka yeli. ²² Osoloso odoo agayo to magolone Kei mi eyo hu sabolo tei yaga, yo hedebe Kei mi eyo hu sabolo koo yeli. Esino Godeeyo hu sabolo osoloso yayo bili eyo hu sabolo tei ka yaso.

²³ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi tenelame kobu sabolo, osoloso nai sabolo, osoloso bi abo pepuso mooloogo 10 egeesi mageliso. Osoloso 10 ee ma kulodu hedebe Godee mapoo tenelone debeliso. Esino nei tei magoo ee ma kulodu goo toowa egee molo ee talai boobado bigiliso. Goo ee, tekepo goo talai, osoloso emegei sooloo deli goo, osoloso tei talai goo. Esiga goo toowa hagee tolone medee ka debbe. Egeeseelone goo pepuso talai na boobado bigi. ²⁴ Niba odoo howo neliga oso odoo abo gilimado di masi ka gilimado duso. Niba kababoo nibada wo mapoo badoga ogoloso peegoo habigiliso. Esino kemol be toowa oso nibada mudugiyopoo tiamologa egelega poogoloso wulo sooloogeliso.

²⁵ Tei eligili odoo sabolo osoloso

Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, nibada kapu sabolo osoloso peleta ee hedebe kolo ee hapoolone kulodu hapelega pegeli, niba egeesi masi doso. Bei, niyo hedebe kolo ono hapeli. Esino nibada sooloo ma kulodu bi goomegeli goo oso diya bei moloso. Osoloso niyo hedebe niso goomegeli goo ee tomo silesibiliso. ²⁶ Pelisi odoo niba howo neliga odoo. Niba daga nibada kapu sabolo osoloso peleta kulodu hapege. Egeeseega, kolo onosee dasegelega heliye malaiso.

²⁷ Tei eligili odoo sabolo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niba odoo bi medee mopoodoo doloso meli egeesi masi doso. Bei, odoo bi ee dokodoo medee tekepo mopoodoo deliso. Esino odoo bi ee ma kulodu odoo wediayo ki sabolo ku sabolo bei meliso. ²⁸ Egeeseelone odoo aboso niba ogoloso niba odoo tekepo gweliso. Esino niba goo bakadio gweli odoo. Bei, nibada kulodu goo tokenee bei moloso.

²⁹ Tei eligili odoo osoloso Pelisi odoo, niba goo bakadio gweli odoo! Godeeye nimapoo dala toowa tenelaiso. Bei, niyo Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo wedia dia bi ma dokodoo moso pepuso tegegaloso mopoodoo doloso doso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo oso wedia eyo bi sabolo niyo medee mopoodoo doloso doso. ³⁰ Osoloso niyo see egeesee takolone doso, 'Ibada amawe diayo debei biame omapoo iba debei diepi, ibada amawe diayo Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo ee piligu sabolo hodobo hedebe delega pegeliyo,' deeso. ³¹ Esino niyo egeesee taka goo oso niso nediliyo takolone, Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo ee wooloomali odoo ee nibada

amawe dio dee ka takooso. ³² Esiga goo tokenee namawe diayo bei mooloogoloso poogoo ee see niyo hosude. ³³ Niba hebiseyo owolo dio masi. Niba Dou mi mapoo egee du peegoo pia dabalai gooleesomo?

³⁴ Esiga ayo nimapoo Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo, osoloso goo goolee tekepo gweli odoo, osoloso Godeeyo to eligili odoo sibeye dalaiso. Esino niyo odoo abo piligileiso. Osoloso abo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso odoo abo Yu odoo dia howo gisili moso ma kulodu woolaiso. Osoloso odoo abo niyo dala tenelone dobolone, mi hee maga mi hee mapoo hasiso bugu dolone dabalaiso. ³⁵ Esiga mipoo hamapoo nibada amawe diayo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo ee piligimo simiso. Egeeseelone diayo odoo tekepo Eibol woolooma maga bei mooloogooloso abaga simino Belekaya eyo owolo Sekalaya wooloomaso. Esiga diayo Sekalaya tei moso ogo osoloso Godee mapoo gala hu wooloso sili dosulu ogo doloso domopoo tobudume wooloomaso. Esiga nibada amawe dio oso daga hoogoo Godeeyo howo woola tekepo debeli odoo piligu eyo nei dala niyo talaiso. ³⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Yu odoo epedee hagee do niyo, nibada amawe dio eyo tokenee eyo nei niyo talaiso."

*Yesuye Yelusalem maga goohele
(Luka 13:34-35)*

³⁷ "Yelusalem odoo, niba kasi maga Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo ee piliguloso, Godeeye nimapoo diye di odoo ee yoso ka enigeliyo? Kolokoloso o pe gilimadoloso medee egee wuo egeesee selame, ayo biame susuga nowolo dio gilimadalai goomegeliso. Esino niba koo goomegelina. ³⁸ Esiga Yelusalem odoo, niba dui. Nibada tei moso tegei ee Godeeye

poogoo duga, moso egee mosoowe malaiso. ³⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaime. Esino biame oso siboga niyo egeese takalaiso, 'Odo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye yimapoo goomogoso,' dalaiso. Biame omapoo niyo a see agalaiso."

24

Yesuye tei moso tegei guobigilei eyo goo ee taka

(Maka 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu tei moso poogoo dileso dimolome, o hamamee dili odo oso yimapoo sibiles egeese takaso, "Tei moso tekepo tegei hagee ege," diso. ² Esem Yesuye egeese takaso, "Niba goo susuga hagee medee ege. Ayo nimapoo taka. Moso hamapoo yo hedebeso yo hee ma tobudoo molo agalaime. Esino yo susuga mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso," diso.

Dala goo oso bei mooloogalai biame

(Maka 13:3-23; Luka 21:7-24)

³ Osoloso Yesu Olipi mubi ma dokodoo peleso badoboome, o hamamee dili odoo dibusomo sibiles yimapoo egeese woosaso, "Tei moso guobigilei ogo biameso ka guobigileiyo? Osoloso nayo sibilei mologa, malalo ogo gooso ka peledabalaiyo? Osoloso mi hoo pagalai mologa, daga ogo gooso imapoo ka eligileiyo? Nayo imapoo takee."

⁴ Esem Yesuye see dimapoo egeese takaso, "Niba obeeyamo! Odo heeso tei goodee maga niba peegoo gilimado diyaga. ⁵ Bei, odo aboso mo hu maga sibiles takolone dieso nediliyo diba Kelisoso, dee takalaiso. Egeeseelone diayo odo bei tei goo maga peegoo gilimado dileiso. ⁶ Esiga ha too goo sabolo osoloso biliga goo oso peledoboomo duga goo ee dulos, niba haga na

ebi. Bei, goo hageesi oso daga malalo peledabalaiso. Esino biame egee hoo poogoo osonee, hamamee sibileiso.

⁷ Mi toowa heeso mi toowa hee sabolo ha talaiso. Biame omapoo mi susuga mapoo nei mauwe pagalaiso. Osoloso mi susuga mapoo mibia toowa sibileiso. ⁸ Goo hagoso peledobooga, dala biame oso bei mooloogolone ka seeso.

⁹ Egeesi ma kulodu odo aboso nimapoo dala teneloso niba piligilame odo abo mapoo tenelaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo omaga odo susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. ¹⁰ Biame omapoo odo aboso tei too goo ee pagalaiso. Egeeseelone diayo emegei tei too odo ee hegilone, diba ha teli odo mapoo tiasalaiso. ¹¹ Osoloso gamenee godee maga to toloso kokodo takomo sili odo aboso sibiles odo abo peegoo gilimado dileiso. ¹² Egeesi ma kulodu goo tokenee goo oso diya toowa dolone, edebeeyo emegei sooloo deli goo ee me pagalaiso. ¹³ Esino odo agayo o tei too medee kibiloso badolone hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁴ Esiga mipoo hamapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odo susuga oso dulame takomo dileiso. Osoloso to tekepo hagee odo susuga oso olo dulugaloso daga, mi hoo pagalai biame omapoo peledabalaiso.

¹⁵ Esiga hesigeli odo, no to hageeyo bei medee gooleede. Bei, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo Daniyeleeye egeese takaso, 'Niba bi diya tokenee mudu opusomo di oso tei moso ma kulodu molo agalaiso. Esiga bi ogo Godeeyo howo woola tei moso tokenee palaiso,' diso. ¹⁶ Egeeseega Yudiya mi toowa mapoo debeli odo oso bi mudu opusomo di ee ogo mubi ma dokodoo kukulo

pele. ¹⁷ Osoloso biame omapoo odoo moso hau mapoo badoga, see moso kulodu gadilesa o bi na te. ¹⁸ Osoloso odoo homolee ma kulodu siloga, o gidei talame mosopoo see na wedi di. ¹⁹ Osoloso biame omapoo sobo koowasi sabolo, osoloso holope too nedili sobo ee kukulo dilei diya kalawa toowa molo agalaiso. ²⁰ Esiga Godee mapoo takee, niyo kukulo dilei biame ee wau biame o, iyo hasali biame omapoo peledabelega pagalame. ²¹ Bei, biame omapoo dala toowa oso sibileiso. Esiga mi bei mooloogoo biame abaga simino epedee hamapoo, odoo susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagoso sibilesa koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²² Esino dala biame hagee see Godeeye deiyepo moodolaiso. Bei, yayo biame sage magoo diepi, odoo heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoo ee halo, yayo biame see deiyepo moodolaiso.

²³ Biame omapoo odoo heeso sibilesa nimapoo takolone, 'Hamapoo ege, Keliso hagoso' o, 'Koo ege, Keliso ogoso,' dee takooga, o to mapoo tei na te. ²⁴ Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo oso sibilesa goo toowa opusomo di edebeeyo howeli moodolaiso, odoo susuga sabolo osoloso odoo Godeeye hesiga oso peegoo dia beleso kukulo agalame. ²⁵ Esiga niba medee dui. Goo hagee peledabelega mologa, ayo daga nimapoo ka taka.

²⁶ Esiga odoo heeso nimapoo takolone, 'Niba ege. Keliso dobudu badoso,' dee takooga, yo agalame na di. Osoloso see yayo takolone, 'Niba ege. Keliso moso kulodu badoso,' dee takooga, omapoo tei na te. ²⁷ Bei,

kei ebiedigaga mi toowa egee gadeebugu egeesi masi ogoga, niyo Odoo Holo a sibo agalaiso. ²⁸ Osoloso mi hee mapoo hune mologa, kukodeeso hune egee nalame omapoo busiliso."

Odoo Holo oso sibilei
(Maka 13:24-37; Luka 21:25-36; 17:26-36)

²⁹ "Osoloso hamamee haga booloogelega dala biame hagoso dilesa koodobuoga, 'osoko semelaiso.

Egeeseega anosee gadeebig-ileime.

Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso.

Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo Godeeye halabuga ki me pagalaiso.'

³⁰ Osoloso biame omapoo Odoo Holo ayo sibilei eyo goo ee kei ma dokodooga eligiga, odoo susuga oso agalaiso. Eseega odoo susuga oso goohele sabolo pupusigileiso. Egeesi ma kulodu odoo susuga oso Odoo Holo ayo kolobo maga gadeebugu sabolo osoloso kitulugu toowa sabolo siboga agalaiso. ³¹ Osoloso kibu neligidi iga, ayo mo momaiye diye dalaiso, diayo dilesa odoo susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

³² Osoloso niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga ogoloso wau biame koola tooboo doloso gooleedeliso. ³³ Esiga goo hagee egeesi masi moloso. Goo ayo taka hagoso peledaba ogoga, Odoo Holo ayo sibilei olo koola tooboo doloso niba olo gooleedalaiso.

³⁴ Ayo nimapoo taka. Odoo epedee hamapoo egee do diba osee dogo goo susuga hagoso peledaba ee diba agalaiso. ³⁵ Esiga kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to me pagalaime.

24:21: Dan 12:1 **24:23:** Mat 24:5 **24:24:** Deut 13:1-3; 2Tes 2:8-9; Yili 13:13-14 **24:26:** Luka 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luka 17:37 **24:29:** Isa 13:10; 34:4; Ezek 32:7; Joel 2:10, 31; 2Pita 3:10; Yili 6:12-13 **24:30:** Zec 12:10; Yili 1:7; Dan 7:13 **24:31:** 1Kol 15:52; 1Tes 4:16 **24:34:** Mat 16:28 **24:35:** Mat 5:18 **24:36:** Diye 1:7; 1Tes 5:1-2

³⁶ Esiga Odo Holo ayo sibilei biame ee odo hee gooleede. Osoloso Godeeyo momaiye Kei mi ma dokodo egee do sabolo osoloso Godeeyo owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye biame egee gooleedoloso ka badoso. ³⁷ Esiga Nowaye badebei biame omapoo goo peledaba goo hedebe egeesi masi oso Odo Holo ayo sibilei biame mapoo peledabalaiso. ³⁸ Bei, Nowaye badebei biame omapoo, howo duwelega molome odo susuga oso nei sabolo howo sabolo nolone dobolone sobo hulone debeiso. Diba egeeseelone doboome, biame heeso Nowa du toowa ma kulodu gadiso. ³⁹ Nowa du toowa ma kulodu gadime, odo susuga oso goo peledabalai ee kibiya gooleedelega doboome, howo toowa duwa oso diba howoso neso. Esiga Odo Holo ayo sibilei biame omapoo goo hedebe hageesi oso peledabalaiso. ⁴⁰ Esino biame omapoo odo bakadio homolee ma kulodu tou tomo silesiboga, odo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso. ⁴¹ Osoloso sobo bakadio wo galaga mologa, sobo heeno ido polone hee omapoo pagalaiso.

⁴² Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, nibada Lodee ayo sibilei biame ee niba gooleede. ⁴³ Esino niba goo hagee medee gooleede. Edebeeyo mesiyaso o moso mapoo sibilei biame ee duga, yo mopoodoo doloso badolone medee bamalaiso. Osoloso mesiya olo siboga ogoloso yo habigileiso. ⁴⁴ Esiga niba nose medee mopoodoo doloso ka debee. Bei, Odo Holo ayo sibilei biame ee niba gooleede.”

Tou tekepo teli odo sabolo osoloso tou tokenee teli odo
(Luka 12:41-48)

⁴⁵ “Goo mapoo mesiloso silone tou tekepo teli odo ee ogumo? Wiligi odo oso odo egeesi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odo

susuga medee bolone yayo dimapoo nei nali pilame. ⁴⁶ Bei, wiligi odo yo peegoo dilesi badoboso see sibilei ogoga, o tou teli odo oso o tou medee tekepo too daga, yimapoo diya goomogalaiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Wiligi odo oso o tou teli odo oso tou medee tekepo too ogoloso, see yimapoo bi susuga ee yayo bamelee dalaiso.

⁴⁸⁻⁴⁹ Esino tou tokenee teli odo oso o wiligi odo saga koo siboga eyo nediliyo egeese takalai malaiso, ‘Mo wiligi odo saga koo sibo,’ doloso tou teli odo abo wooloogolone, yugune nali odo gilimadoloso nei sabolo howo sabolo nolone dabalaiso. ⁵⁰ Yo egeeseemo silone mopoodoo del-ega badoga, o wiligi odo omapoo sibileiso. ⁵¹ Osoloso o wiligi odo oso sibilei yo diya wooloso peegoo habigileiso, goo bakadio gweli odo sabolo dabalame. Osoloso diayo omapoo dobolone pisa sabolo osoloso mei gisile sabolo dabalaiso.”

25

Sobo obu 10 eyo goo maga wudu taka

¹ “Biame omapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei ee egeesi masi malaiso. Sobo obu 10 oso dia keme toloso giso sobo hulame siboga, yo tugodalame diso. ² Osoloso dima kulodu sobo abo 5 ee goo medee koo gweli. Esino sobo abo 5 ee goo medee gweli. ³ Egeesi ma kulodu sobo abo goo medee koo gweli oso dia keme howo keesoloso dulone, howo abo telega diyadeeso. ⁴ Esino sobo goo medee gweli oso dia keme sabolo osoloso howo abo keeso sabolo toloso diyadeeso. ⁵ Diba dilesi balaga meleeno, odo sobo hulei ee saga sibile. Esem diba diya tila poogome tiesaso.

⁶ Osoloso gesi domo mapoo odo heeso to neligidi egeese takaso, ‘Sobo hulei odo ee olo koola sibo.

Esiga niba dilesa yo tugode,' dee takaso.

⁷ Esemе sobo obuo susuga tiesamelee maga hogogabuloso dia keme wiki medee pailame hoo kookooso. ⁸ Esino sobo obuo goo medee koo gweli oso sobo goo medee gweli mapoo egeesee takaso, 'Ibada keme howo olo hosudalaso. Esiga niyo iba howo tenee,' diso.

⁹ Esemе goo medee gweli sobo obuo oso nei dimapoo egeesee takaso, 'Haye. Iyo ibada howo nibada keme mapoo keesoga, iba howo tebileime. Esiga niba howo abo neiso talame bi teli moso mapoo diyadee,' diso.

¹⁰ Esemе diba howo talame dime, odoosobo hulei ee sibilesa peled-abaso. Esemе goo medee gweli sobo obuo yo bamelee diba yibolo hodobo nei nalame moso kulodu galagadiso. Diba moso kulodu doboome, osulu kisiso.

¹¹ Esino sobo obuo goo medee koo gweli diba hamamee sibilesa osulu mapoo kalamadulone egeesee takaso, 'Wiligi odoosobu, osulu yade, iba moso kulodu gasibileiya,' dee takaga meleeso.

¹² Esino odoosobu sobo hulame simi oso nei dimapoo egeesee takaso, 'Haye. Niba gasibileime. Bei, ayo nimapoo tei taka. A niba gooleedele,' dee takaso.

¹³ Esiga niba medee koolone ka debee. Bei, Odoosobu Holo ayo sibilei biame ee niba gooleedele."

Tou teli odoosobu bakadio hedebe di eyo goo maga wudu taka
(Luka 19:11-27)

¹⁴ "Osolosobu Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi malaiso. Wiligi odoosobu oso mi eli sage mapoo dilame, o tou teli odoosobu gilimadooso. Osolosobu dimapoo o bi medee bameleeye diso. ¹⁵ Egeeseelone yayo o tou teli odoosobu mapoo molee tenelone dia goo goolee sabolo teiba teneeso. Egeesee solone yayo odoosobu hee mapoo

molee ko 5,000 teneeso. Osolosobu odoosobu hee yima hamamee taba mapoo molee ko 2,000 teneeso. Osolosobu odoosobu hee ee ma hamamee taba mapoo molee ko 1,000 teneeso. Osolosobu yo see mi eli sage mapoo diso. ¹⁶ Esemе o tou teli odoosobu molee ko 5,000 too odoosobu oso molee egee tolosobu dilesa bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 5,000 tooso. ¹⁷ Osolosobu molee ko 2,000 too odoosobu yinosee molee egee tolosobu dilesa bi neiso teli moso togoloso badolone molee ko hodio 2,000 tooso. ¹⁸ Esino odoosobu hee molee ko 1,000 too yo o wiligi odoosobu molee egee tolosobu dilesa mada mi dolugoso.

¹⁹ Wiligi odoosobu yo mi eli sage dilesa biame sage omapoo badoboso see wedi simiso. Yo sibilesa yayo molee pi odoosobu ee gilimadooso, molee oso goo hee moodoo beleso agalame. ²⁰ Esemе molee ko 5,000 too odoosobu oso molee tosibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoosobu, nayo amapoo molee ko 5,000 tenee ee see ayo abaga odoosobu dino 10,000 tugodoo hagoso,' diso.

²¹ Esemе wiligi odoosobu oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoosobu. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogoso. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' diso.

²² Esemе molee ko 2,000 too odoosobu yinosee molee tosibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoosobu, nayo amapoo molee ko 2,000 tenee ee see ayo abaga odoosobu dino 4,000 tugodoo hagoso,' diso.

²³ Esemе wiligi odoosobu oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou medee goosa teli odoosobu. Nayo tou tekepo too ee ogoloso a goomogo. Esiga nayo bi pepooko medee bamelee maga nei ayo namapoo bi toowa bameleeye dalaiso. Esiga no mo

moso kulodu abolo hodobo goomoga sabolo badalame gasibe,' dee takaso.

²⁴ Esemee molee ko 1,000 too odoo oso sibilesa egeesee takaso, 'Wiligi odoo, a gooleedoo, no kitulugu sabolo odoo mapoo diya seseli. Osoloso no odoo heeyo nei segei wulo goobada teli. ²⁵ Esiga a nobolo obulone nee molee oso goo hee moodelaga, wulo dilesa mada mi ka dolugu. Esiga nee molee amapoo tenee ee teiba osee hagee moloso,' diso.

²⁶ Esemee o wiligi odoo oso nei yimapoo egeesee takaso, 'No tou diya tokenee teli wabada odoodo. Nayo goolee, a emegei dia nei segei wulo goologali gweliso. ²⁷ Esino nayo kasalame mo molee kauwulame molee bali odoo dia moso mapoo magelega ka poogoowo? Nayo mo molee omapoo magoo diepi, ayo see wedi simi biame mapoo mo molee ogooso toowa poloso mologa teliyo,' dee takaso.

²⁸ Osoloso wiligi odoo oso o odoo abo mapoo egeesee takaso, 'Niyo yimapoo molee ko 1,000 egee molo tolosa see odoo molee ko 10,000 too mapoo tenee. ²⁹ Bei, odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee bamologa, nei dimapoo bi bei tenelaiso. Esino odoo agayo dimapoo tenee bi ee medee belega poogooga, bi susuga dimapoo egee molo see padaga dalaiso. ³⁰ Esiga tou too tokenee bali odoo ee peegoo neliga ma kulodu togobigi. Osoloso yo omapoo pisa sabolo badolone mei gisile sabolo badalaiso.'"

Goo midilei biame

³¹ "Odoos Holo ayo kitulugu sabolo osoloso Godeeyo momaiye susuga sabolo siboga, biame omapoo ayo toowa doloso badeli goo omaga gadeebugu sabolo sibilesa ayo wiligi doloso bili mapoo badalaiso. ³² Osoloso mi opusoma opusoma di mapoo debeli odoo susuga

ee Godeeyo momaiye oso gili-mado sibilesa mo mudugiyopoo mooloogoodalaiso. Osoloso be bali odoo oso o be domo pulosa sipi be dibusoma pi, osoloso gout be dibusoma pi deli, egeesi masi solone ayo mi odoo susuga domo pulosa mooloogoodoo bakadio moodoolaiso. ³³ Egeesee lone ayo odoo mooloogoodoo hee sipi be masi ee mo dee deede dokolo mapoo sibilesa mooloogoode, osoloso odoo mooloogoodoo hee gout be masi ee mo dee dobusu dokolo mapoo sibilesa mooloogoode, dee takalaiso.

³⁴ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee deede dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, 'Mo Maye goomegeli odoo niba sibadee, Godeeye mipoo bei moolooge mapoo Godeeye wiligi doloso badeli mi niyo dabalame mopoodoo doloso egee molo mapoo gasibadee. ³⁵ Bei, a hodume niyo amapoo nei teneliso. Osoloso a howo na poogoome niyo amapoo howo keneliso. Osoloso a odoo soo masi sibume niyo a nibada moso mapoo ido peliso. ³⁶ Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame teneliso. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee baliso. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibiliso,' dee takalaiso.

³⁷ Osoloso Godeeyo howo woola odoo tekepo debeli mo dee deede dokolo mooloogoodoo oso nei egeesee takalaiso, 'Lodee, kopolone no hodia badoboome, iyo no ogoloso nei ka teneeyo? Osoloso kopolone no howo na paga badoboome, iyo no ogoloso howo ka keneeyo? ³⁸ Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume, iyo no ogoloso ibada moso ka ido palayo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome, iyo no ogoloso dugo kalame ka teneeyo? ³⁹ Osoloso kopolone no paiye badoboome, iyo no ogoloso

medee ka bameleeyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome, iyo no agalame ka simiyo?’ dee takalaiso.

⁴⁰ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei egeesee takalaiso, ‘Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidimenee ee, niyo a pidi masi pidi,’ dee takalaiso.

⁴¹ Osoloso wiligi odoo taba ayo mo dee dobusu dokolo mooloogoodoo odoo mapoo egeesee takalaiso, ‘Niba amaga peegoo diyadee. Bei, niba Godeeyo kamana ma hemidu doso. Esiga Godeeye Saiten sabolo osoloso o momaiye sabolo dou koo semili mopoodoo doloso magoo mapoo dabalame diyadee. ⁴² Bei, a hodume niyo amapoo nei tenele. Osoloso a howo na paga badoboome, niyo a howo kenele. ⁴³ Osoloso a odoo soo masi sibume, niyo a nibada moso mapoo ido pele. Osoloso a boodo diwe badoboome, niyo amapoo dugo kalame tenele. Osoloso a paiye badoboome, niyo a medee bele. Osoloso a neliga moso ma kulodu badoboome, niyo a agalame sibile,’ dee takalaiso.

⁴⁴ Egeeseega diayo nei egeesee takalaiso, ‘Lodee, kopolone no hodia sabolo osoloso howo na paga badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no odoo soo masi sibume iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no boodo diwe badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no paiye badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso kopolone no neliga moso ma kulodu badoboome iyo no ka egeiyo? Osoloso iyo kopolone goo susuga hagee ogoloso no pidile ka poogoowo?’ dee takalaiso.

⁴⁵ Osoloso wiligi odoo taba ayo nei dimapoo egeesee takalaiso, ‘Ayo nimapoo tei goo taka. Niyo tei telaga odoo abo wuluge pidilega poomenee ee a pidile poogoo,’ dee takalaiso.

⁴⁶ Esiga odoo hagee bia peegoo dileso kookaiyo moloso osee malai

dala goo mapoo dabalaiso. Esino Godeeye tekepo deli odoo ee Godee sabolo gie badoboso kookaiyo osee dabalaiso.”

26

Yesu wooloomalame to mou
(Maka 14:1-2; Luka 22:1-2; Yon 11:45-53)

¹ Yesuye goo susuga hagee taka koodobuloso see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ² “Niba olo gooleedooso, Godeeye Gababia wo nalai ee bei mooloogalai biame hoogoo bakadio moloso. Osoloso biame omapoo Odoo Holo a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” dee takaso.

³ Osoloso biame omapoo Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso eyo wiligi odoo tebisa, diayo dia wiligi odoo Kayapaseeyo moso mapoo mooloogoodoloso to mousu. ⁴ Diayo gamenee goo maga Yesu toloso wooloomalame mada to mousu. ⁵ Osoloso diayo egeesee takaso, “Iyo Gababia wo ne biame mapoo yo wooloomalaime. Bei, odoo susuga oso dimapoo komonolone biligiyaga,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopoodoo soo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo
(Maka 14:3-9; Yon 12:1-8)

⁶ Yesu Betani mi mapoo badolone, odoo daga agagisa bia Yesuye tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso. ⁷ Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso kapu yoso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo keesoloso tosimiso. Yayo tosibilesu Yesuwo wiligi mapoo sooso. Mopoodoo soo hagee molee toowaso teli.

⁸ Esemu Yesu o hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso diya komonolone egeesee takaso, “Bei kasalame sobo hagoso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo

mauwe yimapoo soomeleso ka hosu-doowo? ⁹ Yayo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee toowa toloso bi mauwe odoo mapoo tenelai tebiliyo,” diso.

¹⁰ Esino Yesuye diayo gowe goo ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Sobo hagoso goo moodoo hagee ogoloso yimapoo to tokenee na takee. Bei, yayo amapoo goo tekepo moodoo. ¹¹ Esiga bi mauwe odoo ee biame susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo hodobo badalaime. ¹² Yayo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai ee mopoodoo doo. ¹³ Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayo sobo hagoso goo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee osee goolee malaiso.”

*Yudaseeye Yesu tiasalame
goomoga magoo*

(Maka 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo ¹² ee ma kulodu badeli odoo hee Yudas-Iskaliyoteeye tei moso wiligi odoo tebisa mapoo dilesos egeesee takaso, ¹⁵ “Ayo Yesu nimapoo tiasoga, niyo amapoo nei ogo bi tenelaisomo?” diso. Esem diayo nei molee ko 30 yimapoo teneeso. ¹⁶ Esem domo omaga bei mooloogoloso Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamo sileeso.

*Yesuye o hamamee dili odoo
sabolo Godeeye Gababia wo ne*

(Maka 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yon 13:21-30)

¹⁷ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo ne bei mooloogoo biame mapoo, Yesu o hamamee dili odoo oso dilesos Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba mi kamapoo dilesos Gababia wo nalai ka mopoodoo dalaiyo?” dee takaso.

¹⁸ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Niba Yelusalem mi mapoo dilesos odoo hee ogoloso yimapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso egeesee taka: Mo biame Godeeye hesia ee olo koola tooboogona. Esiga ayo mo hamamee dili odoo gilimadoloso nee moso mapoo Gababia wo ka nalaigona,’ dee takee.” ¹⁹ Yesuye egeesee taka duloso o to ee dodolone o hamamee dili odoo oso dilesos Gababia wo nalame mopoodoo dooso.

²⁰ Osoloso habe Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso wo nalame bulumasos. ²¹ Diba omapoo nei nolone dobolone Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Nimaga odoo heeso a ha teli odoo mapoo tiasalaiso,” diso.

²² Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso goohela sabolo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, ayowo?” dee takaga meleeso.

²³ Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoos agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudolosos naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogosos. ²⁴ Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odoos Holo a talaisos. Esino Odoos Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaisos. Oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo.”

²⁵ Esem Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli Yudaseeye egeesee takaso, “Eligili odoo, ayowo?” diso. Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “O. No olo egee takoosos,” dee takaso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Maka 14:22-26; Luka 22:19-20; 1Kol 11:23-25)

²⁶ Diba wo nolone doboome, Yesuye wo toloso Godee mapoo goomoga to takolosos wo popeisos. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeesee takaso, “Wo

hagee toloso ne. Hagee mo suso,” diso.

²⁷ Osoloso see Yesuye kapu wain i keesoo toloso Godee mapoo goomoga to takoloso o hamamee dili odoo mapoo tenelone egeesee takaso, “Niba susuga wain i hagee ne. ²⁸ Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologo bugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame. ²⁹ Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i hagee see nalaima. Esino hamamee mo Maye wiligi doloso badeli mi mapoo ayo nibolo hodobo wain i dia see nalaiso.”

³⁰ Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe pouloso Olipi mubi mapoo diso.

Pitaye Yesu yo boobado bigilei goo ee taka

(Maka 14:27-31; Luka 22:31-34; Yon 13:36-38)

³¹ Yesuye see tobu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Epei gesi odoo susuga niyo a poogoo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga, sipi be susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

³² Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malalo Gelili mi mapoo dileso niba bamalaiso.”

³³ Esem Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime,” diso.

³⁴ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei taka. Epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

³⁵ Esem Pitaye yimapoo egeesee takaso, “Ayo egeesee selaima. Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaiso,” diso. Esem o

hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeesee takaso.

Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo taka

(Maka 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni homolee mapoo dileso dobolone dimapoo egeesee takaso, “Niba hamapoo debee. A koo dileso Godee mapoo takalaiya,” diso. ³⁷ Yayo egeesee takoloso hedebe Pita osoloso Sebediyo owolo bakadio esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁸ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo dobolone, abolo hodobo koolone ka bamo,” diso.

³⁹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dileso ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tiamolone Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala egee sibo ee nayo peegoo magee. Esino nayo goomoga goo ee moodee, ayo goomoga goonee,” dee takaso.

⁴⁰ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dileso egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Esem Pita mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba biame deiyepo mapoo abolo hodobo koolone dabalai tebiledoo. ⁴¹ Niba bolone Godee mapoo takolone ka debee, kukuga homodobiya. Bei, niba goo tekepo talame goomogoso. Esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

⁴² Yo see tobu dileso Godee mapoo takaso, “Ma, dala goo ayo talai oso a dagadilei tebile daga, a dala egee talaiso. Bei, ayo nayo goomoga goo ee talaiso.”

⁴³ Yesu see tobu dileso Godee mapoo takoloso sibilesa egeino, o

hamamee dili odoo bakadio hedebe di diba tila poogoomo tiesa molo egeiso. ⁴⁴ Osoloso Yesu see tobu bakadio hedebe di mapoo dileso goo hedebe eyo daga taka hedebe egeesee takaso.

⁴⁵ Osoloso yo see wedi sibilesa o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Niba osee tiesa molosomo? Bei, Odoo Holo a tokenee odoo mapoo tiasalai biame olo siboso. ⁴⁶ Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo.”

Edebeeyo Yesu wooloomalame ido di
(Maka 14:43-50; Luka 22:47-53; Yon 18:3-12)

⁴⁷ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esem diayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo toloso sibadeeso. ⁴⁸ Egeesi ma kulodu Yudas yo epedee sibilega badolone, odoo Yesu talai mapoo yayo egeesee takaso, “Ayo dileso adaga, odoo ogoso. Eseega niyo yo toloso ka ido di,” diso. ⁴⁹ Osoloso Yudaseeye odoo gilimado sibilesa Yesu mapoo dileso egeesee takaso, “Emegei, eligili odoo,” dee takoloso yo adaso.

⁵⁰ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo goo moodoolame simi egee moodee,” diso. Esem odoo susuga oso sibilesa Yesu tooso. ⁵¹ Esino o hamamee dili odoo heeso kaiya toloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo eyo dudu koososo.

⁵² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee kaiya peegoo magee. Bei, emegei piligilame kaiya toloso silesibili odoo ee kaiyaso piligileiso. ⁵³ Esiga niba gooledeleyo, ayo a

pidilame mo Ma mapoo takooga, yayo o momaiye mooloogoodoo ^{12*} egeesi sabolo osoloso abo epedee saga meiyee dalaiso. ⁵⁴ Esino ayo egeesee seega, ayo dala toloso talai goo ee Godeeyo toso booka maga taka sabolo kasee tebileisomo?” dee takaso.

⁵⁵ Esem Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga, a talame kaiya sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? Esino ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme ayo omapoo eligimo sileeme niyo a telega ka poogoowo? ⁵⁶ Esino niyo epei a talame simi hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo olo tobuoso.” Esem biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo ido di

(Maka 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Edebeeyo Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba Kayapaseeyo moso mapoo ido palaso. Esiga moso ee ma kulodu tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso daga olo mooloogoodoloso debeiso. ⁵⁸ Esem Pitaye hamameedee Yesu deede dileso tei moso eyo wiligi odoo taba eyo moso beele ma kulodu gadiso. Yo tei moso gidebeli odoo sabolo omapoo badolone, Yesu mapoo ogoo goo mooda beleso bameleeso.

⁵⁹ Esem tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoo dia goo midili wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoo ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. ⁶⁰ Egeeseelone edebeeyo wulo gameene takolone Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino

26:46: Yon 14:31 **26:51:** Yon 18:26 **26:52:** Gen 9:6; Yili 13:10 * **26:53:** Momaiye mooloogoodoo hedebe ee ma kulodu momaiye 6,000 egeesi meliso. **26:55:** Luka 19:47; 21:37

diayo taka ee ma kulodu tei goo hee molo egele.

⁶¹ Esemee odoo bakadio oso see hamamee sibilesa egeesee takaso, “Iba Yesuye egeesee takeme duso, Godeeyo tei moso hagee guobuguloso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia tegelai yimapoo kitulugu moloso, dee takeme duso.”

⁶² Esemee tei moso wiligi odoo taba oso toboloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimoyo?” diso. ⁶³ Esino Yesu to hee takele. Esemee tei moso wiligi odoo taba oso see tobu yimapoo egeesee takaso, “Ayo gie badeli Godeeyo hu maga namapoo ka taka. No tei Godeeyo owolo Kelisomo? Imapoo takee,” diso.

⁶⁴ Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “O. Nayo olo egee takooso. Esino ayo nimapoo takooso. Hamamee niyo Odoo Holo a Kitulugu Godeeyo dee deede dokolo mapoo badoga agalaiso. Osoloso ayo kei ma dokodooga kolobo maga siboga agalaiso,” dee takaso.

⁶⁵ Esemee tei moso wiligi odoo taba oso to hagee duloso diya gowoolone, o dugo tologo bugulone egeesee takaso, “Odoo hagoso Godeeyo goo maga to tokenee takoo. Esiga iyo o goo see midilame to abo taka ee dulei koo goomogo. Bei, yayo Godeeyo goo maga to tokenee takaniba olo duso. ⁶⁶ Esiga niyo yimapoo ogoo goo moodolai gooleedo?” diso.

Esemee tei eligili odoo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso nei egeesee takaso, “Yo tokenee olo tooso, esiga yo talai tekepo,” dee takaso.

⁶⁷ Osoloso diayo yo manolone o mudu mapoo magawo paganiso. Osoloso diayo o howo dugoso gagaloso, yo woolone yimapoo egeesee takaso, ⁶⁸ “Keliso, no tei Godee maga to

toloso kokodo takomo sili odoo daga, no odoo agayo woolo?” dee takaga meleeso.

Pitaye Yesuwo goo gagadi
(Maka 14:66-72; Luka 22:56-62; Yon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita epedee moso pee mapoo osee badoboome, tei moso wiligi odoo taba o tou teli sobo heeso sibilesa yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoo Yesu bolo silee odoo hee noso,” dee takaso.

⁷⁰ Esemee Pitaye odoo susuga eyo howo woola egeesee takaso, “Nayo egee takoo goo ee a gooleedele,” diso.

⁷¹ Osoloso yo dileso moso beele osulu miyopoo tobudume, tou teli sobo heeso yo ogoloso odoo abo omapoo tebisamelee mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee Nasalet odoo Yesu bolo sileeso,” dee takaso.

⁷² Esemee Pitaye see to kitulugu sabolo egeesee takaso, “A tei goo taka. Odoo egeeyo goo a gooleedele,” diso.

⁷³ Biame deiyepo poogoloso hamamee odoo susuga omapoo tebisamelee oso sibilesa Pita mapoo egeesee takaso, “No tei Yesubolo silee odoo hee noso. Bei, nayo to egee ko ee Gelili odoo oso to keli egeesee masi ko. Esiga nayo to kei oso nee goo ee yilige buguso,” diso.

⁷⁴ Esemee Pitaye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Ayo Godeeyo hu hesilone tei taka. Odoo egee a gooleedele,” diso. Pitaye egeesee takoloso badoboome kolokolo takaso. ⁷⁵ Esemee Pita kolokolo taka duloso Yesuye taka to ee gooleebuguso. Bei, Yesuye yimapoo egeesee taka, “Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadi bakadio hedebe dalaiso,” diso. Esemee yo to egee gooleebuguloso peegoo gadilesa diya gooholone pisaso.

26:61: Yon 2:19-21
Mat 9:3; Yon 10:33

26:63: Isa 53:7; Mat 27:12
26:66: Lev 24:16; Yon 19:7

26:64: Psa 110:1; Dan 7:13; Mat 24:30
26:67: Isa 50:6; 53:5
26:75: Mat 26:34

27

Yudas eyo nediliyo woolooma

¹ Gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoo tebisa susuga sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa susuga oso to mouloso, Yesu wooloomalame goomoga magooso.

² Osoloso diayo Yesuwo dee tiso tiegisaloso gamalee wiligi odoo taba Paileteeye badebei mapoo ido dileso yimapoo teneeso.

³ Yesu tiaseli odoo Yudaseeye Yesu tei olo wooloomalame badebei goo ee duloso, diya gooheso. Esem molee ko 30 yayo too ee see tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo tenelame diso. ⁴Yayo dileso dimapoo egeese takaso, “Ayo odoo goo toke-nee mauwe nimapoo tiasoo maga, a goo tokenee olo tooso,” diso. Esino wiligi odoo tebisa oso nei egeese takaso, “Egee ibada goonee. Nee goo. Esiga no nobusomo tekepo moodee,” dee takaso.

⁵ Egeese taka duloso Yudaseeye molee ko egee tei moso ma kulodu kugobuguloso, see wedi dileso eyo nediliyo tiso mu mapoo bagagoloso, homo dee ma dokodooga bagagoo sooloso taso.

⁶ Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso molee ko misigelone egeese takaso, “Ibada tei magoo oso egeese takooso, ‘Molee hagee see tosibileso molee odoo aboso tenee sabolo hodobo magalai tei,’ deliso. Bei, molee hagee odoo wooloomalai eyo nei tenee,” dee takaso. ⁷ Osoloso diba molee oso goo talai to magoloso bogoso sesepeni moodoogali odoo eyo mi molee ogoso tooso, Yu odoonee wedioga omapoo boulame. ⁸ Bei egeeseega odoo susuga oso mi egee takolone sawo mi deliso. ⁹⁻¹⁰ Esem biame omapoo goo hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yelemayaye taka to sabolo teibaso. Bei, yayo egeese takaso,

“Isalael odoo diayo o su eyo nei magoo molee ko 30 ee toloso see odoo bogoso sesepeni moodoogali eyo mi ee tooso, Lodeeye amapoo taka to ee dodolone.”

Paileteeye Yesuwo goo midi

(Maka 15:2-15; Luka 23:3-5, 13-25; Yon 18:33–19:16)

¹¹ Yesu Loum gamalee odoo Paileteeye badebei mapoo ido sibume, nei gamalee odoo oso yimapoo egeese takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoosomo?” diso. Esem Yesuye yimapoo nei egeese takaso, “O. No olo egee takooso,” dee takaso.

¹² Esem tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takeme, yayo nei dimapoo to hee takele. ¹³ Esem Paileteeye yimapoo egeese takaso, “Odoosomo susuga oso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takaga, no dusomo?” diso. ¹⁴ Esino Yesuye to hee takel-ega poogoome, gamalee odoo yo goo egee ogoloso diya dio diso.

¹⁵ Dugo susuga ma kulodu Paileteeye Yu odoo goomogalame, Godeeye Gababia wo ne biame mapoo odoo susuga oso goomoga odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye deliso. ¹⁶ Biame omapoo mesiya hedebe odoo susuga oso gooleedo ee neliga moso ma kulodu badebeiso, o hu ee Balabas. ¹⁷ Esiga odoo susuga olo mooloogodeme, Paileteeye dimapoo egeese woosaso, “Ayo odoo ugu ee neliga moso ma kuloduga peegoo ka tamagalaiyo? Balabas o, Yesu, edebeeyo Keliso deli ee tamagalaiyo?” ¹⁸ Egeesi ma kulodu Yu odoo dia wiligi tebisa oso Yesu mapoo koolone, diayo Yesu yimapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso.

¹⁹ Paillet goo midili odoo oso bili mapoo osee badoboome, osoboye yimapoo to tenelone egeese takaso,

“Odoosoo goo tokenee mauwe omapoo nayo goo hee na moodeeye. Bei, eiyo gesi ayo o goo maga sapootia diya ku tiaga,” dee takaso.

²⁰ Esino tei moso wiligi odoosoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa oso odoosoo susuga omapoo toso pupulone egeesee takaso, “Paillet omapoo egeesee takee, ‘Yesu ono wooloomolone Balabas ono peegoo tamageeye,’ dee,” diso.

²¹ Esemee Pailleteeye odoosoo susuga omapoo egeesee takaso, “Niba ayo odoosoo ugu ee neliga moso ma kuloduga peegoo tamagalai ee ka goomogolo?” Esemee odoosoo susuga oso nei egeesee takaso, “Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso.

²² Esemee Pailleteeye egeesee takaso, “Ayo Balabas yo neliga moso ma kuloduga peegoo tamagooga, hee Yesu edebeeyo Keliso deli ee kasee moodoolaisomo?” diso.

Esemee nei odoosoo susuga oso to neligidi takolone egeesee takaga meleeso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takaso.

²³ Esino Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Yayo ogoosoo goo tokenee tooga, niyo yo wooloomalame ka sala?” diso. Esino odoosoo susuga oso to diya neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” demeleeso.

²⁴ Esemee odoosoo susuga oso Paillet yayo goomoga goo ee telega poo-goome, diba komonolone biligalame see ogoloso, yo howo keedoloso odoosoo susuga eyo howo woola o dee hapoolone* egeesee takaso, “Niyo odoosoo hagee wooloomaga, mo goonee, esino nibada goo,” dee takaso.

²⁵ Esemee odoosoo susuga oso egeesee takaso, “Yo wooloomaga eyo nei iyo ibada holaiso sabolo talaiso,” diso.

²⁶ Esiga Pailleteeye Balabas neliga moso maga peegoo tamagooso. Esemee yayo o ha teli odoosoo omapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

*Ha teli odoosoo Yesu mane
(Maka 15:16-20; Yon 19:2-3)*

²⁷ Esemee Paillet o ha teli odoosoo oso Yesu we tiso wooloso Loum gamaleeyo moso omapoo ido palaso. Esemee ha teli odoosoo susuga sibilesosoo Yesu domo tobudume tobolosoo silodabaso. ²⁸ Diba omapoo mooloo-goodoloso, Yesu manolone o dugo tigamagoloso see wiligi odoosoo tebisa oso kali dugo bige sage ee yimapoo kadiso. ²⁹ Osoloso we ti sidolosoo o wiligi omapoo kadilosoo, o dee deedeemapoo homo magoosoo. Osoloso Yesu omapoo manolone yimapoo gauwulosoo egeesee takaso, “Yu odoosoo dia wiligi odoosoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. ³⁰ Osoloso yimapoo magawo pogolone, homo o dee omapoo magoo ee see peedee dolosoo o wiligi omapoo osee woomeleeso. ³¹ Egeesee solosoo koodobulosoo ha teli odoosoo oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Maka 15:21-32; Luka 23:26-43; Yon 19:17-27)

³² Ha teli odoosoo oso Yesu idolosoo Yelusalem mi maga peegoo gadulone, Kulene odoosoo Saimon tugodoosoo. Yo tugodolosoo homo bulubo magoo Yesuye imado di ee see yayo ime diso. ³³ Diba abaga dino Gologota mi omapoo peledabaso. Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi. ³⁴ Diba omapoo sibilesosoo Yesu omapoo wain i sabolo habili bi gal deli sabolo wulugulosoo teneeso. Esino Yesuye howo egee wulo pepooko pia nalosoo

^{27:24:} Deut 21:6-9 * ^{27:24:} Pailleteeye o dee hapoo eyo bei ee, Yesu woolooma ee o goo tokenee nee dolone ka hapoo. ^{27:25:} Diye 5:28 ^{27:28:} Luka 23:11 ^{27:30:} Isa 50:6 ^{27:34:} Psa 69:21 ^{27:35:} Psa 22:18

poogooso. ³⁵ Osoloso ha teli odoo oso Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso tuluguloso, Yesu o dugo pilame diayo yoso dasigeli hee dasigaso. ³⁶ Diba Yesuwo dugo puloso omapoo dobolone yo gibadebeiso. ³⁷ Osoloso edebeeyo Yesu wooloomalai goo eyo bei ee odoo susuga oso gooleedalame, odoo heeso Yesuwo wiligi oo poogoo dokodooga to egeesee hoguguloso kalamaso,

“Hagee Yesu, Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

³⁸ Osoloso mesiya bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoo hee Yesu o dee deede dokolo tulugu, osoloso hee o dee dobusu dokolo tulugu diso.

³⁹ Osoloso odoo aboso eli omaga dulone, Yesu ogoloso manolone dia wiligi wabisaso. Osoloso diayo yimaga to tokenee yimapoo takaga meleeso. ⁴⁰ Egeeseelone diayo yimapoo egeesee takaso, “Nayo takolone, tei moso ee guobuguloso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia ka tegelaigona, dee taka. Esiga no tei Godeeyo Owolo daga, no homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilesa no nediliyo pidi,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa dibolosee Yesu manolone egeesee takaso, ⁴² “Yayo odoo abono pidimo siliso. Esino yo epedee eyo nediliyo pidilei tebiledoo. Yo tei Keliso, Isalael odoo ibada wiligi odoo daga, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso. ⁴³ Yo Godee mapoo tei teliso. Osoloso eyo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takomo siliso. Esiga iyo epedee yimapoo bamo, Godeeye goomogolone yo pida beleso agalame.”

⁴⁴ Goo hedebe egeesi masi moodoolone, mesiya bakadio onosee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso molone, Yesu mapoo to tokenee takaso.

Yesuye ta
(Maka 15:33-41; Luka 23:44-49; Yon 19:28-30)

⁴⁵ Osoko oo domo tooboome, mi toowa egee nolugo doloso melee osoko howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁶ Osoloso neliga melee ee mauwe poogoome, Yesuye to neligidi egeesee iso, “Ilai, I lai, lama sabakatani.” To hageeyo bei ee egeesi moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasi maga nayo a ka pagala?”

⁴⁷ Esem e odoo koola omapoo tebisa melee oso to hagee duloso egeesee takaso, “Niba dui. Yo Ilaya i,” diso. ⁴⁸ Osoloso odoo heeso hoguo sibilesa dugo toloso wain i mei nali mapoo olugu doloso homo sage su mapoo tialogoloso Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. ⁴⁹ Esem e odoo aboso egeesee takaso, “Ougo! Ilayaye sibilesa yo toloso miyomoo mouwa beleso bamo,” diso.

⁵⁰ Esem e biame omapoo Yesu to neligidi idagoloso taso.

⁵¹ Esem e Yesuye ta biame omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisi melee ee, dokodooga eyo tologomo abaga mouno miyomoo sabuguso. Osoloso mi halabulone yo toowa gagabuguso. ⁵²⁻⁵³ Osoloso odoo bi goodogamo diso. Esem e Godee o odoo susuga wedia ee hogaduloso see gie badeli tooso. Osoloso odoo bi poogoloso diso. Osoloso Yesu ta maga hogaduloso hamamee, Yelusalem mapoo dileso dieso nediliyo diba odoo abo mapoo eligiso.

⁵⁴ Esem e ha teli odoo gibadeli odoo sabolo, osoloso odoo yibolo Yesu gibadebei oso mibia simi sabolo, osoloso goo abo omapoo peledaba

27:38: Isa 53:12

27:39: Psa 22:7; 109:25

27:40: Mat 26:61; Yon 2:19

27:43: Psa 22:8

27:46: Psa 22:1

27:48: Psa 69:21

27:51: Exo 26:31-33; Hib 10:19-20

ogoloso diya obulone egeesee takaso, “Tei takoo, odo hagee Godeeyo owolo doo,” diso.

⁵⁵ Esem sobo abo Gelili abaga Yesubolo sibadee oso eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo hagee biaso Gelili abaga Yesubolo sibulone yo pidiso. ⁵⁶ Sobo hagee bia dima kulodu Meli-Magadalin, osoloso Yemes dio Yosep dio dibada owee Meli, osoloso Sebediyo osobo sabolo omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesu bi ma kulodu magoo
(Maka 15:42-47; Luka 23:50-56; Yon 19:38-42)

⁵⁷ Habedee bi bei odo hee Ali-matiya mi maga simiso. O hu ee Yosep. Yinosee Yesuwo hamamee dili odo hee yoso. ⁵⁸ Esiga yayo dileso Paillet mapoo Yesuwo kou talame woosaso. Esem Pailleteeye o odo mapoo takolone, Yesuwo kou ee Yosep mapoo tenee, dee takaso. ⁵⁹⁻⁶⁰ Esem Yosepeeye Yesuwo kou toloso dugo dia heliyeso tiadoloso o bi dia yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Osoloso wulu ou mapoo yo toowa bidigamo dileso kisiloso diso. ⁶¹ Biame omapoo Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio wulu koola omapoo dobolone balaga meleeso.

Yesuwo bi gidebei

⁶²⁻⁶³ Osoloso biame hee mapoo Yu odoowo hasali biame omapoo, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Pelisi odo oso Pailleteeye badebei mapoo dileso egeesee takaso, “Wiligi odo, iba goo hagee gooleebuguso. Goo ee, gamenee takeli odo Yesu hagosu gie badolone egeesee takeliso, ‘Yo bi ma kulodu biame bakadio poogoloso see biame hee mapoo hogabileiso,’ dee takeliso. ⁶⁴ Esiga iba goomogo, nee odo oso biame bakadio hedebe di ee ma kulodu bi egee medee gidabalame.

Bei, o hamamee dili odo oso sibilesu o kou heli toloso see wulo gamenee takolone, Yesu olo hogaduloso dina, dee takeeyaga. Egeeseega hamamee gamenee taka goo hagosu daga yayo gamenee taka goo ee dagadileiso.”

⁶⁵ Esem Pailleteeye egeesee takaso, “Niba mo ha teli odo abo gilimado dileso bi egee medee gidebee,” diso. ⁶⁶ Esem diba susuga dileso bi omapoo dobolone yo ou yoso kisi mapoo eli peeso, odo heeso mada sibilesu yo peegoo bidibugu beleso agalame. Osoloso gidebeli odo mapoo takolone, medee gidebeeye, dee takaso.

28

Yesu ta maga hogadi
(Maka 16:1-10; Luka 24:1-12; Yon 20:1-10)

¹ Yu odoowo hasali biame oso dileso koodobuloso biame hee mapoo gesikolodee Meli-Magadalin dio osoloso Meli hee dio Yesuwo bi agalame diso.

² Diba bi mapoo diyadaga molome, haga booloogelega mibia toowa simiso. Esem Lodee o momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesu yo peegoo bidi buguloso ee ma dokodoo biaso. ³ Yo dugo diya heliye kaloso, o su maga diya gadee magoloso badoboome egeiso. ⁴ Esem bi gidebeli odo oso diya obugulone kikiliga oso homodobuloso wulo wedia masi meleeso.

⁵ Esino momaiye oso sobo bakadio mapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. A gooleedooso, niba Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yogusu eniga ee esiamo silesibo. ⁶ Yo hamapoo koo moloso. Yo to eyo taka ee dodolone yo see hogado diso. Esiga niba sibilesu o kouso melee mi mapoo ege. ⁷ Osoloso niba see saga dileso o hamamee dili odo mapoo egeesee takee, ‘Yesu ta maga see hogado dina. Osoloso yo malalo

dilesu Gelili mapoo diba bamoloso. Diba omapoo dilesu yo agalaiso,' dee takee. Mo to ayo nimapoo taka ee na boobado bigi."

⁸ Egeesee taka duloso sobo diba obulone see saga wedi dilesu o hamamee dili odoos mapoo takalame diya goomoga sabolo diyadeeso. ⁹ Diba diya goomoga sabolo diyadaga molome, haga booloogelega Yesuye eli domopoo diba tugodoloso egeesee takaso, "Emegei," diso. Esemee sobo bakadio hagoso yimapoo sibilesu gauwuloso dobolone, o homo mapoo toloso o hu dokodoo poudooso. ¹⁰ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Niba haga na ebi. Niba dilesu mo hamamee dili odoos mapoo takee, diba Gelili mapoo dilesu omapoo a agalaiso," dee takaso.

Odoos bi gidebeli odoos ee moleeso howo gaga

¹¹ Sobo bakadio hagoso Yesu o hamamee dili odoos mapoo takalame osee diyadaga molome, odoos bi gidebeli odoos aboso dilesu tei moso wiligi odoos tebisa mapoo goo susuga odoos bi omapoo peledaba ee takaso. ¹² Egeesee taka duloso tei moso wiligi odoos tebisa oso Yu odoos dia wiligi odoos tebisa sabolo to mousu. Esiga diba diesu to magoo ee dodolone, molee toowa odoos bi gidebeli odoos mapoo tenelone egeesee takaso, ¹³ "Niyo odoos susuga mapoo egeesee takee, 'Niba gesi tiesamolome, Yesu o hamamee dili odoos oso mada sibilesu Yesuwo kou todina,' dee takee. ¹⁴ Osoloso gamalee odoos Paileteeye goo hagee duloso kamanaga, iyo yo hemisilame, nibada goo medee moodoolaiso," dee takaso. ¹⁵ Esemee odoos bi gidebeli odoos oso molee toloso, goo diayo moodeeye dee taka goo ee moodooso. Goo egeesi maga gamenee taka goo hagee Yu odooso dima kulodu osee takomo silesiboso.

Yesuye o hamamee dili odoos diye di

(Maka 16:14-18; Luka 24:36-49; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8)

¹⁶ Yesu o hamamee dili odoos 11 oso Gelili mapoo dilesu Yesuye taka to ee dodolone mubi hee mapoo palaso. ¹⁷ Diba omapoo pelesu Yesu ogoloso yimapoo goomoga poudooso. Esino dima kulodu odoos aboso yo tei Yesudoo doloso tei tele. ¹⁸ Esemee Yesuye dima hegi sibilesu egeesee takaso, "Kei mi sabolo osoloso mipoo hamapoo goo susuga ee balai kitulugu amapoo olo teneeso. ¹⁹ Esiga niba mipoo susuga omapoo debeli odoos susuga mapoo dilesu, diayo amapoo tei toloso mo hamamee dili odoos dalame, Godeeyo to tekepo takomo di. Egeeseelone diba Mayo hu maga, osoloso Owolo mo hu maga, osoloso Dio Tei eyo hu maga diba howo olugi. ²⁰ Osoloso ayo kokodo taka to susuga niyo dodomo silesibilame nimapoo tenee ee see dimapoo eligi, diayo to egee dodolone ka dabalame. Esiga niba goo hagee medee gooleede, epedee hamaga bei mooloogoloso mi hoo poogoo mapoo duga, ayo biame susuga nibolo hodobo badalaiso."

Maka To tekepo Makaye hogugu

Maka booka goo eyo bei

Maka yo Yesuwo hamamee dili odoonee. Esino iba gooleedele, Yesuye goo moodoomo sileeme ee agalame, yinosee Yesubolo hodobo sileeso. Yayo Polo dio Banabas dio pidimo siloso, see hamamee Pita pidilone badebeiso. Makaye to hagee Yu odoonee mapoo hoguguloso teneeso, diayo Yesu mapoo tei talame. Yayo to hagee ma kulodu goo toowa hagososo. Goo ee, Yesuye kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadiso. Bei, Yesuye mipoo hamapoo silone, odo paigiga tekepo moodoomo silone, goo toowa opusomo di moodoomo sileeso. Osoloso bo holo onosee odo ma kuloduga peegoo hasiso bugu domo sileeso.

Odo howo oluguli, Yoneeye to tekepo taka goo

(Mat 3:1-12; Luka 3:1-18; Yon 1:19-28)

¹ To tekepo bei mooloogoo hagososo, Godeeyo owolo Yesu Kelisowo goo. ² Daga hoogoo Godee maga to tolosoko kodo takomo sili odo Aisayaye o booka mapoo Godeeye Yesu mapoo to taka egeesee hoguguso:

“Ayo mo to tosili odo malalo diye dalaiso.

Osoloso yayo dileso nee eli moodoolame.

³ Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo,

‘Lodee yayo sibilei eli moodee.

Osoloso medee hoodo magee.’ ”

⁴ Yonee odo howo oluguli miwe poogoo mi mapoo peledoboloso, yayo odo howo ogusulone to tekepo takolone egeesee takaso, “Nibada goo tokenee mapoo miligi pialoso

howo ogusige. Eseega Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” dee takemeleeso. ⁵ Yudiya mi mapoo debeli mosobia sabolo, osoloso Yelusalem mi toowa mapoo debeli odo susuga oso Yoneeye to taka ee dulame sibadeeso. Diba Yoneeye taka to ee duloso dibada goo tokenee yilige bugume, Yoneeye diba Yoden howo mapoo howo oluguso. ⁶ Yonee yo kemol be too oso dugo dusa kaloso silone, gala koloso bagi mapoo gudu masi kaloso siliso. Osoloso nei yayo nali ee tapala toowa sabolo koo sabolo nali. ⁷ Yayo odo susuga mapoo egeesee takeliso, “Odo hee ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi. A tekeponee, o homo bei mapoo gauwuloso o homo bi ee pidigilei. ⁸ Ayo niba howodeeso oluguso. Esino hamamee yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso.”

Yesu howo olugu sabolo kuku sabolo

(Mat 3:13—4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Haga booloogelega Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi pepooko Nasalet omaga sibume, Yoneeye yo Yoden howomoo howo oluguso. ¹⁰ Yesu howomooga gasibilesos egeino, Kei mi osulu yamagoloso Dio Tei oso molo masi pusibilesos yimapoo pubalegeme egeiso.

¹¹ Osoloso Kei mi ma dokodooga to egeesee taka, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo diya goomogo,” dee takaso. ¹² Osoloso biame omapoo Dio Teiso Yesu miwe poogoo mi omapoo diye diso. ¹³ Yesu biame 40 omapoo gala seebee sabolo badoboome, Saitenso kuku demeleso. Esino Godeeyo momaiye sibilesos yo pidiso.

Yesuye di kebigeli odo bakadio bakadio di gilimadoo goo

(Mat 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yu odoo dia wiligi odoo taba Helodeeye, Yonee neliga moso ma kulodu husuloso hamamee, Yesu yo Gelili mi toowa mapoo dileso, to tekepo Godee maga simi takomo siliso. ¹⁵ Yayo egeesee takaso, “Biame tekepo olo simiso, osoloso Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola tooooso. Esiga niba goo tokenee maga miligi pialoso, to tekepo mapoo tei te.”

¹⁶ Biame heeso, Yesu Gelili abei palaga maga dimeleeno, di kebigeli odoo bakadio Saimon dio omolo Endulu dio peiso di gilgamolome yayo egeiso. ¹⁷ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ama hamamee sibadee, ayo niba odoo gilimeli eligileiya.” ¹⁸ Esemé diba Yesuwo to dulo, dia pei omapoo saga poogoloso, see Yesubolo hodobo diyadeeso.

¹⁹ Osoloso yo pepooko hoo-goo dileso, di kebigeli odoo abo Sebediyo owolo bakadio, Yemes dio omolo Yonee dio du ma kulodu dobolone pei moodoomolome egeiso. ²⁰ Osoloso Yesu diba ogoloso, yayo diba gilimadooso. Esemé diayo dulone o tou telagali odoo sabolo ama Sebedi sabolo du ma kulodu gilimane poogoloso, Yesubolo hodobo diyadeeso.

*Odoo bo holo pala
(Luka 4:31-37)*

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo simiso. Osoloso Yu odoowo hasali biame hee mapoo, Yesu howo gisili moso omapoo peleso, Godeeyo to eligilame bei mooloogooso. ²² Odoo susuga yayo eligi du oso diya howoogadooso. Bei, yayo eligi ma kulodu tei eligili odoo oso eligi egeesi masi koo eligime. Esino yayo odoo diya kitulugu oso eligi masi eligiso. ²³ Epedee omapoo, howo gisili moso ma kulodu odoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ²⁴ “Yesu Nasalet odoo, nayo imapoo ogo

goo moodoolame ka simiyo? Nayo hamapoo iba tokenee palame ka simiyo? A gooleedooso, no Godeeyo tei odoo.”

²⁵ Yesuye bo holo mapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No to koodobuloso, odoo ma kuloduga peegoo di,” diso. ²⁶ Esemé bo holo oso odoo ma kulodu badolone neligidi kikiligameleso gwa sabolo peegoo gadiso.

²⁷ Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso howoogadooso, osoloso diesono nei woosa nei woosa diso, “Goo hagee ogo goowo? Eligili goo hagee dia, osoloso yayo kitulugu sabolo eligi. Bei, edebeeyo bo holo mapoo to takooga, peegoo koo gadili. Esino Yesuye bo holo mapoo to takooga, diba o to mapoo mesiloso peegoo gadiliso.” ²⁸ Esemé Gelili mi toowa mapoo odoo susuga goo ee saga takomo diyadeeso.

*Yesuye odoo paigiga tekepo moodoo
(Mat 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Howo gisili moso poogoo dileso, Yesu Yonee sabolo Yemes sabolo, Saimon dio Endulu dio dibada moso mapoo diso. ³⁰ Saimonowo nalobo paiye kolo dei moodoome debi mapoo tiameleeso. Diayo Yesu mapoo sobo paiye eyo goo takaso. ³¹ Osoloso Yesuye sobo paiye mapoo dileso, o dee mapoo toloso, “Tebee,” diso. Esemé paiye kolo dei saga yimaga koodo diso. Esemé yayo dimapoo nei teneeso.

³² Habe osoko todobume odoo abo oso odoo paigiga sabolo bo holo paladee odoo sabolo Yesu mapoo iyado sibadeeso. ³³ Osoloso Kapeniyum mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso Yesuye odoo paigiga moodoo ee agalame, osulu miyopoo mooloogoooso. ³⁴ Esemé Yesuye odoo paigiga opusomo opusomo di yayo takeme tekepo poloso weido diso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu debei peegoo hasisilone

dimapoo egeesee takaso, “Mo goo na takee,” diso. Bei, bo holo susuga oso Yesu yo Godeeyo owolo doloso diba gooleedooso.

Yesuye Gelili mi toowa mapoo to takomo di goo
(Luka 4:42-44)

³⁵ Gesikolodee mi hadobilega, Yesu tia maga hogabuloso moso poogoo dileso, obusomo odoo koola mauwe mi mapoo Godee mapoo takalame diso. ³⁶ Hamamee Saimonbolo debei odoo abo sabolo Yesu esiamo silesibiso. ³⁷ Diayo yo ogoloso yimapoo takaso, “Odoosuga oso no esia moloso,” diso.

³⁸ Yesuye nei egeesee takaso, “Iba mi abo mapoo dimo, omapoo dileso Godeeyo to takalame. Bei, a goo egee talame ka simi.” ³⁹ Osoloso yo Gelili mi toowa ma kulodu mi pepooko susuga mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso susuga ma kulodu Godeeyo to takomo sileeso. Osoloso bo holo odoo ma kulodu paladee peegoo hasiso bugu demeleeso.

Yesuye odoo agagisa bia tekepo moodoo
(Mat 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Odoosuga agagisa bia Yesu mapoo sibilesi ebiso miyomoo tugusaloso egeesee howaso, “Nayo a tekepo moodoolai goomogoga, a tekepo moodee.”

⁴¹ Yesuye yo diya sooloo dolone o kolo mapoo sigolone yimapoo egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai, a goomogo. Esiga no tekepo pe.”

⁴² Esemee epedee omapoo o kolo mapoo agagisa bia mauwe poogooso.

⁴³ Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, ⁴⁴ “Nayo dileso no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo mapoo dileso eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di bi tenee, Mosese-eye tei magoo goo ee dodolone, odoo

susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame.”

⁴⁵ Esino yo Yesuwo to mapoo tei telega poogoloso, odoo susuga mapoo o agagisa bia tekepo moodoo goo ee oposususo. Bei egeesi maga Yesuye mi kamapoo disomo, odoo susuga oso Yesu agalame diya mooloogoodoo diso. Esemee Yesu mi abo mapoo odoo howo woola sile. Esino yo mi odoo mauwe mapoo bado neme, edebeeyo mi opusomo opusomo di maga yayo badebei mi mapoo yo agalame sibadee demeleeso.

2

Odoosuga su kakawa poogoo moodoo
(Mat 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Biame abo poogoloso hamamee, Yesu see Kapeniyum mi mapoo wedi sibume, edebeeyo Yesuye simi ogoloso, mi omapoo saga takomo diso. ² Osoloso odoo susuga sibilesi, o moso kulodu sabolo peegoo sabolo omapoo diya mooloogoodoome, Yesuye dimapoo Godeeyo to eligi meleeso. ³ Esemee mi omapoo odoo su kakawa poogoo badebei ee, odoo bakadio bakadio di oso kida mapoo tiediloso imado sibadeeso. ⁴ Osoloso diayo yo Yesuye badebei omapoo todilame goomogaso. Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei eli egele. Esemee diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo omaga seme ou tologo poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso. ⁵ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga toosooloso goolee, odoo egee yayo moodoolai teiba doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo takaso, “Mo odoo, nee goo tokenee ee olo hapoloso boobado buguso.”

⁶ Esemee tei eligili odoo omapoo dobolone dieso nediliyo egeesee

gooleemeleeso, ⁷ “Odoos hagoso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee dagadilame see, esino goo tokenee hapeli hedebe Godeeso.”

⁸ Yesu o dio oso diayo dibada sooloo ma kulodu goolee melee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasi maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala? ⁹ Niba odoos su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoos su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo olo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu ee niyo gooleedalame. Esino ayo yimapoo takoo ‘No toboloso nee kida tolosos di,’ daga, yo tobolosos duga, odoos tekepo peli kitulugu amapoo molo dolosos niyo gooleedalaissos. ¹⁰ Esino Odoos Holo amapoo kitulugu olo teneesos, mipoo hamapoo goo tokenee hapolosos boobado bigilei goo ee niyo ogolosos gooleedalame, ayo nimapoo eligileissos.” Osolosos yayo odoos su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, ¹¹ “No hogabulosos nee kida tolosos mosopoo di,” disos.

¹² Diayos balaga molome, odoos su kakawa poogoo hogabulosos, o kida tolosos saga disos. Diayos odoos su kakawa poogoo osos tobolosos di ogolosos diya howoogadosos. Osolosos Godee mapoo goomoga poudosos. Osolosos diayos egeesee takaso, “Iba daga goo hageesee koo egeli.”

*Yesuye Libai idoo goo
(Mat 9:9-13; Luka 5:27-32)*

¹³ Yesu Gelili abei palaga maga see wedi dimeleeno, odoos susuga sibilesos yimapoo mooloogoodos, yayo Godeeyo to dimapoo eligi meleesos. ¹⁴ Yesu abei palaga dulone egeinos, odoos Alpiyes eyo owolo Libai tekisi molee misigeli mosos kulodu badoboome egeisos. Osolosos Yesuye yimapoo takaso, “Ama hamamee sibe.” Esemes Libaiyes tobolosos Yesuye di hamamee disos.

¹⁵ Habes Yesu Libaiyo mosopoo badebeinos, tekisi molee misigeli odoos bei sabolos, goo tokenee teli odoos abo sabolos, osolosos Yesuos hamamee dili odoos sabolos, Yesubolos nei nameleesos. Odoos bei hageesee osos yimapoo hamamee dili odoos. ¹⁶ Esino Yesu tekisi molee misigeli odoos sabolos, osolosos goo tokenee teli odoos sabolos nei namolomes, tei eligili Pelisos odoos osos ogolosos, o hamamee dili odoos mapoo egeesee woosagos, “Bei kasi maga Yesuyes tekisi molee misigeli odoos sabolos goo tokenee teli odoos sabolos nei nolone ka badabala?”

¹⁷ Esemes Yesuyes to hagee dulosos nei dimapoo egeesee takaso, “Odoos paile poogoo ee melesenees neli odoos mapoo koo diya. Esino odoos paiyes melesenees neli odoos mapoo ka diya. Ayo simi hagee, Godeeyo howo tekepo teli odoos dolosos gwelinos odoos ee gilimalames ka sibiles. Esino tokenee teli odoos dolosos gooleedoo odoos ee gilimadolosos Godee mapoo sibilames ka simi.”

*Nei teis dolosos dabalai goo
(Mat 9:14-17; Luka 5:33-39)*

¹⁸ Biames abosos Yonees odoos howo olugulinos o hamamee dili odoos sabolos, osolosos Pelisos odoos osos Godee mapoo takolone dobolones, nei teis dolosos debelisos. Biames hedebesos odoos abosos sibilesos Yesu mapoo egeesee woosagos, “Yoneeyo hamamee dili odoos sabolos, osolosos Pelisos odoos hamamee dili odoos osos, nei teis dolosos debelisos. Bei kasi maga nee hamamee dili odoos ee nei teis delega ka dabala?” disos.

¹⁹ Esemes Yesuyes dimapoo wudus takolone nei egeesee takaso, “Sobos hulei odoos osos sobos hulames nei mopoodos dolosos o odoos gilimileisos. Egeeseegas o odoos susuga sibilesos gooholones nei teis dolosos dabalaisomos? Hays. Diba goomoga sabolos sobos huli odoos sabolos hodobos dobolones nei nolones hodobos dabalaisos. ²⁰ Esino biames heesos sobos huli odoos ee dimagas peegoo idos

duga, diba nei tei doloso dabalaiso,” diso. ²¹ Yesuye wudu takolone see egeese takaso, “Edebeeyo dugo nape mapoo dugo dia koodoloso omapoo opodoloso koo dusiya. Bei, dugo egee hapoloso magooga, dugo dia oso gawoolone sesegawe oso, dugo nape ee tologodoloso ou toowa moodolaiso. ²² Osoloso see edebeeyo wain i dia katolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seeya. Bei, wain i dia oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain i ee hodalaiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. Esiga wain i dia ee medee katolo gout be koloso moodoo dia mapoo salama salai tekepo,” dee takaso.

*Yu odoowo hasali biame goo
(Mat 12:1-8; Luka 6:1-5)*

²³ Yu odoowo hasali biame heeso, Yesu o hamamee dili odo sabolo witi wo ko segei ee ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso Yesu o hamamee dili odo oso witi wo ko gooloogaloso nalagamo diyadeeso. ²⁴ Esem Pelisi odo oso ogoloso Yesu mapoo egeese woosaso, “No ege, bei kasi maga nee hamamee dili odo oso iyo hasali biame mapoo witi wo ko ka gooloogayo? Diayo ibada tei gababuso,” diso.

²⁵ Yesuye nei egeese takaso, “Wiligi odo taba Deibidiye o odo sabolo houdume, Deibidiye goo moodoo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu, niyo hesigeleyo? ²⁶ Abayata yayo Godeeyo tei moso wiligi odo toboloso badebei omapoo, Deibidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadileso tei wo toloso o odo sabolo neso. Esino tei wo hagee ibada tei ee dodolone, Godee ogo odo ogo doloso domo debeli odo hedebe oso nali. Esino Deibidiye o odo sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso. ²⁷ Godeeye edebeeyo hasali biame ee pidilame ka moodele. Godeeye odo pidilame hasali biame ka moodoo.

²⁸ Esiga niyo hasali biame egee Odo Holo ayo wiligi doloso ka badoso,” diso.

3

*Yesuye odo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo moodoo
(Mat 12:9-14; Luka 6:6-11)*

¹ Yesu see Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu gapeleso egeino, odo dee hodio seeseegedoo poogoo badoboome egeiso. ² Pelisi odo aboso Yesu tokenee odo dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo silesibiso. Egeeseelone Yesuye dia hasali biame mapoo odo dee hodio seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso bologolone debeiso. ³ Esem Yesuye odo dee hodio seeseegedoo poogoo mapoo egeese takaso, “No bia omaga tebee, odo susuga oso agalame.”

⁴ Osoloso Yesuye Pelisi odo mapoo egeese woosaso, “Ibada tei goo oso ibada hasali biame mapoo ogo goo takoosomo? Biame omapoo goo tekepo talai ee tekepowo? O, goo tokenee talai ee tekepowo? Osoloso tei goo oso imapoo ibada hasali biame omapoo odo gie badeli pidilei goo ee takoosomo? O, odo gie badeli wooloomalai goo ee takoosomo?” diso. Esino Pelisi odo oso Yesu mapoo to nei takele.

⁵ Dibada sooloo ma kulodu mesili goo mauwe poogoloso debeli ogoloso, Yesuye sooloo deleme kamana sabolo dimapoo egeino, odo dee hodio seeseegedoo poogoo ogoloso yimapoo egeese takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode.” Esem odo egee o dee hoododeme, dee egee tekepo paso. ⁶ Esem Pelisi odo oso Yu odoowo howo gisili moso maga peegoo dilesi, Helodeeyo mooloogoodoo odo tugodoloso, diayo Yesu toloso wooloomalame diesono to mouso.

2:24: Deut 23:25

2:25: 1Sam 21:1-6

2:26: Lev 24:5-9

2:27: Deut 5:14

3:4: Luka 14:3

3:6: Mat 22:15-16

Odoo susuga oso Yesuye di hamamee di

⁷⁻⁸ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Gelili abei mapoo dime, odoo mooloogoodoo toowa oso Yesuye di hamamee diyadeeso. Odoo susuga oso goo Yesuye moodoo duloso yimapoo sibadeeso. Odoo susuga hagee mi opusomo opusomo di mi hamaga sibadee: Gelili mi toowa, Yudiya mi toowa, Yelusalem mosobia, Idumiya mi toowa, Yoden howo hodio hoogoo debeli Taya mi toowa sabolo Saidon mi toowa omaga sibadeeso. ⁹⁻¹⁰ Esemé Yesuye odoo paigiga abo tekepo moodoome weido diso, osoloso odoo paigiga abo oso yimapoo sigilame hegi pupugamo sibume, yayo o hamamee dili odoo mapoo takaso, “Niba du hee tosibe, bei abei palaga omapoo odoo diya mooloogoo deeyaga,” diso. ¹¹ Odoo bo holo paladee oso Yesu ogoga, diayo o homo beiyopoo gauwuloso goolone egeesee takeliso, “No Godeeyo owoloso,” diso. ¹² Esemé Yesuye odoo bo holo paladee omapoo to kitulugu sabolo egeesee takeliso, “Nayo odoo abo mapoo a Godeeyo owolo dee na takee,” dee takeliso.

Yesuye odoo 12 gilimadoo

(Mat 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Yesu mubi ma dokodoo peleso yayo goomoga odoo hesigaloso yayo gilimademe, diba yimapoo sibadeeso. ¹⁴ Yesuye odoo 12 hesigaloso dimapoo egeesee takaso, “Niba abolo sile sibileiso, osoloso ayo niba diye dalaiso, Godeeyo to takomo sile sibilame. ¹⁵ Osoloso, ayo nimapoo kitulugu tenelaiso, odoo bo holo pala peegoo hasisilame.” ¹⁶ Yesuye gilimadoo odoo 12 dia hu hagoso: Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso); ¹⁷ osoloso Sebediyo owolo bakadio Yemes dio omolo Yonee dio (Yesuye hu hee hedi Bowaneges. Hu eyo bei ee to kei wei masi weli); ¹⁸ osoloso

Endulu, Pilipi, Batolome, Matiyu, Tomas, Alpiyeseeyo owolo Yemes, Tadiyes, Loum gamalee mapoo ha teli odoo Saimon-Selot, ¹⁹ osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoo dimapoo tiasooso).

Yesu dio Belsebul dio

(Mat 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Esemé Yesu o odoowo moso mapoo wedi dileso badoboome, odoo susuga oso see diya mooloogoodoo. Esemé Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo diayo nei nalai biame egele. ²¹ Esemé o soosooso goo egee duloso, yo halaboomo sila pele dolone, yo dibada mosopoo ido dilame sibadeeso.

²² Esino tei eligili odoo Yelusalem maga sibadee oso egeesee takaso, “Yesu yo bo dia wiligi odoo taba Belsebul (Saiten o hu hee) o kulodu badoso. Esiga yayo bo wiligi taba oso kitulugu maga bo holo peegoo hasiso bugulone ka silo.”

²³ Esemé Yesuye tei eligili odoo gilimadoloso wudu takolone egeesee takaso, “Saiten odoo ma kulodu badebei dieso nediliyo peegoo kasee hasiso bigileiyo? Eli mauwe. ²⁴ Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaime, tokenee palaiso. ²⁵ Osoloso soosoo heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee dabalaimé, tokenee palaiso. ²⁶ Osoloso Saiten eyo nediliyo o odoo sabolo ha toga, yayo kitulugu sagelaime, omapoo mauwe pagalaiso. ²⁷ Esiga odoo heeso kitulugu odoo eyo mosopoo bi heli talame gooleega, yo daga kitulugu odoo tiso tiamagalaiso. Osoloso hamamee o moso kulodu peleso, o bi heli talaiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, goo tokenee susuga edebeeyo teli sabolo, osoloso to tokenee Godee mapoo takeli ee Godeeye hapoloso boobado bigileiso. ²⁹ Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to

tokenee takooga, o goo tokenee egee hapalaime, o goo tokenee moloso kookaiyo osee malaiso.”

³⁰ Yayo goo hagee dimapoo takaso, bei diayo yo bo holo paladee dee takeme.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo

(Mat 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Yesuwo owee sabolo omolo dio Yesuye eligimelee moso mapoo peledabaso. Diba Yesubolo to kalame peegoo tebisa molome, odo heeso Yesu takalame moso kulodu gadiso. ³² Esemee odo susuga Yesubolo debei odo diayo ogoloso Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo no molo dio oso peegoo no esia molo.”

³³ Yesuye dimapoo eligilame to nei woosaso, “Mo wee sabolo molo dio odo ogumo?”

³⁴ Osoloso see Yesuye odo buluma omapoo ogogolone egeesee takaso, “Hamapoo ege, hagee mo wee sabolo molo dio oso. ³⁵ Odo agayo Godeeye goomoga goo tomo siloga, diba tei molo dio osoloso mo wee dio oso.”

4

Witi ko segeli odo eyo goo maga wudu taka

(Mat 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yesuye Gelili abei palaga odo susuga mapoo see tobu eligimeleeso. Esino odo susuga yimapoo mooloo-goodeme, yo du ma kulodu mele-doboloso buloso pepooko hoogoo dileso omaga to takaso. ² Yesuye wudu taka susuga dimapoo eligiliso. Yayo eligilone dimapoo takaso, ³ “Niba dui. Odo hee ko segelame diso. ⁴ Yo omapoo ko kukobugumo sileeno, ko abo eli domopoo misiged-ibaso. Esemee só aboso sibileseso neso. ⁵ Osoloso ko abo yugogisi mi mapoo misigedibaso. Esemee mi sebega saga palaso. ⁶ Esino osoko pa oso dei moodoome siligaloso wediaso. Bei, too mi ma kulomoo gameilega.

⁷ Osoloso ko abo we ti bei kookoone poogoo omapoo misigedibaso. Esemee we ti ko sabolo palaso. Esino we tiso ko eyo bou tiademe dadailoso ko pele poogooso. ⁸ Osoloso ko abo mi medee tekepo mapoo misigediba oso medee tekepo kauwa palaso. Osoloso ko paso, su aboso ko 30 egeesi paso, osoloso abo ko 60 egeesi paso, osoloso abo ko 100 egeesi paso.”

⁹ Yesuye egeesee takaso, “Niba du-lubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

Yesuye wudu taka goo eyo bei

(Mat 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Hamamee Yesu obusomo bade-beino, o hamamee dili 12 odo sabolo, osoloso odo abo yimapoo mooloo-goo doloso debei odo oso yimapoo, yayo wudu taka goo eyo bei woosaso. ¹¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee daga mada meleeso. Esino nimapoo woola yilige bigileiso. Esino peegoo debeli odo mapoo ayo wudu take-liso. ¹² Esiga Aisayaye taka hagee peegoo debeli odo maga taka, ‘Diayo medee hodu dileso agalaiso.

Esino goo eyo bei diayo ogoloso gooleedalaime.

Osoloso diba medee hodu dileso to taka duleiso.

Esino goo eyo bei diayo medee gooleedalaime.

Diayo gooleedoo diepi, dibada goo tokenee maga miligi pialoso,

Godeeye goo tokenee hapoloso boobado bigiliyo, diso.”

Yesuye ko segei eyo bei taka

(Mat 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Yesuye o hamamee dili sabolo odo abo dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga niba wudu taka hagee medee kibiya gooleedelega ka pagala? Wudu taka hageeyo bei niyo medee kibiya gooleedelega poogooga, wudu taka abo nimapoo ayo takooga, niyo kasee gooleedalai-somo? ¹⁴ Ko edebeeyo kukobigili ee

Godeeyo to oso, osoloso yayo to egee odoo mapoo takeliso. ¹⁵ Esiga odoo abo ko oso eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duliso. Esino Saitenso saga sibilesa Godeeyo to dibada sooloo ma kulodu melee yayo peedee deliso. ¹⁶ Osoloso odoo abo ko yugogisi mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo saga teliso. ¹⁷ Esino Godeeyo to oso dia sooloo ma kulodu too medee koo meili. Esiga diayo Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too goo maga hegi goo sabolo osoloso dala goo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso. ¹⁸ Osoloso odoo abo ko oso daga we ti kauwe kadee mapoo misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso tei teliso. ¹⁹ Esino mipoo hageeyo gie badeli goolee sabolo, osoloso bi bei doloso badalai goolee sabolo, osoloso tokenee goo goolee sabolo oso dibada tei too tokenee peliso. Egeesi maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli. ²⁰ Osoloso odoo abo ko mi tekepo mapoo misigediba egeesi masi doso. Diayo Godeeyo to duloso tei teliso. Osoloso diba Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu Godeeyo to oso homokoko masi peliso. Esiga odoo aboso homokoko masi 30 egeesi peliso, osoloso aboso homokoko 60 egeesi peliso, osoloso aboso homokoko 100 egeesi peliso.”

Keme maga wudu taka goo
(Luka 8:16-18)

²¹ Osoloso Yesuye dimapoo wudu takolone woosaso, “Odoo heeso keme pouloso gadeebugu ee gooloo-goolame, tolo ma hemidu o, debi ma hemidu mada magelisomo? Haye, yo keme pouloso dokodoo woola mageliso. ²² Goo susuga epedee hamapoo mada egee molo, see

hamamee gooleedalame gadeebugu mapoo woola peledabalaiso. ²³ Niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui.”

²⁴ Osoloso Yesuye dimapoo egeese takaso, “To niyo du medee goolee. Niba to hagee medee kibiya gooleedoga, goo abo niyo medee gooleedalaiso. ²⁵ Esiga to taka duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo bei tenelaiso. Esino edebeeyo mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee tekepo pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso.”

Yesuye witi ko oso pala omaga wudu taka

(Mat 13:31-34; Luka 13:18-19)

²⁶ Yesuye see wudu takolone egeese takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso witi ko o homolee mapoo segeiso. ²⁷ Osoloso yo biame susuga, gesi susuga tialo hogabuo tialo hogabuo dolone witi ko oso pala, yo gooleede. ²⁸ Witi ko segei eyo mi naga obusomo peliso. Osoloso kauwulone daga bou gasibiliso, osoloso du teliso, osoloso hamameedee ko peliso. ²⁹ Witi ko segei poloso telegeega, segeli odoo oso dileso gwaliso.”

Ko pepooko masted deli maga wudu taka

³⁰ Yesuye egeese takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogoo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ³¹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso ko pepooko masted deli todilesa o homolee mapoo segeiso. ³² Esino ko abo ma kulodu ko masted deli hagee diya pepooko. Esino ko pepooko oso bou pisoloso kauwuga, homolee ee ma kulodu homo su oso toowa malaiso. Osoloso sóso omapoo sibilesa o dee mapoo ou tetelaiso.”

³³ Yesuye odoo mapoo wudu takolone, Godeeyo to takomo siliso. Esem wudu taka oso dibada goo goolee sabolo teibaso. ³⁴ Yayoo odoo susuga mapoo hedebe wudu takemeliso. Esino Yesu o hamamee dili odoo sabolo diesono dobolone, yayo wudu taka eyo bei ee dimapoo takeliso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Mat 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Biame hedebe omapoo osoko olo moume, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. ³⁶ Esem Yesuye odoo abo poogoloso, hedebe o hamamee dili odoo sabolo du maga abei daso. Esino odoo abo du hee mapoo toboloso hamamee daso. ³⁷ Diba olo abei domopoo damolome, i toowa sibume, howo ki toowa simiso. Osoloso howo ki toowa oso sibulone, dibada du ma kulodu howo sasooso. Esiga diba abei osee damolome, howo sasoo oso dibada du howomoo owulame siso. ³⁸ Esino Yesu yo du osio mapoo wolomai wolomaloso tiameleeso. Esem o hamamee dili odoo diayo yo tidibuguloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba howomoo meilame hagee see, nayo iba sooloo dolosomo?”

³⁹ Esem Yesu yo tia hogabuloso tobudulone, i sabolo howo ki sabolo omapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo koodobie!” Esem i sabolo howo ki sabolo o to duloso, saga koodobiaso.

⁴⁰ Esem see Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka ebiala? Niba amapoo tei too meyo?”

⁴¹ Esem Yesu o hamamee dili odoo diba diya obume, diesono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Hagee odoo ogumo? Yayoo i sabolo howo ki sabolo omapoo takeme o to duloso koodobiaso.”

5

Yesuye odoo bo holo pala tekepo moodoo

(Mat 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili abei daso. Osoloso dibada du Gelasa mosobia dibada mi su mapoo oluguso. ² Osoloso diba du olo oluguloso, Yesu yo mubi dokodoo polomeleeno, odoo bo holo pala oso odoo bi maga Yesu mapoo simiso. ³ Odoo hagee biame susuga odoo bi mapoo badeli, yo kitulugu toowaga edebeeyo yo ki tiso koo tialegeeli. ⁴ Biame susuga o homo sabolo dee sabolo ki tiso tialogoloso magooga eyo kitulugu oso ki ti kokisa bigiliso. Esiga edebeeyo yo balai eli opupa meli. ⁵ Biame susuga osoloso gesi susuga odoo bi mapoo osoloso esia mapoo eyo nediliyo yoso kolo kookoome gwa sabolo siliso.

⁶ Yesu eli sage hoogooga sibumolome, odoo yo Yesu ogoloso yo tugodalame hoguo diso. Osoloso o homo beiyopoo gawuaso. ⁷⁻⁸ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Bo holo, no odoo yimaga peegoo gadi.” Esino odoo bo holo pala oso toso neligidi egeesee takaso, “Yesu, dokodoo badeli Godeeyo owolo, nayo amapoo ogoo goo moodoolame ka simiyo? Godeeyo goo maga nayo amapoo dala toowa na tenee!”

⁹ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee hu ogumo?”

Esem odoo oso to nei yimapoo egeesee takaso, “Mo hu Bei. Bei, iba bei odoo hageeyo kulodu.” ¹⁰ Osoloso bo holo oso Yesu mapoo see howa see howa diso, bo holo mi hee mapoo seesee peegeeyaga.

¹¹ Esem koola omapoo esia ma dokodoo be hu mooloogoodoo toowa oso mi namo silesibiso. ¹² Esem bo holo odoo ma kulodu debei oso Yesu mapoo see howolone egeesee takaso, “Nayo iba be mapoo palame seesee pagalai soowayo?” diso.

¹³ Esem Yesuye diba be ma kulodu gasoowadee neme, bo holo odoo ma

kuloduga galaga sibilesa see be ma kulodu soowadeeso. Esembe be bei 2,000 egeesi oso esia dokodooga abei mapoo kukulo meilesa, howomoo wediaso.

¹⁴ Esembe be bali odoo oso goo hagee ogoloso kukulo dilesa, dia mi mapoo osoloso mi pepooko abo mapoo goo egee takomo diso. Esembe odoo susuga oso to hagee dulosa, diba agalame sibadeeso. ¹⁵ Odoo susuga oso Yesu mapoo sibilesa mooloogoodoso. Esino odoo bo holo pala see tekepo polosa, goo tekepo gooleme dugo tekepo kalosa, Yesubolo badoboome ogoloso diya ebiaso. ¹⁶ Esembe be bali odoo diayo goo odoo mapoo peledaba sabolo be mapoo peledaba sabolo ogoloso odoo susuga mapoo takaso. ¹⁷ Esembe odoo mooloogoodoo susuga oso to hagee dulosa, Yesu mapoo see howa see howa diso, “No ibada mi hamaga peegoo di,” diso.

¹⁸ Yesu dilame du mapoo too-boome, odoo bo holo pala Yesuye tekepo moodoo oso Yesu mapoo egeesee howaso, “A nobolo dilei goomogo.” ¹⁹ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, no mosopoo wedi dilesa, Godeeye no sooloo dolone namapoo goo toowa moodoo goo ee nemisi dimapoo oposisi,” diso. ²⁰ Esembe odoo yo see abaga wedi dino Dekapolisi mi mapoo mosobia 10 mapoo takomo diso. Odoo susuga oso to yayo taka ee dulosa diya howoogadooso.

Yesu mapoo tei teme nei yayo odoo paiye moodoo

(Mat 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abei hodiokoo dalo sibume, abei palaga mapoo odoo susuga oso yimapoo mooloogoodoso. ²² Mi omapoo Yu odoowo howo gisili moso gibadeli odoo, o hu Yailas, yayo Yesu ogoloso o homo beiyopoo gawuaso. ²³ Osoloso yayo see Yesu mapoo howolone egeesee takaso, “Mo sobo

holo paiye moodoolame, yo talai koola taba. Esiga nee deeso yo sigilame sibe, yo paiye wediloso, see gie badalame.”

²⁴ Esembe Yesu yibolo dime, odoo mooloogoodoo susuga oso hamamee yo pupugamo diso. ²⁵ Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu sobo aso woolooma oso sawo dimeli ososee dugo 12 poogooso. ²⁶ Sobu yo melesenee neli odoo bei mapoo diayo pidilame dugo susuga dimeliso. Esino diayo yimapoo dala toowa tenemeleeso. Osoloso yayo dimapoo melesenee talame, melesenee eyo nei magolone o molee susuga hosudooso. Esino yo sawo dimeli koodobilega see toowa polosa, sawo osee dimeliso. ²⁷ Esino sobo yo daga Yesuye odoo tekepo moodoomo sili goo ee dulosa, yayo odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga Yesu yima hamamee sibilesa o dugo sage yayo ka mapoo sigeso. ²⁸ Sobu yayo goolee Yesuwo dugo sigoga yo tekepo palai gooleeso. ²⁹ Yayo Yesuwo dugo sigime sawo dimeli saga koodobiaso. Esembe yo eyo egeesee gooleeso, “Sawo dimeli tekepo pa,” dee gooleeso.

³⁰ Esembe Yesu eyo gooleeno, odoo weidilame moodeli kitulugu yimaga peegoo di neme, yo odoo mooloogoodoo mapoo hodio bidi toboloso egeesee takaso, “Odoo agayo mo dugo sigoba?” diso.

³¹ Esembe o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso nobolo hodobo dulone, no ka sigo domo du. Esiga nayo kasalame, ‘Odoo agayo mo dugo sigoba’ doloso ka takala? Bei, odoo susuga oso nama sigoso,” diso.

³² Esino Yesuye odoo mooloogoodoo kulodu osee esia meleeso, yo odoo agayo sigebeleeso. ³³ Esembe sobo Yesuwo dugo sige oso eyono moodoo gooleebuguloso obulone, kikiliga sabolo sibilesa o homo beiyopoo gasuwoloso badebeiso,

osoloso eyo goo moodoo Yesu mapoo takaso. ³⁴ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no mesie sabolo di. No olo tekepo paso,” diso.

³⁵ Osoloso Yesu to osee takomolome, odoo aboso Yailaseeyo moso abaga sibilesó Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odoo hamapoo wulo goo mauwe na ido sibe,” diso.

³⁶ Esino Yesuye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te.”

³⁷ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Odoó susuga, niba debee,” doloso hedebe Pita, Yemes, Yonee, osoloso Yailas esee Yesubolo diso. ³⁸ Diba abaga dino Yailas eyo moso mapoo peledoboloso egeino, odoo susuga oso to boowa sabolo pupusiga molome egeiso. ³⁹ Yesuye moso kulodu gadilesó odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba kaseega to boowa sabolo ka pupusiga malala? Sobó holo hagee koo tamoloso. Esino yo wulo tia moloso,” diso. ⁴⁰ Esemé odoo susuga oso to Yesuye taka ee duloso yiligaso.

Esemé Yesuye odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba moso kulduga peegoo galagadi,” diso. Osoloso Yesu yo sobo holo oso tia melee debi mapoo dulone, hedebe oma díó owee díó, osoloso o hamamee díli odoo sabolo kulodu gadiso. ⁴¹ Yesuye sobo holo ta o dee mapoo tolosó yimapoo egeesee takaso, “Talita kóum!” (To eyo bei sobo holo, no tebee.) ⁴² Esemé sobo holo yo epedee omapoo saga toboloso siliso (yo dugo 12). Esemé oma díó owee díó, osoloso Yesu o hamamee díli odoo sabolo díya howoogadooso. ⁴³ Yesuye dímapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Ayo sobo holo hagee wedilame moodoo goo ee, niyo odoo hee mapoo na takee,” diso. Osoloso oma díó owee díó mapoo

Yesuye egeesee takaso, “Sobó holo mapoo nei tenee,” diso.

6

Nasalet odoo oso Yesu gowe (Mat 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yesu o hamamee díli odoo sabolo mi toowa omaga see o mídee Nasalet mapoo díso. ² Osoloso Yu odoowo hasali biame hee mapoo howo gísili moso mapoo pelesó, Godeeyo to odoo mapoo eligilame bei mooloo-gooso.

Esemé odoo susuga oso yayo eligi duloso díya howoogadolone, egeesee takaso, “Odoó hagoso goo susuga hagee kasee gooleedoowo? Yo goo goolee medee tekepo. Yayo goo toowa opusomo dí moodeli kitulugu kapoo toowo? ³ Yo wulo moso tegeli odoo, osoloso Meliyo owolo. Osoloso yo Yemes, Yosep, Yudas, osoloso Saimon egee bia día emei. Osoloso obooba díó onosee íbolo hodobo hamapoo doso,” díso. Esiga díayo egeesee goolone, Yesuye eligi goo ee talai goweso.

⁴ Esemé Yesuye dímapoo egeesee takaso, “Odoó susuga oso Godee maga to tolosó kokodo takomo síli odoo eyo to duloso mesiliso. Esino o mosobia sabolo, osoloso o soosó sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo oso o to mapoo duloso koo mesili,” díso. ⁵ Esiga bei díayo Yesu mapoo gowoolone tei too mauwe poogoloso debei ogoloso, yayo o mi omapoo goo toowa opusomo dí moodele poogooso. Esino odoo paigiga abo o deeso sigime weido díso. ⁶ Yesu díayo yimapoo tei too mauwe poogoo ogoloso díya hoowaso. Esemé Yesu Nasalet mí omaga see poogoloso díleso mí pepooko abo mapoo Godeeyo to eligimo siliso.

Yesuye o hamamee díli odoo 12 díye dí
(Mat 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Yesuye o hamamee dili odo 12 gilimadoloso dieso nediliyo puloso bakadio tooboo, bakadio tooboo doloso mi opusomo opusomo di mapoo diye diso. Yayo diba diye dolone dimapoo kitulugu teneeso, diayo bo holo paladee ee peegoo hasisilame.

⁸ Osoloso Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niyo dulone bi abo na tadi. Esino niba wulo susu toloso diyadee. Osoloso nei sabolo, o sabolo, osoloso molee sabolo toloso na diyadee. ⁹ Esino homo mapoo kali bi sabolo osoloso dugo niso ka hedebe egee mouloso dulone, dugo kali bi abo na te.” ¹⁰ Osoloso Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo mi omapoo dileso peledobooga, biame omapoo mosobia oso goomogolone moso teneega, moso hedebe omapoo do-boso mi hee mapoo dulone ka poo-goo di. ¹¹ Osoloso niba mi hee mapoo duga, edebeeyo niba idilega poogoloso nibada to mapoo mesilega poogooga, mi egee poogoloso dulone, megegu nibada homo mapoo mologa omapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame,” diso.

¹² Esemé Yesu o hamamee dili odo diayo dileso, odo susuga mapoo Godeeyo to takomo sile sibilone egeesee takaso, “Nibada goo goolee su wuduloso goo tokenee maga miligi pie,” diso.

¹³ Osoloso bo holo odo ma kulodu paladee diayo peegoo hasiso bugu dolone debeiso. Osoloso odo paigiga sabolo diayo olipi iso dibada wiligi mapoo soome paigiga weido diso.

Yonee Odo Howo Oluguli oso ta

¹⁴ Mi susuga mapoo odo susuga oso Yesuwo goo takomo dime, wiligi odo taba Helodeeye duloso gooleedooso. Odo aboso egeesee takaso, “Yo Yonee Odo Howo Oluguli ta maga see hogabia, esiga kitulugu goo

toowa hagee yima kuloduga tou ka to,” diso.

¹⁵ Esino odo aboso egeesee takaso, “Yo Ilaya.”

Osoloso odo aboso egeesee takaso, “Yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee daga badebei egeesi masi bado,” diso.

¹⁶ Esino Helodeeye goo hagee duloso yayo egeesee takaso, “Yonee Odo Howo Oluguli, o wiligi kobugume ta odo, yo see ta maga hogabia doo,” diso.

(Yonee telega badolone, daga goo peledaba hagos.) ¹⁷⁻²⁰ Biame heeso Helodeeye omolo Pilipiyo osobo Helodiyes peedee huso. Esemé Yoneeye goo hagee ogoloso Helodee mapoo diya takolone egeesee takaso, “Nayo nomolowo osobo peedee hulei tekeponee,” diso. Esemé Helodiyeseeye komonolone, Helodee mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo Yonee neliga moso ma kulodu magee,” diso. Esemé yayo Yonee neliga moso ma kulodu magalame, o ha teli odo diye dee takeme, diayo dileso yo neliga moso mapoo magooso. Esino Helodiyes Yonee mapoo hegilone, yayo yo wooloomalame gooleeso. Esino yayo yo woolomele, bei Helodeeye Yonee wooloomalai ebiase. Yo gooleedooso, Godeeyo howo woola Yonee goo tokenee mauwe, osoloso yo odo medee tekepo. Esiga yayo Yonee medee bameleeso. Yayo Yoneeyo to duloso goo diya tiadiliso, esino o to mapoo dulei goomogolone, o sooloo ma kulodu goomegeliso.

²¹ Esino hamamee Yonee wooloomalame biame tekeposo Helodiyes mapoo simiso. Helodee soomagoo biame mapoo wo toowa nalame, gamalee wiligi odo tebisa sabolo, osoloso o ha teli wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Gelili mi toowa ma kulodu wiligi odo tebisaloso debei odo sabolo Helodeeye gilimadoloso mooloogoodooso.

²² Diba wo nolone doboome, Helodiyeseeyo sobo holo oso diayo wo nolone debei moso ma kulodu gasibilesa, dimapoo goomoga tenelone habaso. Esem Helodeeye sobo yimapoo egeese takaso, "Nayo goomoga goo amapoo takee, ayo bi egee namapoo tenelaiya," diso. ²³ Osoloso see Helodeeye tei yilone egeese takaso, "Nayo goomoga goo amapoo takooga, ayo namapoo tenelaiso. Osoloso mi ayo hagee bamolo su sabolo nayo talai goomogoga, ayo namapoo tenelaiso."

²⁴ Esem sobo yayo owee Helodiyes mapoo dileso, yayo goomoga goo ee dulame diso.

Esem sobo owee Helodiyeseeye nei egeese takaso, "Nayo goomoga Yonee Odo Howo Oluguli eyo wiligi goomogo dee takee."

²⁵ Esem yayo oweeyo to duloso, saga wedi dileso Helodee mapoo egeese takaso, "Epedee hamapoo Yonee Odo Howo Oluguli eyo wiligi koodoloso tolo mapoo magoloso tosi boga ee talai, a goomogo," diso. ²⁶ Helodeeye to hagee duloso yo diya gooheleso. Esino yo odo susuga eyo howo woola mapoo eyo tei magoo ee gababilei ebiaso. Esiga yayo sobo o to mapoo gowe. ²⁷⁻²⁸ Osoloso Helodeeye o ha teli odo hee neliga moso gibali oso Yoneeyo wiligi koodolame diye diso. Esem yayo neliga moso mapoo dileso Yoneeyo wiligi koodoloso, odo susuga oso agalame tolo mapoo magoloso, odo howo woola tosi bilesa sobo holo mapoo teneeso. Esem sobo yayo toloso owee mapoo teneeso. ²⁹ Yonee o hamamee dili odo oso goo hagee duloso, diayo sibilesa o kou todilesa wulu odo toga tooseli omapoo kulodu magooso.

Yesuye sobo sabolo, holaiso sabolo, osoloso gisowe 5,000 mapoo

nei pi

(Mat 14:13-21; Luka 9:10-17; Yon 6:1-14)

³⁰ Yesuye diye di odo 12 diba see wedige sibilesa, goo diayo moodoo sabolo osoloso goo diayo eligi susuga ee Yesu mapoo oposususo. ³¹ Odo susuga Yesuye badebei omapoo dile see sibo di oso, Yesu o hamamee dili odo sabolo nei nalai biame tekepo egele. Esem Yesuye o hamamee dili odo mapoo egeese takaso, "Iba ibusomo odo mauwe poogoo mi mapoo dileso hasalame dimo," diso.

³²⁻³³ Esem Yesu o hamamee dili odo sabolo du ma kulodu bulumaloso, abei hodiokoo odo koola mauwe mi mapoo dalo soowoolame moumeleeno, odo abei palaga debei oso ogoloso gooleedooso. Esem odo susuga oso mi opusomo opusomo di maga Yesuye di mi mapoo malalo mili hoguga diyadeeso. Diba malalo dileso balaga meleeno, Yesu o hamamee dili odo sabolo du maga sibilesa gimagooso. ³⁴ Osoloso Yesu du maga mi mapoo pubalogoloso, odo susuga oso mooloogoodoloso debei ogoloso, yayo diba diya sooloo dalaso, bei sipi be hu masi bali odo mauwe poogoloso doboome. Esem yayo goo susuga dimapoo eligiso.

³⁵ Osoko olo todobume, Yesu o hamamee dili odo oso yimapoo sibilesa egeese takaso, "Osoko olo todobuo. Osoloso mi iyo hagee do mapoo odo mauwe. Esiga mi hamapoo nei mauwe. ³⁶ Esiga nayo odo susuga egee do diyadee dee, diayo mosobia koola kee do mapoo dileso nei dieso nalai ee moleeso talame," diso.

³⁷ Esino Yesuye o hamamee dili odo mapoo nei egeese takaso, "Diayo nei nalai niso toloso dimapoo tenee," diso.

Esem diayo Yesu mapoo egeese takaso, "Iyo nei toloso dimapoo teneega, molee ko* 200 oso teli, esino iba molee mauwe."

6:30: Luka 10:17 **6:34:** Num 27:17; Mat 9:36 **6:35:** Maka 8:1-9 * **6:37:** molee ko hagee denaliyus deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageese teliso.

³⁸ Esemé Yesúye dimapoo egeesee woosaso, “Diba wo kasolo molo-somo? Niyo agalame di.”

Esemé diayo dileso ogoloso, di-ayo yimapoo egeesee takaso, “Wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio moloso,” diso.

³⁹ Esemé Yesúye o hamamee dili odoó mapoo egeesee takaso, “Odoó susuga mapoo egeesee takee, ‘Niba mi mapoo pepooko mooloo-goodoloso buluma mooloogoodoloso buluma,’ dee takee,” diso. ⁴⁰ Esemé diayo dimapoo takeme, diba mooloo-goodoo opusomo opusomo doloso mooloogoodoo hee mapoo odoó 100, osoloso mooloogoodoo hee mapoo odoó 50 doloso bulumaso. ⁴¹ Esemé Yesúye wo si dee tiadoo sabolo di bakadio sabolo toloso, Kei mi ma dokodoo bolone, Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di sabolo agisaloso o hamamee dili odoó mapoo piso, diayo odoó susuga mapoo pilame. Esemé diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odoó susuga mapoo piso. ⁴² Esemé odoó susuga oso nei teiba nega diya edigaso. ⁴³ Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesú o hamamee dili odoó oso misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metamagisaso. ⁴⁴ Osoloso sobo sabolo holaiso sabolo nei neso. Esino mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga 5,000 oso nei ka ne.

*Yesúye howo dokodooga di
(Mat 14:22-33; Yon 6:15-21)*

⁴⁵ Diba nei nalaga koodobuloso, Yesúye o hamamee dili odoó malalo du maga Betesaida mi mapoo diye doloso, diba abei damolome, Yesúye odoó susuga dibada mi mapoo diye diso. ⁴⁶ Osoloso Yesúye odoó susuga diye doloso, yo obusomo Godee mapoo takalame mubi dokodoo palaso.

⁴⁷ Gesi domo o hamamee dili odoó dibada du maga abei domo damolome, Yesú yo obusomo mubi dokodoo badebeiso. ⁴⁸ Yesú mubi

dokodoo badolone egeino, poo sabolo howo ki sabolo simi oso, o hamamee dili odoó dia du mapoo woome, diba kwasu sabolo du sulugamo diyadaga molome egeiso. Osoloso gesikolo kudi olo tadageme, yo howo dokodooga diba daga dilame dimeleeso. ⁴⁹ Esino o hamamee dili odoó diayo Yesú howo dokodooga dimelee ogoloso, diayo goolee boso siba bele dolone diya googaso. ⁵⁰ Yesú o hamamee dili odoó oso yo ogoloso obugume, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba howaleege. Haga na ebi. Ayo siba.” ⁵¹ Osoloso Yesú yo du ma kulodu daboogoo, howo ki sabolo poo sabolo saga koodobiaso. Esemé Yesú o hamamee dili odoó oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. ⁵² Diba Yesúwo kitulugu gooleedoo diepi, diba howoogelee pegeliyo. Esino diba howoogadooso, bei dia goo goolee oso gooleedalai tebilega.

⁵³ Osoloso diba abei daloso abei hodiokoo Genesalit mi mapoo dibada du oluguso. ⁵⁴ Diba du oluguloso mubiyodoo dalaga poogoo, odoó omapoo tebisa melee oso yo kibiya hoodo egeiso. ⁵⁵ Odoó susuga mi opusomo opusomo di mapoo hoguga dileso, odoó paigiga dibada kida mapoo tiedigaloso Yesú mapoo emigado sibadeeso. ⁵⁶ Yesú mi opusomo opusomo di mapoo silime, edebeeyo odoó paigiga kida mapoo tieduloso, bi teli go mapoo emigado sibilesi magooso. Esemé odoó paigiga oso Yesú mapoo howolone egeesee takaso, “Iyo wulo nee dugo su mapoo sigilei soowayo?” diso. Osoloso odoó paigiga oso Yesúwo dugo su mapoo sigime, odoó egee bia wegigadooso.

7

*Godeeye tei eligi goo sabolo ede-beeyo tei eligi goo sabolo
(Mat 15:1-9)*

¹ Biame hedebesó Pelisi odoó sabolo osoloso tei eligili odoó abo

oso Yelusalem mi maga sibilesu Yesu mapoo mooloogoodooso. ² Osoloso diayo egeino, Yesu o hamamee dili odoo abo oso Yu odoowo tei dedelega poogoloso nei nalame, dibada dee howo koo hapagali. ³ (Esino Yu odoo sabolo Pelisi odoo sabolo dibada adaga dia tei eligi goo ee dodolone, daga nei nalame dee howo hapagaliso. ⁴ Diba bi teli go mapoo bi toloso nala poogolone, daga dibada dee medee howo hapagaloso ka nali. Osoloso dibada adaga dia tei eligi goo ee dodolone, dibada kapu sabolo sesepeni sabolo osoloso diso sabolo howo hapagaliso.)

⁵ Esem Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligi odoo oso Yesu mapoo egeese woosaso, “Bei kasalame nee hamamee dili odoo oso ibada adaga dia tei eligi goo ee dedelega ka pagala? Diba dee howo hapegelega nei nalisu,” diso.

⁶ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niba goo baka-dio gweli odoo. Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee Aisayaye nibada goo maga tei goo takaso. Bei, yayo goo Godeeye taka egeese hoguguso, ‘Odo hagee bia oso dia magaso wulo gamenee amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudiliso. Esino dibada sooloo ma kulodu tei amapoo mesili goo ee mauwe.

⁷ Diayo amapoo goomogolone mo hu dokodoo poudili goo eyo bei mauwe. Bei, diayo tei edebeeyo eligi goo ee ayo eligi masi see diayo odoo mapoo eligimo silesibiliso,’ diso.

⁸ Niba Godeeyo tei eligi goo ee poogoloso, see nibada adaga dia tei eligi goo ee deedeeso.”

⁹ Yesuye dimapoo see tobu egeese takaso, “Niyo tei Godeeye eligi goo ee peegoo magoona, nibada adaga dia tei eligi goo ee talame. ¹⁰ Esiga daga

hoogoo Moseseeye tei goo Godee maga simi nimapoo tenee hagosu, ‘Nama dio noowee dio oso to taka duloso dimapoo mesie. Esino odoo agayo ama dio owee dio mapoo to tokenee takooga, yo wooloomalaiso.’

¹¹ Esino niyo egeese takeliso, ‘Soowa, edebeeyo ama dio owee dio mapoo takoo, “Emegei, niba ayo pidileime, bei molee amapoo egee molo Godee mapoo tenelame siga. Molee egee ibada toso hedi koloban.”

’ ¹² Niyo odoo owee dio ama dio ee pidilei tei magooso. ¹³ Niyo tei magoo ee dodolone Godeeyo tei magoo peegoo magolone ka doso. Osoloso niba goo abo susuga egeesi masi tomo silesiboso.”

Odo sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peli goo (Mat 15:10-20)

¹⁴ Esem Yesuye odoo mooloogoodoo see gilimadoloso, dimapoo egeese takaso, “Odo susuga niba, mo to hagee duloso medee gooleede. ¹⁵ Esiga edebeeyo nei nali oso o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Esino odoo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to tokenee taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. [¹⁶ Niba dulubolo, ayo hagee takoo niyo medee hoodo dui,” diso.]*

¹⁷ Esem Yesuye odoo mooloogoodoo poogoo dileso, moso kulodu gadime, o hamamee dili odoo oso dileso yimapoo egeese takaso, “Nayo wudu taka goo eyo bei imapoo medee takee,” diso. ¹⁸⁻¹⁹ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba goo eyo bei medee koo gooleedolo? Esiga nei niyo toloso nali oso nibada sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee koo peli. Bei, nei egee sooloo ma kulodu koo gameli. Esino nayo

7:2: Luka 11:38 **7:4:** Mat 23:25 **7:6:** Isa 29:13 **7:10:** Exo 20:12; 21:17; Deut 5:16 **7:15:**

Diye 10:14-15 * **7:16:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso.

nalo sooloogoloso see nee gemedei maga peegoo gadiliso.” (Yesuye goo hagee takolone, yayo to kitulugu sabolo takaso, nei nali bi susuga nalai tekepo, diso.)

²⁰ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Odo o sooloo ma kulodu goo gooleemeleso, to taka sabolo, osoloso yayo goo tokenee tomo sili oso, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso. ²¹ Esino o sooloo ma kuloduga goo tokenee susuga hagoso woola peledeliso: tokenee gweli goo, osoloso sobo obuo sabolo giso kadiga sabolo goo heli teli goo, osoloso adaba bi heli teli goo, osoloso odo wooloomali goo, osoloso adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli teli goo, ²² bi bei doloso badalai gweli goo, osoloso tokenee teli goo, osoloso emegei dimapoo gamenee takeli goo, osoloso odo susuga eyo howo woola ebili goo talai, osoloso emegei dimapoo kweli goo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo, osoloso suwa peli goo, osoloso goo tekepo goolee me sili goo. ²³ Esiga goo tokenee susuga egee talame odo o sooloo ma kulodu gooleemeleso toga, o sooloo ma kulodu Godeeyo howo woola tokenee peliso.”

*Yu sobonee oso tei too
(Mat 15:21-28)*

²⁴ Yesu o hamamee dili odo sabolo mi egee poogoloso, see Taya mi toowa koola mapoo diyadeeso. Osoloso yo dilesa, odo susuga oso yayo simi ogoloso gooleedeeyaga, moso hee mapoo kulodu gapeleso mada badebeiso. Esino odo susuga oso yayo simi goo ee duloso, odo abo mapoo saga takomo dime, diba gooleedooso. ²⁵⁻²⁶ Esem Yu sobonee hedebe Ponesiya Siliya mi mapoo badeli oso Yesuwo goo ee duloso, yayo badebei mi omapoo simiso. Yayo sibilesa Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee hoowaso, “Mo sobo holo yima kulodu bo holo peleso badoso.

Esiga nayo sibilesa o kulodu bo holo egee bado peegoo habigilame sibe,” diso.

²⁷ (Yu odo oso Yu odoonee mapoo so, dee takeliso. Osoloso Yu odo ee takolone odo holaiso, deliso. Esem sobo yayo goo egee moodoolai kitulugu teiba doloso yimapoo tei too mala beleso agalame) Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Holaiso dia nei toloso so mapoo tenelai tekeponee. Esino daga holaiso dimapoo nei tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esem sobo hagoso Yesu mapoo nei egeesee takaso, “O. Lodee, nayo tei takoo. Esino so moso hemidu silesibulone, holaisoso nei nolone kokou miyomoo mou ee nalagamo silesibiliso,” diso.

²⁹ Esem Yesuye sobo mapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei tekepo takaso. Esiga no mosopoo dilesa nowolo sobo holo mapoo ege, yo tekepo badoso. Bo holo epedee o beliyee ma kulodu mauwe,” diso.

³⁰ Esem yo o mosopoo dilesa, o sobo holo egeino bo holo o kulodu pala mauwe poogoloso, tekepo poloso debi mapoo wulo tia molome egeiso.

Yesuye odo dulu taba ibaya tekepo moodoo

³¹ Yesu o hamamee dili odo sabolo Taya mi poogoloso Saidon mi mapoo peledabaso. Osoloso diba see abaga dino Dekapolisi mosobia mapoo peledoboloso, Gelili abei mapoo mousa. ³² Osoloso odo aboso odo dulu taba ibaya Yesu mapoo ido sibilesa howaso, yayo o deeso sigiloso tekepo palame.

³³ Yesuye odo dulu taba ibaya odo mooloogoodoo omaga peegoo ido dilesa, Yesuwo dee wolugusa dulu taba ibaya eyo dulu ou mapoo tuluguloso, makawo o dee mapoo paga magoloso, odo dulu taba ibaya eyo i mapoo sigeso. ³⁴ Osoloso Yesuye Kei mi ma dokodoo bolone sooloo toowa polomeleso homodobuloso yimapoo o toso egeesee takaso, “Epata!” (to eyo bei ee yiliga magee).

³⁵ Esem epedee omapoo dulu taba ibaya eyo dulu tekepo poloso to taka o duloso medee duso, osoloso o iso to medee kalame bei mooloogooso.

³⁶ Osoloso Yesuye odoosusuga mapoo takolone, goo yayo moodoo ee na oposisi doloso, dimapoo to kitulugu sabolo takeliso. Esino yayo takolone diayo odoosusuga mapoo na oposisi dee taka poogoloso, see odoosusuga mapoo oposisiliso. ³⁷ Esem odoosusuga oso Yesuye goo moodoo duloso diya howoogadooso. Osoloso diayo see egeesee takaso, “Yesu goo susuga tomo sili medee tekepo. Iyo goolee edebeeyo odoosusuga mapoo ibaya tekepo koo moodoogamo silabelee dee. Esino yayo odoosusuga mapoo dulu tabaga osoloso to koo kalagali yayo tekepo moodoogamo siliso.”

8

Yesuye odoosusuga mapoo nei pi (Mat 15:32-39)

¹⁻² Biame heeso Yesuye goo eligi ee dulame see yimapoo odoosusuga mooloogoodoloso debeiso. Esino nei mauwe poogoome, Yesuye o hamamee dili odoosusuga mapoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoosusuga hagee diya sooloo dolo, bei diba abolo dobolone biame bakadio hedebe di poogooga. Esiga diayo nei nalai mauwe. ³ Osoloso ayo diba nei tenelega, dibada mosopoo diyadee dee takooga, diba eli domopoo houdaso kitulugu me poogoloso howamadagalaiso, bei odoosusuga mapoo dibada mi koola hapoonee,” diso.

⁴ Esem Yesu mapoo o hamamee dili odoosusuga mapoo oso egeesee woosaso, “Nei mauwe, osoloso moso mauwe miwe poogoo mi hamapoo, iyo nei kamapoo tolososusuga mapoo hamapoo ka tenelaiyo?” diso.

⁵ Esem Yesuye o hamamee dili odoosusuga mapoo egeesee woosaso, “Nimapoo wo si kasolo molosomo?” dee takaso.

Esem diayo nei egeesee takaso, “Imapoo wo si 7 moloso,” diso.

⁶ Esem Yesuye odoosusuga mapoo bulume diso. Osoloso yayo wo si 7 tolososusuga mapoo Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso wo si popeiloso odoosusuga mapoo pilame, o hamamee dili odoosusuga mapoo piso. Esem diayo odoosusuga mapoo mooloogoodoo susuga mapoo piso. ⁷ Osoloso odoosusuga mapoo mooloogoodoo ma kulodu di pepooko abo molo egeiso. Esem Yesuye di tolososusuga mapoo goomoga to takoloso, o hamamee dili odoosusuga mapoo teneme, diayo tolososusuga mapoo mooloogoodoo mapoo piso.

⁸ Esem odoosusuga nei ne oso diya edigime, diayo nei naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoosusuga mapoo misigaloso, bou tegei ma kulodu soo bou 7 egeesi metamagisaso.

⁹ Esiga biame omapoo odoosusuga mapoo 4,000 oso nei egee neso. Osoloso diba nei naloso, hamamee Yesuye dibada mi mapoo diyadee, diso. ¹⁰ Osoloso diba diye doloso, Yesu o hamamee dili odoosusuga mapoo sabolo abei mapoo meilesodo ma kulodu bulumaloso, Dalmanuta mi mapoo dalo soowaso.

Pelisi odoosusuga mapoo toowa opusomo di ee agalame goomoga (Mat 16:1-4)

¹¹ Diba Dalmanuta mi mapoo soowooleso peledoboome, Pelisi odoosusuga mapoo oso Yesu mapoo toso agadilame sibadeeso. Bei, diba goomogaso, Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso kukuloso agalame. Egeesee meleso, diayo Yesu mapoo goo toowa opusomo di moodoo doloso takaso. ¹² Esem Yesuye goo hagee duloso, yo diba gooheleme sooloo toowa polomeleso homodobuloso dimapoo egeesee takaso, “Bei kasi maga epedee biame hamapoo odoosusuga mapoo hagee do oso goo toowa opusomo di moodoo ee agalame ka woosaliyo? Esiga ayo nimapoo tei goo taka, ayo goo toowa opusomo di odoosusuga mapoo epedee

biame hamapoo hagee do omapoo niyo agalame see moodoolame,” diso. ¹³ Osoloso Yesuye goo hagee takemelee koodobuloso, see o hamamee dili odoo gilimadoloso du mapoo meilesa, abei hodiokoo dalo soowaso.

Yesuye wo habili maga wudu taka (Mat 16:5-12)

¹⁴ Diba abei hodiokoo dalo soowoolone wo talai boobado bugunabu. Esino du ma kulodu wo si hedebe molome egeiso. ¹⁵ Esem Yesuye dimapoo kokodo takalame, wudu takolone egeese takaso, “Niba obeeyamo! Bei, Pelisi odoo sabolo osoloso Helodee dibada goo ee wo habili masi moloso. Osoloso wo giedege sabolo wo habia sabolo hamaga, wo giedege habia oso tokenee palaiso,” diso.

¹⁶ Esem diayo Yesuye taka duloso diesono to moulone egeese takaso, “Iyo wo telega boobada poogoo simiga Yesuye iba ogoloso egeese ka takoo,” diso.

¹⁷ Esino diayo to moulone debei ee Yesuye ogoloso dimapoo egeese takaso, “Bei kasi maga niyo wo telega boobada poogoo simi maga goo diya koudulone ka dabala? Esiga niba ayo kitulugu goo ee gooleedelege osee doso. Nibada sooloo ma kulodu goo ayo eligi ee gooleedoloso, nibada sooloo ma kulodu magalai diya kalawado? ¹⁸⁻¹⁹ Niba howo mauwega, egele ka pagala? Niba dulu mauwega, dule ka pagala? Niba ayo wo si dee tiadoo giso 5,000 mapoo pi goo ee boobadoolo? Diayo nei naloso, wo abo poogoome, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Esem diayo nei egeese takaso, “Bou tegei 12.”

²⁰ Esem Yesuye see egeese takaso, “Ayo odoo 4,000 mapoo wo si 7 populoso pi, wo abo poogoome, niyo misigamo di bou tegei kasolo metamagisayo?” diso.

Esem diayo nei egeese takaso, “Bou tegei 7.”

²¹ Esem Yesuye egeese takaso, “Ayo odoo susuga mapoo wo pi goo ee niyo egeiso. Esino bei kasi maga Pelisi odoo sabolo Helodee dibada goo wo habili masi maga ayo hagee takoo niyo gooleedelega osee ka dabala?”

Yesuye Betesaida mi omapoo odoo howo bakadio si tekepo moodoo

²² Osoloso diba Betesaida mi omapoo peledoboloso, odoo abo oso odoo howo bakadio si Yesu mapoo ido sibadeeso. Osoloso diayo Yesu mapoo howoolone egeese takaso, “Odoo hagee nee deeso sigoloso yo tekepo pe,” diso. ²³ Esem Yesuye o hamamee dili odoo sabolo dulone, yayo odoo howo bakadio si eyo dee mapoo toloso mosobia omaga yo peegoo ido diso. Osoloso Yesuye o howo mapoo makawo paganuloso, yayo odoo egeeyo howo mapoo sigoloso, Yesuye yimapoo egeese woosaso, “No epedee bi susuga ogolo?”

²⁴ Esem odoo yayo peegoo ogogolone egeese takaso, “O, olo ogoso. Esino odoo silesibono medee koo ogo. Diba homo masi silesibo,” diso.

²⁵ Esem Yesuye o deeso see odoo howo bakadio si eyo howo mapoo sigeme, olo epedee omapoo o howo tekepo poloso bi ogogolone egeese takaso, “Bi susuga medee ogo,” diso. ²⁶ Yesu odoo howo bakadio si tekepo moodooloso, Yesuye yo tekepo moodoo odoo abo mapoo takelega pagalame, yo mosopoo diye dolone yimapoo takaso, “No duga mosobia kuloduga na di,” diso.

Pitaye Yesuwo goo yilige bugu (Mat 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo abaga mosobia koola Kasaliya-Pilipai mi mapoo polone, eli domo dulone, Yesuye o hamamee

dili odoo dimapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo a odoo ogu deliyo?”

²⁸ Esem diayo Yesu mapoo nei egeesee takaso, “Odo aboso taka, no Yonee odoo howo oluguli odoo toloso hogado simi deliso. Aboso taka, no Ilaya deliso, osoloso odoo aboso taka, no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee daga badebei deliso.”

²⁹ Yesuye dimapoo egeesee woosaso, “Niyo a odoo ogu deliyo?”

Esem Pitaye nei egeesee takaso, “No Keliso, Godeeye hudi magoo oso.”

³⁰ Esem Yesuye dimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Odo mapoo a Keliso Godeeye hudi magoo dee na takeeye!” diso.

*Yesu eyo talai goo ee taka
(Mat 16:21-23; Luka 9:22)*

³¹ Yesuye o hamamee dili odoo eligi bei mooloogolone egeesee takaso, “Odo Holo, a dala toowa bei talaiso, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili wiligi odoo tebisa sabolo oso a gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a wooloomaloso, bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebe di mapoo see bi maga hogadileiso.” ³² Yesuye goo hagee o hamamee dili odoo dimapoo woola yilige bugume, Pitaye yo peegoo ido dilesa yimapoo egeesee takaso, “No egeesee na takee.”

³³ Esem Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo bidi toboloso bolone, Pita mapoo egeesee takaso, “Saiten, no amaga peegoo di! Nayo to egee takoo Godeeye taka ee koo takoo. Esino edebeeyo taka goo ee takoo.”

³⁴ Yesuye o hamamee dili odoo sabolo osoloso odoo mooloogoodoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, eyo talai sabolo dala toowa talai

sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ³⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli eyo goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mo goo maga sabolo osoloso to tekepo eyo goo maga o gie badeli eyo goodegelega poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ³⁶ Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga ee tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogoo goo talaisomo? Mauwe. ³⁷ Bei, yayo gie badeli eyo nei talai mipoo hamapoo bi hee mauwe. ³⁸ Esiga edebeeyo Godeebolo ebilega poogoloso, goo tokenee osee tomo silesibo epedee biame hamapoo, edebeeyo abolo osoloso mo to mapoo gowooga, hamamee ayo mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso o momaiye sabolo sibilesa, nei ayo yo gowoolaiso.”

9

¹ Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo ka taka, odoo abo hamapoo hagee do, niba epedee talaima. Esino daga malalo Godeeye wiligi doloso badalai biame goo kitulugu sabolo siboga agalaiso.”

*Yesu o su opusomo di
(Mat 17:1-8; Luka 9:28-36)*

² Osoloso biame 6 olo poogoloso, hamamee Yesuye Pita, Yemes, osoloso Yonee esee mubi hoo dokodoo odoo mauwe mapoo ido paladeeso. Mubi hoo dokodoo o hamamee dili odoo oso balaga molome Yesu o su opusomo paso. ³ Esem egeino Yesu o dugo diya hohodi ka heliye omaga poni oso howo dooso. Esiga mi hamapoo odoo heeso dugo hapooga dugo heliye egeesi molo agalaima. ⁴ Diba omapoo dobolone egeino, Moses dio Ilaya dio peledoboloso Yesubolo to kesamolome egeiso.

⁵ Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di tegegalaiso, hee nee, hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo,” dee takaso. ⁶ Pitaye takalai kibiya gooleedele, diba obume.

⁷ Esem koloboso sibilesa, diba gidisooso. Osoloso kolobo ma kuloduga toso egeesee takaso, “Hagee ayo gooma mo holo oso. Esiga o to mapoo medee dui,” diso.

⁸ Esem Pita, Yonee, osoloso Yemes to taka duloso egeino, Moses dio Ilaya dio mena, esino hedebe Yesu dibolo tobudume egeiso.

⁹ Osoloso diba mubi dokodooga see kumoo moulone, Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Goo niyo egei ee odoo abo mapoo na takee. Esino Odoo Holo, a ta maga see hogado pala ogoloso, niyo hamamee ka takomo silesibe,” dee takaso. ¹⁰ Esem Yesuye to taka diayo wulo kookodooso. Esino diayo Yesu ta maga see hogado pala goo eyo bei ee diesono nei woosa nei woosa demeleeso.

¹¹ Osoloso diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Bei kasalame tei eligili odoo oso takolone, daga malalo Ilayaye sibilesa, Keliso hamamee sibileigo, dee ka takeliyo?” diso.

¹² Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ilaya tei sibilesa goo susuga see medee mopoodoo dalaiso. Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Odoo Holo, a dala toowa talaiso, osoloso edebeeyo a gowoolaiso.’ ¹³ Esino ayo nimapoo taka, Ilaya yo olo simiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala teneeso, bei Godeeyo to booka maga taka ee dodolone.”

Yesuye giso holo bo holo pala tekepo moodoo
(Mat 17:14-21)

¹⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio hedebe di sabolo mubi dokodooga meilesa egeino, Yesu

o hamamee dili odoo abo oso tei eligili odoo sabolo agadiga molome egeiso. Esem odoo susuga sibilesa mooloogodooso. ¹⁵ Diba diesono mooloogoodoloso balaga meleen, Yesu dimapoo simi ogoloso, diya howogadooso. Osoloso diayo Yesu mapoo goomoga sabolo hoguga sibadeeso.

¹⁶ Esem Yesuye dimapoo egeesee woosaso, “Niba ogoo goo maga agadiga malala?” diso.

¹⁷ Osoloso mooloogoodoo ee ma kuloduga odoo heeso egeesee takaso, “Eligili odoo, mo giso holo bo holo pala oso ibaya paga, nayo moodoolame ido simino, no hamapoo mena. ¹⁸ Esiga bo holo yimapoo pologa, yo miyomoo homodobuloso, kakawa molone o mei wulo tekeliso, osoloso maga maga makawo ti diliso. Esino nee hamamee dili odoo dimapoo mo holo bo holo peegoo hasiso bigilame woosano, diayo bo holo peegoo hasiso bigile, bei diayo kitulugu tebilena.”

¹⁹ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba tei too mauwe odoo. Niyo amapoo tei talame, a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Ayo biame sage nibolo hodobo badebeino, niyo amapoo tei telega osee dogo, a nimapoo diya gowooso. Esino giso holo egee amapoo ido sibe,” diso.

²⁰ Esem diayo giso holo Yesu mapoo ido simiso. Esino bo holo eyo Yesu ogoloso, giso holo yo bo holoso o kulodu degiga meleso miyomoo homodobiaso. Esem maga mapoo makawo oudoo sabolo mi mapoo bidigamo sileeso.

²¹ Yesuye holopeyo ama mapoo egeesee woosaso, “Goo hagee kopolone holope yimapoo bei ka mooloogoowo?”

Esem holopeyo amameeye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Yo pepooko mapoo bei mooloogoo.

²² Biame susuga bo holoso holope

wooloomalame yo dou mapoo toodoo, osoloso howomoo huso demeleeso. Esiga no kitulugu teiba mologa, nayo iba sooloo dele, osoloso iba pidi,” diso.

²³ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo taka, ‘No kitulugu teiba daga iba pidi,’ diso. Esino edebeeyo amapoo tei toga, goo susuga haga kalawanee.”

²⁴ Esemé holopeyo amameeye Yesu mapoo toso neligidi egeesee takaso, “Ayo namapoo tei tooso, esino nayo a pidi, mo tei too pepooko see toowa dee,” diso.

²⁵ Esemé odoo susuga oso Yesu mapoo saga mooloogoodalame sibadee ogoloso, Yesuye bo holo mapoo toso neligidi egeesee takaso, “No odoo mapoo dulu taba ibaya teneli. Esiga ayo namapoo to kitulugu sabolo ka taka, no epedee holope hageeyo kuloduga peegoo gasiboga, see holope hageeyo kulodu na gadi.”

²⁶ Osoloso bo holo gwa sabolo diya degiga meleso holope miyomoo togobuloso, yo peegoo gadiso. Esemé holope mi mapoo degigilega kakawoloso meleeso. Esemé odoo aboso goolee, yo olo ta, dee gooleeso. ²⁷ Esino Yesuye holopeyo dee mapoo toloso, yo tabalame pidiso. Esemé holope yo tabaso.

²⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo dibusomo moso kulodu dobolone, diayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Iyo kaseme bo holo holopeyo kulodu pala ee peegoo habigilei kitulugu mauwe ka pooowo?” diso.

²⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo daga Godee mapoo takooga, bo holo egeesi masi peegoo ka hasiso bigiya,” diso.

Yesu eyo talai goo see taka

(Mat 17:22-23; Luka 9:44-45)

³⁰ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see Gelili

mi ee ma kuloduga diso. Osoloso Yesu yo goomegele, odoo heeso yo egeyaga. ³¹ Bei, Yesuye o hamamee dili odoo eligi meleeso. Yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoo Holo, a amapoo ha teli odoo mapoo tenelame tiasalaise. Osoloso diayo a wooloomalaise, esino a bi mapoo ta moloso biame bakadio hedebé di mapoo gie badeli toloso hogadileiso.” ³² Esino diayo Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedele. Esemé diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

Odoo agayo wiligi doloso ka badalaiyo?

(Mat 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi mapoo peled-abaso. Osoloso diba moso dieso dabalai mapoo dobolone, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niba eli domopooga sibulone, ogoo goo maga toso agadigamo simiyo?” ³⁴ Esino diayo to nei wedi dile. Bei, diayo dieso nediliyo dima kulodu odoo agayo wiligi doloso badalai goo maga toso agadigaso.

³⁵ Yesu yo biamolone o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo malalo wiligi doloso badalai goomogoga, yo eyo nediliyo pepooko doloso badebee, osoloso yo tou teli odoo masi mesie sabolo odoo susuga ee halo tou tolone ka badebee.”

³⁶ Yesuye holope hee ido sibilesó, dibada mudugiyopoo tebidiso. Osoloso holope Yesuye maduloso dimapoo egeesee takaso, ³⁷ “Edebeeyo holope hageesi masi mo hu maga o mosopoo ido pologa, yayo a ido poloso. Osoloso edebeeyo o mosopoo a ido pologa, yayo mo Ma a diye di ee ido poloso.”

Odoo imapoo ha koo teli, diba ibada odoo

(Luka 9:49-50)

³⁸ Esemé Yoneeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba odoo heeso bo holo ee nee hu maga odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugume egeiso. Esemé iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloo-goodoo ma kulodu koo badeli.”

³⁹ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Na hamaga takee. Odoo heeso mo hu maga goo toowa opusomo di moodooga, yayo mo goo maga toke-nee goo saga takalaimé. ⁴⁰ Osoloso edebeeyo imapoo ha telega badoga, yo ibada odoo oso. ⁴¹ Ayo nimapoo taka, bei niba Kelisowo odooga, odoo heeso nimapoo howo keneega, yo nei toowa talaiso. Esiga hagee tei goo.”

*Tokenee goo mapoo gido dili
(Mat 18:6-9; Luka 17:1-2)*

⁴² Esemé Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoo heeso tei too odoo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosoolai ee dala haga toowanee. Bei, hamamee Godeeye odoo goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. ⁴³ Osoloso nee dee hodio oso no goo tokenee talame gido duga, dee hodio egee kobigi, dee hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee dee bakadio sabolo Dou mi mapoo dilei tekeponee. Dou egee koo semili.*

⁴⁵ Osoloso nee homo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, homo hodio egee kobigi, homo hediliwe badoboso kookaiyo gie badeli talai tekepo. Esino nee homo bakadio sabolo Dou mi mapoo dilei tekeponee. ⁴⁷ Osoloso nee howo hodio oso no goo tokenee talame gido duga, nee howo hodio egee tabigi. Godeeye wiligi doloso badeli omapoo howo hediliwe gadilei tekepo. Esino howo bakadio sabolo Dou mi mapoo

toodalai tekeponee. ⁴⁸ Bei, mi omapoo

‘boobee egee molo koo wedili os-oloso dou koo semili.’

⁴⁹ Esiga odoo susuga dala toga douso gawe masi gawoolaiso. Bei, Godee yo goomogoso, iba medee tekepo dabalame.

⁵⁰ Solu ee bi tekepo. Esino soluso hadali me poogooga, nayo solu ee see hadalame kasee moodolaiyo? Esiga niba solu masi molone nemegei dimapoo mesie sabolo debee.”

10

*Sobo huloso pegeli goo
(Mat 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Kapeniyum mi poogoloso abaga dino Yudiya mi mapoo peledoboloso, see abaga dino Yoden howo daso. Osoloso omapoo egeino, odoo mooloo-goodoo yimapoo sidademe, Yesuye dimapoo Godeeyo goo eyo daga eligi egeesee eligiso.

² Esemé Pelisi odoo aboso sibilesó Yesuye to tokenee takabeleso, kukulo agalame yimapoo egeesee woosaso, “Edebeeyo sobo huloso wulo goo hee maga osobo pagalai tei molosomo?” diso.

³ Esemé Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Sobo huloso pegeli eyo goo Moseseeye nimapoo tei kasee eligiliyo?” diso.

⁴ Esemé diayo egeesee takaso, “Moseseeye imapoo tei egeesee eligiso, gisoso sobo poogooga, daga sobo pegeli peipa mapoo to hoguguloso sobo yo ka peegeena.”

⁵ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Moseseeye egeino, yayo eligi goo mapoo niyo mesilega poogolo neme, bige, sobo pagalai soowa, dee takoloso tei hagee ka magoo. ⁶ Godeeye mipoo hagee daga moodoo biame mapoo, giso sabolo sobo sabolo moodooso. ⁷ Goo

9:40: Mat 12:30; Luka 11:23 **9:41:** Mat 10:42 **9:43:** Mat 5:30 * **9:43:** 9:44 sabolo 9:46 sabolo Makaye hamapoo hogugule. Esino 9:48 maga taka to hedebe. **9:47:** Mat 5:29 **9:48:** Isa 66:24 **9:50:** Mat 5:13; Luka 14:34 **10:4:** Deut 24:1-4; Mat 5:31 **10:6:** Gen 1:27; 5:2 **10:7:** Gen 2:24; Epe 5:31-33

egeesi maga gisoso ama dio owee dio poogoloso, see osobo sabolo hedebe doloso dabalaiso. ⁸ Osoloso obakadio su hedebe doloso dabalaiso. Esiga diayo debee ee ma kulodu diba bakadio nee, esino diba see olo hedebe doloso ka doso. ⁹ Esiga Godeeye diba hedebe di goo ee see odoo heeso domo na pi,” diso.

¹⁰ Osoloso hamamee Yesu o hamamee dili odoo sabolo moso kulodu dobolone, sobo huloso pegeli goo maga diayo see tobu Yesu mapoo woosaso. ¹¹ Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso. ¹² Osoloso sobo yo omo poogoloso, see giso hee mapoo obuoga, yo odoo heeyo giso ee peedee huso.”

*Yesu sabolo holaiso sabolo
(Mat 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Biame hedebeeso odoo aboso holaiso Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso diba pidilame. Esino o hamamee dili odoo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁴ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo oso holaiso hamaga taka ogoloso, komonolone dimapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁵ Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi amamo to mapoo mesimo sili, egeesi selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe.” ¹⁶ Osoloso Yesuye holaiso gilimadoloso, yayo hedebe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, hedebe maduloso o deeso sigolone Godeeye no pidi dee takoo, diso.

*Bi bei odoo
(Mat 19:16-30; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi hee mapoo dimeleeno, odoo heeso hoguo sibileso, o homo

beiyopoo gauwuloso, yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo tekepo, ayo ogoogo toga badoboso kookaiyo gie badeli ka talaiyo?” diso.

¹⁸ Esemee Yesu yo Godeeye hudi magoo doloso gooleedalame, yayo nei egeesee takaso, “Bei kasalame nayo a tekepo ka takala? Hedebe Godeeno medee tekepo. ¹⁹ Esino nayo woosa to eyo nei, Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: odoo na wooloome, adaba kooka sobo sabolo kooka giso sabolo goo heli na te, heli na te, odoo hee mapoo gamenee na gigidi, odoo hee mapoo gamenee goo maga heli na te, osoloso nama dio noowee dio to taka mapoo mesie.”

²⁰ Esemee odoo ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, a holope maga simi tei magoo susuga hagee ayo tobuloso tomo simiso,” diso.

²¹ Esemee Yesuye sooloo dala sabolo odoo omapoo bolone yimapoo egeesee takaso, “No goo hedebe dooboo dagadi moloso. No dilesa, nee bi susuga odoo abo mapoo nei moleeso talame todi. Osoloso bi too eyo nei molee bi mauwe odoo mapoo pi. Nayo egeesee seega, Kei mi ma dokodoo bi tekepo nee hu sabolo mologa agalaiso. Osoloso no a dodomo sibe,” diso.

²² Osoloso bi bei odoo oso Yesuwo to duloso, diya goohele sabolo diso. Bei, yo bi bei doloso badebeiga.

²³ Esemee bi bei odoo dime, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo bolone egeesee takaso, “Bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa.”

²⁴ Yesuye to taka duloso diba howoogaso. Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Mo holo dio, Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odoo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa,” diso.

²⁶ Esem e hamamee dili odoo oso yayo eligi goo hagee duloso diya howoogadooso. Osoloso diesono nei woosa nei woosa dolone egeesee takaso, “Goo egee diya kalawadoo. Esiga odoo agayo gie badeli ka talai-somo?” diso.

²⁷ Esem e Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, “Edebeeyo o gie badeli eyo nediliyo pidilei tebile. Esino Godee yo teiba. Bei, goo susuga yayo moodoolai haga kalawanee,” diso.

²⁸ Esem e Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “No ege, iba ibada bi susuga hoogoo poogoloso, nayo di hamamee deede simiso,” diso.

²⁹ Esino Yesuye egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, edebeeyo ayo di hamamee sibilame, osoloso to tekepo eyo goo maga, o moso, o emei, o omoo, o omolo, o owee, o ama, o holaiso, osoloso mi poogooga, ³⁰ odoo yayo o bi susuga poogoo eyo nei toowa talaiso. Esiga yo mipoo hamapoo badolone, see moso, emei, omoo, omolo, owee, holaiso, osoloso mi bei malaiso. Osoloso edebeeyo yimapoo dala tenelaiso, bei yayo mo to mapoo mesiliga. Osoloso hamamee yo kookaiyo bado-boso gie badeli talaiso. ³¹ Esiga odoo abo epedee hamapoo malalo hagee do ee see diba hamamee dabalaiso. Esino odoo abo epedee hamapoo hamamee hagee do oso see malalo dabalaiso.”

Yesu eyo talai see tobu taka
(*Mat 20:17-19; Luka 18:31-34*)

³² Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mi mapoo dulone, Yesuye malaso. Esino o hamamee dili odoo goo howoogamo dime, odoo abo hamamee sibadee diya ebigaso. Bei, odoo susuga oso goolee Yelusalem mapoo goo toke-nee peledbeyaga. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoowe peegoo gilimado dileso dobolone, Yelusalem mapoo gooso yimapoo peledabalai goo ee takolone dimapoo egeesee

takaso, ³³ “Iba Yelusalem mapoo peledobooga, Odoo Holo, a Yu odoo dia tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo abo mapoo tiasalaiso. Osoloso diayo mo goo midiloso, ayo talai goo ee takalaiso. Osoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso. ³⁴ Diayo a man-alaiso, osoloso amapoo makawo pagalaiso, osoloso a tiso dabalaiso, osoloso a wooloomalaiso. Esino biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee a ta maga see gie badeli toloso hogadileiso.”

Yemes dio Yonee dio goomoga goo
Yesu mapoo ogo taka
(*Mat 20:20-28*)

³⁵ Osoloso Sebediyo owolo Yemes dio Yonee dio Yesu mapoo sibiles egeesee takaso, “Eligili odoo, goo iyo goomoga namapoo taka,” diso.

³⁶ Esem e Yesuye nei egeesee takaso, “Ogoo goowo?”

³⁷ Esem e diayo nei egeesee takaso, “Nama Godeeye wiligi doloso badeli mi toowa mapoo siboga, iba goomogo, odoo hee nee dee deede dokolo buo, osoloso hee nee dee dobusu dokolo buo doloso goo susuga nobolo wiligi dalame,” diso.

³⁸ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo egee takoo goo ee niba koo gooleedo. Esiga dala toowa ayo talame egee molo, niba nosee dala egeesee talai teibayo? Osoloso niba ayo talame egee molo, niba egeesee talai teibayo?” diso.

³⁹ Esem e diayo nei egeesee takaso, “O. Iba teiba,” dee takaso.

Esem e Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Dala toowa ayo talame egee molo, niba dala egeesee talaiso. Osoloso ayo talame egee molo, niba egeesee talaiso. ⁴⁰ Esino mo dee deede dokolo dabalai odoo sabolo, osoloso mo dee dobusu dokolo dabalai odoo hesigilei amapoo kitulugu mauwe. Esino hedebe Godeeye hesiga odoo oso mi omapoo dabalaiso.”

⁴¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo abo 10 diayo Yemes dio Yonee dio to taka duloso, dimapoo diya kamanaso. ⁴² Esemme Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso, dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoo oso dima hemidu debeli odoo ee diya kitulugu sabolo gidebeliso. ⁴³ Esino nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu edebeeyo toowa doloso badalai goomogoga, yo tou teli odoo masi mesie sabolo odoo abo halo tou tolone ka badebee. ⁴⁴ Osoloso edebeeyo malalo badalai goomogoga, yo tou wulayo teli odoo masi odoo susuga halo tou tolone ka badebee. ⁴⁵ Bei, Odo Holo, ayo mipoo hamapoo simi hagee, edebeeyo a pidilame ka sibile. Esino ayo odoo pidilame ka simi. Osoloso odoo susuga Godee mapoo iyado sibilame a talame ka simi.”

Yesuye odoo howo neliga tekepo moodoo

(Mat 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Osoloso diba Yeliko mi mapoo peledoboloso, Yesu o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso dimeleeno, odoo mooloogoodoo susuga diayo di hamamee simiso. Esemme odoo howo neliga o hu Batimeyes, Timayes eyo owolo, Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso. ⁴⁷ Esiga Batimeyesye Yesu Nasalet odoo sibogo di duloso, toso neligidi takolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!”

⁴⁸ Esemme odoo aboso yo hamaga takaso. Esino yo koodobilega, see diya neligidi egeesee takaso, “Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone pidiye!” dee takaso.

⁴⁹ Esemme Yesuye o to duloso, kookoo toboloso tobudulone egeesee takaso, “Yo hapoo sibe dee takee.” Esemme diayo howo neliga odoo iso, osoloso yimapoo egeesee takaso,

“Goomege. No toboloso, di. Yesuye no i,” diso. ⁵⁰ Esemme Batimeyes o gidei togobuloso, saga dokodoo pupeleso, Yesu mapoo simiso.

⁵¹ Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No ayo namapoo ogo o moodoolai goomogolo?”

Esemme howo neliga odoo oso nei egeesee takaso, “Eligili odoo, a see agalai goomogo.”

⁵² Esemme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No wulo di. Nee tei too goo oso no tekepo paso.” Esemme howo neliga odoo yo epedee omapoo see medee egeiso, osoloso yo Yesubolo eli maga diso.

11

Yesuye Yelusalem mi mapoo wiligi odoo masi toboloso gadi

(Mat 21:1-11; Luka 19:28-40; Yon 12:12-19)

¹⁻² Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mi koola mapoo dulone, Olipi mubi kumoo mosobia bakadio, Betapage osoloso Betani mapoo peledabaso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo bakadio diye doloso dimapoo egeesee takaso, “Mosobia koogee mapoo dileso, omapoo ogoga be hu gie kauwa donki, edebeeyo wagi ma dokodoo buloso dilega poogoo ee, o mu mapoo ebigiso bagagoloso, omou mapoo bagagoo moloso. Esiga be ee niyo ebigi pidi poogoloso, hapoo hado sibe. ³ Egeesi ma kulodu odoo heeso sibileso nimapoo takolone, niba ogo toowala, dee takooga, niyo nei yimapoo egeesee takee, ‘Lodeeye donki be hagee epedee talai goomogogona, osoloso see hamamee odoo heeso ka hado sibileigo,’ dee takeeye,” diso.

⁴ Yesu o hamamee dili odoo bakadio mosobia omapoo dileso, donki be moso peegoo ebigi bagagoloso eli palaga tobudume egeiso. ⁵ Esemme diayo donki be ebigi bagagoo pidi meleeno, odoo abo omapoo debei

oso dimapoo egeesee takaso, “Niyo ogoo talame donki be ebigi baga-goo egee ka pidala?”⁶ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso to nei Yesuye dimapoo takee doloso taka tobuloso egeesee takaso. Esemé odoo abo oso donki be hado dilei soowa diso.⁷ Esemé diayo donki be Yesu mapoo hado sibume, o wagi mapoo dugo pooloso, Yesu dokodoo buloso diso.⁸ Esemé odoo susuga oso Yesu mapoo goomogolone dia kekeisu dugo tigadoloso, eli Yesuye dilei mapoo malalo palagamo dime, odoo aboso weiyo dibada go mapoo segei kookooloso eli mapoo palagamo diso.⁹ Esemé Yesuye donki be ma dokodoo buloso dimolome, malalo diyadee odoo sabolo osoloso Yesu ma hamamee sibadee odoo oso to neligidi egeesee takaso,

“Inolome! Iba Godee mapoo goomogo!

Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo yo Godeeye pidiye dee!

¹⁰ Wiligi doloso badeli mi ee sibo Godeeye pidiye dee. Hagee ibada amawe Deibidiye wiligi doloso badebei mi egeesi masi malaiso.

Osoloso iba Kei mi ma dokodoo, badeli Godee mapoo goomogo,”
dee takomo diyadeeso.

¹¹ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mapoo sibilesa, Yesu Yu odoo dia tei moso ma kulodu gadiso. Yo moso kulodu bi susuga mapoo egegemeleso diso. Bei olo neligime, osoloso o hamamee dili odoo ¹² sabolo Betani mi mapoo diyadeeso.

Yesuye pigi homo mapoo to taka
(Mat 21:18-19)

¹² Yesu Betani mapoo tialoso, gesikolo Yelusalem mapoo dimeleeno, eli domopoo yo diya hodiaso.

¹³ Esemé Yesu eli sage abaga sibulone, pigi homo du egeiso. Esemé ko pa beleso agalame hodu diso. Esino ko pelega wulo duwe

molome egeiso. Bei, pigi ko peli eyo biamenee.¹⁴ Yesuye pigi homo hamapoo egeesee takaso, “No hamamee homokoko see palaime!” Yesuye egeesee taka, o hamamee dili odoo duso.

Yesuye Yu odoo dia tei moso ma kuloduga odoo peegoo hasiso bugu
(Mat 21:12-17; Luka 19:45-48; Yon 2:13-22)

¹⁵ Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem mapoo peledoboloso, Yesu Yu odoo dia tei moso ma kulodu gadilesa egeino, odoo aboso bi abo nei moleeso talame si sabolo, osoloso odoo aboso bi abo nei moleeso telaga molome egeiso. Osoloso molee piligeli odoo dia debi pooba sabolo bidige buguso. Osoloso molo huyado sibilesa nei moleeso teli odoo susuga oso bili pooba sabolo bidege buguloso, diba susuga peegoo hasiso buguso.¹⁶ Osoloso odoo susuga bi toloso tei moso tegei eli pee kuloduga gadiyaga Yesuye hamaga takaso.¹⁷ Yayo dimapoo eligilone egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Mo tei moso ee odoo mosobia susuga maga oso sibilesa Godee mapoo takeli moso,’ diso. Esino niyo goo egeesi tolone, adaba molee heli teliso. Esiga niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoo oso mada wuli moso paso.”

¹⁸ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo susuga oso to hagee duloso, diayo Yesu wooloomalame eli esigamo sile-sibiso. Bei, diayo Yesubolo ebiaso, bei diayo eligi mapoo odoo susuga oso tei telega peegeeyaga, osoloso odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee duloso howoogadooso.

¹⁹ Osoloso habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo sabolo Yelusalem poogoloso diyadeeso.

Pigi homo oso sia goo
(Mat 21:20-22)

²⁰ Gesikolodee mapoo diba eli do-mopoo diyadeega meleen, diayo pigi homo egeiso. Pigi homo o dee sabolo o kou sabolo, osoloso too susuga sio doloso molome egeiso. ²¹ Pita Yesuye daga homo mapoo to taka gooleebuguloso, Yesu mapoo egeese takaso, "Eligili odoo, no ege. Nayo daga pigi homo mapoo to taka oso olo sio doloso molo," diso.

²² Esem Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeese takaso, "Niba Godee mapoo tei te," diso.

²³ "Ayo nimapoo taka, edebeeyo mubi hamapoo egeese takooga, 'No dileso, abei mapoo kulodu mei,' dee takooga, o sooloo ma kulodu goo goolee bakadio delega, yayo taka goo oso tei peledabalai dee gooleega, Godeeye goo hagee tei peledabalame moodoolaiso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo taka, niyo bi talame Godee mapoo takoloso, see bi egee talai doloso tei toga, bi egee niyo talaiso. ²⁵ Esiga niyo Godee mapoo takolone, odoo heeso nimapoo goo tokenee moodoo mologa, niyo odoo egeeyo goo tokenee daga malalo boobado bigi. Egeeseega nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado, Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. [²⁶ Niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, nei nibada Ama Kei mi ma dokodoo egee bado Godeeye nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileime.]"*

Yesuye kitulugu maga woosa
(Mat 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷⁻²⁸ Diba see Yelusalem mapoo sibadeeso, osoloso Yesu Yu odoowo tei moso ma kulodu sileeme, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso Yesu mapoo sibiles egeese woosaso, "No agamo kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala?

Odoo agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?" diso.

²⁹ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, "Ayo woosali to hedebe nimapoo woosalaiso. Osoloso niyo to eyo nei amapoo takooga, ayo kitulugu toloso hagee silo eyo goo ee nimapoo takalaiso."

³⁰ Esiga Yesuye dimapoo egeese woosaso, "Odoo agayo Yonee mapoo kitulugu ka teneeyo, yayo odoo howo olugulame? Kitulugu Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo? Niyo amapoo to nei takee!" diso.

³¹ Esem diayo to hagee duloso dieso nediliyo to moulone egeese takaso, "Iyo kasee takalaisomo? Iyo takolone Yoneeye kitulugu ee Godeeye teneedoo, dee takooga, see nei Yesuye imapoo egeese takalaiso, 'Niba bei kaseme Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?' dee takalaiso. ³² Esino iyo takolone yayo kitulugu egee odoo maga simi dee takooga, odoo susuga oso imapoo diya kamanalaiso." Bei, odoo susuga oso goolee Yonee yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo, dee gweli.

³³ Egeeseelone diayo nei Yesu mapoo egeese takaso, "Yoneeye kitulugu too goo eyo bei, iba gooleedele," diso.

Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, "Esiga ayo goo hagee moodoomo silame kitulugu too hagee nimapoo takalaime," diso.

12

Geleipi ko segei homolee sabolo bali odoo sabolo

(Mat 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Yesuye see wudu takolone Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeese takaso, "Biame heeso odoo hee o homolee mapoo geleipi ko sogoloso, pee maga beeleso. Osoloso ko i debilame, yo ou poogoloso, see homolee egee gibadalame doko

11:23: Mat 17:20 **11:24:** Mat 7:7 **11:25:** Mat 6:14-15 * **11:26:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Makaye hogugule, dee takeliso. **12:1:** Isa 5:1-2

hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu oso ka mololo?”

Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo, osoloso o hu oso ka molo,” diso.

¹⁷ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee. Osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” diso.

Eseme diba to hagee duloso diya howoogadooso.

Ta maga hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Mat 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Osoloso Sedisi odoo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoo hagee bia oso takolone, “Odoo wedia see hogabileime,” dee take-liso. Eseme diayo Yesu mapoo sibilesa egeesee woosaso, ¹⁹ “Eligili odoo, tei magoo Moseeeye hogugu oso imapoo egeesee takooso, ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei tayo osobo bau ee huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁰ Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso.

²¹ Eseme omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yo holo soomagelega taso. Eseme see omolo yima hamamee soomagoo oso emeiyo osobo bau ee huso. Esino yinosee holo soomagelega taso. ²² Egeeseelone giso holo 7 susuga hagee bia oso holo soolooga magelega wediaso. Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ²³ Esiga odoo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

²⁴ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba goo dooboo gweli odoo. Bei, niba Godeeye kitulugu sabolo osoloso o to sabolo gooledelega ka doso. ²⁵ Bei, odoo

wedia ee bi maga see hogogabuoga, diba see sobo huleime, osoloso giso obileime. Esino diba see Godeeyo momaiye oso Kei mi mapoo egee do egeesi masi dabalaiso. ²⁶ Esiga Moseeeye odoo wedia see hogogadilei goo ee o book mapoo hogugu, niyo hesigeleyo? Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob olo taso. Esino homo douso nademe, paiya biame omapoo Godeeye Moses mapoo egeesee takaso, ‘Epedee hamapoo a Eibalahameeyo Godee, Aisekeeyo Godee, osoloso Yekobowo Godee doloso ka badoso,’ diso. Odoo hagee wediaso, esino dibada dio oso epedee hamapoo gie doso. ²⁷ Esiga Godee hagee odoo wedia eyo Godeenee. Haye, odoo gie egee do eyo Godee. Esino niyo odoo toloso see gie badeli talaime dee goolega, niba goo dooboo gweli odooso.”

Tei magoo kaso toowa ka molo-somo?

(Mat 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Tei eligili odoo hee diayo toso agadigamelee omapoo sibilesa badolone dumeleeso. Osoloso Yesuye Sedisi odoo mapoo to nei tekepo taka duloso, yayo Yesu mapoo egeesee woosaso, “Tei magoo kaso diya toowa ka molosomo?” diso.

²⁹ Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Tei magoo toowa hagoso, ‘Isalael odoo niba dui! Ibada wiligi odoo Godee hedebe. ³⁰ Esiga nayo nee wiligi odoo Godee diya goolee, nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dioso goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo, osoloso nayo kitulugu oso diya goolee.’ ³¹ Osoloso tei magoo toowa hee hagoso: ‘Nayo no nediliyo diya egee goolee, egeesee goolone nee odoo nosee diya egeesee goolee.’ Tei magoo toowa aboso, tei bakadio hagee dagadile,” diso.

³² Eseme tei eligili odoo ogoso see Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili

odoo, nayo tei goo olo takaso. Esiga Godee hedebe badoso, Godee hee mauwe. ³³ Esiga gala hu wooloso dou mapoo siloso Godee mapoo teneli sabolo, bi abo teneli sabolo, tei oso taka hagee haga goo toowa-nee. Esino tei magoo bakadio hagoso goo toowa ka moloso: Nayo Godee diya goolee, nee sooloo ma kulduga goolee sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo, osoloso nayo kitulugu oso, diya goolee. Osoloso nayo no nediliyo diya egee goolee, egeesee goolone nee odoo nose diya egeesee goolee,” diso.

³⁴ Esemé Yesuye odoo ogoso to nei tekepo taka duloso yimapoo egeesee takaso, “No Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei koola bado,” diso. Esemé odoo aboso goo abo Yesu mapoo woosalai obulone yimapoo hee woosele poogooso.

Keliso agamo owolowo?

(Mat 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Hamamee Yesuye Yu odoo dia tei moso tegei ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone yayo egeesee woosaso, “Bei kasi maga tei eligili odoo diayo Keliso ee Deibidiyo amawe, dee ka takeliyo? ³⁶ Deibidiye to kitulugu sabolo Dio Tei maga egeesee takaso,

‘Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

“No abolo wiligi doloso badalame mo dee deede dokolo bie.

Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso,” diso.’

³⁷ Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esiga bei kasi maga tei eligili odoo diayo ‘Keliso Deibidiyo amawe’ dee ka takeliyo? Kelisoye Lodee osoloso Deibidiyo amawe dalai teibayo? O, Keliso yo Lodee osoloso yo Deibidiyo amawe oso.”

Odoo susuga goomogolone o to mapoo medee duso.

Yesuye tei eligili odoo dia goo taka
(Mat 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Yesuye odoo susuga mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli go mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gauwuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. ³⁹ Diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nologolone debei mi mapoo wiligi odoo toowa taba eyo debi mapoo bulumulame goomegeliso. ⁴⁰ Esino diayo sobo bauwe ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo diayo toloso omapoo dobolone, dia goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga diba nei dala toowa talaiso.”

Sobo bauso emegei di bi tenee
(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu tei moso tegei kulodu ede-beeyo emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo sooloogamelee koola mapoo badolone odoo susuga bameleeso. Bi bei odoo oso molee ko toowa sooso. ⁴² Osoloso sobo bau bi mauwe oso sibilesi molee ko ta bakadio toosooso.

⁴³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagoso tenee oso odoo abo susuga oso tenee ee dagadiso. ⁴⁴ Bei, bi bei odoo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe.”

13

Yesuye Godeeyo tei moso tegei oso tokenee palai goo taka

(Mat 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Biame omapoo Yesu tei moso poogoo dilesi dimolome, o hamamee dili odoo heeso sibilesi yimapoo egeesee takaso, “Eligili

odoo, ibada tei moso yoso tegei medee tekepo hagee, no ege, osoloso yo toowa medee tekepo, no ege,” diso.

² Esemé Yesuye to nei yimapoo egeesee takaso, “Tei moso tekepo tegei epedee no hagee ogo, hamamee guobigileiso, eseega yo hedebeso yo hee ma tobudoo malaimé,” diso.

³ Osoloso Yesu Olipi mubi ma dokodoo peleso, tei moso tegei ma hodiokoo bolone badoboome, Pita, Yemes, Yonee, osoloso Endulu diayo dibusomo sibilesó yimapoo egeesee woosaso, ⁴ “Nayo imapoo takee, goo susuga hagoso kopolone ka peledabalaiyo? Osoloso goo susuga hagoso peledabalame mologa, ogo gooso imapoo ka eligileiyo?” diso.

⁵ Esemé Yesuye dimapoo to nei egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Odoo heeso tei goodee maga niba peegoo gilimado diyaga. ⁶ Odoo aboso mo hu maga sibilesó takolone, dieso nediliyo diba Kelisoso, dee takalaiso. Egeeseelone diayo odoo bei tei goo maga peegoo gilimado dileiso. ⁷ Esiga ha too goo sabolo osoloso biliga goo oso peledoboomo duga goo ee duloso, niba haga na ebi. Bei, goo hageesi oso daga malalo peledabalaiso. Esino biame egee hoo poogoo osoné, hamamee sibileiso. ⁸ Osoloso mi toowa heeso mi toowa hee mapoo ha talaiso. Osoloso mi susuga mapoo mibia toowa sibileiso. Osoloso nei me pagalaiso. Esino goo susuga hagoso peledobooga, dala biame oso bei mooloogolone ka seeso.

⁹ Esiga goo susuga hagoso peledobooga, niba obeeyamo. Edebeeyo niba tolosó goo midili moso mapoo ido polo dolone dabalaiso. Osoloso niba dibada howo gisili moso mapoo ido peleso wooloogolone dabalaiso. Osoloso amapoo tei too goo maga niba gamalee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo toowa tebisa abo dia mudugiyopoo

gilimado peleso, niyo mo goo ee dimapoo takalaiso. ¹⁰ Mi hoo pagalalai hoogoo mologa, to tekepo hagee daga edebeeyo mi susuga mapoo takomo dileiso, odoo susuga oso to tekepo ee dulame. ¹¹ Osoloso edebeeyo niba goo midili moso mapoo ido pologa, niyo takalai goo ee haga na goolee. Bei, biame omapoo niyo takalai goo goolee tekepo ee nimapoo Godeeye tenelaiso. Esino niba niso goolee takalaime, Dio Tei oso nibolo toboloso to ka takalai.

¹² Biame omapoo edebeeyo emei dio omolo dio wooloomalame, diba goweli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso amaye owolo mapoo egeesee selaiso. Osoloso owoloye dibada ama dio owee dio mapoo mesilega poogoloso diba wooloomalame tiasalaiso. ¹³ Bei niyo amapoo tei too goo omaga odoo susuga oso nimapoo heiga toowa malaiso. Esino edebeeyo eyo tei too kibiloso badolone, hoo poogoo mapoo dileso peledobooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁴ (Hesigeli odoo, no to hageeyo bei medee gooleede.) Niba bi diya tokenee mudu opusomo di oso tei moso ma kulodu molo agalaiso. Esiga bi ogo Godeeyo howo woola tei moso tokenee palaiso. Egeeseega Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo oso bi mudu opusomo di ee ogo mubi ma dokodoo kukulo pele. ¹⁵ Osoloso odoo moso hau mapoo badoga, bi talame moso kulodu na gadi. ¹⁶ Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogomo siloga, o gidei talame mosopoo see na wedi di. ¹⁷ Osoloso biame omapoo sobo koowasi sabolo, osoloso holope too nedili sobo ee kukulo dilei diya kalawa toowa molo agalaiso. ¹⁸ Esiga Godee mapoo takee, goo hagoso wau biame mapoo peledobelega pagalame. ¹⁹ Bei, biame omapoo dala toowa oso sibileiso. Esiga

13:2: Luka 19:44 **13:9:** Mat 10:17-20 **13:11:** Luka 12:11-12 **13:12:** Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22; Yon 15:21 **13:14:** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15:** Luka 17:31 **13:17:** Luka 23:29
13:19: Dan 12:1; Yili 7:14

mi toowa bei mooloogoo biame abaga simino epedee hamapoo, odoo susuga oso dala goo hageesi egele. Esino dala goo toowa hagoso sibilesi koodobuoga, hamamee dala goo hageesi see agalaime. ²⁰ Esiga Godeeye dala biame deiyepo moodoolaiso. Esino yayo biame sage magoo diepi, odoo heeso dala ee ma kulodu badalai tebile pegeliyo. Esino dala ee ma kulodu Godee eyo hesiga odoo ee halo, yayo dala biame see deiyepo moodoolaiso. ²¹ Biame omapoo odoo heeso sibilesi nimapoo takolone, 'Hamapoo ege, Keliso hagoso' o, 'Koo ege, Keliso ogoso,' dee takooga, o to mapoo tei na te. ²² Bei, gamenee keliso deli sabolo, osoloso gamenee godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso sibilesi goo toowa opusomo di edebeeyo howeli moodoolaiso, odoo susuga sabolo osoloso odoo Godeeye hesiga oso peegoo dia beleso kukulo agalame. ²³ Esiga niba obeeyamo! Goo hagee peledebelega mologa, ayo daga goo susuga nimapoo ka taka."

Yesuye see sibilei goo

(Mat 24:29-44; Luka 21:25-33)

²⁴ "Osoloso hamamee, biame omapoo dala goo hagoso dileso koodobuoga, 'osoko semelaiso. Egeeseega a noseede gadeebigileime. ²⁵ Osoloso giwo kei ma dokodoo egee molo mi hamapoo tigidibileiso. Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo Godeeye halabuga ki me pagalaiso.'

²⁶ Biame omapoo odoo susuga oso Odoo Holo, ayo kolobo maga gadeebugu sabolo, osoloso kitulugu toowa sabolo siboga agalaiso. ²⁷ Osoloso ayo sibilesi, mo momaiye diye dalaiso, diayo dileso odoo susuga Godeeye hesiga mi susuga mapoo egee do ee gilimalame.

²⁸ Esiga niba sogai maga goo hagee medee gooleede. Sogai du pisigaga

ogoloso, wau biame koola tooboo doloso gooleedeliso. ²⁹ Esiga goo hagee egeesi masi moloso. Goo ayo taka hagoso peledaba ogoga, Odoo Holo ayo sibilei olo koola tooboo doloso niba olo gooleedalaiso. ³⁰ Ayo nimapoo taka, epedee biame hamapoo odoo hagee do wedilega dogo, goo susuga hagoso peledabalaiso. ³¹ Kei sabolo mipoo sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to kookaiyo moloso osee malaiso."

³² "Esiga Odoo Holo ayo sibilei biame ee odoo hee gooleede. Osoloso Godeeye momaiye Kei mi ma dokodoo egee do sabolo osoloso Godeeye owolo anosee gooleede. Esino hedebe mo Ma Godeeye biame egee gooleedoloso ka badoso.

³³ Esiga niba medee koolone ka debee. Bei, biame ogoso sibilei ee niba gooleede. ³⁴ Odoo Holo, ayo sibilei goo ee egeesi moloso. Odoo heeso mi hee mapoo dulone, o tou teli odoo mapoo moso hagee medee bameleye, dee takoloso dileiso. Osoloso yayo tou teli odoo mapoo moso egee bamalame, tou opusomo opusomo di pileiso. Osoloso osulu gibalai odoo mapoo yayo see wedi sibilei maga egeese takalaiso, 'Medee be!'

³⁵ Esiga mosowo ama masi aso. Esiga niba mopoodoo doloso koolone ka debee. Bei, ayo sibilei biame ee niba gooleede. Habe sibumobeele, o gesi domo sibumobeele, o kudi takooga sibumobeele, o gesikolodee sibumobeele. ³⁶ Osoloso ayo saga sibilesi ogoga, niba tiesa molo agalai tekeponee. ³⁷ Ayo nimapoo to taka see odoo susuga mapoo takooso, niba mopoodoo doloso, koolone ka debee," diso.

14

Yesu wooloomalame to mou

(Mat 26:1-5; Luka 22:1-2; Yon 11:45-53)

¹ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai sabolo osoloso wo mosoowe

nalai biame bakadio hoogoo meleeso. Esememe tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo diayo Yesu toloso mada wooloomalame eli esiamo silesibiso. ² Esino diayo dieso nediliyo egeesee takaso, “Iyo Gababia wo ne biame hamapoo yo toloso wooloomalame. Bei, odoo susuga oso imapoo kamanaloso ibolo biligiya,” diso.

Betani mi mapoo soboso mopoodoo soo medee tekepo oso Yesuwo wiligi mapoo soo
(Mat 26:6-13; Yon 12:1-8)

³ Yesu Betani mi mapoo badolone, odoo daga agagisa bia Yesuye tekepo pa Saimonowo moso mapoo palaso. Yo omapoo nei nolone badoboome, sobo heeso mai masi pepooko yo alabasta deli oso moodoo mapoo mopoodoo soo medee tekepo nad deli i salama soo tosimiso. Yayo tosi-bilesi, me gooboo buguloso Yesuwo wiligi mapoo sooso.

⁴ Esememe odoo abo omapoo debi oso ogoloso komonolone dieso nediliyo egeesee woosagaso, “Bei kasalame sobo hagoso mopoodoo soo medee tekepo ee wulo goo mauwe yimapoo soomeleso ka hosudoowo?” diso. ⁵ “Yayo mopoodoo soo medee tekepo hagee odoo mapoo neiso talame tenee diepi, molee ko 300 ee toloso bi mauwe odoo mapoo tenelai tebiliyo.” Diayo dee takoloso, sobo yimapoo kamanaso.

⁶ Esememe Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Yimapoo egeesee na takee. Bei kasi maga niyo yimapoo kamanaloso ka takala? Yayo amapoo goo tekepo moodooso. ⁷ Esiga bi mauwe odoo ee biame susuga nibolo hodobo dabalaiso. Esiga niyo diba gooleebuguga, diba biso pidilei tekepo. Esino biame susuga a nibolo hobobo badalame. ⁸ Esiga sobo hagoso yayo moodolai dee goolee goo ee amapoo moodooso. Yayo mopoodoo soo egee mo wiligi mapoo soo oso mo suso bi ma kulodu malai

ee mopoodoo doo. ⁹ Ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo mi kamapoo Godeeyo to tekepo takooga, diayo sobo hagoso goo amapoo moodoo onosee takalaiso. Osoloso edebeeyo o goo onosee goolee malaiso,” diso.

Yudaseeye Yesu tiasalame goomoga magoo
(Mat 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Osoloso Yesu o hamamee dili 12 ee ma kulodu odoo hee Yudas-Iskariyot yayo tei moso wiligi odoo tebisa mapoo dileso Yesu dimapoo tiasalame diso. ¹¹ Esememe diayo o goo duloso, diya goomogolone yimapoo molee nei tenelame to takoloso edidi magooso. Esememe Yudaseeye Yesu dimapoo tiasalame eli esiamo silone biame tekepo bameleeso.

Yesuye o hamamee dili odoo sabolo Godeeye Gababia wo ne
(Mat 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yon 13:21-30)

¹² Isipi mi maga peegoo di gooleebugu wo ne bei mooloogoo biame mapoo, Yu odooso Godeeye Gababia wo nalame, sipi be hu weliso. Esememe Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Nayo iba kamapoo dileso Godeeye Gababia wo nalai mopoodoo dalai ka goomogolo?” diso.

¹³ Esememe Yesu o hamamee dili odoo bakadio diye dolone egeesee takaso, “Niba Yelusalem mi mapoo diyadee. Osoloso niba omapoo dileso ogoga odoo hee howo keedoloso eli domopoo dumologa tugodalaiso. Niba yo tugodoloso yo deede di. ¹⁴ Osoloso niba yayo dileso moso kulodu gaduga omapoo dobolone, mosowo ama mapoo egeesee takee, ‘Eligili odoo oso egeesee taka, “Ayo mo hamamee dili odoo gilimadoloso, Godeeye gababia wo nalame debi pooba gooboogoo kasomo?” ’ dee takee. ¹⁵ Osoloso yayo niba moso dokohodoo ido peleso debi pooba gooboogoo toowa olo moodoo doloso melee eligileiso.

Esiga niba iyo Godeeye Gababia wo nalai omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹⁶ Esemé Yesu o hamamee dili odoo bakadio oso Yelusalem mi mapoo diyadeeso. Diba omapoo dileso egeino, goo susuga ee Yesuye dimapoo taka goo sabolo tobuloso molome egeiso. Esemé diayo Godeeye Gababia wo nalame omapoo mopoodoo doloso, diba see Yesuye o hamamee dili odoo abo sabolo debei mapoo wedi diso.

¹⁷ Osoloso habedee mapoo Yesu o hamamee dili 12 sabolo sibilesomo omapoo peledabaso. ¹⁸ Diba omapoo wo nolone doboome, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, nima kuloduga odoo hee abolo wo hagee namolo oso a ha teli odoo mapoo tiasalaisy,” dee takaso.

¹⁹ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso to hagee duloso, goohele sabolo dobolone, Yesu mapoo egeesee takaso, “Ayonee, o ayowo?” dee takaga meleeso.

²⁰ Esemé yayo dimapoo nei takaso, “Odoo 12 mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoo agayo mo peleta mapoo abolo hodobo wo olugudoloso naga, a ha teli mapoo tiasalai odoo ogoso. ²¹ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka ee dodolone, Odoo Holo a talaisy. Esino Odoo Holo a ha teli odoo mapoo tiaseli odoo yo dala toowa talaisy. Oweeye yo soomagelega poogoo diepi, yo dala tele pegeliyo,” diso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Mat 26:26-30; Luka 22:19-20)

²² Diba wo nolone doboome, Yesuye wo toloso Godee mapoo goomoga to takoloso wo popeiso. Osoloso o hamamee dili odoo mapoo wo pulone egeesee takaso, “Wo hagee toloso ne. Hagee mo suso,” diso.

²³ Osoloso yo see kapu wain i keesoo toloso, Godee mapoo

goomoga to takoloso, dimapoo teneme, diayo susuga wain i neso.

²⁴ Esemé Yesuye see egeesee takaso, “Hagee mo sawo, odoo susuga dia tokenee hapalame ka sologo bugu. Mo sawo oso Godeeye o odoo mapoo to kitulugu magoo goo oso tei peledabalame. ²⁵ Esiga ayo nimapoo taka. Ayo epedee hamaga dulone wain i see nalaimé. Esino hamamee Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wain i dia see nalaisy,” diso.

²⁶ Osoloso diba goomoga kosaiya hedebe pouloso, see Olipi mubi dokodoo paladeeso.

Pitaye Yesu boobado bigilei goo ee Yesuye taka

(Mat 26:31-35; Luka 22:31-34; Yon 13:36-38)

²⁷ Esemé Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga niyo a poogoloso kukulo dileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

‘Godeeye sipi be bali odoo ee wooloomaga, sipi be susuga oso yimaga peegoo kukulo dileiso.’”

²⁸ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Esino a ta maga hogado dileso, ayo daga malalo dileso Gelili mi mapoo niba tugodalaisy.”

²⁹ Esemé Pitaye nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odoo susuga oso namaga peegoo kukulo duga, hedebe ayo no poogoo dileime.”

³⁰ Esino Yesuye yimapoo see egeesee takaso, “Ayo namapoo tei goo taka. Epei gesi kolokoloso taka bakadio delega, malalo hoogoo mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaisy,” dee takaso.

³¹ Esino Pitaye to kitulugu sabolo nei egeesee takaso, “Ayo egeesee selaimé! Edebeeyo no wooloomaga, a nobolo hodobo talaisy,” diso. Esemé

Yesuwo hamamee dili odoo susuga oso to hedebe egeese takaso.

Yesuye Getesemeni homolee mapoo Godee mapoo taka

(Mat 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Getesemeni olipi homo segei homolee omapoo sibadeeso. Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeese takaso, “A dilesa Godee mapoo takalaiya, niba hamapoo debee,” diso. ³³ Osoloso yayo egeese takoloso, hedebe Pita, Yemes osoloso Yonee esee ido palaso. Yo peleso badoboome, goohele goo sabolo osoloso su hegi goo oso yimapoo simiso. ³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeese takaso, “Mo su ma kulodu hegi goo toowa oso molone, ayo talai olo koola tooboo. Esiga niba hamapoo koolone debee,” diso.

³⁵ Osoloso Yesu egeese takoloso, dimaga pepooko hoogoo dilesa, ebiso miyomoo tugusaloso balaboo tialoso molone Godee mapoo takaso, yimapoo dala toowa egee sibo ee Godeeye peegoo magalame. ³⁶ Yayo Godee mapoo takolone egeese takaso, “Ma, mo Ma! Goo susuga namapoo kalawanee. Esiga dala toowa oso amapoo hagee sibo, nayo peegoo magalai soowayo? Esino nayo goomoga goo moodee, ayo goomoga goonee,” diso.

³⁷ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso wedi dilesa egeino, o hamamee dili odoo bakadio hedebe di tiesamolome egeiso. Esem niyayo Pita mapoo egeese takaso, “Saimon, no tiayo? No biame deiyepo hamapoo abolo hodobo koolone badalai tebiledo? ³⁸ Esiga niba bolone Godee mapoo takolone ka debee, niba kukuli goo mapoo homodobiya. Bei nibada goo goolee oso goo tekepo talame goomogoso, esino nibada su oso ki me ka poogooso,” diso.

³⁹ Osoloso yo see wedi dilesa, Godee mapoo takolone goo hedebe

onosee takaso. ⁴⁰ Osoloso yo see dimapoo wedi sibilesa egeino, diba tiesa molome egeiso, bei diba tila paga oso howo seme. Osoloso diayo Yesu mapoo to nei takalai gooleedele poogooso.

⁴¹ Yesu yo see bakadio hedebe di mapoo Godee mapoo takoloso, o hamamee dili odoo mapoo wedi sibilesa, dimapoo egeese takaso, “Niba hosolone wulo tiesa malala? Tia olo oso! Odoo Holo, a tokenee odoo mapoo tolosa tenelai biame olo epedee hamapoo sibo. ⁴² Esiga koo ege, a tokenee odoo mapoo tiasalai odoo ee olo sibo. Esiga niba tebise, dimapoo dimo!” diso.

Edebeeyo Yesu too

(Mat 26:47-56; Luka 22:47-53; Yon 18:3-12)

⁴³ Yesu to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye Yesu talame odoo mooloogoodoo toowa gilimado simiso. Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei eligili odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu talame odoo hagee bia diye diso. Esem diayo sibulone kaiya sabolo kodolo sabolo tolosa sibadeeso.

⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yudas yo epedee sibilega badolone, odoo Yesu talai mapoo egeese takaso, “Ayo dilesa adaga, odoo ogoso. Esega niyo yo tolosa medee bolone ka ido di,” diso. ⁴⁵ Osoloso Yudas yo odoo mooloogoodoo poogoloso dilesa, Yesuye tebidi mapoo hoogoo dilesa, yayo egeese takaso, “Eligili odoo!” dee takoloso, Yesu adaso. ⁴⁶ Esem odoo abo oso sibilesa Yesu tooso. ⁴⁷ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee koola omapoo tebidi oso o kaiya tadoloso, tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo kaiyaso woomeleso eyo dooboo poogoome, dulu asooso.

⁴⁸ Esem Yesuye yo talame sibadee odoo omapoo egeese takaso, “Niyogoga a mesiya daga, a talame kaiya

sabolo osoloso kodolo sabolo misigaloso ka sibatada? ⁴⁹ Esino ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sileeme, niyo a egeliso. Esiga bei kaseme niyo a omapoo telega ka poogoowo? Esino niyo epei a talame simi hagoso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka to sabolo olo tobuoso,” diso. ⁵⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoo susuga oso yo poogoloso kukulo diyadeeso.

⁵¹ Osoloso odoo gie kauwa dugo booloso, Yesu diayo toloso dime hamamee deede diso. Esemé diayo yo ogoloso, yibolo talame o dugo mapoo temeleso, o dugo puobuguso. ⁵² Esino o dugo dimapoo yane poogoloso, yo boodo diwe piaso.

Yesu wiligi odoo tebisa mapoo goo midilame ido di

(Mat 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Osoloso diayo Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esiga moso ee ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo oso daga olo mooloogoodoloso debeiso. ⁵⁴ Esemé Pitaye hamameedee Yesu deede dileso, tei moso wiligi eyo moso eyo beele ma kulodu gadiso. Yo omapoo badolone, tei moso gidebeli odoo sabolo kekeisime dou hameleeso.

⁵⁵⁻⁵⁶ Esemé tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo dia goo midili wiligi tebisa oso Yesuwo goo maga gamenee takeli odoo ee esiaso, yimapoo goo tokenee hee mologa, Yesu ka wooloomalame. Egeeseelone edebeeyo wulo gameene takolone Yesuwo goo maga goo opusomo opusomo di takaso. Esino diayo taka ee ma kulodu, tei goo hee molo egele.

⁵⁷ Esino odoo aboso tebisaloso, Yesuwo goo maga gamenee egeese takaso, ⁵⁸ “Iba odoo hagoso egeese takeme duso, ‘Edebeeyo tei moso tegei hagee ayo guobuguloso, see biame bakadio hedebe di ee ma kulodu

tei moso dia tegelaiso. Esino edebeeyo tegelaime,’ yayo dee takeme duso,” diso. ⁵⁹ Esino diayo to opusomo opusomo di taka ee ma kulodu tei goo egele.

⁶⁰ Esemé tei moso wiligi odoo taba oso odoo susuga mooloogoodoo ma kuloduga toboloso Yesu mapoo egeese woosaso, “Odo hagee biaso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo mapoo nayo to eyo nei takalaimeyo?” diso. ⁶¹ Esino Yesuye to nei takele poogooso.

Esemé tei moso wiligi odoo taba oso to see Yesu mapoo egeese woosaso, “No Godeeyo owolo, Kelisosomo?” diso.

⁶² Esemé Yesuye to nei egeese takaso, “O, aso. Esiga hamamee Odo Holo, a Kitulugu Godeeyo dee deede dokolo mapoo buloso yibolo wiligi doloso badoga niyo agalaiso, osoloso Kei mi ma dokodooga, kolobo ma kuloduga see wedi siboga niyo agalaiso,” diso.

⁶³ Esemé tei moso wiligi odoo taba oso to hagee duloso, diya komonolone o dugo tologo buguloso egeese takaso, “Iyo o goo see midilame to abo taka ee dulei koo goomogo. ⁶⁴ Bei yayo ‘a Godeeyo owolo oso’ dee taka maga, yayo Godee mapoo mesilega osoloso ebilega to tokenee taka, niyo olo duso. Esiga niyo goolee yimapoo ogoo goo moodolaiyo?” diso.

Esemé Yu odoo dia wiligi odoo tebisa susuga oso egeese takaso, “Yesu diya tokenee odoo, esiga yo wooloomalai tekepo,” diso. ⁶⁵ Esemé odoo aboso Yesu mapoo makawo pagaso. Osoloso diayo o howo dugoso gagaloso, dibada dee tiadoo oso woolone yimapoo egeese takaso, “Keliso, no tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga, no odoo agayo woolo?” dee takaga meleeso. Osoloso tei moso gidebeli odoo oso yo ido dulone woomodiso.

Pitaye Yesuwo goo gagadi
(*Mat 26:69-75; Luka 22:56-62; Yon 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶⁻⁶⁷ Osoloso Pita yo tei moso wiligi odoo taba eyo moso beele ma kulodu kekeisime dou holone badebeiso. Esem tei moso wiligi odoo taba o tou teli sobo heeso sibilesu yimapoo medee bolone, egeese takaso,

“No nose Nasalet odoo Yesubolo silee odoo hee noso,” diso.

⁶⁸ Esem Pitaye sobo yimapoo gamenee egeese takaso, “Nayo egee takoo eyo goo ee, a gooleede,” diso. Osoloso Pita yayo egeese takoloso, moso beele osulu gasibili pee mapoo diso. Esem kolokolo takaso.

⁶⁹ Osoloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli sobo hagoso Pita see omapoo tebidi ogoloso, yayo odoo abo omapoo tebisamelee mapoo egeese takaso, “Odo hagee tei Yesubolo sili hee yoso,” diso. ⁷⁰ Esem Pitaye see egeese takaso, “Haye! Asonne,” diso.

Esem diba pepooko dobo hamamee, odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Pita mapoo see egeese takaso, “Bei no Gelili odoo osoloso Yesu sabolo Gelili odoo, esiga no Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

⁷¹ Esem Pitaye to kitulugu sabolo egeese takaso, “Ayo tei goo takel-ega poogooga, Godeeye amapoo dala toowa tenelai goomogo! Niyo odoo egee takoo a gooleede!” diso.

⁷² Osoloso Pita yo egeese takoloso epedee omapoo, kolokolo taka bakadio diso. Esem Pita Yesuye yimapoo to taka hagee gooleebuguso, “Epei gesi kolokoloso taka bakadio delega, malalo hoogoo mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso.” Esem Pitaye to hagee gooleebugume, goohele toowa sibume, diya pisaso.

15

Yesu Paillet mapoo ido di
(*Mat 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yon 18:28-38*)

¹ Osoloso gesikolodee mapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo susuga oso goo hee moodoolai to mousu. Osoloso diayo to mouloso, Yesuwo dee tiso tiegisaloso, Loum gamalee mi toowa wiligi odoo taba, Pailteeye badebei mapoo ido dileso yimapoo teneeso.

² Esem Pailteeye Yesu mapoo egeese woosaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoo taba nosomo?” diso.

Esem Yesuye nei egeese takaso, “O, no olo egee takooso,” diso.

³ Esem tei moso wiligi odoo tebisa oso Yesu tokenee goo bei tooso doloso, diya gigidiso. ⁴ Esem Pailteeye see Yesu mapoo egeese woosaso, “No odoo susuga oso nee goo maga goo opusomo opusomo di egee takoo omapoo nayo to nei takalaimeyo?” diso.

⁵ Esino Yesuye to nei takele. Esem Paillet yayo goo egee ogoloso diya dio diso.

Pailteeye Yesu wooloomalame woosa
(*Mat 27:15-26; Luka 23:13-25; Yon 18:39–19:16*)

⁶ Dugo susuga ma kulodu Pailteeye Yu odoo goomogalame, Godeeye Gababia wo ne biame mapoo odoo susuga oso goomoga odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye deliso. ⁷ Biame omapoo odoo hee neliga moso ma kulodu badebeiso, o hu Balabas. Daga yayo o odoo sabolo oso Loum gamalee odoo mapoo ha temeleso, diayo odoo hee woolomaso. ⁸ Esem odoo mooloogoodoo oso sibilesu, Paillet mapoo egeese takaso, “Nayo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga nayo dugo

hamapoo odoo hee neliga moso maga peegoo tamagee,” diso.

⁹⁻¹⁰ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso Yesu mapoo koolone, yo Paillet mapoo ido simi goo ee, yo ogoloso olo gooleedooso. Esemе Pailleteeye odoo susuga mapoo egeesee woosaso, “Ayo Yu odoo nibada wiligi odoo hagee peegoo tamagalai, niba goomogoso?” dee takaso. ¹¹ Esino tei moso wiligi odoo tebisa diayo odoo susuga mapoo toso pupulone, Paillet mapoo egeesee takee diso, “Iba Yesu gowoo, esino Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo tamageeye, dee takee,” diso.

¹² Esemе Pailleteeye dimapoo egeesee woosaso, “Ayo Balabas yo neliga moso ma kuloduga peegoo tamagooga, odoo hee hagee niyo Yu odoowo wiligi odoo taba deli ee, ayo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

¹³ Esemе nei diayo to neligidi takolone Paillet mapoo egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” diso.

¹⁴ Esemе Pailleteeye egeesee woosaso, “Bei kasi magayo? Yayo ogoo goo tokenee toowo?” diso.

Esino odoo susuga oso to diya neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” diso.

¹⁵ Esemе odoo susuga goomogalame, Pailleteeye Balabas yo neliga moso maga peegoo tamagooso. Osoloso yayo o ha teli odoo mapoo takolone, Yesu we tiso wooloso homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige, dee takaso.

*Ha teli odoo oso Yesu mane
(Mat 27:27-31; Yon 19:2-3)*

¹⁶ Esemе Paillet o ha teli odoo oso Yesu we tiso wooloso Loum gamaleeyo moso mapoo ido palaso. Osoloso omapoo ha teli odoo susuga gilimadoloso mooloogodooso.

¹⁷ Osoloso diayo Yesu manolone gamenee yo wiligi odoo taba masi palame, kali dugo bige sage ee

yimapoo kadiloso, we ti sidoloso o wiligi mapoo kadiso. ¹⁸ Osoloso diayo Yesu mapoo manolone egeesee takaso, “Yu odoo dia wiligi odoo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dee takaga meleeso. ¹⁹ Osoloso Yesuwo wiligi mapoo diayo weiso see woo see woo dolone, yimapoo makawo paga demeleeso. Osoloso diayo Yesu mapoo manolone o mudugiyopoo dibada ebiso miyomoo tugusaloso wiligi gauwuloso gamenee yimapoo tei to demeleeso. ²⁰ Egeesee soloso koodobuloso ha teli odoo oso dugo Yesuye ka ee tamagoloso see Yesu o dugo kadiso. Osoloso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Mat 27:32-44; Luka 23:26-43; Yon 19:17-27)

²¹ Osoloso ha teli odoo oso Yesu idoloso diyadaga meleeno, diayo Saimon eli domopoo Yelusalem mapoo sibumolome tugodooso. Osoloso diayo yo idoloso Yesuwo homo bulubo magoo imado diye, diso. (Saimon hagee Alesanda dio Lupus dio dibada ama. Yo Kulene mi mapoo badeli odoo.) ²² Osoloso diayo Yesu toloso Gologota mi mapoo ido simiso. (Mi hu eyo bei ee wiligi ki mi.)

²³ Osoloso mi omapoo ido dilesa, diayo Yesu mapoo sibilesa wain i sabolo dala mauwe pegeli meleesene sabolo wuluguloso, Yesu mapoo tenelame siso. Esino Yesuye wain i egee nele poogooso.

²⁴⁻²⁵ Esemе gesikolo osoko howo bakadio hedebe di poogoloso osoko pouneme, diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso Yesuwo dugo pilame, diayo yoso dasigeli hee dasigaso. ²⁶ Osoloso edebeeyo Yesu woolooma goo eyo bei ee odoo susuga oso gooleedalame, odoo heeso Yesuwo wiligi oo poogoo

dokodooga to egeesee hoguguloso kalamaso,

“Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

²⁷ Osoloso mesiya bakadio sabolo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaso. Odoo hee Yesuwo dee deedee dokolo tulugu, osoloso odoo hee o dee dobusu dokolo tulugu diso. [²⁸ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Yo mesiya masi talaiso.” Esiga Yesuye mesiya masi talame homo bulubo magoo ma dokodoo molone, to hagee tei diso.]* ²⁹ Osoloso odoo aboso eli omaga dulone, Yesu ogoloso manolone dia wiligi wabisaso. Osoloso diayo yimaga to tokenee yimapoo takaga meleeso. Egeeseelone diayo yimapoo egeesee takaso, “Nayo takolone, tei moso ee guobuguloso, biame bakadio hedebe di ee ma kulodu see dia ka tegelaigona, dee taka. ³⁰ Esiga no telega pagalame homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo mei!” diso.

³¹ Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo dibolosee Yesu manolone dieso dimapoo egeesee takaso, “Yayo odoo abo pidimo siliso. Esino yo epedee eyo nediliyo pidilei tebile-doo. ³² Keliso, Isalael odoo ibada wiligi odoo daga, yo homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo meilei tekepo. Egeeseega yayo mou ogoloso iyo yimapoo tei talaiso,” diso. Esememe mesiya bakadio oso, homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso molone, dibolosee Yesu mapoo maneso.

Yesuye ta

(Mat 27:45-56; Luka 23:44-49; Yon 19:28-30)

³³ Osoloso osoko olo oo domopoo tooboome, mi toowa egee nolugo doloso melee, osoko howo bakadio hedebe di poogooso. ³⁴ Osoloso neliga melee ee mauwe poogoome,

Yesuye o to oso neligidi egeesee iso, “Eloi, Eloi, lama sabakatani?” To hageeyo bei ee egeesi moloso, “Mo Godee, mo Godee, bei kasi maga nayo a ka pagala?” diso.

³⁵ Esememe odoo koola omapoo tebisa melee oso to hagee duloso, diayo egeesee takaso, “Dui! Yo Ilaya i,” diso.

³⁶ Esememe odoo heeso hoguo dileso dugo toloso wain i mei nali mapoo olugu doloso homo sage su mapoo tialogoloso Yesuye nalame o maga mapoo heligiso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Ougo. Ilayaye sibilesyo yo toloso miyomoo mouwa beleso bamo,” diso.

³⁷ Esememe epedee omapoo Yesuye neligidi iloso taso.

³⁸ Esememe Yesuye ta biame omapoo, tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisi melee ee, dokodooga eyo tologomo abaga mouno miyomoo sabuguso. ³⁹ Esememe ha teli odoo gibadeli odoo oso Yesuwo homo bulubo magoo ma koola omapoo tobudulone, Yesuye tolone goo moodoo ogoloso, yayo egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee tei Godeeyo owolodoo,” diso.

⁴⁰⁻⁴¹ Esememe sobo abo Yesubolo Gelili abaga Yelusalem mapoo sibadee oso, eli sage abaga Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome balaga meleeso. Sobo mooloogoodoo egee ma kulodu debei, dibada hu Meli-Magadalin sabolo, osoloso Meli hee (Yemes pepooko dio Yosep dio dibada owee) sabolo, osoloso Salome sabolo, diayo Yesu mapoo bameleeso. Sobo bakadio hedebe di hagoso daga Yesubolo Gelili mapoo silone, Yesu pidimo siliso.

Yesu midoo ma kulodu toosoo

(Mat 27:57-61; Luka 23:50-56; Yon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Yu odoowo hasali biame malalo hoogoo molome, diayo tei

15:27: Isa 53:12 * **15:28:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu dee takeliso, esino odoo bei oso taka Makaye hogugule dee takeliso. **15:29:** Psa 22:7; 109:25; Maka 14:58 **15:34:** Psa 22:1 **15:36:** Psa 69:21 **15:40-41:** Luka 8:2-3

doloso dabalame bi mopoodoo doo biame habe omapoo, Yosep Alimatiya odoo yayo Paileteeye badebei omapoo diso. Yo Yu odoowo wiligi toboloso badolone, Godeeye wiligi doloso badeli oso sibilei omapoo bameli. Yayo ebilega Yesuwo kou talame Paillet mapoo woosaso. ⁴⁴ Esemе Yosepeeye Yesu taso dee takeme, Paillet diya hoowaso. Bei, Paileteeye goolee Yesu tele, dee gooleeso. Esino Yesu olo saga taso. Esemе yayo ha teli odoo gibadeli odoo Yesuye ta egei mapoo egeesee woosaso, “Yesu taso dee takemeni teiyo?” diso. ⁴⁵ Esemе ha teli odoo gibadeli odoo oso Yesu tei taso dee takeme, Paileteeye Yosep mapoo egeesee takaso, “Yesuwo kou tadi,” diso. ⁴⁶ Esemе Yosepeeye dugo sage medee tekepo moleeso toloso, Yesuwo kou homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeilesa, dugoso tiadooso. Osoloso yayo Yesuwo kou toloso wulu ou sage yoso moodoo ma kulodu magooso. Osoloso yayo yo toowa bidigamo dilesa, wulu ou miyopoo kisiso. ⁴⁷ Osoloso Meli-Magadalin dio Yosepeeyo owee Meli dio Yesuwo kou magoo mi diayo egeiso.

16

Yesu ta maga hogadi

(Mat 28:1-8; Luka 24:1-12; Yon 20:1-10)

¹ Osoloso Yu odoowo hasali biame oso dilesa koodobuloso, Meli-Magadalin, Yemeseeyo owee Meli, osoloso Salome, diayo sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame moleeso misigaso. ² Osoloso Sadee toowa biame gesikolodee osoko gie pouneme, diba Yesuwo bi agalame diyadeeso. ³ Diba eli domopoo diyadulone, dieso dimapoo egeesee takaso, “Yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee, odoo agayo peegoo bidige bigileisomo?” diso.

⁴ Esino diba dilesa egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee peegoo bidigamo dilesa molome egeiso. Yo hagee diya toowa. ⁵ Esemе sobo diayo wulu ou ma kulodu galaga dilesa egeino, odoo gie kauwa dugo sage heliye mouloso dee deede dokolo badoboome egeiso. Esemе sobo diayo ogoloso, diba diya ebigasas.

⁶ Esino yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. A gooleedooso, niba Yesu Nasalet odoo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga odoo ee esiamo silesibo. Esino yo hamapoo koo moloso. Yo ta maga hogado diso. Esiga niba sibilesa o kousa melee mi mapoo ege. ⁷ Esiga niyo dilesa, Yesu o hamamee dili Pita dimapoo takee, ‘Niba Gelili mapoo diyadee. Bei, Yesu yo daga malalo Gelili mapoo duso. Esiga niba dilesa Gelili mapoo Yesu agalaisa. Bei, Yesu yayo to hagee daga nimapoo takaso,’” diso.

⁸ Esemе diayo goo tiadoo sabolo obulone kikiligolone midoo maga hoguo diyadeeso. Esino diayo eli domopooga diyadulone, odoo hee mapoo to takele poogooso, bei diba obume.

*Yesuye daga odoo abo mapoo dilesa peledaba**

(Mat 28:9-10; Yon 20:11-18)

[⁹ Yesuye sadee toowa gesikolodee mapoo ta maga hogaduloso, yo daga Meli-Magadalin mapoo dilesa peledabaso. Meli hagee Yesuye daga telega silone, bo holo 7 o kulodu doboome, yayo peegoo hasiso bugu sobo yoso. ¹⁰⁻¹¹ Esemе Meli yayo Yesu ta maga hogaduloso silee ogoloso, Yesuwo hamamee dili odoo diayo goohele sabolo pupusugulone debei mapoo dilesa egeesee takaso, “Yesu ta maga hogaduloso sileeme, ayo egeiso,” diso. Esino diayo to hagee duloso, o to mapoo tei tele poogooso.

16:7: Mat 26:32; Maka 14:28 * **16:8:** To hagee odoo abo oso taka Makaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Makaye hogugule, dee takeliso.

¹² Osoloso see hamamee Yesubolo silesibili odoo bakadio Yelusalem abaga sibataga molome, Yesu yo mudu opusomo doloso dimapoo peledabaso. ¹³ Esemé diayo Yesu ogoloso, diba see wedi dilesó, Yesuwo hamamee dili odoo dimapoo diayo Yesu egei takeme, diayo dibada to mapoo tei tele poogooso.

Yesuye o hamamee dili odoo 11 dimapoo dilesó peledaba

(Mat 28:16-20; Luka 24:36-49; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8)

¹⁴ Osoloso hamamee, Yesuwo hamamee dili odoo 11 wo nalaga molome, Yesu omapoo dilesó peledabaso. Osoloso Yesuye to kitulugu sabolo egeese takaso, “Niba tei too mauwe odoo! Bei kasi maga odoo abo oso a ogoloso, sibilesó nimapoo takeme, dimapoo tei telega ka poogoowo?” diso.

¹⁵ Osoloso Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba mi susuga mapoo dilesó, to tekepo odoo susuga mapoo takomo di. ¹⁶ Esiga odoo agayo to tekepo mapoo tei toloso howo oluguga, yo bado-boso, kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo to tekepo mapoo tei telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo o goo midiloso yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁷ Osoloso edebeeyo to tekepo mapoo tei toga, diayo mo kitulugu sabolo goo toowa opusomo di moodoogamo silesibileiso. Egeesi ma kulodu diayo odoo bo holo oso paladee mo hu maga peegoo hasiso bigileiso. Osoloso diayo to opusomo opusomo di kalagalaiso. ¹⁸ Osoloso dibada deeso sa talaiso, osoloso pei i nalagaga, diba wedileime. Osoloso odoo paigiga mapoo dibada deeso sigo daga, susuga weido dalaiso,” diso.

¹⁹ Osoloso Lodee Yesuye dimapoo to taka koodobuloso, Godeeyo kitulugu oso yo Kei mi mapoo ido peleso,

Godeebolo wiligi doloso badalame, Godeeyo dee deede dokolo peleso biaso. ²⁰ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuwo to ee mesilone, mi susuga mapoo to tekepo takomo diyadeeso. Egeeseelone diayo Lodeeye kitulugu sabolo goo toowa opusomo di moodoogaso. Bei, edebeeyo to tekepo mapoo tei doloso ogoloso gooleedalame.]

Luka To tekepo Lukaye hogugu

Luka booka goo eyo bei

Odoo Luka hagee Yu odoonee osoloso Yesuwo hamamee dili odoonee. Esino yo melesenee neli odoo badolone o odoo Poloye Godeeyo to takomo sileeme yibolosee silee. Lukaye goo toowa booka hamapoo hogugu ee egeesee moloso. Goo ee, Yesu Kelisoye hedebe Yu odoono pidilame ka sibile. Esino yayo Yu odoo sabolo osoloso mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga sabolo pidilame ka simi. Osoloso dala ma kulodu egee do sabolo osoloso goohele ma kulodu egee do sabolo pidilame ka simi. Osoloso Yesuye odoo susuga mapoo eligimo silee goo ee o booka hamapoo hoguguso.

1-2 Godeeye ima kulodu tou temelee odoo aboso bei mooloogoo maga goo egee ogoloso diba see Godeeyo tou talame, odoo ma kulodu goo egee takomo silesibilame bei mooloogooso. Diayo egee takomo silesibo goo ee iba olo duso. Esemee goo tei duluga odoo sabolo osoloso goo tei egei odoo sabolo oso taka dulosu, diayo goo ee hoguguso. 3-4 Esino goo susuga bei mooloogoo maga ayo medee gooleedooga, ayo to hagee see medee ka hoguga. Esiga Tiyopoles wiligi odoo hu toowa too, nayo du goo ee medee tei goodoo dalame, ayo namapoo to hogugu hagee ka teneeso.

Yonee odoo howo oluguli soomagalai goo ee yebugu

⁵ Helodeeye Yudiya mi mapoo wiligi toboloso badebei biame omapoo, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo hee badebeiso, o hu Sekalaya. Yo Godee ogo odoo ogo

doloso domo badeli odoo mooloogoodoo hee Abiyayo mooloogoodoo ma kulodu badebeiso. Osoloso osobowo hu Elisabet, obakadio Elonowo soosoo. ⁶ Sekalaya dio Elisabet dio Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso dobolone, Godeeye kokodo taka to sabolo osoloso yayo tei magoo goo ee medee dodolone debeiso. ⁷ Esino diba holo soomagelega debeiso. Bei, Elisabet yo sobo deme taba, osoloso sobo adaga poloso badebei. Osoloso Sekalaya onosee olo adaga poloso badebei.

⁸ Biame heeso Sekalaya o mooloogoodoo oso tou talai biame simiso. Esemee Sekalayaye Yu odoo dia tei moso mapoo peleso Godeeyo howo woola tobodulone tou temeleeeso. ⁹ Osoloso Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso dima kulodu odoo hee hesilame diayo yo odoo hu ma ee kobumeleso Sekalaya hesiaso. Esemee diayo Sekalaya yo Godeeyo tei moso ma kulodu sisigageli medee tekepo Godee mapoo gigalagalame hesiaso. Esemee Sekalayaye Yu odoowo tei moso mapoo peleso sisigageli medee tekepo gigalegemeleeso. ¹⁰ Esemee yayo sisigageli medee tekepo gigalogramolome, odoo susuga oso tei moso pee mapoo dobolone Godee mapoo takemeleeso.

¹¹ Sekalaya yo tei moso ma kulodu osee badoboome, Godeeyo momaiye oso sisigageli medee tekepo gigaligili dosulu deede dokolo mapoo peledoboloso tebidiso. ¹² Esemee Sekalayaye momaiye ogoloso dio dulone diya ebiaso. ¹³ Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, "Sekalaya, no haga na ebi! Nayo Godee mapoo taka ee yayo olo duso. Nosobo Elisabet koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Eseega nayo holope o hu Yonee hedi. ¹⁴ Yayo namapoo goomoga tosibileiso. Osoloso yo soomagooga, odoo susuga

oso goomogalaiso. ¹⁵ Bei, yayo Godeeyo howo woola hu toowa toloso badalaiso. Osoloso yo yugune nalaime. Esino oweeye yo soomago mago bei mooloogoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo badalaiso. ¹⁶ Osoloso yayo Isalael odoo see tobu dibada wiligi odoo Godee mapoo gilimado sibileiso. ¹⁷ Yo Ilayaye kitulugu sabolo badebei egeesi masi badolone, Lodeeye sibilei mologa daga malalo yayo sibileiso. Osoloso yayo odoo susuga Lodeeye egee sibo goo omapoo mopoodoo dolone dobolone, ma dio sabolo owolo dio sabolo mesie goo mapoo gilimado sibileiso. Osoloso yayo Godeeyo to mapoo koo mesimo silesibili odoo dia goo goolee ee see Godeeyo howo woola tekepo goo talame dia goo goolee su wudileiso.”

¹⁸ Esino Sekalayaye Godeeyo momaiye mapoo egeesee takaso, “Ayo ogoo goo ogoloso nayo egee takoo goo mapoo tei doloso ka gooleedalaiyo? Bei, a olo giso adaga osoloso mo sobo onosee sobo adaga,” diso.

¹⁹ Godeeyo momaiye oso yimapoo nei egeesee takaso, “Mo hu ee Geibulu. A Godeeyo mudugiyopoo badeli. Ayo namapoo to tekepo hagee takalame, Godeeye a sibeye diso. ²⁰ Esino no dui! No to kelega poogoloso badalaiso. Bei, nayo mo to mapoo koo tei to. Esiga no to kelega badoga, ayo namapoo taka goo hagoso peledabalai biame tugodoo omapoo ogoloso see to kalaiso,” diso.

²¹ Sekalayaye tei moso ma kulodu badebei diya koodoowoome, odoo aboso peegoo yo bolone dobolone egeesee takaga meleeso, “Yo ogoo goo tamalabele?” diso. ²² Sekalaya tei moso maga gasibileso, to kel-ega tobudulone, wulo deeso edidi takaso. Esemee odoo susuga oso goo ee ogoloso gooleedooso, yo tei moso tegei ma kulodu badolone o howo

opusomo deme, goo hee egeidoo, diso.

²³ Sekalayaye tei moso ma kulodu tou temelee biame ee koodobuloso, yo see o mi mapoo wedi diso.

²⁴ Osoloso hamamee Sekalayayo obo Elisabet koowasi moodooloso badolone, a dee tiadoo ma kulodu Elisabeteeye o moso kuloduga peegoo gadile. ²⁵ Osoloso Elisabet eyo nediliyo egeesee gweliso, “Godeeye a pidiso, osoloso ayo deme toboloso badolone odoo howo woola simili goo ee yayo amaga peegoo togobuguso,” deliso.

Yesu soomagalai goo ee yebugu

²⁶⁻²⁷ Elisabet koowasi moodooloso badebei a 6 poogoloso badoboome, Godeeye o momaiye Geibulu sobo obuo Meli mapoo meiye, diso. Meli yo Gelili mi toowa ma kulodu Nasalet mi pepooko mapoo badeli. Esino odoo hee Meli hulame badebeiso, o hu ee Yosep, yo Deibidi dio bala hedebe. ²⁸ Osoloso Godeeyo momaiye oso meilesos Meli mapoo egeesee takaso, “Emegei, Godeeye sobo no olo hesiaso. Osoloso Godeeye nobolo hodobo badoso,” dee takaso.

²⁹ Meli to hagee duloso goo tiademe, to hageeyo bei ee diya goolee meleeso. ³⁰ Esino Godeeyo momaiye oso Meli mapoo to nei egeesee takaso, “Meli, no haga na ebi. Bei, Godeeye namapoo diya goomogoso. ³¹ No koowasi moodooloso giso holo soomagalaiso. Osoloso nayo o hu Yesu hedi. ³² Yayo hu toowa toloso badalaiso. Osoloso yo Godeeyo owolo dalaiso. Osoloso amawe Deibidiye wiligi toboloso badebei goo ee see wiligi odoo Godeeye yimapoo tenelaiso. ³³ Esiga yayo Yekobowo bala ma kulodu wiligi toboloso badalaiso. Osoloso yayo wiligi toboloso badoga hoo pagalai mauwe,” diso.

³⁴ Esemee Meliye Godeeyo momaiye mapoo to nei egeesee takaso,

“Goo hagee amapoo egeesee kasee peledabalaiyo? A sobo obuo, esiga giso dia goo ee a gooleedele,” dee takaso.

³⁵ Esino Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Dio Tei oso namapoo sibileiso, osoloso Godeeye kitulugu oso no gagalaiso. Esiga nayo holope soomagalame egee see ee tei holo, osoloso yo Godeeyo owolo dalaiso. ³⁶ Esiga no dui! No nemisi Elisabet goolee. Yo sobo adaga poloso badolone deme toboloso badoso diso. Esino yo epedee koowasi badebei a 6 poo-gooso. ³⁷ Bei, Godeeye goo susuga ee moodolai yo teiba,” diso.

³⁸ Meliye egeesee takaso, “A Godeeyo tou teli sobo. Esiga nayo amapoo taka goo ee amapoo moodolai a goomogo,” diso. Esem Godeeyo momaiye oso Meli poogoo diso.

Meliye Elisabet agalame di

³⁹⁻⁴⁰ Osoloso biame omapoo Meli yo mopoodoo doloso Elisabet agalame saga diso. Yo Yudiya esia mapoo peleso, Sekalayaye badebei mi pepooko mapoo peledoboloso, see Sekalayayo mosopoo diso. Yo Sekalayayo mosopoo dileso Elisabet ogoloso emegei di to takaso.

⁴¹ Elisabet Meliye emegei di to taka du domo mapoo holope oso o beliyee ma kuloduga dabaso. Osoloso Dio Tei oso Elisabet mapoo sibume, yo kitulugu tooso. ⁴² Esem yayo to neligidi egeesee takaso, “Sobo susuga ma kulodu Godeeye namapoo diya goomogolone, nama kulodu holope egee bado sabolo yimapoo diya goomogoso. ⁴³ A hu toowa too sobonee. Esino mo Lodeeyo oweeye a agalame simiso. Goo omapoo a diya goomogo.

⁴⁴ Esem nayo amapoo emegei di to takeme, holope mo beliyee ma kulodu badebei oso goomogolone dabaso. ⁴⁵ Godeeye namapoo peledabalai goo

ee takeme duloso tei too maga, Godeeye namapoo goomoga tenelaiso,” diso.

Meliye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁴⁶ Osoloso Meliye egeesee takaso, “Mo sooloo ma kuloduga Godee mapoo goomoga to taka.

⁴⁷ Osoloso mo dio oso mo Godee mo gie badeli pidili mapoo goomogo.

⁴⁸ Bei, yayo o tou teli wuluge sobo a toowa doloso gooleeso.

Esiga epedee hamaga dulone odoo susuga oso a Godeeye pidi sobo dalaiso.

⁴⁹ Bei, Kitulugu Godeeye amapoo goo toowa abo olo moodooso.

Yo tei.

⁵⁰ Edebeeyo Godee mapoo mesilone dogo,

Godeeye sooloo deli goo oso dimapoo kookaiyo osee malaiso.

⁵¹ Osoloso yayo kitulugu oso goo toowa abo olo moodoogaso.

Osoloso yayo odoo dieso nediliyo tekepo doloso si howeli odoo ee peegoo hasiso buguso.

⁵² Osoloso yayo wiligi odoo tebisa diayo wiligi dalame kitulugu too hu ee peegoo tabuguso.

Esino odoo dieso pepooko doloso debeli odoo ee pidilone, diba dokodoo poudooso.

⁵³ Osoloso yayo nei mauwe odoo ee bi tekepo oso pidiso.

Esino bi bei odoo ee mosoowe peegoo hasiso buguso.

⁵⁴⁻⁵⁵ Osoloso yayo ibada amawe dio sabolo to kitulugu magoo ee dodolone

o to mapoo mesimo silesibili Isalael odoo pidiso.

Esiga yayo sooloo deli goo oso Eibalaham sabolo osoloso

amawe dimapoo kookaiyo moloso osee malaiso,” diso.

⁵⁶ Meliye Elisabet dio badebei a bakadio hedebe di poogoloso see o mi mapoo wedi diso.

Yonee odoo howo oluguli soomago

⁵⁷ Elisabet damamee ti biame omapoo, yayo giso holo soomagooso.

⁵⁸ Godeeye Elisabet mapoo goo tekepo moodoo maga o soosoo sabolo, osoloso yima koola mapoo debeli odoo sabolo oso goo hagee duloso, goomoga hodobo Elisabet bolo poudooso.

⁵⁹ Osoloso giso holo soomagoloso abaga dino biame 8 mapoo diayo holope o kolo koolame mooloo-goodooso. Osoloso diayo holope o hu amamo hu Sekalaya hedilame goomogaso. ⁶⁰ Esino owee Elisabeteye egeesee takaso, “Haye, o hu Yonee hedilei,” diso. ⁶¹ Esino diayo yimapoo egeesee takaso, “Yonee egee namawe dio eyo hunee,” diso. ⁶² Osoloso diayo see holope eyo ama mapoo o hu odoo ogu hedileiyo doloso deeso edidi takaso.

⁶³ Esemé Sekalayaye holope eyo hu magalame odoo susuga mapoo dasogo sabolo homo kolo sabolo yimapoo tenee doloso deeso edidi takaso. Esemé yayo holope eyo hu egeesee magooso, o hu Yonee. Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso dio diso. ⁶⁴ Esemé epedee omapoo Sekalaya to kelega poogoloso badebei see to kolone Godeeyo hu dokodoo poudoomo sileeso.

⁶⁵ Osoloso mi omapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso ebigaso. Osoloso Yudiya esia mapoo debeli odoo susuga oso goo hagee duloso to kesameleeso. ⁶⁶ Osoloso goo hagee duli odoo oso goolone egeesee woosaso, “Holope hagee odoo kasi masi badobomobele,” diso. Bei, diba egeiso, Godeeye kitulugu oso yibolo molome.

Sekalayaye Godeeyo hu dokodoo poudoolone goomoga tenee

⁶⁷ Yoneeyo ama Sekalayaye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone malalo hoogoo peledabalai Godeeyo to ee yayo malalo egeesee takaso,

⁶⁸ “Isalael odoo dia wiligi odoo Godeeyo hu dokodoo poude!

Bei, yayo sibilesi o odoo see eyo gilimadalame neiso tooso.

⁶⁹ Osoloso Godeeyo tou teli odoo Deibidiyo bala ee ma kulduga gie badeli pidili odoo kitulugu toowa imapoo olo teneeso.

⁷⁰ Daga hoogoo Godeeye goo hagee o howo woola todoloso dobolone Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso imapoo olo takaso.

⁷¹ Esiga imapoo ha teli odoo osoloso imapoo hegili odoo oso kitulugu ee ma kuloduga Godeeye iba peegoo gilimado dileiso.

⁷²⁻⁷³ Osoloso Godeeye ibada amawe dio sooloo dolone pidileiso diso.

Osoloso yayo Eibalaham dio to kitulugu magoo ee osee goolee malaiso diso.

⁷⁴ Esiga Godeeye imapoo ha teli odoo ma kuloduga gilimadoloso peegoo dileiso,

iyo Godeeyo tou tolone dobolone ebia goo mauwe poogoloso dabalame.

⁷⁵ Esiga iyo debei ma kulodu Godeeyo howo woola tekepo dobolone todolone dabalai tekepo.

⁷⁶ Esino mo holo, no odoo susuga oso dokodoo badeli Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo dalaiso.

Bei, Lodee sibilega badoga, daga malalo nayo dileso yayo sibilei goo mapoo odoo mopoodoo dalame gu takala dileiso.

⁷⁷ Nayo o odoo gie badeli pidilei goo ee eligileiso.

Goo ee dibada goo tokenee hapooga, gie badeli talaiso.

⁷⁸ Godeeye iba sooloo dolone diya goolee moloso.

Esiga Kei mi ma dokodooga yayo hudi magoo odoo oso mi gie hadobuoga osokoso egee pouno egeesee masi imapoo sibileiso.

⁷⁹ Godeeye hudi magoo odoo hagos teli mapoo dili eli omapoo egee do sabolo

osoloso neliga ma kulodu egee do odoo dimapoo pounileiso.

Osoloso yayo iba gilimado dileiso, Godee sabolo mesie dabalame," diso.

⁸⁰ Yonee kauwulone o dio oso kitulugu sabolo badebeiso. Yo miwe poogoo mi mapoo badoboso biame oso sibume, Isalael odoo dimapoo to tekepo takalame simiso.

2

Yesu soomagoo (Mat 1:18-25)

¹ Biame omapoo Sisa-Ogastas yayo Loum odoo dia wiligi odoo toboloso badolone, odoo susuga eyo hu booka mapoo magalame tei magooso. ² Hu tomo di hagee hu telega moloso Kuliniyos yayo Siliya mi mapoo wiligi odoo toboloso badolone daga bei ka mooloogoo. ³ Esemé odoo susuga dibada midee mapoo dia hu magalame diyadeeso.

⁴ Yosep hagee Deibidiyo amawe. Esiga yo Gelili mi ee ma kulodu mi hee Nasalet maga, see Yudiya mi mapoo mi hee Betilihem mapoo o hu magalame palaso. Bei, Betilihem mi egee Deibidi o soosoo dibada midee.

⁵ Yo Meli hulame dadagoloso dia hu magalame palaso. Esino Meli yo olo koowasi moolooloso badebeiso. ⁶ Diba Betilihem mi mapoo dileso peledoboloso omapoo doboome, Meli damamee tiso. ⁷ Osoloso yayo holope daga malalo giso holo soomagooso. Holope soomagoloso dugoso tiadoloso gala hu nei nedili

moso tegei eyo kulodu howogi masi mapoo tiediso. Bei, odoo soo oso sibilesio tieli moso ee ma kulodu debi mauwe neme.

Sipi be bali odoo oso Yesu soomagoo goo ee du

⁸ Yesu soomagoo gesi omapoo sipi be bali oso Betilihem mi koola mapoo dibada sipi be balaga meleeso. ⁹ Esemé Godeeyo momaiye oso saga epedee omapoo dimapoo sibilesio peledabaso. Osoloso Godee yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu oso diba teme, diya ebigaso. ¹⁰ Esino momaiyeso dimapoo egeesee takaso, "Niba haga na ebi. Bei, odoo susuga oso goomogalame ayo nimapoo to tekepo tosiba. ¹¹ Epei Deibidiyo mi mapoo odoo susuga eyo gie badeli pidilei holope ee soomagooso. Yo Keliso Lodee. ¹² Yo dugoso tiadoloso gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiamologa ogoloso gooleedalaiso," dee takaso.

¹³ Osoloso epedee saga omapoo momaiye mooloogoodoo toowa oso Kei mi maga sibilesio, momaiye daga malalo simi sabolo hodobo mooloogoodooso. Osoloso momaiye susuga oso Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeesee takaso,

¹⁴ "Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!

Osoloso mipoo hamapoo Godeeye goomoga odoo dimapoo mesie goo oso mele dee," diso.

¹⁵ Osoloso momaiye susuga oso diba poogoloso Kei mi ma dokodoo see wedi paladeeso. Esemé sipi be bali odoo oso dieso nediliyo egeesee takaso, "Iba Betilihem mi mapoo Godeeye imapoo taka goo ee peledaba beleso agalame dimo," diso.

¹⁶ Esemé diba saga dileso egeino, Meli dio Yosep dio holope gala hu nei nedili howogi masi mapoo tiedi molome egeiso. ¹⁷ Osoloso diba dileso holope ogoloso momaiyeso holopeyo goo dimapoo taka ee see di-

ayo odoo abo omapoo debei mapoo

takaso. ¹⁸ Esemе sipi be bali odoo oso holope eyo goo takeme duloso odoo susuga diya howoogadooso. ¹⁹ Esino Meli yo goo hagee duloso biame susuga ma kulodu boobado bigilega osee goolee meleeso. ²⁰ Esemе sipi be bali odoo diba see wedi dulone, diayo du goo sabolo osoloso diayo egei goo omaga Godee mapoo goomoga toowa poudooso. Bei, diayo egei goo susuga ee momaiyeso taka goo sabolo teibaneme.

Yesu yo tei moso mapoo ido pala

²¹ Osoloso holope soomagoloso abaga dino biame 8 mapoo o kolo kooso. Osoloso yo Yesu hediso. Bei, daga yo Meliyo beliye ma kulodu mauwe mapoo momaiyeso hu hagee olo hediso.

²²⁻²⁴ Meli dio Yosep dio Mosese-eye tei magoo ee dodolone Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, mopoodoo doo biame koodobuloso, diayo Yesu idoloso Yelusalem mi mapoo diso. Osoloso diba Yu odoowo tei moso mapoo peleso, diba see Godeeyo howo woola tokenee mauwe dabalame, só bakadio wooloso Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Niba molo bakadio o, wi pepooko bakadio wooloso amapoo tenee,” deeso. Osoloso diba tei moso tegei mapoo peleso, Yesu see Godee mapoo teneeso. Bei, Godee o tei magoo oso egeesee takooso, “Malalo soolooga magoo giso holo susuga Godee mapoo tenee,” deeso.*

²⁵ Biame omapoo Yelusalem mi mapoo adaga hee badebeiso, o hu Simiyon. Yo Godeeyo howo woola tekepo doloso badolone, hedebe Godeeno diya goolee sabolo badeliso. Esino yayo Godeeye Isalael odoo mapoo hegi goo melee ee togobigilame biame oso sibilei ee bolone bameleeso. Osoloso Dio

Tei oso yibolo badebeiso. ²⁶ Esino yo adaga poloso telega badolone, Godeeye hesia Keliso yo agalai goo ee Dio Tei oso yimapoo olo takaso.

²⁷ Osoloso Dio Tei oso Simiyon yo tei moso tegei mapoo ido diso. Osoloso Meli dio Yosep dio oso tei magoo ee dadalame holope Yesu yo tei moso mapoo ido palaso.

²⁸ Esemе adaga Simiyoneeye Yesu ogoloso maduloso Godee mapoo goomogolone to egeesee takaso,

²⁹ “Godee nayo takolone a Keliso ogoloso ka talai diso.

Esiga epei nee tou teli odoo ayo mesie sabolo talai tekepo.

³⁰⁻³¹ Bei, mo howoso gie badeli pidili odoo ee nayo odoo susuga mapoo tenee a egeiso.

³² Yo gadeebugu, Yu odoonee dimapoo Godeeyo goo ee yilige bigilame.

Osoloso yimaga nee Isalael odoo diba dokodoo poudileiso,” diso.

³³ Yesuwo ama dio owee dio Simiyoneeye taka to duloso diya howoogadooso. ³⁴ Osoloso Simiyoneeye Godeeye diba pidilame takoloso Meli mapoo egeesee takaso, “Godeeye holope hagee hesiaso, Isalael odoo aboso holope hagee gowooga, Godeeye diba pepooko dalame.

Osoloso odoo aboso holope hamapoo tei toga, Godeeye diba dokodoo poudileiso. Esiga odoo aboso o goo talai gowoolone yimapoo ha talaiso.

³⁵ Goo egeesi maga dibada sooloo ma kulodu egee molo goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso goohele goo oso nee sooloo mapoo kaiyaso heleegee masi halagalaiso,” diso.

³⁶ Osoloso domo omapoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili sobo hee tei moso tegei ma kulodu badebeiso, o hu Ana. Sobo yo o bala

2:19: Luka 2:51 **2:21:** Luka 1:31 **2:22-24:** Exo 13:2, 12; Lev 12:1-8 * **2:22-24:** Yu soboso Moseseeye tei magoo ee dodolone giso holo soomagooga, yo biame 40 ee ma kulodu kee koododilega, o moso mapoo obusomo badeliso. Osoloso biame oso koodobuoga, see kee koododilame, Yu odoo dia tei moso mapoo dileso Godee mapoo emegei di bi teneliso. **2:30-31:** Isa 52:10; Luka 3:6; Tait 2:11
2:32: Isa 42:6; 49:6; 52:10 **2:34:** Isa 8:14; Mat 21:42; 1Pita 2:8

Asel. Osoloso amamo hu Panuwel. Yo sobo adaga poloso badebeiso. Yo daga gisoso huloso dugo 7 ma kulodu omobolo badoboso, omo taso. ³⁷ Esemé yayo badebei dugo 84 poogoloso, omapoo yo bau osee badebeiso. Yo biame susuga tei moso tegei mapoo howo gisimo silone, biame sabolo osoloso gesi sabolo Godeeyo hu dokodoo poudoolone nei tei yuloso badolone Godee mapoo takemeleeso. ³⁸ Osoloso Simiyoneeye Meli dio Yosep dio to kesamolome, yo domo omapoo simiso. Yo sibileso Godee mapoo goomoga to takaso. Osoloso Yelusalem mi eyo hegi goo ee ma kuloduga gilimadoloso peegoo dilame balagamelee odoo dimapoo Yesuwo goo takaso.

³⁹ Yosep dio Meli dio Godeeye taka tei goo susuga toloso koodobuloso, see Gelili mi ee ma kulodu dia midee Nasalet mapoo wedi diso. ⁴⁰ Osoloso holope oso kitulugu sabolo kauwuloso goo goolee medee tekepo yimapoo meleeso. Osoloso Godeeye yo sooloo dolone pidimeleeso.

Yesu yo pepooko mapoo tei moso mapoo peleso badebei

⁴¹ Dugo susuga ma kulodu biame hedebe mapoo Yesuwo owee dio ama dio Yelusalem mapoo Godeeye gababia wo nalame diliso. ⁴² Osoloso dugo hee mapoo diba see gababia wo nalame dime, Yesu yo dibolo diso. Biame domo omaga Yesu o dugo 12. ⁴³ Gababia wo ne biame koodobume, diba see wedi diso. Esino Yesu yo dibolo dilega, Yelusalem mapoo badebeiso. Yesuye Yelusalem mapoo badebei owee dio ama dio gooledele. ⁴⁴ Esino ama dio owee dio goolee, Yesu odoo abo sabolo malalo di bele dolone, diba nose diso. Diba dileso eli domopoo tilame dobolone, diayo dia soosoo ma kulodu osoloso dia odoo ma kulodu Yesu esiaso. ⁴⁵ Diba

omapoo Yesu esiameloso koo egeme, see Yelusalem mapoo Yesu esilame wedi diso. ⁴⁶ Osoloso biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee diayo Yesu Yu odoo dia tei moso mapoo Yu odoowo tei eligili odoo abo sabolo to kolone doboome egeiso. Ee ma kulodu Yesuye tei eligili odoo oso eligi goo ee dulone badolone, yayo nei dimapoo woosa demeleeso. ⁴⁷ Osoloso nei tei eligili odoo oso woosa to eyo nei dimapoo medee tekepo wedi di duloso, osoloso o goo goolee tekepo ogoloso odoo susuga oso diya howoogadooso. ⁴⁸ Yesuwo owee dio ama dio oso Yesuye tei eligili odoo sabolo to kolone bado-boome ogoloso dio diso. Esemé oweeye egeese takaso, “Mo holo, nayo kasalame goo egeese imapoo ka moodoowo? Nama asalo no esiamo silone diya kukuda sabolo sileeso,” diso.

⁴⁹ Esino Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Niyo kasalame a ka esiamo sileeyo? Ayo mo mayo moso mapoo badalai goo ee niba gooledeleyo?” diso. ⁵⁰ Esino Yesuye taka to eyo bei diba medee kibiya gooledele.

⁵¹ Osoloso Yesu see dibolo hodobo Nasalet mapoo wedi diso. Osoloso omapoo badolone, dibada to mapoo mesimo sileeso. Esino Meliye goo susuga hagee biame susuga osee goolee sabolo badebeiso. ⁵² Yesu yo kauwulone goo goolee tekepo sabolo kauwaso. Esemé Godee sabolo osoloso odoo sabolo oso yimapoo diya goomegeliso.

3

Yonee odoo howo oluguli oso to taka
(Mat 3:1-12; Maka 1:1-8; Yon 1:19-28)

¹ Sisa-Taibilyeseeye Loum wiligi toboloso badebei dugo 15 poogoloso, odoo abo hagee bia oso yima hemi

wiligi tebisaloso debeiso. Pontiyus-Paileteeye Yudiya mi bameleeso, osoloso Helodeeye Gelili mi bameleeso, osoloso omolo Pilipiye Ituliya mi sabolo Talakonitis mi sabolo bameleeso. Osoloso Lisaniyaseeye Abilene mi bameleeso. ² Osoloso Anas dio Kayapas dio Yu odoo dia tei moso wiligi toboloso debeiso. Biame omapoo Sekalayayo owolo Yonee miwe poogoo mi mapoo badoboome, Godeeye o to yimapoo teneeso. ³ Esemе yayo dilesa Yoden howo koola ogolone debeli mi mapoo Godeeyo to takomo silone, odoo susuga mapoo egeesee takomo sileeso, “Nibada tokenee mapoo miligi pialoso howo ogusige. Eseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso,” dee takemeleeso. ⁴ Goo hagee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Aisayaye o booka mapoo hogugu to sabolo tobuoso. Bei, yayo o booka mapoo hageesee hoguguso, “Miwe poogoo mi omaga edebeeyo egeesee idagoo, ‘Lodee yayo sibilei eli moodee, osoloso medee hoodo magee. ⁵ Osoloso mi godobia mologa, omapoo mi abo kuge. Osoloso eli mapoo esia mologa, esia egee gebese. Osoloso eli halaga medee hoodo magee. Osoloso eli tokenee medee moodee. ⁶ Eseega odoo susuga oso gie badeli pidili Godee maga simi agalaiso,’ diso.” ⁷ Odoo mooloogoodoo Yoneeye diba howo ogusigilame sibademe, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba hebise, nimapoo odoo agayo takolone howo ogusiga goo oso Godeeye kamana goo egee sibo maga mada pia dabalaiso, dee ka takana? ⁸ Esiga niyo debei goo maga nibada goo tokenee mapoo tei miligi pia goo ee eligi. Osoloso niba niso

nediliyo iba Eibalahameeyo amawe dioga, Godeeye kamana maga mada pia dabalaiso dee na goolee. Bei, ayo nimapoo taka. Godee yimapoo kitulugu moloso, yo hagoso see Eibalahameeyo amawe dio palai. ⁹ Esiga kabee homo bei mapoo olo magoo moloso. Esiga homo kaso ko tekepo pelega mologa, homo egee holoso dou mapoo toodalaiso,” diso.

¹⁰ Esemе odoo susuga Yoneeye taka to ee duloso nei egeesee takaso, “Egeesee iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹¹ Esemе Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Namapoo sedi bakadio mologa, nee odoo sedi me daga, hee yimapoo tenee. Osoloso namapoo nei mologa, nee odoo hee nei me daga, abo yimapoo tenee.”

¹² Osoloso tekisi molee misigeli odoo abo diba nosee howo ogusigilame sibilesa Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

¹³ Esemе Yoneeye nei egeesee takaso, “Niyo odoo mapoo tekisi molee misigaga, hodio niyo talai ee goolone tekisi molee magalame tobuloso magoo ee na dagapele. Esino hedebe teiba ono odoo mapoo ka misige,” diso.

¹⁴ Osoloso ha teli odoo aboso Yonee mapoo egeesee takaso, “Iba nosee ogoo goo moodoolaisomo?” diso.

Esemе Yoneeye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo emegei dia molee heli talame na seesee. Osoloso emegei dia molee heli talame dimaga gamenee goo na takee. Esino hedebe niso tou too eyo nei molee ee tolone goomoga sabolo ka debee,” diso.

¹⁵ Odoo susuga oso Keliso bolone debei mapoo Yoneeye simi ogoloso, diayo goolee yo Keliso bele dee gooleeso. ¹⁶ Esemе nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo niba howodeeso oluguliso. Esino odoo hee ama hamamee egee sibo yayo kitulugu oso ayo kitulugu dagadi.

Esiga ayo o homo beiyopoo gauwuloso o homo bi ee pidigilei a tebile. Osoloso yayo Dio Tei nima kulodu tenelaiso. Esino yayo yimapoo tei tele poogoo odoe ee dou mapoo toodalaiso. ¹⁷ Yayo witi wo ko sabolo osoloso so ee pilame o tou teli bi sabolo mopoodoo doloso badoso. Osoloso witi wo ko ee moso mapoo kukuleiso. Osoloso witi wo so dou koo semili mapoo toodalaiso,” diso. ¹⁸ Yoneeye to tekepo ee eli opusomo opusomo di maga odoe Godee mapoo gilimado sibilame, Godeeyo to tekepo takomo siliso.

¹⁹ Esino Gelili mi eyo wiligi odoe taba Helodeeye goo tokenee tooso. Goo ee omolo osee badoboome, yayo omolowo osobo Helodiyes peedee huso. Esememe Yoneeye goo hagee ogoloso yimapoo diya takolone o tokenee goo abo sabolo yilige buguso. ²⁰ Esememe hamamee Helodee komonolone yo tokenee hee toowa tooso. Goo ee yayo Yonee neliga moso ma kulodu husooso.

*Yesu howo olugu
(Mat 3:13-17; Maka 1:9-11)*

²¹ Biame Yoneeye odoe howo ogusigamelee domo mapoo, Yesu yinosee howo oluguso. Yesu howo oluguloso gasibileso tobudulone Godee mapoo takomolome Kei mi osulu yamagooso. ²² Esememe Dio Tei oso molo masi pusibileso yimapoo pubalagaso. Osoloso Kei mi ma dokodooga toso egeese takaso, “No ayo gooma mo holo noso, a namapoo diya goomogo,” diso.

*Yesuwo amawe diowo hu
(Mat 1:1-17)*

²³ Yesu yo dugo 30 domo mapoo badolone, o tou bei mooloogooso. Odoe susuga oso Yosepeeyo owolo gweliso.

Yosep yo Heliyo owolo.

²⁴ Heli yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

Libai yo Melkiyo owolo.

Melki yo Yanaiyo owolo.

Yanai yo Yosepeeyo owolo.

²⁵ Yosep yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Amoseeyo owolo.

Amos yo Nahumeeyo owolo.

Nahum yo Esliyo owolo.

Esli yo Nagaiyo owolo.

²⁶ Nagai yo Mateeyo owolo.

Mat yo Matatiyaseeyo owolo.

Matatiyas yo Semeineeyo owolo.

Semein yo Yosekeeyo owolo.

Yosek yo Yodayo owolo.

²⁷ Yoda yo Yohanayo owolo.

Yohana yo Lesayo owolo.

Lesaya yo Selubabeleeyo owolo.

Selubabel yo Selatiyeleeyo owolo.

Selatiyel yo Neliyo owolo.

²⁸ Neli yo Melkiyo owolo.

Melki yo Adiyo owolo.

Adi yo Kosameeyo owolo.

Kosam yo Elamadameeyo owolo.

Elamadam yo Eleeyo owolo.

²⁹ El yo Yosuwayo owolo.

Yosuwa yo Eliyeseleeyo owolo.

Eliyesel yo Yolimeeyo owolo.

Yolim yo Matateeyo owolo.

Matat yo Libaiyo owolo.

³⁰ Libai yo Simiyoneeyo owolo.

Simiyon yo Yudayo owolo.

Yuda yo Yosepeeyo owolo.

Yosep yo Yonameeyo owolo.

Yonam yo Eliyakimeeyo owolo.

³¹ Eliyakim yo Meleyayo owolo.

Meleya yo Menayo owolo.

Mena yo Matatayo owolo.

Matata yo Neiteneeyo owolo.

Neiten yo Deibidiyo owolo.

³² Deibidi yo Yesiyo owolo.

Yesi yo Obedeeyo owolo.

Obed yo Bowaseeyo owolo.

Bowas yo Salmoneeyo owolo.

Salmon yo Nasoneeyo owolo.

³³ Nason yo Aminadabeeyo owolo.

Aminadab yo Adimineeyo owolo.

Adimin yo Aliniyo owolo.

Alini yo Hesloneeyo owolo.

Heslon yo Peleseeyo owolo.

Peles yo Yudayo owolo.

³⁴ Yuda yo Yekobeeyo owolo.

Yekob yo Aisekeeyo owolo.

Aisek yo Eibalahameeyo owolo.
Eibalaham yo Telayo owolo.

Tela yo Naholeeyo owolo.

³⁵ Nahol yo Selugeeyo owolo.

Selug yo Lewuyo owolo.

Lewu yo Pelegeeyo owolo.

Peleg yo Ebeleeyo owolo.

Ebel yo Selayo owolo.

³⁶ Sela yo Keinaneeyo owolo.

Keinan yo Alapakasadeeyo owolo.

Alapakasad yo Semeeyo owolo.

Sem yo Nowayo owolo.

Nowa yo Lamekeeyo owolo.

³⁷ Lamek yo Metuselayo owolo.

Metusela yo Inokeeyo owolo.

Inok yo Yeledeeyo owolo.

Yeled yo Mahalaleleeyo owolo.

Mahalalel yo Kenaneeyo owolo.

³⁸ Kenan yo Enoseeyo owolo.

Enos yo Seteeyo owolo.

Set yo Adameeyo owolo.

Adam yo Godeeyo owolo.

4

Saitenso Yesu kukulo egei

(Mat 4:1-11; Maka 1:12-13)

¹ Yesu yo Yoden howo mapoo Yoneeye howo oluguloso, Yesu Dio Tei oso kitulugu toloso yo miwe poogoo mi mapoo Dio Tei oso ido diso. ² Yesu miwe poogoo mi mapoo biame 40 ee ma kulodu nei nel-ega badoboome, Saitenso yo kukulo ogo demeleeso. Osoloso biame 40 poogoloso hamamee Yesu yo diya hodiaso.

³ Esem Saitenso ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, nayo yo hagoso see wo pe dee takee,” diso.

⁴ Esem Yesuye nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo hedebe nei nolone badoga oso gie badeli talaime,’” diso.

⁵ Esem see Saitenso Yesu idoloso mubi dokodoo ido palaso. Esem saga omapoo Saitenso mi ede-beeyo bia susuga yimapoo eligiso.

⁶⁻⁷ Osoloso yayo Yesu mapoo egeesee

takaso, “Daga Godeeye bi susuga hagee amapoo teneme, ayo bamo simiso. Esiga nayo amapoo gasu-woloso a dokodoo poudoga, mi susuga hagee sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, ayo namapoo tenelaiso. Bei, amapoo kitulugu moloso, odoo hee mapoo tenelai,” diso.

⁸ Esem Yesuye Saiten mapoo nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Nayo hedebe nee wiligi odoo Godee mapoo gauwuloso yo dokodoo poude. Osoloso hedebe o to mapoo mesie,’” diso.

⁹ Osoloso see tobu Saitenso Yesu idoloso Yelusalem mapoo diso. Osoloso tei moso tegei omu ma dokodoo ido peleso tobudume yimapoo egeesee takaso, “No tei Godeeyo owolo daga, no moso omu ma dokodooga miyomoo bologobigi.

¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Godeeye o momaiye mapoo no medee bamelee dee takaso.

¹¹ Esiga diayo no dia deeso douguleiso, no yo mapoo homodobiyaga,’” diso.

¹² Esino Yesuye egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Nee wiligi odoo Godee oso kitulugu ee hoodo agalame yimapoo na kukulo ege,’” diso.

¹³ Saitenso Yesu kukulo ogomo silee koodobuloso yo see tobu kukulo agalame biame tekepo ee bolone Yesu epedee poogoloso diso.

Yesuye Gelili mapoo o tou bei mooloogoo

(Mat 13:53-58; Maka 6:1-6)

¹⁴ Yesu Dio Tei oso kitulugu sabolo Gelili mapoo wedi diso. Osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu odoo susuga oso Yesuwo goo dudobuguso.

¹⁵ Yayo Yu odoowo howo gisili moso

susuga mapoo eligimo sileeme, odoo susuga oso yimapoo goomegeliso.

¹⁶ Biame heeso Yesu eyo yo kauwa o midée Nasalet mapoo diso. Osoloso Yu odoo oso hasali biame mapoo Yesu eyo seli egeesee solone, yo howo gisili moso mapoo palaso. Osoloso yo Godeeyo to booka mapoo hogugu ee hesigilame tabaso.

¹⁷ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka ee yimapoo teneeso. Yo booka toloso piligamo abaga dino to hogugu domo ee ogoloso, to hagee hesigaso,

¹⁸ “Godeeyo dio abolo hodobo badoso.

Bei, yayo a hesiaso, to tekepo bi mauwe odoo mapoo takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, neliga moso ma kulodu debeli odoo mapoo yayo diba peegoo gilimado dileiso dee takalame.

Osoloso howo siliga odoo see agalaiso dee takalame.

Osoloso Godeeye a diye diso, edebeeyo hegili odoo hegi goo ma kuloduga ayo peegoo gilimado dilame.

¹⁹ Osoloso Godeeye a diye diso, ayo Lodeeye o odoo mapoo goo tekepo moodoolai biame oso egee sibo goo ee odoo mapoo eligilame.”

²⁰ Yesu booka hesigamelee koodobuloso, see booka bali odoo omapoo teneloso biaso. Esemé odoo susuga moso ee ma kulodu debei oso howoso medee kitulugu sabolo yimapoo bologolone debeiso.

²¹ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeyo to hogugu booka maga takeme du goo oso nimapoo epei olo simiso,” diso.

²² Esemé o to du odoo susuga oso yo tekepo odoo doloso, yayo to taka susuga ee tekepo diso. Di-ayo egeesee takoloso, see egeesee takaga meleeso, “Iba gooleedooso

yo Yosepeeyo owoloso. Egesino yayo kaseme to tekepo egeesee ka takayo?” dee takaga meleeso.

²³ Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, niyo goo hamaga amapoo takalaiso, ‘Melesenee neli odoo, no no nediliyo tekepo moodee. Osoloso nayo Kapeniyum mi mapoo goo mudu opusomo di moodoogamelee see nee midée hamapoo moodee,’ dee takalai malaiso,” diso.

²⁴ Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo yo o mosobia oso gowoolaiso. ²⁵ Esiga niba susuga dui. Ilayaye badebei biame omapoo mi toowa kibaso. Osoloso dugo bakadio hedebe osoloso a 6 ma kulodu howo sibilega nei mauwe badebeiso. Ee ma kulodu Isalael mi mapoo sobo bauwe debeiso. ²⁶ Esino ee ma kulodu Godeeye Ilayaye diba pidiye doloso yimapoo takele. Esino yo Ilayaye wulo Yu dele poogoo sobo Saidon mi ma kulodu mi hee Salipat mi mapoo badeli sobo bau ono pidilame diye diso. ²⁷ Osoloso Ilaisaye badebei biame omapoo, Isalael mi omapoo kolo tokenee odoo bei debeiso. Esino Ilaisaye odoo egee bia yayo pidile. Esino yayo Yu odoonee o hu Naman, Siliya mi mapoo badeli odoo ono tekepo moodooso,” diso.

²⁸ Esemé odoo howo gisili moso mapoo debei oso to hagee duloso diya kamanagaso. ²⁹ Esemé diba tebisaloso Yesu toloso mosobia pee mapoo esia goosoo mapoo halagalame ido diso. ³⁰ Esino Yesu odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga peegoo diso.

*Odoo bo holo pala
(Maka 1:21-28)*

³¹ Osoloso Yesu Gelili mi toowa ma kulodu mi hee Kapeniyum mapoo diso. Yo omapoo dileso badolone Yu odoo oso hasali biame heeso

yayo howo gisili moso ma kulodu Godeeyo to eligimeleeso. ³² Esemee odoo susuga oso yayo eligi duloso diya howoogadooso. Bei, yayo diya kitulugu sabolo eligime.

³³ Howo gisili moso ma kulodu odoo bo holo pala hee omapoo badebeiso. Yayo to neligidi Yesu mapoo egeesee takaso, ³⁴ “Hei, Yesu Nasalet odoo, nayo imapoo ogoogo moodoolame ka simiyo? Nayo iba tokenee palame ka simiyo? Esiga no iba poogoloso di. Bei, a gooleedoo no Godeeye hesia odoo oso,” diso.

³⁵ Esemee Yesuye to kitulugu sabolo bo holo mapoo egeesee takaso, “No to koodobuloso odoo ma kuloduga peegoo di,” diso. Yesuye egeesee takeme, bo holo oso peegoo poogolone odoo egee odoo howo woola miyomoo homodobuloso molone yimaga peegoo diyadeeso. Esino bo holo oso yimaga peegoo dulone yimapoo dala hee tenele.

³⁶ Esemee odoo susuga oso goohagee ogoloso howoogadolone egeesee takaga meleeso, “Yayo taka gooe kasiyo? Bei, yayo to kitulugu sabolo bo holo mapoo takooga diba o to mapoo mesiloso peegoo dilidoo,” dee takaga meleeso. ³⁷ Esemee odoo susuga oso goohagee ogoloso mosobia susuga koola mapoo debeli mapoo takomo diyadeeso.

Yesuye odoo paigiga tekepo moodoo

(Mat 8:14-17; Maka 1:29-34)

³⁸ Yesu howo gisili moso maga see Saimonowo mosopoo diso. Moso ee ma kulodu sobo Saimonowo nalobo pailone kolo diya dei moodoome tiameleeso. Esemee odoo susuga oso yo Yesuye tekepo moodoolame Yesu mapoo o goo takaso. ³⁹ Esemee Yesuye sibilesa yayo tiamelee koola mapoo gauwuloso badolone paiye mapoo egeesee takaso, “Yo poogoloso di,” diso. Esemee paiye saga weidooso. Esemee yayo toboloso nei toloso dimapoo piso.

⁴⁰ Esemee osoko todobume odoo susuga oso odoo paigiga susuga Yesu mapoo gilimado sibadeeso. Esemee yayo o deeso odoo paigiga susuga sigime wegigadooso. ⁴¹ Esemee Yesuye odoo bo holo paladee tekepo moodoogoome bo holo oso peegoo dulone to neligidi takolone egeesee takaso, “No Godeeyo owoloso,” dee takaga meleeso. Esino Yesuye to kitulugu sabolo dimapoo egeesee takaso, “Niba to na ke,” diso. Bei, bo holo oso Yesu yo Godeeye hesia Keliso doloso diba gooleedooso.

⁴² Gesikolodee mi hadobilega, Yesu tia maga hogabuloso odoo koola mauwe mi mapoo diso. Esino odoo susuga oso egeino yo me neme yima hamamee yo esiamo silesibiso. Diba Yesu esiamo silesiboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No iba na poogoo di,” diso. ⁴³ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A mi abo mapoo Godeeye wiligi doloso badeli gooe ee takomo dilei tekepo. Bei, Godeeye goohamaga a diye diso,” diso. ⁴⁴ Osoloso Yesuye Yudiya mi toowa mapoo diayo howo gisili moso susuga mapoo Godeeyo to eligimo sileeso.

5

Yesuye o hamamee dili odoo daga malalo abo gilimadoo

(Mat 4:18-22; Maka 1:16-20)

¹ Biame hee mapoo Yesuye Gelili abei palaga mapoo Godeeyo to takomolome odoo susuga oso o to dulame diya mooloogoodooso. ² Yesu osee tobudulone di kebigeli odoo oso dia pei howo hapagalame dia du bakadio mubi dokodoo gisibado peleso ma molome egeiso. ³ Yesu du bakadio ee ma kulodu Saimonowo du mapoo meilesa badolone Saimon mapoo takaso, “Du abei pee maga pepooko hoogoo pupubigi,” diso. Esemee yo du ma kulodu badolone odoo susuga mubiyodoo doboome, yayo Godeeyo to dimapoo eligiso.

⁴ Yesuye odoo susuga mapoo Godeeyo to taka koodobuloso Saimon mapoo egeesee takaso, “Nee du howo bou mapoo sudo dilesos di talame nibada pei howomoo oguse,” diso.

⁵ Esino Saimonoye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba eiyo gesi pei ogusulone tou toowa tooso, esino iba di giligile. Esino nayo amapoo takaga, mo pei howomoo ogusuleiso,” diso.

⁶ Osoloso diba dia pei howomoo ogusume di susuga oso dia pei mapoo tulone, dibada pei tologo bugulame seeso. ⁷ Esem diayo dia odoo abo du hee mapoo debei deeso iso, diba pidilame. Esem diba sibademe dibada du bakadio ee diso metamagisilone howomoo owulame sino poogooso.

⁸ Saimon-Pitaye goo hagee ogoloso, Yesuwo homo beiyopoo gauwuloso egeesee takaso, “Lodee, amaga peegoo di, a tokenee odoo,” diso. ⁹ Bei, yibolo osoloso o odoo sabolo diayo di bei giliga ogoloso diya howoogadooso. ¹⁰ Osoloso Saimonobolo tou teli odoo Yemes dio Yonee dio diba nosee goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Odo bakadio Yemes dio Yonee dio hagee Sebediyo owolo.

Osoloso Yesuye Saimon mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi! No daga di giligeli odoo badebeiso. Esino epei hamaga no see odoo Godee mapoo gilimado sibili doloso badalaiso,” diso. ¹¹ Osoloso diba dilesos dia du oluguloso bi susuga amapoo poogoloso, see Yesubolo hodobo diyadeeso.

*Yesuye odoo agagisa bia moodoo
(Mat 8:1-4; Maka 1:40-45)*

¹² Biame heeso Yesu see mi hee mapoo diso. Mi amapoo odoo agagisa bia badebeiso. Odo ogoso Yesu ogoloso o homo beiyopoo ebiso miyomoo tugusaloso egeesee howaso, “Lodee, nayo a tekepo moodolai goomogoga, a tekepo moodee,” diso.

¹³ Esem Yesuye o deeso odoo egee sigolone egeesee takaso, “Ayo no tekepo palai goomogo. Esiga no tekepo pe,” diso. Esem amapoo o kolo mapoo agagisa bia saga mauwe poogooso.

¹⁴ Esem Yesuye yo diye dolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Nayo dilesos no ayo tekepo pa goo ee odoo abo mapoo na takee. Esino, nee su tekepo pa goo ee, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo yimapoo dilesos eligi. Osoloso nee su tekepo pa omaga emegei di bi tenee, Moseseeye tei magoo goo ee dodolone, odoo susuga oso ogoloso tekepo pa ee gooleedalame,” diso.

¹⁵ Esino odoo susuga oso Yesuwo goo ee mi susuga mapoo opo-susumo dime, odoo susuga oso dulugaso. Esem odoo susuga oso Yesuye Godeeyo to taka ee dulame sibadeeso. Osoloso Yesuye dimapoo paigiga egee molo tekepo palame. ¹⁶ Esino Yesu biame susuga dimaga peegoo dilesos, odoo koola mauwe mi mapoo Godee mapoo takalame diliso.

Yesuye odoo su kakawa poogoo tekepo moodoo

(Mat 9:1-8; Maka 2:1-12)

¹⁷ Biame heeso Yesuye odoo susuga eligimolome, Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo sabolo diba onosee amapoo debeiso. Odo hagee bia Gelili mi susuga maga, osoloso abo oso Yudiya mi maga, osoloso odoo abo oso Yelusalem mi maga sibadeeso. Esem Yesuye odoo paigiga susuga tekepo moodoogalame Godeeye kitulugu oso yibolo meleeso. ¹⁸ Esem mi amapoo odoo aboso odoo su kakawa poogoo kida mapoo magoloso tosimiso. Osoloso diayo yo Yesuye badebei mapoo todilame goomogaso. ¹⁹ Esino odoo beiga Yesu mapoo dilei eli egele. Esem diayo odoo su kakawa poogoo kida sabolo moso omu ma dokodoo

imado palaso. Osoloso Yesuye to kemelee domo omaga seme ou tologo poogoloso tiso kida mapoo bagagoloso kida sabolo moso kulodu toosooso.

²⁰ Diayo odoo su kakawa poogoo moso omu maga toosooloso goolee, odoo egee yayo moodolai teiba doloso, Yesuye dia tei too ogoloso, odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “Mo odoo, nee goo tokenee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

²¹ Esem e mapoo debei tei eligili odoo sabolo Pelisi odoo sabolo oso o to duloso, dieso nediliyo egeesee gooleemeleso, “Odoo hagoso kaseme egeesee ka takayo? Yayo Godee dagadilame see, esino goo tokenee hapeli hedebe Godeeso,” diso.

²² Esem e Yesuye diayo dibada sooloo ma kulodu gooleemelee goo ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Niyo kasi maga nibada sooloo ma kulodu egeesee ka goolee malala?” ²³ Niba odoo su kakawa poogoo hagee ege. Yimapoo goo kasee takalai oso sebe ka mololo? Ayo odoo su kakawa poogoo mapoo ‘Nee tokenee ayo boobado buguso,’ dee takooga, o tokenee boobado bugu niyo gooleedalaime. Esino ayo yimapoo takoo, ‘No toboloso nee kida toloso di,’ dee takoloso, yo tobooga, amapoo odoo moodeli kitulugu molo doloso niyo gooleedalaiso. ²⁴ Esino Odoo Holo amapoo kitulugu olo teneeso, mipoo hamapoo goo tokenee hapoloso boobado bigilei goo ee niyo ogoloso gooleedalame, ayo nimapoo eligileiso,” doloso yayo odoo su kakawa poogoo mapoo egeesee takaso, “No hogabuloso nee kida toloso mosopoo di,” diso. ²⁵ Diayo balaga molome odoo su kakawa poogoo hogabuloso, o kida toloso o mosopoo dulone Godee mapoo goomoga poudoomo diso. ²⁶ Diayo odoo su kakawa poogoo toboloso di ogoloso

diya howoogadooso, osoloso Godee mapoo goomoga poudoomo. Osoloso diayo obulone egeesee takaso, “Iba epei goo toowa mudu opusomo di egeiso,” diso.

Yesuye Libai idoo goo

(Mat 9:9-13; Maka 2:13-17)

²⁷ Goo hagee koodobuloso hamamee, Yesu moso kuloduga peegoo gadiso. Esem e yayo dulone egeino, tekisi molee misigeli odoo Libai tekisi molee misigeli moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Ama hamamee sibe,” diso. ²⁸ Esem e Libaiye bi susuga amapoo poogoloso Yesuye di hamamee diso.

²⁹ Esem e Yesuye Libai yo idoo goo omaga Libaiye o mosopoo nei toowa siso. Esem e tekisi molee misigeli odoo bei sabolo osoloso odoo abo sabolo Yesubolo nei nameleeso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee woosaso, “Niyo kaseega tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo sabolo nei nologolone ka dabala?” diso.

³¹ Esem e Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo paiye mauwe melesenee neli odoo mapoo dileime. Esino odoo paiye ee melesenee neli odoo mapoo dileiso. ³² Ayo simi hagee, Godeeyo howo woola tekepo teli odoo doloso gweli odoo ee gilimalame ka sibile. Esino tokenee teli odoo doloso gooleedoo odoo ee gilimadoloso Godee mapoo sibilame ka simi,” diso.

Nei tei doloso badalai goo

(Mat 9:14-17; Maka 2:18-22)

³³ Esem e odoo aboso Yesu mapoo egeesee takaso, “Yoneeyo hamamee dili odoo oso howo gisilone nei tei doloso debeliso. Osoloso Pelisi dia hamamee dili odoo sabolo egeseliso. Esino bei kasi maga nee hamamee dili odoo oso biame

susuga nei sabolo howo sabolo ka nalagamalala?” diso.

³⁴ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo sobo hulei biame omapoo yo o odoó abo sabolo osee dogá, díba nei nelega dabalaisomo? Haye! Díayo sobo hulei odoó sabolo hodobo dobolone goomoga sabolo nei nalaiso. ³⁵ Esino biame heeso odoó hagee díмага peegoo ido duga, nei nelega tei doloso dabalaiso,” diso.

³⁶ Esemé Yesuye dimapoo wudu taka hee hagee takaso, “Edebeeyo o sedí día koodoloso sedí nape mapoo opodoloso koo duseli. Egeeseega o sedí día tokenee palaiso. Osoloso sedí día koodoloso sedí nape mapoo opodoloso dusa ee sedí nape sabolo tebileime. ³⁷ Osoloso see edebeeyo wain í día katolo gout be koloso moodoo nape mapoo koo salama seli. Bei, wain í día oso kitulugu oso katolo be gout koloso moodoo nape ee gabuguga, wain í ee peegoo sologo bigileiso. Osoloso katolo gout be koloso moodoo ee tokenee palaiso. ³⁸ Esiga wain í día ee medee katolo gout be koloso moodoo día mapoo salama salai tekepo. ³⁹ Esiga edebeeyo wain í nape naga, yo see wain í día nalai koo goomegeli. Bei, yayo egeesee takalaiso, ‘Wain í nape ono díya hadali,’ dalaiso.”

6

Yu odooso hasali biame (Mat 12:1-8; Maka 2:23-28)

¹ Yu odooso hasali biame heeso, Yesu o hamamee díli odoó sabolo witi wo segei ma kuloduga diyadaga meleeso. Osoloso o hamamee díli odoó oso witi wo ko ee gooloogaloso kolo soosoo poloso ko kulodu melee ono nalagamo diyadeeso. ² Esemé Pelisi odoó abo oso goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba bei kasi maga íbada hasali biame mapoo witi wo ka gwayo? Níyo íbada tei gababuo,” diso.

³ Yesuye dímapoo to nei egeesee takaso, “Deíbidiye o odoó sabolo houdume díayo moodoo goo ee Godeeyo toso booka mapoo hogugu níyo hesigeleyo? ⁴ Bei, Deíbidiye Godeeyo tei moso ma kulodu gadilesó tei wo tolosó o odoó sabolo neso. Esino tei wo hagee Godee ogo odoó ogo doloso domo badeli odoó hedebe oso nali. Esino Deíbidiye o odoó sabolo wo ne oso tei magoo ee gababiaso,” diso. ⁵ Yesuye dímapoo see egeesee takaso, “Níyo hasali biame egee Odoó Holo ayo wíligi doloso ka badoso,” diso.

Yesuye odoó dee deedeé seeseegedoo poogoo tekepo moodoo

⁶ See Yu odooso hasali biame hee mapoo, Yesu Yu odoowo howo gísili moso ma kulodu gapeleso odoó mapoo eligimeleeso. Moso ee ma kulodu odoó dee deedeé seeseegedoo poogoo badebeiso. ⁷ Esino tei eligili odoó sabolo Pelisi odoó sabolo oso Yesu tokenee odoó dalame, Yesuwo goo ee medee balagamo sílesibiso. Egeeseelone Yesuye día hasali biame mapoo odoó dee deedeé seeseegedoo poogoo tekepo moodabeleso bologolone debeiso. ⁸ Esino díayo goo goolee melee Yesuye ogoloso gooleedoloso, dee seeseegedoo poogoo odoó mapoo egeesee takaso, “No toboloso woola hamapoo síbilesó tebee,” diso. Esemé dee seeseegedoo poogoo odoó oso woola díleso tabaso.

⁹ Osoloso Yesuye Pelisi odoó sabolo osoloso tei eligili odoó sabolo mapoo egeesee takaso, “Íbada tei goo oso íbada hasali biame mapoo ogoo goo takoosomo? Biame omapoo goo tekepo talai ee tekepowo? O, goo tokenee talai ee tekepowo? Osoloso tei goo oso ímapoo íbada hasali biame omapoo odoó gie badeli pídílei goo ee takoosomo? O, odoó gie badeli wooloomalai goo ee takoo-somo?” diso.

10 Yesuye dimapoo egeesee takoloso, see dimapoo bolone odoos dee seeseegedoo poogoo mapoo egeesee takaso, “Nee dee seeseegedoo poogoo egee see hoodode,” diso. Esemee odoos dee seeseegedoo poogoo oso o dee hoododeme o dee see tekepo paso. 11 Esemee Pelisi odoos sabolo tei eligili odoos sabolo oso goos hagee ogoloso diya komonogolone dieso nediliyo dima kulodu Yesu toloso kasee woolaisomo, doloso to mouso.

Yesuye diye di odoos 12 gilimadogoos

(Mat 10:1-4; Maka 3:13-19)

12 Biame domo mapoo Yesu mubi ma dokodoo peleso gesi hedebe omapoo Godee mapoo takemeleeso. 13 Esemee mi hadobume Yesu yima hamamee dodomo silesibili odoos susuga gilimadooso. Osoloso dima kulodu odoos 12 ono toloso, dimapoo diye di hu teneeso. Yesuye gilimadoo 12 odoos dia hu hagoso. 14 Saimon (odoo hagee Yesuye o hu hee Pita hediso), osoloso Saimonowo omolo Endulu sabolo, osoloso Yemes, osoloso Yonee, osoloso Pilipi, osoloso Batolome, 15 osoloso Matiyu, osoloso Tomas, osoloso Alpiyeseeyo owolo Yemes, osoloso Loum gamalee odoos mapoo ha teli odoos Saimon, 16 osoloso Yemeseeyo owolo Yudas, osoloso Yudas-Iskaliyot (yayo hamamee Yesu ha teli odoos dimapoo tiasooso).

Yesuye odoos eligilone odoos susuga tekepo moodoo

(Mat 4:23-25)

17 Yesuye o hamamee dili odoos 12 sabolo mubi dokodooga meilesos kubo mapoo debeiso. Diba omapoo meilesos dobolone egeino, Yesu o hamamee dili odoos susuga sabolo, osoloso odoos abo susuga Yudiya maga osoloso Yelusalem maga osoloso abei toowa palaga debeli Taya mi sabolo Saidon mi sabolo omaga sibileso doboome egeiso. 18 Diayo

Godeeyo to Yesuye taka ee dulame sibadeeso. Osoloso paiye dimapoo melee tekepo palame sibadeeso. Egeesi ma kulodu Yesuye odoos ma kulodu bo holoso dala tenemelee ee dimaga peegoo hasiso buguso. 19 Odoos susuga oso Yesuwo kolo sigilame goomogaso. Bei, diayo egeino kitulugu Yesu maga simi oso odoos susuga tekepo moodooga neme.

Niba goomege

(Mat 5:1-12)

20 Yesuye o hamamee dili odoos mapoo bolone egeesee takaso, “Bi mauwe odoos niba goomege.

Bei, Godeeye wiligi doloso badeli ee ma kulodu niba gasibileiso.

21 Odoos epedee hodia hagee do, niba goomege.

Bei, hamamee niba nei nameleso diya edigileiso.

Osoloso goohele sabolo egee pupusiga molo, niba goomege.

Bei, niyo goomogalai biame ee nimapoo tenelaiso.

22 Odoos Holo mo goos maga ede-beeyo niba heigoga, niba goomege, osoloso diayo niba tokenee odoos doloso gowoolone managa niba goomege.

23 Esiga domo omapoo goomoga toowa sabolo debee. Bei, Kei mi ma dokodoo niyo talai nei ee nibada hu sabolo olo mopoodoo doloso moloso. Esiga niyo medee goolee, nimapoo dala teneli odoos egee bia dia amawe dio oso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoos daga hoogoo debei mapoo dala hedebe hageesee masi tenemeleeso.”

Niba obeeyamo!

24 “Ye-ee! Bi bei odoos niba obeeyamo!

Bei, niso goomoga goos olo tooso.

25 Ye-ee! Niba epedee nei nalosos oduguloso egee do odoos, niba obeeyamo!

Bei, hamamee nimapoo hodia goos toowa oso sibileiso.

Ye-ee! Yiligeli odoo niba obeeyamo!
Bei, hamamee niba goohele
goo sabolo dobolone pupusiga
malaiso.

²⁶ Ye-ee! Odoo susuga oso niba
tekepona deli odoo niba
obeeyamo!

Bei, nimapoo tekepona deli
odoo egee bia dia amawe
dio oso gamenee godee maga
to tolosa kokodo takomo sili
odoo onosee diba tekepo odoo
dee takaga meleeso.”

*Nimapoo ha teli odoo mapoo
sooloo dele*

(Mat 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Mo to duli odoo, ayo nimapoo
ka taka, nimapoo ha teli odoo
ee sooloo dele osoloso niba hegili
odoo mapoo goo tekepo moodee.

²⁸ Nimapoo duwa takeli odoo
dimapoo goo tekepo tolone dimapoo
goomoga tenee. Osoloso nimapoo
dala teneli odoo diba halo Godee
mapoo takee. ²⁹ Osoloso odoo
heeso nee haleegi mapoo kobuguga,
see nee haleegi hodio mapoo
kobugulame heligi magalai tekepo.
Osoloso odoo heeso nee kekeisu
sedi tadoduga, see yimapoo nee
sedidee tenee. ³⁰ Osoloso odoo
heeso namapoo bi howaga yimapoo
wulo tenee. Osoloso odoo heeso
nee bi tolosa toduga nayo nei
yimaga see peedee dalame na takee.

³¹ Esiga edebeeyo nimapoo ogoo goo
moodoolame ka gooleesomo, nei
niyo dimapoo goo hedebe egeesi
masi moodolai tekepo.

³² Niyo hedebe niba sooloo deli
odoo mapoo sooloo dolone dogo,
odoo aboso niba tekepo odoo dalai-
somo? Haya. Bei, tokenee teli odoo
oso diba sooloo deli odoo mapoo nei
diayo sooloo deliso. ³³ Osoloso niyo
hedebe nimapoo goo tekepo moodeli
odoo mapoo tekepo moodooga, ede-
beeyo niba tekepo odoo dalaisomo?
Haya. Bei, tokenee teli odoo diba
nosee egeesee seliso. ³⁴ Niyo teneega
nei tobuloso teneli odoo hedebe

mapoo bi ka tenee domologa, ede-
beeyo niba tekepo odoo dalaisomo?
Haya. Bei, tokenee teli odoo diba
nosee egeesee seliso. Diayo nei talai
ee goolone dia bi odoo abo mapoo
tenee deliso. ³⁵ Esino niba nimapoo
ha teli odoo mapoo sooloo dolone ka
debee. Osoloso dimapoo goo tekepo
moodee. Osoloso dimapoo bi wulo
wulayo teneloso see nei talai doloso
na goolee. Niyo goo hageesi tolone
doga, niba nei toowa talaiso. Osoloso
niba dokodoo badeli Godeeyo owolo
dalaiso. Bei, Godeeye yimapoo
goomoga to koo takeli odoo sabolo
osoloso tokenee teli odoo sabolo
mapoo goo tekepo tenelone ka ba-
doso. ³⁶ Nibada Ama Godee yo
emegei sooloo dolone badoso. Esiga
niba nosee emegei sooloo dolone ka
debee.”

*Odoo heeyo goo tokenee haga na
goolee mele*

(Mat 7:1-5)

³⁷ “Nayo nee odoo heeyo goo ee
goo mauwe na midi, eseega nei nee
goo midileime. Osoloso nee odoo
ee tokenee odoo dee na takee, es-
eega nei no tokenee odoo dalaime.
Osoloso nee odoo oso namapoo goo
tokenee toga, nayo o tokenee goo ee
boobado bigi. Nayo egeesee seega
nei nee goo tokenee onosee boobado
bigileiso. ³⁸ Esiga nayo wulo ten-
emologa, no nei talaiso. Nayo odoo
abo mapoo tenemologa, nei Godee-
eye namapoo toowa tenelaiso. Esiga
Godeeye namapoo tenee goo hagoso
bei molone abo peegoo misigedi-
bileiso. Nayo bi kasee nee odoo
mapoo ka teneesomo, nei Godeeye
nei teiba egeesi namapoo tenelaiso,”
diso.

³⁹ Osoloso Yesuye see wudu
takolone egeesee takaso, “Odoo
howo si oso o odoo hee howo si
ido dilei tekepowa? Haya. Bei, o
bakadio wulu mapoo tigidibigileiso.
⁴⁰ Esiga holaiso goo goolee gie tomolo
oso o eligili odoo oso gooleedoo ee

dagadileime. Haye. Esino yo o eligili odoososo holaiso medee kibiya eligiga, holaiso yayo gooleedoo goo ee o eligili odoososo gooleedoo goosabolo tebileiso.

⁴¹ Nayo kasi maga nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogolone, hee nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega ka pagala? ⁴² Osoloso nee howo mapoo homo toowa egee molo egelega no see kaseega nee odoososo mapoo takolone, 'Nee howo mapoo gelesi pepooko egee molo ayo tabiga,' dee ka takeliyo? No tei goo goolee bakadio gweli odoososo. Bei, daga nee howo mapoo homo toowa egee molo ee tabigi. Egeeseega nee odoowo howo mapoo gelesi pepooko egee molo medee ogoloso nayo tabigilei tebileiso."

Homokoko maga homo o su ee goolee deliso

(Mat 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Esiga homo ko tekepo peli oso ko tokenee koo peli. Osoloso homo ko tokenee peli oso ko tekepo koo peli. Haye. ⁴⁴ Bei, homo susuga ee ko oso pa maga goolee deliso. Esiga pigi ko sabolo geleipi ko sabolo oso wulo homo hee mapoo ko koo peli. Haye. ⁴⁵ Esiga odoososo tekepo oso o sooloo ma kulodu goo tekepo egee molo ee o maga maga woola yilige bigiliso. Osoloso odoososo tokenee oso o sooloo ma kuloduga goo tokenee ee woola yilige bigiliso. Esiga ogoososo oso odoososo sooloo ma kulodu bei mologa, o maga maga goo egeesee takamalaiso."

Odoososo bakadio oso moso tegei

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ "Niyo kasi maga amapoo 'Lodee, Lodee,' dolone dobolone hee nei ayo taka goo ee telega ka poogoosomo? ⁴⁷ Odoososo agayo amapoo sibilesomo mo to duloso mesimo siloga, yo egeesee badalaiso. ⁴⁸ Yo edebeeyo moso togolone mi nelegedi dooloso omou

sooloso moso tegei egeesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo weiso. Esino moso egee dabisile. Bei, moso medee kalawa tegeiga. ⁴⁹ Esino odoososo agayo mo to duloso mesilega siloga, yo odoososo heeso moso togolone omou mi nelegedi doolega, moso tegei egeesi masi badoso. Bei, howo duwolone howo ki simi oso moso omapoo woome kibilega saga goboloso guobuguso."

7

Loum ha teli odoososo gibadeli odoososo tei too

(Mat 8:5-13)

¹ Yesu goo susuga odoososo mapoo eligimelee koodobuloso see Kapeniyum mi mapoo diso. ² Kapeniyum mi mapoo Loum ha teli odoososo 100 gibadeli odoososo badebeiso. Esino domo omapoo yo o tou teli odoososo hee paiye oso talai koola taba molome egeiso. Osoloso yayo o tou teli odoososo egee bia diya gweliso. ³ Esiga yayo Yesuye simi duloso Yu odoososo wiligi odoososo tebisa abo mapoo Yesu idilame diye diso, Yesuye sibilesomo o tou teli odoososo ee tekepo palame. ⁴ Osoloso Yu odoososo wiligi odoososo tebisa egee bia oso sibilesomo Yesu mapoo howolone egeesee takaso, "Iba diya goomogo, nayo dilesomo ha teli odoososo gibadeli ee pidilei. ⁵ Bei, yayo ibada odoososo halo ibada howo gisili moso tegeiso." ⁶ Esemee Yesu to hagee duloso dibolo diso.

Yesu moso koola mapoo dimeleeno, ha teli gibadeli odoososo oso o odoososo abo diye neme, diayo sibilesomo Yesu mapoo egeesee takaso, "Ha teli odoososo gibadeli odoososo oso namapoo to egeesee taka, nayo o moso mapoo dilei yo koo goomogogona. Bei, yo tokenee odoososo, no o moso mapoo na sibiyena. ⁷ Esiga yo see nayo bado mapoo sibilei koo goomogogona. Esino yo goomogogona nayo wulo no egee bado maga toso takeeyena o tou teli odoososo ee tekepo palame. ⁸ Osoloso

yayo see egeesee taka, yo odo abo ma hemiduga tou tolone dia to mapoo mesiloso siliso. Osoloso yima hemi tou teli odo abo dosogona. Esiga yayo dimapoo koo diye daga diliso. Osoloso yayo odo hee mapoo no hamapoo sibeye daga sibiliso. Osoloso goo egee teye daga, yo see goo egee tobuloso teliso. Esiga yo goo egeesee teliga nayo see wulo hamaga badolone toso takeeyena, o tou teli odo ee weidilame.”

⁹ Esemé Yesúye ha teli odo gibadeli odo oso to taka duloso diya howoodooso. Osoloso odo mooloo-goodoo yima hamamee simi omapoo bidi toboloso dimapoo bolone egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, ayo Isalael mi mapoo silee ee ma kulodu odo kibiya tei too odo hee egeesi egele,” diso. ¹⁰ Osoloso ha teli gibadeli odo oso diye di odo diayo see wedi dileso egeino, ha teli gibadeli odo eyo tou teli odo ee weidiloso badoboome egeiso.

Yesúye sobo bauwo owolo giso holo ta maga see hogabidi

¹¹ Osoloso biame abo olo poogoloso hamamee Yesu mi hee Nein mapoo diso. Esemé o hamamee dili odo sabolo osoloso odo abo susuga oso yo dodomo diso. ¹² Yesu dileso beelee osulu miyopoo dumolome odo aboso edebeeyo bia mi maga giso holo gie kauwa ta eyo su imadoloso sibadeeso. Giso holo ta hagee sobo bau heeyo owolo hedebe oso. Osoloso odo susuga oso sobo bau sabolo sibadeeso. ¹³ Lodeeye sobo bau hagee ogoloso yo diya sooloo dolone yimapoo egeesee takaso, “Haga na pise,” diso.

¹⁴ Esemé Yesúye dileso giso holo ta eyo su magoo sa tegei homo su mapoo sigime, odo ta imadoloso diyadee diba omapoo kookoodabaso. Esemé Yesúye giso holo ta yimapoo egeesee takaso, “Mo holo, ayo namapoo takooso, no tebee!” diso. ¹⁵ Esemé giso holo yo hogabuloso

badolone to kemeleeso. Esemé Yesúye giso holo yo owee mapoo ido diso.

¹⁶ Odo susuga oso goo hagee ogoloso diya dio dulone Godee mapoo goomoga goo poudo demeleeso. Egeeseelone diayo egeesee takaga meleeso, “Godee maga to toloso kokodo takomo sili kitulugu odo oso imapoo peled-abadoo. Osoloso Godeeye o odo pidilame olo simidoo,” dee takaga meleeso. ¹⁷ Edebeeyo Yesúye goo moodoo ogoloso Yu odoowo mi Yudiya mi susuga mapoo osoloso mi abo koola omapoo oposusumo diyadeeso.

Yonee odo howo oluguli oso Yesuwo goo duloso woosa (Mat 11:2-6)

¹⁸ Yonee o hamamee dili odo oso Yesúye goo tomo silee ee Yonee mapoo takaso. Esemé Yoneeye goo hagee duloso o hamamee dili odo bakadio oso dileso, Yesu mapoo hageesee woosalo egeye diso, ¹⁹ “No tei Keliso iyo hagee bamolo osomo? O, iyo odo hee bamalaiyo?” diso.

²⁰ Esemé Yoneeyo hamamee dili odo oso dileso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Yonee odo howo oluguli oso iba namapoo sibeye dolone egeesee taka, ‘No tei Keliso iyo bamelee osomo? O, iyo see odo hee bamalaiyo?’ dee taka,” diso.

²¹ Esino biame domo omapoo Yesúye odo paigiga sabolo osoloso odo bo holo paladee sabolo osoloso odo howo siliga sabolo tekepo moodoomo sileeso. ²² Yayo egeeseemo silone Yonee o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, “Niba see wedi dileso Yonee mapoo niyo egei goo sabolo osoloso niyo du goo sabolo takee. Bei, odo howo siliga oso see medee ogowa. Osoloso odo kido tigidiba sabolo see tekepo poloso silesiboso. Osoloso odo kolo e bia sabolo tekepo poloso silesiboso. Osoloso odo dulo tabaga nosee

tekepo poloso to taka dulugamo silesiboso. Osoloso odoo wedia sabolo hogogabuloso see silesiboso. Osoloso to tekepo hagee bi mauwe odoo oso duluga moloso. ²³ Esiga odoo agayo ayo goo moodoo ee ogoloso diayo amapoo tei too goo ee pegelega poogooga, Godeeye dimapoo goomoga goo tenelaiso,” diso.

Yesuye Yonee odoo howo oluguli eyo goo taka
(Mat 11:7-19)

²⁴ Yonee o hamamee dili odoo oso see wedi dime Yesuye odoo mapoo Yoneeyo goo ee takalame bei mooloogooso. Osoloso yayo egeesee takaso, “Niba miwe poo-goo mi mapoo ogoo goo agalame ka diyo? Pooso siboga obuso dabisa ee agalame ka diyo? ²⁵ Niba edebeeyo dugo tekepo kaloso badoboome ee agalame ka diyo? Haye. Bei, dugo tekepo kalagali odoo ee wiligi odoo oso debeli moso tekepo mapoo debeli. ²⁶ Esino niba wulo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ee agalame ka diyo? O. Niyo dileso egei odoo Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei yayo dagadiso. ²⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee egee takoo, o goo ee takooso, ‘Ayo mo to tosili odoo yo daga malalo diye dalaiso.

Yayo nee eli hoodo magalame.’

²⁸ Esiga ayo nimapoo taka, odoo daga hoogoo debei susuga ee Yoneeye dagadilesi badoso. Esino Godeeye wiligi doloso badeli mapoo odoo wuluge oso Yonee dagadilesi ka badoso,” diso.

²⁹ Odoo susuga sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo abo sabolo to hagee duloso Godeeyo goo ee tekepo diso. Bei, diba nose Yoneeye howo ogusigaso. ³⁰ Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso Godeeye goomoga goo diayo ee

talai gowoolone diba howo ogusigilega poogooso.

³¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Epedee domo hamapoo egee do odoo ee odoo kasi masiyo?

³² Diba holaiso masi go domo mapoo dobolone emegei dimapoo nei takoo nei takoo dolone dobolone egeesee takaga meliso,

‘Iyo goomoga kosaiya poume niba hepele, osoloso iyo goohele kosaiya poume niba pupusigele.’

³³ Niba odoo egeesi masi doso. Bei, Yonee odoo howo oluguli oso simi ee yo wo sabolo wain i sabolo namo sile. Esino niyo yo bo holo paladoo dee takeliso. ³⁴ Osoloso hamamee Odoo Holo anosee olo simiso. Ayo sibilesi wo sabolo wain i sabolo namo siloga, niyo a wo sabolo yugune sabolo dooboo nali odoo deliso. Osoloso niyo a tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso tokenee teli odoo sabolo hedebede doloso ka badeli deliso. ³⁵ Esino odoo agayo Godeeye goo goolee tekepo gooleedoloso tomo siloga, yayo Godeeye goo goolee ee tekepo dolone ka eligiso,” diso.

Tokenee teli sobo oso Yesuwo homo hapoo

³⁶ Biame heeso Pelisi odoo Saimonoye Yesu idoloso o moso mapoo nei nalame diso. Esemé Yesu Saimonowo moso mapoo nei nalame biaso. ³⁷ Mi omapoo goo tokenee teli sobo hee badebeiso. Esino yayo Yesuye Pelisi odoowo moso mapoo nei namelee goo ee duloso sisigageli i medee tekepo yoso moodoo howogi mapoo salamasoloso tosimiso.

³⁸ Osoloso Yesuwo miligi maga gauwuloso pusulone o didawoso Yesuwo homo balagieso. Osoloso yayo see Yesuwo homo mapoo o wudu oso tolone adameleeso. Osoloso sisigageli i medee tekepo oso Yesuwo homo mapoo soomeleeso.

³⁹ Osoloso Pelisi odoo Saimonoye goo hagee ogoloso egeesee goolee meleeso, “Odoo hagee tei Godee

maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso diepi, soboso yo sige medee hoodo egeliyo. Bei, sobo hagee goo tokenee teli sobo,” diso.

⁴⁰ Esemé Yesúye Pelisi odoo mapoo egeesee takaso, “Saimon, ayo namapoo goo takalai, a goomogo,” diso.

Esemé Saimonoye egeesee takaso, “Eligili odoo, takee,” diso.

⁴¹ Esemé Yesúye yimapoo egeesee takaso, “Odoo heeso odoo bakadio mapoo molee teneeso. Egeeseelone yayo odoo hee mapoo molee ko 500 tenelone, odoo hee mapoo hedebe molee ko 50 teneeso. ⁴² Esino hamamee odoo bakadio hagee bia dimapoo molee mauwe poogoome, nei o hedebe egeesi yimapoo tenel-ega poogooso. Esemé bi eyo amame-eye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, ‘Bige boobado bigi,’ diso. Esiga odoo bakadio hagee ma kulodu odoo hee kaso bi eyo ama diya ka gooleebuguba?” diso.

⁴³ Esemé Saimonoye nei yimapoo egeesee takaso, “A goolee, molee toowa too odoo oso ama diya goolee malaiso,” diso.

Esemé nei Yesúye Saimon mapoo egeesee takaso, “Nayo tei goo takoo,” diso.

⁴⁴ Yesúye sobo mapoo bolone Saimon mapoo egeesee takaso, “No sobo hagee ege! Ayo nee moso mapoo sibume, nayo mo homo hapalame howo amapoo tenele. Esino sobo hagoso o didawoso mo homo hapoloso see o wuduso mo homo taso. ⁴⁵ Osoloso ayo nee moso sibume nayo goomogolone a edele. Esino ayo nee moso mapoo simi domo omaga sobo hagoso mo homo mapoo adamelee koodobile.

⁴⁶ Osoloso nayo olipi i oso mo wiligi mapoo soole. Esino sobo hagoso sisigageli i medee tekepo oso mo homo mapoo sooso.

⁴⁷ Esiga ayo namapoo taka. Sobo hagee o goo tokenee susuga olo hapoloso boobado buguso. Esiga

sobo hagoso a diya goolee goo ee weliga yilige buguso. Esino odoo agayo ayo o goo tokenee pepooko hedebe hapoloso boobado buguga, yayo a goolee goo ee haga toowanee,” diso.

⁴⁸ Osoloso Yesúye sobo omapoo egeesee takaso, “No nee goo tokenee susuga ee olo hapoloso boobado buguso,” diso.

⁴⁹ Esemé odoo abo yibolo hodobo dobolone nei nalaga melee odoo oso goo hagee ogoloso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Odoo hagee odoo ogumo? Yayo goo tokenee hapoloso kasee boobado bugu domo ka silosomo?” diso.

⁵⁰ Diayo egeesee takomolome Yesúye sobo yimapoo egeesee takaso, “Nayo tei too goo maga badoboso kookaiyo gie badeli nayo olo tooso. Esiga no goomoga sabolo di,” diso.

8

Sobo aboso Yesubolo di

¹ Goo hagoso dilesi koodobume, Yesúye to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligimo silone, mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibiso. Osoloso o hamamee dili odoo 12 yibolo hodobo sileeso.

² Osoloso sobo paigiga Yesúye tekepo moodoo sabolo osoloso sobo bo holo paladee Yesúye tekepo moodoo oso Yesubolo sileeso. Sobo egee bia hagoso: Meli, o hu hee Magadalin. Yesúye sobo hageeyo kulduga bo holo 7 peegoo hasiso buguso. ³ Osoloso sobo hee Helodeeyo moso bali odoo hee Kusayo osobo Yowana, osoloso Susana, osoloso sobo abo dibolo silesibiso. Sobo hagee bia oso Yesu sabolo osoloso o hamamee dili odoo sabolo dimapoo diayo dia molee oso diba pidimo silesibiso.

Witi wo ko segei maga wudu taka (Mat 13:1-9; Maka 4:1-9)

⁴ Odoosusuga mi opusomo opusomo di maga sibilesomooloogoodeme Yesuye wudu taka hamaga opususo, ⁵ “Biame heeso odoo hee witi wo ko segelame diso. Yo witi wo ko sogomo sileeme, ko abo eli domo mapoo misigedibaso. Esemeebeeyo eli omaga silesibulone witi wo ko dia homosotopoomo dime sósosibilesone. ⁶ Esemewiti wo ko abo ee yugogisi mi mapoo misigedibaso. Osolosobou gasibilesopalame sino haga booloogelega wediaso. Bei, yugogisi mi ee ma kulodu howo mauwega. ⁷ Osolosowiti wo ko abo obu ma kulodu misigedibaso. Esino haga booloogelega saga paladeeso. Esino oso polone obu sabolopalagatiso tiadolone witi wo susugawediaso. ⁸ Osolosowiti wo ko abo mi tekepo mapoo misigedibaso. Osolosobou pisolosokauwuloso ko diya palagaso. Esemewiti wo ko susuga oso ko pa homokoko 100 egeesi oso palagaso.”

Yesuye to hagee takoloso tobudulone toso neligidi egeesee takaso, “Odooniba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui!” diso.

*Wudu taka goo eyo bei
(Mat 13:10-23; Maka 4:10-20)*

⁹ Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Wudu taka goo hageeyo bei kasiyo?” diso. ¹⁰ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee ogoloso gooleedalaiso. Bei, daga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee mada meleeso. Esino epei nimapoo woola ka yilige buguso. Esino odoo abo mapoo ayo biame susuga wudu takeliso. Bei, ‘diayo ogoloso medee kibiya egelega pagalame.

Osolosodiayo duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedelega pagalame.’

¹¹ Esiga wudu taka goo eyo bei hagoso: Witi wo ko ee Godeeyo to

oso. ¹² Esiga odoo abo witi wo ko eli domopoo misigediba egeesi masi doso. Diba to tekepo duliso. Esino Godeeyo to hagee dibada sooloo ma kulodu egee molo ee boobado bigilame Saitenso dimapoo boobado bigili goo teneliso. Bei, diayo to omapoo tei toloso gie badeli teyaga. ¹³ Esiga odoo abo witi wo ko yugogisi mi mapoo misigediba egeesi masi doso. Esiga diba Godeeyo to taka duloso goomoga sabolo medee teliso. Esino witi wo ko oso yugogisi mi mapoo polone o too medee meilega pogoogee, diba onosee egeesee seliso. Godeeyo to oso dibada sooloo ma kulodu too medee koo meili. Osolosodiayo Godeeyo to duloso biame deiyepo mapoo wulo tei teliso. Esino diayo Godeeyo to mapoo tei too maga, hegi goo sabolo dala goo sabolo oso dimapoo siboga, diayo Godeeyo to mapoo tei too goo ee saga pegeliso. ¹⁴ Osolosodoo abo witi wo ko oso we ti kauwe kadema kulodu misigediba egeesi masi doso. Diba Godeeyo to duloso to ee teliso. Esino mi toowayo gie badeli goolee sabolo, osolosobi bei doloso dabalai goo gweli sabolo, osolosodibada su oso goomoga goo ee goolee sabolo diyadulone dibada tei too tokenee peliso. Goo egeesi maga diayo tei too goo oso homokoko masi koo peli. ¹⁵ Osolosodoo abo witi wo ko mi tekepo mapoo misigediba egeesi masi doso. Diayo dibada sooloo ma kuloduga tekepo goo gweli sabolo osolosogoomoga sabolo Godeeyo to duloso dibada sooloo ma kulodu medee tei teliso. Osolosodiayo o to kibiya kookoodoloso, dobolone homokoko masi diya peliso.”

*Mo to medee dui
(Maka 4:21-25)*

¹⁶ “Edebeeyo keme poulosotolo oso koo gagali, osolosomada koo mageli. Yo keme poulosowoola mapoo pou mageliso, edebeeyo

moso kulodu gasibilesa gadeebugu ee agalame. ¹⁷ Bei, goo susuga epedee mada egee molo, see hamamee odoo susuga oso agalame woola peledabalaiso. Osoloso odoo susuga oso koo duli goo ee see odoo susuga oso dulame woola yilige bigileiso. ¹⁸ Mo to hagee niyo medee dui. Bei, to taka medee duli odoo mapoo Godeeye goo goolee tekepo tenelaiso. Esino edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee yo gooleedoo doloso mo to dulega poogooga, Godeeye yimapoo goo goolee pepooko egee molo see eyo peedee dalaiso,” diso.

Yesuwo owee sabolo omolo dio sabolo

(Mat 12:46-50; Maka 3:31-35)

¹⁹ Biame heeso Yesuwo owee sabolo omolo dio oso Yesu agalame sibadeeso. Esino odoo bei diya mooloogoodoloso ka doboome, diba Yesuye badebei mapoo hoddu dilei tebile. ²⁰ Esemee odoo heeso diba ogoloso, Yesu mapoo egeesee takaso, “Noowee sabolo osoloso nomolo dio sabolo oso peegoo no agalame balaga moloso,” diso. ²¹ Esemee Yesuye odoo mooloogoodoo mapoo nei egeesee takaso, “Edebeeyo Godeeye eligi goo ee duloso mesimo silesiboga, diba mo wee dio osoloso molo dio oso,” diso.

Yesuye i sabolo howo ki sabolo hamaga taka

(Mat 8:23-27; Maka 4:35-41)

²² Biame heeso Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Iba abei hodiokoo dalo soowoomo,” diso. Esemee diba du mapoo bulumaloso soowadeeso. ²³ Diba abei domopooga damolome, Yesu tila poogoome tiaso. Esemee haga booloogelega i toowa sibume, abei omapoo howo ki toowa simiso. Esemee howo ki toowa oso sibulone dibada du ma kulodu howo sasoo oso diba dia du sabolo howomoo owulame siso.

²⁴ Esemee Yesu o hamamee dili odoo oso dileso, Yesu tidilone

egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba howomoo owuloso wedilame see!” diso.

Esemee Yesu tia hogabuloso to-budulone i sabolo howo ki sabolo koodobilame to kitulugu sabolo takaso. Esemee i sabolo howo ki sabolo simi saga omapoo koodobiaso. ²⁵ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo tei too kasomo?” diso.

Esemee Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee ogoloso howoogadoloso obugulone diesono egeesee takaga meleeso, “Odo hagee odoo ogumo? I sabolo howo ki sabolo o to duloso koodobiaso,” dee takaga meleeso.

Yesuye odoo bo holo pala ee tekepo moodoo

(Mat 8:28-34; Maka 5:1-20)

²⁶ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo sabolo Gelili mi maga abei daloso Gelasa mi mapoo peledabaso.

²⁷ Yesu du maga widi pee mapoo pubalogolone egeino, odoo bo holo pala oso yo tugodalame sibume egeiso. Odo hagee daga hoogoo dobudu boodo diwe silone biame susuga odoo bi mapoo badeli.

²⁸⁻²⁹ Bei, bo holo oso kitulugu oso yimapoo toga edebeeyo ki tiso yo tialogoloso mageliso. Esino bo holoso kitulugu oso ki tiso tialogoloso magoo ee kookoobuguloso odoo ee idoloso dobudu diliso. Esino odoo hagoso Yesu ogoloso miyomoo gasuwoloso gwa sabolo tiamolone toso neligidi yimapoo egeesee takaso, “Dokodoo badeli Godeeyo owolo Yesu, nayo amapoo ogo goo moodoolame ka simiyo?” diso. Osoloso yayo Yesu mapoo howoolone see egeesee takaso, “Nayo amapoo dala na tenee,” diso. Odo bo holo pala oso to hageesee taka. Bei, daga Yesuye bo holo odoo ma kulodu egee bado mapoo takolone peegoo gasibeye, dee takeme ka taka.

³⁰ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nee hu ogumo?” diso.

Eseme yayo to nei egeesee takaso, “Ibada hu ee Bei,” diso. Bei, bo holo susuga oso yima kulodu doso. ³¹ Eseme bo holo odoo ma kulodu debei oso egeesee takaga meleeso, “Nayo iba Dou mi mapoo na seesee peegee,” dee takaso.

³² Eseme biame omapoo, esia ma dokodoo be hu susuga oso mooloo-goo doloso, mi nalagamo silesibiso. Eseme bo holo odoo ma kulodu debei oso Yesu mapoo howoolone egeesee takaso, “Iba be ma kulodu galaga di dee takee,” diso. Eseme Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba be ma kulodu galaga dilei soowa!” diso. ³³ Eseme bo holo susuga oso odoo ma kuloduga peegoo galaga dilesos see be ma kulodu galaga diso. Eseme be susuga oso godobia maga kukolo meilesos, howomoo wediaso.

³⁴ Eseme be bali odoo oso goo hagee ogoloso kukulo dilesos dia mi mapoo osoloso mi pepooko abo mapoo goo egee takomo diso. ³⁵ Eseme odoo susuga oso goo hagee duloso ee agalame sibadeeso. Diba sibilesos egeinos, bo holo pala odoo ee tekepo polosos Yesuwo homos beiyopoo badolone goo goolee tekepo tolosos dugos kalosos badoboome egeisos. Eseme diba diya ebigasos. ³⁶ Eseme Yesuye odoo bo holo pala ee tekepo moodoom egei odoo oso diayos egei goo ee agalame sibadee odoo dimapoo oposusos. ³⁷ Eseme Gelasa mosobias odoo susuga sabolos osolosos koolas omapoo debelis odoo susuga sabolos osos Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hamaga sagas peegoo di,” diso. Bei, diba Yesuye goos moodoo mapoo ogolosos diyas obugumes. Eseme Yesu dilames yo du mapoo dabagasos.

³⁸ Eseme odoo bo holo pala Yesuye tekepo moodoo osos Yesubolos dilames goomogasos. Esinos Yesuye yimapoo egeesee takaso, ³⁹ “Haye. No abolos na sibe. No nee mi mapoo sees wedi dilesos Godeeyes namapoo goos toowas moodoo goos ee oposisis,” diso. Eseme odoo yo o mi mapoo sees wedi dilesos,

Yesuye yo tekepo moodoo goos ee oposusumos sileesos.

Yesuye Yailaseeyo owolos ta ee sees hogabilames tekepo moodoo sabolos osolosos sobos paiyes tekepo moodoo goo

(Mat 9:18-26; Maka 5:21-43)

⁴⁰ Yesu sees abeis hodiokos dalos sibumes, yo bolones debei odoo susuga osos yayo simi ogolosos diyas goomogasos. ⁴¹ Eseme omapoo hagas booloogelegas odoo hees, Yu odoo dias howo gisilis mosos gibadelis odoo tabas, Yailaseeyes, sibilesos Yesuwos homos beiyopoo gawusolosos badolones Yesu mapoo howoolones egeesee takaso, “No mososopoo sibe! ⁴² Bei, mosos sobos holo hedebe, o dugos 12, paiyes osos olotalesos soomolosos,” diso.

Eseme Yesuye Yailaseeyos mosopoo dumolomes elis domopoo odoo susuga osos yima hodus diyas mooloo-goo dolosos dulones nei halagabugus nei halagabugus domos diyadeesos. ⁴³ Osolosos odoo mooloo-goo dolosos diyadees ee mas kulodus sobos hees asos wooloomalosos badebeis sabolos disos. Yo asos wooloomalosos badebeis ososes dugos 12 poogoosos. Esinos odoo heesos yo tekepo moodoolais tebilis. ⁴⁴ Esinos sobos hagosos Yesu dumolomes, madas miligiyopoogas sibilesos Yesuwo dugos su mapoo sigemes, asos wooloomas osos sawos soomelees omapoo sagas koodobiasos.

⁴⁵ Eseme Yesuye egeesee takaso, “Odoos agayos a kas sigobas?” diso.

Esinos odoo susuga osos Yesu sigiles dolosos diyas pulugumes, Pitayes Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligis odoo, odoo susuga osos nobolos hodobos dulones no kas sigos domos du,” diso.

⁴⁶ Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Haye. Egeesee sele. Odoos heesos a kas sigiwas. Eseme odoo weidilames moodelis kitulugus amas meles osos peegoo di mawos gooleedosos,” diso.

⁴⁷ Sobos hagosos goos moodoo ees madas magalais tebilis dolosos gooleedolosos kikiligas sabolos dilesos, Yesuwo homos beiyopoo gasuwolosos

badebeiso. Osoloso Yesuye sobo yo weidilame moodoo goo sabolo, osoloso yayo Yesu sige goo ee oposusume odoo susuga oso duso. ⁴⁸ Esemé Yesuye sobo yimapoo egeesee takaso, “Mo sobo holo, no tei too maga no olo tekepo paso, esiga no mesie sabolo di,” diso.

⁴⁹ Osoloso Yesuye sobo yimapoo to takomolome, odoo heeso Yailaseeyo moso abaga sibilesa, Yailas mapoo egeesee takaso, “Nee sobo holo olo ta moloso. Esiga nayo eligili odoo hamapoo wulo goo mauwe na ido sibe,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye goo hagee duloso Yailas mapoo egeesee takaso, “No haga na ebi, wulo amapoo tei te. Egeeseega nee sobo holo ta egee molo see weidileiso,” diso.

⁵¹ Diba dileso mosopoo doboome, Yesuye dulone hedebe Pita, Yonee, Yemes, osoloso sobo holo eyo owee dio ama dio ono gilimadoloso, moso kulodu galagadiso. ⁵² Diba moso kulodu galagadilesa egeino, odoo susuga oso sobo holo ta ee halo pupusiga molome egeiso. Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba egee pupusiga molo epedee omapoo koodobie. Bei, sobo holo yo koo ta moloso. Esino yo wulo tia moloso,” diso.

⁵³ Esemé Yesuye egeesee taka duloso diba yiligaso. Bei, sobo holo oso ta diba olo egeiga. ⁵⁴ Esino Yesuye sobo holo ta eyo dee mapoo tolosa yimapoo egeesee takaso, “Sobo holo, no tebee,” diso. ⁵⁵ Esemé sobo holo ta ee o gie badeli see wedi sibume, yo hogabuloso tabaso. Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Sobo holo mapoo nei tenee,” diso. ⁵⁶ Esino sobo holo eyo ama dio owee dio goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niso egei goo hagee odoo abo mapoo na takee,” diso.

9

Yesuye o hamamee dili odoo 12 diye di

(Mat 10:5-15; Maka 6:7-13)

¹ Yesuye o hamamee dili odoo 12 gilimadoloso dimapoo kitulugu teneeso, diayo bo holo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugu domo silesibulone odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. ² Osoloso yayo diba diye diso, diayo dileso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo eligimo silesibulone, odoo paigiga sabolo tekepo moodoo dalame. ³ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo dulone, susu, osoloso o, osoloso wo, osoloso molee, osoloso kali bi bakadio na todi, wulo hedebe todi. ⁴ Niba mi omapoo dileso peledobooga, omapoo edebeeyo niba o moso mapoo ido pologa, moso hedebe omapoo tia melee. Osoloso niyo mi omaga mi hee mapoo dulone, mi egee wulo poogoo du domo silesibe. ⁵ Osoloso niyo mi hee mapoo dileso edebeeyo niba o moso mapoo ido pelega poogooga, niba mi egee poogoo dulone, nee homo mapoo basago mologa omapoo tegene peegee, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame,” diso. ⁶ Osoloso diba see diyadeeso. Diba mi hee maga mi hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to tekepo takomo silesibiso. Osoloso odoo paigiga susuga see tekepo moodoo domo silesibiso.

Helodeeye goo tiadoo

(Mat 14:1-12; Maka 6:14-29)

⁷ Yesuye moodoomo sili goo susuga ee Gelili mi ee bali odoo Helodee duso. Esemé goo hagee duloso yo diya goo tiadooso. Bei, odoo aboso Yesuwo goo mapoo egeesee takaso, “Yo Yonee odoo howo oluguli ta maga see ka hogabiadoo,” diso. ⁸ Osoloso odoo aboso egeesee takaso, “Yo Ilayadoo.” Osoloso odoo aboso

egeesee takaso, “Yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo,” diso. ⁹ Esem Helodeeye goo hagee duloso egeesee takaso, “Yonee ayo wooloomeye neme olo woolomaso. Esino ayo goo toowa hagee dumolo ee agamo goo ee dumolosomo?” diso. Yo diya goo tiademe, yayo Yesu agalame diya goomogaso.

Yesuye odo 5,000 mapoo nei pi
(*Mat 14:13-21; Maka 6:30-44; Yon 6:1-14*)

¹⁰ Yesuye diye di odo 12 diba see wedige sibilesu, goo diayo moodoo sabolo osoloso goo diayo eligi susuga ee Yesu mapoo oposususo. Osoloso Yesuye diba gilimadoloso Betesaida mi mapoo dibusomo dabalame diyadeeso. ¹¹ Esino odo susuga oso goo hagee duloso diba nose hamamee diyadeeso. Esem diayo simi Yesuye ogoloso diba gilimadoloso dimapoo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee eligilone odo paigiga sabolo weidilame tekepo moodoo demeleeso.

¹² Yesu yo egeeseemo sileeme, o hamamee dili odo oso habe sibilesu yimapoo egeesee takaso, “Odo susuga hagee epedee diye dee, diba mosobia koola omapoo dileso dieso nei nalai sabolo moso tilei sabolo ee esilame. Bei, mi iyo hagee do mapoo nei iyo nalai sabolo moso iyo tilei sabolo mauwedoo,” diso.

¹³ Esem Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo dimapoo nei tenee,” diso.

Esem diayo nei egeesee takaso, “Odo hagee diya bei. Esino imapoo wo si hedebe dee tiadoo sabolo di bakadio sabolo moloso. Esino nayo imapoo nei abo talame diye doloso ka takala?” diso. ¹⁴ Bei, biame omapoo mooloogoodoo ee ma kulodu gisowe hesiga ee 5,000.

Esem Yesuye o hamamee dili odo dimapoo egeesee takaso, “Odo susuga nei nalame odo 50 egeesiso

mooloogoodoo ka buluma, odo 50 egeesiso mooloogoodoo ka buluma dee takee,” diso. ¹⁵ Esem odo susuga olo nei nalame egeesee bulumamo diso. ¹⁶ Osoloso wo si dee tiadoo sabolo di bakadio Yesuye toloso, Kei mi ma dokodoo bolone nei pidilame goomoga goo Godee mapoo takaso. Osoloso yayo wo popeiloso di bakadio agisaloso, o hamamee dili odo mapoo piso, see diayo odo susuga mapoo pilame. Esem diayo wo si popei sabolo di hwei sabolo odo susuga mapoo piso. ¹⁷ Esem odo susuga nei ne oso diya edigime nei hosudelega abo poogooso. Osoloso diayo nei naloso abo poogoo ee Yesu o hamamee dili odo oso misigamo dileso bou tegei mapoo soo 12 egeesi metamagisaso.

Pitaye Yesuwo goo yilige bugu
(*Mat 16:13-19; Maka 8:27-29*)

¹⁸ Biame heeso Yesu obusomo Godee mapoo takolone badoboome, o hamamee dili odo oso yimapoo sibadeeso. Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo a odo ogu deliyo?” diso.

¹⁹ Esem diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Odo aboso taka no Yonee odo howo oluguli dee take-liso. Aboso taka no Ilaya deliso, osoloso odo aboso taka no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee daga badebei oso ta maga hogabuloso see ka simidoo, dee take-liso.”

²⁰ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Esino nei niyo a odo ogu deliyo?” diso.

Esem Pitaye nei egeesee takaso, “No Godeeye hudi magoo Kelisoso,” diso.

²¹ Esem see Yesuye nei o hamamee dili odo dimapoo egeesee takaso, “Niyo odo abo mapoo takolone a Keliso dee na takee,” diso.

Yesuye eyo talai goo ee taka
(*Mat 16:21; Maka 8:31*)

²² Osoloso see tobu Yesuye o hamamee dili odo dimapoo egeese takaso, “Odo Holo, a dala toowa bei talaiso. Osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, tei moso wiligi odo tebisa sabolo, tei eligili odo sabolo oso a diya gowoolone pagalaiso. Osoloso edebeeyo a teli mapoo magalaiso. Esino biame bakadio midoo ma kulodu ta mološo biame hee mapoo see hogabileiso.”

Yesuye yayo di hamamee dilei goo ee eligi

(Mat 16:24-28; Maka 8:34-38)

²³ Yesuye see odo susuga mapoo egeese takaso, “Edebeeyo ayo di hamamee sibilei goomogoga, yo daga eyo goomoga goo tomo sili ee poogoloso, biame susuga ma kulodu eyo talai sabolo dala toowa talai goo sabolo medee mopoodoo doloso ama hamamee ka sibe. ²⁴ Osoloso odo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame seega, yo o gie badeli ee osugobalaiso. Esino odo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁵ Esino odo agayo mipoo toowa hamapoo badolone, eyo goomoga goo susuga tomo siloso, hedebe gie badeli goo ee telega dagaduga, yo see ogo goo talaisomo? Mauwe. ²⁶ Osoloso odo agayo abo osoloso mo to mapoo gowooga, Odo Holo ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo, osoloso mo Maye toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye oso toowa doloso debei omaga gadeebugu sabolo sibilesonei diba gowoolaiso. ²⁷ Esiga ayo nimapoo ka taka. Nima kulodu odo abo olo doso, diba Godeeye wiligi doloso badalai biame oso simi ogoloso, hamamee wedileiso,” diso.

Yesu o su opusomo di
(Mat 17:1-8; Maka 9:2-8)

²⁸ Osoloso biame 8 egeesi poogoloso, hamamee Yesuye du-lone, Pita, Yonee, osoloso Yemes eese gilimadoloso mubi dokodoo Godee mapoo takalame palaso. ²⁹ Yesuye Godee mapoo takomolome, o mudu opusomo doloso o dugo diya heliye poloso omaga poniso. ³⁰ Esem haga booloogelega, Ilaya dio Moses dio galaga sibilesone Yesubolo to kemeleeso. ³¹ Diayo Kei mi diya gadeebugu sabolo peledoboloso Yesuye Godeeyo to dodolone Yelusalem mapoo dileso talai goo ee oposususo. ³² Pita o odo abo sabolo tiesaloso hogogabuloso keese egeino, Yesu yayo toowa doloso badeli goo omaga o gadeebugu sabolo tobudulone odo bakadio sabolo to kesamolome egeiso. ³³ Odo bakadio oso Yesubolo to kesameleso dilame doboome, Pitaye medee goo goolega Yesu mapoo egeese takaso, “Wiligi odo, iba hamapoo dabalai tekepo. Esiga iyo waseme bakadio hedebe di teegalaiso. Hee nee, hee Moseseeyo, osoloso hee Ilayayo,” diso.

³⁴ Pita to osee komolome, koloboso sibilesone diba gidiseme, diya ebigasoso. ³⁵ Osoloso kolobo maga toso egeese taka, “Hagee mowolo, ayo hesia oso. Esiga o to medee dui!” diso. ³⁶ Kolobo ma kuloduga to taka koodobuloso, diayo Yesu obusomo tobudume egeiso. Pita diayo mubi ma dokodoo egei goo ee odo abo mapoo saga takele.

Yesuye giso holo bo holo pala tekepo moodoo

(Mat 17:14-18; Maka 9:14-27)

³⁷ Diba biame hee mapoo mubi maga kumoo meilesone doboome, odo susuga oso Yesuye badebei mapoo saga sibadeeso. ³⁸ Esem odo mooloogoodoo ma kuloduga odo hedebeso toso neligidi Yesu mapoo egeese takaso, “Eligili odo, ayo namapoo howaso, nayo mo

giso holo agalame sibe. Bei, yo mo holo hedebege. ³⁹ Bei, bo holo oso yimapoo pologa, yo kikiliga sabolo homodobuloso gwa sabolo molone maga maga makawo ti diliso. Bo holo oso yimapoo dala tenemolome yo biame susuga ma kulodu haga medee koo sili. ⁴⁰ Esino ayo nee hamamee dili odoo mapoo bo holo hagee peegoo hasiso bigi deme, diayo peegoo hasiso bigilei tebilena,” diso.

⁴¹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Niba tei too mauwe tokenee odoo. Niyo amapoo tei talame a biame kasolo nibolo hodobo ka badalaiyo? Esino nowolo amapoo ido sibe,” diso.

⁴² Giso holo Yesu mapoo ido sibu-molome, bo holo yimapoo pala oso kilikolone mi mapoo homodobiaso. Esemee Yesuye bo holo peegoo hasiso buguloso, yo tekepo poloso oma mapoo ido diso. ⁴³ Esemee odoo susuga oso Godeeye kitulugu goo ogoloso diya howoogadooso.

Odoo susuga oso Yesuye goo moodoo susuga ee osee goolone do-boome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁴ “Odoo Holo, a ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Esiga niba ayo epedee goo hagee takoo na boobadee,” diso. ⁴⁵ Esino o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo eyo bei medee kibiya gooleedele poogooso. Bei, goo eyo bei ee dimaga mada magoloso meleeso. Esemee diayo see Yesu mapoo woosalai ebigaso.

Odoo agayo toowa doloso ka badalaiyo?

(Mat 18:1-5; Maka 9:33-37)

⁴⁶ Yesu o hamamee dili odoo oso dima kulodu odoo agayo toowa doloso ka badalaisomo, doloso dieso nediliyo toso agadigasao. ⁴⁷ Esino Yesuye dibada goo goolee ogoloso holope idoloso yima koola mapoo sibilesa tobudume, o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁸ “Odoo agayo holope hageesi masi

mo hu maga yibolo badalame idoga, yayo a idoso. Osoloso odoo agayo a idoga, yayo mo Ma a diye di ee idoso. Esiga nima kulodu odoo agayo eyo nediliyo pepooko daga, yo see toowa doloso badalaiso,” diso.

Edebeeyo namapoo ha telega badoga, yo nee odooso
(Maka 9:38-40)

⁴⁹ Esemee Yoneeye egeesee takaso, “Wiligi odoo, iba odoo heeso bo holo ee nee hu sabolo odoo ma kuloduga peegoo hasiso bugume egeiso. Esemee iyo yo hamaga takaso. Bei, yo ibada mooloogoodoo ma kulodu koo badeli,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo na hamaga takee. Bei, edebeeyo nimapoo ha telega badoga, yo nibada odoo oso,” diso.

Samaliya odooso Yesu gowe

⁵¹ Yesu yo Kei mi ma dokoodoo ido palai biame ee olo koola too-boome, yo Yelusalem mapoo dilame goomogaso. ⁵² Esemee yayo odoo abo Samaliya mi ee ma kulodu mi pepooko hee mapoo malalo diye diso, diayo dileso omapoo yayo tilei moso ee mopoodoo dalame. ⁵³ Esino mosobia oso Yesuye Yelusalem mapoo dileigo di goo ee duloso, diayo yo gowoolone yimapoo moso tenele. ⁵⁴ Esemee Yesu o hamamee dili odoo Yonee dio Yemes dio goo hagee duloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, douso mosobia odoo hagee piligilame, iyo Kei mi ma dokodooga dou toose dee takalai, no goomogoso?” diso. ⁵⁵ Esino Yesuye dimapoo bidi toboloso tobudulone dimapoo diya takaso. ⁵⁶ Osoloso diba see mi hee mapoo diyadeeso.

Yesu dadalai doloso to taka odoo
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo eli maga diyadaga molome, odoo hedebe oso sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo mi hee

kamapoo dusomo, ayo no deede sileiso,” diso.

⁵⁸ Yesuye yimapoo nei egeese takaso, “Dobu so oso debeli mi ee moloso. Osoloso sóso tieseli ou moloso. Esino Odo Holo, ayo tieli moso mauwe,” diso.

⁵⁹ Esemee Yesuye see odo hee mapoo egeese takaso, “Nayo a deede sibe,” diso.

Esino odo ogoso nei egeese takaso, “Lodee, nayo epedee amapoo biame tenee, ayo mo ma toga midoosolaiya,” diso.

⁶⁰ Esemee Yesuye yimapoo nei egeese takaso, “Dio maga odo wedia oso dieso nediliyo odo wedia ee midoosodolone dabalai tekepo. Esino no sibiles Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odo mapoo takomo sile,” diso.

⁶¹ Esemee odo heeso see egeese takaso, “Lodee, a nama hamamee dadalai goomogo. Esino a epedee hamapoo mo soosoo dimapoo emegei di to takalame dia,” diso.

⁶² Esemee Yesuye see yimapoo nei egeese takaso, “Odo agayo ama hamamee dodolone see wedi dilame hamamee bidi ogo domo duga, odo egesi masi oso Godeeye wiligi doloso badeli goo ee halo tou talai tebile,” diso.

10

Yesuye odo 72 diye di

¹ Goo hagoso dileso koodobume, Lodeeye odo 72 hesigaso. Osoloso dima kulodu odo bakadio tooboo bakadio tooboo doloso yayo dilei mosobia pepooko mapoo diba malalo diye diso. ² Egeeseelone yayo dimapoo egeese takaso, “Homolee ma kulodu bi susuga ee olo teeleegeeloso goolai ee moloso. Esino bi ee gooloogalai odo ee haga beinee. Esiga homolee gibadeli odo mapoo woose, yayo o homolee ma kulodu bi susuga teeleegee ee

gooloogali odo diye dalame. ³ Esiga niba di! Esino niba goolee sabolo di. Bei, ayo niba sipi be hu pe masi dobu so kamanali oso egee do mi ma kulodu diye deeso. ⁴ Niba dulone molee sabolo, o sabolo, osoloso homo mapoo kali bi sabolo na todi. Osoloso niba eli domopoo dulone, odo abo tugodoloso dibolo to na ke.

⁵ Niyo mi hee mapoo dileso peledobooga, moso kamapoo gilimado polosomo, niyo daga moso mapoo egee do odo mapoo emegei di to takolone, ‘Godeeye mesie goo nibolo mele,’ dee takee. ⁶ Esiga mesie odo oso moso ee ma kulodu daga, niyo emegei di to taka oso dibolo osee malaiso. Esino moso ee ma kulodu debeli odo koo mesili daga, niyo emegei di to taka oso dibolo malaime. ⁷ Osoloso moso kasee nimapoo ka teneesomo, niba moso hedebe omapoo debee. Osoloso niba moso hedebe omapoo dobolone, diayo nimapoo nei teneega, nei ee nolone ka debee. Bei, tou teli odo ee dia nei talai tebiliso. Esiga niba moso hee mapoo dobolone, moso hee mapoo na du dee.

⁸ Niba mi hee mapoo duga, mosobia odo oso emegei dolone nei teneega, hedebe ee namelee. ⁹ Osoloso mi omapoo odo paigiga tekepo moodoogolone dimapoo ‘Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima koola mapoo moloso,’ dee takee. ¹⁰⁻¹¹ Esino niba mi hee mapoo dileso peledobooga, mosobia oso niba gowoolone moso tenelega poogooga, niba diayo bia eli domopoo dileso, to kitulugu sabolo dia mi basago oso nibada homo mapoo obooga ee dia howo woola mapoo te, Godeeye komonolone dimapoo dia goo tokenee eyo nei tenelai goo ee gooleedalame. Osoloso niyo dimapoo egeese takee, ‘Niba medee goolee, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee koola hamapoo moloso.’

9:61: 1Ki 19:20 **10:1:** Maka 6:7 **10:2:** Mat 9:37-38; Yon 4:35 **10:3:** Mat 10:16 **10:4:** Mat 10:7-14; Maka 6:8-11; Luka 9:3-5 **10:7:** 1Kol 9:6-14; 1Tim 5:18 **10:8:** 1Kol 10:27 **10:10-11:** Diye 13:51; 18:6 **10:12:** Gen 19:24-25; Mat 10:15; 11:24

¹² Esiga ayo nimapoo taka, mosobia kaso niba sibadeega, ogoloso goomoga sabolo niba iyadelega poogooga, nei Godeeye midilei biame omapoo dala toowa diayo talai oso Sodom mosobia oso dala talai ee dagadileiso.”

Yesuye tei tele poogoo mosobia odoo mapoo taka
(Mat 11:20-24)

¹³ “Ye-ee! Kolasin mosobia odoo osoloso Betesaida mosobia odoo sabolo. Dala toowa oso niba bamoloso. Bei, ayo nibada mi mapoo goo toowa mudu opusomo opusomo di ee moodoogamo silee egeesi masi Yu odoonee mosobia Taya mapoo osoloso Saidon sabolo mapoo moodoogamo silee diepi, diba haga booloogelega, dibada goo tokenee maga miligi pialoso debeli. Osoloso diayo dibada goo tokenee maga miligi pia goo ee eligilone dugo tokenee megigaloso dosou holugaloso silesibili. ¹⁴ Goo egeesi maga Godeeye goo midilei biame mapoo dala toowa Kolasin mosobia sabolo osoloso Betesaida mosobia oso talai oso Taya mosobia sabolo osoloso Saidon mosobia oso dala talai ee dagadileiso. ¹⁵ Esino Kapeniyum mosobia odoo niba biame omapoo Kei mi ma dokodoo ido palaiso, doloso goolee sabolo dosomo? Haye, niba toloso Dou mi mapoo toodalaiso.

¹⁶ Esiga odoo agayo nibada to duloso toga, yo mo to tolone ka seeso. Esino odoo agayo nibada to duloso niba diya gowooga, yo a gowoolone ka seeso. Esino odoo agayo a gowooga, yayo mo Ma a diye di ee gowoolone ka seeso,” diso.

Odoo 72 oso see wedi simi

¹⁷ Yesuye odoo 72 diye di oso goomoga sabolo see wedi sibilesi egeese takaso, “Lodee, iyo nee hu sabolo takomo sileeme, bo holo odoo ma kulodu debei oso ibada to duloso mesiloso peegoo galagadiso,” diso.

¹⁸ Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Keiso saga egee ebedigebugu egeesi masi Kei mi ma dokodooga Saiten miyomoo homodobume ayo egeiso. ¹⁹ Esiga niba dui, niyo hebise sabolo homolobe sabolo mapoo dokodoo nibada homoso hamadabalame ayo nimapoo kitulugu olo teneeso. Esiga kitulugu oso Saitenso kitulugu ee dagadileso moloso. Esiga bi heeso nimapoo dala tenelai mauwe. ²⁰ Esino bo holo oso nibada to duloso mesiloso peegoo kukulo di goo mapoo haga na goomege. Esino nibada hu ee tei gie badeli booka mapoo egee molo omaga goomege,” diso.

Yesuye Ama Godee mapoo goomoga tenee
(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Yesu yo Dio Tei oso kitulugu maga goomoga sabolo badolone egeese takaso, “Ma, Kei mi sabolo osoloso mipoo sabolo nayo wiligi doloso badoso. Esiga a namapoo goomogo. Bei, nayo wiligi doloso badeli goo mada egee molo, goo goolee toowa odoo mapoo yilige bigile poogooso. Esino nayo goo goolee dele poogoo odoo mapoo yilige buguso. O. Tei takoo, Ma. Goo hagee nayo goomoga goo oso.

²² Mo Maye goo susuga amapoo olo teneeso. Esiga odoo heeso Owolo a gooleede. Esino hedebe Maye Owolo, a ka gooleedoo. Osoloso odoo heeso Ma gooleede. Esino hedebe Owolo ayo Ma ka gooleedoo. Esiga odoo ugu bia mapoo Owolo ayo Mayo goo ee yilige bigilame gooleega, odoo egee bia oso Mayo goo ee diba gooleedalaiso,” diso.

²³ Osoloso o hamamee dili odoo mapoo bidi toboloso omapoo to budulone dimapoo egeese takaso, “Niyo egeli goo susuga mapoo goomege. ²⁴ Bei, ayo nimapoo taka, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo daga hoogoo debei sabolo osoloso Yu odoowo wiligi

odoo tebisa daga debei oso niyo epedee hagee ogo goo ee agalai doloso balaga meleeso. Esino diayo egele. Osoloso diayo goo niyo epedee egee dumolo goo sabolo dulei doloso balaga meleeso. Esino diba dule,” diso.

Samaliya odooso emegei di goo

²⁵ Biame hee mapoo tei eligili odoo heeso sibilesa Yesu tei ma susuga ee gooleedoloso badaba beleso egeesee takaso, “Eligili odoo, a gie badeli talame ogo goo talaiyo?” diso.

²⁶ Yesuye to nei egeesee takaso, “Godeeyo to booka mapoo hogugu oso kasee takoolo? Nayo hesigaloso kasee gweliyo?” diso.

²⁷ Odoo oso to nei egeesee takaso, “Nee sooloo ma kuloduga goolee sabolo, osoloso nee dio maga, osoloso nayo kitulugu sabolo, osoloso nayo goo goolee sabolo oso nee wiligi odoo Godee diya goolee. Osoloso no nediliyo diya gweli egeesi masi nee odoo onosee diya egeesee goolone ka badebee,” diso.

²⁸ Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Nayo tei goo takoo. Esiga no goo egeesi tolone badoga, goo oso no badoboso kookaiyo gie badeli talaiso,” diso.

²⁹ Esino odoo yayo eyo nediliyo yo tekepo dolone egeesee takaso, “Esino mo odoo ogumo?” diso.

³⁰ Esemme Yesuye yimapoo opo-susu hee hagee oposususo, “Odoo hee Yelusalem maga Yeliko mapoo moumeleeso. Yo eli domopoo moumolome, mesiya aboso yo woomele poogoloso eli domopoo magoloso o dugo yayo ka sabolo osoloso o bi susuga sabolo heli toloso diyadeeso. ³¹ Yo eli domopoo talame seemolome, Godee ogo odoo ogo doloso domo badeli odoo oso eli hedebe omaga sibulone egeiso. Osoloso yayo sibulone egeino, odoo egee olo talame semelee ogoloso peegooga boloodabaso. ³² Osoloso

yima hamamee abaga tei moso tegei mapoo tou teli odoo, o bala Libai, yinosee sibulone egeino, odoo eli domopoo mi mapoo homodobuloso tiamolome, peegooga boloodabaso. ³³ Esino Samaliya odoo yinosee eli hedebe omaga sibulone egeino, odoo eli domopoo talame seemolome egeiso. Yayo odoo egee ogoloso yo diya sooloo dalaso. ³⁴ Esemme yo odoo oso tiamelee mapoo dileso o kolo kookoo mapoo olipi i sabolo wain i sabolo oso hoduloso dugoso tialogooso. Osoloso yayo yo o be donki ma dokodoo tiedoloso, odoo soowo moso mapoo ido dileso yo bameleeso. ³⁵ Osoloso see biame hee mapoo Samaliya odoo oso odoo soowo moso gibadeli odoo mapoo molee ko bakadio yimapoo tenelone egeesee takaso, ‘Odoo hagee nayo medee bamelee. Esino nayo odoo hagee bolone molee hagee hosudoloso, see nee molee oso pidimologa, ayo see wedi simi biame omapoo, nei o egeesi ayo namapoo tenelaiso,’ diso.”

³⁶ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoo bakadio hedebe di hageeyo kulodu mesiyaso wei eyo odoo tei ogumo?” diso.

³⁷ Esemme tei eligili odoo oso nei egeesee takaso, “Edebeeyo yo sooloo dolone yo pidi odoo ono tei o odoo oso,” diso.

Esemme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. Esiga no dileso goo egeesi tomo sile,” diso.

Meli dio Mata dio

³⁸ Yesu o hamamee dili odoo sabolo dulone, mi hee mapoo dileso peledabaso. Esemme mi omapoo badeli sobo hedebe Mataye o moso mapoo Yesu ido palaso. ³⁹ Esemme Matayo omolo Meliye sibilesa Yesuwo homo beiyopoo badolone o to dulone badebeiso. ⁴⁰ Biame omapoo Mataye moso kulodu Yesuwo mooloogoodoo odoo eyo wo silone, tou bei neme Yesu

mapoo sibilesu egeese takaso, “Lodee, moloye nobolo badoga, ayo mobusomo tou ka toga, diya kwasio. Esiga yayo a pidilame nayo yo sibeye dee takee,” diso.

⁴¹ Esino Lodeeye egeese takaso, “Mata emegei, no tou susuga tomo silone goolone goo diya kodio. ⁴² Esino tou susuga ee ma kulodu tou hedebe hagono toowa ka moloso. Esino Meliye goo tekepo toowa olo tooso. Esiga odo heeso goo egee yimaga peedee dalaime,” diso.

11

Yesuye Godee mapoo takeli goo ee eligi

(Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Biame heeso Yesu mi hee mapoo dileso Godee mapoo takemelee koodobume, o hamamee dili odo heeso egeese takaso, “Lodee, Yoneeye o hamamee dili odo mapoo Godee mapoo takeli goo eligimo silee egeesi masi nayo iba nose Godee mapoo takeli goo ee eligi,” diso.

² Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niyo Godee mapoo takolone egeese takee:

‘Ma, biame susuga ma kulodu hedebe nee hu oso toowa doloso mele dee, odo susuga oso dokodoo poudalame.

Esiga nayo wiligi doloso badeli goo oso sibilei iba goomogo.

³ Osoloso biame susuga ma kulodu nei iyo nalai imapoo tenemelee.

⁴ Osoloso ibada tokenee hapoloso boobado bigi.

Bei, iba nose odo susuga oso goo tokenee susuga imapoo moodeli ee boobado bigiliso.

Osoloso iba goo tokenee mapoo na gido di dee’,” diso.

⁵⁻⁶ Yesu Godee mapoo takeli goo hagee eligimeleso koodobuloso dimapoo see egeese takaso, “Niba to hee hagee goolee. Odo soo heeso gesi domo mapoo nee mosopoo sibileiso. Esino nayo yimapoo nei

siloso tenelai nei mauwe daga, mosobia ma kulodu nee odo mapoo nei talame dileiso. No nee odoowo mosopoo dileso osulu mapoo kalamadulone egeese takalaiso, ‘Mo odo, odo soo hee mo mosopoo simiga. Esino ayo yo pidilei nei mauwe. Esiga ayo namapoo nei talame ka siba,’ dee.

⁷ Eseega nee odo moso kulodu badebei oso egeese takalaiso, ‘No see wedi di. Bei, a mo holo dio sabolo osulu kisiloso tiesamoloso. Esiga a toboloso namapoo nei tenelaime,’ dee.” ⁸ Esem Yesuye see dimapoo egeese takaso, “Esino ayo nimapoo taka, yayo no wulo emegei doloso bi tenelaime. Esino nayo kalamadulone osee howamologa, yayo toboloso namapoo bi tenelaiso.

⁹ Esiga ayo nimapoo taka, niba woose. Egeeseega nimapoo tenelaiso. Osoloso niba esie. Egeeseega, niyo agalaiso. Osoloso niba osulu mapoo kalamadi. Egeeseega osulu ee nimapoo yamagalaiso. ¹⁰ Bei, woosali odo oso goo talaiso. Osoloso esieli odo oso goo agalaiso. Osoloso osulu mapoo kalamadili odo mapoo osulu yamagalaiso.

¹¹ Esiga ma dio niba dui! Odo agayo owoloye di nala poogoo daga, yimapoo sa tenelisomo? Haya.

¹² Osoloso yayo só ho nala poogoo daga, nayo yimapoo homolobe tenelisomo? Haya. ¹³ Niba tokenee odo. Esino niba gooleedooso, nibada owolo dimapoo bi tekepo tenelai. Esiga iba gooleedooso, Ma Godee Kei mi ma dokodoo egee bado oso yimapoo woosali odo mapoo Dio Tei wulo tenemoloso,” diso.

Yesu dio Belsebul dio
(Mat 12:22-30; Maka 3:20-27)

¹⁴ Biame heeso odo hee badebeiso. Daga bo holo oso odo eyo su ma kulodu palademe, to kelega poogoloso badebeiso. Esem Yesuye odo eyo su ma kulodu bo holo paladee peegoo habuguso. Osoloso

bo holo oso odoo ma kuloduga peegoo gadime, to koo keli odoo yo see to keiso. Esemé odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. ¹⁵ Esino odoo aboso egeesee takaga meleeso, “Yesu yo Belsebuleeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasiso bigili molodoo. Bei, Belsebul yo bo holo dia wiligi odoo taba oso,” dee takaga meleeso. ¹⁶ Esemé odoo aboso Yesuye kitulugu egee tomolo tei Godee maga simibeleso agalame yimapoo egeesee takaso, “Nayo Kei mi ma dokodooga goo toowa opusomo di ee imapoo eligi,” diso.

¹⁷ Esino Yesuye diayo goo goolee olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa mapoo debeli odoo oso abo puloso dieso nediliyo ha toga mi toowa egee malaimé, tokenee palaiso. Osoloso soosoo heeso abo puloso dieso nediliyo ha toga soosoo egee pododalaiso. ¹⁸ Esiga Saitenso o mooloogoodoo ma kulodu domo puloso dieso nediliyo ha toga, kaseega yayo wiligi doloso badeli goo oso osee ka malaiyo? Tokenee palaiso. Bei, niyo a Belsebul oso kitulugu maga bo holo peegoo ka hasiso bugu deligo daga, ayo goo hagee nimapoo ka taka. ¹⁹ Esino ayo bo holo peegoo hasiso bigili kitulugu hagee tei Belsebul oso kitulugu maga ka hasisimo silo daga, nibada hamamee dili odoo oso bo holo peegoo egee hasisimo silesibo kitulugu ee kamapoo toowo? Esiga diayo takooga, niyo amapoo egee takoo goo ee tei goonee, dee takalaiso. ²⁰ Esino ayo Godeeye kitulugu maga bo holo peegoo ka hasisimo silo daga, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo olo simiso.

²¹ Esiga kituluguli odoo oso tai sabolo tio sabolo toloso o moso gibadoga, o bi moso kulodu meli ee edebeeyo heli talaime. ²² Esino see diya kitulugu odoo oso siboga, yayo moso gibadeli odoo wooloso o tai

sabolo tio sabolo peedee dalaiso. Osoloso moso kulodu peleso o bi susuga toloso odoo abo mapoo pileiso.

²³ Esiga odoo agayo a dokolo tebeléga poogooga, yo amapoo ha tomoloso. Osoloso odoo agayo abolo odoo Godee mapoo gilimado sibilega poogooga, yayo odoo ee Godee maga peegoo hasiso bugu domoloso.”

Bo holo oso see wedi sibili goo (Mat 12:43-45)

²⁴ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Esiga bo holo oso odoo maga peegoo gaduga, yo dilesó miwe poogoo mi mapoo eyo badalai mi esiamo sileiso. Yo mi esiamo siloso koo ogoga, eyo nediliyo egeesee takalaiso, ‘A mawo daga badebei mapoo see wedi dia,’ dalaiso. ²⁵ Yo sibilesó ogoga, moso gelesi kadoloso bi medee mopoodoo ma molo agalaiso. ²⁶ Osoloso yo see wedi dilesó bo holo diya kitulugu abo 7 gilimadoloso moso omapoo dabalaiso. Egeeseega odoo hagee eyo daga badeli poogoloso see diya tokenee badalaiso.”

Odoo agayo goomoga sabolo ka dosomo?

²⁷ Yesuye goo hagee odoo mapoo takomolome, odoo mooloogoodoo ma kuloduga sobo heeso toso neligidi egeesee takaso, “No soomagoloso too nedimo silee sobo omapoo Godeeye goomoga tenelai tekepo,” diso.

²⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Haye, emegei. Goo egeesi koo moloso. Odoo agayo Godeeyo to duloso omapoo mesie sabolo siloga, odoo yimapoo Godeeye goomoga teneliso,” diso.

Edebeeyo goo opusomo di ee agalame goomoga (Mat 12:38-42)

²⁹ Edebeeyo Yesu mapoo sibilesó mooloogoodeme, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo egee do odoo ee diya tokenee. Osoloso diba wulo goo opusomo di

agalame amapoo takeliso. Esino ayo dimapoo goo toowa opusomo di hee eligileime. Esino hedebe Yonayo goo ono dimapoo ka eligilei. ³⁰ Bei, Godeeye Yona mapoo moodoo goo oso Niniba odoo mapoo yayo tei Yona diye di goo ee eligiso. Esiga Odoo Holo amapoo goo peledabalai ee odoo epedee hagee do mapoo Godeeye tei a diye di goo ee eligileiso. ³¹ Osoloso goo midilei biame mapoo Siba mi eyo wiligi taba sobo onosee nibolo goo midi mapoo badolone nibada goo midiloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, yayo eli sage abaga sibilesa odoo toowa Solomonoye eligi goo ee dulame simiso. Esino ayo Solomonoda gadilesa ka badoso. Esino niyo mo to dulei ka gowooso. ³² Esiga Niniba odoo oso goo midi mapoo nibolo dobolone, nibada goo midiloso, niba tokenee odoo dalaiso. Bei, Yonaye Godeeyo to dimapoo tosibume, diba dia goo tokenee mapoo miligi piaso. Esino Yona ayo dagadilesa badoso. Esino ayo Godeeyo to nimapoo takomo sibume, niyo duloso nibada goo tokenee mapoo miligi pile.”

Ibada su mapoo howo oso gadeebugu ka moloso
(Mat 5:15; 6:22-23)

³³ “Edebeeyo keme pouloso mada koo mageeya. Osoloso toloso koo geegeeya. Haye, keme pouloso woola mageeya edebeeyo moso kulodu gasiboga gadeebugu ee agalame. ³⁴ Esiga nee su mapoo nee howo oso keme masi ka moloso. Osoloso nee howo oso tekepo mologa, nee su susuga gadeebugu malaiso. Esino nee howo oso tokenee poga nee su susuga neliga malaiso. ³⁵ Esiga obeeyamo. Nee su mapoo gadeebugu egee molo medee hoodo ege. Bei, gadeebugu ee neliga molo malaiso. ³⁶ Esiga nee su ma kulodu gadeebugu toowa oso molone neliga hee me daga,

nee su mapoo kemeso pouni masi gadeebugu malaiso.”

Yesuye Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo dimapoo taka
(Mat 23:1-36; Maka 12:38-40)

³⁷ Yesu to takameleso koodobume, Pelisi odoo heeso o mosopoo nei nalame ido diso. Esemé Yesu yibolo dileso nei nalame biaso. ³⁸ Pelisi odoo oso Yesuye Yu odoo dia tei magoo ee dedelega poogoloso dee howo sauwilega nei ne ogoloso dio dulone diya gooleeso.

³⁹ Esemé Lodeeye yimapoo egeese takaso, “Pelisi odoo niba wulo nibada kapu sabolo peleta sabolo hedebe kolo ee hapoolone hee kulodu hapelega pegeli niba egeesi masi doso. Bei, niyo nibada kolo ono hapeliso. Esino sooloo ma kulodu tokenee goo sabolo osoloso bi goomegeli goo oso ka moloso. ⁴⁰ Niba boobada odoo! Bei, Godeeye kolo sabolo osoloso kulodu sabolo moodooso. ⁴¹ Esiga nimapoo bi teiba mologa bi mauwe odoo pidi. Niyo egeese seega niba tokenee goo mauwe malaiso.

⁴² Ye-ee Pelisi odoo! Bei, niyo Godee mapoo emegei di bi kobu sabolo bi pepuso abo sabolo medee molone 10 ma kulodu hedebe Godee mapoo tenee dolone nei tei ma hogugu ee ma kulodu goo toowa magoo ee telega pegeliso. Goo ee odoo mapoo goo tekepo moodeli sabolo osoloso Godee gweli goo sabolo oso. Esiga niyo Godee mapoo emegei di bi tenelone goo toowa bakadio hagee tobuloso moodee.

⁴³ Ye-ee Pelisi odoo! Bei, edebeeyo niba agalame howo gisili moso kulodu peleso odoo hu toowa too oso bili mapoo bilame goomegeliso. Osoloso eli domopoo edebeeyo nimapoo gauwuloso emegei di to takooga ee dulei, niba diya goomegeliso.

⁴⁴ Ye-ee Pelisi odoo! Niba odoo bi mada magoo masi moloso. Edebeeyo

odoo bi egelega, dokodooga diliso. Niba egeesi masi moloso.”

⁴⁵ Osoloso tei eligili odoo heeso Yesu mapoo egeese takaso, “Eligili odoo, nayo Pelisi odoo mapoo toke-nee sisi oso ibolo hodobo tokenee ka susu,” diso.

⁴⁶ Osoloso Yesuye see tei eligili odoo mapoo egeese takaso, “Ye-ee, tei eligili odoo! Bei, niyo tei eligi goo oso odoo mapoo hegi goo teneliso. Esino niyo diba pidilone hegi goo ee see niso koo teli.

⁴⁷ Ye-ee tei eligili odoo! Bei, niyo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo ta eyo bi mapoo moso pepooko medee tekepo tegeliso. Esino niba gooledeleyo, odoo egee bia namawe diayo piligu oso?

⁴⁸ Niyo namawe diayo goo moodoo tekepona doloso odoo dieso piligu eyo bi ma dokodoo moso pepooko tegeliso. ⁴⁹ Esiga Godeeye niyo goo moodoo olo hoodo ogoloso egeese takaso, ‘Ayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo sabolo diye di odoo sabolo Isalael odoo mapoo diye dalaiso. Esino diayo abo piligilone abono wulo dala tenelaiso,’ diso. ⁵⁰⁻⁵¹ Osoloso mi bei mooloogoo omaga sibulone namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo piligimo simiso. Egeeseelone diayo Eibol maga wooloomalai bei mooloogooloso abaga simino Sekalaya wooloomaloso omapoo koodobiaso. Bei, diayo Sekalaya yo tei moso tegei ogo osoloso Godee mapoo gala wooloso sili dousulu ogo doloso domo omapoo wooloomaso. Esiga epedee hagee do odoo niyo namawe diayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo piligu eyo nei tokenee niyo talaiso. Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Bei, niyo namawe diowo tokenee eyo nei talaiso.

⁵² Ye-ee tei eligili odoo! Bei, Godee gooleedalai osulu yeli ki bi

niyo mada magoloso ka doso. Osoloso niyo edebeeyo osulu omaga gadiyaga, kisiloso see niso koo gadu domoloso.”

⁵³⁻⁵⁴ Yesuye Pelisi odoo sabolo tei eligili odoo mapoo to takameleso koodoboloso diba poogoloso diso. Esem diayo diya komonolone hamamee biame abo mapoo Yesu mapoo woosali goo opusomo opusomo di woosameleeso. Bei, diayo goomoga Yesuye to nei taka ee ma kulodu Moseseeye tei magoo gababuoga, yo toloso goo midilame.

12

Yesuye goo bakadio gweli odoo mapoo kokodo taka
(Mat 10:26-27)

¹ Osoloso biame domo omapoo odoo susuga oso Yesu mapoo mooloogoodolone diya kumugulone nei halagabugu nei halagabugu diso. Esem Yesuye daga o hamamee dili odoo mapoo egeese takaso, “Niba obeeyamo! Pelisi odoo oso goo bakadio gweli goo ee wo habia egeesi masi moloso. Bei, wo giedege wo habia sabolo hamaga, wo giedege tokenee palaiso. ² Esiga goo susuga mada egee molo see woola peledabalaiso. Osoloso edebeeyo koo duli goo ee see woola takooga duleiso. ³ Osoloso niyo mada taka to ee see woola takooga duleiso. Osoloso niyo moso kulodu dulu mapoo mada taka see hamamee odoo susuga dulame moso omu ma dokodooga neligidi woola takalaiso.

Godeebolo ebi
(Mat 10:28-31)

⁴ Esiga emegei, ayo nimapoo taka. Odoo wulo su hagee wooloomali yibolo na ebi. Bei, yo hedebe su wooloomali ee gooleedoo, esino dio wooloomali yo tebile. ⁵ Esino ayo nimapoo taka. Niba hedebe Godeebolo obulone ka debbee. Bei, odoo wooloomaloso dio Dou mi mapoo toodalai kitulugu yimapoo moloso.

Esiga niba hedebe Godeebolo obulone ka debee. ⁶ Esiga niyo só pepuso dee tiadoo molee ko ta oso teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye só pepuso hedebe koo boobado bigili. ⁷ Osoloso Godeeye nibada wudu susuga yo gooleedooso. Bei, wudu susuga egee yayo olo hesigaso. Esiga niba haga na ebi. Bei, Godeeyo howo woola só ee goo toowa koo moloso. Haye. Niyo goo toowa ka moloso.”

Odoo howo woola Kelisowo goo yilige bigi

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Esiga ayo nimapoo taka. Odoo agayo odoo howo woola tobudulone yayo amapoo tei too goo ee woola yilige buguga, nei Odoo Holo ayo Godeeyo momaiye eyo mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoo dalaiso. ⁹ Esino odoo agayo odoo howo woola tobudulone amapoo tei tele poogoo goo ee woola yilige buguga, nei ayo Godeeyo momaiye dia mudugiyo abaga tobudulone yo mo odoonee dalaiso. ¹⁰ Osoloso odoo agayo Odoo Holo amaga to tokenee takooga, Godeeye o tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino odoo agayo Dio Tei eyo goo maga to tokenee takooga, o tokenee ee Godeeye hapalaime.

¹¹ Esiga edebeeyo niba howo gisili moso mapoo osoloso wiligi odoo taba eyo moso mapoo nibada goo midilame ido pologa, niyo nei takalai ee haga na goolee. ¹² Bei, niyo omapoo peleso tobudulone, to takalai ee Dio Tei oso nimapoo eligileiso.”

Yesuye bi bei odoowo goo oposusu

¹³ Odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo heeso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, nayo mo ei mapoo takee, yayo ibada ama ta eyo bi gilibo toloso badolone bi susuga yayo egee bamolo puloso abo hodio amapoo tenelame,” diso.

¹⁴ Esemee Yesuye yimapoo nei egeesee takaso, “Emegei, amapoo kitulugu mauwe, nee bakadio nimapoo nibada nama ta eyo bi domo puloso pilei,” diso. ¹⁵ Yesuye see odoo omapoo debei mapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Niba bi bei doloso badalai goo omapoo haga na goomege. Bei, bi bei doloso badalai goo oso tei gie badeli koo teneli,” diso.

¹⁶ Osoloso Yesu to hagee takoloso see wudu taka hagee oposususo, “Bi bei odoo o mi mapoo yayo nei howo segei oso nali bi diya palagaso. ¹⁷ Osoloso eyo nediliyo egeesee takaso, ‘Nei nali bi hagee malai amapoo moso hee mauwe. Esiga ayo ogoo goo talaiyo?’ diso.

¹⁸ Esemee yayo egeesee takaso, ‘A mo nei nali bi mageli moso guobuguloso see moso toowa abo tegelaiso. Osoloso ayo nei nali bi sabolo bi abo sabolo moso ee ma kulodu malaiso. ¹⁹ Egeeseega amapoo bi tekepo bei oso dugo susuga ee ma kulodu osee ma malaiso. Esiga a tou hee talai mauwe. Esino a goomoga sabolo wulo badolone, wo sabolo osoloso howo sabolo namalaiso,’ diso.

²⁰ Esemee Godeeye yimapoo egeesee takaso, ‘No boobada odoodo! Esiga epei gesi nee gie badeli ayo namaga peedee dalaiso. Osoloso nayo nee su pidilame bi malos meli see odoo agayo ka talaiyo?’ diso.”

²¹ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “Odoo agayo mipoo hamapoo bi bei mooloogoo malos badolone, nei Godeeyo howo woola goo toowa telega poogooga, goo hageesi oso yimapoo peledabalaiso,” diso.

Tei toloso dobolone haga na goolee

(Mat 6:19-21, 25-34)

²² Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo dobolone nei nalai sabolo osoloso dugo kalai

sabolo omapoo haga na goolee. ²³ Bei, nei nali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada gie badeli goo oso goo toowa ka moloso. Osoloso kali bi oso goo toowa koo moloso. Haye. Esino nibada su oso goo toowa ka moloso. ²⁴ Esiga niba só ogoloso goolee. Diba nei nali bi dieso sogoloso koo gooloogali. Osoloso diba nei nali bi magalai moso mauwe. Esino Godeeye dimapoo nei nali bi ka tenemoloso. Esino Godeeyo howo woola só oso goo toowa koo moloso. Esino niyo goo toowa ka moloso. ²⁵ Esiga edebeeyo kali bi sabolo osoloso nei nali bi sabolo omapoo diya gooleega, o gie badeli see hoogoo sagelisomo? Haye. ²⁶ Goo pepooko hageesi moodoolai nimapoo kitulugu me daga, niba see goo abo mapoo haga na goolee. ²⁷ Osoloso niba see dobudu meli palapalawa tekepo ogoloso goolee. Bei, diayo dieso nediliyo pidilei tou koo teli. Osoloso dugo dieso kalai koo duseli. Esiga ayo nimapoo ka taka, daga Solomonoye wiligi odoo toboloso badebei mapoo yayo kali bi medee tekepo kalaga meleeso. Esino dobudu meli palapalawa oso tekepo oso dugo tekepo Solomonoye kali ee dagadi. ²⁸ Esiga dobudu meli palapalawa tekepo oso epei gasibileso moloso, see biame hee mapoo wooseliso. Esino Godeeye palapalawa omapoo dugo masi tekepo ka kadili daga, a tei toso, Godeeye nimapoo dugo tekepo tenelaiso. Niba tei too kibile odoo oso debei masi na debee. ²⁹ Esiga niba nei sabolo howo sabolo namalai mapoo haga na goolee. ³⁰ Bei, mi odoo oso bi egee talame diya gweliso. Esino Nama Godeeye bi niyo talame goomegeli ee yayo malalo olo gooleedooso. ³¹ Esino niba daga malalo diya esie, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee talame. Niyo egeesee seega nei yayo bi niyo goomoga ee nimapoo tenelaiso.

³² Esiga niba haga na ebi. Bei, sipi

be bali odoo oso o be medee bali egeesi masi, Godeeye niba medee egeesee bamoloso. Osoloso niba ebia sabolo na debee. Bei, Godeeye niba yibolo wiligi doloso badalame yayo goomoga sabolo niba olo hesiaso. ³³ Nibada bi odoo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odoo mapoo pi. Niyo egeesee seega, nei Kei mi ma dokodoo bi bei nibada hu sabolo malaiso. Bi bei ogoso Kei mi ma dokodoo mologa mauwe pagalaime. Bei, mi omapoo heli teli odoo oso sibilesi bi ee heli koo teli. Osoloso siso bi koo nali. ³⁴ Nimapoo bi bei toowa ma mologa, nibada goo goolee oso omapoo meliso.

*Odoo Holo oso sibilei goo mapoo mopoodoo doloso debee
(Mat 24:45-51)*

³⁵ Esiga niba bi mopoodoo doloso goo mapoo dulone dobolone keme peyigaloso debee. ³⁶ Bei, tou teli odoo oso dia wiligi odoo ee sobo hu wo nalame di siboga, agalame bameli egeesi masi debee. Bei, yayo see wedi sibilesi osulu mapoo kalamadiga osulu saga yadalaiso. ³⁷ Tou teli odoo oso sibilei mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo simi ogoloso dimapoo goomogalaiso. Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo yayo o tou teli odoo ogoloso goomogolone, diba bulume doloso dimapoo nei nali tenelaiso. ³⁸ Esiga wiligi odoo oso sibilei, yo gesi domo sibumobelee o, kudi daga takooga sibumobelee, biame diba gooleedelee. Esino o tou teli odoo oso yayo egee sibo mapoo dulone dobolone osee bamologa, yayo sibilesi diba ogoloso dimapoo goomogalaiso. ³⁹ Esino niba goo hagee medee goolee. Edebeeyo heli teli odoo oso o mosopoo sibilei biame ee duloso badebei diepi, yo olo mopoodoo doloso bolone badolone, heli teli odoo oso simi ogoloso yayo habigili. ⁴⁰ Esiga niba olo mopoodoo doloso dulone bolone ka debee. Bei,

Odoo Holo ayo sibilei biame niba gooleedele.”

⁴¹ Esemé Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no wudu hagee takoo wulo hedebe iyo dulame ka takala o, odoo susuga oso dulame ka takala?” diso.

⁴² Esemé Lodeeye nei egeesee takaso, “Goo mapoo mesimo silone tou tekepo teli bali odoo ogumo? Wiligi odoo oso odoo egeesi masi mapoo kitulugu tenelaiso, yayo o tou teli odoo susuga gibolone yayo dimapoo wo tenemalame. ⁴³ Osoloso wiligi odoo oso peegoo dileso bado-boso see wedi sibilesi ogoga o tou teli odoo oso o tou ee medee tekepo tolone badebei ogoloso yimapoo goomogalaiso. ⁴⁴ Esiga ayo nimapoo taka, wiligi odoo oso o tou teli odoo oso tou medee tekepo tolone badebei ogoga, yayo see yimapoo o bi susuga ee bamelee dalaiso. ⁴⁵ Esino tou tokenee teli odoo oso o wiligi odoo saga sibilega poogooga eyo nediliyo egeesee takalai malaiso, ‘Mo wiligi odoo saga koo sibo,’ doloso, emegei sobo sabolo giso sabolo tou teli odoo abo woomele poogoloso, wo sabolo yugune sabolo ee nolone halabolone badalaiso. ⁴⁶ Yo egeesee badolone mopoodoo delega badebei mapoo, o wiligi odoo oso sibilesi peledabalaiso. Egeeseega o wiligi odoo oso sibilesi yo Godee mapoo odoo koo mesili sabolo badalame, yo diya woomeleso peegoo togobigileiso.

⁴⁷ Esiga tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedoloso tou ee telega poogoloso mopoodoo delega badoga, yo diya woolaiso. ⁴⁸ Esino tou teli odoo oso o wiligi odoo oso goomoga goo ee gooleedelega badolone goo ee telega badoga yo haga woolaime. Esiga Godeeye edebeeyo yo tou toowa talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou ee toowa tolone badalame. Osoloso Godeeye edebeeyo tou pepooko

talame goo goolee tekepo teneeso. Esiga yo goomogoso, goo goolee tekepo sabolo tou pepooko ee tolone badalame.

Mesie goo mauwe, esino domo pilei moloso
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Ayo odoo susuga domo puloso dou gicalagalame mi toowa mapoo ka simi. Esino dou oso paiya ee agalai a goomogo. ⁵⁰ Esino ayo dala talai biame olo siboso. Esiga amapoo goohele toowa oso moloso. Esino ayo dala ma kuloduga gaduga, goohele amapoo egee molo amapoo mauwe pagalaiso. ⁵¹ Esiga niyo goo goolee oso a mipoo hamapoo mesie goo tosimidoo dee gweliyo? Haye, domo pilei goo ee tosimi. ⁵² Esiga epedee domo hamaga dulone soosoo ma kulodu domo pimalaiso. ⁵³ Egeeseelone ama dio owolo giso holo dio domo pileiso. Osoloso owee dio owolo sobo holo dio domo pileiso. Osoloso gisowo owee dio osobo dio domo pileiso.”

Gooso peledabalai biame ee medee ogoloso gooleedalai
(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Yesuye see odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Niba kei ma dokodoo ogoga hemiye mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epedee howo sibulodoo,’ deliso. Egeeseega howo tei sibiliso. ⁵⁵ Osoloso niba kei ma dokodoo ogoga kolobo me poogoloso kei dasege mologa, niyo egeesee takeliso, ‘Epei mi kibolodoo,’ deliso. Egeeseega mi kibiliso. ⁵⁶ Niba goo bakadio gweli odoo! Howo sibilei goo sabolo osoloso mi kibilei goo sabolo niba olo gooleedooso. Esino bei kasi maga niba epedee hamapoo goo egee peledoboo ogoloso gooleedelega ka dabala?”

Namapoo goweli odoo sabolo mesie
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “Niba kasi maga nisono goo tekepo talai goo ee gooleedelega ka dabala? ⁵⁸ Esiga namapoo goweli odoosoo no goo midilei mapoo ido duga, no saga eli domopoo yibolo dulone yayo namapoo gowe egee molo pagalame yibolo emegei dee. Esino nayo goo egeesi moodelega poogooga, yayo no goo midili odoosoo mapoo ido peleso nee goo midileiso. Egeeseega see goo midili odoosoo no neliga moso gibadeli odoosoo mapoo tenelaiso. Egeeseega see yayo no neliga moso ma kulodu toosoolaiso. ⁵⁹ Esiga ayo namapoo taka, no neliga moso ee ma kulodu badolone, nayo peegoo dilei eli agalaime. Esino molee yayo hesia sabolo tobuloso nayo yimapoo teneega, no peegoo dileiso.”

13

Niba nibada goo tokenee maga miligi pilega poogooga, niba wedileiso

¹ Biame omapoo odoosoo abo oso sibilesosoo Yesu mapoo Gelili odoosoo abosoo Godee mapoo gala hu woolosoo tenelone doboome, Paileteeye diba piligu goo ee oposusosoo. ² Esemee Yesuye nei dimapoo egeeseesoo takasoo, “Niyo goo hagee ogolosoo kasee gooleesomoo? Gelili odoosoo abo piligu odoosoo hagee biasoo Gelili odoosoo susugaa ma kulodu hedebe diayoo goo tokenee toowa tomo silesibumee ka seeyoo? ³ Hayee, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialosoo Godee mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeeseesoo noseesoo nimapoo peledabalaisoo. ⁴ Osolosoo niba goo hee hagee goolee. Sailowam mi mapoo mosoo egi doko tegei oso goboolone odoosoo 18 piligusoo. Odoosoo 18 piligu hagee biasoo Yelusaleem odoosoo ma kulodu hedebe diayoo goo tokenee toowa tomo silesibumee ka seeyoo? ⁵ Hayee, egeeseenee. Esino niyo nibada goo tokenee maga miligi pialosoo Godee

mapoo bidiga debelega poogooga, goo hedebe egeeseesoo noseesoo nimapoo peledabalaisoo.”

⁶ Osolosoo Yesuye dimapoo wudu taka hee hagee takasoo, “Odoosoo heesoo geleipi ko segei ma kulodu pigi homo tabameleesoo. Esino biame heesoo segeli odoosoo pigi ko goolame agalame simisoo. Esino sibilesosoo egeinosoo, pigi ko pelega molome egeisosoo. ⁷ Esemee yayo o homolee bali tou teli odoosoo mapoo egeeseesoo takasoo, ‘Dugo bakadio hedebe di ma kulodu a goomogasoo, pigi homo hagosoo ko poga nalame. Esino yo ko pele. Esiga heemagee. Yayo mo homolee ma kulodu molome mi tekepo ee namalai tekeponee,’ disoo.

⁸ Esemee o tou teli odoosoo yimapoo egeeseesoo takasoo, ‘Iba epedee dugo hedebe ma kulodu bolone, ayo medee mi nemalaisoo. ⁹ Egeesoo ma kulodu yayo ko poga, tekepo. Esino yayo ko pelega poogooga, omapoo iba homo su egee heemagalaisoo,’ disoo.”

Yesuye sobo gauwulosoo sili tekepo moodoo

¹⁰ Yu odoowoo hasali biame hee mapoo Yesuye dia howoo gisili mosoo mapoo pelesoo eligimeleesoo. ¹¹ Biame omapoo sobo hee dugo 18 ee ma kulodu badolone bo holosoo o kulodu badoboome, yayo biame susugaa ma kulodu gauwulosoo silisoo. ¹² Esino Yesuye yo ogolosoo yo malaloo hapoo sibe dolosoo yimapoo egeeseesoo takasoo, “Soboo no biame susugaa ma kulodu gauwulosoo egee silo epedee hamapoo olo mauwe poogoosoo,” disoo. ¹³ Egeeseesoo takolosoo Yesuye o deesoo sobo ee sigesoo. Esemee biame omapoo sobo gauwulosoo sili ee see hoododolosoo tekepo silame bei mooloogolosoo Godee mapoo goomogaa poudosoo.

¹⁴ Esemee howoo gisili mosoo wiligoo odoosoo taba oso Yesuye diayoo hasali biame mapoo sobo tekepo moodoo ogolosoo diya komonolone

odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Sadee hedebe ma kulodu biame 7 moloso. Esiga odoo susuga oso biame 6 ma kulodu tou talai tekepo. Esiga niyo biame 6 hama kulodu odoo paiye susuga gilimado sibilesi tekepo moodolai tekepo. Esino niyo iyo hasali biame mapoo sibilesi goo egeesi moodolai tekeponee,” diso.

¹⁵ Esem Lodeeye nei yimapoo egeesee takaso, “Niba goo bakadio gweli odoo. Bei, niba susuga oso hasali biame mapoo bulumakau ebigi pidiga buguloso howo nalame hado diliso. ¹⁶ Esiga niyo iyo hasali biame mapoo nibada be hu pidiliso. Esino iyo hasali biame mapoo Eibalahameeyo eiye hagee tiso tia masi tiamolome pidibugu egee tekeponeeyo? Bei, Saitenso kitulugu oso sobo hagee dugo 18 ee ma kulodu tiso tialoso melee masi meleeso.”

¹⁷ Yesuye to hagee taka goo oso yimapoo kamanali odoo mapoo simili goo teneeso. Esino odoo abo oso Yesuye goo medee tekepo moodoogamo sili ogoloso diya goomogaso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo ee Yesuye wudu takolone eligi (Mat 13:31-33; Maka 4:30-32)

¹⁸ Osoloso Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kaseeyo? Ayo ogo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ¹⁹ Esiga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee egeesi masi moloso. Odoo heeso ko pepooko masted deli todilesi o homolee mapoo segeiso. Esiga ko pepooko oso peleso homo toowa poloso, dee bo moodooga, soso sibilesi omapoo ou tegegeliiso.

²⁰ Ayo ogo goo maga Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nimapoo ka eligileiyo? ²¹ Ee egeesi masi. Soboso palawa wo silame, daga homolone palawa wo toowa ma kulodu yist pepooko kuko siliso. Egeeseega

yist pepooko oso palawa wo ee diya kodiliso.”

Osulu pepooko (Mat 7:13-14, 21-23)

²² Yesuye Yelusalem mapoo dulone, mosobia pepooko abo eli domopooga dagamo dulone, Godeeye to eligimo diso. ²³ Egeeseemo dumolome odoo heeso Yesu mapoo egeesee woosaso, “Lodee, odoo wulo hedebe bakadio oso gie badeli ka talaiyo?” diso.

Esem yayo nei yimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Niba osulu pepooko maga gadilame diya kitulugi. Bei, ayo nimapoo taka, odoo susuga oso osulu pepooko omaga gadilame diya kituluguleiso, esino diba omapoo gadilei tebileime. ²⁵ Bei, moso eyo amaye toboloso osulu kisileiso. Egeeseega niyo peegooga silesibulone osulu yamagalame osulu mapoo kalamadileiso. Egeeseelone egeesee takalaiso, ‘Wiligi odoo, iba gasibileiya osulu yamagee,’ dalaiso.

Esino yayo egeesee takalaiso, ‘A niba gooleedele. Niba mi kamaga sibadeeyo?’

²⁶ Egeeseega niyo nei egeesee takalaiso, ‘Iba nobolo hodobo silesibulone wo sabolo howo sabolo namo siliso. Osoloso ibada mi mapoo nayo imapoo to tekepo eligimo siliso,’ dalaiso.

²⁷ Esino yayo nimapoo see egeesee takalaiso, ‘A niba gooleedele. Niba mi kamaga sibadeeyo? Niba ayo hagee bado mapoo na sibadee. Amaga peego diyadee, niba goo tokeene tomo silesibili odoo,’ dalaiso.

²⁸ Esiga niba Godeeye wiligi doloso badeli mi maga peego poogooga, peegooga dobolone, Eibalaham dio Yekob dio osoloso Aisek dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo susuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo do ogoloso goholone mei kumudoo sabolo dobolone pupusiga malaiso.

²⁹ Osoloso mipoo toowa hamapoo

debeli mi susuga maga odoosusuga oso Godeeye wiligi doloso badeli mi mapoo wo nalame sibilesodabalaiso. ³⁰ Esiga odoosusuga eyo howo woola odoosusuga hu toowa tolosopedee hageedo, ee see hamamee Godeeyo howo woola odoowuluge masidabalaiso. Esino odoosusuga eyo howo woola odoowuluge epedee hageedo, ee see hamamee Godeeyo howo woola diba hu toowa tolosodabalaiso.”

*Yesuye Yelusalem goolee goo
(Mat 23:37-39)*

³¹ Biame omapoo Pelisi odoosusuga aboso sibilesosusuga Yesu mapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see mi hee mapoo di. Bei, Helodeeye no wooloomalame ina,” diso.

³² Esemenei Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba dileso dobuso masi Helodee mapoo takee, ‘A epei osoloso godigi mapoo bo holo paladee odoosabolo osoloso odoopaigiga sabolo ee tekepo moodoolone badalaiso. Osoloso see biame bakadio hedebe di mapoo a mo tou hosudalaiso,’ dee takee. ³³ Tei taka, epei sabolo osoloso godigi sabolo osoloso biame hee sabolo mapoo mo tou ee osee tomo dileiso. Bei, edebeeyo Godee magato tolosokokodo takomo sili odoosusuga ee Yelusalem mi peegoo wooloomalai tekeponee.

³⁴ Yelusalem, Yelusalem, nayo kasi maga Godee magato tolosokokodo takomo sili odoosusuga piliguloso see Godeeye diye di odoosusuga ee piligilame yosoka enigeliyo? A biame kasolo mapoo kolokoloso o pe medee gilimadoloso wili egeesee selame ayo nee holo gilimado sibilame goomegeliso. Esino no koo goomegeli. ³⁵ Esiga Yelusalem odoosusuga, niba dui. Nibada tei moso ee mosoowe malaiso. Esiga ayo nimapoo taka. Niyo a see agalaimo. Esino biame oso siboga, niyo egeesee takalaiso, ‘Odoosusuga Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo Godeeye

yimapoo goomogoso,’ dalaiso. Biame omapoo niyo a see agalaiso.”

14

Yesuye Pelisi odoosusuga mosopoo di

¹ Yu odoosusuga diayo hasali biame heeso Yesu Pelisi odoosusuga wiligi odoosusuga taba eyo mosopoo peleso nei nalame badebeiso. Esemenei odoosusuga oso Yesu mapoo medee hodudileso yimapoo balaga meleeso. ² Bei, moso ee ma kulodu odoosusuga hee paiye toowa oso tolososo su susuga tidodoloso molome egeiso. ³ Egeesee ogoloso Yesuye Pelisi odoosusuga sabolo osoloso tei eligili odoosusuga dimapoo egeesee takaso, “Iyo hasali biame mapoo odoosusuga tekepo moodoolai ee ibada teiyo?” diso. ⁴ Esino diba to hee takele. Esemenei Yesuye odoosusuga ee o deeso sigime tekepo paso. Osoloso yo diye diso.

⁵ Osoloso yayo see Pelisi odoosusuga sabolo osoloso tei eligili odoosusuga sabolo mapoo egeesee takaso, “Nima kulodu nibada holo hee, o, bulumakau egeesi oso iyo hasali biame mapoo midoo ma kulodu todobuoga, yo peegoo tamagelega pagalaisomo? Haye. Niyo yo midoo ma kuloduga peegoo tamagalaiso,” diso. ⁶ Esemenei diayo Yesu mapoo nei takalai me poogooso.

Eyo nediliyo toowa dalai sabolo osoloso pepooko dalai goo sabolo

⁷ Yesu moso ee ma kulodu badolone egeino, odoosusuga oso wo ne mapoo sibulone odoosusuga hu toowa too oso bili mapoo bulumalame diya goolee sabolo sibume egeiso. Esemenei Yesuye wudu taka hagee dimapoo egeesee takaso, ⁸ “Odoosusuga heeso namapoo takolone sobo hu wo ne mapoo sibeye daga, no sibilesosusuga wo nalame saga dileso odoosusuga hu toowa too oso bili mapoo na bie. Bei, odoosusuga hu toowa too hee nama hamamee sibilei malaiso. ⁹ Egeeseeega mosowo amaye namapoo egeesee takalaiso, ‘Nayo egee bado mapoo odoosusuga toowa oso

bie dee. Esiga no toboloso hamamee koo bilame di,' dalaiso. Egeeseega no hamameedee mapoo bilame diya simiye sabolo dilesos bileiso. ¹⁰ Esino sobo hu wo nalame no sibeye daga, no sibilesos hamameedee bie. Egeeseega mosowo amaye no hamameedee mapoo badebei ogoloso no see malalo koodoo peleso bie dalaiso. Osoloso wo ne mapoo buluma odoos oso goos hagee ogoloso no odoos toowa dalaiso. ¹¹ Esiga odoos agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odoos agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei yo Godeeye toowa dalaiso."

¹² Osoloso Yesuye see yo sibeye dee taka Pelisi odoos mapoo egeesee takaso, "No wo toowa nalame nee odoos sabolos osolosos nemei dios sabolos osolosos nee bi bei odoos sabolos na gilime. Bei, nayo diba gilimaga, nei diayo dibolos hodobos wo nalame no idileisos. Egeeseega no nei hee talaime. ¹³ Esino no wo toowa nalame mopoodos dolosos wulos bi mauwe odoos sabolos, osolosos kidos todobias odoos sabolos, osolosos su kakawa poogoo odoos sabolos, osolosos howo si odoos sabolos ee gilime. ¹⁴ Bei, nayo goos hageesios moodooga, Godeeye namapoo nei tenelaisos. Bei, diayo nei namapoo egeesios pidilei tebile. Esiga Godeeyos howo woola tekepo debeli odoos osos wedias magas hogadilei biame omapoo Godeeyos namapoo nei tenelaisos."

Wo ne toowa eyo goos magas wudu taka
(Mat 22:1-10)

¹⁵ Yesubolos hodobos wo nolone debei odoos heesos tos hagee dulosos Yesu mapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligios dolosos badeli mi mapoo pelesos hodobos wo nalais odoos diba diyas goomogalaisos," disos.

¹⁶ Esemes Yesuyes yimapoo egeesee takaso, "Odoos heesos wo toowa nalame mopoodos dolosos odoos

susugas gilimasos. ¹⁷ Osolosos wo olos nalames os tos teli odoos hees mapoo dilesos yayos gilimadood odoos ee iyados sibe disos.

¹⁸ Esemes os tos teli odoos osos diba gilimalames simios ogolosos diayos wo ne mapoo sibileios gowoolones goos abos magas gamenees goos takasos. Egeeseelones odoos heesos yimapoo egeesee takasos, 'A mi neisos epedes too. Esiga a dilesos mi egees agalaisos. Esiga nayos dilesos nee wiligios odoos mapoo takees, a wo ne mapoo sibileimegos dees takees,' disos.

¹⁹ Esemes sees odoos heesos egeesee takasos, 'A bulumakaus 10 neisos epedes too. Esiga bulumakaus egees sabolos tos talais teibas belesos dibolos tos talames dileisos. Esiga nayos dilesos nee wiligios odoos mapoo takees, a wo ne mapoo sibileimegos dees takees,' disos.

²⁰ Osolosos sees odoos heesos egeesee takasos, 'A sobos epedes hu. Esiga a wo ne mapoo sibileimes,' disos.

²¹ Odoos susugas osos egeesee takagemes, tos todilios odoos osos sees wedios dilesos os wiligios odoos mapoo odoos susugas osos taka goos susugas ee yimapoo takasos. Esemes wo ne eyos wiligios odoos tabas osos diyas komonolones sees os tos teli odoos mapoo egeesee takasos, 'No sagas dilesos mosobias domopoo bios mauwe odoos sabolos, osolosos kidos todobias odoos sabolos, osolosos su kakawa poogoo odoos sabolos, osolosos howo si odoos sabolos iyados sibe,' disos.

²² Esemes os tos teli odoos osos sagas dilesos odoos iyados sibilesos os wiligios odoos mapoo egeesee takasos, 'Wiligios odoos, ayos odoos abos olos iyados simisos. Esinos debios poobas abos odoos mauwe molosos,' disos.

²³ Esemes wiligios odoos osos sees os tos teli odoos mapoo egeesee takasos, 'No sees dilesos odoos elios domopoo egees silesibos sabolos osolosos waduos mosos mapoo debeli odoos ee hapoo sibilames tos kitulugos sabolos takees, mos mosos kuloduos debios poobas ee ede-beeyos tolos tebilames. ²⁴ Esiga ayos

namapoo taka, wo ne hagee ma kulodu odoo daga ayo gilimome sibilei gowe odoo oso wo ayo mopoodoo doo nalaime,' diso."

Yesu dadalai goo ee kaseeyo?
(Mat 10:37-38)

²⁵ Odoo susuga oso Yesu dedeme, Yesuye dimapoo bidi toboloso tobudulone egeesee takaso, ²⁶ "Odoo agayo ama sabolo, osoloso o wee sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso owolo sabolo, osoloso o soosoo sabolo, osoloso o gie badeli sabolo mapoo diya goolone, nei a goolee pepooko daga, yo ayo di hamamee deedee sibilei tebile. ²⁷ Osoloso odoo agayo talai sabolo dala toowa talai sabolo goo medee moodelega poogoloso ayo di hamamee dedel-ega poogooga, yo ayo di hamamee deedee sibilei tebile.

²⁸ Edebeeyo kulo moso tegelame gooleega, yo daga badolone yayo kulo moso tegelai molee teiba beleso agalame hesigileiso. ²⁹⁻³⁰ Bei, yo daga molee hesigelega tou bei mooloogooga, molee hosudoga, tou hoo malaime. Egeeseega odoo susuga oso moso ee togodelega poogoo ogoloso manolone yiligilone egeesee takalaiso, 'Odoo hagee moso tegelame bei mooloogooso. Esino hosudalai tebile,' dalaiso.

³¹ Wudu taka hee hagoso. Mi bakadio oso ha talaiso. Egeesi ma kulodu mosodei heeso odoo 10,000 gilimado sibileiso. Osoloso mosodei heeso odoo 20,000 gilimado sibileiso. Esino odoo 10,000 gilimadoo ha teli wiligi odoo taba oso daga medee badolone, odoo 20,000 mapoo ha talai teiba beleso goo ee goolone badalaiso. ³² Osoloso yayo o odoo sabolo odoo 20,000 mapoo ha talai ee koo tobuoga, yayo o odoo hee odoo 20,000 gilimado simi dia wiligi odoo taba mapoo to todi dalaiso, yibolo see mesilame. ³³ Esiga odoo agayo ama hamamee dadalame gooleega,

yayo o bi susuga poogoloso a ka deedee sibe.

³⁴ Solu ee bi tekepo. Esino solu hadali me daga, nayo solu ee see hadalame kasee moodolaiyo?

³⁵ Esiga solu egee goo mauwe mologa, odoo susuga oso solu egee togobigileiso.

Odoo niba dulubolo, esiga ayo hagee takoo medee hoodo dui."

15

Yesuye sipi be osugoba maga wudu taka
(Mat 18:12-24)

¹ Tekisi molee misigeli odoo sabolo osoloso goo tokenee teli odoo sabolo Yesuwo to dulame sibileiso debeiso. ² Esino Pelisi odoo sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso goo hagee ogoloso gowoolone egeesee takaga meleeso, "Odoo hagoso tokenee teli odoo ee gilimadoloso dibolo hodobo wo namo siliso," diso.

³ Esemee Yesuye wudu taka hagee dimapoo takaso, ⁴ "Sipi be hu bali odoo oso o sipi 100 bameleeso. Egeesi ma kulodu hedebe osugobooga, yayo ogoogo moodolai-somo? Yayo go woolalowe poogoo mapoo o sipi be abo 99 omapoo holoogoloso, see hedebe osugoba ee esiamo dileiso. ⁵⁻⁶ Yayo esiameliso ogoga, yo goomogolone sipi be ee mosopoo imado sibileiso. Osoloso o odoo abo ee gilimadoloso egeesee takalaiso, 'Mo sipi be osugoba epedee olo egeiso. Esiga niba sibileiso abolo goomoga poude,' dalaiso. ⁷ Esiga ayo nimapoo taka, Kei mi mapoo odoo 99 Godeeyo howo woola tekepo debeli dia goo mapoo goomoga goo oso osee moloso. Esino goo tokenee teli odoo hedebeeso o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Kei mi mapoo goomoga toowa oso malaiso."

Yesuye molee ko oso osugoba maga wudu taka

8 “Biame hee mapoo sobo hee o molee ko 10 ma kulodu hedebe osugobalaiso. Eseega yo ogoo goo moodoolaisomo? Yayo keme pudoloso esiamo silone, o moso kulodu goko oso kakabalaiso. 9 Osoloso yayo o molee ko osugoba ee ogoga, yayo o odoo ee iyadoloso egeesee takalaiso, ‘Mo molee ko osugoba epedee olo egeiso. Esiga niba sibilesa abolo hodobo goomoga poude,’ dalaiso. 10 Esiga ayo nimapoo taka. Goo tokenee teli odoo hedebeeso o goo tokenee maga miligi pialoso see Godee mapoo bididoobooga, Godeeyo momaiye susuga Kei mi ma dokodoo egee do oso goomoga toowa poudileiso.”

Yesuye holaisoso peegoo dobudo di maga wudu taka

11 Yesuye see wudu taka hee hagee odoo mapoo egeesee oposususo, “Odoo hee owolo giso holo bakadio debeiso. 12 Esino biame heeso omoloye ama mapoo egeesee takaso, ‘No toga nee bi ayo talai malalo epedee amapoo tenee,’ diso. Esem amaye owolo bakadio ee ma kulodu o bi abo puloso dimapoo piso.

13 Esem omoloye biame abo poogoloso hamamee amameeye yimapoo bi pi ee toloso see odoo abo mapoo neiso toloso see mi hee eli sage mapoo diso. Yo omapoo dileso tokenee goo ma kulodu badolone, o molee toowa hosudooso. 14 Yayo o molee toowa hosudoloso melee biame omapoo mi kibiya oso mi omapoo hodia goo meleeso. Esem yayo see gilibo holo masi badolone, hodia goo toowa egeliso. 15 Esiga yayo molee tou talame mosobia odoo hee mapoo dileso peledabaso. Esem mosodei odoo ogoso yo o go mapoo dileso o be bamelee diso. 16 Esem yo dileso be hu nei nolone beso nali nei ee ogoloso nalame gweliso. Esino odoo heeso beyo nei sabolo osoloso nei abo sabolo yayo nalame koo tosibili.

17 Yayo egeesee badebei ma kulodu, biame heeso yimapoo goo goolee tekepo oso sibume, yayo egeesee gooleeso, ‘Mo mamou tou toloso nei teli odoo susuga ee hodia sabolo koo debeli. Esino a hamapoo hodia sabolo badolone talame ka seeso. 18 Esiga a see wedi dileso mo ma mapoo egeesee takalaiso: Ma, ayo Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. 19 A tokenee odoo. Esiga nayo see epedee amapoo mo holo dalai tekeponee. Esino tekepo, nayo a nee tou toloso nei teli odoo hee dee takee,’ diso. 20 Osoloso yo amameeye badebei mi mapoo diso.

Esino yo eli sage abaga osee sibumolome, amaye ogoloso owolo diya sooloo dolone, yayo saga hoguo dileso owolo mapoo boooloomaloso adaso.

21 Esem owoloye yimapoo egeesee takaso, ‘Ma, a Godee mapoo osoloso namapoo goo tokenee olo tooso. A tokenee odoo. Esiga nayo amapoo mo holo dalai tekeponee,’ diso.

22 Esino amaye o tou teli odoo mapoo egeesee takaso, ‘Dugo tekepo sabolo osoloso homo bi sabolo osoloso dee sesa mapoo kali ki bi sabolo saga tosibilesa yimapoo kadige. 23 Osoloso mo gala hu ma kulodu bulumakau be hu kauwa wooloso si. Osoloso hodobo wo nolone goomogalaiso. 24 Bei, mo holo hagee olo tano, see epedee gie badoso. Osoloso olo dobudo diso, esino epedee ogoso,’ diso. Esiga diayo hodobo wo nolone goomoga poudooso.

25 Diba egeeseelone doboome, emei o homolee ma kulodu tou temeleso sibulone, amayo moso kulodu odoo susuga goomogolone hopolone kosaiya pegigamolome duso. 26 Esem yayo o tou teli odoo hee idoloso yimapoo woosaso, ‘Mo mamou moso ma kulodu ogoo goo tolo?’ diso. 27 Esem o tou teli odoo oso yimapoo egeesee takaso,

'Nomolo epei simiso. Esiga namaye owolo yo medee tekepo wedi simi ogoloso, goomogolone bulumakau be hu kauwa wooloso siloso wo toowa ka nalagamoloso,' diso.

²⁸ Esememe emei goo hagee duloso komonolone wo ne mapoo dile. Esememe amaye sibilesa o daga holo yo wo ne mapoo gadilame giso. ²⁹ Esino yayo ama mapoo egeesee takaso, 'Ayo dugo susuga ma kulodu nee tou teli odoos masi silone nee to mapoo mesimo silone tou toowa temeleso. Esino nayo gout be hu pepooko wooloso amapoo takolone, nee odoos sabolo neye, dee takele. ³⁰ Esino nowolo hagoso nee bi sabolo nee molee sabolo tolosa domo sili sobo sabolo badolone hosudolosu sibume, nei nayo yimapoo goomogolone be kauwa wooloso wo toowa nolone ka dabala?' diso.

³¹ Esino amaye owolo mapoo egeesee takaso, 'Mo holo, nayo biame susuga abolo badebeiso. Esiga mo bi susuga ee nee. ³² Esino epei iba goomogalalai tekepo. Bei, nomolo hagee olo tano, epedee yo see gie ka badoso. Osoloso yo osugobano, see epei yo ogoso,' diso."

16

Molee gibadeli odoos maga wudu taka

¹ Yesuye o hamamee dili odoos mapoo egeesee takaso, "Biame heeso bi bei odoos o molee gibadeli idolosu badebeiso. Egeesi ma kulodu bi bei odoos o molee gibadeli odoos oso o molee mada namelee goo ee yo duso.

² Osoloso yayo o molee gibadeli odoos ee idolosu yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mo molee tokenee bameleena. Esiga no tekepo, nayo tou temelee goo susuga ee booka mapoo hoguguloso amapoo eligi. Bei, nayo see mo molee gibadalalai tekeponee. Esiga no tou epedee pagalaiso,' diso.

³ Esememe molee gibadeli odoos oso egeesee gooleeso, 'Mo wiligi odoos oso mo tou ee olo peegoo magooso. Esiga a see ogoos tou toomoba? A nei

howo segelame mi gabalalai a kitulugu mauwe. Osoloso ayo odoos mapoo wulo hoowamo silei diya simileeyo.

⁴ Esino ayo mo tou poogooga, mo odoos a dia mosopoo ido palame, ayo goo talai epedee olo gooleedoso.'

⁵ Egeesee gooloso yayo o wiligi odoos mapoo bi wulayo temelee odoos ee gilimadooso. Osoloso daga odoos hee mapoo egeesee takaso, 'Nayo mo wiligi odoos mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka pagala? Nei kasolowo?' diso.

⁶ Esememe odoos ogoso nei egeesee takaso, 'Ayo mo dalamoo 100 mapoo olipi i keedoo ee nei tenele,' diso.

Esememe molee gibadeli odoos oso nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoos o booka hagoso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo dalamoo 100 mapoo olipi i keedeme hogugu ee tabuguloso, see dalamoo 50 mapoo olipi i keedoo ono too doloso hogugi,' diso.

⁷ Osoloso molee gibadeli oso see odoos hee mapoo egeesee takaso, 'Nayo mo wiligi odoos mapoo bi wulayo too eyo nei tenelega ka molosomo? Nei kasolowo?' diso.

Esememe odoos ogoso nei egeesee takaso, 'Ayo mo wogai 100 mapoo palawa wo soo too eyo nei tenele,' diso.

Esememe molee gibadeli odoos oso yimapoo nei egeesee takaso, 'Wiligi odoos o booka hagoso. Esiga no saga buloso booka hamapoo nayo wogai 100 mapoo palawa wo soo too hogugu ee tabuguloso, see wogai 80 mapoo palawa wo soo ono too doloso hogugi,' diso.

⁸ Esino o wiligi odoos oso goo hagee duloso o molee tokenee gibadeli odoos mapoo egeesee takaso, 'Nayo odoos abo pidi goo oso see hamamee no pidileiso,' diso."

Esememe Yesuye see egeesee takaso, "O, mi odoos oso eyo nediliyo goolone emegei dimaga pidili goo susuga ee medee gooleedoso. Esino Godeeyo odoos oso goo egeesi moodoolalai kibiya gooleedele. ⁹ Esiga ayo

nimapoo taka, niyo mipoo toowa hamapoo dobolone, nibada molee sabolo osoloso nibada bi sabolo oso emegei pidi osoloso emegei dolone ka debee. Niyo egeeseega nei bi egee mauwe poogooga, Godeeye niba Kei mi ma dokodoo kookaiyo moloso osee malai moso omapoo ido palaiso.

¹⁰ Esiga edebeeyo goo pepooko medee kibiya bamologa, yo see goo toowa balai tebileiso. Osoloso odoo agayo goo pepooko balai tebilega poogooga, yo goo toowa balai tebileime. ¹¹ Esiga niyo mi toowa eyo bi medee belega poogooga, see niyo Kei mi eyo goo ee medee kasee balaisomo? ¹² Osoloso see niyo nee odoowo bi medee belega poogooga, odoo agayo nee bidee ee no balame namapoo ka tenelaiyo?

¹³ Esiga edebeeyo wiligi odoo bakadio eyo to mapoo mesiloso silone tou talai tebile. Bei, yo o wiligi odoo hee goomogolone hee gowoolaiso. Egeeseelone yayo wiligi odoo heeyo to mapoo mesiloso silone, see heeyo to mapoo mesileime. Esiga edebeeyo Godee mapoo mesimo silone molee toowa toloso badalai goo mapoo mesilei tebile.”

¹⁴ Esemé Pelisi odoo oso Yesuye to taka hagee duloso manolone yiligaso. Bei, Pelisi odoo hagee bia molee diya goomegeli. ¹⁵ Esemé Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba wulo edebeeyo tekepo odoo dalame, odoo howo woola gamenee goo tekepo moodeliso. Esino ee ma kulodu Godeeye niyo goo goolee olo gooleedooso. Esiga edebeeyo nibada goo ogoloso tekepo deli ee nei Godeeye nibada goo ee diya tokenee deliso.

¹⁶ Godeeye tei magoo Moses mapoo tenee ee hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso to hogugu oso odoo abaga gilimado simino, Yoneeye badebei biame omapoo

peledabaso. Osoloso Yoneeyo biame poogoloso hamamee mapoo to tekepo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee odoo mapoo takaso. Esiga edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilame diya ka kituluguso. ¹⁷ Esiga mipoo sabolo kei sabolo oso me pagalai ee teiba. Esino Godeeye tei magoo hogugu ee ma kulodu hu bei pepuso hee peegoo pagalai tebile.

¹⁸ Esiga edebeeyo osobo poogoloso, see sobo hee huga, yo sobo egee goo heli toso. Osoloso edebeeyo sobo omoye poogoo huga, yo odoo heeyo osobo ee peedee huso.”

Bi bei odoo dio Lasales dio

¹⁹ “Biame heeso bi bei odoo badebeiso. Yo biame susuga dugo kali bi tekepo kaloso badolone nei medee tekepo nolone badebeiso. ²⁰⁻²¹ Biame domo mapoo bi mauwe odoo badebeiso, o hu Lasales. Yo o su susuga e buloso badebeiso. Esino yo biame susuga bi bei odoowo moso osulu miyopoo iboduloso badolone bi bei odoo oso nei ne kokou mou ee nalame goomegeliso. Osoloso soso sibilesa o e mapoo pieliso.

²² Osoloso biame abo poogoloso hamamee bi mauwe odoo Lasales taso. Esemé Godeeyo momaiye oso yo todilesa Eibalahameeye badebei koola mapoo ibediso. Osoloso hamamee bi bei odoo taso. Esemé odoo aboso o su midoosooso. ²³ Yo toloso abaga dino odoo wedia oso debeli mi mapoo dala ma kulodu badebeiso. Yo omapoo badolone, dokodoo egeino, Eibalaham eli sage badoboome ogoloso, yima koola mapoo Lasales badoboome egeiso. ²⁴ Esemé yo ilone egeese takaso, ‘Ma Eibalaham, nayo a sooloo dele. Osoloso Lasales amapoo sibeye dee, yayo sibilesa o dee wolugu oso howomoo olugudoloso, mo i mapoo sigoga, kekebie palame. Bei, a dou hagee ma kulodu dala sabolo bado,’ diso.

25 Esino Eibalahameeye nei egeesee takaso, 'Mo holo, no goolee. Nayo gie badebei biame omapoo bi medee tekepo ono temeleso. Esino Lasales yo bi mauwe gilibo holo masi badebeiso. Esiga epedee Lasaleseeye hamapoo goomoga sabolo badoga, nei nayo dala ma kulodu ka badoso. 26 Osoloso goo hee ee, niba ogo osoloso iba ogo doloso domo omapoo goodobia diya toowa edebeeyo hodiokoo dabagalai tebile moloso. Esiga iyo hagee do omaga niyo egee do mapoo dabagalai eli mauwe. Osoloso niyo egee do omaga edebeeyo iyo hagee do mapoo dabagalai onosee eli mauwe,' diso.

27 Esemé bi bei odoo oso nei egeesee takaso, 'Ma Eibalaham, ayo namapoo howaso, nayo Lasales mo mayo moso mapoo wedi diye dalame. 28 Bei, mo mayo moso mapoo molo dio dee tiadoo omapoo doso. Esiga Lasaleseeye see wedi dileso dimapoo kokodo takalai tekepo, diba toga see dala mi hamapoo sibiya,' diso.

29 Esemé Eibalahameeye egeesee takaso, 'Dimapoo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu sabolo olo moloso. Esiga dia goo goolee tekepo palame, diayo kokodo taka to ee dulei tekepo,' diso.

30 Esemé bi bei odoo oso nei egeesee takaso, 'Haye, egeesee selaimé. Esino odoo hee ta maga see hogado sibilesó dimapoo takooga, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo ka sibilei,' diso.

31 Esino Eibalahameeye see tobu yimapoo egeesee takaso, 'Diayo Moseseeye tei hogugu sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso Godeeyo to hogugu omapoo tei telega poogooga, diayo see kasi maga odoo hee ta maga hogado sibilesó to takooga, omapoo tei ka talaiyo?' diso."

17

Tokenee goo mapoo gido dili goo (Mat 18:6-7, 21-22; Maka 9:42)

1 Biame heeso Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Edebeeyo goo tokenee mapoo gido dilei goo ee tei sibileiso. Esino goo egee bei mooloogoomo sili odoo mapoo, ayo yimapoo ka taka, yee! 2 Esiga odoo heeso tei too odoo hee goo tokenee mapoo gido duga, nei odoo heeso o mu mapoo yo toowa bagagoloso howo bou mapoo toosolai ee dala haga toowane. Bei, hamamee Godeeye odoo goo egeesi moodeli mapoo dala toowa tenelaiso. 3 Esiga niba niso nediliyo medee bamelee.

Osoloso nee odoo tei too odoo oso goo tokenee toga, yimapoo takee. Osoloso yayo o goo tokenee mapoo goohéle sabolo o tokenee mapoo miligi piaga, o tokenee egee boobado bigi. 4 Osoloso yayo biame hedebe ma kulodu namapoo tokenee too ee 7 daga, osoloso namapoo sibilesó yayo emegei di to taka onosee 7 daga, nayo o tokenee goo ee boobado bigi."

Tei too goo

5 Diye di odoo oso Lodee mapoo egeesee takaso, "Iyo tei too goo ee toowa moodee," diso.

6 Esemé Lodeeye nei egeesee takaso, "Niyo tei too goo oso homokoko pepooko egeesi masi nimapoo mologa, niba teiba niyo molobei hamapoo takolone, 'No nee too sabolo tado dileso abei mapoo tebee,' daga egeesee selaiso," diso.

Wiligi odoo o tou teli odoo eyo goo

7 "Tou teli odoo oso o wiligi odoowo homolee mapoo mi doomelee maga, o, sipi be hu bamelee maga siboga, yo wulo sibilesó nei nalaimé, haye. 8 Yo daga o wiligi odoo taba eyo nei siloso, dugo hapoo ee kaloso, nei si ee yimapoo tenelaiso. Osoloso o wiligi odoo taba oso nei naloso koodobuuga, see hamamee yayo wo

sabolo howo sabolo nalaiso. ⁹ Esino yayo tou egeesi tomo siloga, o wiligi odoo taba oso nei yimapoo goomoga to takalaime. Bei, egee o tou. ¹⁰ Esiga niba egeesee selai tekepo. Ayo nimapoo tou teye daga, niyo goo egee toloso egeesee takalai tekepo, 'Iba wulo tou teli odoo. Esiga iyo tou hagee tomo silesibo goo hee talame koo seeso,' dee takee," diso.

Yesuye odoo e bia 10 ee tekepo moodoo

¹¹ Yesu Yelusalem mi mapoo dulone, Gelili mi ogo osoloso Samaliya mi ogo doloso domo abaga diso. ¹² Yo eli domo mapoo mi pepooko hee mapoo dumolome, odoo e bia 10 egeiso. Odoo e bia 10 oso Yesu ogoloso yima hegi sibadele. Esino wulo eli sage tebisamolone, ¹³ toso neligidi yimapoo egeesee takaso, "Yesu, wiligi odoo, nayo iba sooloo dolone pidi!" diso.

¹⁴ Esemé yayo diba ogoloso egeesee takaso, "Niba dileso Godee ogo odoo ogo doloso domo debeli odoo mapoo nibada su eligi," diso. Diba Yesuye egeesee taka duloso dimelee omapoo, dia kolo see tekepo paso.

¹⁵ Osoloso dima kulodu odoo hee o kolo tekepo pa ogoloso Yesu mapoo wedi sibulone, toso neligidi Godee mapoo goomoga poudoomo simiso. ¹⁶ Egeeseemo sibilesi Yesuwo homo beiyopoo gasuwoloso badolone Yesu mapoo goomoga teneeso. Odoo hagee Samaliya odoo.

¹⁷ Esemé Yesuye egeesee takaso, "Ayo odoo 10 olo tekepo moodooso. Esino odoo abo egee bia kasomo?" ¹⁸ Bei kasi maga, Yu odoonee hedebe hagoso obusomo Godee mapoo goomoga tenelame ka wedi simiyo?" diso. ¹⁹ Osoloso Yesuye odoo hamapoo egeesee takaso, "Nayo amapoo tei too maga no olo tekepo paso. Esiga no toboloso di," diso.

Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ Biame heeso Pelisi odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee kopolone sibileiyo?" diso.

Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, "Godeeye wiligi doloso badeli goo ee woola sibo agalaime. ²¹ Osoloso edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo ee hamapoo hagee moloso, o, koogee moloso, dee takalaime. Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo ee nima kulodu moloso," diso.

²² Osoloso see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, "Odoo Holo mo biame oso siboga niyo agalame goomogalai biame ee sibileiso. Esino niba agalaime. ²³ Osoloso see edebeeyo nimapoo takolone, 'Odoo Holo a koo badoso, o, hamapoo badoso,' dee takooga, dia to mapoo tei toloso omapoo na agala di. ²⁴ Esino Odoo Holo ayo sibilei biame ee, kei ebiedi buguga mi susuga egee gadeebugu egeesee selaiso. Egeeseega odoo susuga oso agalaiso. ²⁵ Esino daga Odoo Holo a dala toowa talaiso. Osoloso odoo epedee hagee do oso a diya gowoolaiso.

²⁶ Nowaye badebei biame omapoo goo peledaba, goo hedebe egeesi masi oso Odoo Holo ayo sibilei biame omapoo peledabalaiso. ²⁷ Nowaye badebei biame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone dolone, soboso giso obuo osoloso gisoso sobo huya dolone debeiso. Egeesee solone do-boome, biame heeso Nowa du ma kulodu gadiso. Esemé howo toowa duwa oso sibilesi odoo susuga pili-guso.

²⁸ Osoloso goo hedebe egeesi masi oso Loteeye badebei biame mapoo peledabaso. Bei, Loteeye badebei biame mapoo edebeeyo nei na howo na dolone debeiso. Osoloso biso emegei nei pidi nei pidi dolone debeiso. Osoloso nei howo sogo, moso

togo dolone debeiso. ²⁹ Egeesee solone doboome biame heeso, Lote-eye Sodom mi poogoloso dime, kei ma dokodooga dou sabolo osoloso yo dei heliye oso sibilesa odoo Sodom mi mapoo debeli susuga piliguso.

³⁰ Esiga Odoo Holo ayo sibilei biame mapoo odoo susuga oso goo egeesi tolone dogo, ee ma kulodu a ka sibilei. ³¹ Esiga biame omapoo odoo hau mapoo badebei oso see moso kulodu o bi talame gadilei tekeponee. Osoloso odoo homolee mapoo nei howo sogomologa, yo see mosopoo wedi dilei tekeponee.

³² Esiga niba Loteeyo osobowo goo ee goolee. ³³ Esiga odoo agayo o gie badeli eyo nediliyo pidilame wegegeega, o gie badeli egee osugobalaiso. Esino odoo agayo mo goo maga o gie badeli peegoo magooga, yo badoboso kookaiyo gie osee badalaiso. ³⁴ Esiga ayo nimapoo taka, biame omapoo giso bakadio kida hedebe mapoo tileiso. Esino odoo hee ido polone, odoo heeno omapoo pagalaiso. ³⁵ Osoloso biame omapoo sobo bakadio wo gamalaiso. Esino sobo hee ido polone, sobo heeno omapoo pagalaiso. [³⁶ Osoloso biame omapoo giso bakadio homolee ma kulodu tou tomo sileiso. Esino odoo hee ido polone, heeno omapoo pagalaiso.”]

³⁷ Yesuye to hageesee takoloso koodobume, o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, goo hagee kamapoo peledabalaiyo?” diso.

Eseme Lodeeye dimapoo nei egeesee takaso, “Mi hee mapoo gala ta eyo su hune mologa, kukodee susuga hune egee nalame omapoo busiliso,” diso.

18

Sobo bauwo goo maga wudu taka

¹ Osoloso Yesuye see tobu wudu taka hamaga o hamamee dili odoo dimapoo eligiso, diayo biame

susuga Godee mapoo takomo silone gowoolega pagalame. ² Egeeseelone yayo egeesee takaso, “Mi hee mapoo goo midili odoo badebeiso. Esino yo Godeebolo ebilega badolone, odoo koo gweli. ³ Osoloso mi hedebe omapoo sobo bau hee badebeiso. Esino sobo hagosu biame susuga goo midili odoo hamapoo sibilesa howolone egeesee takeliso, ‘Nayo a pidilone odoo amapoo ha egee tomolo eyo goo midi,’ deliso.

⁴ Esino goo midili odoo oso daga sobo hagee pidilei yo goomegele. Esino biame susuga sobo hagosu yimapoo sili sileeme ogoloso egeesee gooleeso, ‘A Godeebolo koo ebili osoloso a odoo koo gweli. ⁵ Esino a sobo hageeyo to dumeleso diya gowoo. Esiga yayo see mo moso mapoo sibili ee pagalame yo pidileiso,’ diso.”

⁶ Esiga Lodeeye egeesee takaso, “Goo medee koo midili odoo eyo goo hagee ogoloso goo goolee medee kibiya te. Bei, goo midili odoo hagosu daga sobo hagee pidilei gowoomeleso see hamamee yo pidiso. ⁷ Esiga Godeeye hesiga odoo oso biame sabolo gesi sabolo yimapoo hoowa mologa ogoloso diba tei pidileiso. Osoloso yayo diayo yimapoo taka to ee duloso nei tenelai koo dagili. ⁸ Esiga ayo taka, Godee o odoo oso yimapoo hoowa duloso goomoga sabolo diba pidiliso. Esino Odoo Holo ayo see wedi sibilei biame mapoo, mipoo hamapoo tei too goo ee molo agalaisomo?”

Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo

⁹ Odoo abo dieso nediliyo diba Godeeyo howo woola tekepo dolone, hee odoo abo tokenee deli odoo mapoo Yesuye wudu taka hageesee takaso, ¹⁰ “Odoo bakadio, Pelisi odoo sabolo osoloso tekisi molee misigeli odoo sabolo, Yu odoowo tei moso mapoo Godee mapoo takalame palaso. ¹¹ Osoloso Pelisi odoo oso toboloso obusomo tobudulone

dokodoo hageesee takaso, ‘Godee, a namapoo goomoga to taka. Bei, a odo abo egeesinee. Bei, diba adaba bi teliso, osoloso goo tokenee teliso, osoloso diba adaba sobo sabolo giso sabolo heli teliso. Osoloso a see tobu namapoo goomoga to taka. Bei, a tekisi molee misigeli odo keeseenee. ¹² Bei, a sadee hedebe ee ma kulodu biame bakadio nei nelega tei doloso badeliso. Osoloso ayo bi too biame mapoo mo bi 10 ee ma kulodu hedebe namapoo teneliso,’ diso.

¹³ Esino tekisi molee misigeli odo oso hamameedee hoogoo bia omaga toboloso o goo tokenee mapoo gooholone o su eyo nediliyo o budo mapoo kobuguloso oo goobodo buloso tobudulone Godee mapoo egeesee takaso, ‘Godee, a tei medee diya tokenee odo. Esiga nayo a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei na tenee,’ diso.

¹⁴ Esiga ayo nimapoo taka, tekisi molee misigeli odoo hagosoo o mosopoo wedi dulone, Godeeyo howo woola abaga tekepo odoo doloso diso. Esino Pelisi odo mapoo goo hageesi mauwe meleeso. Esiga odo agayo eyo nediliyo yo toowa daga, nei yo Godeeye pepooko dalaiso. Esino odo agayo eyo nediliyo yo pepooko daga, nei Godeeye yo toowa dalaiso.”

*Yesu sabolo holaiso sabolo
(Mat 19:13-15; Maka 10:13-16)*

¹⁵ Biame hedebeeso odo aboso holope Yesu mapoo ido sibadeeso, o deeso sigoloso pidilame. Esino o hamamee dili odo oso goo egee ogoloso hamaga takaso. ¹⁶ Esem Yesuye holaiso gilimadoloso, o hamamee dili odo dimapoo egeesee takaso, “Holaiso amapoo sibilei soowa. Niyo na hamaga takee. Bei, edebeeyo holaiso hageesi masi poga, diba Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibileiso. ¹⁷ Ayo nimapoo taka, edebeeyo o goo holaiso masi

amamo to mapoo mesimo sili, egeesi selega poogoloso, Godee mapoo mesilega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei mauwe.”

*Bi bei odo
(Mat 19:16-30; Maka 10:17-31)*

¹⁸ Wiligi odo heeso sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo tekepo, ayo ogo goo toga kookaiyo badoboso gie badeli ka talaiyo?” diso.

¹⁹ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Bei kasalame nayo a tekepo odo dee ka takala? Tekepo odo hee koo badoso. Esino hedebe Godeeno tekepo. ²⁰ Esiga Godeeyo tei magoo no olo gooleedooso: adaba kooka sobo na peedee hui, osoloso odo na wooloome, osoloso heli na te, osoloso odo hee mapoo gamenee na gigidi, osoloso nama dio noowee dio oso taka to omapoo mesie.”

²¹ Esem odo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “A holope pepooko maga simi tei magoo susuga hagee tobuloso tomo simiso,” diso.

²² Esem Yesuye o to duloso nei egeesee takaso, “No goo hedebe dooboo dagadi moloso. No dileso nee bi susuga odo abo mapoo tenee, nei molee talame. Osoloso bi too eyo nei molee ee bi mauwe odo mapoo pi. Nayo egeesee seega, Kei mi ma dokodoo bi tekepo nee hu sabolo mologa agalaiso. Esiga no a deede sibe,” diso.

²³ Odo hagosoo Yesuwo to duloso diya pupudasoo. Bei, yimapoo bi bei meleega. ²⁴ Esem Yesuye yimapoo bolone egeesee takaso, “Bi bei odo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilei diya kalawa. ²⁵ Esiga dugo duseli midole ou maga kemol be toowa oso gadilei kalawa. Esino bi bei odo oso Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gasibilei diya kalawa toowa.”

²⁶ Esem o hamamee dili odo oso eligi goo hagee duloso egeesee

takaso, “Esino kalawa egee odo agayo gie badeli ka talaisomo?” diso.

²⁷ Esem e Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo eyo nediliyo o gie badeli pidilei tebile. Esino hedebe Godee yino teiba. Bei, yayo goo susuga ee moodoolai yimapoo kalawa mauwe,” diso.

²⁸ Esem e Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba ibada bi susuga poogoloso, no dodomo simiso,” diso.

²⁹⁻³⁰ Esem e Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo maga o moso sabolo, osoloso osobo sabolo, osoloso emei dio sabolo omolo sabolo, osoloso ama dio owee dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo poogoloso siboga, yayo epedee hamapoo nei toowa talaiso. Osoloso hamamee yo kookaiyo badoboso gie badeli talaiso,” diso.

*Yesuye see eyo talai goo ee taka
(Mat 20:17-19; Maka 10:32-34)*

³¹ Osoloso see Yesuye o hamamee dili odo 12 gilimadoloso peegoo gilimado dileso dobolone dimapoo egeesee takaso, “Iba epei Yelusalem mi mapoo poloso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo oso daga Odo Holo mo goo hogugu susuga omapoo peledabalaiso. ³² Osoloso a Yu odoonee mapoo tenelaiso. Osoloso diayo a manalaiso, osoloso amapoo tokenee goo moodoolaiso, osoloso amapoo makawo pagalaiso. ³³ Osoloso a tiso dabalaiso, osoloso a wooloomalaiso. Esino a midoo ma kulodu tamoloso, biame bakadio hedebe di poogoloso see gie badeli toloso hogabileiso,” diso.

³⁴ Esino Yesu o hamamee dili odo oso to hagee duloso goo eyo bei medee kibiya gooleedele. Bei, goo eyo bei dimaga mada magooga.

*Yesuye odo howo neliga tekepo moodoo
(Mat 20:29-34; Maka 10:46-52)*

³⁵ Yesu Yeliko mi koola mapoo sibumolome, odo howo neliga oso Yesuye sibilei eli pee mapoo badolone molee howameleeso.

³⁶ Egeeseelone odo mooloogoodoo susuga oso to boowoomo sibume duloso odo abo mapoo woosaso, ogo goo oso peledaba beleso.

³⁷ Esem e odo aboso yimapoo takolone egeesee takaso, “Yesu Nasalet odo oso odo abo sabolo ka diyadee,” diso.

³⁸ Yo to hagee duloso neligidi iso, “Yesu, Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

³⁹ Esino odo malalo diyadee oso yimapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No to mauwe badebee,” diso. Esino edebeeyo yimapoo egeesee takeme, yayo dia to mapoo dulega, to kitulugu sabolo neligidi egeesee takolone badebeiso, “Deibidiyo amawe, nayo a sooloo dolone a pidiye!” demeleeso.

⁴⁰ Esem e Yesu o to duloso omapoo kookoo toboloso tobudulone, odo abo dimapoo egeesee takaso, “Odo egee hamapoo ido sibe,” diso. Osoloso odo howo si olo Yesu mapoo ido sibileso badoboome, Yesuye yimapoo egeesee takaso, ⁴¹ “No ayo namapoo ogo goo moodoolai goomogodo?” diso.

Esem e howo neliga odo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, mo howo tekepo pe. A see agalai goomogo,” diso.

⁴² Esem e Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Esiga no epedee nee howo see ege. Bei, no tei tooga, no see olo tekepo paso,” diso. ⁴³ Esem e haga booloogelega o howo bakadio see tekepo paso. Esem e yayo Yesubolo dulone Godee mapoo goomoga poudoomo diso. Esem e goo peledaba hagee egei odo susuga oso Godee mapoo goomoga poudoomo diyadeeso.

19

Sekiyes tekisi molee misigeli odoo

¹ Yesu Yeliko mi mapoo pele-doboloso, see mi domo abaga dimeleeso. ² Mi omapoo tekisi molee misigeli wiligi odoo taba badebeiso, o hu Sekiyes. Osoloso yo bi bei odoo.

³ Yesu eli domo abaga dumolome, odoo susuga oso yo agalame diya mooloogoodooso. Sekiyes yo Yesu agalai goomogaso. Esino yo odoo diya deiyepoga, yayo Yesu agalai odoo mooloogoodoo oso yo gooloo-gooso. ⁴ Esemme Sekiyes yo Yesu agalame Yesu diayo sibatemelee eli su mapoo malalo saga hoguo dileso homo ma dokodoo peleso badebeiso.

⁵ Esemme Yesuye sibilesa egeino, Sekiyes yo homo ma dokodoo peleso badoboome ogoloso yimapoo egeesee takaso, "Sekiyes, no saga miyomoo mei. A epei nobolo hodobo nee mosopoo dilei goomogo," diso. ⁶ Esemme yo saga miyomoo meilesa, goomoga sabolo Yesu o mosopoo ido diso.

⁷ Osoloso odoo susuga oso goo hagee ogoloso diya gowoolone egeesee takaso, "Yesu tokenee teli odoowo mosopoo diso," dee takaga meleeso.

⁸ Osoloso diba dileso Sekiyeseeyo moso mapoo dobolone Sekiyeseeye toboloso egeesee takaso, "Lodee, a epei goo hageesi moodoolaiso: Ayo mo bi abo hodio ee bi mauwe odoo mapoo pileiso. Osoloso adaba molee ayo gamenee taka maga ayo hedebe too eyo nei see mawo dimapoo nei toowa bakadio bakadio di egeesi dimapoo tenelaiso," diso.

⁹ Esemme Yesuye Sekiyeseeyo to dulooso yimapoo egeesee takaso, "Epei moso hageeyo kulodu debeli odoo mapoo gie badeli goo olo tosimiso. Bei, Sekiyes hagee nose Eibalahameeyo amawe. ¹⁰ Bei, Odoo Holo ayo simi hagee tei tele poogoo

odoo peegoo osugoba ee esiameloso ogoloso diba gilimadoloso dimapoo gie badeli tenelame ka simi," diso.

Wiligi odoo oso o tou teli odoo mapoo molee tenee (Mat 25:14-30)

¹¹ Edebeeyo Yesuwo to hagee dulone dobolone egeesee goolone debeiso, "Yesu Yelusalem koola mapoo sibilesa badoso. Esiga Gode-eye wiligi doloso badeli goo onosee koola tooboo malaiso," demeleeso. Egeesee gooloogamelee ogoloso, Yesuye wudu taka hagee takaso, ¹²⁻¹³ "Osoloso wiligi odoo hee mi eli sage mapoo gibadeli hu tala dilame badolone, o tou teli odoo 10 gilimadoloso dimapoo molee ko mina* deli hedebe tenee, hedebe tenee diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, 'Niyo ayo see wedi sibilei ee bolone molee see toowa palame, biyo moso togoloso bei mooloogee,' diso.

¹⁴ Osoloso yo dime, o mosobia oso yo diya gowoolone, yima hamamee odoo abo diye diso, yayo diba gibadalai goo maga diayo gowe goo ee takalame.

¹⁵ Esino odoo egee gibadeli hu toowa toloso see wedi simiso. Yo see wedi sibilesa odoo molee yayo pi ee gilimadooso, molee toowa mala beleso agalame.

¹⁶ Osoloso daga odoo heeso malalo sibilesa egeesee takaso, 'Nayo molee amapoo tenemeni oso biyo moso togoloso bei mooloogoloso see molee ko mina deli abo 10 egeesi tooso,' diso.

¹⁷ Esemme gibadeli odoo oso yimapoo goomogolone egeesee takaso, 'No tou medee tekepo todoo. Esiga nayo goo pepooko hagee medee bameleega, see nayo mi 10 wiligi doloso bolone badalaiso,' diso.

¹⁸ Esemme see omapoo badeli tou teli odoo hee oso sibilesa egeesee

19:7: Luka 15:2 **19:8:** Exo 22:1; Num 5:6-7 **19:9:** Diye 16:31; Luka 13:16 **19:10:** Luka 15:4-5; Yon 3:17; 1Tim 1:15 * **19:12-13:** Molee ko mina deli hagee molee toowa. Esiga tou teli odoo oso tou tomo dimeleso biame 100 tugodoga, eyo nei molee ko mina deli hedebe teliso. **19:17:** Luka 16:10

takaso, 'Nayo molee amapoo tene-
meni oso biyo moso togoloso bei
mooloogoloso see molee ko mina deli
abo dee tiadoo egeesi tooso,' diso.

¹⁹ Esemé gibadeli odoó oso
yimapoo egeesee takaso, 'Nayo mi
dee tiadoo wiligi doloso bolone
badalaiso,' diso.

²⁰ Osoloso see tou teli odoó
hamameedee oso sibilesó egeesee
takaso, 'Wiligi odoó, nee molee
hagoso. Nayo amapoo teneme,
todilesó dugoso tiadoloso mada
magooso. ²¹ Bei, no diya kitulugu
odoo. Esiga a nobolo diya ebiasó.
Osoloso nayo kitulugu maga odoó
aboso bi ma ee teliso. Osoloso odoó
aboso nei segei nayo gebiseliso,' diso.

²² Esemé o wiligi odoó taba oso
yimapoo egeesee takaso, 'No tou
tokenee teli odoó. Esiga no to
egeesee taka goo omaga, ayo nee
goo midileiso. Bei, nayo takolone
a diya kitulugu odoó diso. Osoloso
nayo amapoo takolone ayo kitulugu
maga odoó aboso bi ma ee teliso diso.
Osoloso odoó aboso nei segei nayo
wulo gebiseliso. ²³ Egeesi ma kulodu
bei kasi maga molee toowa palame
molee gibadeli odoowo mosopoo
magelega ka poogoowo, ayo see wedi
sibilesó molee toowa poloso mologa
ka talai?' diso.

²⁴ Yo egeesee badolone odoó
koola omapoo tebidi mapoo egeesee
takaso, 'Niba yimapoo molee ko
mina deli egee molo tolosó see molee
ko mina deli 10 too odoó mapoo
tenee,' diso.

²⁵ Esemé diayo yimapoo egeesee
takaso, 'Wiligi odoó, no ege, yo molee
ko mina deli 10 olo tolosó badoso,'
diso.

²⁶ Esino wiligi odoó oso dimapoo
egeesee takaso, 'Ayo nimapoo
taka, odoó agayo dimapoo bi te-
nee ee medee gibadoga, dimapoo
see bei tenelaiso. Esino odoó
agayo dimapoo tenee bi ee medee
gibadelega poogooga, dimapoo bi
pepuso abo egee molo tolosó peegoo

todileiso. ²⁷ Osoloso odoó agayo
ayo diba gibadalame seme amapoo
gowe, diba hamapoo iyado sibilesó
mo howo woola piligi,' diso."

*Yesuye Yelusalem mi mapoo wiligi
odoo masi toboloso gadi*

*(Mat 21:1-11; Maka 11:1-11; Yon
12:12-19)*

²⁸ Yesuye to taka hagee koodob-
uloso see Yelusalem mapoo
dimeleeso. ²⁹ Yo Olipi mubi kuli
mapoo mosodei bakadio, Betapage
osoloso Betani koola mapoo peled-
abaso. Osoloso o hamamee dili
odoo bakadio diye dolone dimapoo
egeesee takaso, ³⁰ "Mosodei koogee
mapoo dilesó omapoo ogoga, be hu
gie kauwa donki edebeeyo wagi ma
dokodoo buloso dilega poogoo ee,
o mu mapoo ebigiso bagagoloso,
omou mapoo bagagoo moloso. Esiga
be ee niyo ebigi pidi poogoloso,
hapoo hado sibe. ³¹ Egeeseega odoó
heeso sibilesó nimapoo takolone,
'Bei kasalame be hu donki ebigi
ka pidibagala', dee takooga, niyo
yimapoo to nei egeesee takee,
'Lodeeye be hagee talai goomogona,'
dee takee," diso.

³² Esemé o hamamee dili odoó oso
Yesuye taka to ee duloso mi omapoo
diyadeeso. Diba dilesó egeino, goo
susuga Yesuye taka to sabolo tobu-
lolo molome egeiso. ³³ Esemé diba
donki be hu ee ebigi pidimeleeno,
be eyo amameeye dimapoo egeesee
takaso, "Niba kasalame be ebigi ka
pidibagala?" diso.

³⁴ Esemé nei diayo dimapoo
egeesee takaso, "Lodeeye be hagee
talai goomogona," diso.

³⁵ Esemé diayo donki be ee Yesu
mapoo hado simiso. Osoloso dibada
kekeisili dugo tigadoloso donki be
eyo wagi ma dokodoo maloso, Yesu
dee mapoo tolosó dokodoo bediso.
³⁶ Yo be ma dokodoo buloso du-
molome, odoó susuga oso dibada
kekeisu dugo susuga tigadoloso yayo
dilei eli mapoo poomo diso.

³⁷ Osoloso Yesuye Olipi mubi ma dokodooga Yelusalem mapoo mounolome, o hamamee dedeli odoosusuga oso yayo goo opusomo di moodoomo silee goo maga Godee mapoo goomoga neligidi poudoomo mouso.

³⁸ Egeeseelone diayo egeesee takaga meleeso,

“Wiligi odoos taba ee Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo o hu dokodoo poude!

Osoloso Kei mi ma dokodoo mesie goo oso mele dee!

Osoloso Kei mi ma dokodoo badeli Godee mapoo goomoga poude!” dee takolone debeiso.

³⁹ Esino mooloogoodoo toowa ee ma kulodu Pelisi odoos abo omapoo debeiso. Diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, no nee hamamee dedeli odoos diba to koodobilame dimapoo to kitulugu sabolo takee,” diso.

⁴⁰ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka, odoos hagee bia oso to mauwe duga, nei yo susuga hagoso to neligidi kesalaiso,” diso.

Yesuye Yelusalem mi ogoloso pisa

⁴¹ Yesu Yelusalem koola mapoo dulone, Yelusalem mi ee malalo molo ogoloso pusulone egeesee takaso, ⁴² “Yelusalem odoos, niba kaseeyo? A diya goomogo, epedee niyo mesie goo tolosos sibilei goo ono diya gooleedalame. Esino niba goo hagee medee ogoloso koo gooleedo. Bei, mesie goo ee nimaga mada magoo moloso. ⁴³ Esiga nimapoo ha teli odoos oso nee mi beelee pee maga sulo doboloso mi kukaloso omaga peleso mi edebeeyo bia ee ma kulodu gadilei biame oso nimapoo sibileiso. ⁴⁴ Osoloso diayo nibada moso guobuguloso odoos susuga piligileiso. Osoloso nibada mi guobugu ee ma kulodu yo heeso yo hee ma tobudoo molo agalaimo. Esiga goo hageesi oso nimapoo peledabalaiso. Bei, Godeeye niba

pidilame simi ee niyo medee ogoloso koo gooleedo.”

Yesuye Yu odoowo tei moso mapoo pala

(*Mat 21:12-17; Maka 11:15-19; Yon 2:13-22*)

⁴⁵ Yesu Yelusalem mi mapoo gadileso Yu odoowo tei moso mapoo palaso. Yo moso ee ma kulodu gapeleso tobudulone egeino, odoos susuga oso bi odoos abo mapoo tenelo nei ka to domolome egeiso. Esemee yayo bi eyo ama dio susuga moso ee ma kuloduga peegoo hasiso bugulone egeesee takomo sileeso, ⁴⁶ “Niba goolee, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Mo tei moso ee howo gisili moso oso,’ diso. Esino niyo Godeeyo moso hagee heli teli odoos oso mada debeli moso paso,” diso.

⁴⁷ Yesu Yelusalem mi mapoo dileso badolone biame susuga Yu odoowo tei moso ma gapeleso odoos susuga mapoo Godeeyo to eligimeleeso. Esemee tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoos tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamo silesibiso. ⁴⁸ Esino diba Yesu wooloomalai eli egele. Bei, odoos susuga oso Yesuye eligi goo ee hodoo dileso diya goomoga sabolo duliso.

20

Yesuye kitulugu maga woosa

(*Mat 21:23-27; Maka 11:27-33*)

¹ Biame hee mapoo Yesu Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoos susuga mapoo Godeeyo to eligimolome, tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoos sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoos oso Yesu mapoo sibileso egeesee takaso, ² “No ogoso kitulugu maga goo hagee ka moodoomo silala? Odoos agayo namapoo kitulugu hagee ka teneeyo?” diso.

³ Esemee Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo woosali to

hedebe nimapoo woosalaiso. Esiga niyo amapoo takee, ⁴ Odoos howo olugumo silame Yonee mapoo kitulugu odoo agayo ka teneeyo? Godeeye teneeyo, o, edebeeyo teneeyo?" diso.

⁵ Esem diayo to hagee duloso, dieso nediliyo dima kulodu to moulone egeesee takaso, "Iyo kasee takalaiyo? Iyo Godee maga simi dee takooga, yayo imapoo egeesee takalaiso, 'Bei kasi maga niyo Yoneeyo to mapoo tei telega ka poogoowo?' dee takalaiso. ⁶ Osoloso iyo see yayo kitulugu ee edebeeyo teneedoo, dee takooga, see odoo susuga oso imapoo komonolone iba wooloomalame yoso onigileiso. Bei, odoo susuga oso Yonee yo tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoodoo, dee gweliso," diso.

⁷ Egeesee diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, "Yoneeye kitulugu too eyo bei, iba gooleedele," diso.

⁸ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, "Esiga ayo kitulugu tomo hagee sulo goo ee nimapoo takalaime," diso.

Tou tokenee gibadeli odoo eyo goo maga wudu taka

(Mat 21:33-46; Maka 12:1-12)

⁹ Osoloso Yesuye see wudu taka hamaga odoo mapoo egeesee takaso, "Biame heeso odoo hee o homolee ma kulodu geleipi howo segeiso. Yo geleipi howo sogoloso eyo nei odoo abo maga nei tamalame dimapoo bameleeye doloso, yo mi hee eli sage mapoo badalame diso. ¹⁰ Yo omapoo dilesos badoboome, homokokoso bi moodoolai biame oso simiso. Osoloso yayo o tou teli odoo hee mapoo o homolee mapoo dilesos homokoko abo diayo goolooga ee tala dilesos tosibeye diso. Esino omapoo dilesos peledoboome, homolee gibadeli odoo oso yo woomele poogoloso bi mauwe see wedi di diso. ¹¹ Egeesee ogoloso amameeye tou teli odoo hee diye diso.

Esino gibadeli odoo oso odoo hagee sabolo woolone yimapoo ebili goo teneloso bi mauwe see wedi diye diso. ¹² Esem amameeye see tobu o tou teli odoo hee diye diso. Esino yinosee gibadeli odoo oso woomele poogoloso peegoo habuguso.

¹³ Egeesee see ogoloso amameeye eyo egeesee gooleeso, 'Ayo ogoo goo moodoolaiyo? A see mo holo ayo gooma diye dalaiso. Egeesee seega diayo o to mapoo mesilei malaiso,' diso.

¹⁴ Esino homolee gibadeli odoo oso homolee eyo amayo owoloye simi ogoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, 'Holo hagosos ama toga, amamo bi gilibo susuga ee yayo talaiso. Esiga yo wooloomaloso homolee hagee iyo tomo,' dee takaga meleeso. ¹⁵ Egeesee diayo holo ege homolee peegoo ido dilesos wooloomaso."

Yesuye to hagee taka koodobulosos badolone o to dulone debei odoo mapoo egeesee takaso, "Homolee eyo amameeye homolee gibadeli odoo mapoo ogoo goo moodoolaiyo? ¹⁶ Yo sibilesos diba piligulosos see odoo dia toloso o homolee gidebeeye dalaiso," diso.

Esem odoo susuga Yesuwo to dulone debei oso egeesee takaso, "Goo hageesi oso peledabalai tekeponee," dee takaga meleeso.

¹⁷ Esino Yesuye dimapoo bolone egeesee takaso, "Esino bei kasalame Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee ka takoosomo?

'Moso tegeli odoosos omou gowoolone togobugu

oso see mosos omu domo pupodoo ka moloso.'

¹⁸ Esiga odoo agayo omou omapoo takodee bugulosos homodobuoga, yo dala toowa talaiso. Osoloso omou oso odoo hee bulugu magooga, odoo ee ebidi bigileiso," diso.

¹⁹ Esem tei eligili odoo sabolos osoloso tei mosos wiligi odoo tebisa sabolos oso Yesuye wudu taka hagee

gooleedoloso takolone, “Ibada goo ee takoo,” doloso, yo omapoo talame eli esiaso. Esino diba odoo mooloo-goodoo toowa ogoloso Yesu talai ebigaso.

Sisa mapoo tekisi molee tenelai goo

(Mat 22:15-22; Maka 12:13-17)

²⁰ Egeesi ma kulodu tei eligili odoo sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu wooloomalame eli esilone, diayo eli kweli odoo abo diye dolone egeesee takaso, “Niba dileso gamenee odoo tekepo masi silesibulone, yimapoo woosali to oso woosamo silesibe. Egeesi ma kulodu Yesuye nei to tokenee kasee takooga, iyo yo tolosa gamalee wiligi odoo mapoo tenelaiya,” diso.

²¹ Esem diayo Yesu mapoo dileso to hodolone egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedooso, nayo eligi ma kulodu no hedebe tekepo goo ono eligili. Osoloso no odoo su mapoo koo egeli. Esino no tei Godeeyo goo ono ka eligimo sili. ²² Esiga Loum gamalee wiligi odoo Sisa mapoo tekisi molee tenelai tekepowa, o, toke-neeyo?” diso.

²³ Esino diayo Yesu yimapoo gamenee takalame si gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, ²⁴ “Amapoo molee ko hee eligi,” diso. Osoloso yayo molee ko tolosa tobudulone egeesee takaso, “Molee hamapoo agamo mudu sabolo osoloso agamo hu sabolo mololo?” diso.

²⁵ Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Sisayo mudu sabolo, osoloso o hu sabolo oso ka molo,” diso.

Esem Yesuye tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Niba Sisayo bi ee Sisa mapoo tenee, osoloso Godeeyo bi ee Godee mapoo tenee,” diso.

²⁶ Esem diayo Yesuye to nei tekepo taka duloso diya howoogadolone to abo takele poo-gooso. Egeesi ma kulodu Yesuye

odoo howo woola to tokenee takel-ega poogoome, diayo yo talai eli egele poogooso.

Ta maga see hogabili eyo goo maga Yesu mapoo woosa

(Mat 22:23-33; Maka 12:18-27)

²⁷ Osoloso Sedisi odoo aboso Yesuye badebei mapoo sibadeeso. Odoo hagee biaso takolone odoo wedia see hogogabileime deliso. Esem diayo sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, ²⁸ “Eligili odoo, Moseseeye imapoo kokodo takolone egeesee hoguguso, ‘Gisoso sobo huloso holo soomagelega toga, see omoloye emei ta eyo osobo bau huloso emeiyo hu maga holo soolooga magee,’ diso. ²⁹ Esiga odoo heeso giso holo 7 soomagooso. Osoloso daga emeiye sobo huso. Osoloso yo holo soomagelega taso. ³⁰ Osoloso omoloye emei ta eyo osobo bau huso. Esino holo soomagelega taso. ³¹ Osoloso omolo hee domo oso bau see huloso, holo soomagelega taso. Egeesee semelee ososee omolo dio 7 susuga holo soolooga magelega wediaso. ³² Osoloso hamameedee sobo bau yinosee taso. ³³ Esiga odoo wedia maga see hogogadilei biame mapoo sobo egee tei odoo agamo osobo dalaisomo? Bei, giso 7 oso sobo hedebe hagee huso,” diso.

³⁴ Esino Yesuye to nei dimapoo egeesee takaso, “Epedee hagee do biame omapoo gisoso sobo huya, osoloso soboso giso obuo dolone ka doso. ³⁵ Esino Godeeye hesiga odoo oso wedia maga hogabuloso dogo, diba see giso sabolo sobo sabolo huleime. ³⁶ Bei, diba Godeeyo mamaiye masi dobolone see wedileime. Osoloso diba Godeeyo owolo dio doloso dabalaiso. Bei, diba wedia maga hogogadi goo oso ka eligiso. ³⁷ Esiga Moseseeye daga hoogoo ede-beeyo wedia maga hogogabilei goo ee o booka mapoo hoguguso. Bei, yayo homo du douso namolome, ogoloso goo ee hogogulone egeesee

takaso, 'Lodee yo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godeeso,' diso. ³⁸ Esiga Godee hagee wedia odoo dia Godeenee. Haye, odoo gie egee do dia Godee. Bei, Godeeyo howo woola odoo susuga gie doso."

³⁹ Esememe tei eligili odoo abo oso Yesu mapoo nei egeesee takaso, "Eligili odoo, nayo egee takoo tekepo," diso. ⁴⁰ Esememe ee ma kulodu odoo susuga oso see Yesu mapoo woosalai ebiaso.

Keliso agamo owolowo?

(Mat 22:41-46; Maka 12:35-37)

⁴¹ Osoloso Yesuye see odoo susuga mapoo woosali to hagee takaso, "Bei kasi maga odoo aboso takolone Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka take-liyo? ⁴² Esino Deibidi eyo Sam booka ma kulodu egeesee takaso, 'Godeeye mo Lodee mapoo egeesee takaso:

No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

⁴³ Esiga nayo badolone namapoo ha teli odoo ee ayo dagadileiso.'

⁴⁴ Esiga Deibidiye Keliso o Lodee diso. Esino kasi maga Keliso ee Deibidiyo amawe dee ka takalaiyo?" diso.

Yesuye tei eligili odoo eyo goo taka
(Mat 23:1-36; Maka 12:38-40)

⁴⁵ Odoo susuga oso to dulone osee doboome, Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, ⁴⁶ "Niba obeeyamo! Niyo tei eligili odoo mapoo medee ege. Diba dugo medee tekepo megigaloso silesibiliso, osoloso bi neiso teli mi mapoo debeli odoo oso diba ogoloso gauwuloso emegei di to takooga ee dulei onosee diya goomegeliso. Osoloso diba howo gisili moso ma kulodu wiligi odoo taba eyo debi mapoo bulumulame, osoloso wo toowa nolone odoo hu toowa too oso bili mapoo bulumulame goomegeliso. ⁴⁷ Esino diayo sobo bauwe ebilame gamenee takoloso, dia moso sabolo bi sabolo diayo toloso omapoo dobolone, dia

goo gagaloso Godee mapoo taka diya sageliso, odoo aboso diba tekepo odoo dee goolame. Esiga goo egeesi maga diba nei dala toowa talaiso."

21

Sobo bauso emegei di bi tenee
(Maka 12:41-44)

¹ Yesu tei moso mapoo osee badolone egeino, bi bei odoo oso emegei di molee tooseli ki bi oso moodoo mapoo soomolome egeiso.

² Osoloso biame omapoo sobo bau bi mauwe oso molee ko ta bakadio tosibilesa toosome egeiso. ³ Esememe Yesuye goo hagee ogoloso egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka, sobo bau bi mauwe hagoso tenee oso bi bei odoo oso tenee ee dagadiso. ⁴ Bei, bi bei odoo dia molee toowa osee molome molee su pepooko teneeso. Esino sobo bau bi mauwe hagee yimapoo molee ko esiesibo meleeno teneeso. Esiga yo wo talai molee olo mauwe," diso.

Yesuye tei moso guobigilei goo sabolo osoloso mi hoo poogoo mapoo gooso peledabalai goo ee taka
(Mat 24:1-14; Maka 13:1-13)

⁵ Biame omapoo odoo aboso tei moso yo tekeposo tegei sabolo osoloso odoo susuga oso Godee mapoo tenee bi tei moso ma kulodu ma molome ogoloso tekepo dee takaga meleeso. Esino Yesuye diayo takaga melee to ee duloso dimapoo egeesee takaso, ⁶ "Niyo epedee moso sabolo osoloso bi sabolo ogoloso tekepo dee takemeni, ee hamamee guobigileiso. Egeesi ma kulodu yo heeso hee ma tobudoo malaime. Esino moso guobuguga, yo susuga oso mi mapoo misigeduboloso molo agalaiso," diso.

⁷ Esememe odoo aboso yimapoo egeesee takaso, "Eligili odoo, goo hagee kopolone ka peledabalaiyo? Osoloso goo hagoso peledabalame mologa, ogoo gooso imapoo ka eligileiyo?" diso.

⁸ Esino Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niba obeeyamo! Odoos heeso niba tei goo maga see peegoo gilimado diyaga. Bei, odoos aboso sibilesos gamenees takolone ayo diba diye di, dees takolone dieso nediliyo diba Kelisosos dalaiso. Egeeseelone diayo takolone Godeeyo biame olo simisos dees takooga, dia to dulosos omapoo tei na te. ⁹ Esiga ha too goo sabolos osolosos galali goo sabolos oso peledoboosmo duga, dulosos niba haga na ebi. Bei, goo hageesios oso malalos peledabalaiso. Esino ee ma kulodoo biame hamameedees saga sibileime.”

¹⁰ Osolosos Yesuyees see tobo dimapoo egeesee takaso, “Mi toowa heesos mi toowa hees mapoo ha talaiso. ¹¹ Osolosos biames omapoo mi abo mapoo mibias toowa sibileisoo, osolosos hodia goo sibileisoo. Osolosos paiyes opusomos opusomos di oso mi abo mapoo sibileisoo. Egeesees semelees mapoo goo opusomos di oso kei ma dokodoo peledaba ogolosos odoos susugas oso diya ebigileisoo.

¹² Esino goos hagosos epedees peledobelega mologas, niyo mo goo magas dalas toowa talaiso. Egeesios ma kulodoo odoos susugas oso nibadas goos midilames dibadas howos gisilios moso mapoo idos polo dolones dabalaisos. Osolosos diayos nibas neligas moso mapoo huyasos dolones dabalaisos. Osolosos sees diayos mo goos magas nibas gamalees wiligios odoos toowas tebisas mapoo gilimados pelesos nibadas goos midileisoo. ¹³ Esino domos egees niyo mo goos ees dimapoo yiligees bigileis biames tekepos ogosos. ¹⁴ Esiga nibas goos medees goolees. Bei, odoos susugas oso nibas goos midileis mapoo idos duga, niyo to takalais goos mapoo hagas na koude. ¹⁵ Bei, domos omapoo ayo nimapoo goos goolees tekepos sabolos osolosos to tekepos takalais goos sabolos tenelaisos, nimapoo gowelios odoos oso nibadas to ees dulosos to neis takelegas pagalames. ¹⁶ Osolosos biames omapoo nibadas

ama dios sabolos, osolosos noowees dios sabolos, osolosos nemeis dios sabolos, osolosos nomolos dios sabolos, osolosos nees soosos sabolos, osolosos nemegeis odoos sabolos oso nimapoo dalas tenelios odoos mapoo tiasalaisos. Osolosos diayos nimas kulodoo odoos abo piligileisoo. ¹⁷ Esigas odoos susugas oso mo goos magas nimapoo heigas toowas malaisos. ¹⁸ Esino goos hagosos nibas Godees magas pileimes. ¹⁹ Esigas medees kibiyas debees. Nibas kibiyas dogas, gies badelios talaisos.”

Yesuye Yelusalem mi oso tokenees palais goos ees taka
(Mat 24:15-21; Maka 13:14-19)

²⁰ “Esiga nibas Yelusalem mi ees ha telios odoos oso mosos silodobolosos tebisamelees ogogas, Yelusalem mi ees olo tokenees palames ka seesos dolosos ogolosos nibas gooleedalaisos. ²¹ Egeeseegas biames omapoo Yudiyas mi mapoo debelios nibas mubios dokodoo kukulos pele. Osolosos edebeeyos biames omapoo Yelusalem mi ma kulodoo osee dogas, diba onosees sagas kukulos di. Osolosos odoos agayos biames omapoo Yelusalem mi peegoo dogas, diba mi ees ma kulodoo na gadi. ²² Bei, biames omapoo Godeeyo to bookas mapoo hogugoo goos sabolos tobulones, neis dalas tenelames ka selais. ²³ Osolosos biames omapoo sobos koowasios sabolos osolosos holopes too nedilios sobos oso dalas toowas agalaisos. Bei, biames omapoo Godeeyo kamana goos oso sibogas, goohelies toowas sabolos osolosos dalas toowas sabolos mi hamapoo sibileisoo. ²⁴ Ees ma kulodoo odoos abo ees ha telios odoos oso kaiyasos piligileisoo. Osolosos odoos abo ees tisos tegisalosos tou neis mauwes talames mi abo mapoo iyados du dolones dabalaisos. Osolosos biames omapoo Yelusalem ees Yu odoonees oso gagalabugulosos homosos abalaisos. Diba osee tebisas mologas, diayos goos egeesees semelees oso hoo pagalais Godeeyes biames ees tenelaisos.”

Odoo Holo oso sibilei goo
(*Mat 24:29-35; Maka 13:24-31*)

²⁵ “Esiga goo opusomo di oso osoko mapoo, osoloso a mapoo, osoloso giwo mapoo peledabalaiso. Osoloso mi toowa hamapoo abei maga howo ki toowa oso goowa duleiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obulone goo tiadalaiso. ²⁶ Osoloso kei ma dokodoo kitulugu bi egee molo ee Godeeye halabigileiso. Egeeseega odoo susuga oso dimapoo ogoo goo oso peledaba beleso obugulone hoowama dalaiso. ²⁷ Esiga biame omapoo Odoo Holo ayo kitulugu sabolo osoloso ayo toowa doloso badeli goo omaga mo gadeebugu sabolo osoloso kolobo sabolo siboga agalaiso. ²⁸ Esiga niba goo susuga hagoso bei mooloogoo ogoga, ebilega toboloso bolone ka debee. Bei, Godeeye niba gilimado dilei biame ee koola toobooso.”

Sogai maga wudu taka
(*Mat 24:32-35; Maka 13:28-31*)

²⁹ Yesuye see goo hamapoo wudu taka hamaga egeese takaso, “Niba sogai ogoloso homo abo mapoo egege. ³⁰ Sogai du pisigaga ogoloso, wau biame koola tooboo doloso gooleedeliso. ³¹ Esiga hagonosee egeesi masi moloso. Niba goo ayo taka hagoso peledaba ogoga, Godeeye wiligi doloso badeli goo oso sibilei koola tooboo doloso gooleedalaiso.

³² Ayo nimapoo taka, odoo biame omapoo dabalai ee osee dogo, goo susuga hagoso peledabalaiso. ³³ Esiga kei sabolo osoloso mi toowa sabolo mauwe pagalaiso. Esino mo to ee mauwe pagalaime.”

Niso nediliyo medee be

³⁴ “Esiga niba niso nediliyo medee be. Osoloso niba wo sabolo howo sabolo nolone dobolone mi toowa eyo goo mapoo haga na goolee. Bei, ti gama mapoo beso gaduga, tiso be egee bagagooga egee dio du

egeesi masi ayo sibilei biame oso nimapoo dio di egeesi masi tenelai malaiso. ³⁵ Bei, biame ogoso odoo susuga mi toowa hamapoo egee do mapoo sibileiso. ³⁶ Esiga niba niso nediliyo medee bolone Godee mapoo takolone ka debee, niba biame oso peledabalai ee ma kuloduga kitulugu sabolo peegoo ka gadilame. Osoloso Odoo Holo mo mudugiyopoo kitulugu sabolo dabalame.”

³⁷ Yesu biame susuga Yu odoowo tei moso mapoo peleso odoo susuga mapoo Godeeyo to eligimeleso koodobuloso, see tilame gesi Olipi mubi mapoo polo demeleeso. ³⁸ Esemee odoo susuga oso Yesuye eligi goo ee dulame gesikolodee tei moso mapoo sibleiso mooloogoo deliso.

22

Yudaseeye Yesu wiligi odoo tebisa mapoo tiasalame to magoo
(*Mat 26:14-16; Maka 14:10-11*)

¹ Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nalai biame ee koola tabaso. Wo nali hagee Yu odooso takolone Godeeye gababia wo nali deliso. ² Biame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo sabolo oso odoo mooloogoodoo toowa ogoloso obugulone, mada Yesu wooloomalame eli esiaso. ³ Biame omapoo Saitenso Yudas-Iskaliyot eyo kulodu gapalaso. Yudas hagee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ma kulodu odoo hee yoso. ⁴ Esiga Yudaseeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei moso pee mapoo gidebeli dia wiligi odoo tebisa mapoo dileso, yayo Yesu toloso dimapoo tenelame dibolo to mouso. ⁵ Esemee diayo goo hagee dulo tekepo doloso goomogolone Yudas mapoo molee tenelame takaso. ⁶ Esemee Yudaseeye yibolosee goo hamapoo tekepo dolone mada Yesu toloso dimapoo tenelame eli esiaso.

Godeeye gababia wo nalame mopoodoo doo

(Mat 26:17-25; Maka 14:12-21; Yon 13:21-30)

⁷ Isipi mi maga peegoo di goolee-
bugu wo ne bei mooloogoo biame
mapoo, Yu odooso Godeeye gababia
wo nalame, sipi be hu weliso.

⁸ Esemé Yesuye see Pita dio Yonee dio
mapoo egeesee takaso, “Niba dileso
iyo gababia wo nalai ee mopoodoo
dalame di,” diso.

⁹ Esemé diayo nei yimapoo egeesee
takaso, “Iyo kamapoo dileso wo
nalai ee ka mopoodoo dalaiyo?”
diso.

¹⁰⁻¹¹ Esemé Yesuye dimapoo nei
egeesee takaso, “Niba Yelusalem
mapoo gadi. Niba omapoo gadileso
ogoga, odo hee howo keedoloso
dumologa tugodalaiso. Niba yo
tugodoloso yo deede di. Niba
yayo dileso moso kulodu gaduga
omapoo dobolone, mosowo ama
mapoo egeesee takee, ‘Eligili odo
oso o hamamee dili odo sabolo
Godeeye gababia wo nalai debi ee
kasomo?’ dee takee. ¹² Egeeseega
yayo moso dokohodoo debi pooba
toowa nimapoo eligileiso. Egeeseega
niba iyo Godeeye gababia wo nalai
omapoo ka mopoodoo de,” diso.

¹³ Esemé Pita dio Yonee dio to
hagee duloso dileso egeino, goo
susuga ee Yesuye taka goo sabolo
tobuloso molome egeiso. Esemé
diba gababia wo nalame omapoo
mopoodoo dooso.

Lodee gooleebugu wo ne

(Mat 26:26-29; Maka 14:22-25;
1Kol 11:23-25)

¹⁴ Esemé diayo wo nalai biame ee
sibume, Yesuye o hamamee dili odo
sabolo wo nalame bulumaso. ¹⁵ Yesu
badolone o hamamee dili odo
mapoo egeesee takaso, “A goomoga
toowa sabolo badebeiso, ayo dala
ma kulodu gadilega badolone, ayo
nibolo Godeeye gababia wo nalai.

¹⁶ Bei, ayo nimapoo taka, ayo
Godeeye gababia wo nali hagee

hamamee see saga nalaimé. Esino
Godeeye wiligi doloso badeli mi oso
sibulone wo nali hageeyo goo bei
woola yilige buguga, ayo wo nali
hagee see nalaiso,” diso.

¹⁷ Esemé Yesuye kapu wain
i keesoo toloso Godee mapoo
goomoga takoloso koodobuloso
dimapoo tenelone egeesee takaso,
“Niba kapu wain i keesoo toloso
odoo heeso naloso koodobuoga see
odoo hee mapoo ka tenee domo di.
¹⁸ Bei, ayo nimapoo taka, a epedee
wain i naloso hamamee see wain i
saga nalaimé. Esino Godeeye wiligi
doloso badeli mi oso siboga, ayo see
wain i ee nalaiso,” diso.

¹⁹ Yesu see wo toloso Godee mapoo
goomoga takoloso wo popeiso. Os-
oloso o hamamee dili odo mapoo
pulone egeesee takaso, “Hagee mo
susoo, niba halo ka teneeso. Esiga
niba a goolee sabolo dobolone wo
hagee nolone ka debee,” diso.

²⁰ Diba wo naloso koodobuloso
Yesu see kapu wain i keesoo toloso
Godee mapoo goomoga takaso.
Osoloso o hamamee dili odo mapoo
tenelone egeesee takaso, “Kapu
wain i keesoo hagee Godeeye mo
sawo maga to kitulugu magoo dia
hagoso. Mo sawo hagoso niba
halo ka sologo buguso. ²¹ Esino
niba ege. A ha teli odo mapoo
tiasalai odo ee mooloogoodoo
hageeyo kulodu abolo badolone
wo namoloso. ²² Esiga Godeeye to
magoo ee dodolone Odo Holo a
talaiso. Esino Odo Holo a ha teli
odoo mapoo tiaseli odo yo, ye-ee!
Bei, odo yo dala talaiso.” ²³ Esemé
o hamamee dili oso to hagee duloso
dieso nediliyo dima kulodu egeesee
takaga meleeso, “Agayo ima kulodu
goo hageesi ka moodoolaiyo?” diso.

*Toowa doloso badalai goo maga
wegiga*

²⁴ Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso dieso nediliyo dima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo doloso wegigaso. ²⁵ Osoloso Yesuye goo hagee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Yu odoonee dia wiligi odoo tebisa oso dima hemi debeli odoo ee diayo diya kitulugu sabolo gidebeliso. Esino diba dieso nediliyo odoo susuga mapoo takolone diba odoo susuga eyo odoo deliso. ²⁶ Esino niba nima kulodu egeesee selai tekeponee. Esiga nima kulodu odoo agayo toowa ka badosomo? Yo daga malalo eyo nediliyo pepooko doloso badebee. Osoloso nima kulodu odoo agayo gibadeli odoo masi ka badosomo? Yo tou teli odoo masi mesie sabolo tou tolone ka badebee. ²⁷ Niba medee goolee, wo nalame badeli odoo sabolo wo pili odoo sabolo dima kulodu, odoo agayo toowa doloso ka badosomo? Odoo ee badolone wo nalame badeli oso toowa doloso ka badoso. Esino nima kulodu a wo pili odoo masi badoso. ²⁸ Niba ayo hegi goo ee ma kulodu sileeme, a koo poo-goo dili. ²⁹ Esiga mo Mameeye o odoo gibadalame kitulugu amapoo tenee egeesi ayo nimapoo tenelaiso. ³⁰ Esiga ayo wiligi doloso badeli mi oso siboga, ee ma kulodu niba abolo hodobo dobolone wo nalaiso. Osoloso niyo wiligi odoo oso debeli debi mapoo dobolone Isalael odoowo bala 12 ee gidobolone dia goo ee midileiso,” diso.

Pitaye Yesu boobado bigilei goo ee Yesuye taka

(Mat 26:31-35; Maka 14:27-31; Yon 13:36-38)

³¹ Yesu badolone Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Saimon, Saitenso niba tei kibiya beleso kukulo agalame Godee mapoo woosome, Godeeye yimapoo kitulugu olo teneeso, yayo egeesee moodoolame. ³² Esino ayo no halo Godee mapoo dokodoo olo takaso, nayo tei too

peegeeyaga. Osoloso nayo amapoo see wedi simi biame mapoo, mo hamamee dili odoo hagee bia oso tei too ma kulodu kibiya dabalame nayo diba pidi,” diso.

³³ Esemé Pitaye nei yimapoo egeesee takaso, “Lodee, a nobolo neliga moso ma kulodu osoloso teli mapoo dilei mopoodoo doloso ka siloso,” diso.

³⁴ Esemé Yesuye Pita mapoo nei egeesee takaso, “Pita, ayo namapoo taka, epei gesi kolokolo takelega mologa, nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso.

³⁵ Yesuye see o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo daga niyo to tekepo takomo silesibilame diye dolone molee sabolo, osoloso o sabolo, osoloso kali bi abo sabolo toloso na di diso. Esino niba ee ma kulodu silesibilone, hegi goo abo egeisomo?” diso.

Esemé diayo nei egeesee takaso, “Haye, egele,” diso.

³⁶ Esemé Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Epedee hamapoo nimapoo molee sabolo o sabolo mologa, ee toloso di. Osoloso nimapoo kaiya mauwe daga, nibada kekeisu dugo odoo hee mapoo teneloso nei molee toloso kaiya te. ³⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Ede-beeyo yo mesiya masi wooloomalaiso,’ diso. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo oso amapoo peledabalaiso. O, tei takoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso mo goo maga taka goo susuga oso peledabalame siboso,” diso.

³⁸ Esemé o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no ege. Iba kaiya bakadio moloso,” diso.

Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Bige oso,” diso.

Yesuye Olipi mubi mapoo badolone Godee mapoo taka

(Mat 26:36-46; Maka 14:32-42)

³⁹ Yesu goo eyo moodeli egeesee moodoolone Yelusalem maga peegoo dilesu Olipi mubi mapoo palaso. Esem o hamamee dili odoo yibolo diyadeeso. ⁴⁰ Osoloso diba dilesu omapoo dobolone, Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba Godee mapoo takolone ka debee, goo tokenee mapoo gido duga homodobiyaga.”

⁴¹ Yesu egeesee takoloso dimaga pepooko hoogoo dilesu ebiso miyomoo tugusaloso Godee mapoo takemeleeso. ⁴² Yesuye Godee mapoo takolone egeesee takaso, “Ma, no goomogoga, amapoo dala hagee sibo peegoo magee. Esino no goomoga goo ee te, ayo goomoga goo ee na te,” diso. ⁴³ Esem Godeeyo momaiye oso Kei mi ma dokodooga sibilesu yo pidilone kitulugu teneeso.

⁴⁴ Egesi ma kulodu Yesu dala talame hegi goo oso sibume, yo sooloo habasaga toowa sabolo Godee mapoo diya takaso. Esem o debiaso sawo masi mi mapoo salagadibaso.

⁴⁵ Osoloso yo Godee mapoo taka koodobuloso dilesu egeino, o hamamee dili odoo goo halagameleso tiesamolome egeiso. ⁴⁶ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba kaseega ka tiesamalala? Niba hogogabuloso Godee mapoo takolone ka debee, goo tokenee mapoo gido duga homodobiyaga,” diso.

Odoo susuga oso Yesu wooloomalame ido di

(Mat 26:47-56; Maka 14:43-50; Yon 18:3-11)

⁴⁷ Yesu o hamamee dili odoo sabolo to osee komolome, o hamamee dili odoo hee Yudaseeye odoo mooloogoodoo gilimadoloso sibilesu omapoo peledabaso. Esem Yudaseeye Yesu adalame simiso.

⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yudas, nayo Odoo Holo

a ada sabolo ha teli odoo mapoo tiasalame ka sala?” diso.

⁴⁹ Esem Yesu o hamamee dili odoo diayo odoo susuga oso Yesu talame simi ogoloso egeesee takaso, “Lodee, iyo kaiyaso ka biligileiyo?” diso. ⁵⁰ Egeeseeme Yesu o hamamee dili odoo heeso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee kaiyaso o dulu deedeede dokolo ee kobuguso.

⁵¹ Esino Yesuye o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Omapoo koodobie! Goo egeesee na moodee!” diso. Osoloso Yesuye odoo o dulu mapoo sigime see tekepo paso.

⁵² Yesu yo omapoo tobudulone yo talame sibadee, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, tei moso pee maga gidebeli dia wiligi odoo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo mapoo egeesee takaso, “Niyo ogoga a mesiya daga a talame, kaiya sabolo wei sabolo toloso ka sibadeeyo?” ⁵³ Esino niba ayo biame susuga tei moso ma kulodu eligimo sili egeliso. Esino niyo kaseme a omapoo badoboome telega ka poo-goowo? Esino epedee hamapoo nibada biame oso olo siboso. Bei, epedee hagee neliga wiligi odoo taba Saiteneeyo biameso,” diso.

Pitaye Yesuwo goo puodoo

(Mat 26:69-75; Maka 14:66-72; Yon 18:15-18, 25-27)

⁵⁴ Osoloso odoo susuga oso Yesu toloso tei moso wiligi odoo taba eyo mosopoo ido diso. Esem Pitaye hamameedee toboloso deedeede diso.

⁵⁵ Yo deedeede dilesu, odoo susuga oso moso pee beele ma kulodu dou tooloso dou halagamolome, yo dibolo hodobo omapoo badolone dou hameleeso. ⁵⁶ Pita omapoo dou holone badoboome, sobo obuo omapoo tou teli oso sibilesu Pita mapoo medee bolone egeesee takaso, “Odoo hagee Yesubolo sili hee yoso,” diso.

⁵⁷ Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Sobo, odoo egee a gooleedele,” diso.

⁵⁸ Osoloso see hamamee odoo heeso sibilesa yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesubolo sili odoo hee noso,” diso.

Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “Giso, asonee,” diso.

⁵⁹ Osoloso osoko howo hedebe poogoloso hamamee odoo heeso sibilesa to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Yesubolo sili hee yoso. Bei, yinosee Gelili odooso,” diso.

⁶⁰ Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “Giso, nayo egee takoo goo ee tei a gooleedele,” diso. Pita to osee komolome, kolokolo takaso.

⁶¹ Eseme Lodeeye hamameegoo bidi toboloso Pita mapoo bameleso. Eseme biame omapoo Yesuye taka to hagee Pitaye gooleebuguso, “No epei gesi kolokolo takelega mologa nayo a gooleedele doloso puodalai ee bakadio hedebe dalaiso,” diso.

⁶² Egeeseelone yo to hagee gooleebuguloso diya gooheleme peegoo gadilesa pisaso.

Yesu wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido pala

(Mat 26:59-68; Maka 14:55-65; Yon 18:19-24)

⁶³ Eseme Yesu yo gidebeli odoo oso yo manolone tolosa weiso. ⁶⁴ Osoloso diayo o howo dugosa gagalosa woolosa egeesee takaso, “Imapoo takee, no odoo agayo wala?” dee takaso. ⁶⁵ Egeeseelone to tokenee abo sabolo yimapoo takaso.

⁶⁶ Osoloso mi hadobume gesikolodee Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei eligili odoo sabolo hodobo mooloogoodoso. Osoloso diayo to moulone debei mapoo Yesu ido palaso. ⁶⁷ Eseme diayo dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo imapoo takee, no tei Godeeye hudi magoo Keliso nosomo?” diso.

Eseme Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo takooga, niyo ayo taka goo mapoo tei

talaime. ⁶⁸ Ayo nimapoo woosaga, niyo amapoo to eyo nei takalaime.

⁶⁹ Esino epedee biame hamaga Odo Holo a Godee kitulugu eyo dee deede dokolo mapoo yibolo wiligi doloso badalame bileiso,” diso.

⁷⁰ Eseme odoo susuga oso yimapoo egeesee takaso, “Esiga no tei Godeeyo owolowo?” diso.

Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo a Godeeyo owolo dee egee takoo ee tei goo takoo,” diso.

⁷¹ Eseme diayo egeesee takaso, “Esiga iba o goo midilei maga to abo dulei koo goomogo. Bei, yo eyo o goo ee olo yebugulone yo Godeeyo owolo diso. Esiga yo wooloomalai tekepo,” diso.

23

Yesu yo Paillet sabolo osoloso Helodee mapoo ido di

(Mat 27:1-2, 11-26; Maka 15:1-15; Yon 18:28-19:16)

¹ Osoloso wiligi odoo tebisa mooloogoodoo oso tebisaloso Yesu Paillet mapoo ido diso. ² Diayo dileso Paillet mapoo Yesuwo goo maga takolone egeesee takaso, “Odo hagos ibada odoo eli tokenee mapoo gilimado di ogoloso ka too. Bei, yayo ibada odoo oso Sisa mapoo tekisi molee misigeli hamaga takoloso see eyo nediliyo yo wiligi odoo Keliso dee takemeleso,” diso.

³ Eseme Pailleteeye Yesu mapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoo dia wiligi odoowo?” diso.

Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “O, nayo olo egee takooso,” diso.

⁴ Osoloso Pailleteeye Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo abo omapoo mooloogoodoloso debei mapoo egeesee takaso, “Ayo yo talaino yimapoo goo tokenee hee koo ogo,” diso.

⁵ Esino diba goo egee pagalai gowoolone to kitulugu sabolo egeesee takaso, “Edebeeyo Loum

gamalee mapoo kamanalame, yayo Yudiya mi toowa mapoo silone odoo goo tiadili goo ee eligimo siliso. Osoloso yayo goo hagee Gelili mi maga bei mooloogooloso see hamapoo sibilesa ka eligimo siloso,” diso.

⁶ Osoloso Pailteeye goo hagee duloso, Yesu tei Gelili odoo beleso odoo mapoo woosaso. ⁷ Egeesi ma kulodu yayo Yesu tei Gelili odoo dee taka goo ee duloso, Yesu Helodee mapoo ido di diso. Bei, Helodeeye Gelili mi mapoo wiligi odoo toboloso ka badebei. Biame omapoo Helodee Yelusalem mapoo sibilesa badebeiso.

⁸ Ee ma kulodu Helodeeye Yesu ogoloso diya goomogaso. Bei, yo Yesuwo goo epedee eiyo dumelega, yo agalai goomegeliso. Osoloso Yesuye goo opusomo di o mudugiyo moodoolame diya goomogaso.

⁹ Esem Helodeeye Yesu mapoo woosali to bei woosagaso. Esino ee ma kulodu Yesuye yimapoo to nei hee takele. ¹⁰ Osoloso biame omapoo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso tei eligili odoo tebisa sabolo oso to kitulugu sabolo takolone Yesu mapoo gigidiso. ¹¹ Esem Helodeeye o odoo sabolo Yesu manolone wiligi odooso kali dugo kadiso. Osoloso yo Paillet mapoo see ido di diso. ¹² Biame domo omapoo Paillet dio Helodee dio emegei diso. Esino daga debei ee ma kulodu dieso nediliyo nei heigo nei heigo dolone debeiso.

¹³ Esem Yesu Paillet mapoo see ido di ogoloso, Pailteeye tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso odoo susuga gilimadoloso egeese takaso, ¹⁴ “Niyo odoo hagoso Yu odoo oso Loum gamalee mapoo kamanalame, odoo goo tiadili goo ee eligimo silo doloso, amapoo ka ido simi. Esino ayo nibada mudugiyo o goo midino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. ¹⁵ Osoloso Helodee nosee Yesu mapoo goo tokenee hee molo egele. Egeeseeme

yayo yo see imapoo ido sibe dee takaso. Esiga niso ogoso, odoo hagee wooloomalai yimapoo goo tokenee hee mauwe. ¹⁶ Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso.”

[¹⁷ Esino Pailteeye Yu odoo oso goomogalame diayo Godeeye gababia wo nali biame mapoo odoo hee neliga moso ma kuloduga peegoo diye deliso.] ¹⁸ Osoloso odoo susuga oso to neligidi egeese takaso, “Yesu wooloomolone, nei Balabas neliga moso ma kuloduga peegoo diye dee!” dee takaga meleeso. ¹⁹ Balabas hagoso daga Loum gamalee mapoo ha temeleso odoo hee wooloomaso. Egeeseega yo neliga moso ma kulodu husooso.

²⁰ Pailteeye Yesu peegoo tamagalame diya goomogolone, see tobu odoo mooloogoodoo mapoo woosaso. ²¹ Esino odoo susuga oso to neligidi yimapoo nei egeese takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige! Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” dee takaga meleeso.

²² Esem Pailteeye see tobu odoo mooloogoodoo mapoo egeese takaso, “Bei, niyo kasalame yo wooloomalame ka sala? Yayo goo tokenee kasee toowo? Ayo o goo midi mapoo ayo yo wooloomalame ido dino, yimapoo goo tokenee hee molo egele. Esiga ayo yo wulo woomele poogoloso diye dalaiso,” diso.

²³ Esino odoo susuga oso toso neligidi diya takaso, “Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige!” dee takaga meleeso. Diayo egeese takemelee Paillet to ee dulei diya gowoolone, bige dimapoo deedebeegee diso. ²⁴ Egeeseeme yayo dia to duloso odoo susuga oso goomoga goo ee tooso. ²⁵ Esiga Pailteeye Loum gamalee mapoo ha tolone odoo wooloomali Balabas ono neliga moso ma kuloduga peegoo diye diso. Esino Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo talame yayo yo odoo susuga mapoo teneeso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Mat 27:32-44; Maka 15:21-32; Yon 19:17-27)

²⁶ Osoloso ha teli odoo oso Yesu tolosa mi ee ma kuloduga peegoo ido dumolome, Kulene odoo Saimon Yelusalem mi mapoo dumolome eli domopoo tugodooso. Osoloso diayo homo bulubo magoo tolosa see o ei mapoo imedulosa Yesu ma hamamee diye diso. ²⁷ Osoloso biame omapoo, Yesu tolosa diyadaga molome odoo susuga hamamee diyadeeso. Osoloso ee ma kulodu sobo abo sabolo dulone Yesu halo gooholone hamamee dulone pupusigamo diyadeeso. ²⁸ Esemes Yesuye bidi tobolosa dimapoo bolone egeesee takaso, “Yelusalem sobo, niba a halo haga na pupusige. Esino niso nediliyo osoloso nibada holo halo ka pupusige. ²⁹ Bei, dala biame oso siboga, edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Sobo deme taba nibolo osoloso sobo holo soomagoloso too koo nedili niba diya goomege.’ ³⁰ Bei, biame egeesi oso peledaba omapoo edebeeyo egeesee takagalaiso, ‘Mubi sabolo osoloso esia niyo goodobulosa iba toogoode!’ dee takalaiso.

³¹ Esiga goo hageesi oso homo su gie mapoo peledobooga, see ogooo goo oso homo su sia mapoo ka peledabalaisomo?” diso.*

³² Osoloso biame omapoo ha teli odoo oso Yesu ido dulone, mesiya bakadio homo bulubo magoo ma dokodoo wooloomalame ido diso. ³³ Diba sibilesa mubi hee, eyo hu Wiligi ki mi deli mapoo, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigalosa tulugusa. Osoloso mesiya bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigalosa, odoo hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso. ³⁴ Osoloso Yesuye homo bulubo

magoo ma dokodoo telega molone egeesee takaso, “Ma, odoo hagee bia oso goo tokenee amapoo egee moodoo ee nayo hapolosa boobado bigi. Bei, diayo goo egee moodoo eyo bei diba gooleedele,” diso. Osoloso ha teli odoo oso Yesuwo dugo talame diayo yo pepusa odoo hu ma ee kobuso.

³⁵ Odoo susuga oso peegooga tebisamolone balaga molome, Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso manolone egeesee takaga meleeso, “Yayo odoo abo pidimo siliso. Esiga yo tei Godeeye hudi magoo Keliso oso daga, o su eyo nediliyo pidilei tekepo,” dee takaga meleeso.

³⁶ Osoloso ha teli odoo sabolo oso Yesu manolone, wain i mei nali keesolosa Yesuye nalame tenelone yimapoo egeesee takaso, ³⁷ “No medee tei Yu odoo dia wiligi odoo taba daga, no telega pagalame, no nediliyo pidi,” diso.

³⁸ Yesu o wiligi oo poogoo dokodooga to hageesee hogugulosa kalamasa,

“Odoo hagee Yu odoo dia wiligi odoo taba.”

³⁹ Mesiya hee Yesuwo ho hodiokooga eniga oso Yesu mapoo tokenee sisilone yimapoo egeesee takaso, “No medee tei Keliso daga, nee su no nediliyo pidilone, iba nose pidi,” diso.

⁴⁰ Esino mesiya hee oso o odoowo to su maga to kitulugu sabolo egeesee takaso, “No Godeebolo koo obudo? Bei, yayo dala egee to, no nose dala hedebe egeesi toso. ⁴¹ Esiga iba asalo ibada tokenee eyo nei maga ka wodioso. Esino Yesu mapoo tokenee hee mauwe,” diso.

⁴² Osoloso yayo see Yesu mapoo egeesee takaso, “Yesu, nayo wiligi dolosa badebei mapoo, nayo a gooleebigi,” diso.

23:29: Luka 21:23 **23:30:** Hos 10:8; Yili 6:16 * **23:31:** Esiga to hogugu hageeyo bei egeesee moloso, “Niyo kasee gooleedo? Goo hagosa tokenee mauwe odoo mapoo peledabalai teiba daga, hee tokenee teli odoo dimapoo ogooo gooso peledabalaiyo?” **23:34:** Psa 22:18 **23:35:** Psa 22:7-8
23:36: Psa 69:21

⁴³ Esemé Yesu nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo tei goo taka, esiga epei no abolo hodobo goomoga mi Paladais mapoo badalaiso,” diso.

Yesuye ta eyo goo
(*Mat 27:45-56; Maka 15:33-41; Yon 19:28-30*)

⁴⁴ Osoloso osoko olo oo domo tooboome, mi susuga neligaso, mi neligamelee ososee osoko howo bakadio hedebe di poogooso. ⁴⁵ Bei, goo ogoso peledoboome, osoko pelega poogooso. Osoloso tei moso tegei ma kulodu dugo kodia oso kisimelee ee eyo mosoowe domo tologodooso. ⁴⁶ Esemé Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Ma, a mo dio nee dee mapoo maga,” diso. Yesu to hamameedee hageesee takoloso taso.

⁴⁷ Osoloso ha teli odoo gibadeli odoo oso Yesuwo homo bulubo magoo ma hemidu badolone Yesuye ta goo ee ogoloso, Godeeyo hu dokodoo poudolone egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godeeyo howo woola tekepo odoodoo,” diso. ⁴⁸ Osoloso odoo susuga oso gooso peledaba ee agalame omapoo dilesi balagamelee odoo oso goo hagee ogoloso dulone diya gooholone dia budo mapoo kobugumo see wedi diyadeeso. ⁴⁹ Osoloso Yesu o odoo sabolo osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso wulo eli sage abaga tebisamolone goo hagoso peledaba mapoo balaga meleeso.

Yesu mi doosoo
(*Mat 27:57-61; Maka 15:42-47; Yon 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Dima kulodu odoo hee badebeiso, o hu Yosep. Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Alimatiya ee o midée. Yo Godeeyo howo woola tekepo badolone Godeeye wiligi doloso badeli goo oso siba beleso bameleeso. Osoloso yo Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo ee ma kulodu yo dibolo hodobo badebeiso. Esino Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee

odoo oso wooloomalame dimapoo tiaseme, yo goo omapoo gowoolone yayo hamaga takaso. ⁵² Osoloso yayo Yesu ta eyo su ee talame, Paillet mapoo dilesi woosaso. ⁵³ Osoloso yayo Yesuwo kou homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo to meilesi, dugoso tiadoloso yo ou madu magooso. Midoo hagee dia. Esiga daga odoo hee teme omapoo magele. ⁵⁴ Esino biame domo egee Yu odoo diayo hasali biame bei mooloogoolai osoko howo koola tooboome ka see.

⁵⁵ Osoloso sobo abo Yesubolo Gelili abaga sibadee oso Yosepeeye Yesuwo kou mi doo ma kulodu magalame todime, diba yima hamamee diyadeeso. Diba omapoo dilesi Yosepeeye Yesuwo kou magoo medee egeiso. ⁵⁶ Osoloso diba see wedi dilesi sisigageli bi medee tekepo Yesuwo su mapoo hedilame mopoodoo dooso. Esino diba Yu odoo diayo hasali biame olo bei mooloogoome, Moseseeye tei magoo ee dodolone epedee koodobuloso hasaso.

24

Yesu midoo ma kuloduga hogabia
(*Mat 28:1-10; Maka 16:1-8; Yon 20:1-10*)

¹ Esiga Sadee toowa biame gesikolodee sobo hagee bia oso sisigageli bi medee tekepo mopoodoo doo ee toloso Yesuwo bi mapoo diyadeeso. ² Diba omapoo dilesi egeino, yo toowa wulu ou miyopoo kisi ee peegoo bidigamo dilesi molome egeiso. ³ Esemé diayo kulodu galagadilesi egeino, Lodee Yesuwo su omapoo mauwe molo egeiso. ⁴ Osoloso diayo kulodu galagadilesi goo tiademe balaga meleeno, odoo bakadio dugo diya gadeebugu kalaga oso saga peledoboloso soboso debei mapoo hodiokooga tebisaso. ⁵ Osoloso sobo diba diya dio dulone, ebia sabolo miyomoo gawuaso. Esemé odoo

bakadio oso dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo kasalame odoo see gie badeli too ee midoo ma kulodu ka esiamo silesibala? ⁶ Yo kulo hadu mauwe. Esino yo see hogado dina. Esiga niba Yesubolo Gelili mapoo silone, yayo nimapoo taka goo ee gooleebigi. ⁷ Bei, yayo egeesee takaso, ‘Odo Holo, a tokenee teli odoo dimapoo tiasalaise, osoloso a homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigileiso. Osoloso a biame bakadio midoo ma kulodu tamoloso, biame bakadio hedebe di mapoo midoo ma kuloduga see hogado dileiso,’ diso.” ⁸ Esem sobo diba to hagee duloso Yesuye takomo sili to ee gooleebuguso.

⁹ Osoloso diba midoo maga see wedi dileso, diye di odoo 11 sabolo osoloso odoo susuga mapoo diayo egei goo susuga ee dimapoo oposususo. ¹⁰ Esiga sobo hagee bia oso goo peledaba hagee ka egei, Meli-Magadalin osoloso Yowana osoloso Yemeseeyo owee Meli osoloso sobo abo. ¹¹ Esino sobo hagee bia oso sibilesi diye di odoo mapoo takeme diba duno, halabolone taka masi takeme to omapoo tei tele poo-gooso. ¹² Esino Pita toboloso midoo ee agalame hoguo diso. Yo dileso gasuwoloso wulu ma kulodu egeino, dugo Yesuwo su tiadoloso magoo ee see mosoowe wulu ma kulodu molome egeiso. Esem Pita goo hagee ogoloso howoodoomo wedi diso.

Odoo bakadio oso Emaus mi mapoo dulone Yesu egei

¹³ Biame hedebe omapoo Yesuwo hamamee dili odoo bakadio oso Yelusalem mi poogoloso, see Emaus mi mapoo diyadaga meleeso. Emaus mi egee Yelusalem omaga haga hoogoonnee, wulo 11 kilomita egeesi masi. ¹⁴ O bakadio dumo dulone goo susuga Yesu mapoo peledaba goo ee oposusumo diyadeeso. ¹⁵ Osoloso o bakadio osee oposusumo diyadaga molome, Yesu dima hamamee

sibilesi diba tugodoloso dibolo hodobo diso. ¹⁶ Esino odoo bakadio hagoso Yesu medee kibiya hoodo egele. Bei, diayo Yesu kibiya hoodo egeyaga, Godeeye diba gooloogooso.

¹⁷ Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba ogoo goo oposusumo diyadaga malana?” diso.

Esem diba eli domo omapoo kookoo toboloso goohele sabolo mudu olugodoloso tebisameleeso. ¹⁸ Osoloso dima kulodu odoo hee, o hu Keleopas, yayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Yelusalem mi mapoo odoo soo sibadee ee ma kulodu mi omapoo goo peledaba ee, no dulega badosoba?” diso.

¹⁹ Esem Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nayo egee takoo ogoo goo takala?” diso.

Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Yesu Nasalet odoo eyo goo ee taka. Bei, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo doloso badolone Godeeyo howo woola osoloso odoo susuga eyo mudugiyo Godeeyo to kitulugu sabolo takomo siliso. Osoloso yayo goo toowa opusomo di moodoomo siliso. ²⁰ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso ibada wiligi odoo tebisa oso Yesu Loum gamalee oso wooloomalame dimapoo teneeso. Esem yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso taso. ²¹ Esino iyo goolee, yayo Isalael odoo iba Loum gamalee gidebeli omaga peegoo gilimado dileiso doloso dobolone balaga meleeso. Esiga goo hagoso peledaba ee biame bakadio olo poogooso. ²²⁻²³ Osoloso ibada mooloogoodoo ee ma kulodu sobo abo oso epei gesikolodee dileso midoo mapoo egeino, Yesuwo su mauwe molo egeiso. Esem diayo sibilesi imapoo takolone, ‘Ibada howo opusomo doloso Godeeyo momaiye egeiso,’ diso. Esem momaiye oso Yesu ta maga hogado di goo ee dimapoo takaso. Esem goo

susuga hagee takeme, iba diya dio diso. ²⁴ Osoloso ibada mooloogoodoo ma kulodu debeli odo abo diba nose dileso midoo egeino, soboso taka to sabolo tobulone, Yesuwo su midoo ma kulodu mauwe molo egeiso.”

²⁵ Esemé Yesu ye nei dimapoo egeese takaso, “Niba medee diya boobada odoodoo. Niba kaseega Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo dia to mapoo tei telega ka dosomo? ²⁶ Bei, diayo egeese takaso, ‘Godeeye hesia Kelisoye dala goo hageesi toloso see Godeeye egee bado mapoo peleso hu toowa toloso kitulugu sabolo badalaiso,’ diso.”

²⁷ Osoloso Yesu ye dimapoo Moses sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo susuga oso Kelisowo goo hogugu goo eyo bei dimapoo medee eligiso.

²⁸ Osoloso diba Emaus mi olo koola toboome omapoo dulone Yesu ye dimapoo egeese takaso, “A hamapoo hasalaime. Esino a olo wulo duso,” diso. ²⁹ Esemé odo bakadio oso to kitulugu sabolo yimapoo egeese takaso, “Emegei, no epedee na di, no ibolo hodobo tiamo. Bei, olo nolugo,” diso. Esemé Yesu yo dibolo hodobo tilame diso.

³⁰ Osoloso diba moso kulodu peleso nei nalame dobolone, Yesu ye wo toloso goomoga to takoloso koodobuloso wo populoso dimapoo piso. ³¹ Egeese semelee biame omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeiso. Omapoo diayo Yesu medee kibiya hoodo egeme, yo saga omapoo osugobodooso. ³² Esemé obakadio dobolone dibusomo egeese takaga meleeso, “O. Tei takoo, iba eli domo abaga sibataga molome, yayo Godeeyo to eyo bei imapoo takeme, ibada sooloo ma kulodu diya goomogaso,” diso.

³³ Osoloso diba saga tebisaloso see Yelusalem mapoo wedi diyadeeso. Diba omapoo dileso egeino, diye di

odoo 11 sabolo osoloso Yesu ye di hamamee dedeli odo susuga oso diesono hodobo mooloogoodoloso doboome egeiso. ³⁴ Esemé odo omapoo mooloogoodoloso debei oso dimapoo egeese takaso, “O. Tei takoo, Lodee yo ta maga see hogado didoo. Osoloso yo see Saimon-Pitaye badebei mapoo peledabadoo,” dee takaga meleeso. ³⁵ Osoloso odo bakadio hagee bia oso Yesu eli domopoo diba tugodoloso di eyo goo sabolo osoloso Yesu ye dibolo hodobo nei nalame dobolone, wo toloso popume, diayo yo medee kibiya hoodo egei goo ee dimapoo oposususo.

Yesu ye o hamamee dili odo dimapoo dileso peledaba

(Mat 28:16-20; Maka 16:14-18; Yon 20:19-23; Diye 1:6-8)

³⁶ Diba goo hamapoo to osee kesamolome, haga booloogelega diayo debei domo omaga Yesu peledoboloso tobulone dimapoo egeese takaso, “Emegei, mesie goo oso nibolo hodobo mele,” diso.

³⁷ Esino diayo goolee yo odo dio bele dolone, dio dulone diya ebigo. ³⁸ Esemé Yesu ye nei dimapoo egeese takaso, “Niba kaseega ebia sabolo goo tiadoo sabolo nibada goo goolee ma kulodu ka malana? ³⁹ Esiga niba mo dee sabolo osoloso mo homo sabolo ogoloso tei aso doloso gooleede. Osoloso mo su sige, niyo a tei su moloso doloso gooleedalame. Bei, odo dio diba su mauwe,” diso.

⁴⁰ Yo to hagee takoloso o dee boowo sabolo osoloso o homo boowo sabolo dimapoo eligiso. ⁴¹ Esino diayo medee tei telega goomoga sabolo osoloso dio dulone debei ogoloso Yesu ye dimapoo egeese takaso, “Nimapoo nei nali hee molosomo?” diso. ⁴² Esemé diayo yimapoo di si pepooko teneeso. ⁴³ Osoloso yayo dia howo woola di egee neso.

24:26: Luka 9:22

24:27: Psa 22:1-21; Isa 53

24:34: 1Kol 15:4-5

24:37: Mat 14:26

24:44:

Luka 9:22

⁴⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Ayo nibolo hodobo silone nimapoo takeliso, ‘Mo goo maga Moseseeye hogugu sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso hogugu sabolo, osoloso Sam booka mapoo hogugu goo oso amapoo peledabalaiso,’ deliso. Esiga epei goo hagoso amapoo olo ka peledobooso,” diso.

⁴⁵ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee medee kibiya gooleedalame, Yesuye dibada goo goolee medee hoodo magooso.

⁴⁶ Yesu egeesee solone tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu ee egeesee moloso: Godeeye hesia Keliso, a dala toloso biame bakadio midoo ma kulodu ta moloso see biame bakadio hedebe di mapoo hogabuloso toboloso dileiso.” ⁴⁷ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Niba Yelusalem abaga bei mooloogooloso mipoo toowa mapoo mo hu maga odoo mapoo hageesee eligimo silesibe, ‘Niba goo goolee su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pie. Eseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,’ dee takomo silesibe. ⁴⁸ Esiga niyo mo goo hagee ogoloso takomo silesibileiso. ⁴⁹ Osoloso niba Yelusalem poogoloso epedee na di. Esino niba epedee hamapoo osee dogo, Kei mi ma dokodooga kitulugu siboga talaiso. Bei, ayo mo Maye taka to ee dodolone nimapoo Dio Tei tenelaiso,” diso.

*Yesu Kei mi ma dokodoo ido pala
(Maka 16:19-20; Diye 1:9-11)*

⁵⁰ Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso Betani mi koola mapoo diyadaga meleeso. Diba omapoo dilesi peledoboloso Yesuye dee dokodoo poudoloso diba halo Godee mapoo takolone diba pidilame goomoga to takaso. ⁵¹ Yo egeesee takomolome, Yesu Kei mi ma dokodoo ido palaso. ⁵² Esem diayo

Yesuwo hu dokodoo poudoloso, goomoga sabolo Yelusalem mi mapoo see wedi diyadeeso. ⁵³ Osoloso biame susuga ee ma kulodu, diba Yu odoowo tei moso mapoo dobolone, Godee mapoo goomoga poudoolone debeiso.

Yonee To tekepo Yoneeye hogugu

Yonee booka goo eyo bei

Yonee booka hagee Yesu o hamamee dili odo hee Yoneeye hogugu. Yayo to hogugu ee ma kulodu goo toowa hagoso. Yesu yo Keliso* osoloso yo tei Godeeyo Owolo. Esiga iyo Yesu mapoo tei toga, iba gie badeli talaiso.

Toso odo su paso

¹ Daga mipoo hagee moodelega molome, To* olo badebeiso. To oso Godee sabolo badebeiso. Osoloso To ee Godee. ² Yo mipoo gie daga moodoo omapoo Godee sabolo badebeiso.

³ Esiga bi hee yo mauwe moodele poogoo me. Esino bi susuga hedebe yimaga ka moodoo. ⁴ Esiga gie badeli eyo bei hedebe yoso. Gie badeli oso odo susuga mapoo gadeebugu tenemeleeso. ⁵ Esiga gadeebugu oso neliga ma kulodu ka pounimoloso. Esiga gadeebugu egee neligaso semidilei tebile.

⁶ Esiga biame omapoo Godeeye odo hee diye diso, o hu ee Yonee. ⁷ Yayo odo mapoo gadeebugu oso sibilei goo ee takalame simiso. Osoloso odo susuga oso to yayo taka ee duloso tei ka talame. ⁸ Yonee yo gadeebugunee, esino yayo gadeebugu eyo goo ee odo mapoo takalame ka simi. ⁹ Bei, tei gadeebugu oso odo susuga mapoo pouni meli oso mipoo hamapoo sibilei ee olo koola tabaso.

¹⁰ Esiga To ee mipoo hamapoo meleeso. Osoloso mipoo hagee yimaga moodoso. Esino mi odo oso yo medee hoodo egele. ¹¹ Yo o

odoo mapoo simiso. Esino o odo oso yo idile. ¹² Esino edebeeyo yo idoloso yimapoo tei teme, yayo odo egee bia dimapoo kitulugu teneeso, diayo Godeeyo owolo dio doloso dabalame. ¹³ Esino edebeeyo owee dio ama dio eyo sawoso, o, suso gilee, o, odo heeso gilee goo maga diba Godeeyo owolo dio dee ka sele. Esino Godeeye goomoga goo omaga diba Godeeyo owolo dio diso.

¹⁴ Osoloso Toso odo su poloso ima kulodu badebeiso. Yayo iba diya sooloo dolone pidiliso. Osoloso yayo tei goodee ee takeliso. Osoloso yayo hu toowa toloso badeli goo ee iyo egeiso. Esiga Ma Godee maga simi, Owolo hedebe yayo hu toowa egeesi toloso ka badoso.

¹⁵ Yoneeye o goo maga takolone toso neligidi egeese takaso, "Ayo takolone, odo hee ama hamamee sibileiso dee takomo silimenee, odo ee hagoso. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi. Bei, a soomagelega badoboome, yo daga olo badebeiso."

¹⁶ Esiga sooloo dolone pidili goo toowa yimapoo egee molo maga biame susuga yayo iba ka pidimoloso. ¹⁷ Tei magoo goo ee Godeeye Moses maga imapoo teneeso. Esino sooloo dolone pidili goo sabolo osoloso tei goodee ee Yesu Keliso maga simi. ¹⁸ Egeesi ma kulodu odo heeso Godee egele. Esino hedebe Godeeyo Owolo yayo imapoo Godeeyo goo ee yilige buguso. Bei, yayo Godee koola ogolone badolone yo tei Godee doloso ka badoso.

Yoneeye takolone a Kelisonee dee taka

(*Mat 3:1-12; Maka 1:1-8; Luka 3:1-18*)

¹⁹ Yelusalem mapoo debeli Yu odo dia wiligi odo oso Godee ogo

* :: Keliso dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takooso. **1:1:** Yon 17:5; 1Yon 1:1-2; Yili 19:13 * **1:1:** To ee Yesu **1:3:** 1Kol 8:6; Kol 1:16-17; Hib 1:2 **1:4:** Yon 5:26 **1:5:** Yon 3:19 **1:6:** Mat 3:1; Luka 1:13-17, 76 **1:9:** Yon 8:12 **1:13:** Yon 3:3-6; 2:11; 1Pita 1:23 **1:14:** Pil 2:7 **1:17:** Exo 34:28; Loum 6:14 **1:18:** Exo 33:20; Yon 6:46; 1Tim 6:16

odoo ogo doloso debeli sabolo, osoloso odoo abo Libaiyo bala* maga Yonee mapoo diye diso, diayo Yonee yo tei odoo ogumo doloso woosalame. Esemee diayo Yonee mapoo dileso egeesee woosaso, “No tei odoo ogumo?” diso. ²⁰ Esemee Yonee yo to nei takalai gowelee. Esino yayo nei dimapoo egeesee takaso, “A Kelisonee,” diso.

²¹ Esemee diayo see yimapoo egeesee woosaso, “No odoo ogumo? No Ilayayo?” diso.

Esemee yayo nei egeesee takaso, “Haye, a Ilayanee,” diso.

Esemee see diayo yimapoo egeesee woosaso, “No Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo sibileigo neme bamelee,* odoo ee nosomo?” dee takaso.

Esemee yayo nei dimapoo egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²² Esemee see diayo yimapoo egeesee takaso, “No tei odoo ogumo? Iba goomogo, to nei nayo taka ee iyo todileso ibada wiligi odoo iba diye di mapoo takalaiya. Esiga no tei odoo ogumo?” diso.

²³ Esemee nei Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka to ee dimapoo egeesee takaso,

“A miwe poogoo mi maga idageli odoo ee aso,
Niba Lodeeye sibilei eli medee hoodo magee.”

²⁴ Esemee Pelisi odoo dia wiligi odoo oso diye di odoo oso dileso, nei Yonee mapoo egeesee takaso, ²⁵ “Nayo takolone, no Kelisonee, osoloso no Ilayanee, osoloso no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo osonnee, dee takooso. Esino

bei kasalame nayo odoo howo ka olugumo silala?” diso.

²⁶ Esemee nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo wulo odoo howomoo oluguliso. Esino odoo hee nima kulodu badoso. Esino niba yo gooleedelee. ²⁷ Yo ama hamamee egee siboso. Esino a tekeponee, ayo o homo mapoo kali bi ee pidigilei.”

²⁸ Osoloso Yoden howo hodiokoo Yoneeye odoo howo olugumelee Betani mi mapoo goo ogoso peledabaso.

Yesu Godeeyo Lam be

²⁹ Biame hee mapoo Yesu Yonee mapoo sibume ogoloso Yoneeye egeesee takaso, “Ege, hagee Godeeyo Lam beso.* Yayo mipoo hamapoo debeli odoo dia goo tokenee susuga ee hapoloso boobado bigileiso.

³⁰ Ayo takolone, odoo sibileisogo doloso takomo sileemeni, odoo ee hagoso. Bei, ayo egeesee takomo sileeso, odoo hee ama hamamee sibileiso. Esino yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi, dee takeliso. Bei, a soomagelega molome, yo daga olo badebeiso, dee takeliso. ³¹⁻³³ Esiga Isalael odooso Kelisowo goo ee medee gooleedalame ayo diba howo olugulame ka simi.”

Esiga Yonee eyo egei goo ee egeesee takaso, “Ayo daga Keliso odoo ugu bele dolone medee kibiya gooleedelee. Esino ayo odoo howomoo olugulame, Godeeye a diye dolone amapoo egeesee taka, ‘Nayo Keliso egeesee gooleedalaiso. Dio Tei sibilesi yibolo hodobo badoga agalaiso. Osoloso yayo odoo mapoo Dio Tei tenelaiso,’ diso. Godeeye egeesee taka duloso

* **1:19:** Libaiyo bala eyo bei ee egeesi moloso. Eibalahameeyo amawe Yekobowo owolo hee eyo hu ee Libai. Osoloso Libaiyo bala ee ma kulodu debeli odoo oso Yu odoo dia tei moso ma kulodu tou opusomo opusomo di ee teliso. Esino Godee ogo odoo ogo doloso debeli odoo diba noseetei moso ma kulodu tou teliso. Diba Eloneeyo bala hedebe. **1:21:** Deut 18:15, 18; Mat 11:14 * **1:21:** Yu odooso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Moses egeesi masi oso sibilei ee bameleeso. (Deut 18:18) **1:23:** Isa 40:3 **1:27:** Yon 1:15 **1:29:** Isa 53:6-7; 1Pita 1:18-19 * **1:29:** Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takooso. Bei, Isalael odoo oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso. **1:30:** Yon 1:15 **1:31-33:** Mat 3:16 **1:34:** Mat 3:17

hamamee Dio Tei molo masi pusi-
bileso yimapoo pubalegeme egeiso.
³⁴ Esiga ayo goo hagee tei ogoloso yo
tei Godeeyo Owolo dolone to hagee
ayo nimapoo ka taka.”

*Yesuye o hamamee dili odoo
daga hudi magoo*

³⁵ Biame hee mapoo Yonee o
hamamee dili odoo bakadio dibolo
hodobo mi hedebe omapoo tebisa
meleeso. ³⁶ Egeesee semelee omapoo
Yesuye di ee ogoloso dimapoo
egeesee takaso, “Niso ege, odoo egee
Godeeyo Lam be ogoso,” diso.

³⁷ Esem Yonee o hamamee dili
odoo oso to egee duloso Yesuye di
hamamee diso. ³⁸ Esem Yesuye
bidi toboloso, odoo bakadio oso
yima hamamee simi ee ogoloso, yayo
dimapoo egeesee takaso, “Niba ogoo
goo tala sibala?” diso.

Esem diayo nei yimapoo egeesee
takaso, “Labai, no kapoo badeliyo?”
diso. Labai hu eyo bei ee eligili odoo
dolone ka takooso.

³⁹ Esem yayo nei egeesee takaso,
“Niso sibilesos ege,” diso. Osoloso neli
tigime, odoo bakadio hagosos Yesu-
bulo dileso yayo badeli mi ee egeiso.
Esem diba biame omapoo yibolo
hodobo debeiso.

⁴⁰ Odoo bakadio hagee bia dia
kulodu odoo hee o hu ee Endulu.
Endulu yo Saimon-Pitayo omolo.
⁴¹ Esiga Enduluye Yesu ogoloso emei
Saimon esiaso. Yo ogoloso yimapoo
egeesee takaso, “Iba Mesaya egeiso,”
diso. Mesaya hu eyo bei ee Keliso
dolone ka takooso.* ⁴² Osoloso
Enduluye Saimon Yesu mapoo ido
diso. Esem Yesuye yo ogoloso
yimapoo egeesee takaso, “Saimon,
Yoneeyo owolo, nee hu see Kepas
hedileiso.” Kepas dee egee takoo ee
Pita dolone ka takooso.*

*Yesuye Pilipi dio
Nataniyol dio gilimadoo*

⁴³ Osoloso biame hee mapoo Yesu
yo see Gelili mi mapoo dilame
goomogaso. Esino biame omapoo yo
odoo hee Pilipi tugodoloso yimapoo
egeesee takaso, “No ama hamamee
sibe,” diso.

⁴⁴ Pilipi hagee Betesaida odoo.
Betesaida mi hagee Endulu dio Pita
dio dia midee. ⁴⁵ Osoloso Pilipiye
dilesos Nataniyol ogoloso yimapoo
egeesee takaso, “Moses sabolo
osoloso Godee maga to tolosos kokodo
takomo sili odoo oso dia booka
mapoo to hogugu oso takolone,
odoo hee hamamee sibileisogo, dee
takemelee odoo ee iyo olo egeiso. Yo
Yesu, Nasalet mi mapoo badeli, yo
Yosepeeyo owolo,” dee takaso.

⁴⁶ Esino Nataniyoleeye Pilipi
mapoo egeesee takaso, “Goo
tekepo oso Nasalet mi maga kasee
sibileiyo?” diso.* Esem Pilipiye
nei yimapoo egeesee takaso, “No
sibilesos ege,” diso.

⁴⁷ Esem Nataniyoleeye Yesu yima
hegi simi ee ogoloso Yesuye o goo
maga egeesee takaso, “Niso ege,
odoo hagee tei Isalael odoo. Yo
medee tei goo takeli odoo,” diso.

⁴⁸ Esem Nataniyoleeye nei
yimapoo egeesee takaso, “Nayo a
kasee gooleedoowo?” diso. Esem
Yesuye nei yimapoo egeesee takaso,
“No daga Pilipiye dilesos egelega
badoboome, no pigi homo bei mapoo
badoboome, ayo no egeiso,” diso.

⁴⁹ Esem Nataniyoleeye Yesu
mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo,
no Godeeyo Owolo. Osoloso no
Isalael odoo ibada wiligi odoo,” dee
takaso.

⁵⁰ Esem Yesuye nei Nataniyol
mapoo egeesee takaso, “No homo

1:36: Yon 1:29 **1:40:** Mat 4:18-20 * **1:41:** Esiga Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso.

1:42: Mat 16:18 * **1:42:** Esiga Hibulu toso Kepas dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Pita dee egee takoo hu eyo bei ee yo dolone ka takooso. **1:45:** Deut 18:18; Isa 7:14; 9:6; Jer 23:5; Ezek

34:23 * **1:46:** Yu odooso goolee, Nasalet mi ee haga goo toowanee, dee gweliso. Esiga odoo hu toowa too oso mi omaga sibileime, dee gweliso. **1:49:** Mat 14:33; 16:16; Maka 3:11

bei mapoo badoboome, ayo egei goo maga nayo amapoo tei ka toowala? Esino goo hagee pepooko, no hamamee goo toowa agalaiso. ⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Niyo Kei mi osulu yamagoloso mologa, Godeeyo momaiye oso Odo Holo* amaga dokodoo polo osoloso amapoo sibo domologa agalaiso," dee takaso.

2

Yesuye howo ee wain i palame moodoo

¹ Biame bakadio poogoloso hamamee Gelili mi toowa ee ma kulodu Kana mi pepooko mapoo odo heeso sobo hu wo neso. Biame domo omapoo Yesuwo owee onosee omapoo badebeiso. ² Osoloso Yesu sabolo o hamamee dili odo sabolo sobo hu wo ne ee agalame diba gilimadoloso debeiso. ³ Wo ne biame domo mapoo wain i hosudoo ee ogoloso Yesuwo oweeye Yesu mapoo egeese takaso, "Wain i olo hosudoona," diso.

⁴ Esemee Yesuye nei owee mapoo egeese takaso, "Mo wee, ayo ogo goo talame no amapoo ka simiyo? Mo biame tugodele," dee takaso.

⁵ Esemee oweeye nei odo moso kulodu tou teli mapoo egeese takaso, "Niba Yesuye to nimapoo takooga duloso to egee te," dee takaso.

⁶ Egeesi ma kulodu sesepeni yugoso moodoo 6 omapoo bediga meleeso. Sesepeni 6 hedebe hedebe di egee howo 100 lita egeesi keeseli. Yu odooso dia adaga dia goo ee dodolone, sesepeni howo keeso hamapoo dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeliso.

⁷ Esemee Yesuye odo moso kulodu tou teli dimapoo egeese takaso, "Sesepeni susuga hagee howoso metamagise," diso. Esemee diayo sesepeni susuga egee howoso metamagisaso.

⁸ Esemee yayo tou teli odo mapoo egeese takaso, "Niba sesepeni omapoo howo keesaloso todilesi, odo sobo hu wo ne eyo wiligi odo mapoo tenee," diso. Esemee diayo egeese moodoso. ⁹ Esino howo eyo see wain i paso. Esemee wiligi odo oso wain i egee wulo nalo egeiso. Egeesi ma kulodu wain i hagoso simi eyo bei yo gooleedele. Esino o tou teli odo diba olo gooleedoo. ¹⁰ Egeeseelone yayo sobo hulame simi giso ee idoloso yimapoo egeese takaso, "Odo susuga oso Yu odo dia adaga dia goo ee dodolone, wo ne mapoo sibadee odo mapoo daga wain i hadali keeneliso. Osoloso diba wain i toowa naloso halabolone dogo, see wain i haga koo hadali ee dimapoo keeneliso. Esino nayo wain i dooboo hadali ee magoo moloso, see epedee keedoloso ka teneeso," diso.

¹¹ Esiga Gelili mi toowa ma kulodu Kana mi pepooko mapoo Yesuye daga malalo goo toowa opusomo di ee moodoo maga, yayo hu toowa toloso badeli goo ee eligiso. Esemee o hamamee dili odo oso goo hagee ogoloso yimapoo tei tooso.

¹² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye owee sabolo, osoloso omolo dio sabolo, osoloso o hamamee dili odo sabolo Kapenyum mi mapoo diso. Osoloso diba omapoo dileso dobolone biame abo poogooso.

Yesuye tei moso ma kuloduga odo peego hasiso bugu (Mat 21:12-13; Maka 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Osoloso Yu odo dia Gababia wo nali biame ee olo koola too-boome, Yesu Yelusalem mi mapoo palaso. ¹⁴ Osoloso yo omapoo peleso egeino, odo susuga oso tei moso beele ma kulodu bulumakau be sabolo, osoloso sipi be sabolo, osoloso molo sabolo edebeeyo neiso

^{1:51:} Gen 28:12 * ^{1:51:} Odo Holo - Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odo Holo, dee taka hagee yo tei odo dolone ka takomo silee. ^{2:4:} Yon 7:30; 8:20 ^{2:12:} Mat 4:13 ^{2:13:} Exo 12:1-27

talame, tosibilesa odoo mapoo te-nee domolome egeiso. Osoloso odoo aboso molee opusomo opusomo di ee tei moso eyo molee piligeli debi pooba mapoo doboome egeiso. ¹⁵ Osoloso Yesuye gowoolone tiso wei masi moodooloso wei oso sipi be sabolo, osoloso bulumakau be sabolo, osoloso odoo susuga peegoo hasiso buguso. Osoloso molee piligeli debi pooba bidige buguloso molee ko sabolo peegoo kugobuguso. ¹⁶ Osoloso see molo neiso talame debi odoo mapoo egeese takaso, “Bi susuga hagee toloso moso hamaga peegoo diyadee. Niyo mo Mamo moso ee bi teli moso dee na see,” dee takaso.

¹⁷ Esiga goo hagoso peledaba ogoloso Yesu o hamamee dili odoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo ee egeesee gooleebuguso,

“Ayo nee moso ee diya gooleeso.

Esiga edebeeyo a wooloomalaiso.”

¹⁸ Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso bi susuga malos gidebei odoo egee bia ee Yesuye tei moso ma kuloduga peegoo hasiso bugu goo ee ogoloso diayo yimapoo egeese takaso, “No ogoso kitulugu toloso goo hageese ka moodoowo? Esiga nayo kitulugu egee Godee maga too, dee takooga, nayo goo toowa opusomo di hee imapoo eligilei tekepo,” diso.

¹⁹ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Niyo tei moso hagee guobigi. Egeeseega, ayo see tobu biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tegelaiso,” dee takaso.

²⁰ Esem diayo yimapoo egeese takaso, “Iyo dugo 46 ee ma kulodu tei moso hagee tegeiso. Esiga biame bakadio hedebe di ee ma kulodu nayo saga kasee togo dalaiyo?” diso. ²¹ Esino Yu odoowo wiligi odoo hagee biaso Yesuye taka goo ee medee kibiya gooleede.

Bei, Yesuye tei moso eyo goo maga taka hagee, eyo nediliyo o su ee taka. ²² Esiga Yesuye toloso hogado polome, hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Yesuye taka goo hagee gooleebuguso. Egeeseelone diayo Godeeyo to booka maga taka sabolo osoloso Yesuye taka to omapoo tei tooso.

²³ Yesuye Gababia wo ne biame omapoo Yelusalem mapoo peleso goo toowa opusomo di moodoo ogoloso odoo susuga oso yimapoo tei tooso. ²⁴ Esino Yesuye dimapoo haga tei dele. Bei, yo odoo susuga dia sooloo ma kulodu goo goolee ee yo olo gooleedoo. ²⁵ Esiga yimapoo odoo heeso odoo dibada goo goolee ee takalai ee bei me. Bei, goo goolee susuga dibada sooloo ma kulodu egee molo ee, yayo malalo olo gooleedooso.

3

Nikodimaseeye Yesu mapoo simi

¹ Esiga odoo hee badebeiso, o hu Nikodimas. Yo Pelisi odoo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee ma kulodu yinosee wiligi odoo hee yoso. ² Osoloso yayo gesi sibilesa Yesu mapoo egeese takaso, “Eligili odoo, iba gooleedoo, no eligili odoo Godeeye diye di ee noso. Bei, edebeeyo eyo goolee goo toowa opusomo di nayo egee moodoomo silo egeesi moodolai tebile. Esino Godee nobolo hodobo badoga, nayo goo toowa opusomo di hageesi moodolai tebileiso,” diso.

³ Esem Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo see soomagelega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime,” dee takaso.

⁴ Esem Nikodimaseeye nei yimapoo egeese takaso, “Odoo kauwa ee oweeyo beliye maga see tobu kasee soomagalaiyo? Yo see

holope poloso oweeye see tobu soomagalai tebile,” diso.

⁵ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo howo maga osoloso Dio Tei maga see dia delega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime.

⁶ Mi odoo oso holope soomagoloso mi hamapoo debeliso. Esino Dio Tei oso gie badeli egee tenemolo odoo ee, Godeeyo owolo dio doloso badoboso kookaiyo gie badalaiso.

⁷ Esiga ayo namapoo takolone no see tobu soomagee dee hagee takoo duloso haga na dio di. ⁸ No pooso eyo goomoga maga sibulone goowa ee duliso. Esino yayo sibili eli sabolo osoloso yayo dili eli ee no gooleede. Esiga Dio Tei oso odoo mapoo gie badeli egee tenemolo ede-beeyo ogoloso koo gooleedeli.”

⁹ Esem Nikodimaseeye egeesee takaso, “Ha? Goo hagoso kasee peledabalaiyo?” diso.

¹⁰ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No Isalael odoo dia eligili odoo, esino no goo hagee koo gooleedolo? ¹¹ Esiga ayo namapoo taka. Iyo gooleedoo sabolo osoloso iyo egei goo ee Yu odoo nimapoo ka takomo siloso. Esino niyo ibada to mapoo tei talai ee ka gowooso.

¹² Esiga ayo nimapoo mi goo maga takeme, niyo tei tele. Egeesi ma kulodu ayo see nimapoo Kei mi eyo goo maga takooga, niyo kasee tei talaisomo? ¹³ Odoo heeso bi Kei mi ma dokodoo egee molo ee agalame pele. Haye. Hedebe Odoo Holo ayo Kei mi mapoo ka badebei. Osoloso ayo Kei mi ma dokodooga mipoo hamapoo simiso. ¹⁴ Esiga daga hoogoo Isalael odoo diba miwe poogoo mi mapoo doboome, Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudooso.* Goo hedebe egeesi masi, edebeeyo

Odoo Holo anosee toloso egeesee poudileiso. ¹⁵ Goo egeesi maga ede-beeyo amapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁶ Godeeye mi odoo diya sooloo dolone Owolo hedebe a meiyee diso, ayo mi odoo ee halo talame. Esiga edebeeyo amapoo tei toga, diba Godee maga pileime, esino diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ¹⁷ Esiga Godeeye Owolo a mipoo hamapoo meiyee dee taka hagee, mi odoo dia goo tokenee eyo nei tenelame ka meiyee dele.

Esino mi odoo oso amaga gie badeli pidili talame ka simi. ¹⁸ Osoloso edebeeyo Godeeyo Owolo amapoo tei toloso dogo, dia goo tokenee eyo nei dimapoo dala tenelaime.

Esino odoo agayo amapoo tei telega dogo, diba dia goo tokenee eyo nei talame ka doso. Bei, diba Godeeyo Owolo hedebe amapoo tei telega. ¹⁹ Gadeebugu mipoo hamapoo simiso. Esino mi odoo oso gadeebugu egee goomegele poogoloso see neliga ono diya goomogaso.

Bei, diayo dia suso goo moodoo ee diya tokeneega. Goo egeesi maga Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelaiso. ²⁰ Esiga goo tokenee teli odoo ee gadeebugu hegilone gadeebugu mapoo sibilei diya ebiliso. Bei, gadeebugu oso dia goo tokenee ee woola eligiyaga. ²¹ Esino edebeeyo Godeeye goomoga goo ee tomo siloga, diba gadeebugu mapoo sibilei ebileime. Bei, gadeebugu oso dia goo ee yilige buguga, goo susuga diayo moodoo ee Godeeye kitulugu maga ka moodoodoo doloso edebeeyo gooleedalaiso.”

*Yonee odoo howo oluguli oso
Yesuwo goo taka*

²² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye o hamamee dili

3:5: Ezek 36:25-27 **3:6:** Yon 1:13 **3:14:** Num 21:9; Yon 8:28; 12:32 * **3:14:** hebise ki biso moodoo - Daga hoogoo Isalael odooso Godee mapoo mesile poogoome, diba palame hebise diye diso. Esino Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudoome omapoo ogoloso diba hebiseso pa ee see weidooso. **3:15:** Yon 20:31 **3:16:** Yon 3:36; 10:28; Loum 5:8; 8:32; 1Yon 4:9-10 **3:17:** Luka 19:10 **3:18:** Yon 5:24 **3:19:** Yon 1:5, 9; 8:12 **3:22:** Yon 4:1-2

odoo sabolo Yelusalem poogoloso see Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko abo mapoo diso. Diba omapoo dilesa dobolone odoo howo olugumeleeso. ²³⁻²⁴ Esino Yonee yo neliga moso ma kulodu tooselega badolone, Salim mi koola mapoo Ainon mi mapoo yayo odoo howo oluguso. Bei, mi omapoo howo toowa meleega, odoo susuga diba Yoneeye howo olugulame yimapoo sibumeleeso. ²⁵ Egeesee semelee biame omapoo Yonee o hamamee dili odoo aboso Yu odoo dia adaga dia goo ee dodolone dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeli goo maga Yu odoo hee sabolo toso agadigaso. ²⁶ Osoloso diayo sibilesa Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, daga Yoden howo hodiokoo odoo nobolo hodobo badebei ee no gooleedoo. Esiga nayo odoo egeeyo goo imapoo takemeni oso odoo howo ka olugumoloso. No ege, odoo susuga oso no poogoloso see yimapoo ka duso,” dee takaso.

²⁷ Esino Yoneeye egeesee takaso, “Edebeeyo eyo goolee goo hee moodoolai tebile. Esino Godeeye yimapoo kitulugu teneega, yo goo egee moodoolai ee tebileiso. ²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, a Kelisonee, dee taka goo ee niba olo duso. Esino a wulo o eli moodoolame malalo diye di odoo ee aso. ²⁹ Soboso giso obuoga, yo olo giso egeeyo. Odoo giso ido peli ee omapoo tobudulone, giso sibabeleso bameliso. Osoloso gisoso peledoboloso to taka ee duloso yo diya goomegeliso. Egeesi ma kulodu odoo giso ido peli masi ee aso. Esiga a epedee diya goomoga sabolo ka badoso. ³⁰ Esiga Kelisoye toowa dolone, nei ayo pepooko dolone badalai tekepo.

³¹ Esiga Kei mi ma dokodooga simi odoo oso odoo susuga dagadilesa ka badoso. Esino mipoo hamapoo soomagoo ee mi odooso. Esiga yo

wulo mipoo hageeyo goo ee takomo sili. Esino Kei mi ma dokodooga simi odoo yayo goo susuga diya dagadilesa ka badoso. ³² Osoloso yayo egei goo sabolo osoloso yayo du goo ee takeliso. Esino odoo heeso o to mapoo tei koo teli. ³³ Esino odoo agayo o to duloso tei too goo oso Godee yo tei goo takeli dolone ka eligiso. ³⁴ Esiga Godeeye diye di odoo oso Godee maga to tolosa takomo siliso. Bei, Godeeye o Dio Tei su goodegelega yimapoo olo teneeso. ³⁵ Godeeye Owolo sooloo dolone goo susuga ee yayo wiligi doloso badalame kitulugu yimapoo olo teneeso. ³⁶ Esiga odoo agayo Owolo mapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo Owolo mapoo mesile poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaime. Esino Godeeyo kamaana goo oso yimapoo kookaiyo osee malaiso.”

4

Yesu dio Samaliya sobo dio

¹ Yesuye howo olugu odoo oso diya bei molone, yima hamamee deedeeso. Osoloso diayo Yoneeye hamamee dili odoo ee dagadi goo ee, Pelisi odoo diba duso. ² Esino Yesuye odoo howo olugumo sile. Hedebe o hamamee dili odoo oso odoo howo ka olugumo silee. ³ Esino Yesu yo Pelisi odoo oso o goo gooleedoo goo ee yo olo duloso, Yudiya mi poogoloso see Gelili mi mapoo wedi diso.

⁴ Osoloso yo Gelili mi mapoo wedi dulone, Samaliya mi domo abaga dili eli omaga diso. ⁵ Yesuye Samaliya mi mapoo sibilesa mi edebeeyo bia Saika deli mapoo peledabaso. Esiga Saika mi edebeeyo bia hagee mi hee daga hoogoo Yekobeeye owolo Yosep mapoo tenee eyo koola omapoo moloso. ⁶ Esiga Yekobeeyo howo ou omapoo osee meleeso. Egeesi ma

3:28: Yon 1:20; Mat 11:10 **3:31:** Yon 8:23
3:36: Yon 3:16-18; 1Yon 5:12 **4:1:** Yon 3:22

3:32: Yon 3:11 **3:35:** Mat 11:27; Yon 5:20
4:5: Gen 33:19; Josh 24:32

kulodu Yesu yo mi eli sage simiga kwasime, howo ou koola ogolone omapoo badebeiso. Biame egee osoko olo oo domo taba mapoo egeesee ka see.

⁷⁻⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo ee edebeeyo bia mi mapoo nei neiso talame dime, Samaliya sobo howo ou omapoo howo kalame simiso. Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a howo keenee,” diso.

⁹ Esino sobo egee yayo taka to ee duloso dio diso. Bei, Yu odooso Samaliya odoo maga peegooga booloogamo silesibiliso. Esemé sobo ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasi maga amapoo howo keenee dee ka takala? Bei, no Yu odoo. Esino a Samaliya sobo,” dee takaso.

¹⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godeeye wulo egee tenemolo goo ee gooleedoloso, odoo namapoo howo hoowa mo goo ee, no gooleedoloso badebei diepi, nayo amapoo kookaiyo gie badeli teneli howo ee hoowali. Osoloso nayo amapoo hoowa diepi, ayo nei namapoo howo egee teneli,” diso.

¹¹ Esemé sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, no gie badeli teneli howo ee kamapoo keelaiyo? Osoloso namapoo ou howo keli me. Osoloso howo ou hagonosee diya goobodomou. ¹² Esiga ibada amawe Yekob pepooko dolone see nayo toowa dalame ka sala? Bei, ibada amawe Yekobeeye howo hagee ka ou, osoloso yayo owolo dio sabolo osoloso o be sabolo howo ou hedebe hagee naliso. Osoloso yayo howo ou hagee imapoo poogoo diso.”

¹³ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo howo ou hamapoo howo naga, diba see howo nala pagalaiso. ¹⁴ Esino odoo agayo howo ayo hagee keenee ee naga, yo see howo nala pagalaime. Esiga

kookaiyo gie badeli teneli howo ayo yimapoo tenelai oso yima kulodu howo ou masi molone, yimapoo badoboso kookaiyo gie badeli ee tenelaiso.”

¹⁵ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo egee takoo howo egee amapoo tenee, a hamamee see howo nala pegel-ega pagalame. Osoloso hamamee a hamapoo see howo kala sibilega pagalame,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No dilesio nomo ido sibe,” diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A giso me,” diso.

Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo takolone, no giso me, dee egee takoo tei goo takoo. ¹⁸ Bei, no daga giso dee tiadoo egeesi mapoo obiaso. Esino giso epedee nobolo hagee bado ee tei nomonee. Esiga nayo egee takoo, tei goo takoo,” dee takaso.

¹⁹ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, a gooleedo, no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee nosodoo. ²⁰ Samaliya bia ibada amawe dio oso mubi hagee ma

dokodoo Godeeyo hu dokodoo poudiliso. Esino Yu odoo niyo takolone hedebe Yelusalem mi mapoo Godeeyo hu dokodoo ka poudilei tekepo dee takeliso. Esiga nayo amapoo takee, mi tekepo kamapoo iyo Godeeyo hu dokodoo ka poudileiyo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no mo to mapoo tei te. Edebeeyo Ma Godeeyo hu dokodoo poudalame Yelusalem mapoo osoloso mubi hamapoo sibilega pagalai biame ee olo siboso.

²² Samaliya odoo niyo goomoga poudili goo ee niba gooleedele. Esino Yu odoo iyo goomoga poudili goo ee iba gooleedooso. Bei, gie badeli pidili odoo ee hedebe Yu odoo imaga sibileiso. ²³ Esiga biame olo

siboso, esino biame ee olo simiso, tei yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei oso kitulugu maga, osoloso tei goo maga, Ma Godee mapoo goomoga poudalame. Bei, Ma Godeeye goo hageesi maga yimapoo goomoga poudili odoo omapoo diya goomegeliso. ²⁴ Godee yo Dio. Osoloso yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei maga, osoloso tei goo maga yimapoo goomoga ka poudilei tekepo,” dee takaso.

²⁵ Esemе sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, Mesaya edebeeyo takolone Keliso deli ee sibileiso. Osoloso yayo sibileso imapoo goo susuga medee eligileiso,” diso.

²⁶ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoо ee Mesaya aso, nobolo to egee komolo,” dee takaso.

²⁷ Egeesee semelee mapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso edebeeyo bia mi ee ma kuloduga wedi sibileso egeino, Yesuye sobo sabolo to komolome, diya dio diso. Esino odoo heeso sobo omapoo woosolone, no ogoо goomogolo, dee takele. Osoloso odoo heeso Yesu mapoo woosolone, nayo kasalame sobo sabolo to ka kamalala, dee takele.

²⁸ Osoloso sobo oso o ou howo keli omapoo magoloso see o moso bia takalame see wedi diso. ²⁹ Sobo ogoso dilesо egeesee takaso, “Niba odoo hee hagee agalame sibe. Yayo goo ayo moodoo susuga ee takaso. Esiga odoo egee Keliso malaiso.”

³⁰ Esemе moso bia susuga Yesu agalame diyadeeso.

³¹ Odoо susuga Yesu agalame sibataga molome, Yesuwo hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no nei ne,” diso.

³² Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A nei moloso. Esino nei ayo nali ee niba gooleedele,” dee takaso.

³³ Esemе Yesu o hamamee dili odoo oso diesono egeesee takaso, “Odoо heeso yimapoo nei tenee bele?” dee takaga meleeso.

³⁴ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo nei ee Godeeye goomoga goo talai goo oso. Osoloso yayo a diye diso, tou yayo amapoo tenee ee tomo dimelesо hoo poo-goo mapoo hosudalame. ³⁵ Niyo egeesee takeliso, ‘a bakadio bakadio di poogoloso nei howo segei tala dileiso,’ dee takeliso. Esino ayo nimapoo taka. Niba howo puo ogoloso nei howo segei* mapoo ege. Bei, epedee hagee nei telegee ee talai biame hagosо. ³⁶ Esiga nei howo segei teli odoo oso dia tou eyo nei epedee hamapoo toso. Osoloso diayo odoo ee homokoko masi gooloogaloso tosibilesо kookaiyo gie badeli talai mi mapoo mooloogoo mageliso, nei howo segeli odoo sabolo, osoloso nei howo segei teli odoo sabolo hodobo goomogalame. ³⁷ Egeesi ma kulodu toso hagee takoo ee tei takooso, ‘Odoо heeso nei howo segeliso. Osoloso see odoo heeso nei howo segei ee teliso.’ ³⁸ Esiga a niyo nei howo segele poogoo mi mapoo nei howo segei ee talame diye diso. Bei, mi omapoo odoo aboso daga tou toowa tooso. Esino see niyo dilesо talaiso.”

Samaliya odooso tei too

³⁹ Samaliya soboso dilesо o odoo mapoo takolone, “Goo susuga ayo moodoo ee yayo amapoo taka,” dee takeme, Samaliya odoo susuga mi omapoo debeli oso to hagee dulosо Yesu mapoo tei tooso. ⁴⁰ Osoloso diayo sibileso Yesu mapoo egeesee takaso, “No epedee ibolo hodobo hamapoo badebee,” diso. Esemе Yesu yo biame bakadio dibolo hodobo omapoo badebeiso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu odoo susuga oso to yayo

4:24: 2Kol 3:17; Loum 12:1; Pil 3:3 **4:25:** Yon 1:41 **4:26:** Maka 14:61-62 **4:34:** Yon 6:38 **4:35:** Luka 10:2 * **4:35:** nei howo segei - Yesuye wudu taka hagee tei neidee eyo goo maga takele. Esino edebeeyo Godeeyo to tekepo takomo dilei goo sabolo, osoloso odoo Godee mapoo gilimado sibilei goo ee wudu taka. **4:42:** 1Yon 4:14

taka ee duloso yimapoo tei tooso. ⁴² Esem diayo sobo omapoo egeesee takaso, “Nayo daga Yesuwo goo ee imapoo takeme, nee to duloso tei tooso. Esino iba epedee yayo takooga iso duloso tei toso. Esiga iba gooleedooso, odo hagee mi odo susuga dia gie badeli pidili odo osodoo,” diso.

⁴³⁻⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yesu eyo daga egeesee takaso, “Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo ee tei o moso bia oso goweliso,” diso. Yesu biame bakadio Samaliya mi mapoo badoboso see Gelili mapoo diso. ⁴⁵ Osoloso yo Gelili mapoo sibilesi peledoboome, edebeeyo yo ido diso. Bei, diba nosee Yesuye Yelusalem mapoo Gababia wo ne biame mapoo goo susuga yayo moodoo ee diba egeiga.

Yesuye gamalee odo eyo owolo tekepo pa

⁴⁶ Osoloso Yesu Gelili mi toowa omapoo badolone see Kana mi pepooko mapoo diso. Daga mi omapoo howodee ee see yayo wain i palame moodooso.

Biame omapoo Kapeniyum mi mapoo gamalee odo heeyo giso holo paiye badebeiso. ⁴⁷ Esino gamalee odo ogoso Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo simi goo ee duloso Yesu mapoo diso. Yo dileso howolone egeesee takaso, “Mo holo paiyeso talame badoso. Esiga nayo mo holo tekepo palame Kapeniyum mi mapoo abolo sibe,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Niyo ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egelega poogooga, amapoo tei talaime,” dee takaso.

⁴⁹ Esem odo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odo, mo holo teyaga, nayo saga sibilesi yo tekepo palame moodee,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No see wedi di. Nee holo wedileiso,” diso.

Esem odo yo Yesuwo to duloso tei toloso see o mi mapoo wedi diso. ⁵¹ Osoloso yo see eli domopoo osee dimolome, o tou teli odo oso sibilesi yimapoo egeesee takaso, “Nee holo olo weidiloso badoso,” dee takaso.

⁵² Esem odo ogoso nei dimapoo egeesee takaso, “Osoko howo domo kamapoo molome, yo kekebisa ka koododiala?” diso. Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Eiyo osoko olo wudu magoo mapoo ka koododia,” diso.

⁵³ Esem odo yo gooleedoloso egeesee gooleebuguso, bei, eiyo osoko howo hedebe omapoo Yesuye yimapoo takolone, “nee holo weidileiso,” dee taka goo ee goolee buguso. Esem odo susuga o moso kulodu debeli sabolo osoloso yibolo Yesu mapoo tei tooso.

⁵⁴ Esiga Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo sibilesi goo toowa opusomo di moodoo hagoso olo bakadio diso.

5

Yesuye Betesada howo sauwili ou mapoo odo hee tekepo moodoo

¹ Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yu odooso wo nali hee nalame Yelusalem mapoo polome, Yesu yinosee omapoo palaso. ² Esiga Yelusalem mi beele mapoo osulu hee Sipi Be Osulu deli meleeso. Osoloso ee ma kulodu howo sauwili dadabayo ou toowa meleeso. Howo sauwili dadabayo ou o hu ee Yu odo dia toso takolone Betesada deliso. Osoloso howo ou pee mapoo hau pooba dee tiadoo egeesi meleeso. ³⁻⁴ Egeeselone odo paigiga sabolo, osoloso odo howo neliga sabolo, osoloso odo kido todobia sabolo, osoloso odo su kakawa poogoo sabolo hau omapoo

tieseliso. [Osoloso diba omapoo tiesamolone, biame abo mapoo Godeeyo momaiye heeso sibiliso howo egee wolabeleso bolone osee tiesameliso. Bei, momaiyeso howo wolomeleso koodobuoga, odoo daga malalo howo ee ma kulodu meili odoo ee tekepo peliso.]⁵ Egeeseelone giso hee dugo 38 ee ma kulodu paiye melee onosee hau omapoo badebeiso.⁶ Odoo daga yayo hoogoo pailoso badebei Yesuye ogoloso yimapoo egeese takaso, “No see weidilei goomogolo?” dee takaso.

⁷ Esemé odoo ogoso yimapoo nei egeese takaso, “Wiligi odoo, howo weeleega, a pidilame ido meilei odoo hee me. Bei, a meilame seega, odoo heeso malalo meiliso,” dee takaso.

⁸ Esemé Yesuye yimapoo egeese takaso, “No toboloso nee kida toloso di,” diso.

⁹ Osoloso biame omapoo odoo egee see olo tekepo poloso o kida toloso diso. Esino goo hagoso peledaba ee Yu odoo dia hasali biame omapoo ka peledaba.¹⁰ Esemé Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo hagoso o kida toloso di ee ogoloso yimapoo egeese takaso, “Hasali biame hamapoo odoo heeso o kida toloso dilei tei,” dee takaso.

¹¹ Esemé odoo ogoso nei egeese takaso, “Odoo a tekepo pa oso amapoo takolone, mo kida toloso di, dee takeme a ka di,” diso.

¹² Esemé diayo yimapoo nei egeese takaso, “Odoo agayo namapoo takolone, nee kida toloso di, dee ka takala?” dee takaso.

¹³ Esino odoo yo tekepo pa ee yo medee kibiya gooleedele. Bei, odoo susuga oso diya mooloogoodeme, Yesu yo mooloogoodoo ee ma kulodu esigaboodooso.

¹⁴ See hamamee Yesuye odoo egee tei moso tegei ma kulodu badebei ogoloso yimapoo egeese takaso, “No, no medee goolee, no epedee olo tekepo paso. Esiga no see goo

tokenee na te. Nayo goo tokenee see tobu tomo siloga, goo tokenee toowa see namapoo peledebeyaga,” dee takaso.¹⁵ Esemé odoo ogoso dileso Yu odoo dia wiligi odoo dimapoo takolone egeese takaso, “Yesuye a tekepo ka pa,” diso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu Yesuye Yu odoo dia hasali biame mapoo goo hageese teme, Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso komonolone yimapoo hegi goo tenelame bei mooloogooso.¹⁷ Esino Yesuye dimapoo egeese takaso, “Mo Ma biame susuga tou tomoloso. Esiga anosee biame susuga tou ka tomoloso,” diso.

¹⁸ Yesuye to egeese takeme, nei diayo yo wooloomalame diya goomogaso. Bei, yayo hedebe Yu odoo dia hasali biame ee gababile, esino yayo takolone, Godee yo tei Ama, dee taka goo omaga, eyo nediliyo yo Godee sabolo hodobo teiba neme.

Godeeye kitulugu Owolo
Yesu mapoo tenee

Godeeye kitulugu Owolo
Yesu mapoo tenee

¹⁹ Esiga Yesuye Yu odoo dia wiligi odoo tebisa mapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo taka. Owolo ayo mawo goomoga goo hee talai tebile. Esino Owolo ayo hedebe Maye teli goo ee ogoloso anosee goo ee teliso.²⁰ Maye Owolo a diya sooloo dalaga, goo yayo teli susuga ee Owolo amapoo eligiliso. Esemé niyo Owolo ayo goo moodoo ee ogoloso hoowoolame, Maye amapoo goo diya toowa moodolai eligileiso.

²¹ Egeesi ma kulodu Maye odoo wedia hogogaduloso see gie badeli egee tenemolo, egeese solone, Owolo ayo odoo mawo goomoga mapoo gie badeli ka tenemoloso.²² Esiga Maye odoo goo koo midili. Esino yayo Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame.²³ Egeesi ma kulodu Maye goo egee moodooso, odoo susuga oso Ma mapoo goomogolone o hu

dokodoo poudalame. Osoloso diayo Owolo amapoo goomogolone mo hu onosee dokodoo ka poudalame. Esiga odoo agayo Owolo amapoo goomoga poudilega badoga, yo Ma Godee a diye di odoo mapoo goomoga koo poudoso.

²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Mo to duloso a diye di odoo mapoo tei teli odoo ee badoboso kookaiyo gie badeli olo tooso. Odoo egeese seli ee o goo tokenee eyo nei talaime. Yo teli maga dagadilesi see gie badeli mapoo badoso. ²⁵ Esiga ayo nimapoo ka taka. Biame oso sibileiso, esino biame ee olo simiso, odoo tei telega wedia oso Godeeyo Owolo mo to dulei. Egeesi ma kulodu edebeeyo mo to duloso tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Bei, Ma yo gie badeli eyo bei yoso. Esiga Owolo ayo gie badeli eyo bei doloso badalame, yayo kitulugu amapoo olo teneeso. ²⁷ Osoloso Maye Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoo susuga dia goo ee midilame. Bei, a Odoo Holo.

²⁸ Esiga ayo taka to hagee duloso niba haga na dio di. Bei, biame oso sibileiso, odoo wedia dia bi mapoo egee tiesamolo oso Odoo Holo mo to duloso dia bi maga hogogadileiso. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo sili odoo diba badoboso gie badeli talame hogogadileiso. Esino goo tokenee tomo sili odoo diba dia goo tokenee eyo nei talame hogogadileiso. ³⁰ Ayo goo mawo goolee ee tomo silei tebile. Bei, Ma a diye di oso goo midilei goo amapoo takooga, ayo goo egeesi ka midili. Esiga ayo goo midili ee diya tekepo. Bei, ayo mawo goomoga goo koo tomo sili. Esino ayo hedebe odoo a diye di oso goomoga goo ee ka tomo siloso.

Yesuwo goo taka

³¹ Esiga ayo hedebe mo goo maga takooga, edebeeyo mo to mapoo tei talai goo eyo bei mauwe dalaiso.

³² Esino mo Maye mo goo maga takomoloso. Bei, a gooleedoo, yayo mo goo maga egee takoo, ee tei takooso.

³³ Esiga niyo odoo abo Yonee mapoo diye diso. Esemeyo yayo dimapoo tei goo takaso. ³⁴ Esino edebeeyo mo goo maga tei goo egee takoo goo ee tei beleso, a medee koo gooleeso. Esino niyo gie badeli talame ayo goo susuga hagee nimapoo takaso. ³⁵ Yonee yo keme masi gadeebugu nimapoo teneeso. Esiga niyo biame deiyepo ee ma kulodu gadeebugu sabolo dabalame diya goomogaso.

³⁶ Esiga Yoneeye mo goo maga tei goo takomo siliso. Esino tou ayo temeleso hosudalame Godeeye amapoo teneeso oso Yoneeye mo goo takomo sili ee dagadiso. Bei, tou ayo tomo sili oso Maye a diye di goo ee ka eligiso. ³⁷ Osoloso mo Maye a diye di oso mo goo maga tei goo ka takooso. Esino niyo to yayo taka ee dule, osoloso o mudu egele. ³⁸ Esiga niba Godeeyo to duloso nibada sooloo ma kulodu tei koo teli. Bei, niyo Maye diye di odoo amapoo tei koo teli.

³⁹ Niyo Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigaloso gooleedoloso dobolone, nei to oso nimapoo gie badeli tenelaiso doloso doso. Esino niyo to hesiga ee mo goo takeli. ⁴⁰ Esino ayo nimapoo gie badeli tenelame seega, niyo amapoo sibilei koo goomegeli.

⁴¹ Osoloso niyo see mo hu dokodoo poudilei, ayo haga koo gooleeso.

⁴² Bei, a gooleedooso, niyo nibada sooloo ma kulodu Godee goolee mauwe. ⁴³ Esiga ayo mo Ma Godeeyo hu maga simiso. Esino niyo a koo goomogoso. Esino edebeeyo eyo goolee o hu maga siboga, niyo odoo egee goomogolone yo idiliso.

⁴⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo nibada hu dokodoo poudilei goomogolone debeliso. Esino Godee hedebe yayo nibada hu ono dokodoo poudalame,

niyo ki koo kituluguli. Esiga niyo amapoo kasee tei talaiyo?

⁴⁵ Esiga ayo Mayo mudugiyopoo niba odoo tokenee dee takeeya dee na goolee. Niyo goolee, Moseseeye niba pidilei gooleeso. Esino yayo Mayo mudugiyopoo niba odoo toke-nee dalaiso. ⁴⁶ Egeesi ma kulodu niyo Moseseeye taka to mapoo tei too diepi, niba ayo taka to mapoo tei teliyo. Bei, Moseseeye mo goo ee Godeeyo to booka mapoo ka hogugu. ⁴⁷ Esino niyo Moseseeye to hogugu mapoo tei telega ka doso. Esiga niyo to ayo hagee takoo mapoo kasee tei talaiyo?"

6

*Yesuye odoo 5,000 mapoo nei pi
(Mat 14:13-21; Maka 6:30-44;
Luka 9:10-17)*

¹ Esemee goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo see Gelili abei hodiokoo du maga dalo soowaso. Gelili abei hageeyo hu hee ee Taibiliyes deliso. ² Egeeseelone Yesuye goo toowa opusomo di moodoolone, odoo paigiga susuga tekepo moodoo demelee maga, odoo mooloogoodoo toowa oso goo egee ogoloso yima hamamee mili diyadeeso. ³ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo sabolo mubi ma dokodoo peleso debeiso. ⁴ Osoloso biame omapoo Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tabaso.

⁵ Biame omapoo odoo mooloogoodoo toowa oso yimapoo sibadee ee ogoloso Yesuye Pilipi mapoo egeesee takaso, "Iyo nei moleeso kamapoo toloso odoo susuga hamapoo ka pileiyo?" diso. ⁶ Esiga Yesuye odoo hagee bia dimapoo moodolai goo ee yo olo gooleedoloso badolone, see wulo Pilipiye tei too ee agalame yimapoo egeesee ka taka.

⁷ Esemee Pilipiye nei egeesee takaso, "Odoosusuga hagee bia dimapoo iyo nei toloso pilei ee, molee toowa kamapoo talaiyo? Bei,

edebeeyo odoo susuga hagee bia nei pilame molee talame biame 200 ee ma kulodu tou toowa toga, molee oso odoo hedebe hedebe di mapoo wulo nei pepooko pilei tebileime," dee takaso.

⁸⁻⁹ Esemee Yesu o hamamee dili odoo hee Saimon-Pitayo omolo Enduluye Yesu mapoo egeesee takaso, "Hagee ma kulodu giso holo heeso wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio sabolo toloso badoso. Esino nei pepooko hagoso odoo susuga ee pilei tebile," diso.

¹⁰ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, "Odoosusuga hagee bia bulume doloso takee," diso. Mi omapoo obu bouwe meleeso. Esemee odoo susuga go domo omapoo bulumaso. Egeesi ma kulodu hedebe gisowe hesiga ee 5,000 egeesi tugodooso. ¹¹ Esemee Yesuye wo si toloso Godee mapoo goomoga to takoloso, wo si popeiloso odoo susuga mapoo piso. Osoloso di bakadio toloso goo hedebe o egeesi moodooso. Esemee odoo susuga oso nei egee naloso diya edigasoo.

¹² Diba nei naloso oduguloso doboome, Yesuye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, "Nei abo poogoo susuga ee misigamo di. Nei abo wulo gamenee peegeeyaga," diso. ¹³ Esemee wo si dee tiadoo odoo susuga oso naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metamagisaso.

¹⁴ Odoosusuga oso Yesuye goo toowa opusomo di moodoo hagee ogoloso egeesee takaso, "Tei takoo, odoo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo iyo sibileiso doloso bolone debei odoo ee hagosodoo," dee takaga meleeso. ¹⁵ Esemee Yesuye dia wiligi odoo tabalame, Yesu mapoo sibileso seselame gooleemelee goo ee, yo olo gooleedooso. Esino Yesuye olo ogoloso diba poogoloso see obusomo mubi ma dokodoo palaso.

*Yesuye howo ma dokodooga di
(Mat 14:22-33; Maka 6:45-52)*

¹⁶ Olo habedee mapoo Yesu o hamamee dili odoo oso yo balame abei mapoo mouso. ¹⁷ Esino Yesu sibilega molome olo neligaso. Esemе diba dia du mapoo toboloso Kapeniyum mi mapoo dalo soowaso. ¹⁸ Diba sudaso olo sulugamo diyadaga molome, i toowa simi oso howo ki toowa simiso. ¹⁹ Diba eli sage 5 kilomita egeesi diyadaga molome, Yesuye howo ma dokodooga dimapoo sibume egeiso. Esemе diba diya obulone dio diso. ²⁰ Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Ayo siba,” diso. ²¹ Esemе diayo goomoga sabolo yo dia du ma kulodu dabeegee diso. Egeesee semelee mapoo haga booloogelega mi diayo di omapoo peledoboloso dia du omapoo oluguso.

Yesu yo wo gie badeli teneli

²² Biame hee mapoo Yesuye nei pi odoo susuga oso du dali hedebe omapoo meilesa Yesu bameleeso, daga omapoo du hedebe meleega, diayo goolee Yesu omapoo badaba bele dolone. Bei, Yesu o hamamee dili odoo dibusomo daga malalo du egee toloso dime diayo egeiga. ²³ Esemе biame domo omapoo odoo du abo maga Taibiliyes mi maga sibilesa odoo mooloogoodoo toowa oso debei mapoo peledabaso. Daga mi koola omapoo Yesuye Godee mapoo goomoga to takoloso odoo susuga mapoo nei piso. ²⁴ Esino diayo omapoo egeino, Yesu sabolo o hamamee dili odoo sabolo me neme, see diayo du omaga Yesu esilame Kapeniyum mi mapoo soowaso.

²⁵ Diayo abei daloso Kapeniyum mi mapoo peledoboloso Yesu ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, no kopolone hamapoo ka simiyo?” dee takaso.

²⁶ Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo a esiamo simi egee, ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egeiga, niyo a ka esiamo sibile. Esino niba ayo nei pime ne oso diya edigaga, niyo wulo a ka esiamo simidoo. ²⁷ Esiga niba nei saga me pegeli egeesi haga na esiamo silesibe. Esino niba kookaiyo moloso osee meli nei ono ka esiamo silesibe. Odoo Holo ayo nei hagee nimapoo tenelaiso. Bei, Ma Godeeye Owolo ayo goo hagee talame amapoo kitulugu olo teneeso.”

²⁸ Esemе diayo nei egeesee takaso, “Godeeye iyo ogoo goo talame diya ka goomogosomo?” dee takaso.

²⁹ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee yo goomogoso, yayo diye di odoo amapoo tei talame.”

³⁰⁻³¹ Esemе odoo mooloogoodoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo tei talame, nayo ogoo goo toowa opusomo di ka moodolaiyo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, ibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo silesibume, Moseseeye Kei mi ma dokodooga wo mana deli* ee diayo nalame teneliso. Esiga Moseseeye ibada amawe dimapoo goo hagee moodooso. Esino iyo namapoo tei talame, nayo imapoo ogoo goo moodolaiyo?” dee takaso.

³² Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Moseseeye nibada amawe dio mapoo Kei mi wo ee tenele. Esino mo Maye dimapoo wo egee ka tenee. Goo hedebe egeesi masi, yayo Kei mi ma dokodooga tei wodee ee nimapoo ka tenemoloso. ³³ Esiga Godeeyo wo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo sibeye dee taka ee aso. Bei, ayo mi odoo mapoo gie badeli ka tenemoloso.”

6:27: Yon 6:48-58 **6:29:** 1Yon 3:23 **6:30-31:** Exo 16:14-15; Num 11:7-9; Psa 78:24; Mat 16:1;

Yon 2:18 * **6:30-31:** wo mana deli - Yu odooso dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali.

³⁴ Eseme nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, biame susuga gie badeli wo egee nayo imapoo tenemelee,” dee takaso.

³⁵ Eseme Yesuye egeesee takaso, “Gie badeli teneli wo aso. Esiga odoo agayo amapoo siboga, yo see hodileime. Osoloso odoo agayo amapoo tei toga, yo see howo nala pagalaime. ³⁶ Daga ayo nimapoo takolone, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee niyo olo egeiso, dee takaso. Esino niba amapoo tei koo to. ³⁷ Odoo mo Maye amapoo tenee oso amapoo sibileiso. Esiga dima kulodu odoo hee ayo peegoo habigileime. ³⁸ Bei, ayo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo simi egee, mawo goomoga goo ee talame ka sibile. Esino mo Ma, a diye di odoo oso goomoga goo ee talame ka simi. ³⁹ Egeesi ma kulodu yayo goomoga goo ee hagoso. Odoo yayo amapoo tenee dima kulodu ayo hedebe osugobalai, yo koo goomogoso. Esino hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see gie badeli talame hogogadileiso. ⁴⁰ Bei, mo Ma yo goomogoso, odoo agayo Owolo a ogoloso amapoo tei toga, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso.”

⁴¹ Egeesee semelee biame omapoo Yesuye takolone, “A Kei mi ma dokodooga simi wo aso,” dee takeme, Yu odoo oso duloso komonolone to boowaso. ⁴² Eseme diayo egeesee takaso, “Odoo hagee Yosepeeyo owolo Yesuso. Esiga ama dio owee dio, iba gooleedoo. Esino yayo takolone, yo Kei mi maga simi, diso. Yayo kasalame egeesee ka takayo?” dee takaso.

⁴³ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nima kulodu to boowa egee molo omapoo koodobie. ⁴⁴ Bei, edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Ma a diye di

oso amapoo sibilame gi odoo oso amapoo sibileiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo yo ta maga see hogadileiso. ⁴⁵ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo heeso egeesee hoguguso, ‘Godeeye odoo susuga eligileiso,’ diso. Esiga odoo agayo Mayo to duloso yimaga goo gooleedoga, diayo amapoo sibileiso. ⁴⁶ Odoo heeso Ma egele. Esino hedebe Ma Godee maga simi odoo ayo Ma egeiso. ⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Amapoo tei too odoo yo olo badoboso kookaiyo gie badeli tooso. ⁴⁸ Gie badeli teneli wo ee aso. ⁴⁹ Esino nibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo dobolone, wo mana deli ee nolone debeiso. Esino wo mana deli ee nali odoo egee bia olo wediaso. ⁵⁰ Esino wo hagee Kei mi maga simi. Esiga wo hagee naga odoo egee bia wedileime. ⁵¹ Kei mi ma dokodooga simi gie badeli teneli wo ee aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, yo badoboso kookaiyo gie badalaiso. Osoloso wo ayo tenelai egee molo ee mo hwei, mi odoo oso gie badeli talame.”

⁵² Eseme Yu odooso to hagee duloso dima kulodu to boowoolone egeesee takaso, “Odoo hagoso o hwei iyo nalame kasee tenelaiyo?” dee takaso.

⁵³ Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo Odoo Holo mo sawo sabolo osoloso mo hwei sabolo nelega poogooga, niba gie badeli talaima. ⁵⁴ Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso. ⁵⁵ Mo hwei sabolo osoloso mo sawo ee tei nei dee oso. ⁵⁶ Egeesi ma kulodu mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso abolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso anosee dibolo hodobo badoso. ⁵⁷ Esiga Ma a diye di oso gie badoga anosee ka badoso.

6:35: Yon 4:14 **6:39:** Yon 10:28-29; 17:12
54:13 **6:46:** Yon 1:18 **6:47:** Yon 3:15-16

6:42: Mat 13:55 **6:44:** Yon 6:65 **6:45:** Isa
6:48: Yon 6:32, 58 **6:57:** 1Yon 3:24

Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso amaga gie badeli talaiso. ⁵⁸ Egeesi ma kulodu a nibada amawe diayo namo silee wo egeesinee. Bei, diayo wo egee ne oso dimapoo gie badeli tenele. Esino a Kei mi ma dokodooga simi wo tei aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, diba badoboso kookaiyo gie badalaiso.”

⁵⁹ Yesuye Kapeniyum mapoo howo gisili moso ma kulodu odoo susuga mapoo eligilone goo susuga egeesee ka taka.

Yesuwo to ee gie badeli teneli

⁶⁰ Esino Yesu yo deedee silesibili odoo oso Yesuye eligi goo ee duloso egeesee takaso, “Eligi goo hagee diya koudadoo. Odoo agayo to hagee talai ka teibayo?” dee takaso.

⁶¹ Egeesi ma kulodu Yesu yo deedee silesibili odoo oso dima kulodu to boowoogamelee ee gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Goo ayo hagee takoo oso nimapoo dala teneedo?” ⁶² Goo hagoso nimapoo dala teneega, niyo Odoo Holo ayo see Kei mi ma dokodoo wedi pala ogoloso kasee goolaisomo? ⁶³ Dio Tei oso gie badeli ka tenemoloso. Esino suso goomoga goo oso gie badeli koo tenemoloso. To ayo nimapoo taka ee Dio Tei maga simi, esiga to oso gie badeli ka tenemoloso.”

⁶⁴ Yesu yo daga malalo olo gooleedooso, yimapoo tei telega pagalai odoo ee. Osoloso yo toloso ha teli odoo mapoo tiasalai odoo onosee yo olo gooleedooso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, “Odoo abo nima kulodu egee do amapoo tei koo toso. ⁶⁵ Goo egeesi maga ayo to hagee nimapoo olo takaso, ‘Edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Maye amapoo sibilame kitulugu tenee odoo oso amapoo sibileiso,’ dee takooso.”

⁶⁶ Yesuye to hagee taka koodobume, yo deedee silesibili odoo aboso yo deedee silei gowoolone yo poogoo diso.

⁶⁷ Esemee Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo egeesee takaso, “Niba nosee a poogoo dilei goomogoso?” dee takaso.

⁶⁸ Esemee Saimon-Pitaye nei egeesee takaso, “Lodee, iba odoo ogu mapoo dileiyo? Hedebe nee to oso gie badeli ka tenemoloso. ⁶⁹ Esiga iyo namapoo tei toso. Osoloso iba gooleedooso, no tei odoo Godee maga simi oso,” diso.

⁷⁰ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo odoo 12 niba olo hudi magooso. Esino nima kulodu odoo hedebe Saiteneeyo tou teli odoo badoso.” ⁷¹ Esiga Yesuye to hageesee taka egee, Saimon-Iskaliyot eyo owolo Yudas eyo goo ee taka. Bei, Yudas yinosee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli. Esino yayo hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso.

7

Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei tele poogoo

¹ Esiga goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo Yudiya mi mapoo silei gowoolone, see Gelili mi mapoo dileso siliso. Bei, Yudiya mi omapoo Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu wooloomalame eli esiamo siliso. ² Osoloso Yu odoo dia Waseme moso maga wo nalai biame* olo koola tabaso. ³ Esemee Yesuwo omolo dio oso yimapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see Yudiya mi mapoo di, no deedee silesibili odoo oso nayo goo toowa opusomo di moodooga ee agalame. ⁴ Bei, edebeeyo o goo ee odoo susuga oso gooleedalai goomogoga, yo goo mada koo moodoomo siliya. Esiga no goo toowa opusomo di

6:64: Yon 13:11 **6:65:** Yon 6:44 **6:68:** Mat 16:16 **7:1:** Yon 5:18 **7:2:** Lev 23:34 * **7:2:** Yu odoo dia amawe diayo miwe poogoo mi mapoo dobolone, dugoso moso tegegaloso omapoo debeliso. Biame ee goolone, Yu odooso Waseme moso maga wo nali biame mapoo homo deeso waseme moso tegegaloso omapoo debeliso. Osoloso Yu odoo dia wo nali hagee sabolo osoloso abo ee Yelusalem mapoo naliso.

medee woola moodoomo sile, odoosusuga oso nee goo ee ogoloso gooleedalame,” diso. ⁵ Goo egeesi ma kulodu Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei telega debeiso.

⁶ Esemes Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo Yelusalem mapoo dilei biame koo tugodo. Esino niba dilei goomogoga, wulo biame hee mapoo dilei tekepo. ⁷ Mi odoososo niba hegilei eyo bei me. Esino diayo a hegiliso. Bei, ayo dia goo tokenee ee woola yilige buguga. ⁸ Esiga niba wo ne mapoo diyadee. Esino a dileime. Bei, mo biame tugodelega.” ⁹ Yesuye egeesee takoloso Gelili mi mapoo badebeiso.

Waseme moso maga wo ne biame mapoo Yesuye odoos mapoo eligi

¹⁰ Yesuwo omolo dio oso Waseme moso maga wo nalame Yelusalem mapoo paladee neme, Yesu yinosee hamamee palaso. Esino odoos howo woola palai gowoolone mada palaso. ¹¹ Osoloso wo ne ee ma kulodu Yu odoos dia wiligi odoososo Yesu esilone egeesee takaso, “Yesu kasomo?” dee takaso.

¹² Esemes odoos mooloogoodoo toowa oso mada dima kulodu Yesuwo goo maga mada takomo silesibulone, odoos aboso egeesee takaso, “Yesu odoos tekepo,” dee takaso. Esino odoos aboso takolone, “Haye, yo wulo gamenee goo maga odoos peegoo ka gilimado du,” dee takaso. ¹³ Esino Yu odoos dia wiligi odoos bolo obulone, diayo Yesuwo goo maga to woola takele.

¹⁴ Osoloso wo ne olo domo taba mapoo, Yesuye tei moso mapoo peleso Godeeyo to eligilame bei mooloogooso. ¹⁵ Esemes Yu odoososo yayo eligi goo ee duloso diya howoogadolone diayo egeesee takaso, “Odoos hagee kasi maga Godeeyo to susuga ka gooleedoowo? Bei, yo Godeeyo to gooleedeli sukulu mapoo dile,” dee takaso.

¹⁶ Esemes Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo hagee eligi wulo mawo goolee koo eligili. Esino a diye di Godee maga simi goo ee eligili. ¹⁷ Esiga Godeeye goomoga goo ee talame goomoga odoososo ayo eligi goo hagee tei Godee maga simidoo doloso gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goolee koo eligili goos onosee gooleedalaiso. ¹⁸ Edebeeyo eyo goolee eligimo siloga, yo o hu eyo nediliyo doko topososo. Esino edebeeyo yo diye di odoososo goolee ee eligimo siloga, yo diye di odoos eyo hu ee doko topososo. Esiga yo tei goo takeli, osoloso yo gamenee koo takeli. ¹⁹ Moseseeye nimapoo tei magoo hogugu ee teneeso. Esino niba susuga tei magoo hagee koo dedeli. Esiga kasi maga niyo a wooloomalame ka sala?”

²⁰ Esemes odoos mooloogoodoo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Bo holoso nama kulodu palaga, no to egeesee ka takoo. Iba no wooloomalame koo seeso,” diso.

²¹ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo hasali biame mapoo ayo goo toowa opusomo di hedebe moodoo ogoloso niba susuga dio diso. ²² Egeesi ma kulodu niba nosee Moseseeye tei magoo ee dodolone niyo hasali biame mapoo tou teliso. Bei, niyo Moseseeye tei magoo ee dodolone holope kolo kweliso. Esino holope kolo koolame tei magoo hagee Moseseeye magele. Esino nibada amawe diayo ka magoo. ²³ Esiga Moseseeye tei magoo gababiyaga hasali biame mapoo niyo holope kolo kweliso. Esino niyo kaseega ayo niyo hasali biame mapoo odoos paiye tekepo moodooga niyo amapoo ka komonowala? ²⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo o suso goo moodoo ee ogoloso saga na midi. Esino tei goodee maga niyo o goo ka midi.”

Yesu tei Kelisowo?

²⁵ Osoloso Yesuye to taka hagee duloso, Yelusalem odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Odoo hagee ibada wiligi odoo oso wooloomalaigo dee takemeni osobe? ²⁶ Niba ege, yayo odoo susuga eyo howo woola eligime, odoo heeso yimapoo to hee koo takooso. Esiga ibada wiligi odoo oso goolee yo tei Keliso goolee malaiso. ²⁷ Esiga Kelisoye siboga, mi yayo simi ee odoo heeso gooleedalaime. Esino mi Yesuye simi ee iba gooleedooso,” diso.

²⁸ Esem Yesuye tei moso mapoo osee eligilone toso neligidi egeesee takaso, “O. Tei takoo. Mo goo sabolo osoloso ayo simi mi sabolo niba olo gooleedoodoo. Esino a mawo goolee maga sibilesa hamapoo koo badoso. Haye, a diye di odoo eyo goo ee tei, esino niba yo gooleedele. ²⁹ Esino hebebe ayo yo ka gooleedoo. Bei, a yimaga simi osoloso yayo a nimapoo sibeye diso.”

³⁰ Esem biame omapoo wiligi odoo diba goomogaso, Yesu omapoo talame. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodele. Bei, o biame tugodelega. ³¹ Esino odoo mooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso Yesu mapoo tei tolone egeesee takaso, “Odoo heeso sibilesa goo toowa opusomo di moodooga, goo toowa opusomo di Yesuye moodoo hagee dagadileime. Esiga Yesu hagee tei iyo hagee bamolo Keliso oso,” dee takaso.

³² Esiga odoo mooloogoodoo oso Yesuwo goo maga taka ee Pelisi odoo oso duso. Esiga Pelisi odoo egee bia sabolo osoloso tei moso wiligi odoo tebisa oso tei moso gidebeli odoo diye diso, diayo dilesa Yesu talame.

³³ Yesuye see odoo mapoo takolone egeesee takaso, “A biame deiyepo hamapoo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a diye di odoo mapoo see wedi dileiso. ³⁴ Niyo a esileiso. Esino

niyo a agalaime. Bei, ayo badalai mi omapoo sibilei niba tebileime,” diso.

³⁵ Esem Yu odooso dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Yo kamapoo duga iyo yo egelega ka pagalaiyo? Yo ibada odoo abo Guliki odooso debeli mi mapoo egee do mapoo dilesa Guliki odoo mapoo Godeeyo to eligilame ka sabele. ³⁶ Osoloso yayo imapoo takolone, iyo yo esileiso, esino iyo yo agalaime. Osoloso, yayo badalai mi omapoo sibilei iba tebileime, dee taka eyo bei ogoobo?” dee takemeleeso.

Gie badeli teneli howo

³⁷ Esiga Waseme moso maga wo ne hamameedee biame egee goo toowa. Osoloso biame omapoo Yesuye to-boloso to neligidi egeesee takaso, “Odoo agayo howo ka na poogoo-somo, yo amapoo howo nala sib-eye dee. ³⁸ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo amapoo tei toga, gie badeli teneli howo oso yima kuloduga gasibileiso.’” ³⁹ Esiga Yesuye goo taka hagee, yimapoo tei too odoo mapoo Dio Tei tenelai goo ee takolone egeesee ka taka. Esino epedee omapoo Dio Tei dimapoo tenele. Bei, Yesu yo Ama mapoo pelega.

⁴⁰ Esiga odoo mooloogoodoo ee ma kuloduga odoo aboso Yesuye taka to ee duloso egeesee takaso, “Odoo hagee tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo sibabeleso iyo bamelee osodoo,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Esem odoo aboso egeesee takaso, “Yo Keliso,” dee takemeleeso. Esino aboso egeesee takaso, “Haye, yo Kelisonee. Bei, Keliso yo Gelili mi maga sibileime. ⁴² Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Keliso yo Deibidiyo amawe dio dima kuloduga sibileiso. Osoloso yo Deibidiye badebei mi Betilhem

7:27: Yon 7:41; 9:29 **7:28:** Mat 11:27; Yon 8:55 **7:30:** Yon 7:44 **7:34:** Yon 8:21; 13:36

7:37: Lev 23:36; Isa 55:1; Yon 4:14 **7:38:** Isa 58:11 **7:39:** Yon 16:7; 20:22; Diye 2:4 **7:40:**

Yon 6:14 **7:41:** Yon 1:46 **7:42:** Psa 89:3-4; Mica 5:2

mapoo soomagalaiso,' diso," dee takaso.

⁴³ Egeeseelone Yesuwo goo maga odoos abo puloso debeiso. ⁴⁴ Osoloso odoos aboso Yesu talame goomogaso. Esino odoos heeso yimapoo goo hee moodele.

Yu odoos dia wiligi odoos tebisa oso tei tele poogoo

⁴⁵ Esemee epedee omapoo tei moso gidebeli odoos oso see mosoowe wedi simi ogoloso, tei moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoos oso dimapoo egeesee takaso, "Bei kaseme niyo Yesu hamapoo ido sibiliga ka poogoowo?" diso.

⁴⁶ Esemee diayo nei egeesee takaso, "Daga odoos heeso to Yesuye keli egeesee koo keli," dee takaso.

⁴⁷ Esemee Pelisi odoos nei dimapoo egeesee takaso, "Niba nosee yayo eligi goo oso peegoo gilimado disomo?" ⁴⁸ Esino Pelisi odoos ima kulodu osoloso ibada wiligi odoos dima kulodu odoos heeso yimapoo tei too niyo egeisomo? Haye. ⁴⁹ Esino odoos mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoos aboso Moseseeye tei magoo goo ee kibiya gooledelega tei tooso. Esiga diba Godeeyo kamana ma hemidu doso."

⁵⁰ Esiga dima kulodu Pelisi odoos hee badebeiso, o hu Nikodimas. Daga yayo gesi Yesu agalame diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso, ⁵¹ "Moseseeye tei magoo ee dodolone iyo daga odoos o goo midilega, wulo o tokenee eyo nei tenelai ee tekeponee," diso.

⁵² Esemee Pelisi odoos abo sabolo osoloso wiligi odoos tebisa oso yimapoo egeesee takaso, "Nonosee Gelili odoowo? No Godeeyo to booka mapoo hogugu ee medee hesigaloso gooleede. Bei, Godeeyo

toso egeesee takooso, Godee maga to tolosos kokodos takomos sili odoos ee Gelili mi maga sibileime."

[⁵³ Osoloso to kesamelee omapoo koodobuloso odoos susuga dia mosopoo diyadeeso.

8

Kooka sobos adaba giso goo heli too
Yesu mapoo ido simi

¹ Esino Yesu Olipi mubi ma dokodoo palaso. ² Osoloso gesikolodee Yesu yo tei moso mapoo wedi sibileso badoboome, odoos susuga oso yimapoo simiso. Esemee yayo omapoo badolone odoos eligimeleeso.

³ Esemee domo omapoo tei eligili odoos sabolo, osoloso Pelisi odoos oso kooka sobo heeso adaba giso goo heli too ee ogoloso, diayo yo ido sibileso odoos howo woola tebediso.

⁴ Esemee diayo Yesu mapoo egeesee takaso, "Eligili odoos, kooka sobo hagoso adaba giso goo heli tomo sileeme ogoloso yo hamapoo ka ido simi. ⁵ Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, 'Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome,' dee takooso. Esiga nayo imapoo takee, iyo sobo hamapoo goo kasee moodoolaisomo?" dee takaso. ⁶ Goo egeesi maga Yesuye to tokenee takooga ka midilame, diayo yo kukolo egeiso.*

Esino Yesu miyomoo gauwulosos dee wolugusos mi mapoo hogugu meleeso. ⁷ Esino diayo yimapoo osee woosa molome, Yesu yo tobolosos dimapoo egeesee takaso, "Esiga nima kulodu odoos hee goo tokenee koo teli daga, odoos ogosos malalos sobo omapoo yosos ka enige," diso. ⁸ Osoloso Yesu see tobu miyomoo

7:46: Maka 1:22 7:48: Yon 12:42 7:50: Yon 3:1-2 7:52: Yon 7:41-42 8:5: Lev 20:10; Deut 22:22-24 * 8:6: Biame omapoo Yu odoos oso tei magoo bakadio ee dodolone debeiso. Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takaso, "Sobo heeso goo hageesee toga, yo yoso enigameleso wooloome," dee takooso. Esino Loum gamalee eyo tei magoo hogugu oso egeesee takaso, "Goo ee tei." Yesuye takolone, sobo egee wooloome, dee takooga, yayo Loum gamalee eyo tei magoo ee gababileiso. Esino yayo takolone, sobo egee na wooloome, dee takooga, yayo Moseseeye tei magoo ee gababileiso. 8:7: Deut 17:7

gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso.

⁹ Esemе odoо susuga sobo egee ido simi oso Yesuwo to duloso obulone, daga adaga dimaga bei mooloogooloso hedebe du, hedebe du diso. Osoloso odoо susuga olo poogoo dulone, hedebe Yesu dio sobo egee dio omapoo poogooso. ¹⁰ Esemе Yesuye toholoso sobo mapoo egeesee takaso, “Sobo, no goweli odoо hamapoo debi ee kasomo? Odoо hee nee tokenee eyo nei namapoo dala tenelai hedebe badolo?” dee takaso.

¹¹ Esemе sobo ogoso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoо, haye, odoо hee medoo,” diso.

Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Anosee nee tokenee eyo nei ayo namapoo dala tenelaime. Esiga no di. Esino no tokenee see tobu na te,” dee takaso.]

Yesu mipoo hageeyo gadeebugu

¹² Esemе Yesuye odoо mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Mipoo hageeyo gadeebugu ee aso. Esiga a dodomo sili odoо yo neliga ma kulodu sileime. Esino yo gie badeli talai eligili gadeebugu ee talaiso,” dee takaso.

¹³ Esemе odoо mooloogoodoo ee ma kuloduga Pelisi odooso nei egeesee takaso, “No wulo nee goo ee takomolo. Esiga nayo egee takoo goo ee iba tei koo toso,” dee takaso.

¹⁴ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. A mo goo ee takooso. Esino ayo hagee takoo tei goo taka. Bei, ayo simi mi ee a gooleedoo. Osoloso ayo dileso badalai mi onosee a gooleedoo. Esino ayo simi mi sabolo, osoloso ayo dileso badalai mi ee, niba gooleedele. ¹⁵ Esiga mi odoо dia goo ee dodolone, niyo emegei dia goo ee midiliso. Esino ayo emegei dia goo ee koo midili. ¹⁶ Esino ayo emegei dia goo

midilei gooleega, ayo medee tei goo maga dia goo midileiso. Bei, ayo mobusomo koo midili. Esino mo Ma a diye di sabolo goo ka midili. ¹⁷ Esiga Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Goo hedebe mapoo odoо bakadio oso to hedebe onosee takooga, diayo egee takoo ee tei goo takooso,’ deliso. ¹⁸ Esiga anosee tei magoo egee dodolone mawo nediliyo mo goo maga tei goo takooso. Osoloso mo Ma a diye di oso mo goo maga tei goo takeliso.”

¹⁹ Esemе Pelisi odooso nei yimapoo egeesee takaso, “Nama kasomo?” diso. Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma sabolo osoloso a, niba gooleedele. Niba a gooleedoo diepi, mo Ma nosee niba gooleedeliyo,” dee takaso.

²⁰ Yesuye tei moso ma kulodu emegei di molee tenee mageli koola omapoo tobodulone, goo susuga hagee eligimeleeso. Esino odoо heeso yo tele. Bei, o biame tugodel-ega.

Yesu eyo o goo taka

²¹ Esemе Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo peegoo duga, niyo a esileiso. Esino niba goo tokenee ma kulodu dobolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso. Osoloso ayo badalai mi omapoo sibilei, niba tebileime,” dee takaso.

²² Esino Yu odoо oso egeesee takaso, “Bei kasi maga Yesuye takolone, yayo badalai mi omapoo sibilei, iba tebileime, dee ka takayo? Iba gooleedele, Yesu eyo nediliyo wooloomalame ka sabele,” diso.

²³ Esemе Yesuye dia to duloso nei egeesee takaso, “Niba mipoo hamapoo debeli odoо. Esino a Kei mi ma dokodooga simi. Esiga niba mi odoо. Esino a mi odoonee. ²⁴ Goo egeesi maga ayo

8:11: Yon 5:14 **8:12:** Isa 49:6; Yon 1:4-9; 9:5; 12:46 **8:14:** Yon 5:31-32; 7:28 **8:15:** Yon 12:47 **8:16:** Yon 5:30; 8:29 **8:17:** Deut 19:15 **8:18:** 1Yon 5:9 **8:20:** Yon 7:30 **8:21:** Yon 7:34; 13:33 **8:23:** Yon 3:31 * **8:24:** ayo mo goo - Godeeyo to Guliki odoо dia toso hogugu mapoo Yesuye takolone, yo aso, dee taka egee yo Keliso, Godeeye hesia dolone ka taka.

nimapoo takolone, nibada goo toke-
nee hapelega poogoloso wedileiso,
dee ka taka. Bei, ayo mo goo* maga
taka mapoo niyo tei telega poogooga,
niba nibada goo tokenee hapelega
poogoloso wedileiso.”

²⁵ Esemē diayo nei egeesee takaso,
“No odoo ogumo?” diso. Es-
eme Yesuye nei dimapoo egeesee
takaso, “Ayo nimapoo eligi bei
mooloogoloso abaga simino epedee
hamapoo mo goo nimapoo olo
eligiso. ²⁶ Esiga ayo nimapoo tokenee
odoo dee takalai goo bei moloso.
Esino a diye di odoo oso takeme du
goo ono ayo odoo mapoo ka takomo
sili. Bei, yo tei goo takeli.”

²⁷ Egeesi ma kulodu Yesuye
amamo goo takano, Yu odooso
duloso medee kibiya gooledele.
²⁸ Esemē Yesuye see dimapoo
egeesee takaso, “Niyo Odoo Holo a
toloso dokodoo poudoga,* omapoo
niyo mo goo ee medee kibiya
gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo
goomoga goo koo tomo sili goo
onosee niba gooleedalaiso. Bei, mo
Maye amapoo taka goo hedebe ee
ayo ka eligimo sili. ²⁹ Esiga a diye
di odoo ee abolo hodobo badoso. Yo
a koo poogoo dili. Bei, ayo hedebe
yo goomogalai goo ono tomo sili.”
³⁰ Esiga Yesuye goo hagee takeme,
odoo susuga yimapoo tei tooso.

*Tei goo oso odoo tokenee ma kulo-
duga*

peegoo gilimado dili

³¹ Esemē Yesuye Yu odoo yimapoo
tei telaga odoo mapoo egeesee
takaso, “Niyo ayo eligi goo hamapoo
medee kibiya kookoodoloso dodomo
silesiboga, niba tei mo hamamee dili
odoo dalaiso. ³² Esiga niba tei goo
ee gooleedalaiso. Osoloso tei goo oso
niba nei mauwe tou teli goo maga
peegoo gilimado dileiso.”

³³ Esemē diayo Yesu mapoo
egeesee takaso, “Eibalahameeyo

amawe dio ibaso. Esiga iba odoo
heeso wiligi doloso badoboome, hegi
goo ma kulodu nei mauwe o tou
tolone ka debele. Bei kasi maga
nayo imapoo takolone, ‘hegi goo
ma kuloduga puo pagalaiso,’ dee ka
takala?”

³⁴ Esemē Yesuye nei dimapoo
egeesee takaso, “Ayo nimapoo
taka. Edebeeyo goo tokenee tolone
badoga, yo goo tokeneeso wiligi
doloso ka badoso. ³⁵ Esiga nei
mauwe tou teli odoo ee o wiligi odoo
eyo soosoo sabolo kookaiyo osee
koo badeli. Esino owoloye o soosoo
sabolo kookaiyo osee badeliso.
³⁶ Esiga Owolo ayo niba tokenee goo
ma kuloduga puo poogooga, niba
tokenee goo ma kuloduga tei olo
puo pagalaiso. ³⁷ A gooleedooso,
niba Eibalahameeyo amawe dio.
Esino niyo a wooloomalame ka
goomogoso. Bei, ayo eligi goo
ee nima kulodu malai, niba koo
goomogoso. ³⁸ Mo Maye goo amapoo
eligi ee ayo nimapoo ka takomo
siloso. Esino niba nose nibada
amaye takeme du goo ee tomo
silesiboso.”

³⁹ Esemē diayo nei Yesu mapoo
egeesee takaso, “Ibada ama ee Eibal-
aham,” diso.

Esemē Yesuye nei dimapoo
egeesee takaso, “Niba tei Eibala-
hameeyo owolo dio diepi, niyo goo
Eibalahameeyo moodoo egeesee
moodoolone debeli. ⁴⁰ Esino tei
goo Godeeye amapoo tenee ee ayo
takomo sileeme, niyo a woolooma-
lame seeso. Esino Eibalaham goo
egeesi moodele. ⁴¹ Esiga goo nibada
amaye moodoo hedebe onosee niyo
ka moodoomo siloso.”

Esemē diayo Yesu mapoo egeesee
takaso, “Iba giba holonee. Esino
ibada Amadee ee hedebe Godeeso,”
dee takaso.

⁴² Esemē Yesuye nei dimapoo
egeesee takaso, “Godee tei nibada
Ama diepi, a niyo diya goolee sabolo

8:28: Yon 3:14 * **8:28:** a tololo dokodoo poudoga - Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo
magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **8:33:** Mat 3:9 **8:34:** Loum
6:16, 20 **8:39:** Mat 3:9 **8:41:** Isa 63:16

debeliyo. Bei, a Godee maga sibilesi hamapoo ka badoso. Yayo a diye diso. Esiga a mawo goolee sibilesi hamapoo koo badoso. ⁴³ Niba kasi maga goo ayo taka ee duloso gooleedelega ka dabala? Niba goo ayo eligi ee dulei gowoolone ka seeso. ⁴⁴ Esiga nibada ama ee Saiten. Esiga niyo o goo ogoloso yayo goomoga goo ee talame diya goomegeliso. Bei, bei mooloogoo biame maga epedee hamapoo sibulone yo odoo wooloomali doloso badebeiso. Osoloso yo gamenee takeli odoo. Bei, yima kulodu tei goo takeli me. Osoloso yayo gamenee takooga, yayo wulo o goo ee takeli. Bei, yo gamenee takeli odoo. Osoloso gamenee takeli eyo bei yoso. ⁴⁵ Esino ayo nimapoo tei goo takeliso. Goo egeesi maga niyo mo to mapoo tei koo teli. ⁴⁶ Esiga goo tokenee ayo moodoo ee niyo egeisomo? Haye, me. Ayo tei goo takomo silino, niyo kaseega mo to mapoo tei tele ka pagala? ⁴⁷ Godeeyo odoo oso o to duloso omapoo mesimo silesibiliso. Esino niba Godeeyo odoonee. Esiga goo egeesi maga niba o to duloso omapoo mesilega ka poogooso.”

Yesuye Eibalaham dagadi

⁴⁸ Esemé Yu odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo takolone no Samaliya odoo bo holo pala, dee takemeni ee tei taka.”

⁴⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo kulodu bo holo koo badoso. Esino ayo mo Mayo hu dokodoo poudiliso. Esino niyo abolo takolone mo hu dokodoo poudilega pegeliso. ⁵⁰ Esiga edebeeyo mo hu dokodoo poudalame ayo goo hagee koo tomo siloso. Esino odoo heeso diya goomogoso, edebeeyo mo hu dokodoo poudalame. Yo goo midili odoo. ⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Odoo agayo mo to mapoo mesimo siloga, yo talaime.”

⁵² Esemé Yu odooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba epedee olo gooleedo, no tei nee kulodu bo holo bado. Bei, nayo daga egeesee takaso, ‘odoo agayo nee to mapoo mesimo siloga, yo talaime,’ diso. Esino ibada amawe Eibalaham dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo diba olo wediaso. ⁵³ Esiga ibada amawe Eibalaham ee nayo dagadi doloso ka takala? Bei, ibada amawe Eibalaham olo taso, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo onosee olo wediaso. Egeesi ma kulodu nayo goolee no odoo ogu gweliyo?” dee takaso.

⁵⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo goo tomo sili hagee mo hu dokodoo poudalame ka tomo sili diepi, goo hagee bei mauwe meliyo. Esino mo Maye mo hu dokodoo ka poudomoloso. Yo niyo takolone nibada Godee deliso. ⁵⁵ Esino niba yo gooleede. Esino ayo yo ka gooleedoo. Esino ayo takolone, ‘a o goo gooleede,’ dee takeli diepi, a gamenee takeli odoo niba egeesi masi badeliyo. Esino a o goo gooleedoo, osoloso a to yayo taka mapoo mesimo siliso. ⁵⁶ Esiga nibada amawe Eibalaham goomogoso, ayo mipoo hamapoo simi ee agalame. Osoloso a olo sibume, yayo ogoloso diya goomogoso.”

⁵⁷ Esemé Yu odooso nei yimapoo egeesee takaso, “No dugo 50 tugodele. Esino nayo takolone, no Eibalaham olo egeiso, dee ka takala?”

⁵⁸ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo tei goo nimapoo ka taka. Bei, Eibalaham soomagelega badoboome, daga a olo badebeiso.” ⁵⁹ Yesuye egeesee taka duloso diayo komonolone, yo toloso enigilame sino poogooso. Esemé Yesu mada wua moloso tei moso ma kuloduga peego diso.

9

Yesuye odoo howo neliga osee soomagoo ee tekepo pa

¹ Esiga Yesu yo dulone odoo hee egeiso. Odoo egee oweeye soomagolone howo neliga o egeesi soomagoona.

² Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, odoo agamo goo tokenee oso yo howo neliga egeesee ka soomagoowo? O goo tokenee oso egeesee ka soomagoowo, o owee dio ama dio eyo goo tokenee maga howo neliga egeesee ka soomagoowo?” dee takaso.

³ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Odoo howo neliga hagee o goo tokenee oso egeesee ka sele, osoloso ama dio owee dio eyo goo tokenee oso egeesee ka sele. Esino odoo howo neliga soomagoo goo eyo bei ee egeesi moloso. Godeeye kitulugu goo ee yimaga woola yilige bigilame, yo howo neliga egeesee ka soomagoo.” ⁴ Esiga biame osee mologa, iba odoo a diye di eyo tou ee tomo. Esino gesi olo siboga, odoo heeso tou hee talai tebileime. ⁵ Esiga ayo mipoo hamapoo osee hagee bado oso mipoo hamapoo keme masi gadeebugu ka moloso.”

⁶ Yesu to hagee takoloso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso odoo howo neliga eyo howo mapoo hediso. ⁷ Osoloso odoo omapoo egeesee takaso, “No Sailowam howo ou mapoo nee howo hapalame di,” diso. Esiga Sailowam hu eyo bei ee diye dolone takeli. Esemé odoo egee dileso o howo hapoome tekepo paso. Esemé yo see wedi sibulone medee ogomo simiso.

⁸ Egeesi ma kulodu odoo koola mapoo debeli sabolo osoloso odoo aboso yo daga eli domopoo bi howolone badoboome egei oso egeesee takaso, “Odoo hagee eli palaga bi howolone badoboomeni osobe,” diso.

⁹ Esemé odoo aboso egeesee takaso, “O. Odoo hedebe ogoso,” dee takemeleeso. Esino odoo aboso egeesee takaso, “Haye, odoo ogosonee, odoo hee yo masi molodoo,” dee takemeleeso. Esemé odoo eyo egeesee takaso, “Odoo egee tei aso,” dee takemeleeso.

¹⁰ Esemé diayo yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso.

¹¹ Esemé yayo egeesee takaso, “Edebeeyo takolone Yesu deli oso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso mo howo mapoo basago hediloso amapoo egeesee taka, a Sailowam howo ou mapoo mo howo hapalame diyena. Esemé a dileso mo howo keesee hapoono tekepo ka poowa,” diso.

¹² Esemé diayo yimapoo egeesee takaso, “Odoo egee kasomo?” Esemé yayo dimapoo egeesee takaso, “A gooleede,” dee takaso.

Pelisi odooso odoo howo neliga tekepo pa mapoo woosa

¹³⁻¹⁴ Yesuye odoo howo neliga tekepo pa hagee, Yu odooso hasali biame mapoo tekepo ka pa. Esiga odoo aboso odoo howo neliga Yesuye tekepo pa ee Pelisi odoo mapoo ido diso. ¹⁵ Esemé Pelisi odooso yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso. Esemé nei yayo dimapoo egeesee takaso, “Yesuye basago beesee doloso mo howo mapoo hedime, mo howo howomoo keesee hapoono, see tekepo ka pa,” dee takaso.

¹⁶ Egeesee taka duloso Pelisi odoo aboso egeesee takaso, “Yesu hagee Godee maga sibile. Bei, yo Godee maga simi diepi, ibada hasali biame mapoo tou tolone tei magoo ee gababile pegeliyo,” diso.

Esino odoo aboso egeesee takaso, “Kasee maga goo tokenee teli odoo oso goo toowa opusomo di hageesee

ka moodoomo silosomo?” dee takemeleeso. Goo egeesi maga Pelisi odooso Yesuwo goo maga dieso dima kulodu domo pi meleeso.

¹⁷ Osoloso Pelisi odooso odoowoo howo neliga tekepo pa mapoo see tobu egeesee woosaso, “Odoowoo nee howo tekepo pa ee odoowoo ugu gooleesomo?” diso. Esemee odoowoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo goolee, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoowoo gooleeso,” dee takaso.

¹⁸ Esino odoowoo hagee daga tei howo noluguloso badebei goo omapoo Yu odoowoo dia wiligi odoowoo diba tei dele. Esiga tei goo beleso gooleedalame, diayoo owee dio ama dio idooso. ¹⁹ Osoloso diba olo sibilesa tebisamolome, wiligi odoowoo dimapoo egeesee takaso, “Niyo takolone, nowolo howo neliga osee soomagoo, dee takemeni ee hagosomo? Esiga kasi maga epedee o howo olo tekepo poloso ka badosomo?” dee takaso.

²⁰ Esemee owee dio ama dio oso nei egeesee takaso, “O. Hagee tei ibada owolo howo neliga osee soomagoo oso, goo ee iba gooleedooso. ²¹ Esino o howo kasee tekepo payo? Iba gooleede. Osoloso odoowoo yo tekepo pa onosee, iba gooleede. Esiga niso ibada owolo mapoo woosalo ege. Bei, yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee takaso. ²² Diayoo dia wiligi odoowoo tebisa ogoloso obulone wulo dimapoo to hageesee ka taka. Bei, Yu odoowoo dia wiligi odoowoo oso goomoga goo hageesee olo magooso, “Edebeeyo takolone Yesu ee Keliso dee takooga, yo Yu odoowoo dia howo gisili moso ma kuloduga hu taloso peegoo magoo damalaiso,” dee takaso. ²³ Goo egeesi maga owee dio ama dio oso takolone, “Yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yu odoowoo dia wiligi odoowoo oso see tobu odoowoo howo neliga tekepo pa ee idoloso yimapoo egeesee takaso,

“Godeeyo howo woola nayo imapoo tei goo takee. Bei, odoowoo no tekepo pa egee goo tokenee teli odoowoo, iba gooleedoo.”

²⁵ Esemee odoowoo ogoso nei egeesee takaso, “A gooleede, yo goo tokenee teli odoowoo bele, o, goo tekepo teli odoowoo. Egeesi ma kulodu goo hagee a gooleedoo, a daga howo neliga badebeiso. Esino epedee hamapoo mo howo olo tekepo poloso see ka ogomo siloso.”

²⁶ Esemee diayoo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoowoo hagosoo namapoo kasee moodoome, nee howo see tekepo ka payo?” dee takaso.

²⁷ Esemee odoowoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo susuga olo takaso. Esino niyo mo to medee dule. Esiga niyo bei kasalame goo egee see dulame ka sala? Esiga niba nosee yayo di hamamee dilei goomogolone ka sala?” dee takaso.

²⁸ Esemee diayoo yo manolone yimapoo egeesee takaso, “No o hamamee dili odoowoo. Esino iba Moseseeyo hamamee dili odoowoo. ²⁹ Bei, Godeeye Moses mapoo to taka ee, iba gooleedooso. Esino odoowoo no tekepo pa ee, iba gooleede.”

³⁰ Esemee odoowoo ogoso nei egeesee takaso, “Goo hagee kaseeyo? Yayo mo howo tekepo paso. Esino niba o goo gooleedelega ka dosomo? ³¹ Bei, iba gooleedoo, Godee yo goo tokenee teli odoowoo eyo to koo duli. Esino yayo o to mapoo mesiloso yayo goomoga goo tomo silesibili odoowoo eyo to ee duli. ³² Esiga mipoo hagee bei mooloogoo maga simino epedee hamapoo, odoowoo heeso odoowoo howo neliga soomagoo ee tekepo paso dee taka goo ee iba dule. ³³ Esino Yesuye mo howo tekepo ka pa. Esiga yo Godee maga sibile diepi, yayo goo hee moodoolai tebile pegeliyo.”

³⁴ Esemee diayoo gowoolone nei yimapoo egeesee takaso, “No gie daga soomagoo biame maga simino epedee hamapoo, no goo tokenee teli

odoo doloso badebeiso. Esiga nayo kasalame imapoo goo eligilame ka sala?” dee takaso. Esemé diayo yo toloso howo gisili moso ma kuloduga peegoo ido diso.

Diowo howo seme

³⁵ Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso odoo howo neliga tekepo pa ee howo gisili moso maga peegoo ido di goo ee Yesu yo duso. Esiga yayo odoo egee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Odoo Holo mapoo tei tosomo?” dee takaso.

³⁶ Esemé odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoo Holo ee odoo ogumo? Amapoo takee, eseega ayo yimapoo tei ka talaiya,” dee takaso.

³⁷ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No yo olo egeiso. Esiga yayo epedee nobolo to egee komoloso,” diso.

³⁸ Esemé odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, a namapoo tei toso.” Osoloso yo gasuwoloso badolone Yesuwo hu dokodoo poudooso.

³⁹ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Ayo mipoo hamapoo goo midilame simiso. Goo ee odoo howo neliga oso see medee agalame, osoloso odoo howo tekepo ee see howo neligalame,” dee takaso.

⁴⁰ Esemé Pelisi odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to egeesee taka ee duloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo goolee, iba howo neliga goolone, egeesee ka takala?” dee takaso.

⁴¹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba howo neliga odoo diepi, niba goo tokenee teli odoo dele pegeliyo. Esino niyo takolone, niba howo neliga odoonee dee egee takoo oso niba goo tokenee teli odoo doloso osee ka doso.”

10

Sipi be bali odoo eyo goo maga wudu taka

¹ Yesuye see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo sipi be beelee ma kulodu osulu maga gadilega, see eli hee maga sibilesu kulodu gaduga, yo heli teli odooso. ² Esino osulu maga gadili odoo ee tei sipi be bali odoo oso. ³ Esiga osulu gibadeli odoo oso osulu yadeliso, sipi be bali odoo oso kulodu gadilame. Osoloso sipi beso dia bali odoo eyo to duliso. Osoloso dia bali odooso dia hu hesigaloso, beelee ma kuloduga peegoo gilimado diliso. ⁴ Osoloso yayo o sipi be susuga peegoo gilimado dilesu, daga yayo malalo duga, diba yima hamamee diliso. Bei, diba o to gooleedooga. ⁵ Esino diba odoo heeso di hamamee koo dili. Esino ee ma kulodu odoo heeso diba sibilame haga, diayo yimaga kukulo dileiso. Bei, diba odoo egeeyo to gooleedel-ega.”

⁶ Yesuye wudu takolone odoo mapoo hageesee eligiso. Esino wudu taka goo eyo bei ee diba medee kibiya gooleedele.

Yesu yo osulu

⁷ Osoloso Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Sipi be beelee eyo osulu ee aso.*

⁸ Esino a sibilega badoboome, odoo susuga daga malalo sibadee egee bia ee heli teli odooso. Esiga sipi beso dibada to duloso mesile. ⁹ Osulu aso. Edebeeyo amaga gaduga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadilesu, kookaiyo badoboso gie badeli talaiso. Osoloso yo siloga, Yesuye medee bamalaiso. ¹⁰ Esiga heli teli odoo ee wulo heli talame, osoloso odoo wooloomalame, osoloso tokenee palame ka sibili. Esino ayo simi hagee, niyo gie badeli toloso, goo tekepo susuga ee tolone dabalame ka simi.”

Yesu sipi be medee bali odoo

¹¹ “Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu sipi be medee bali odoo oso o sipi be ee

9:40: Mat 15:14 * **10:7:** Edebeeyo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadili ee Yesu maga ka gadili. **10:8:** Jer 23:1-2; Ezek 34:2-3 **10:11:** Psa 23:1; Yili 7:17 **10:12:** Diye 20:29

gooloogalame o gie badeli teli mapoo mageliso. ¹² Esino nei talame tou teli odoososo sipi be medee bellega pegeliso. Bei, yo sipi be bali odoonee, osolososo sipi be hagee tei onee. Esiga dobu so simi ogolososo sipi be omapoo poogolososo yo pulo diliso. Esegga dobu soso sibilesoso sipi be abo wooloomaga, abo kukulo diliso. ¹³ Bei, nei talame tou teli odoososo sipi be medee goolega, wulo pulo diliso.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga sipi be medee bali odoososo ee aso. Egeesi ma kulodu mo Maye mo goo ee gooleedolososo ka badoso. Osolososo ayo mo Mayo goo onosee gooleedolososo ka badoso. Goo egeesi masi mo sipi beso a gooleedolososo ka doso, osolososo ayo diba gooleedolososo ka badoso. Esiga mo sipi be ee gooloogalame ayo mo gie badeli teli mapoo magalaiso. ¹⁶ Osolososo mo sipi be abo* dono, diba mooloogoodoo hagee ma kulodu mauwe. Esiga a goomogoso, diba nosee gili-mado sibilame. Osolososo diayo mo to duleiso. Osolososo diba soosoo hedebe dolososo dogga, bali odoososo hedebe ba-malaiso.

¹⁷ Esiga mo Maye a diya gweliso. Bei, ayo mo gie badeli ee teli mapoo magalaiso, osolososo see ka talame. ¹⁸ Esiga odoososo heeso mo gie badeli ee amaga peedee dalaimo. Esino mawo goomoga goo ee dodolone, ayo mo gie badeli ee wulo wulayo tenelaiso. Esiga ee ma kulodu, ayo mo gie badeli ee odoososo halo teli mapoo magalalaimo amapoo kitulugu molososo, osolososo see peedee dalaimo amapoo kitulugu molososo. Bei, goo hagee mo Maye ayo moodoolame amapoo kitulugu sabolo olo takaso.”

¹⁹ Esemme Yu odoososo Yesuwo to dulososo dieso dima kulodu toso agadigilone abo pisiso. ²⁰ Egeeseelone odoososo

abososo egeesee takaso, “Yo bo holo pelesoso badolone ka halaboomo silo. Esiga o to na dui,” dee takaga melesoso.

²¹ Esino odoososo abososo egeesee takaso, “Odoososo bo holo pala oso goo tekepo hageesi kasee takomoso sileiyo? Osolososo bo holososo odoososo howo neliga tekepo palai teibayo?” dee takaga melesoso.

Yu odoososo Yesu mapoo tei tele poogoo

²² Esiga wau biame mapoo Yelusalem mi mapoo Yu odoososo dia tei moso osulu ya ee gooleebugulone wo neso.* ²³ Osolososo wo ne biame omapoo Yesuye tei moso tegei beeleee ee ma kulodu Solomonowo hau mapoo sileeso. ²⁴ Esemme Yu odoososo yo ogolososo sibilesoso tobolo sidibolososo yimapoo egeesee takaso, “Iba biame susuga nee goo mapoo diya goolone ka doso. Esiga nayo imapoo woola takee, no tei Kelisowo?” dee takaso.

²⁵ Esemme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo olo takaso. Esino niyo mo to mapoo tei tele. Esiga goo toowa opusomoso di ayo mo Mayo hu maga moodeli oso nimapoo mo goo ee eligiso. ²⁶ Esino niyo tei koo toso. Bei, niba mo sipi benee. ²⁷ Mo sipi beso mo to duliso. Osolososo a diba gooleedoo. Osolososo diayo ama hamamee dedeliso. ²⁸ Osolososo ayo dimapoo kookaiyo badobososo gie badeli teneliso. Osolososo diba Godee maga pileime. Osolososo diba mo dee maga odoososo heeso peedee dalaimo. ²⁹ Mo Maye mo sipi be hagee amapoo olo teneeso. Osolososo yayo kitulugu oso odoososo susuga oso kitulugu ee dagadi. Esiga odoososo heeso mo Mayo dee maga peedee dalaimo tebile. ³⁰ A mo Ma sabolo hedebe.”

³¹ Esemme Yu odoososo Yesu enigilame yo see tobu misigasoso. ³² Esemme

10:14-15: Mat 11:27; 1Yon 3:16 **10:16:** Isa 56:8; Ezek 34:23 * **10:16:** sipi be abo - odoososo hagee Yu odoososo ee takoososo. Osolososo mooloogoodoo hagee Yu odoososo ee takoososo. **10:17:** Pil 2:8-9 * **10:22:** Daga hoogoo Siliya biaso Yu odoososo sabolo ha temelesoso Yelusalem peedee bugusoso. Osolososo diayo tei moso mapoo be woolososo, silososo dia godee mapoo teneeso. Esiga tei moso ee Godeeyo howo woola tokenee paso. Osolososo see hamamee Yu odoososo Siliya bia habugulososo Yelusalem see dieso peedee doososo. Osolososo see tobu tei moso ee Godeeyo dalame peegoo magolososo see osulu yaso. **10:28:** Yon 3:16; 6:39

Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo Maye amapoo kitulugu teneme, ayo nibada howo woola goo tekepo moodoomo sileeso. Esino goo tekepo susuga ayo moodoo ee ma kulodu goo hee kaso tokenee daga, niyo a wooloomalame ka sala?” dee takaso.

³³ Esemee see Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa oso egeesee takaso, “Nayo goo tekepo moodoo maga iyo no wooloomalame koo seeso. Esino nayo Godeeyo goo maga to tokenee taka ee duloso no wooloomalame ka seeso. Bei, no wulo odoosoo wuluge, esino see nayo takolone, no Godee, dee takeliso.”

³⁴ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nibada tei magoo ee ma kulodu Godeeye egeesee takooso, ‘Niba godee,’ deliso.

³⁵ Egeesi ma kulodu iba gooleedoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei goo takooso. Esiga Godeeye o to mapoo tei teli odoosoo mapoo takolone, diba godee, deliso. ³⁶ Esiga ayo takolone, a Godeeyo Owolo doloso ka takano, bei kasi maga niyo takolone, ayo Godeeyo goo maga to tokenee takoo, dee ka takala? Bei, mo Maye a hesialoso mipoo hamapoo sibeye diso.

³⁷ Esiga ayo mo Maye goomoga goo ee moodelega badoga, niyo to ayo taka mapoo tei tele ka peegee.

³⁸ Esino niyo to ayo taka mapoo tei tele poogolone, wulo goo ayo hagee tomo silo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei ka te. Bei, niyo egeesee seega, mo Ma asalo hedebe doloso hagee do goo ee niba gooleedalaiso.”

³⁹ Esemee odoosoo susuga oso to hagee duloso Yesu see talame seme, Yesu dimaga peegoo diso.

⁴⁰ Osoloso Yesu see Yoden howo dalo sooweleso, Yoneeye daga odoosoo howo olugumelee mi omapoo badebeiso. ⁴¹ Esemee odoosoo susuga oso yimapoo sibilesosoo egeesee takaso, “Yoneeye goo toowa opusomo di moodoomo sile. Esino yayo Yesuwo goo maga taka goo susuga ee

tei goodoo,” dee takaga meleeso. ⁴² Esemee odoosoo susuga omapoo debelosoo oso Yesu mapoo tei tooso.

11

Lasaleseeeye ta

¹ Betani mi mapoo badelosoo odoosoo hee paiye badebeiso, o hu Lasales. Osoloso omoo Meli dio Mata dio onosee Betani mi omapoo debelosoo.

² Meli hagoso hamamee Lodeeyo homo mapoo mopoodoosoo sooloso o wuduso talaiso. ³ Esiga Meli dio Mata dio odoosoo hee mapoo dia to takaso, yayo dilesosoo Yesu mapoo takalame. Esemee yayo dilesosoo Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoosoo no gooma ee paiyega badosoo,” dee takaso.

⁴ Esino Yesu to hagee duloso egeesee takaso, “Paiye ogosoo yo talaime. Esiga goo hagoso peledabalaiso, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeye kitulugu sabolosoo osoloso Owolo ayo kitulugu ee gooleedalame,” dee takaso. ⁵ Esiga ee ma kulodu Yesuye Mata dio, omolo Meli dio, osoloso Lasales diya gweliso. ⁶ Esino yo Lasaleseeeye paiye goo ee duloso saga dilega, biame bakadio omapoo badebeiso.

⁷ Biame bakadio poogolosoo Yesuye o hamamee dili odoosoo mapoo egeesee takaso, “Iba see Yudiya mi mapoo wedi dimo,” dee takaso. ⁸ Esemee o hamamee dili odoosoo oso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoosoo, no omapoo badoboome, Yu odoosoo no yoso wooloomalame sino poogoosoo. Esiga no see kasalame mi omapoo wedi dilame ka sala?” dee takaso.

⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Biame hedebe ma kulodu osoko howo 12 moloso. Esiga edebeeyo biame siloga, yo takodee bigileime. Bei, yo gadeebugu ma kulodu

siloga.* ¹⁰ Esino edebeeyo gesi siloga, yo takodee bigileiso. Bei, yimapoo gadeebugu mega.”

¹¹ Yesuye to hagee takoloso see egeesee takaso, “Ibada odoo Lasales yo tiamoloso. Esiga ayo yo tidibigileiso,” dee takaso.

¹² Esemé o hamamee dili odoo oso egeesee takaso, “Lodee, yo wulo tiaga, see weidileiso,” dee takaso.

¹³ Esino Yesuye taka goo ee ma kulodu Lasales yo tei olo ta neme ka taka. Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goolee Lasales wulo tiamolo gooleeso.

¹⁴ Esemé Yesuye dimapoo woola egeesee takaso, “Lasales olo ta moloso. ¹⁵ Esiga a goomogoso, ayo niba halo yo agalame dile. Esino ayo yimapoo goo moodoo ee niso ogoloso amapoo tei talaiso. Esiga yimapoo dimo.”

¹⁶ Esemé Tomas, o hu hee Didimas deli, oso Yesu o hamamee dili odoo abo mapoo egeesee takaso, “Iba nose Yudiya mi mapoo dimo, Yesu bolo hodobo talame,” dee takaso.

Odoo wedia hogogaduloso see gie badeli teneli ee Yesu yoso

¹⁷ Yesuye sibilesa Betani mi mapoo peledoboloso egeino, Lasales bi ma kulodu tamelee biame bakadio bakadio di poogoloso molome egeiso. ¹⁸ Betani mi hagee Yelusalem mi maga haga hoogoonee, wulo kilomita bakadio hedebe di egeesi. ¹⁹ Osoloso Meli dio Mata dio omolo Lasaleseeeye ta maga goohele sabolo doboome, Yu odoo aboso dibolo hodobo dabalame, Yelusalem maga sibadeeso.

²⁰ Esemé Mataye Yesuye simi goo ee duloso, yo eli domopoo tugodalame diso. Esino Meli yo mosopoo badebeiso. ²¹ Esemé Mataye Yesu tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo.

²² Esino a gooleedoo, goo hagee ma

kulodu, nayo ogoo goo ee Godee mapoo woosaga, Godeeye goo egee namapoo tenelaiso,” dee takaso.

²³ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nomolo see hogabileiso,” diso.

²⁴ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedoo, yo biame hamameedee mapoo odoo wedia oso hogogabuoga, yinosee omapoo hogadileiso,” dee takaso.

²⁵ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odoo wedia maga hogogaduloso see gie badeli teneli ee aso. Esiga edebeeyo amapoo tei toloso badoboso toga, yo kookaiyo gie badalaiso. ²⁶ Osoloso edebeeyo amapoo tei toga, o dio talame, esino yo kookaiyo gie badalaiso. Esiga Mata no goo hamapoo tei tosomo?”

²⁷ Esemé Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “O, Lodee, a goo hamapoo tei toso. Bei, no Keliso, Godeeyo Owolo, mipoo hamapoo sibileigo dee takemelee ee noso,” dee takaso.

²⁸ Mataye to hagee taka koodobuloso see wedi dileso omolo Meli mapoo mada egeesee takaso, “Eligili odoo olo sibilesa bado. Esiga yayo no agalai goomogona,” dee takaso. ²⁹ Meli to hagee duloso toboloso Yesu agalame saga diso.

³⁰ Yesu mosopoo peledebelega, Mataye dileso yo tugodoo mi omapoo osee badebeiso. ³¹ Esemé Yu odooso Meli pidilone diba yibolo hodobo mosopoo debeiso. Esino yayo saga toboloso di ogoloso yima hamamee diso. Diayo goolee Meli bi mapoo dileso pisilei gooleeso.

³² Esino Meliye Yesuye badebei mapoo dileso o homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo,” dee takaso.

³³ Yesuye Meli dio osoloso Yu odoo abo Melibolo sibadee oso hodobo

* **11:9:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Yesu yo gadeebugu. Yayo o hamamee dili odoo dibolo hodobo egee bado goo maga, diayo goo kodilei bei mauwe. Bei, Godeeye goomoga goo ee talame yayo biame teiba dimapoo teneeso. **11:16:** Maka 14:31 **11:24:** Yon 6:40 **11:27:** Yon 6:69

pupusiga molome ogoloso su hegi sabolo badolone diya gooheleso. ³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo yo kapoo magooba?” diso. Esem diayo nei egeesee takaso, “Lodee, no agalame ibolo hodobo sibe,” dee takaso.

³⁵ Esem Yesu yinosee piaso.

³⁶ Esem Yu odooso goo egee ogoloso egeesee takaso, “Yesuye Lasales diya gweli goo ee niso ege,” diso.

³⁷ Esino odoos aboso egeesee takaso, “Odoos hagoso odoos howo neliga ee tekepo paso. Esiga bei kasi maga yayo Lasales telega pagalame pidile ka poogoowo?” dee takaso.

Yesuye Lasales ta maga see hogadi

³⁸ Yesu su hegi osee molone, Lasales magoo wulu ou miyopoo simiso. Osoloso wulu ou ee yo toowaso kisiso.

³⁹ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Yo egee peegoo bidibigi,” diso.

Esem Lasaleseeyo omoo Mataye egeesee takaso, “Lodee, o kou ee wulu ma kulodu melee biame bakadio bakadio di egeesi poogooga, olo hune koko,” dee takaso.

⁴⁰ Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo daga takolone egeesee takaso, nayo tei toga, no Godeeye kitulugu ee agalaiso,” diso.

⁴¹ Esem odoos aboso yo toowa wulu ou kisi ee peegoo bidibuguso. Esem Yesuye dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, ayo namapoo goomoga to ka taka. Bei, ayo namapoo taka goo ee nayo duga.

⁴² Osoloso a gooleedoo, nayo biame susuga ayo namapoo taka goo ee nayo duliso. Esino odoos hamapoo egee tebisamoloo oso nayo a diye di goo mapoo tei talame, goo hagee ayo ka taka.”

⁴³ Yesuye egeesee takoloso to neligidi egeesee takaso, “Lasales, no wulu ma kuloduga peegoo gasibe,” dee takaso. ⁴⁴ Esem Lasales o dee

sabolo, osoloso o homo bodo sabolo, osoloso o mudu ee dugo semeso tiegisa sabolo wulu ma kuloduga peegoo gasibilesu tobudume egeiso. Esem Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Dugo egee puobigi, osoloso yo diye dee,” dee takaso.

Yesu wooloomalame eli esia
(*Mat 26:1-5; Maka 14:1-2; Luka 22:1-2*)

⁴⁵ Esiga Yu odoos susuga Meli agalame sibadee oso goo Yesuye moodoo ee ogoloso yimapoo tei tooso.

⁴⁶ Esino odoos aboso dileso goo Yesuye moodoo ee Pelisi odoos mapoo takaso. ⁴⁷ Esiga tei moso wiligi odoos tebisa sabolo osoloso Pelisi odoos oso Yu odoos dia wiligi odoos mooloogoodoo Sanhedelin deli ee gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Iyo kasee selaisomo? Bei, odoos hagoso goo toowa mudu opusomo di bei moodoogamo siliso.

⁴⁸ Iyo wulo baga, odoos susuga oso yimapoo tei talaiso. Osoloso Loum gamalee odoos oso ibada tei moso ee guobuguloso ibada odoos tokenee palaiso,” dee takaso.

⁴⁹ Esem dima kulodu odoos hee badebeiso, o hu Kayapas. Dugo omapoo yayo tei moso wiligi odoos toboloso badolone, odoos mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niba goo goolee mauwe odoos.

⁵⁰ Esiga niba koo gooleedolo? Odoos hedebeeso odoos susuga ee halo talai tekepo. Egeeseega, Yu odoos susuga iba tokenee palaime,” diso.

⁵¹ Esiga Kayapaseeye taka goo hagee, wulo eyo goolee takele. Esino yayo dugo omapoo tei moso wiligi odoos toboloso badoboome, Yesuye Yu odoos halo talai goo ee Godeeye yimapoo eligime, yayo egeesee ka taka.

⁵² Esino hedebe Yu odoos halo talaime. Esino Godeeyo odoos mi opusomo opusomo di mapoo egee do ee see hedebe dalame ka talai. ⁵³ Esiga biame omaga bei mooloogoloso dulone Yu odoos

dia wiligi odoo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiameleeso.

⁵⁴ Goo egeesi maga Yesu see Yu odoo dia howo woola koo sili. Esino yayo o hamamee dili odoo sabolo mi egee poogoloso, see miwe poogoo mi koola mapoo mi hee, Epelaim deli, mapoo dilesa debeiso.

⁵⁵ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai biame olo koola tooboome, Yu odoo dia mi pepuso maga Yelusalem mapoo palaso, Godeeyo howo woola diba medee mopoodoo doloso tekepo dabalame.* ⁵⁶ Osoloso diayo Yelusalem mapoo dobolone Yesu esiamo silesibiso. Egeeseelone tei moso ma kulodu mooloogodoloso dieso nei woosa nei woosa demeleeso, “Niyo kasee gooleedo? Yesu wo ne hamapoo sibileisomo?” dee takaga meleeso.

⁵⁷ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso to kitulugu sabolo odoo susuga mapoo egeese takaso, “Odo heeso Yesuye badebei egei daga, imapoo takee, egeeseega iyo dilesa yo ka talaiya,” dee takaso.

12

Meliye Yesuwo homo mapoo mopoodoo soo soo

(Mat 26:6-13; Maka 14:3-9)

¹ Gababia wo nalai ee biame 6 malalo hoogoo molome, Yesu yo Lasalesee mi Betani mapoo see wedi diso. Lasales hagee daga Yesuye ta maga hogadi ee yoso. ² Osoloso habe mi omapoo diayo Yesuwo nei toowa mopoodoo dooso. Osoloso Mataye nei piso. Osoloso Lasales yinosee ee ma kulodu dibolo hodobo dobolone Yesubolo nei nameleeso. ³ Esem Meliye mopoodoo soo tekepo nad deli i salama soo lita botoloo gegelee egeesi toloso Yesuwo homo mapoo sooso. Osoloso o homo o wuduso

taso. Esem mopoodoo soo oso sisigage oso moso kulodu tiadooso. Mopoodoo soo tekepo hagee molee toowaso teli.

⁴ Esino domo omapoo Yesu o hamamee dili odoo hee badebeiso, o hu ee Yudas-Iskaliyot. Odo hagoso hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso. Osoloso yayo egeese takaso, ⁵ “Mopoodoo soo tekepo hagee molee ko* 300 oso teli. Esino bei kasi maga mopoodoo soo tekepo hagee, iyo odoo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odoo mapoo tenele ka poogoowo?” dee takaso. ⁶ Esino Yudaseeye to hageese taka egee, yo bi mauwe odoo ee sooloo dolone to hagee ka takele. Esino yo heli teli odooga to hageese ka taka. Bei, yayo Yesu o hamamee dili odoo dia molee ee gibadolone abo mada heli temeleso.

⁷ Esem Yesuye egeese takaso, “Meliye goo egee moodoo ogoloso yimapoo goo hee na moodee. Bei, yayo goo egeesi moodoo egee a toga mi doosalai ee gooleebugulone ka moodoo. ⁸ Osoloso bi mauwe odoo oso biame susuga nibolo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo badalaime,” dee takaso.

Wiligi odoo oso Lasales wooloomalame to mou

⁹ Esiga biame domo omapoo Yu odoo mooloogoodoo toowa oso Yesuye Betani mi mapoo sibileso badebei goo ee duloso Yesu agalame dulone, Lasales yinosee agalame diyadeeso. Bei, Yesuye yo ta maga see hogadiso. ¹⁰ Goo egeesi maga tei moso wiligi odoo tebisa oso Lasales onosee wooloomalame to mouso. ¹¹ Bei, Lasales see hogadi eyo goo maga Yu odoo aboso dia wiligi odoo ee poogoloso see Yesu mapoo tei tooso.

* **11:55:** Biame omapoo Yu odoo diba Godeeyo howo woola subugo mauwe dabalame, dia adaga dia goo ee dodolone, dia su medee hapoloso gala wooloso, siloso Godee mapoo teneliso. **12:1:** Yon 11:1, 43 **12:2:** Luka 10:40 **12:3:** Luka 7:37-38 * **12:5:** molee ko hagee denaliyus deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageese teliso. **12:8:** Deut 15:11 **12:11:** Yon 11:45

Yesuye Yelusalem mi mapoo gadi
(*Mat 21:1-11; Maka 11:1-11; Luka*
19:28-40)

¹² Osoloso biame hee mapoo odoo mooloogoodoo toowa Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo di odoo oso Yesu sibosogo di goo ee duso. ¹³ Osoloso diayo weiyoo kookoloso Yesu tugodalame dulone to neligidi egeesee takomo diyadeeso,

“Iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo, yo wiligi odoo Godeeye pidiye dee. Osoloso Isalael odoo dia wiligi odoo, yo Godeeye pidiye dee,” dee takomo diyadeeso.

¹⁴ Biame domo omapoo Yesuye donki be gie kauwa ogoloso o wagi ma dokodoo biaso. Goo peledaba hagee Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame ka seeso. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso,

¹⁵ “Yelusalem odoo, niba haga na ebi. Nibada wiligi odoo donki be pe eyo wagi ma dokodoo buloso siboso,” diso.

¹⁶ Esino biame omapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee medee kibiya gooleede. Esino Yesu ta maga hogaduloso hamamee goo susuga Yesu mapoo moodoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tobume, goo ee ogoloso gooleedooso.

¹⁷ Esiga Yesuye Lasales ta maga hogaduloso see wulu ou ma kuloduga peegoo gasibilame i goo ee egei odoo mooloogoodoo hagee biaso odoo abo mapoo takalame diyadeeso. ¹⁸ Esemee odoo susuga oso goo toowa opusomo di Yesuye moodoo ee duga, diba Yesu tugodalame diso. ¹⁹ Esemee Pelisi odooso dieso dima kulodu egeesee takaso, “Niso ege. Iba kitulugu olo me poogoo. Bei, odoo susuga

oso yima hamamee deedeeso,” dee takemeleeso.

Yesuye eyo talai goo ee edidi taka

²⁰ Osoloso Guliki odoo aboso odoo Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo paladee sabolo palaso, Godeeyo hu dokodoo poudalame.

²¹ Osoloso diba dilesi Gelili mi ma kulodu mi pepooko Betesaida mapoo badeli odoo hee Pilipi mapoo egeesee takaso, “Emegei, iba Yesu agalai goomogo,” dee takaso.

²² Esemee Pilipiye Endulu takala dilesi obakadio Yesu takalame diso.

²³ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoo Holo ayo toowa doloso badalai biame ee olo siboso. ²⁴ Esiga ayo nimapoo ka

taka. Edebeeyo ko mi mapoo segele poogooga, ko egee see opusomo dalaime. Esino ko hedebe onosee osee malaiso. Esino ko mi mapoo sogoloso opusomo doloso pologa, bou dia gasibilesi kauwuloso ko okopolo palaiso.* ²⁵ Esiga edebeeyo o gie badeli ee eyo diya goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone o gie badeli goodogelega badoga, odoo egee o gie badeli osugobalaime.

Esino yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. ²⁶ Esiga edebeeyo mo tou talai goomogoga, yo a deede sibe. Eseega, yo ayo egee bado mi omapoo yayo abolo hodobo badalaiso. Esiga mo tou teli odoo ee mo Maye o hu dokodoo poudileiso.

²⁷ Epedee hamapoo a su diya hegi moodoo. Esiga ayo mo Ma mapoo takolone, ‘Ma, dala amapoo egee sibo nayo peegoo magee,’ dee takalai tekepowo? Haye, tekeponee. Bei, a dala egee talame mipoo hamapoo ka simi. ²⁸ Esiga Ma, nayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo eligi.”

Esemee toso Kei mi ma dokodooga egeesee taka, “Ayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo olo

12:13: Psa 118:25-26; Yon 1:49 **12:15:** Zec 9:9 **12:16:** Yon 2:22 **12:23:** Yon 13:31-32; 17:1 **12:24:** 1Kol 15:36 * **12:24:** Yesuye wudu taka hagee, eyo toloso see hogadilei goo sabolo, osoloso edebeeyo yimapoo tei talai goo maga ka taka. **12:25:** Mat 16:25 **12:27:** Psa 6:3; 42:5; Mat 26:38

eligiso. Osoloso ayo dimapoo see eligileiso,” dee takaso. ²⁹ Esino odoo mooloogoodoo omapoo tebisamelee oso to hagee duloso egeesee takaso, “Kei woo,” diso. Osoloso odoo aboso takolone, momaiyeso Yesu mapoo to takoo, dee takaso.

³⁰ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “To taka hagee a pidilame ka takele. Esino niba pidilame ka taka. ³¹ Esiga Godeeye mi odoo dia goo midilei biame ee hagoso. Osoloso mipoo hageeyo wiligi odoo Saiten ee Godeeye daga dileiso. ³² Esiga edebeeyo a toloso mi hamaga dokodoo poudoga,* ayo odoo susuga amapoo gido sibileiso.” ³³ Yesuye taka hagee, eyo talai goo ee kasee tomoba dolone ka taka.

³⁴ Esemé odoo mooloogoodoo oso egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee taka duliso, Keliso yo badoboso kookaiyo badalaiso, dee takeliso. Esino bei kasi maga nayo takolone, Odoo Holo yo toloso mi hamaga dokodoo poudileiso, dee ka takeliyo? Osoloso Odoo Holo hagee odoo ogumo?” dee takemeleeso.

³⁵ Esemé Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Gadeebugu oso biame deiyepo nibolo malaiso. Esiga gadeebugu nimapoo mologa, niba gadeebugu ee ma kulodu silesibe, neligaso niba gooloogeyaga. Egeesi ma kulodu niba neliga ma kulodu silesiboga, niba niso egee du eli ee medee ogoloso gooleedalaimé. ³⁶ Esiga gadeebugu nimapoo osee egee molo mapoo tei te. Niyo egeesee seega, niba gadeebugu eyo owolo dio dalaiso.” Yesu to hagee takoloso koodobuloso peegoo dileso dimaga mada wuaso.

Yu odooso Yesu mapoo tei tele poogoo

³⁷ Yesuye goo toowa opusomo di susuga odoo howo woola

moodoogaso. Esino edebeeyo yimapoo tei tele. ³⁸ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye taka goo sabolo tebilame, goo hagoso peledabaso. Aisayaye egeesee takaso, “Lodee, odoo agayo iyo taka goo ee tei ka toba?

Osoloso Lodeeye kitulugu ee odoo ugu bia dimapoo ka yilige buguba?” dee takaso.

³⁹ Esiga edebeeyo Yesu mapoo tei talai tebile. Bei, Aisayaye see egeesee takaso,

⁴⁰ “Godeeye odoo susuga dia howo gooloogooso.

Osoloso yayo diba goo goole pagalame moodooso, dia howoso kibiya egelega pagalame, osoloso diayo medee kibiya gooleedelega pagalame, osoloso see Godee mapoo wedi sibilesi tekepo pelega pagalame.”

⁴¹ Aisayaye Yesuye toowa doloso badeli goo ee ogoloso o goo maga egeesee ka taka.

⁴² Esino odoo abo sabolo osoloso Yu odoo dia wiligi odoo abo oso Yesu mapoo tei tooso. Esino diba Pelisi odoobolo obulone, diayo tei too goo ee woola yilige bigile. Bei, Pelisi odooso dia hu howo gisili moso ma kulodu magoo ee tabigiyaga. ⁴³ Osoloso diayo Godee maga goomoga talai haga goole poogoloso, hee odoo maga goomoga talai ono diya gweliso.

⁴⁴ Esemé Yesuye to neligidi egeesee takaso, “Edebeeyo amapoo tei toga, yo hedebe amapoo tei koo toso. Esino a diye di odoo omapoo nose tei toso. ⁴⁵ Osoloso edebeeyo a ogoga, yo a diye di odoo onosee ogoso. ⁴⁶ Esiga ayo mipoo hamapoo neliga ma kulodu keme masi poudo simiso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo

12:32: Yon 3:14 * **12:32:** Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **12:33:** Yon 19:6 **12:34:** Psa 110:4; Isa 9:7; Dan 7:14 **12:35:** Yon 8:12 **12:36:** Epe 5:8 **12:38:** Isa 53:1 **12:40:** Isa 6:10 **12:41:** Isa 6:1 **12:42:** Yon 9:22 **12:43:** Yon 5:44 **12:45:** Yon 14:9

tei toga, yo neliga ma kulodu osee badalaime.

⁴⁷ Esiga edebeeyo mo to duloso mesilega poogooga, ayo o goo midileime. Bei, ayo mipoo hamapoo simi hagee, odoo goo midilame ka sibile. Esino odoo dia gie badeli ee pidilame ka simi. ⁴⁸ Esino edebeeyo a gowoolone mo to telega poogooga, Godeeye goo midilei biame mapoo to ayo taka oso nei dia goo ee midileiso. ⁴⁹ Bei, a mawo gooleeso to hagee ka takele. Esino mo Ma, a diye di oso to ayo takalai sabolo osoloso ayo kasee takalai goo ee, yayo amapoo takaga, ayo egeesee ka taka. ⁵⁰ Esiga Godeeye taka to hagoso odoo mapoo gie badeli tosibiliso. Goo egeesi maga mo Maye amapoo taka goo ee see nimapoo ka takomoloso.”

13

Yesuye o hamamee dili odoo dia homo howo hapoo

¹ Yu odooso Gababia wo nali biame olo koola tooboome, Yesu yo mipoo hagee poogoloso see Ama mapoo palai biame ee olo koola too-boo, doloso gooleedooso. Esiga yayo mipoo hamapoo gie badolone, o hamamee dili odoo ee sooloo deliso. Esino yayo diba diya sooloo deli goo ee epedee dimapoo eligiso.

² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoo sabolo habe nei nolone de-beiso. Esino ee ma kulodu Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo Saitenso goo goolee olo teneeso, yayo Yesu ha teli odoo* mapoo tiasalame.

³ Osoloso Amaye goo susuga ee balame kitulugu Yesu mapoo tenee goo ee yo olo gooleedooso. Osoloso yo Godee maga simi, esiga yo see Godee mapoo wedi palai goo ee yo olo gooleedooso. ⁴ Osoloso nei nolone debei maga toboloso o dugo sage tamagoloso see dugo howo i tali ee

toloso o bagi mapoo booso. ⁵ Osoloso katolo mapoo howo salama soloso o hamamee dili odoo hedebe hedebe di eyo homo hapoloso, dugo howo i tali o bagi mapoo boo oso howo i ka ta domo dilame bei mooloogooso.

⁶ Egeeseelone Saimon-Pitayo homo hapalame seme, yayo egeesee takaso, “Lodee, nayo mo homo hapalame ka sala?” dee takaso.*

⁷ Esem Yesuye egeesee takaso, “Goo ayo hagee moodoo eyo bei no epedee koo gooleedoso. Esino no hamamee gooleedalaiso,” diso.

⁸ Esem Pitaye egeesee takaso, “Nayo mo homo hapalaime,” diso. Esem Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo nee homo hapelega poogooga, no mo hamamee dili odoonee,” dee takaso.

⁹ Esem Saimon-Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, nayo hedebe mo homowe ono na hapee. Esino mo dee sabolo osoloso wiligi sabolosee hapee,” diso.

¹⁰ Esem Yesuye egeesee takaso, “Odo howo sauwe ee o su mapoo subugo me meleeya. Esiga hedebe o homowe hapalai tekepo. Esiga niba olo subugo mauwe. Esino nima kulodu odoo hee subugo sabolo badoso.” ¹¹ Osoloso Yesu yo ha teli odoo mapoo tiasalai odoo ee, yo olo gooleedooso. Esiga yayo egeesee ka taka, “Odo hee nima kulodu subugo sabolo badoso,” dee ka taka.

¹² Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapaga koodobuloso o dugo sage kaloso wedi sibiles bulone egeesee takaso, “Niba goo ayo epedee nimapoo moodoo eyo bei gooleedoosomo? ¹³ Esiga niyo amapoo takolone, ‘eligili odoo,’ osoloso ‘Lodee,’ deliso. Niyo amapoo egeesee takeli ee tei goo. Ee aso. ¹⁴ Esiga nibada eligili odoo osoloso nibada Lodee ayo nibada homo ka

12:47: Yon 3:17 **13:2:** Luka 22:3; Yon 13:27

wiligi odoo tebisa ee takooso.

13:3: Yon 3:35; 16:28

* **13:2:** Yesu mapoo ha teli odoo ee Yu odoo dia

* **13:6:** Homo hapeli ee nei mauwe tou

teli odoo dia tou. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia homo hapoo ee ogoloso diya dio diso. Bei, Yesu yo dia wiligi odooga. **13:10:** Yon 15:3; 6:64, 70-71 **13:14:** Mat 20:28; Luka 22:27

hapooso. Esiga niyo nee odoowo homo nei hapoo nei hapoo dolone ka debee. ¹⁵ Goo ayo nimapoo hagee edidi ee peedee. ¹⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Odoou tou nei mauwe teli oso o wiligi odoou dagadilesu koo badoso. Osolosu to tosili odoou oso yo diye di odoou ee dagadilesu koo badoso. ¹⁷ Egeesi ma kulodu niyo goo hagee gooleedolosu peedeega, Godeeye goo hagee ogolosu nimapoo goomogalaiso.

¹⁸ Esiga goo ayo hagee takoo, haga odoou susuga nimapoo koo takooso. Bei, odoou ayo hesiga ee, a olo gooleedooso. Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, 'Odoou abolu wo nolone badebei oso amapoo ha talaiso.' To hagoso gooso peledabalai sabolu tebilame ka hogugu. ¹⁹ Esiga goo hagee peledabelega mologa, ayo nimapoo malalo ka taka. Goo hagoso tei peledobooga, niyo a tei Kelisodoo dolosu tei ka talame. ²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo odoou ayo diye di ee idoga, yayo a idoso. Osolosu edebeeyo a idoga, mo Ma a diye di ee idoso."

Yesu yo tiasalai odoou eyo goo taka
(*Mat 26:20-25; Maka 14:17-21; Luka 22:21-23*)

²¹ Yesuye to hagee taka koodobulosu su hegi sabolu badolone, o hamamee dili odoou mapoo egeesee takaso, "Ayo nimapoo taka. Odoou heeso nima kuloduga a ha teli odoou mapoo tiasalaiso," dee takaso.

²² Esemu o hamamee dili odoou oso dieso dima kulodu nei ogo nei ogo dolone egeesee gooleeso, "goo hagee odoou ogo mapoo takabele," dee gooleeso. ²³ Osolosu Yesu o hamamee dili odoou dima kulodu odoou hee Yesuye diya gooma ee* yima koola ogolone badebeiso. ²⁴ Esemu Saimon-Pitaye odoou omapoo howo gisoloooso,

Yesuye odoou ogo taka belesu yayo yimapoo woosalame.

²⁵ Esemu yayo Yesu mapoo bouwa molone yimapoo egeesee takaso, "Lodee, odoou agayo no ha teli odoou mapoo ka tiasalaiyo?" dee takaso.

²⁶ Esemu Yesuye nei egeesee takaso, "Ayo wo i mapoo olugulosu teneega, odoou oso a ha teli odoou mapoo tiasalaiso." Osolosu Yesuye wo tolosu i mapoo olugulosu Saimon-Iskaliyoteeyo owolu Yudas mapoo teneeso. ²⁷ Yudaseeye wo teme, Saitenso o kulodu palasu. Esemu Yesuye yimapoo egeesee takaso, "Nayo goo talame egee gooleemolu goo ee saga moodee," diso. ²⁸ Egeesi ma kulodu Yesuye Yudas mapoo egeesee taka goo eyo bei ee o hamamee dili odoou diba medee kibiya gooleedele. ²⁹ Esiga odoou abosu goolee, Yudaseeye Gababia wo nalame bi abo talame di, dee takoo gooleeso. Osolosu odoou abosu goolee, ee molee odoou bi mauwe mapoo tenelame di, dee takoo gooleeso. Bei, Yesu o hamamee dili odoou dia molee ee Yudaseeye gibadeliga. ³⁰ Osolosu gesi Yudaseeye wo Yesuye tenee ee tolosu peegoo gadiso.

Kokodo takeli to dia

³¹ Yudas olo peegoo dime, Yesuye egeesee takaso, "Epedee Odoou Holo ayo toowa dolosu badeli goo ee woola yilige bigileiso. Osolosu Godeeye toowa dolosu badeli goo ee amaga woola yilige bigileiso. ³² Esiga Godeeye toowa dolosu badeli goo ee amaga woola yilige buguga, nei Godee eyo Odoou Holo ayo toowa dolosu badeli goo onosee woola yilige bigileiso. Esiga goo hagee saga moodoolaiso.

³³ Esiga mo odoou, ayo biame deiyepo nibolu hodobo badalaiso. Osolosu a duga, niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Esiga ayo Yu

13:15: Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pita 2:21 **13:16:** Mat 10:24 **13:18:** Psa 41:9 **13:19:** Yon 14:29; 16:4 **13:20:** Mat 10:40 * **13:23:** Yonee eyo nediliyo o hu dokodoo poudilei goomegele. Esiga o hu woola hesile. **13:27:** Yon 13:2 **13:31:** Yon 12:23 **13:32:** Yon 17:5 **13:33:** Yon 7:33-34

odoo dimapoo taka goo ee see tobu nimapoo ka taka. Niba mi ayo hagee du mapoo dilei tebile.

³⁴ Esiga kokodo takeli to dia hagee ayo nimapoo ka taka. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka dabalame. Ayo niba goolee sabolo egee bado egeesee masi, nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

³⁵ Egeesi ma kulodu niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dogo, odoo susuga oso niba tei mo hamamee dili odoodoo doloso gooleedalaiso.”

*Pitaye Yesuwo goo gagadilei goo ee
Yesuye taka*

*(Mat 26:31-35; Maka 14:27-31;
Luka 22:31-34)*

³⁶ Esino Saimon-Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no kapoo dilame ka sala?” diso. Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “No epedee ayo hagee du mapoo sibilei tebile. Esino no see hamamee sibileiso,” dee takaso.

³⁷ Esemé Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, bei kaseega ayo epedee nobolo sibilei tebile ka molosomo? Ayo no halo talame olo mopoodoo doloso ka badoso,” dee takaso.

³⁸ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “No tei a halo talame mopoodoo doloso ka badosomo? Esiga ayo namapoo tei goo taka. Kolokolo takelega mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

14

*Eli hedebe Yesuso
Ma Godee mapoo palai*

¹ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Niba goo haga koudulone na debee. Esino niba Godee mapoo tei tolone amapoosee tei te. ² Bei, mo Mayo moso mapoo debi bei moloso. Esiga goo hagee tei goonee diepi, ayo goo hagee nimapoo takele pegeliyo.

Esiga ayo omapoo niyo dabalai debi ee moodoolame dileiso. ³ Osoloso ayo omapoo dileso debi mopoodoo doloso see sibilesi niba gilimadoloso abolo hodobo palaiso. Osoloso niba mi omapoo abolo hodobo dabalaiso. ⁴ Esiga ayo hagee du eli ee niba olo gooleedooso.”

⁵ Esemé Tomaseeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, mi nayo egee du, iba gooleedele. Nayo egee du eli ee iyo kasee gooleedalaiyo?” dee takaso.

⁶ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Eli aso. Osoloso tei goo takeli eyo bei aso. Osoloso gie badeli eyo bei aso. Esiga odoo heeso eli hee maga Ma Godee mapoo palaime. Esino yo hedebe amaga Ma mapoo ka palai.

⁷ Niyo mo goo gooleedoo diepi, niba mo Ma nose gooleedeliyo. Esino epedee domo hamaga niyo yo olo gooleedooso. Osoloso yo olo egeiso.”

⁸ Esemé Pilipiye egeesee takaso, “Lodee, nayo Ma imapoo eligi, iba hemisileiya,” dee takaso.

⁹ Esemé Yesuye nei Pilipi mapoo egeesee takaso, “Pilipi, ayo biame susuga nibolo hodobo badebeiso. Esino egeesi ma kulodu nayo a gooleedelega osee ka badosoba? Esiga edebeeyo a ogoga, yo Ma olo egeiso. Esiga bei kasi maga nayo amapoo takolone, ‘Ma imapoo eligi,’ dee ka takala? ¹⁰ Ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso egee bado mapoo no tei telega ka badosoba? Esiga to ayo nimapoo hagee takomo silo mawo goolee koo takomo siloso. Esino Maye abolo badolone yayo amaga o goo ee ka tomoloso. ¹¹ Esiga ayo takolone, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso badoso, dee egee takoo goo omapoo tei te. Esino niyo to ayo taka mapoo tei telega poogooga, goo toowa opusomo di

13:34: Yon 15:12, 17; 1Yon 3:23; 2Yon 1:5
Yon 11:25; Loum 5:1-2 **14:7:** Yon 8:19
14:11: Yon 10:38

13:38: Yon 18:15-18, 25-27 **14:3:** Yon 12:26 **14:6:**
14:9: Yon 12:45; Kol 1:15; Hib 1:3 **14:10:** Yon 12:49

ayo moodoo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei dee.

¹² Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo amapoo tei toga, goo toowa opusomo di ayo moodeli egeesi masi yayo moodolaiso. Osoloso goo toowa opusomo di abo yayo moodooga, oso ayo moodeli ee dagadileiso. Bei, a mo Ma mapoo duso. ¹³ Osoloso niyo mo hu maga ogo goo ee woosaga, ayo goo egee moodolaiso, Maye toowa doloso egee bado goo ee Owolo amaga ka yilige bigilame. ¹⁴ Esiga niyo amapoo mo hu maga ogo goo talame woosaga, ayo goo egee moodolaiso.”

Yesuye Dio Teiso sibilei goo ee taka

¹⁵ “Niyo a gooleega, niyo ayo kokodo taka goo mapoo mesimo silesibileiso. ¹⁶ Osoloso ayo Ma mapoo woosalaiso, yayo pidili odo hee nimapoo tenelame. Pidili odo hagoso kookaiyo nibolo hodobo osee badalaiso. ¹⁷ Pidili odo egee Dio Tei ee takooso. Yayo tei goodee ee eligiliso. Esino mi odooso yo talai tebile. Bei, diayo yo ogoloso koo gooleedeli. Esino niba o goo olo gooleedooso. Bei, yo nibolo hodobo badoso. Osoloso nima kulodu badalaiso.

¹⁸ Esiga ayo niba gilibo holo masi wulo domopoo poogoloso badalaime. Esino a see tobu nimapoo wedi sibileiso. ¹⁹ Osoloso biame deiyepo poogoloso mi odo oso a see agalaima. Esino niyo a see agalaiso. Egeesi ma kulodu a gie badeliga, niba nosee gie dabalaiso. ²⁰ Egeesi ma kulodu a ta maga see hogadiga, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado goo ee, niba gooleedalaiso. Osoloso niyo abolo hedebe doloso egee do goo sabolo, osoloso ayo nibolo hedebe doloso egee bado goo ee gooleedalaiso. ²¹ Esiga edebeeyo ayo kokodo taka to ee duloso mesimo siloga, odo egee a diya goolee sabolo badoso.

Osoloso odo a diya goolee sabolo badeli mapoo mo Maye yo sooloo dolone ka badoso. Osoloso anosee odo egee diya sooloo dolone ka badoso. Osoloso ayo mo goo ee yimapoo yilige bigileiso.”

²² Esemme Yudas-Iskaliyot nee, esino Yudas heeso egeese takaso, “Lodee, bei kasi maga nayo nee goo ee mi odo mapoo yilige bigile poogoloso, see imapoo ka yilige bigileiyo?” dee takaso.

²³ Esemme Yesuye nei egeese takaso, “Edebeeyo a diya gooleega, yayo goo ayo eligi mapoo mesimo sileiso. Osoloso mo Maye yo diya sooloo dalaiso. Osoloso mo Ma asalo sibileso yibolo hodobo badalaiso. ²⁴ Esino edebeeyo a goolega badoga, yo goo ayo eligi mapoo mesiloso koo siloso. Egeesi ma kulodu goo ayo eligime niyo du ee, ayo mawo goolee eligimo sile. Esino eligi hagee mo Ma, a diye di oso taka ee eligi.

²⁵ Esiga ayo nibolo hodobo osee badolone, goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ²⁶ Esino mo Maye mo hu maga Dio Tei ee nimapoo meiyee dalaiso. Osoloso yayo niba pidilone badolone goo susuga nimapoo eligileiso. Osoloso goo susuga ayo nimapoo taka ee see niyo goolee sabolo dabalame, yayo nibada goo goolee pileiso.

²⁷ Esiga mesili goo ayo nimapoo ka tonowa. Mo mesili goo ayo nimapoo hagee tenee ee mi odooso mesili goo egeesinee. Esiga niba goo diya koudulone ebia sabolo na debee.

²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, ‘a mo Ma mapoo peleso badoboso see nimapoo ka wedi sibileisogo,’ dee taka goo ee, niba olo duso. Esiga niyo a tei diya goolee sabolo debei diepi, ayo mo Ma mapoo pologa niba goomegeliyo. Bei, yayo toowa doloso badolone, a dagadileso ka badoga. ²⁹ Egeesi ma kulodu goo egee peledebelega molome, ayo goo

susuga hagee nimapoo olo takaso, goo ogoso hamamee peledobooga ogoloso niyo tei ka talame. ³⁰ Esiga ayo niba eligi ee koodobilei olo koola toobooso. Bei, mi odoos dia wiligi odoos Saiten olo sibo. Yayo a dagadilei yimapoo kitulugu mauwe. ³¹ Esino ayo mo Ma diya goolee sabolo egee bado goo ee mi odoos oso ogoloso gooleedalame, to mo Maye amapoo taka ee ayo tobuloso mood-eliso.

Esiga niba tebise, iba dimo.”

15

Yesu tei homokoko su

¹ “Esiga tei homokoko sudee aso. Osoloso mo Maye homo su ee ka gibadoso. ² Osoloso homo dee amaga agaga oso ko pelega mologa, yayo kookooloso peegoo togobiseliso. Esino homo dee ko peli eyo dee abo ee kookeliso, oso see homokoko okopolo palame. ³ Egeesi ma kulodu goo ayo nimapoo eligi oso niba homo dee abo egeesi masi olo kookooloso subugo mauwe ka doso. ⁴ Esiga niba amapoo oluguloso ka debee. Eseega ayo nimapoo oluguloso badalaiso. Esiga dee obusomo molone ko palai mauwe. Esino dee oso homo su mapoo oluguloso mologa, ko palaiso. Goo egeesi maga, niba amapoo olugulega dogo, homokoko palaimo. Esino niyo amapoo oluguloso dogo, homokoko okopolo palaiso.

⁵ Esiga homokoko su aso. Osoloso homo dee ee nibaso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo sibilesu oluguloso badoga, ayo yimapoo oluguloso badalaiso. Eseega yo homokoko okopolo palaiso. Esino niba a mauwe dogo, niyo goo hee moodoolai tebileime. ⁶ Esiga edebeeyo amapoo sibilesu olugulega dogo, yo homo dee ko koo peli koodoloso peegoo togobugu egeesi masi moloso. Esiga homo dee egee sioga misiga magoloso dou mapoo

toodeliso. ⁷ Goo egeesi maga niyo amapoo oluguloso dobolone, ayo eligi goo omapoo mesimo silesibulone, niyo ogoos goo talame amapoo woosaga, niba goo egee talaiso. ⁸ Esiga niyo homokoko okopolo poloso mologa, oso mo Mayo hu dokodoo poudiliso, osoloso niba mo hamamee dili odoos doloso egee do goo ee yilige bigiliso.

⁹ Esiga mo Maye a diya sooloo dolone egee bado egeesi masi ayo niba diya sooloo dolone ka badoso. Esiga niba ayo sooloo deli goo ee ma kulodu debee. ¹⁰ Egeesi ma kulodu ayo mo Maye kokodo taka to omapoo mesimo silone, yayo sooloo deli ma kulodu ka badoso. Osoloso hedebe egeesi masi niyo ayo kokodo taka to omapoo mesimo silesiboga, niba nosee ayo sooloo deli goo ee ma kulodu dabalaiso.

¹¹ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso, goomoga goo amapoo egee molo niyo talame. Osoloso nimapoo goomoga goo oso kauwuloso ka malame. ¹² Esiga ayo kokodo taka to hagoso. Ayo niba sooloo deli egeesi masi niyo nee odoos nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee. ¹³ Egeesi ma kulodu edebeeyo o odoos diya sooloo dolone, yo halo o su teli mapoo magalai, goo oso toowa ka moloso. ¹⁴ Esiga niyo ayo kokodo taka to mapoo mesimo siloga, niba tei mo odoos. ¹⁵ Esiga niba ayo wulo mo tou teli odoos dee koo takooso. Bei, tou teli odoos ee o wiligi odoos eyo goo ee yo gooleedele. Esino niba tei mo odoos deeso. Bei, mo Maye amapoo taka goo susuga ee ayo nimapoo olo eligiso. ¹⁶ Egeesi ma kulodu niyo a ka hesile. Esino ayo niba ka hesiga, niyo homokoko okopolo palame. Homokoko egee kookaiyo moloso osee malaiso. Niyo egeesee solone, ogoos goo talame mo hu maga mo Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ¹⁷ Esiga ayo

nimapoo kokodo taka to ee hagoso. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.”

Mi odoo oso heiga goo

¹⁸ “Mi odoo oso niba heigoga, daga diayo a heigoso doloso gooleede. ¹⁹ Esiga niba mi odoo sabolo hedebe doloso ka debei diepi, diayo niba dia odoo dolone diya goolee sabolo debeliyo. Esino ayo niba mi odoo dima kuloduga olo hesiaso, niyo dibolo hedebe doloso debelega pagalame. Goo egeesi maga diayo nimapoo heiga ka moloso. ²⁰ Esiga to ayo nimapoo taka ee medee goolee. Bei, ayo egeese takaso. Wulo tou teli odoo oso o wiligi odoo ee dagadilesoko badoso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo dala olo teneega, diayo niba nosee dala tenelaiso. Osoloso diayo ayo eligi goo mapoo mesiega, diba nosee niyo eligi goo mapoo mesileiso. ²¹ Esino niba mo odooga, diayo goo susuga hagee nimapoo moodolaiso. Bei, a diye di odoo ee diba gooleedele.

²² Egeesi ma kulodu ayo sibilesodimapoo to takele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino epedee hamapoo ayo sibilesolo takaso. Goo egeesi maga goo tokenee diayo moodoo ee Godeeye midileiso. Esino diayo to nei takalai tebileime. ²³ Edebeeyo a heigoga, yo mo Ma nosee heigoso. ²⁴ Esiga goo toowa opusomo di ayo moodoomo silee egeesi odoo heeso moodoomo sile. Osoloso ayo dima kulodu goo hageese moodele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino diayo goo toowa ayo moodoo ee egeliso. Esino diayo mo Ma asalo imapoo heiga ka moloso. ²⁵ Esiga goo hagee olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo toso egeese takooso, ‘Diayo wulo goo mauwe amapoo heiga ka moloso,’ deliso.

²⁶ Ayo niba pidilame Dio Tei nimapoo diye dalaiso. Dio Tei oso mo Ma maga sibiliso, osoloso tei goodee eligiliso. Osoloso Dio Tei oso sibilesomo goo ee woola yilige bigileiso. ²⁷ Osoloso niba nosee niyo mo goo odoo mapoo yilige bigi. Bei, niba daga bei mooloogoo biame omaga abolo hodobo sileeso.”

16

¹ “Esiga niyo tei too goo maga peegoo diyaga, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. ² Bei, odoo aboso nibada hu howo gisili moso ma kulodu egee molo taloso niba peegoo hasiso bigileiso. Osoloso odoo aboso tei too odoo ee piliguga, diayo goolee Godeeyo tou to dee goolai, biame ee sibileiso. ³ Esiga diayo goo hageese nimapoo moodolaiso. Bei, mo goo sabolo osoloso mo Mayo goo ee diba gooleedelega. ⁴ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso. Egeesi ma kulodu goo hagosotei peledobooga, niba to ayo taka ee gooleebigileiso.”

Dio Tei oso sibilei eyo goo taka

“Esiga ayo daga Godeeyo tou bei mooloogolone a nibolo hodobo badebeiso. Goo egeesi maga, ayo goo hagee nimapoo takele. ⁵ Esino a epei odoo a diye di mapoo duso. Esino nima kulodu odoo heeso amapoo takolone, a kapoo diala, doloso koo woosa. ⁶ Esiga ayo takolone, a epei dileiso, dee taka goo ee niyo duloso niba diya ka goholoso. ⁷ Esino ayo tei goo nimapoo ka taka. Ayo niba poogoloso duga, goo oso niba pidileiso. Bei, a duga, nei ayo Dio Tei nimapoo diye dalaiso, yayo niba pidilame. Esino a dilega poogooga, Dio Tei ee nimapoo sibileime.

⁸ Egeesi ma kulodu Dio Tei siboga, yayo mi odoo mapoo goo tokenee eyo goo maga tei goo takalaiso. Osoloso odoo Godeeyo howo woola tekepo

dabalai goo onosee takalaiso. Osoloso Godeeye goo midilei goo eyo bei onosee takalaiso. ⁹ Esiga Dio Tei oso goo tokenee eyo goo maga tei goo takolone, amapoo tei tele pagalai goo ee mi odo dia goo tokenee toowa ka moloso, dee takalaiso. ¹⁰ Osoloso a mo Ma mapoo hagee polo see niyo a agalaime. Goo ogo Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee yilige bigileiso. ¹¹ Osoloso Dio Tei oso Godeeye goo midili goo ee tei goo takolone, mi odo dia goo ee midileiso, dee takalaiso. Bei, mi odo dia wiligi odo Saiteneeyo goo ee olo midiso.

¹² Esiga amapoo goo bei moloso, ayo nimapoo takalai. Esino epedee niyo goo bei egee gooleedalai tebile. Esiga ayo goo egee nimapoo takalaime. ¹³ Esino Dio Tei oso nimapoo siboga, yayo niba tei goo susuga mapoo gilimado dileiso. Yayo eyo goolee takalaime. Esino yayo to ayo takeme du goo ee takomo sileiso. Osoloso hamamee goo ogo peledabalai ee yayo nimapoo eligileiso. ¹⁴ Esiga Dio Tei oso to ayo yimapoo takalai ee see nimapoo takalaiso. Goo egeesi maga yayo mo hu dokodoo poudileiso. ¹⁵ Esiga goo susuga mo Maye toloso hagee molo ee mo. Goo egeesi maga ayo takolone, Dio Tei oso to ayo taka ee nimapoo takalaiso, dee ka taka.”

*Goohele goo oso
goomoga goo tosibileiso*

¹⁶ “Biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime. Esino see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see agalaiso.”

¹⁷ Esiga Yesuwo hamamee dili odo aboso dieso nediliyo egeese takaso, “Yayo imapoo takolone, biame deiyepo badoboso hamamee iyo yo agalaime, doloso see, biame deiyepo poogoloso hamamee iyo yo see ka agalai, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? Osoloso yayo takolone, yo Ama mapoo dia, dee taka goo eyo bei

ee ogoobo? ¹⁸ Osoloso yayo imapoo takolone, biame deiyepo, dee taka goo eyo bei ogoobo? Iba to yayo taka eyo bei medee koo gooleedo,” dee takemeleeso.

¹⁹ Yesuye o hamamee dili odo oso yimapoo woosalo agalame debei goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo takolone, ‘biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime,’ dee taka sabolo osoloso, ‘see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see ka agalai,’ dee taka goo omaga niyo amapoo woosalame ka dabala?

²⁰ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Niba gooholone pisileiso. Esino mi odo ee goomogalaiso. O, tei takoo, niba goohalaiso. Esino goohele goo oso nimapoo goomoga goo tosibileiso. ²¹ Esiga niba medee goolee, soboso holo soomagoo biame omapoo yo dala teliso. Esino yo holo soomagoloso hamamee eyo dala too goo ee boobado bigiliso. Bei, yayo holope soomagoo goo maga diya goomogolone. ²² Esiga niba egeesi masi doso. Bei, niba epedee goohele sabolo doso. Esino a see wedi sibilesos niba agalaiso. Eseega domo omapoo niba diya goomogalaiso. Goomoga goo hagee odo heeso nimaga peedee dalaime. ²³ Biame omapoo niyo goo hee talame amapoo woosalaime. Esino ayo nimapoo tei taka. Niyo ogo goo talame mo hu maga Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso. ²⁴ Esiga niyo daga goo abo talame mo hu maga woosalo egele. Esino epedee hamaga dulone niyo ogo goo talame mo hu maga woosaga, niyo goo egee talaiso. Eseega goomoga goo nimapoo egee molo ee kauwuleiso.”

*Yesuye mi odo dia wiligi
odoo ee dagadi*

²⁵ “Esiga ayo goo susuga hagee takomo silone, wulo wudu takomo sileeso. Esino biame siboga, ayo goo

susuga ee see nimapoo wulo wudu takomo sileime. Esino ayo Mayo goo ee nimapoo woola takomo sileiso. ²⁶ Esiga biame omapoo nibada goo ee ayo Ma mapoo woosalaime. Bei, niyo nibada goo ee mo hu maga Ma mapoo woosamalaiso. ²⁷ Bei, niyo tei tolone, a tei Ma maga simi doloso, a diya goolee sabolo egee do goo maga Maye niba diya sooloo dolone ka badoso. ²⁸ Esiga ayo Maye badeli mi maga mipoo hamapoo simiso. Osoloso see epedee mipoo hagee poogoloso Maye badeli mi mapoo ka wedi poloso,” dee takaso.

²⁹ Esemee o hamamee dili odoosoo yimapoo egeese takaso, “Epedee nayo goo hagee imapoo wulo koo wudu takoo. Esino nayo goo susuga hagee imapoo woola yilige buguso. ³⁰ Esiga iba tei toso, no tei Godee maga simiga. Bei, goo susuga ee no diya gooleedoo. Osoloso odoosoo heeso namapoo woosalame gooleemelee ee ogoloso daga nayo yimapoo nei takeliso,” dee takaso.

³¹ Esemee Yesuye nei egeese takaso, “Niba epedee tei tosomo? ³² Esino niba medee dui. Biame olo sibileiso, osoloso olo simiso, niyo a poogoloso nibada mosopoo kukulo dilei. Esino a mobusomo koo badeli. Bei, mo Maye abolo hodobo badeliso. ³³ Niyo amapoo tei too goo maga nimapoo mesie goo oso malame, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. Niba mipoo hamapoo dala ma kulodu dabalaiso. Esino niba ebilega medee kibiya debee. Bei, mipoo hagosoo kitulugu ee ayo dagadileso ka badoso.”

17

Yesuye o su halo Godee mapoo taka

¹ Yesu to hagee taka koodobuloso, Kei mi ma dokodoo bolone egeese takaso, “Ma, mo biame olo siboso. Esiga Nowolo ayo toowa doloso badeli goo ee odoosoo susuga mapoo

eligi, Nowolo ayo nei nayo toowa doloso badeli goo ee odoosoo susuga mapoo eligilame. ² Bei, odoosoo susuga ee balame nayo Nowolo amapoo kitulugu olo teneeso, see ayo odoosoo nayo amapoo tenee dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame. ³ Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli goo ee, tei Godee hedebe no gooleedalai sabolo, osoloso nayo diye di odoosoo, Yesu Keliso a gooleedalai ee takooso. ⁴ Tou nayo amapoo tenee ee ayo hosudoo maga, ayo mipoo hamapoo badolone, nayo toowa doloso badeli goo ee odoosoo susuga mapoo eligiso. ⁵ Esiga Ma, mipoo hagee moodelega molome, ayo nobolo badolone ayo toowa doloso badebeiso. Esiga goo egee see epedee amapoo tenee.”

Yesuye o hamamee dili odoosoo halo Godee mapoo taka

⁶ “Ma, mipoo hagee ma kuloduga odoosoo nayo amapoo tenee mapoo ayo nee goo olo eligiso. Hagee nee odoosoo, nayo amapoo teneeso. Osoloso diayo nee to mapoo mesimo silesibiliso. ⁷ Esiga goo susuga nayo amapoo tenee ee, namaga siboso doloso diba epedee olo gooleedoosoo. ⁸ Osoloso eligi goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneme, see diayo eligi goo omapoo tei tooso. Osoloso ayo namaga simi goo ee, diba olo gooleedoosoo. Osoloso diba nose nayo a diye di goo mapoo tei tooso.

⁹ Esiga ayo namapoo hagee takoo mi odoosoo halo koo takooso. Esino odoosoo nayo amapoo tenee ee halo namapoo ka taka. Bei, odoosoo hagee nee odoosoo. ¹⁰ Egeesi ma kulodu odoosoo hagee bia ee ibada odoosoo. Diba mo odoosoo osoloso diba nose nee odoosoo oso. Osoloso ayo toowa doloso badeli goo ee dimaga woola yilige bigiliso. ¹¹ Esiga a mipoo hagee poogoo dileiso. Bei, a namapoo olo siboso. Esino mo hamamee dili odoosoo mipoo hamapoo osee dabalaiso.

16:27: Yon 14:21, 23 **16:32:** Mat 26:31, 56
1Yon 5:20 **17:4:** Yon 4:34 **17:5:** Yon 1:1

16:33: Yon 14:27; Loum 5:1; 1Yon 5:4 **17:3:**

Ma, no tei. Nee hu oso kitulugu amapoo tenee oso odo hagee bia medee bamelee, nayo abolo hedebe doloso egee bado egeesee solone, diba nosee dieso hedebe doloso dabalame. ¹² Egeesi ma kulodu ayo dibolo hodobo badolone, nee hu oso kitulugu nayo amapoo tenee goo oso ayo diba medee bameleeso. Esem odo hee osugobe. Esino odo hee Godee maga pileigo dee taka hedebe ono osugobaso, Ma Godee nee to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame.

¹³ Esiga a namapoo olo siboso. Esino a mipoo hamapoo osee badolone, goo hagee ayo namapoo ka taka, goomoga goo amapoo egee molo oso mo hamamee dili odo dima kulodu toowa doloso malame. ¹⁴ Esiga ayo nee to dimapoo olo takaso. Esino mi odo oso diba heigaso. Bei, a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odo doloso koo doso. ¹⁵ Esiga Ma, ayo namapoo hagee takoo, nayo mo hamamee dili odo mi hamaga peegoo gilimado dilame koo takooso. Esino diba Saitenso tokenee peeyaga nayo medee balame ka taka. ¹⁶ Esiga a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odo doloso koo doso. ¹⁷ Nee to ee tei goo. Esiga nayo nee to omaga diba nee odo dalame peegoo pi magee. ¹⁸ Esiga nayo a diye di egeesee solone, ayo diba nosee mipoo hagee ma kulodu diye deeso. ¹⁹ Osoloso ayo diba halo a namapoo teneeso, diba nosee tei nee odo doloso peegoo pi magoloso ka dabalame.”

*Yesuye tei telaga odo halo
Godee mapoo taka*

²⁰ “Esiga ayo hedebe mo hamamee dili odo ee halo namapoo koo takooso. Esino diayo eligi goo ee duloso edebeeyo amapoo tei talai odo sabolosee diba halo ka takooso. ²¹ Osoloso Ma, ayo namapoo to egeesee ka taka. Ayo nobolo hedebe doloso egee bado, egeesee solone nei

nayo abolo hedebe doloso ka badoso. Egeesee solone diba nosee hedebe doloso dabalame ka taka. Osoloso diba nosee ibolo hedebe doloso dabalame ka taka. Egeeseega mi odo oso a tei nayo diye di goo mapoo tei ka talame. ²² Esiga toowa doloso badeli goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneeso, diba dieso hedebe doloso dabalame. Egeesi ma kulodu iba nosee hedebe doloso egeesee ka doso. ²³ Esiga ayo dibolo hodobo badoso, osoloso nayo abolo hodobo badoso. Iyo egee do egeesi masi diba nosee hedebe doloso dabalai a goomogo. Eseege mi odo oso goo egee ogoloso a tei nayo diye di goo ee gooleedalaiso. Osoloso nayo a diya sooloo dolone egee bado, egeesee solone nayo tei telaga odo diya sooloo dolone egee bado goo sabolo mi odo gooleedalaiso.

²⁴ Esiga Ma, tei telaga odo nayo amapoo tenee hagee bia ee ayo badalai mi mapoo abolo hodobo dabalai, a goomogoso. Osoloso toowa doloso badeli goo ee nayo amapoo tenee ee diayo agalai, a goomogo. Mipoo moodelega molome, nayo a sooloo dolone, toowa doloso badeli goo egee nayo amapoo teneeso.

²⁵ Esiga Ma, hedebe no tekepo. Mi odo oso no gooleede. Esino ayo no ka gooleedoo. Osoloso nayo a diye di goo ee tei telaga odo diba olo gooleedooso. ²⁶ Ayo nee goo dimapoo olo yilige buguso, osoloso see yilige bigileiso, nayo a sooloo dolone egee bado goo egeesi masi oso dima kulodu ka malame. Osoloso anosee dibolo hodobo badalame.”

18

*Edebeeyo Yesu too
(Mat 26:47-56; Maka 14:43-50;
Luka 22:47-53)*

¹ Yesuye Godee mapoo taka koodobuloso, see o hamamee dili odo sabolo Kidilon howo tolobo dalo diso. Osoloso mi omapoo olipi

segei homolee meleeso. Esemé Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo gadiso.

² Egeesi ma kulodu Yudas, Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo onosee homolee ee yo gooleedoo. Bei, biame abo mapoo Yesuye o hamamee dili odoo sabolo omapoo dilesó mooloo-goodeliso. ³ Esiga Yudaseeye Loum ha teli odoo mooloogoodoo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo gili-mado simiso. Tei moso gidebeli odoo hagee bia ee tei moso eyo wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso ka diye di. Diayo sibulone keme sabolo, egime sabolo, osoloso ha teli bi tolosó sibilesó peledabaso.

⁴ Esemé Yesuye goo susuga yimapoo peledabalai ee yo olo gooleedoloso malalo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Niba odoo ogu esiamo silala?” diso.

⁵ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” diso. Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee esiamo silo odoo ee aso,” diso. Epedee egeesee semelee mapoo Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudas yinosee omapoo dibolo hodobo tebidiso. ⁶ Esemé Yesuye dimapoo takolone, odoo egee aso, dee taka duloso diba badayo dilesó miyomoo misigedibaso.

⁷ Esemé Yesuye see tobu dimapoo egeesee woosaso, “Niba odoo ogu esiamo silala?” Esemé see diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” dee takaso.

⁸ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Odoo egee aso doloso ayo nimapoo olo takaso. Esiga niyo tei a esiamo silesiboga, odoo abolo hagee silesibo diba nosee diye dalai tekepo.” ⁹ Esiga goo hagoso egeesee peledabaso. Bei, Yesuye daga o hamamee dili odoo sabolo silesibulone taka to sabolo

tebilame. Bei, yayo egeesee ka taka, “Ma, odoo nayo amapoo tenee ee ayo diba medee bameleeso, odoo hee peegoo osugobebe,” dee takaso.

¹⁰ Esemé Saimon-Pitaye o kaiya tadoloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee Malakuseeyo dulu deedee dokolo ee kobuguso.

¹¹ Esemé Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Nee kaiya egee o moso mapoo toose. Maye dala amapoo tenelame egee molo, ayo talai tekepo,” dee takaso.

¹² Esemé Loum ha teli odoo mooloogoodoo toowa sabolo, osoloso dia wiligi odoo taba sabolo, osoloso Yu odoo dia tei moso gidebeli odoo oso Yesu tolosó dee tiaso.

¹³ Osoloso diayo yo Kayapaseeyo nalobo Anas mapoo ido diso. Kayapas hagoso dugó omapoo tei moso wiligi odoo toboloso badebeiso.

¹⁴ Kayapas hedebe hagoso daga Yesuwo goo maga Yu odoo dia wiligi odoo mapoo takolone, “Odoo hedebeso odoo susuga ee halo talai tekepo,” dee ka taka.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Mat 26:69-70; Maka 14:66-68; Luka 22:54-57)

¹⁵ Edebeeyo Yesu tolosó ido dime, Saimon-Pita dio osoloso Yesu o hamamee dili odoo hee dio hamamee diso. Esino tei moso wiligi odoo taba oso odoo Pitabolo di ee* yo olo gooleedooso. Esemé yayo Yesuye di hamamee deedee dilesó, tei moso wiligi odoo taba eyo moso* beele ee ma kulodu gadiso. ¹⁶ Esino Pita yo beele osulu miyopoo tebidiso. Esemé odoo Pitabolo simi oso see osulu miyopoo wedi dilesó, sobo osulu gibadeli mapoo takoloso, Pita kulodu ido diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso Pita ogoloso yimapoo egeesee woosaso, “No nosee, Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” dee takaso. Esemé Pitaye

18:9: Yon 17:12 **18:11:** Mat 26:39 **18:14:** Yon 11:49-51 * **18:15:** Odoo Pitabolo di ee Yonee. * **18:15:** tei moso wiligi odoo taba eyo moso hagee Anaseeyo moso. Daga yayo tei moso wiligi odoo toboloso badoboome, see hamamee Kayapaseeye o debi tooso. Esino edebeeyo takolone, Anas yo tei moso eyo wiligi odoo taba doloso osee takeliso.

nei egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

¹⁸ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo abo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo diba diya kekeisime, dou toloso dou halagameleeso. Esemé Pita yinosee dileso dibolo hodobo tobudulone dou hameleeso.

*Tei moso wiligi odoo taba oso
Yesu mapoo woosa*

*(Mat 26:59-66; Maka 14:55-64;
Luka 22:66-71)*

¹⁹ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba oso Yesu yayo eligi goo sabolo, osoloso o hamamee dili odoo dia goo ee yimapoo woosaso.

²⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoosusuga eyo howo woola ayo goo susuga hagee takomo sileeso. Osoloso ayo ibada howo gisili moso mapoo osoloso tei moso ma kulodu peleso odoo mapoo eligimo siliso. Bei, Yu odoo susuga oso sibilesosomapoo mooloogoo deliso. Egeesi ma kulodu ayo goo hee mada takele. ²¹ Esiga bei kasi maga nayo amapoo ka woosowala? Nayo odoo ayo eligime du mapoo woose. Bei, to ayo taka ee, diba gooleedooga.”

²² Yesuye goo hagee takeme, tei moso gibadeli odoo hee koola omapoo tebidi oso Yesuwo mudu mapoo kobugulone egeesee takaso, “Nayo ibada tei moso wiligi odoo taba mapoo to nei egeesee takalai tekeponee,” diso.

²³ Esemé Yesuye odoo yo kobugu mapoo nei egeesee takaso, “To ayo taka ee ma kulodu to tokenee hee taka daga, nayo goo egee woola odoo susuga hamapoo yebigi. Esino ayo tei goo takano, bei kasalame nayo a ka kobuguwo?” dee takaso. ²⁴ Esemé Yesu o dee tia sabolo osee tobudume, Anaseeye tei moso wiligi odoo taba Kayapas mapoo ido diye diso.

*Pitaye Yesuwo goo see tobu gagadi
(Mat 26:71-75; Maka 14:69-72;
Luka 22:58-62)*

²⁵ Saimon-Pita dou holone osee tobudume, odoo aboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesu o hamamee dili odoo hee nosomo?” diso. Esemé Pitaye egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²⁶ Esemé tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee omapoo tebidiso, yo odoo Pitaye dulu kobugu sabolo soosoo hedebe. Osoloso yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Ayo no Yesubolo olipi segei homolee ma kulodu sileeme egeiso,” diso. ²⁷ Esemé Pitaye see tobu egeesee takaso, “Odooegee asonee,” diso. Esemé epedee omapoo kolokolo takaso.

*Yesu Paillet mapoo ido di
(Mat 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5;
Luka 23:1-5)*

²⁸ Gesikolodee Yu odoo dia wiligi odoo oso Yesu Kayapaseeyo moso abaga see Loum gamalee odoo Paillet mapoo ido diso. Esino diba moso ee ma kulodu gadilega peegoo debeiso. Bei, diba goomegele, diayo Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga goo oso diba subugo kauwe dolone Gababia wo nelega peegeeyaga.* ²⁹ Esemé Paillet peegoo dileso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Odoohagoso goo kasi moodoowo, esiga niyo yo hamapoo ka ido simiyo?” dee takaso.

³⁰ Esemé diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoohagee goo hee tele diepi, iyo yo namapoo ido sibile pegeliyo,” diso.

³¹ Esemé Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo ido dileso nibada tei magoo sabolo tebilame o goo midi,” dee takaso.

Esemé Yu odoo dia wiligi odoo oso nei egeesee takaso, “Iyo yo wooloomalai goomogo. Esino iyo odoo wooloomalai Loum gamalee

18:27: Yon 13:38 * **18:28:** Yu odoo dia tei magoo oso egeesee takooso, “Yu odoo oso Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga, yo subugo kauwe badalaiso.” **18:31:** Yon 19:6-7 **18:32:** Yon 3:14; 12:33

odooso imapoo kitulugu tenele,”
³² Esiga goo hagoso olo peledabaso, Yesuye eyo talai goo ee takomo silee sabolo tebilame.

³³ Yayo egeesee taka duloso Paillet yo see moso kulodu gadilesu badolone, Yesu idoloso yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odo dia wiligi odo taba nosomo?” dee takaso.

³⁴ Esememe Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo egee woosa ee no goolee takala, o, odo heeso mo goo ee namapoo takaga ka takala?” diso.

³⁵ Esememe Pailleteeye nei egeesee takaso, “Hagee mo goonee. Bei, a Yu odoonee. Teiyo? Esino nee odo sabolo, osoloso tei moso wiligi odo tebisa oso no amapoo ido simiso. Esiga no goo kasi moodoowo?”

³⁶ Esememe Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso. Egeesi ma kulodu ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamapoo meli diepi, Yu odooso a teyaga, mo tou teli odooso a galalo biligeliyo. Esino ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso,” dee takaso.

³⁷ Esememe Pailleteeye see egeesee takaso, “Esiga no tei wiligi odo. Teiyo, ha?” diso.

Esememe Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo takolone, a tei wiligi odo, dee takemeni, ee tei taka. A mipoo hamapoo soomagooso, ayo odo mapoo tei goodee takomo silame. Esiga edebeeyo tei goo ma kulodu dogo, diba mo to dulone ka doso.”

³⁸ Esememe Pailleteeye nei egeesee takaso, “Tei goo ee ogoobo?” diso.

Pailleteeye Yesu wooloomalame kitulugu tenee

(Mat 27:15-31; Maka 15:6-20; Luka 23:13-25)

Paillet see peegoo gadilesu to budulone Yu odo dia wiligi odo tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo odo hamapoo goo hee koo ogo.

³⁹ Esino ayo nibada adaga dia goo ee dodolone, niyo Gababia wo ne biame mapoo, ayo odo hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga ayo Yu odo nibada wiligi odo hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?” dee takaso.

⁴⁰ Esememe diayo toso neligidi nei egeesee takaso, “Haye, odo egee peegoo tamagalai, iba koo goomogo. Esino nayo Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso. Esino Balabas hagoso Loum odo dia wiligi odo tebisa mapoo ha temeleso.

19

¹ Osoloso Pailleteeye o ha teli odo mapoo takolone, Yesu toloso we tiso weeye, diso.

² Esememe diayo yo wooloso we ti sidoloso, o wiligi mapoo mediso, osoloso wiligi odo tebisa oso kali dugo bige sage yimapoo kadiso.

³ Osoloso diayo yo manolone yimapoo takolone, “Yu odo dia wiligi odo taba, iyo nee hu dokodoo poudoso,” dolone o mudu mapoo kobugu demeleeso.

⁴ Esememe Pailleteeye see o moso kuloduga peegoo gadilesu to budulone odo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Niso be, ayo Yesu nimapoo ido sibileiso, ayo yimapoo goo hee egele poogoo goo nimapoo ee eligileiya,” dee takaso.

⁵ Yayo egeesee takeme, Yesu we ti sidoo o wiligi mapoo mediloso dugo bige sage ka sabolo peegoo gasimiso. Esememe Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso ege, odo hagoso,” diso.

⁶ Esememe epedee omapoo tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso tei moso gidebeli odo oso yo ogoloso toso neligidi egeesee takaso, “Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleso.

Esememe Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso

enigilame ido di. Bei, ayo yimapoo goo hee koo ogo,” diso.

⁷ Esemе Yu odoо dia wiligi odoо tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee takooso, yo talai tekepo. Bei, yayo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takeliso,” diso.

⁸⁻⁹ Esino Pailет goo hagee duloso diya obulone, see moso kulodu gadilesо tobudulone, Yesu mapoo egeesee takaso, “No odoо ogu bi-ayo?” dee takaso. Esemе Yesuye Paileteeye taka to eyo su nei takele.

¹⁰ Esemе Paileteeye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei takele poogoosoba? Bei, no gooledeleyo, ayo no peegoo tamagee dee takalai, osoloso no homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige dee takalai, amapoo kitulugu moloso?” dee takaso.

¹¹ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Kitulugu epedee namapoo egee molo ee no goolee tele. Esino kitulugu hagee Godeeye namapoo ka tenee. Esiga odoо a tolosо namapoo tenee eyo goo tokenee oso nee goo tokenee ee dagadilesо ka moloso,” diso.

¹² Paileteeye to hagee duloso, Yesu peegoo tamagalai yo goomogaso. Esino Yu odoо dia wiligi odoо tebisa oso to neligidi egeesee takaso, “Odoо agayo eyo nediliyo takolone yo wiligi odoо, dee takomo siloga, yo Loum wiligi odoо Sisa mapoo ha toso. Osoloso nayo odoо hagee peegoo tamagooga, no Sisayo odoonee,” dee takaga meleeso.

¹³ Paileteeye to hagee duloso, Yesu peegoo ido sibilesо, yo goo midili odoо oso bili mapoo biaso. Bili mi egee takolone, yopoo mi, deliso. Osoloso Hibulu toso takolone, Gabata, deliso. ¹⁴ Esiga goo hagee diayo Gababia wo nali sadee ee ma kulodu dia hasali biame ee mopoodoo dalai biame mapoo ka peledaba. Epedee omapoo osoko howo olo oo

domo talai koola tabaso. Esemе Paileteeye Yu odoо mapoo egeesee takaso, “Niso ege. Nibada wiligi odoо hagoso,” dee takaso.

¹⁵ Esemе diayo toso neligidi egeesee takaso, “Yo wooloome. Yo wooloome. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleeso.

Esemе Paileteeye dimapoo egeesee takaso, “Niba goomogoso, ayo nibada wiligi odoо ee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilei?” dee takaso.

Esemе tei moso wiligi odoо tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada wiligi odoо hedebe Sisaso, odoо hee me,” diso.

¹⁶ Esemе Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame, Paileteeye yo dimapoo teneeso. Esemе o ha teli odoо oso Yesu tolosо ido diso.

Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga

(Mat 27:32-44; Maka 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Ha teli odoо oso Yesu tolosо ido dulone, o homo bulubo magoo ee eyo eimaloso mi hee eyo hu wiligi ki mi deli mapoo ido diso. Mi hagee Hibulu toso takolone Golgota deli. ¹⁸ Osoloso mi omapoo diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso odoо bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoо hee Yesuwo deede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

¹⁹ Osoloso Paileteeye o odoо mapoo takolone, to hogugiye dee takeme, diayo to hageesee hoguguloso Yesuwo oo poogoo ma dokodooga kalamaso,

“Yesu Nasalet odoо, Yu odoо dia wiligi odoо taba.”

²⁰ Esiga to hogugu hagee Yu odoо dia to sabolo, osoloso Loum odoо dia to sabolo, osoloso Guliki odoо dia to oso hogugu. Esiga odoо

susuga to hogugu egee ogoloso hesigaso. Bei, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga mi ee Yelusalem maga haga hoogoonee. ²¹ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso sibilesa Paillet mapoo egeese takaso, "Nayo to hogugulone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba doloso na hogugi. Esino hageese hogugi, 'Odoo hagoso takolone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba, dee takomo siliso,' dee," dee takaso.

²² Esem Pailteeye nei dimapoo egeese takaso, "To ayo hogugu hagee osee hogugu malaiso," dee takaso.

²³ Ha teli odoo bakadio bakadio di oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso, o dugo diesono domo puloso tooso. Osoloso o sedi sage edebeeyo dusele poo-goo sabolo diayo tooso. ²⁴ Osoloso ha teli odoo dieso nei takoo nei takoo dolone egeese takaso, "Iba dugo hagee wulo domo na didamo. Esino dugo hagee odoo agayo toowa beleso yoso dasigeli hee dasigalo ogomo," diso. Osoloso goo hagoso olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeese takooso, "Diayo mo dugo diesono puloso tooso.

Osoloso mo dugo sage ee talame yoso dasigeli hee dasigaso," diso.

Esiga ha teli odoo oso goo egee moodooso.

²⁵ Egeese somolome, Yesuwo owee sabolo, osoloso oweeyo omolo sabolo, osoloso Kolopaseeyo osobo Meli sabolo, osoloso Meli-Magadalin oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome, koola omaga tebisamolone balaga meleeso. ²⁶ Esem Yesuye owee sabolo osoloso o hamamee dili odoo yayo diya gweli diba koola mapoo

tebisamolome ogoloso owee mapoo egeese takaso, "Mo wee, odoo hagee nowoloso," dee takaso. ²⁷ Osoloso see o hamamee dili odoo hedebe omapoo egeese takaso, "No ege, noowee hagoso," diso. Biame domo omaga Yesuwo hamamee dili odoo hagoso o moso mapoo Meli ido dileso medee bameleeso.

Yesuye ta
(*Mat 27:45-56; Maka 15:33-41; Luka 23:44-49*)

²⁸ Esiga goo hagoso dileso koodobume, tou susuga Godeeye Yesu mapoo tenee ee yayo olo hosudooso doloso gooleedooso. Egeeseelone Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame egeese takaso, "A howo na poogoo," diso. ²⁹ Mi omapoo wain i koo hadali* katolo mapoo keeso ee magoo meleeso. Esem odoo heeso homo sage toloso su mapoo dugo tialogoloso, wain i omapoo olugu doloso yayo nalame, Yesuwo maga mapoo heligiso. ³⁰ Esem Yesuye wain i egee olo naloso egeese takaso, "Goo susuga olo hosudooso," dee takaso. Osoloso oo goobodo buloso taso.

³¹ Esiga biame egee Yu odooso hasali biame ee mopoodoo deli biame oso. Esino dia hasali biame egee goo diya toowa. Bei, Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu hasali biame egee meleeso.* Goo egeesi maga Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso dia hasali biame mapoo odoo ta eyo kou ee homo bulubo magoo ma dokodoo osee malai, diba goomegele. Esiga diayo Paillet mapoo egeese takaso, "Odoo homo bulubo magoo ma dokodoo egee molo saga wedilame, dibada homo gebisa poogoloso, dia kou miyomoo tomeilesa peegoo todi," dee

19:24: Psa 22:18 **19:25:** Mat 27:55-56 **19:26:** Yon 13:23 **19:28:** Psa 22:15 **19:29:** Psa 69:21 * **19:29:** wain i koo hadali - bi mauwe odoo sabolo osoloso ha teli odoo oso wain i koo hadali naliso, howo nala pegelega pagalame. **19:31:** Deut 21:22-23 * **19:31:** Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu, diayo Tasdee biame gesi mapoo Gababia wo naliso.

takaso. ³² Esemé ha teli odoó oso díleso odoó hee Yesuwo dee deedeé dokolo eniga eyo homo gebisa poo-gooso. Osoloso see odoó hee Yesuwo dee dobusu dokolo eniga eyo homo onosee gebisa poogooso. ³³ Esino di-ayo sibíleso egeino, Yesu olo taneme, o homo gebisa pegele. ³⁴ Esino ha teli odoó heeso o molo toloso Yesuwo ho hodio mapoo guso. Esemé haga booloogelega, sawo sabolo osoloso howo sabolo moloso gu omaga sooso.

³⁵ Esiga goo hagoso peledaba egei odoó* oso goo hamaga tei goo takaso. Osoloso yo gooleedoo, yo tei goo takeli. Egeesi ma kulodu goo yayo taka hamapoo niyo tei talame ka taka.

³⁶ Esiga goo hagoso tei peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeeseé takooso, “O ki hee gebisa pagalaime,” dee takooso.

³⁷ Osoloso Godeeyo to hogugu heeso see egeeseé takooso, “Edebeeyo odoó dieso moloso gu mapoo balaga malaiso,” dee takooso.

Yesu mi doosoo
(*Mat 27:57-61; Maka 15:42-47; Luka 23:50-56*)

³⁸ Osoloso hamamee, odoó hee Alimatiya mi mapoo badeli, o hu Yosep, yayo Yesuwo kou talame Pailét mapoo díleso woosaso. Yosep hagee Yesu o hamamee dili odoó hee yoso. Esino yo Yu odoó dia wiligi odoó tebisa ee bolo obulone, mada Yesuye di hamamee díliso. Esemé Pailéteeye yimapoo kitulugu teneeso, yayo Yesuwo kou talame. Esemé Yosepeeye díleso Yesuwo kou ee homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeíleso peegoo todiso. ³⁹ Esemé Nikodimaseeye yo pidimo díso. Nikodimas hagee daga gesi Yesu agalame di odoó oso. Yayo sisi-gageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame todiso. Sisigageli

bi medee tekepo hagoso hegi ee 30 kilo egeesi masi. ⁴⁰ Osoloso odoó bakadio oso Yesuwo kou toloso, Yu odooso odoó toga mi dooseli goo ee dodolone, sisi-gageli bi medee tekepo oso Yesuwo kou mapoo hediloso dugo semeso tiegisaso. ⁴¹ Egeesi ma kulodu Yesu homo bulubo magoo ma dokodoó eniga mi eyo koola omapoo homolee meleeso. Homolee ee ma kulodu bi dia yo ou poogoo mapoo daga odoó tayo kou magele poogoo meleeso. ⁴² Esiga dia hasali biame bei mooloogalai koola too-boome, diayo Yesuwo kou toloso saga yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Bei, yo ou poogoo egee haga hoogooneega.

20

Bi mosoowe molo egei
(*Mat 28:1-8; Maka 16:1-8; Luka 24:1-12*)

¹ Sadee toowa gesikolo mi hadobílega molome, Meli-Magadalíneeye Yesuwo bi agalame díso. Yayo sibíleso egeino, yo toowaso wulu ou kisi ee peegoo bidigamo díleso molome egeiso. ² Esemé Meliye see hoguo díleso Saimon-Pita díso osoloso Yesuwo hamamee dili odoó yayo diya gweli mapoo egeeseé takaso, “Lodeeyo kou peegoo todina. Osoloso diayo o kou todíleso magoo mi ee, iba gooleedele,” dee takaso.

³ Esemé Pita díso osoloso o hamamee dili odoó hee egee díso bi mapoo agalame díso. ⁴ Díba hoguo diyadaga molome, o hamamee dili odoó heeso Pita dagadíleso bi mapoo peledabaso. ⁵ Osoloso yo gauwuloso yo ou poogoo ma kulodu keeseé egeino, hedebe dugo seme Yesuwo kou tiegisa ono molome egeiso. Esino yo yo ou poogoo ma kulodu gadile. ⁶ Esemé Saimon-Pitaye hamamee sibíleso peledoboloso, yo ou poogoo ma kulodu gadíleso egeino, dugo Yesuwo kou tiadoo hedebe ono omapoo molome egeiso.

^{19:35:} Yon 21:24 * ^{19:35:} Odoó hagee Yonee Zec 12:10; Yili 1:7 ^{19:39:} Yon 3:1-2

^{19:36:} Psa 34:20; Exo 12:46; Num 9:12 ^{19:37:}

⁷ Osoloso dugo Yesuwo wiligi tiadoo ee medee tiadoloso obusomo peegoo magoo molome egeiso. ⁸ Esemee o hamamee dili odoo hee bi mapoo daga malalo peledaba oso yo ou poogoo ma kulodu gadiso. Yo gadilesa goo hagee ogoloso tei tooso. ⁹ Egeesi ma kulodu Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, yo ta maga hogaduloso gie badalaise, dee taka goo eyo bei ee, diba medee kibiya gooledelega osee debeiso. ¹⁰ Osoloso o bakadio see mosopoo wedi diso.

*Yesuye Meli-Magadalin
mapoo peledaba*

(Mat 28:9-10; Maka 16:9-11)

¹¹⁻¹² Esino Meli-Magadalin bi ma peegoo tobudulone pusumeleeso. Yo omapoo pusulone gauwuloso, yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, Godeeyo momaiye bakadio dugo heliye kalagaloso doboome egeiso. Momaiye heeso Yesuwo wiligi poogoo dokolo buo, osoloso heeso kai poogoo dokolo buo doloso doboome egeiso.

¹³ Esemee momaiye bakadio oso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pusumalala?” dee takaso.

Esemee Meliye dimapoo egeesee takaso, “Diayo mo Lodeeyo kou ee peegoo todina. Esino diayo o kou magoo ee a gooledele,” diso. ¹⁴ Meliye to egeesee takoloso bidi toboloso keesee egeino, Yesu tobudo egeiso. Esino yayo goolee, Yesu odoo hee gooleeso.

¹⁵ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pusumalala? Osoloso no odoo ogu esiamo silala?” dee takaso.

Esemee Meliye goolee yo homolee mapoo tou teli odoo oso bele dolone yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo Yesuwo kou peegoo todilesa ka magoo daga, mi egee amapoo takee.

Eseega ayo dilesa o kou egee ka taliya,” dee takaso.

¹⁶ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Meli,” diso.

Esemee Meliye bidi toboloso yimapoo Hibulu toso egeesee takaso, “Laboni.” To hageeyo bei ee eligili odoo dolone ka takooso.

¹⁷ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “A nayo na gide. Bei, a mo Ma mapoo wedi pele. Esino nayo dilesa mo hamamee dili odoo mapoo takee, ‘A mo Ma Godee mapoo palame ka seeso. Ma Godee hedebe onosee dibada Godee osoloso nibada Godee,’ dee takee,” diso.

¹⁸ Esemee Meli-Magadalinsee see wedi sibilesa Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu olo egeiso,” diso. Osoloso goo susuga Yesuye yimapoo taka ee see yayo dimapoo takaso.

*Yesuye o hamamee dili odoo
mapoo peledaba*

*(Mat 28:16-20; Maka 16:14-18;
Luka 24:36-49)*

¹⁹ Sadee toowa habe omapoo Yesu o hamamee dili odoo oso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, hodobo mooloogoo doloso moso osulu medee kisigaloso debeiso. Esemee omapoo Yesuye sibilesa peledoboloso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” dee takaso. ²⁰ Yayo to egeesee takoloso tobudulone, o dee boowo sabolo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee dimapoo eligiso. Esemee Yesu o hamamee dili odooso yo ogoloso diya goomogaso.

²¹ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee. Esiga Maye a diye diga, ayo niba nose diye deeso,” dee takaso. ²² Yesuye goo hagee takoloso see dimapoo magaso hologoo nilone egeesee takaso, “Niba Dio Tei te,” diso. ²³ Osoloso see dimapoo egeesee takaso, “Niyo

odoo heeyo goo tokenee boobado buguga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileiso. Esino niyo odoo heeyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, odoo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime,” dee takaso.

Tomaseeye Yesu ogoloso tei too

²⁴ Esino Yesu o hamamee dili odoo hee Tomas, o hu hee Didimas* deli, yo Yesuye o hamamee dili odoo mapoo dileso peledaba biame mapoo yo omapoo badele. ²⁵ Esem Yesu o hamamee dili odoo oso yimapoo egeesee takaso, “Iba Lodee olo egeiso,” dee takaga meleeso. Esino Tomaseeye dimapoo egeesee takaso, “A niyo egee takoo duloso epedee tei talaime. Esino a mawo o dee boowo ogoloso mo dee woluguso omapoo sigo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee ogo doloso mo deeso omapoo sigoga, a tei ka talai,” dee takaso.

²⁶ Osoloso sadee hedebe poogoloso hamamee, Yesu o hamamee dili odoo oso moso hedebe mapoo mooloogoo doloso debeiso. Biame omapoo Tomas yinosee dibolo hodobo omapoo badebeiso. Esino diba osulu susuga kisigaloso doboome, Yesuye diayo debei domo mapoo peledoboloso tobudulone egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” diso. ²⁷ Osoloso tobudulone Tomas mapoo egeesee takaso, “Nee dee wolugu oso mo dee boowo hamapoo sigolo ege. Osoloso mo ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo mapoo nee deeso sige. No goo haga na egege, esino amapoo tei te,” dee takaso.

²⁸ Esem Tomaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo Lodee osoloso mo Godee,” diso.

²⁹ Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a egeiga, amapoo tei ka toso. Esino edebeeyo a egelega poogoloso wulo amapoo tei toga,

Godeeye nei dimapoo diya goomogalaiso,” dee takaso.

Yoneeye to booka hamapoo hogugu goo eyo bei

³⁰ Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia howo woola goo toowa opusomo di abo hee moodoogamo siliso. Esino goo egee booka hagee ma kulodu hogugule. ³¹ Esino to hagee hoguguso, niyo Yesu yo tei Kelisodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso niyo yo tei Godeeyo Owolodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso yimapoo tei too goo maga gie badeli ka talame.

21

Yesuye Gelili abei mapoo o hamamee dili odoo mapoo peledaba

¹ Osoloso see hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Gelili abei* palaga mapoo doboome, yayo omapoo peledabaso. Goo hagoso egeesee peledabaso.

² Biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo hagee biaso hodobo debeiso. Saimon-Pita, osoloso Tomas (o hu hee Didimas), osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Kana mapoo badeli odoo hee Nataniyol, osoloso Sebediyo owolo bakadio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo bakadio omapoo debeiso. ³ Esem Saimon-Pitaye o odoo mapoo egeesee takaso, “A pei olugulei dia,” diso. Esem odoo aboso egeesee takaso, “Iba nobolo hodobo siba,” dee takaso. Esem diba du mapoo hodobo tebisaso. Esino diba gesi di kobumo sileeno, di hedebe gile.

⁴ Egeeseelone gesikolodee Yesuye abei palaga mapoo tobudume egeiso. Esino Yesu o hamamee dili odoo du ma kulodu tebisamolone Yesu ogoloso, diayo goolee yo odoo hee gooleeso. ⁵ Esem Yesuye abei palaga maga tobudulone dimapoo egeesee

* **20:24:** Didimas hu eyo bei ee biame hedebe mapoo bakadio soomagoo dolone ka takooso. **20:29:**

1Pita 1:8 **20:31:** Yon 3:15; Loum 1:17; 1Yon 5:13 * **21:1:** Gelili abei eyo hu hee ee Taibiliyes. **21:3:** Luka 5:4-7

idagaso, “Emegei, niba di giliga-somo?” diso. Esem diayo nei egeese takaso, “Haye, iba di hedebe gile,” dee takaso.

⁶ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Nibada pei toloso see deede dokolo mapoo olugi, egeeseega niba di giligileiso,” diso. Esem diba Yesuwo to duloso goo egeesi moodooso. Esem di bei dia pei ma kulodu galagadiso. Esem diayo dia pei pouduloso du ma kulodu magalai tebile poogooso.

⁷ Esem Yesu o hamamee dili odoo hee yayo diya gweli oso Pita mapoo egeese takaso, “Egee yo Lodeedo,” diso. Pitaye to egeese taka duloso o dugo tigamagoo see kaloso Yesu mapoo tabuo dilame howomoo bologobuguso. ⁸ Esino Yesu o hamamee dili odoo aboso du sumo dulone, dia pei ee di sabolo howo kulo-mooga abei pee mapoo gisibamo diso. Bei, diayo pei olugu omaga widi pee ee haga hoogoonee, wulo 100 mita egeesi. ⁹ Osoloso diba sibilesa dia du gimagoloso mubi mapoo daboogoloso egeino, dou hoo mapoo di sabolo wo sabolo si molome egeiso.

¹⁰ Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Di niyo epedee giliga egee abo hamapoo tosibe,” dee takaso.

¹¹ Esem Saimon-Pitaye du ma kulodu daboogoloso pei di sabolo widi pee mapoo gisibamo dileso booboose mapoo gisubu magooso. Pei ee ma kulodu di toowa bei, 153 egeesi molome egeiso. Esino pei ma kulodu di bei galaga dino dia pei tologo bigile. ¹² Esem Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba nei nalame sibadee,” diso. Esino Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo heeso Yesu mapoo takolone, “no odoo ogumo?” dee takele. Bei, diba olo gooleedo, yo tei Lodee. ¹³ Esem Yesuye di sabolo wo sabolo toloso dimapoo teneeso.

¹⁴ Esiga Yesu ta maga hogaduloso hamamee, o hamamee dili odoo mapoo peledaba hagoso bakadio hedebe diso.

Yesu dio Pita dio

¹⁵ Osoloso diba nei naloso koodobuloso, Yesuye Saimon-Pita mapoo egeese takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a gweli oso odoo hagee biaso a gweli ee dagadusomo?” dee takaso.

Esem Pitaye nei egeese takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no gooleedo,” diso.

Esem Yesuye nei yimapoo egeese takaso, “Mo sipi be ee nayo medee poopomelee,” dee takaso.

¹⁶ Osoloso Yesuye see tobu egeese takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo bado-somo?” diso.

Esem yayo nei Yesu mapoo egeese takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedo,” dee takaso.

Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Mo sipi be nayo medee bamelee,” diso.

¹⁷ Osoloso see bakadio hedebe di mapoo Saimon-Pita mapoo egeese takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo bado-somo?” dee takaso.

Esem Pita to hedebe hagonosee Yesuye bakadio hedebe di taka ee duloso diya goheleso. Esiga yayo nei egeese takaso, “Lodee, goo susuga no gooleedooso. Osoloso ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedooso,” diso.

Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “Mo sipi be nayo medee poopomelee. ¹⁸ Esiga ayo namapoo tei taka. No gie kauwa mapoo bi medee mopoodoo doloso no goomoga mi mapoo diliso. Esino no adaga poloso badoga, odoo heeso nee dee mapoo tiso bagagoloso, no mi nayo goweli mapoo gisibado

21:7: Yon 13:23; Mat 14:29

21:11: Luka 5:6

21:14: Yon 20:19, 26

21:16: Diye 20:28

21:19: Mat 16:24-25; 2Pita 1:14

dileiso.” ¹⁹ Yesuye Pita mapoo taka hagee, Pitaye dooboo kasee talai goo ee taka. Esiga Pitaye ta maga Godeeyo hu dokodoo poudileiso. Osoloso Yesuye yimapoo mapoo egeesee takaso, “No a deedee,” diso.

²⁰ Esem Pitaye bidi toboloso egeino, o hamamee dili odoo Yesuye diya gweli oso dima miligiy-opooga sibume egeiso. Yesuwo hamamee dili odoo hagee biaso daga o hamamee dili odoo sabolo nei nolone dobolone, Yesu mapoo bouwa melee oso, yimapoo egeesee ka woosa, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee taka odoo ee hagoso. ²¹ Esem odoo ogoso dima hamamee simi ee ogoloso, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo hamapoo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

²² Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee. No wulo a deedee,” dee takaso. ²³ Esem Yesu o hamamee dili odoo egee talaima, dee taka goo ee tei telaga odoo abo mapoo dudobuguso. Esino Yesuye takolone odoo egee talaima, dee takele. Yo wulo egeesee taka, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesa yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yesu o hamamee dili odoo hagoso goo susuga yayo egei ee booka hamapoo hoguguso. Iba gooleedooso, goo susuga yayo hogugu ee tei goo.

²⁵ Esiga Yesuye goo hagee sabolo osoloso goo abo sabolo olo moodooso. Esino goo susuga egee booka hamapoo hogugule. Esino goo susuga egee booka abo mapoo hogugu diepi, mipoo hamapoo booka bei meliyo. Egeeseelone booka magalai debi me meliyo.

Diye Di Odo

Diye di odo booka goo eyo bei

Lukaye daga malalo o booka mapoo to tekepo Yesu Kelisowo goo hoguguloso, see Diye di odo booka hagee hoguguso.

Odo Luka yo daga melesenee neli odo badolone, o odo Poloye Godeeyo to takomo sileeme, yibolo sileeso.

Booka hagoso Yesuye toloso see hogabuloso kei mi ma dokodoo polome, hamamee sosee bei mooloo-goo goo ee takooso. Diye di odo booka hageeyo kuloduga taka goo ee dugo 30 egeesi ee ma kulodu sibulone peledoboomo simiso.

Esiga sapta 1 abaga dino sapta 7 omaga takooso, daga malalo Yelusalem mapoo to tekepo Yu odoowe dibusomo toloso debei goo ee. Esino sapta 8 abaga dino sapta 12 omaga takooso, to tekepo Yu odo abo Yelusalem peegoo debeli odo mapoo takomo di goo ee. Osoloso see sapta 10 maga takooso, Yu odoonee oso daga malalo to tekepo duloso tei too goo ee. Osoloso hamamee sapta 13 abaga dino hoo poogoo maga takooso, Poloye mi opusomo opusomo di susuga mapoo Yu odo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo dimapoo to tekepo takomo di goo ee.

Lukaye Diye di odo booka hageeyo kulodu hogugu goo toowa bakadio hagoso. Malalo goo hagoso. To tekepo hagee mi opusomo opusomo di mapoo debeli odo susuga dibada. Bei, Godeeyo to tekepo tenee hagee hedebe Yu odo mapoo tenele. Haye, Yu odoonee diba nose to tekepo dimapoo teneeso.

Osoloso goo hee hagoso. Diye di odo booka oso daga malalo Dio Tei oso tei telaga odo mapoo meledaba goo ee eligiso. Osoloso omaga bei

mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo Dio Tei oso tei telaga odo susuga pidilone kitulugu ka ten-emoloso.

Yesu kei mi ma dokodoo ido pala goo

¹⁻² Tiyopoles emegei,

Ayo daga namapoo booka hoguguloso tenee omapoo, Yesuye goo tomo sili sabolo yayo eligi goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido palai goo sabolo hoguguso. Osoloso yo kei mi mapoo ido pelega badolone, Dio Tei oso kitulugu maga diye di odo yayo gilimadoo odo dimapoo kokodo takaso. ³ Osoloso Yesu toloso midoo maga hogabuloso biame 40 eyo kulodu yayo tei hogabia goo ee diayo ogoloso tei talame yayo silone, o hamamee dili odo mapoo peledoboo demeleso. Osoloso dibolo silone, Godeeye wiligi doloso badeli goo dimapoo takomo siliso. ⁴ Osoloso biame hedebeo Yesu o hamamee dili odo gilimadoloso nei nolone badolone, Yesuye to kitulugu sabolo takaso, “Niba Yelusalem poogoloso na di! Esino mo Maye taka Dio Tei oso sibilei omapoo dulone bolone ka de-bee, bei mo Maye to hagee nimapoo olo takaso. ⁵ Esiga Yoneeye niba howodeeso ogusigaso, esino biame koola mapoo Dio Tei oso sibileo nimapoo kitulugu tenelaiso,” diso.

⁶ Esem diye di odo Yesubolo Olipi mubi mapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo yimapoo woosaso, “Lodee, nayo epedee hamapoo Isalael odo oso ibada mi gidabal-ame kitulugu see imapoo tenelaiso?” diso.

⁷ Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso, “Hedebe Maye biame hageesi yayo kitulugu sabolo mageliso. Esiga biame egeesi niyo gooleedalai nibada goonee. ⁸ Esino Dio Tei nimapoo meledobooga, niba

1:1-2: Maka 16:19; Luka 1:3; 24:49-51 **1:3:** Luka 24:36-49; Diye 10:41 **1:4:** Luka 24:49; Yon 14:16-17; Diye 2:33 **1:5:** Mat 3:11 **1:6:** Luka 24:21 **1:7:** Maka 13:32 **1:8:** Mat 28:19; Luka 24:48

kitulugu talaiso. Osoloso niyo mo goo mi toowa mapoo takomo dileiso, Yelusalem abaga bei mooloogoloso abaga dino, Yudiya mi toowa mapoo, osoloso Samaliya abaga dino mi toowa hoopogoo mapoo takomo dileiso.”

⁹ Yesuye to hagee takoloso tobudulone, diayo balaga molome, Godeeyo kitulugu oso kei mi mapoo yo ido palaso. Esemte kei ma dokodooga kolobo oso sibilesos Yesu gooloogoo bugume diayo egele poogooso.

¹⁰ Diba Yesuye kei ma dokodoo pala mapoo osee balaga molome, odoos bakadio dugo heliye megiga oso dima koola omapoo saga sibilesos, tebisa meleeso. ¹¹ Diayo egeesee takaso, “Gelili odoos, niba bei kasi maga kei ma dokodoo ka balaga malala? Nibada howo woola Godeeye Yesu kei mapoo ido palaso. Esiga Yesu kei ma dokodoo poolome niso egemenee, yayo hamamee kolobo ma dokodooga, see egeesee siboga agalaiso,” diso.

Diye di odoos hee, Matiyas hesia goo

¹² Diye di odoos oso Yesu kei mi ma dokodoo pala ogoloso, Olipi mubi maga Yelusalem mapoo wedi diyadeeso. Yelusalem ee Olipi mubi abaga hoogoonee. ¹³ Diba Yelusalem mapoo peledoboloso, diso debeli moso mapoo paladeeso. Odoos abo hagoso moso eyo kulodu debeiso: Pita, Yonee, Yemes, Endulu, Pilipi, Tomas, Batolome, Matiyu, Alpiyeseeyo owolo Yemes, Saimon (daga Loum gamalee maga ha teli odoos), osoloso Yemeseeyo owolo Yudas. ¹⁴ Diye di odoos, sobo abo sabolo, osoloso Yesuwo owee Meli sabolo, osoloso Yesuwo omolo dio sabolo hagee hodobo mooloogoodoloso biame susuga Godee mapoo takeliso.

¹⁵ Biame hedebe mapoo tei telaga odoos susuga 120 oso hodobo mooloogoodoloso doboome, Pitaye toboloso

dimapoo egeesee takaso, ¹⁶⁻²⁰ “Mo odoos, ayo Yudaseeyo goo nimapoo taka. Yo ibada mooloogoodoo ma kulodu Godeeyo tou hodobo tomo siliso. Esino yayo Yesu ha teli odoos mapoo tiasooso.”

(Esemte tei moso wiligi odoos tebisa oso Yudas yimapoo molee teneme, yayo molee oso mi su neiso tooso. Osoloso yo mi omapoo dileso, miyomoo homodobuloso, beliye tologonuloso, kakobo gwadobuloso taso. Esemte Yelusalem mapoo debeli odoos susuga oso goo hagee duloso, mi egee dibada toso hu egeesee hediso, “Akeledama.” Hu hageeyo bei, “sawo go.”)

Esemte Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei diso. Bei, Dio Tei oso Deibidi mapoo eligi maga yayo Yudasseyo goo daga hoogoo Godeeyo to hogugu Sam booka mapoo egeesee hoguguso,

‘O mi mapoo odoos mauwe pagalaiso. Odoos heeso omapoo badalaimte.’ Osoloso see egeesee hoguguso, ‘O tou su see odoos heeso talaiso,’” diso.

²¹⁻²² Pitaye see egeesee takaso, “Esiga Yudasseye tou teli ee see odoos heeso talame odoos hee hesiamo. Yayo ibolo silone Yesuye tolosos hogabia goo ee takomo silame. Osoloso odoos yayo biame susuga ibolo hodobo silone, Yonee odoos howo ogusiga molome egei sabolo, osoloso abaga simino Yesuye kei ma dokodoo polome egei odoos ee hesileiso,” diso.

²³ Esemte tei telaga odoos susuga oso Yosep dio Matiyas dio hesiasos. Yosep hagee hu bakadio hedebe di (Balasabas osoloso Yustus). ²⁴⁻²⁵ Diayo odoos bakadio hagee hesialosos dobolone Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, no odoos susuga oso goo goolee no gooleedoosos. Esiga odoos bakadio hamapoo nayo hesia imapoo eligi, yayo Yudasseyo debi omapoo badolone, diye di odoos

eyo tou su ee talame. Bei, Yudas yo tokenee tooga, eyo nei yo dou mi mapoo diso,” diso. ²⁶ Diayo Yesu mapoo taka koodobuloso, diye di odoo heeso yo bakadio toloso hee mapoo Matiyaseeyo hu magoo, osoloso hee mapoo Yosepeeyo hu magoo doloso toloso halabume, yo hedebe miyomoo homodobiaso, diayo odoo bakadio hesia ma kulodu Godeeye hesia odoo ee talame. Diayo egeesee moodooloso, odoo hedebe Matiyas tooso. Esemme yo diye di tou ee talame diye di odoo 11 sabolo hedebe diso.

2

Dio Tei oso meledaba

¹ Pentikos biame omapoo, tei telaga odoo susuga moso hedebe mapoo mooloogoodoloso debeiso.

² Esemme haga booloogelega kei ma dokodooga iso goowa masi oso diayo mooloogoodoloso debei moso omapoo tooso. ³ Esemme dou paiya masi oso odoo susuga moso kulodu mooloogoodoloso debei, dimapoo tugusume egeiso. ⁴ Esemme Dio Tei oso dibada kulodu meledoboloso molome, Dio Tei oso kitulugu maga to opusomo opusomo di kesaso.

⁵ Biame omapoo Godeeyo goo diya gooleedoo Yu odoo mi susuga maga sibilesa, Yelusalem mapoo debeiso.

⁶ Esino diba iso goowa masi goowa ee duloso, goo ee agalame sibadeeso. Diba sibilesa egeino, tei telaga odoo susuga oso to opusomo opusomo di kesamolome duso. Diayo to opusomo opusomo di kesamelee ma kulodu diayo dibada to kei duloso, diya howoogadooso. ⁷ Esemme diba howoogadoloso goo tiadoo sabolo dobolone egeesee takaso, “Odoo to egee kesa, Gelili odoo oso kesa.

⁸ Bei kasi maga diayo ibada to kesa iyo ka dusomo? ⁹ Bei, iba mi opusomo opusomo di hamaga sibadee odoo: Patiya abaga, osoloso Mediya, Elam, Mesopotamiya,

Yudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, ¹⁰⁻¹¹ Piligiya, Pampiliya, Isipi, Libiya mi toowa ma kulodu mi pepooko Kulene abaga sibadee. Osoloso odoo abo Loum mi abaga sibadee. Osoloso Yu odoonee abo Loum mi abaga sibadee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei too maga, Yu odoowo hu too odoo oso. Osoloso odoo abo Kiliti sabolo Alabiya mi abaga sibadee odoo oso. Iba mi opusomo opusomo di omaga sibadee oso. Esino diayo ibada to keseme duso. Esiga diayo to hagee boowoo Godeeye goo toowa moodoo maga ka boowoo,” diso. ¹² Diba howooga sabolo, goo tiadoo sabolo, dobolone dieso nediliyo egeesee takaso, “Hagee ogoo goowo?” diso.

¹³ Esino odoo abo Yelusalem mapoo sibadee oso tei telaga odoo dimapoo manolone dieso nediliyo egeesee takaso, “Odoo hagee yugune naloso ka halabaga,” diso.

Pitaye to taka goo

¹⁴ Esemme Pitaye goo hagee duloso, diye di odoo sabolo tebisaloso to neligidi takolone, odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, “Yu odoo Yelusalem mapoo debeli sabolo, osoloso odoo soo sibadee, niba mo to hagee medee dui! ¹⁵ Odoo abo niyo imapoo takolone, iba yugune naloso ka halabaga, diso. Esino iba egeesee koo seeso. Bei, gesikolo osoko simi domo taba mapoo, edebeeyo yugune naloso koo halabagali. ¹⁶ Esino to niyo du sabolo, osoloso goo niyo egei sabolo egee, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Yoweliye to taka goo sabolo olo teibaso:

¹⁷ “Godeeye egeesee takaso, “Biame hamameedee omapoo ayo Dio Tei odoo susuga mapoo tenelaiso. Osoloso nibada giso holaiso sabolo, sobo holaiso sabolo, oso to Godeeye taka goo ee takalaiso.

Nibada holaiso gie kakauwa oso howo opusomo doloso, Godee maga simi goo ee agalaiso.

Osoloso nibada adaga oso Godee maga simi goo ee sapootileiso.”

18 Osoloso Godeeye see egeesee takaso,

“Biame hamameedee omapoo mo tou teli odo susuga, giso sabolo, sobo sabolo, dimapoo Dio Tei tenelaiso.

Osoloso diayo Godeeye taka to ee duloso odo mapoo takalaiso.

19 Osoloso kei ma dokodoo osoloso mi hamapoo goo mudu opusomo di moodoolaiso.

Biame omapoo mi toowa hamapoo niyo ha too sabolo, dou sabolo, osoloso dei i toowa sabolo agalaiso.

20 Osoloso kei ma dokodoo osoko neligidi bigileiso.

Osoloso a see sawo masi bigileiso.

Goo egeesi oso peledobooga, Lodeeyo biame goo toowa oso sibilei koola toobooga ka selai.

21 Osoloso edebeeyo Lodeeye pidilame yimapoo woosaga, nei yayo yimapoo gie badeli tenelaiso.”

22 Esiga Isalael odo, niba to hagee dui! Yesu, Nasalet odo, Godeeye niba gooleebugulone hesiaso. Osoloso Yesuye nima kulodu goo mudu opusomo opusomo di moodoomo silone, Godeeye yo hesia goo ee woola yilige buguso. Esiga goo oso peledaba niba gooleedooso. 23 Esino Godee eyo goomoga maga daga hoo-goo Yesu toloso nimapoo tenelame to takoloso magooso. Egeesi maga yayo Yesu toloso nimapoo teneme, Yu odo niyo osoloso Godeeye tei magoo mapoo koo mesili odo sabolo oso yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga maga yo woolomaso. 24 Esino Godeeye Yesu dala teli goo maga peegoo

tamagalame, Godeeye yo ta maga hogabidiso. Bei, teli oso yo talai tebile. 25 Esiga ibada amawe wiligi odo taba Deibidiye Yesuwo goo Godeeyo to booka mapoo hogugu maga egeesee takooso,

‘A biame susuga Godeeye mo mudugiyopoo tobudo doloso gooleedeliso.

Yo koola mapoo tobudoso. Esiga a ebileime.

26 Esiga mo sooloo ma kulodu goomoga toowaso molone, goomoga goo hagee ka taka.

A tei toso, mo su see gie badalaiso.

27 Bei, Godee nayo a toga mo gie badeli ee odo wedia eyo dio oso debeli mi mapoo a pagalaime.

Nayo hesia odo eyo su midoo ma kulodu hunulame pagalaime.

28 Osoloso gie badeli eli nayo amapoo eligiso.

Esiga ayo nobolo badolone, diya goomogalaiso,’ diso.

29 Emegei, Deibidiye goo taka hagee, yayo o goo eyo nediliyo takele. Bei, yo teme midoosooso. Osoloso midoo ibolo moloso. 30 Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo daga malalo badebeiso.

Esiga Godeeye to takoloso magoo ee gooleemeleeso. Bei, Godeeye yimapoo to magolone egeesee takaso, ‘Deibidiyo amawe heeso Deibidiye wiligi doloso badeli mi omapoo, see yayo wiligi doloso badalaiso,’ diso. 31 Esiga Deibidiye malalo hoogoo peledabalai goo ee ogoloso, Godeeye hesia Kelisoye midoo maga hogabilei maga egeesee takaso, ‘Godeeye yo midoo mapoo pagalaime, osoloso o su hunuleime,’ diso. 32 Esiga Godeeye Yesu ta maga see gie badeli mapoo hogabidiso.

Goo ee iyo susuga ogoloso ka takomo siloso. 33 Osoloso Godeeye Yesu kei ma dokodoo ido peleso, o dee deede

dokolo badoso, yayo yimapoo hu toowa tenelame. Osoloso yayo to magoo ee dodolone, o Dio Tei Yesu mapoo teneme, see Yesuye imapoo teneeso. Goo hagee niyo epedee hamapoo ogolone dulone ka badoso.

³⁴ Esiga Deibidi yo kei ma dokodoo pele. Haye! Yayo taka egee Yesuwo goo ee taka,
'Godeeye mo Lodee mapoo takaso:
No abolo wiligi doloso badalame mo dee deedee dokolo bie.

³⁵ Esiga nayo badolone namapoo ha teli odo ee ayo dagadileiso.'

³⁶ Esiga Isalael odo, niba goo hagee medee goolee! Niyo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga ee, Godeeye yo Lodee wiligi toowa taba doloso hudi magoo Keliso," diso.

³⁷ Esem e odo mooloogoodoo oso to hagee duloso, dieso nediliyo dibada goo tokenee gooleedoloso, sooloo dala sabolo, ebia sabolo, Pita diye di odo abo sabolo mapoo egeese takaso, "Emegei, iyo ogo goo moodolaiyo?" diso.

³⁸ Esem Pitaye dimapoo nei egeese takaso, "Niba susuga nibada goo tokenee maga miligi pialoso, Yesu Kelisowo hu maga howo ogusige. Egeeseega nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega niba Godeeye Dio Tei wulayo egee tenemolo niyo talaiso. ³⁹ Bei, Godeeye to magoo ee dodolone, yayo Dio Tei nimapoo, osoloso nowolo dimapoo, osoloso eli sage debeli odo dimapoo tenelaiso. Osoloso odo susuga Godeeye gilimadalai goo ee dimapoo tenelaiso."

⁴⁰ Esem Pitaye to sage takolone kokodo takaso, "Goo tokenee teli odo epedee hamapoo egee do dala talaiso. Esiga niba dala teyaga, goo tokenee ee pagalame Godeeye pidilame yimapoo takee."

⁴¹ Esem odo Pitayo to duloso, tei too odo diba howo ogusigasoo.

Esiga biame omapoo 3,000 odo oso howo ogusigaloso, tei telaga odo sabolo hedebe doloso mooloogoodoso. ⁴² Osoloso diba howo ogusigaloso, biame susuga eyo kulodu diesono mooloogoodoloso, diye di odo oso eligime, medee duluga meleeso. Osoloso diba Lodee gooleebugu wo nalagamo silesibulone, biame susuga Godee mapoo takeliso.

*Tei telaga odo oso
mooloogoodoloso debei goo*

⁴³ Diye di odo diayo Godeeye kitulugu sabolo goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesibume, odo susuga oso ogoloso diya ebia sabolo howoogadooso. ⁴⁴ Osoloso tei telaga odo susuga oso biame susuga hodobo mooloogoodoloso, bi nei pidi, nei pidi deliso. ⁴⁵ Egeeseemo silesibulone, dibada mi sabolo, bi sabolo, odo mapoo teneloso, nei molee tooso. Osoloso molee oso tei telaga odo abo bi mauwe odo ee pidigamo siliso. ⁴⁶⁻⁴⁷ Osoloso biame susuga diayo howo gisilame, Yu odoowo tei moso beele ma kulodu hodobo mooloogoo deliso. Osoloso diayo Yesu gooleebugu wo nolone, diba moso opusomo opusomo di mapoo nalagaliso. Osoloso diayo silesibulone, dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso, goomoga goo Godee mapoo poudiliso. Esem Yelusalem odo susuga oso dibada goo ogoloso tekepo deliso. Osoloso Lodeeye biame susuga odo abo mapoo gie badeli teneliso. Egeeseelone tei telaga odo bei deliso.

3

*Pitaye odo kido todobia
tekepo moodoo goo*

¹ Biame heeso habe Yu odooso Godee mapoo takeli osoko howo teme, Pita dio Yonee dio Yu odoowo tei moso mapoo palaso.

² Diba omapoo peleso egeino, odo

kido todobia osulu mi eyo hu Osulu Medee Tekepo deli omapoo badoboome egeiso. Odoos hagee soomagolone kido todobia sabolo soomagooso. Esiga biame susuga o odoos abo oso yo sa mapoo magoloso imado peleso, osulu mi hamapoo ka ibedi deliso. Osoloso yo omapoo badolone, odoos tei moso mapoo pala ogoga, yayo dimapoo molee howaliso. ³ Yo omapoo howolone badolone egeino, Pita dio Yonee dio moso kulodu gadime, dimapoo molee howaso. ⁴ Esemee Pita dio Yonee dio yimapoo bolone, Pitaye yimapoo egeesee takaso, "Imapoo ege!" diso. ⁵ Esemee yayo goolee, yimapoo molee tenelame kasabele dolone dimapoo egeiso.

⁶ Esemee Pitaye yimapoo egeesee takaso, "Amapoo molee tei mauwe. Esino goo hagee amapoo egee molo wulo namapoo tenelaiso. Esiga ayo Yesu Keliso Nasalet odoowo hu maga namapoo ka taka, no to-boloso di," diso. ⁷ Yayo egeesee takoloso, odoos kido todobia o dee deede mapoo tolosos tebidime, o kido see tekepo paso. ⁸ Yo o kido tekepo poloso silone, Pita dibolo tei moso ma kulodu galaga diso. Yo tei moso ma kulodu gadilesos pupulodomo silone, Godee mapoo goomoga poudooso. ⁹⁻¹⁰ Odoos susuga oso odoos kido todobia yayo Godee mapoo goomoga poudoososi sili ogoloso howoogadooso. Osoloso dieso nediliyo egeesee takaga meleeso, "Odoos hagee kido todobia Osulu Medee Tekepo deli eyo osulu miyopoo badolone molee howali hagoso. Esino yo kasee toboloso silone, goo hageesi ka tomo silosomo?" diso.

Pitaye Yu odoowo tei moso mapoo to taka

¹¹ Odoos daga kido todobia oso Pita dio Yonee dio dee mapoo

tolosos, Solomonowos hau* mapoo silesibi ogoloso, odoos susuga oso howoogadolosos, diayo debei omapoo hoguga sibadeeso. ¹² Esemee Pitaye odoos susuga ogoloso, dimapoo egeesee takaso, "Isalael odoos, niba bei kasi maga ka howoogowala? Osoloso bei kasi maga niyo imapoo bologolone, goo diya ka tiadowala? Bei, odoos hagee ibada kitulugus sabolo osoloso iyo tekepo dolosos debei maga tekepo polosos koo silosos. ¹³ Esino Eibalaham, Aisek, Yekob, osoloso ibada amawe dibada Godeeye o tou teli odoos Yesu mapoo kitulugus toowa olo tenelosos, o hu dokodoo poudoosos. Esino diayo yo wooloomalame, niyo yo Yu odoowo wiligi odoos tebisa mapoo teneeso. Osoloso yo goo midilame Paillet mapoo idos dime, Pailleteeye egeesee takaso, 'Ayo yimapoo goo tokenee koo ogo,' dee takeme, niyo yo gowesos. ¹⁴ Esino Yesu tekepo, tokenee mauwe odoos oso. Esino niyo yo gowoolone, Balabas odoos wooloomali odoos ee Pailleteeye neliga mosos ma kulodugas peegoo di diso. ¹⁵ Esino niyo Yesu gie badeli teneli wooloomasos. Esino Godeeye yo ta maga see hogadisos. Esiga yo ta maga see hogabulosos silime, iyo egei goo ee ka takomos silosos. ¹⁶ Esiga odoos kido todobia oso Yesu mapoo tei too maga yo tekepo paso. Esiga niba odoos hagee gooleedoosos, yo daga kido todobulosos badebeisos. Esino yayo Yesuwo kitulugus mapoo tei too maga odoos susuga oso balagas molome, yo tekepo paso."

¹⁷ Osoloso Pitaye odoos mooloo-goodoo mapoo see egeesee takaso, "Emegei, a gooleedoosos, nibada wiligi odoos tebisa sabolos oso Yesu boobadolone, yimapoo goo moodos eyo bei niba gooleedele. ¹⁸ Esino daga hoogoo Godeeye o odoos yimaga

3:4: Diye 14:9 **3:6:** Diye 4:10; 16:18 * **3:11:** Solomonowos hau - Solomonos yo daga hoogoo Yu odoowo wiligi odoos taba Deibidiyo owolos oso. Yelusalemi mi mapoo Yu odoowo tei mosos tegei mapoo hau meleeso, hau eyo hu Solomonowos hau. **3:13:** Exo 3:6, 15; Luka 23:13-25; Diye 2:23 **3:17:** Luka 23:34; 1Tim 1:13

to toloso kokodo takomo silesibili odo dimaga Kelisoye dala talai goo ee malalo olo takaso. Esiga goo hagee peledabalame Godeeye moodooso. ¹⁹ Esiga nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga debee. Egeeseega Godeeye nibada tokenee hapoloso boobado bigileiso. Nibada goo su wuduloso, goo tokenee maga miligi pialoso, Godee mapoo bidiga dobooga, Godeeye nimapoo kitulugu dia tenelaiso. ²⁰ Osoloso owolo Yesu, Godee yayo hesia Keliso nimapoo di dalaiso. ²¹ Esiga epedee biame hamapoo Yesu kei ma dokodoo badoso. Yo kei ma dokodoo badolone Godeeye goo susuga dia daga, omapoo sibileiso. Esiga Godeeye o odo yimaga to toloso kokodo takomo silesibili hesia odo daga hoogoo debei dimaga goo hagee olo takaso. ²² Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee Moseseye Godeeyo to booka mapoo egeese takaso,

‘Godeeye niba gooleebugulone, nima kuloduga o odo yimaga to toloso kokodo takomo sili odo hee a egeesi masi hesileiso.

Esiga goo susuga yayo taka mapoo medee dui.

²³ Osoloso edebeeyo o to duloso, tei telega poogooga,

odo ee Godeeyo mooloogoodoo ma kuloduga peegoo peledoboloso, talaiso,’ diso.

²⁴ Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo hee Semuweleeyo hamamee tebisa sabolo oso epedee biame hamapoo peledabalai goo ee takaso. ²⁵ Esiga Godeeye nibada amawe sabolo, osoloso o odo yimaga to toloso kokodo takomo silesibili odo daga hoogoo debei sabolo, oso to magoo ee nibada. Bei, yayo Eibalaham mapoo egeese takaso, ‘Namawe hee maga ayo odo susuga mi toowa mapoo hagee do ee pidileiso,’ diso. ²⁶ Esiga Godeeye

hesia tou teli odo Yesu ee nimapoo di diso, niyo malalo to tekepo dulame. Esiga yayo niba pidi maga nibada goo goolee mudu opusomo doloso, nibada tokenee maga miligi pilame,” diso.

4

Pita dio Yonee dio goo midilame ido pala

¹⁻⁴ Pita dio Yonee dio odo mooloogoodoo mapoo to takolone Yesuye ta maga hogabia eyo goo takaga meleeso. Esiga diayo egeese takaso, “Yesu ta maga hogabia maga niba ta maga see hogabileiso,” diso. Esem omapoo Pitaye to taka duloso tei telaga odo sabolo, osoloso daga tei telaga odo sabolo, hodobo mooloogoodeme 5,000 tugodooso. Esem tei moso wiligi odo tebisa sabolo, tei moso gidebeli odo dia wiligi odo taba sabolo, Sedisi odo sabolo sibileso, Pitaye Godeeyo to takolone, ta maga see hogabilei goo maga taka duloso, diya kamaso. Osoloso diayo Pita dio Yonee dio tooso. Osoloso olo neligime diba epedee neliga moso tegei ma kulodu toosooso, osoloso see gesikolo Yu odoowo wiligi odo tebisa mapoo ka ido dilame.

⁵ Osoloso gesikolo Yu odoowo tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi tebisa adaga susuga sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odo susuga sabolo, Yelusalem mapoo mooloogoodooso. ⁶ Dibada mooloogoodoo ma kulodu tei moso wiligi odo taba Anas sabolo, o sooso Kayapas sabolo, Yonee sabolo, Alesanda sabolo, osoloso o sooso abo sabolo mooloogoodooso. ⁷ Esiga wiligi odo tebisa susuga oso omapoo mooloogoodoloso dobolone, diayo odo abo oso Pita dio Yonee dio ido sibe, diso. Esem Pita dio Yonee dio omapoo doboome, wiligi odo tebisa oso dimapoo egeese woosaso, “Niyo odo kido todobia tekepo kasee

moodoowo? Niba agamo kitulugu osoloso agamo hu maga yo tekepo ka payo?" diso.

⁸ Pita Dio Tei oso kitulugu toloso badolone Dio Tei maga dimapoo to nei egeese takaso, "Wiligi odo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi tebisa adaga sabolo, niba mo to dui. ⁹ Niba iyo odo kido todobia yo pidilone tekepo moodoome niyo ogoloso, ibada goo midilame ka ido diala? Niba yo tekepo pa eyo bei gooleedalai goomogosomo? ¹⁰ Esino nibolo Yu odo susuga sabolo goo hagee gooleedalai tekepo. Bei, Yesu Keliso, Nasalet odo, niyo woolooma Godeeye ta maga hogadi eyo kitulugu maga, iyo epedee niyo egee ogo odo hagee olo tekepo paso. ¹¹ Esiga Yesuwo goo maga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso, 'Moso tegeli odo diayo omou gowoolone togobugu oso epedee hamapoo moso omu domo pupodoo ka moloso.'

¹² Esiga Yesu mapoo gie badeli teneli ka moloso. Esiga mi toowa hamapoo odo hee mauwe edebeeyo badoboso gie badeli talai, hedebe Yesu yimapoo moloso."

¹³ Esem Yu wiligi odo tebisa oso Pita dio Yonee dio dimapoo ebilega, diayo dimapoo to nei tekepo taka dulo, diba diya howoogadooso. Pita dio Yonee dio sukulu tele osoloso wulo mosoowe odo. Esem wiligi odo tebisa oso egeese gooleedooso, odo bakadio hagee Yesubolo sili-doo, diso. ¹⁴ Osoloso diayo Pita dio Yonee dio odo kido todobia tekepo moodooloso, Pita dibolo tebisa melee ogoloso, wiligi odo tebisa oso to nei takele poogooso. ¹⁵ Diayo to nei takalai mauwe poogoome, Pita dio Yonee dio moso kuloduga peegoo galaga diye doloso, balaga melee diso. Osoloso wiligi odo tebisa diesono to mouso. ¹⁶ Esem diesono to moulone egeese takaso, "Iyo dimapoo ogo goo moodoolaisomo?

Bei, Yelusalem odo susuga oso diayo mudu opusomo di goo toowa moodoo egee egeiso. Esiga iyo goo hamapoo gamenee takalai tekeponee. ¹⁷ Esiga goo hageesi oso toowa diyaga, odo bakadio hagee toloso, see Yesuwo hu maga odo susuga mapoo na eligimo silesibe, kitulugu sabolo egeese takalaiso," diso.

¹⁸ Esiga wiligi odo tebisa oso Pita dio Yonee dio gilimadoloso dimapoo egeese takaso, "Niyo silesibulone, Yesuwo hu maga goo abo na eligi," diso. ¹⁹ Esem Pita diayo dimapoo to nei egeese takaso, "Esiga niba niso nediliyo goo hagee medee goolee. Godeeyo howo woola abaga, nibada to mapoo iyo mesilone, nei iyo Godeeyo to mapoo mesilega pagalai tekepodo? ²⁰ Bei, iyo Yesuye goo tomo silime egei goo sabolo osoloso Yesuye takeme du goo ee takalai pagalaime," diso.

²¹ Esem wiligi odo tebisa oso dimapoo to kitulugu sabolo takolone, "Yesuwo hu maga niyo see eligimo silesiboga, iyo nimapoo dala tenelaiso," dee takoloso, goo midili moso maga peegoo diye diso. Bei, odo susuga oso odo kido todobia tekepo pa maga Godee mapoo diya goomogome. Esem wiligi odo tebisa oso Pita dimapoo dala tenelai biame egele poogooso. ²² Esiga odo kido todobuloso badebei dugo 40 poogooso.

Tei telaga odo oso Godee mapoo takeli goo

²³ Pita dio Yonee dio goo midili moso maga peegoo galaga dilesi, tei telaga odo sabolo mooloogoodoloso tei moso wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odo tebisa diayo taka goo ee dimapoo takaso. ²⁴ Esem tei telaga odo oso to hagee dulo, diesono mooloogoodoloso Godee mapoo takolone egeese takaso, "Kitulugu Godee,

nayo mi sabolo, kei sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo moodooso.

²⁵ Esiga nayo Dio Tei maga nee tou teli odoo ibada amawe Deibidiye egeese takaso,

'Bei kasi maga Yu odoonee oso diya ka kamanaliyo?

Osoloso goo bei mauwe maga to wulo ka moumo siliyo?

²⁶ Mi toowa eyo wiligi odoo tebisa oso diesono hodobo mooloo-goodoloso kitulugu Godee sabolo, osoloso yayo hesia Keliso sabolo, mapoo ha talame mopoodoo doloso doso,' diso.

²⁷ Deibidiye tei goo takaso, bei Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee sabolo, Loum gamalee odoo Pontiyus-Paillet sabolo, osoloso Isalael odoo sabolo, Yu odoonee sabolo, diesono Yelusalem omapoo mooloo-goodoloso Yesu nayo hesia tou teli odoo Keliso wooloomalame to mouso.

²⁸ Esino diayo goo moodoo hagee, daga hoogoo nayo gooleedoloso, goo hagoso peledabalame, nayo kitulugu sabolo goomoga magooso. ²⁹ Esiga kitulugu Godee, wiligi odoo tebisa hagoso epedee nee tou teli odoo imapoo ebili to taka ee nayo duso. Esiga imapoo kitulugu tenee, iyo nee to takomo silesibulone, ebia goo mauwe pagalame. ³⁰ Esiga nayo kitulugu eligilone, odoo paigiga tekepo pe. Osoloso nee tou teli odoo nayo hesia Yesuwo hu maga goo toowa mudu opusomo di moodee," diso.

³¹ Esino diayo Godee mapoo taka koodobuloso, diayo debei moso ee halabume egeiso. Esem Dio Tei oso dimapoo meledoboloso, diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, ebia goo mauwe poogoloso, Godeeyo to takomo silesibilame bei mooloo-gooso.

Tei telaga odoo oso debei goo

³² Esiga tei telaga odoo mooloo-goodoo oso dibada sooloo ma kulodu goo goolee hedebe doloso dobolone, odoo heeso bi koo goodegeli, diba diso biso nei pidi, nei pidi deliso.

³³ Egeeseelone diye di odoo oso kitulugu toowa sabolo silesibulone, Yesuye toloso hogabia eyo goo takomo silesibiliso. Osoloso Godeeye tei telaga odoo susuga dimapoo goo tekepo moodeliso. ³⁴⁻³⁵ Esiga tei

telaga odoo oso dibada mi sabolo moso sabolo odoo mapoo teneloso, nei molee toloso diye di odoo mapoo teneliso. Egeeseega diye di odoo oso molee egee papisaloso, tei telaga odoo abo bi tebile poogoo mapoo teneliso. Osoloso dibada kulodu odoo heeso bi mauwe koo sili.

³⁶⁻³⁷ Osoloso tei too odoo hee Yosepeeye o mi odoo abo mapoo teneloso nei molee tooso. Osoloso yayo sibilesos, molee ee diye di odoo dimapoo teneeso. (Yosep hagee Saiples mi te omapoo badeli, yo o bala Libai. Esino diye di odoo oso yimapoo hu hee teneeso, Banabas, hu eyo bei emegei pidili odoo.)

5

Ananayas dio osobo Sapila dio dibada goo

¹ Osoloso odoo hee badebeiso, o hu Ananayas, osoloso osobowo hu Sapila, diayo dibada mi su pepooko odoo mapoo teneloso nei molee tooso. ² Osoloso mosopoo sibilesos, obakadio to mouloso, molee abo mada magoloso, Ananayaseeye diye di odoo dimapoo molee abo tosi-bilesos teneeso.

³ Esem Pitaye Ananayas mapoo egeese takaso, "Bei kasi maga nayo Saitenso gamenee taka to mapoo mesilone, Godeeyo Dio Tei mapoo gamenee takolone, mi molee too abo mada ka magoowo? ⁴ Mi hagee odoo mapoo tenelega melee omapoo nee mi diso. Esino nayo odoo mapoo mi teneloso, nei molee too egee neeso.

Esiga nee molee oso, no goomoga goo ee talai tekepo. Bei kasi maga, nayo molee abo nee mosopoo mada magoo egee imapoo takele, esino nayo gamenee takolone, ayo molee susuga tosimi hagoso, dee ka takayo? Esino nayo hedebe imapoo gameenee takele, esino nayo Godee mapoo gameenee takaso,” diso.

⁵⁻⁶ Esem e Ananayaseeye to hagee duloso, yo toloso homodobiaso. Esem e odoos gie kakauwa oso dugoso o su tiadoloso midoososo. Esem e goo hagee takeme duluga, odoos susuga oso diya ebigaso.

⁷ Esino Ananayaseeyo osobo goo hagee dule. Esino yo osoko howo bakadio hedebe di poogoloso, hamamee Pita diayo debei mapoo simiso. ⁸ Esem e Pitaye yimapoo egeese takaso, “Amapoo takee, niyo mi su odoos mapoo teneme molee too ee hagoso?”

Esem e Ananayaseeyo osoboye nei egeese takaso, “O, molee iyo too olo ogoso.”

⁹ Esino Pitaye yimapoo egeese takaso, “Bei kasi maga nee bakadio Godeeyo Dio Tei mapoo gameenee takalame goomoga ka magoowo? No ege, gie kakauwa odoos oso nomo midoososo odoos, osulu miyopoo tebisa moloso. Osoloso no toga, diayo no midoosoolaiso,” diso.

¹⁰ Osoloso yo to kemelee biame omapoo Ananayaseeyo osobo toloso, Pitayo homo beiyomoo homodobiaso. Esem e odoos gie kakauwa odoos oso sibilesos ogoloso yo ta molome, diayo o su toloso, omowo midoo hodiokooga midoososo. ¹¹ Esem e tei telaga odoos susuga sabolo, osoloso goo hagee du odoos susuga sabolo oso diya ebigaso.

Diye di odoos oso odoos paigiga susuga tekepo moodoo

¹² Diye di odoos oso goo toowa mudu opusomo opusomo di odoos ma kulodu moodoogamo silesibiliso.

Osoloso tei telaga odoos susuga oso tei moso tegei Solomonowo hau mapoo diesono mooloogoodeliso.

¹³ Esem e tei tele poogoo odoos oso, diye di odoowo goo ee tekepo dee takeliso. Esino diayo dibolo hodobo mooloogoodoloso hedebe dalai diya ebigeliso. ¹⁴ Esino biame susuga ma kulodu, sobo sabolo, giso sabolo, Lodee mapoo tei toloso, tei telaga odoos mooloogoodoo sabolo hedebe deliso. ¹⁵ Diye di odoos oso goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo silesimi ogoloso, odoos susuga oso odoos paigiga iyado sibilesos, eli domopoo kida palagaloso, kida mapoo tiedigeliso. Bei, Pitaye osoko pa maga dulone, o dio taba oso gooloogooga, diba ka wedilame. ¹⁶ Esem e Yelusalem koola omapoo mosobia pepooko oso odoos paigiga sabolo, odoos bo holo paladee oso dala temelee sabolo, iyado sibiliso. Egeeseega diye di odoos oso diba tekepo peliso.

Diye di odoos oso Yesuwo goo maga dala too

¹⁷ Diye di odoos oso goo mudu opusomo opusomo di hagee moodoogamo silesibume, tei moso wiligi odoos taba sabolo, osoloso o emegei Sedisi odoos sabolo, goo hagee ogoloso, diye di odoos dimapoo diya kooloogaso. ¹⁸ Esem e diayo diye di odoos toloso neliga moso tegei ma kulodu toososo. ¹⁹ Esino gesi mapoo Lodeeyo momaiye oso sibilesos neliga moso eyo osulu kisi yamagooso. Esem e diye di odoos neliga moso ma kuloduga peegoo iyado dileso, dimapoo egeese takaso, ²⁰ “Niba tei moso tegei mapoo dileso odoos mapoo gie badeli goo dia hagee takee,” diso.

²¹ Esem e diye di odoos oso o to mapoo mesiloso, gesikolodee osoko gie sibume, tei moso ma kulodu galaga dileso, Yesuwo goo ee eligilame bei mooloogooso.

Eseme tei moso wiligi odoo taba sabolo, osoloso Sedisi odoo sabolo, oso diye di odoo eyo goo mapoo to meilame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa susuga gilimadooso. Osoloso diayo neliga moso gibadeli odoo dimapoo to takaso, diayo diye di odoo susuga iyado sibilame. ²² Eseme gibadeli odoo oso neliga moso tegei mapoo dileso egeino, diye di odoo me molo egeiso. Eseme diba see wedi dileso, wiligi odoo tebisa mapoo egeese takaso, ²³ "Iyo dileso neliga moso mapoo egeino, osulu diya kisina, osoloso gibadeli odoo oso pee maga gidoboome egeiso. Eseme iyo osulu yamagoloso, moso kulodu galaga dileso egeino, diye di odoo mauwena," diso. ²⁴ Eseme tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei moso gidebeli odoo dia wiligi odoo taba oso goo hagee duloso, goo diya gooleeso, ogo goo oso hamamee ka peledoboomobele doloso.

²⁵ Eseme odoo heeso dimapoo sibiles egeese takaso, "Dui! Niyo odoo neliga moso tegei mapoo toosoo ee, see dileso tei moso mapoo odoo eligi moloso," diso. ²⁶ Eseme to ee duloso, tei moso gibadeli dibada wiligi odoo taba oso o odoo sabolo diye di odoo ee see iyadalame, diso. Esino diayo diba iyadoloso wele. Bei, edebeeyo gibadeli odoo mapoo gowoolone, yoso diba piligiyaga.

²⁷ Esino diayo diye di odoo wiligi odoo tebisa dibada mudugiyopoo iyado simiso. Eseme tei moso wiligi odoo taba oso dimapoo egeese takaso, ²⁸ "Iyo to kitulugu sabolo nimapoo egeese takaso, 'Niyo Yesuwo goo eligimo na silesibe,' diso. Esino niyo ibada to mapoo mesile. Esiga niba ege! Niyo eligi goo oso Yelusalem mi toowa ee tooso. Osoloso Yesuye ta goo ee see niyo imapoo gigidilame ka see," diso.

²⁹ Esino Pitaye diye di odoo abo sabolo to nei egeese takaso, "Iba

Godee mapoo mesimo silesibiliso. Esino edebeeyo goomoga goo ee ta-laime. ³⁰ O, tei takoo, niyo Yesu homo bulubo magoo mapoo yoguso eniga oso wooloomaso. Esino ibada amaweyo Godeeye Yesu niyo woolooma ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso Godeeye Yesu ta maga hogadiloso o dee deede dokolo mapoo ibediso, yayo wiligi doloso badolone gie badeli ee pidili odoo dalame. Esiga epedee hamapoo yimapoo kitulugu moloso, Yu odoo susuga oso dibada goo goolee opusomo doloso, dibada goo tokenee mapoo miligi piaga, goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. ³² Esiga goo susuga hagee Yesuye moodoomo sili goo sabolo, osoloso yimapoo peledaba goo sabolo, ee iyo ogoloso, see odoo mapoo takomo silesibiliso. Osoloso Dio Tei ima kulodu egee molo oso goo hamapoo tei takoo, deeso. Bei, Godeeyo to mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Dio Tei teneliso," diso.

³³ Eseme Yu odoowo wiligi odoo tebisa oso goo hagee duloso komonolone, diye di odoo piligilame goomogaso. ³⁴ Esino dima kulodu Pelisi odoo hee, o hu Gamaliyoye tabaso, odoo hagee Godeeye tei magoo ee eligili odoo. Osoloso odoo susuga oso yo tekepo odoo dolone, yo dokodoo maluguso. Esino yayo tobudulone, diye di ee epedee biame deiyepo peegoo gilimadoo di, diso. ³⁵ Eseme wiligi odoo tebisa mapoo egeese takaso, "Isalael odoo, niyo odoo hagee dimapoo goo moodoolame medee gooleemeleso ka moodee. ³⁶ Bei, niba goolee, daga odoo hee Tudaseeye goo hageesi moodoolone o su toowa diso. Osoloso 400 odoo oso yibolo silesibiliso. Esino edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo 400 diba kukulo diyadeeso. Egeesi maga goo mauwe poogooso. ³⁷ Eseme yima hamamee, gamalee

odoo oso odoo susugayo hu tomo silesimi biame omapoo odoo hee Yudas Gelili odoo oso peledabaso. Yibolosee o su toowa doloso, odoo gilimado sileeso. Esemee edebeeyo yo wooloomome, yibolo silesibili odoo ee kukulo diyadeeso. ³⁸ Esiga ayo goo hagee gooleebuguloso, nimapoo ka kokodo taka, odoo hagee dimapoo goo hee na moodee. Bei, diayo goo moodoogamo egee silesibo, odoo maga simi daga, goo hagoso mauwe pagalaiso. ³⁹ Esino goo egee Godee maga siboga, niyo diba hamaga takooga tebileime. Esino wulo niyo Godee mapoo ha talame ka selai,” diso.

⁴⁰ Esemee wiligi odoo tebisa oso Gamaliyowo to mapoo tei takoo diso. Osoloso diayo diye di odoo see iyado sibe diso. Osoloso diye di odoo diba sibilesi doboome, edebeeyo diba woolooge, diso. Osoloso diba wooloogaloso, wiligi odoo tebisa oso diba diye dolone to kitulugu sabolo egeese takaso, “Niba see Yesuwo goo ee takolone eligimo na silesibe!” diso.

⁴¹ Diye di odoo oso wiligi odoo tebisa diba poogoloso dulone, diya goomogaso. Bei, diayo Yesu mapoo tei too maga dala teme, Godeeye diba dokodoo poudooso. ⁴² Osoloso diba biame susuga tei moso tegei ma kulodu, osoloso odoo abo dia moso ma kulodu odoo mapoo to hagee eligimo silesibulone, “Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso,” dee taka koodobile.

6

Pidili odoo 7 daga hesia goo

¹ Biame omapoo tei telaga odoo oso bei moodooso. Esino tei telaga odoo susuga ma kulodu, Guliki to kesali odoo oso Hibulu to kesali odoo sabolo toso agadigaso. Bei, diayo

mooloogoodoo ma kulodu, Guliki to kesali dibada sobo bau mapoo nei koo teneme. ² Esemee diye di odoo oso tei telaga odoo susuga gilimadoloso egeese takaso, “Iyo Godeeyo to takomo sili poogoloso see sobo bau mapoo nei pilei ee tekeponee. ³ Esiga emegei, nima kulodu pidili odoo giso 7 hesie. Niyo diba hesiaga, odoo goo goolee medee tekepo, osoloso Godeeyo Dio Tei oso kitulugu toloso debeli giso ee hesie. Egeeseega diba iyo emegei pidili tou dimapoo tenelaiso. ⁴ Esino iba wulo Godeeyo to takomo silesibulone, yimapoo takomo silesibileiso,” diso.

⁵ Esiga tei telaga odoo susuga oso to hagee duloso tekepo doloso, odoo 7 hagee hesiaso: Sitiben (odoo hagee tei too kibiloso badolone Dio Tei oso kitulugu toloso badeli), osoloso Pilipi, osoloso Polokolus, osoloso Nikanolo, osoloso Timono, osoloso Palemenas, osoloso Antiyoka odoo, Nikolas. Odoo hagee Yu odoonee, esino yayo Yu odoowo Godee mapoo tei too maga Yu odoo dia hu ka too.

⁶ Diba odoo 7 hagee hesialoso diye di odoo mapoo iyado sibadeeso. Esemee diye di odoo oso dimapoo deeso sigolone Godee mapoo takaso, bei diba tou hageese teli odoo dalame.

⁷ Esemee tei telaga odoo oso odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, tei telaga odoo oso Yelusalem mi ee ma kulodu bei moodooso. Osoloso tei moso wiligi odoo tebisa bei oso Yesu mapoo tei tooso.

Tei moso wiligi odoo tebisa oso Sitiben too

⁸ Godeeye Sitiben tei pidilone kitulugu teneeso, yayo odoo ma kulodu goo toowa mudu opusomo opusomo di moodoolame. ⁹ Esino Yu odoo abo Libetini howo gisili moso ma debeli odoo oso yimapoo toso

5:40: Diye 4:18 **5:41:** Mat 5:10-12; 1Pita 4:13 **6:1:** Diye 4:35 **6:7:** Diye 2:41; 16:5 * **6:9:** Libetini howo gisili moso ma debeli odoo - Odoo hagee dibada goo egeesi: Daga hoogoo Loum odoo oso gibamelee biame omapoo, diba iyado dileso neliga moso tegei ma kulodu toosooso. Osoloso odoo abo nei mauwe tou talagamo silesibe, diso. Osoloso hamamee Loum odoo oso dibada mi mapoo wedi diyadee, diso.

agadigaso.* Odoos hagee Kulene mi mapoo debeli, osoloso odoos abo Alesandiliya mi mapoo debeli, osoloso Kilikiya mi mapoo debeli, osoloso odoos abo Asiya mi mapoo debeli. Diayo sibilesi Sitiben mapoo toso agadigaso. ¹⁰ Esino diayo toso agadiga ma kulodu, Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu maga to takeme, odoos susuga oso to takalai eli egele poogooso.

¹¹ Esemé Sitibenbolo toso agadiga melee odoos oso Sitiben maga game-nee takalame, odoos abo mapoo mada sibilesi toso pupume, diayo egeese takaso, “Sitibeneeye Godeeyo hu sabolo, osoloso Moseseeyo hu mapoo duwa takeme duso,” diso.

¹² Esemé odoos susuga sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odoos sabolo oso to hagee duloos, diya komonolone Sitiben tooso. Osoloso diayo Sitiben toloos wiligi odoos tebisa oso to kesamelee mapoo ido palaso. ¹³ Diba omapoo peleso dobolone, Sitibeneeyo goo maga gamenee takeli odoos oso gamenee egeese takaso, “Odoos hagosos ibada tei moso maga tokenee goo takeliso, osoloso Moseseeye eligi goo hogugu goo maga tokenee goo takeliso. ¹⁴ Osoloso iba yayo egeese takeme duso, ‘Yesu Nasalet odoos oso ibada tei moso tegei guobuguloso, see Moseseeye tei magoo hogugu ee abo poogoloso, see tei dia abo magalaiso,’” diso.

¹⁵ Esemé wiligi odoos tebisa susuga dobolone Sitiben mapoo bolone egeino, Sitibeneeyo mudu Godeeyo momaiye eyo mudu masi poloso tobudume egeiso.

7

Sitibeneeye to toowa taka goo

¹ Esemé tei moso wiligi odoos taba oso Sitiben mapoo egeese woosaso,

“Odoos susuga oso nee goo maga egee takoo teiyo?” diso.

² Esemé Sitibeneeye tei moso wiligi odoos tebisa dimapoo to nei takolone egeese takaso, “Mo ei dio osoloso mo ma dio, niba mo to hagee medee dui. Ibada amawe Eibalaham yo Halan mi mapoo dilega, Mesopotamiya mi mapoo badoboome, ibada Godee kitulugu toowa oso yimapoo peledabaso. ³ Esemé Godeeye Eibalaham mapoo egeese takaso, ‘Nee mi sabolo nee odoos sabolo poogoloso ayo namapoo eligilei mi mapoo di,’ diso.

⁴ Esiga Eibalaham Mesopotamiya mi poogoloso see Halan mi mapoo badalame diso. Esino Eibalaham yo mi omapoo badoboso, ama teme, Godeeye yo see epedee niyo egee do mi hamapoo sibe, diso. ⁵ Esemé Godeeye mi hamapoo Eibalaham mapoo mi su pepooko tenele. Esino Godeeye Eibalaham bolo osoloso amawe dibolo oso hamamee mi hagee talai maga to takoloso magooso. Biame omapoo Eibalaham yo holo soomagelega badebeiso.

⁶ Osoloso Godeeye yimapoo egeese takaso, ‘Namawe dio oso mi hee mapoo dileso odoos soo masi dabalaiso. Egeeseega mosobia odoos oso namawe dimapoo tou nei mauwe wulayo talaiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone dugo 400 pagalaiso. ⁷ Esino namawe dimapoo dala egee tenemolo odoos dimapoo ayo nei dala tenelaiso. Egeeseega namawe diayo mi egee poogoloso see hamapoo sibilesi, amapoo goomoga tenelone mo hu dokodoo poudileiso,’ diso. ⁸ Osoloso Godeeye Eibalaham dio to takoloso magolone egeese takaso, ‘Ayo nobolo osoloso namawe dio eyo Godee doloso badolone, nima koola hamapoo badalaiso. Osoloso niyo amapoo tei too goo ee eligilone nibolo, osoloso nowolo dibolo, osoloso namawe dio susuga hamamee soolooga magalai sabolo,

kolo kookoolone dabalaiso,' diso. Esem Eibalahameeye giso holo Aisek soomageme, biame 8 poogoloso kolo kooso. Osoloso hamamee Aisekeeye giso holo Yekob soomageme, kolo kooso. Osoloso Yekob sabolo owolo giso holo 12 susuga kolo kookooso. Esiga Yekobowo owolo 12 odo hagoso ibada bala 12 eyo bei ka moloso.

⁹ Esino Yekobowo owolo susuga hagoso dibada omolo Yosep mapoo diya kweliso. Egeeseelone dibada omolo Yosep yo Isipi odo mapoo ido dilesi neiso talame teneeso. Yayo mi omapoo dilesi, nei mauwe tou toowa wulayo tolone badalame. Esino Godee yibolo badolone,¹⁰ dala goo ma kuloduga yo medee pidiliso. Osoloso Godeeye Yosep mapoo goo goolee tekepo teneeso. Esem Isipi odoowo wiligi odo taba oso goo hagee ogoloso, Yosep mapoo diya goomogaso. Esem Yosep mapoo egeese takaso, 'Nayo ama hemi tou tolone badolone, Isipi mi toowa nayo gibadalaiso. Osoloso mo moso sabolo nayo gibadalaiso,' diso.

¹¹ Osoloso hamamee Isipi mi sabolo, ibada amawe diayo debei Keinen mi sabolo, mapoo osoko pa toowa biame oso nei mauwe poogooso. Esem odo omapoo debeli oso dala ma kulodu debeiso. Osoloso ibada amawe sabolo nei mauwe debeiso.¹² Esino Yekobeeye Isipi mi mapoo nei melee goo ee duloso, owolo diayo nei ee neiso talame diye diso. Esem diayo dilesi nei toloso sibadeeso.¹³ Nei diayo tosibadee mauwe poogoome, see Isipi mi mapoo nei abo talame diyadeeso. Diba dilesi nei talame doboome, Yosep yimapoo pelebada goo ee yayo emei dimapoo woola takaso. Esem Isipi wiligi odo taba oso Yosepeeye soosoo eyo goo gooleedooso.¹⁴ Esem Yosepeeye ama sabolo, o soosoo sabolo, Isipi

mi mapoo sibilesi dabalame to teneeso. Esem diba Yosepeeye to egeese taka duloso, diba susuga 75 odo oso Isipi mi mapoo sibadeeso.¹⁵ Esem Yekobowo owolo dio Isipi mi mapoo dilesi dobolone, yibolo, osoloso owolo dibolo mi omapoo wediaso.¹⁶ Hamamee diba wedime, dibada su Sekem mi mapoo midoosalame todiyadeeso. Midoo wulu ou hagee daga hoogoo Eibalahameeye Hamolowo owolo mapoo neiso tooso.

¹⁷ Dugo bei poogoloso hamamee ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo bei moodooso. Esem biame omapoo Godeeye Keinen mi Eibalaham mapoo, osoloso amawe dimapoo tenelaiso, doloso to takoloso magoo biame oso koola simiso.¹⁸ Esiga wiligi odo taba dia, Yosepeeye goo gooleedelee poogoo odo oso Isipi mi ee gibadebeiso.¹⁹ Wiligi odo taba hagoso ibada amawe dio diya gowoolone, dimapoo kukulone dala tenelone badebeiso. Osoloso yayo to kitulugu sabolo pupulone, ibada amawe dia holope gie soolooga magoo susuga ee wedilame, peegoo malosoo peegee diso.

²⁰ Egeeseelone debei biame omapoo, Isalael sobo hedebe oso giso holo mudu medee tekepo soomagooso, o hu Moses. Osoloso a bakadio hedebe di ma kulodu ama dio owee dio oso dibada moso kulodu mada gibadebeiso.²¹ Osoloso a bakadio hedebe di poogoloso holope peegoo magooso. Esem Isipi wiligi odo taba eyo owolo sobo holo oso holope ogoloso, yayo maduloso, owolo doloso mosopoo madio dilesi poopooso.²² Esem Moses kauwume, Isipi odo oso yimapoo sukulu goo goolee tekepo eligiso. Osoloso yayo to taka sabolo, tou too sabolo, kitulugu toowa tomo sileeso.

7:9: Gen 37:11, 26-28; 39:1-3, 21-23 **7:10:** Gen 41:37-44 **7:11:** Gen 41:54; 42:1-2 **7:13:** Gen 45:1-4, 16 **7:14:** Gen 45:9-11; 46:27 **7:15:** Gen 46:1-7; 49:33 **7:16:** Gen 23:2-20; 33:19; Josh 24:32 **7:17:** Exo 1:7-8 **7:19:** Exo 1:11-22 **7:20:** Exo 2:2 **7:21:** Exo 2:3-10

²³ Osoloso Moses dugo 40 poogoloso badolone, yayo o odoo Isalael odoo ee agalame dilame gooleeso. ²⁴ Yayo dulone egeino Isipi odoo heeso Isalael odoo hee woomelee ogoloso, yayo nei Isipi odoo hee wooloomaso. ²⁵ Osoloso Moseseeye egeese gooleeso, 'Isalael odoo oso goolee, ayo diba dala ma kuloduga peegoo gilimado dilame, Godeeye a dimapoo ka sibeye di doo,' dee gooleeso. Esino Isalael odoo oso goo ee gooleede. ²⁶ Biame hee mapoo Moseseeye Isalael odoo bakadio biliga molome egeiso. Esememe yayo diba biliga melee hamaga takalame hodu dilesa, egeese takaso, 'Emegei, niba kasi maga ka biliga malala? Niba soosoo hedebe,' diso.

²⁷ Esememe odoo hee emegei woomelee oso Moses halaga buguloso egeese takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo midili odoowo?' ²⁸ Nayo eiyo Isipi odoo hee wooloomaso. Esiga nayo a wooloomalame ka sala?' diso. ²⁹ Esememe Moseseeye to ee duloso obulone, Isipi mi maga see Midiyan mi mapoo pulo diso. Osoloso Midiyan mi omapoo odoo soo masi badolone sobo huloso, giso holo bakadio soolooga magooso.

³⁰⁻³¹ Moses Midiyan mi mapoo dilesa dugo 40 poogoloso badolone, see Sainai mubi esia kumoo miwe poogoo mi mapoo silone egeino, homo su deiyepo o du douso nadelega dou omapoo paiya molome ogoloso howoodooso. Esino dou paiya oma kulodu Godeeyo momaiye oso tebidi egeiso. Esememe Moses yo dou paiya mapoo agalame hodu dimeleeno, Godeeye yimapoo egeese takaso, ³² 'A namawe dio Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob dibada Godee oso,' diso. Esememe Moses ebia sabolo kikiligolone see tobu egele poogooso.

³³ Esiga kitulugu Godeeye see yimapoo egeese takaso, 'Mi nayo taba egee molo tei mi. Esiga nee homo bi ka egee tiga magee. ³⁴ Ayo mo odoo susuga oso Isipi mi mapoo dobolone dala egee tomolo, ayo egeiso. Osoloso diayo dala ma kulodu dobolone pupusiga melee ayo duso. Esiga ayo diba Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame ka simi. Esiga no epedee Isipi mi mapoo see wedi di,' diso.

³⁵ Esiga Moses hagee daga Isalael odoo oso gowoolone egeese takaso, 'No ibada wiligi tabayo, osoloso goo midili odoowo?' diso. Esino Godeeye Moses hedebe yo hesiaso, yayo Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badolone, diba dala ma kuloduga gilimadoloso peegoo dilame. Esiga homo deiyepo o du douso nadelega paiya molone, Godeeyo momaiye oso goo hagee takaso. ³⁶ Osoloso Moseseeye o odoo Isipi mi maga gilimadoloso peegoo dilame, yayo goo toowa mudu opusomo opusomo di Isipi mi mapoo, osoloso Abei Bige mapoo moodoogaso. Esememe yayo o odoo Isalael odoo gilimadoloso Isipi mi maga peegoo diso. Osoloso yayo miwe poogoo mi mapoo o odoo gilimadoloso dugo 40 ma kulodu silone goo mudu opusomo opusomo di moodoogamo sileeso.

³⁷ Osoloso Moses hedebe hagosu o odoo Isalael odoo dimapoo egeese takaso, 'Godeeye niba ee gooleebugulone, nima kuloduga o odoo yimaga to tolosu kokodo takomo sili odoo a egeesi masi hesileiso,' diso. ³⁸ Esiga Moses hedebe hagosu ibada amawe dio Isalael odoo sabolo, miwe poogoo mi mapoo silone, yayo Sainai mubi dokodoo peleso badoboome, Godeeyo momaiye oso yibolo to kolone yimapoo gie badeli to imapoo tenelame teneeso.

³⁹ Esino ibada amawe dio oso Moseseeye to mapoo gowoolone,

7:24: Exo 2:11-15 **7:28:** Exo 2:14 **7:29:** Exo 2:21-22; 18:3-4 **7:30-31:** Exo 3:1-10; Diye 7:30-34 **7:35:** Exo 2:14 **7:36:** Exo 7:3; 14:21; Num 14:33 **7:37:** Deut 18:15 **7:38:** Exo 19:3 **7:40:** Exo 32:1

o to mapoo mesile. Esemе diba Isipi mi mapoo wedi dilame goomogaso. ⁴⁰ Osoloso Moses Sainai mubi dokodoo osee badoboome, odoosusuga oso Moseseeyo emei Elon mapoo egeesee takaso, 'Moseseeye iba Isipi mi maga gilimado simiso. Esino Moseseeye di, iba gooleedele. Esiga iba ee gilimado dilei godee masi deeso moodеe,' diso. ⁴¹ Esemе biame omapoo Isalael odoososo gamenee godee bulumakau pe be masi dadabaya moodooso. Osoloso diayo gamenee godee omapoo goomogolone, o hu dokodoo poudalame gala hu wooloogaso. ⁴² Esiga Godeeye goohagee ogoloso dimapoo miligi piaso. Esemе diba kei ma dokodoo bi egee molo, a, osoko, osoloso giwo, omapoo godee masi goomogolone doboome, Godeeye diba hamagatakele. Esiga goohagee Godeeyoto oso booka mapoo taka Godeemaga to toloso kokodo takomo sili odoososo heeso booka maga egeesee hoguguso:

'Isalael odoososo, niba dui!

Niyo miwe poogoo mi mapoo dugoma kulodu silesibulone, amapoo emegei di bi sabologala hu sabolo wooloso teneliso?

Haye! Esino niyo gamenee godee mapoo teneliso.

⁴³ Esiga niba tei moso dugoso tegei ee imadoloso silesibiliso.

Osoloso niyo moso oma kulodugoomoga poudili ee amapoo goomoga koo poudili.

Esino niyo deeso moodoogamenee godee Moloko sabolo Lepadodeeyo giwo sabolo omapoo goomoga poudiliso.

Esiga niba ayo nibadamidee hamagasee mi eli sage Babilon mi hodiokoo hasiso bigileiso,' diso.

⁴⁴ Esiga tei moso dugoso tegeihagee Godeeye Moses mapoo eligilone egeesee tege diso. Esemе ede-

beeyo Godeeyoto ee dodolone, mosohagee tegeiso. Osoloso ibadamawe diayo miwe poogoo mi mapoo mosohagee imado silesibulone, 'Godeeye ibolobadoso,' deliso. ⁴⁵ Esemе dugo abo poogoloso hamamee see Yosuwaye ibadamawe dio gilimadoloso mi hagee talame silone, teimoso hagee sabolo imado sibadeeso. Esemе Godeeye ibadamawe dio ee pidilone, mibia odoosusuga ee mi hamaga peegoo hasiso buguso. Osoloso diayo mi hamapoo teimoso dugoso tegei ee toloso dobolone, wiligi odoosotaba Deibidiyobiame mapoo peledabaso. ⁴⁶ Esemе Godeeye Deibidi mapoo goomogaso. Esemе Deibidiye tei moso Godeeyobadalame tei moso dia tegelame woosaso. ⁴⁷ Esino tei moso dia egee yayo tegele. Owolo Solomonoyetegei.

⁴⁸ Esino ibadamodee kitulugutoowa edebeeyodeeso tegei moso omakulodu koo badeli. Esiga Godeemaga to toloso kokodo takomo sili odoososo Godeeyogoo maga egeesee takaso,

⁴⁹ 'Godeeye egeesee takooso:

Kei mi mapoo ayo badolone ka gibadoso.

Osoloso mi toowa hagee ayo mo homosokokusoloso ka tobusoso.

Esiga niyo moso togoga, ayo moso omapoo badalai koo tebili.

Osoloso niyo ayo badeli moso ee tegelai koo tebili.

⁵⁰ Ayo mi toowa sabolo, kei mi sabolo, osoloso bi susugasabolo moodooso,' diso."

⁵¹ Osoloso Sitibeneeye o to hamameedee see wiligi odoosotebisa mapoo egeesee takaso, "Niba koo mesili odoososo. Osoloso nibadasooolo ma kulodu tei too goomauwe. Esiganiba Godeeyoto mapoo koo duli. Osoloso namawe dio Dio Tei oso eligi gooe gowoolone poogoso. Esiga niyo see egeeseelone, Dio

Tei oso eligi goo ee gowoolone poogooso. ⁵² Osoloso namawe diayo Dio Tei oso eligi gowoolone, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo susuga mapoo dala teneeso. Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo aboso egeese takaso, 'Odo tekepo Keliso hamamee sibileiso,' diso. Esem namawe dio oso diba piliguso. Egeesi ma kulodu odo tekepo Keliso simiso. Esino niyo gowoolone yo tiasoloso woolomaso. ⁵³ Osoloso daga hoogoo Godeeyo momaiye oso Godeeyo tei magoo nimapoo olo teneme, niyo omapoo mesilega poogooso," diso.

Sitiben woolooma goo

⁵⁴ Esem wiligi odo tebisa oso Sitibeneeyo to duloso, diya komonolone, dibada mei diya kumudooso. ⁵⁵ Esem Sitibeneeye Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, kei mi ma dokodoo egeino, Godeeyo gadeebugu kitulugu toowa ma kulodu Yesu Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudume egeiso. ⁵⁶ Esem yayo wiligi odo tebisa mapoo egeese takaso, "Ege! A kei mi yamagoloso Odo Holo Godeeyo dee deede dokolo mapoo tobudo ogoso," diso.

⁵⁷ Esem odo susuga oso Sitibeneeyo to ee dulei gowoolone neligidi agadiga sabolo, dibada dulu too-booga doloso sibleso Sitiben tooso. ⁵⁸ Osoloso diayo Sitiben mosobia oma kuloduga peegoo ido dileso badoboome, yoso enigilame bei mooloogooso. Osoloso Sitibeneeyo goo mapoo gamene takeli odo abo oso dibada kekeisu dugo tigadoloso, odo giekauwa, Solowo homo beiyomoo tigamagooso.

⁵⁹ Odo susuga oso yimapoo yoso enigime, Sitibeneeye Godee mapoo takolone egeese takaso, "Lodee Yesu, mo dio nayo te," diso. ⁶⁰ Diayo yoso enigime, yo mi mapoo ebiso tugusaloso badolone, toso neligidi

takolone egeese takaso, "Lodee, dibada goo tokenee hagee hapoloso boobado bigi!" diso. Sitiben to hagee takoloso taso.

8

¹⁻³ Solo omapoo tobudulone Sitiben yoso enigaloso wooloomalame odo dimapoo goomoga goo takeme, yo woolomaso. Esem tei telaga odo abo oso sibleso Sitibeneeyo su midoosoloso diya pupusigaso.

Edebeeyo tei telaga odo dimapoo gowe

Esem Sitiben woolooma biame omapoo Yelusalem mapoo debeli tei telaga odo mapoo odo susuga oso gowoolone, dimapoo dala tenelame bei mooloogooso. Esem Soloye moso susuga mapoo peleso tei telaga odo, giso sabolo, sobo sabolo, toloso neliga moso mapoo huyaseliso. Esem tei telaga odo susuga oso Yelusalem maga kukulo dulone, mi pepooko abo susuga mapoo Yudiya mi mapoo osoloso Samaliya mi ma kulodu diyadeeso. Esino hedebe diye di odo susuga Yelusalem mapoo debeiso.

Pilipiye Samaliya mi mapoo Godeeyo to taka

⁴ Esiga tei telaga odo susuga oso Yelusalem maga kukulo dileso, mi pepooko opusomo opusomo di mapoo to tekepo takolone, Kelisowo goo takagamo silesibiliso. ⁵ Osoloso Pilipiye Samaliya mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo dileso peledoboloso, Kelisowo goo odo susuga mapoo takaso. ⁶ Esem Pilipiye to tekepo Kelisowo goo takolone, goo opusomo opusomo di moodoogamo silee diayo ogoloso, odo susuga oso o to medee duso. ⁷ Osoloso odo susuga mooloogoodoo oma kulodu bo holo odo ma kulodu paladee, Pilipiye peegoo hasiso buguso. Esem bo holo oso neligidi googa sabolo peegoo

galagadiso. Osoloso odoo su kakawa poogoo sabolo, kido tigidiba sabolo, tekepo moodoogaso. ⁸ Esem e Sebasete mi oma kulodu odoo susuga oso goomoga toowa meleeso.

⁹⁻¹¹ Esino Sebasete mi ma kulodu odoo googoo gooleedoo badebeiso, o hu Saimon. Esiga yayo biame susuga o googoo oso goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo siloga, Samaliya mi toowa mapoo debeli odoo susuga oso ogoloso howoogadeliso. Egeeseelone yayo goolee, eyo nediliyo yo tekepo doloso, suwa peliso. Osoloso odoo susuga, hu toowa too odoo sabolo osoloso goo mauwe odoo sabolo oso, yayo goo opusomo opusomo di moodoo ogoloso, o to mapoo medee duloso tei tooso. Osoloso diayo egeesee takaso, "Odo hagee Godee masi osoloso o hu Kitulugu Toowa," diso. ¹² Esino Pilipiye to tekepo takolone, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo sabolo, Yesu Kelisowo goo sabolo, taka duloso, to omapoo tei teme, giso sabolo, sobo sabolo, howo ogusigaso. ¹³ Osoloso Saimoneeye Pilipiyo to mapoo tei toloso howo oluguloso, Pilipi bolo sileeso. Osoloso yayo yibolo silone, Pilipiye goo toowa opusomo opusomo di moodoogamo silee ogoloso, diya howoodooso.

¹⁴ Esem e Yelusalem mi mapoo diye di odoo oso Samaliya odoo oso Godeeyo to duloso tei too goo ee duloso, Pita dio Yonee dio Samaliya tei telaga odoo dimapoo diye, diso. ¹⁵⁻¹⁷ Esino Samaliya mi toowa ee ma kulodu Sebasete mi mapoo debeli tei telaga odoo oso Lodee Yesuwo hu maga howo ogusigaloso, debei odoo omapoo Dio Tei oso dimapoo meledebelega debeiso. Esem e Pita dio Yonee dio Sebasete mi mapoo sibilesa, tei telaga odoo mapoo dibada deeso sigolone, Godee mapoo takeme, Dio Tei oso dimapoo meledabaso.

¹⁸ Esem e Saimoneeye goo hagee ogoloso, diye di odoo dimapoo molee ayo tosimi ee tenelame goolone, ¹⁹ egeesee takaso, "A goomogo, mo deeso odoo mapoo sigolone, Godee mapoo takooga, Dio Tei oso dimapoo ka meledoboo dalame. Niyo kitulugu egee tomo silesibo amapoo tenee," diso.

²⁰ Esino Pitaye yimapoo egeesee takaso, "No nee molee sabolo Dou mi mapoo dileiso. Bei, Godeeye emegei di bi maga Dio Tei wulayo hagee tenemolo, nayo see moleeso talai diso. ²¹ Osoloso no ibolo Godeeyo tou hodobo talai koo tobuo. Bei, Godeeyo howo woola nee goo goolee egee diya tokenee. ²² Esiga no epedee nayo tokenee goolee omaga mudu opusomo doloso Godee mapoo takee. Egeeseega nayo tokenee egee goolee molo, yayo hapoloso boobado bigilei malaiso," diso. ²³ Esem e Pitaye Saimon mapoo see egeesee takaso, "Ayo ogoso, nee sooloo ma kulodu emegei heiga toowa molone, goo tokenee mapoo hamamee dodomo siliso," diso.

²⁴ Esiga Saimoneeye obulone see Pita dio Yonee dio dimapoo egeesee takaso, "A goomogo, niyo a Godee mapoo takee, bei niyo taka goo oso amapoo peledebelega pagalame," diso.

²⁵ Osoloso hamamee Pita dio Yonee dio oso Yesu sabolo silee goo ee odoo susuga mapoo takoloso, see Yelusalem mapoo dulone, Samaliya ma kulodu mibia pepooko abo mapoo to tekepo takomo diso.

Itiyopiya odoo Pilipiye howo olugu goo

²⁶ Biame heeso Godeeyo momaiye oso Pilipi mapoo egeesee takaso, "No toboloso Yelusalem maga Gasa mi mapoo dili eli omapoo di. Eli egee osoko sibili deede dokolo mapoo miwe poogoo mi mapoo moloso," diso. ²⁷⁻²⁸ Esem e Pilipiye toboloso

8:15-17: Diye 19:6 * **8:27-28:** Kandake to eyo bei egeesi moloso. Itiyopiya odoo dia toso wiligi taba sobo dolone ka takeli.

dulone eli domopoo egeino, Itiyopiya wiligi odoo hee, Itiyopiya mi eyo wiligi taba sobo Kandake* eyo molee gibadeli odoo egeiso. Yo Yelusalem mapoo Godeeyo hu dokodoo poudalame di oso see wedi sibulone, talaka masi, esino hosee be omapoo bagagoloso, hosee be oso gisibamo dimolome mapoo buloso, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamo sibumeleeso. ²⁹ Esem Dio Tei oso Pilipi mapoo egeese takaso, “No dileso odoo koola omapoo tebee,” diso.

³⁰ Esem Pilipiye odoo hee yima koola omapoo hoguo sibilesa to budulone duno, odoo yayo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisayaye hogugu booka hesigamelee duso. Esem Pilipiye yimapoo egeese woosaso, “Nayo egee hesigamolo goo eyo bei no gooleedoosomo?”

³¹ Esino odoo yayo yimapoo nei egeese takaso, “Haye, oposusu eyo bei a gooleede. Bei, edebeeyo oposusu hagee eyo bei amapoo koo eligili.” Osoloso yayo Pilipi mapoo egeese takaso, “No talaka masi ma dokodoo peledoboloso ama hodiokooga bilei sibe,” diso. Esem yo peledoboloso biaso.

³² Esiga odoo yayo badolone Godeeyo to hogugu hesigamelee hagoso:

“Yo sipi be hu wooloomalame ido dili egeesi masi ido diso.

Yo sipi be hu masi o too edebeeyo kooga, to mauwe tabameli egeesi masi, edebeeyo yimapoo dala teneme, dimapoo hamaga takele.

³³ Edebeeyo yo manolone yo pepooko dolone, o goo medee hooda midile.

Edebeeyo o amawe dio eyo goo opossileime.

Bei, yo amawe dio mauwe.

Osoloso edebeeyo yo wooloomaso, esiga yo mi toowa hamapoo holo soomagele,” diso.

³⁴ Esem Itiyopiya odoo oso Pilipi mapoo egeese woosaso, “Amapoo takee, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hagoso agamo goo takoolo? Eyo nediliyo o goo takoolo, o odoo heeyo goo takoolo?” diso.

³⁵ Osoloso Pilipiye, odoo yayo Godeeyo to hesigamelee eyo bei yimapoo takolone bei mooloo-goolone, to tekepo Yesuwo goo sabolo takaso.

³⁶ Osoloso obakadio eli domopooga dulone, howo tolobo mapoo peledabaso. Esem Itiyopiya odoo oso Pilipi mapoo egeese takaso, “No ege! Howo tolobo bou hagoso. Nayo a howo olugulei soowayo?” diso.

³⁷ [Esem Pilipiye nei egeese takaso, “Nee sooloo ma kulodu tei too mologa, no howo olugulei soowa,” diso. Osoloso Itiyopiya odoo oso Pilipi mapoo nei egeese takaso, “Ayo Yesu Keliso ee Godeeyo owolo doloso yimapoo tei toso,” diso.]*

³⁸ Esem Itiyopiya odoo oso talaka masi hosee be mapoo bagagoloso ido dili odoo mapoo egeese takaso, “Talaka masi omapoo kookodebee,” diso. Esem obakadio howo tolobo omapoo meilesa, Pilipiye Itiyopiya odoo howo oluguso.

³⁹⁻⁴⁰ Osoloso diba howo tolobo maga mubi dokodoo peledoboome, Dio Tei oso Pilipi toloso mi eli sage Asotus mapoo holoogooso. Esem Itiyopiya odoo oso yo see egele poogooso. Esem yo Godee mapoo tei tooga, yayo dulone goomoga sabolo o mi mapoo diso. Esino Pilipiye Asotus mi mapoo peledoboloso, to tekepo Yesuwo goo takoloso, see Kasaliya mi mapoo dulone, mi pepooko abo mapoo takomo diso.

9

8:32: Isa 53:7-8 **8:36:** Diye 10:47 * **8:37:** To hagee odoo abo oso taka Lukaye hogugu, dee takeliso. Esino odoo bei oso taka Lukaye hogugule, dee takeliso. **8:39-40:** Diye 21:8

Yesuye Solo mapoo peledaba goo

¹⁻² Osoloso biame omapoo Soloye Yelusalem mapoo badolone, tei telaga odoo dimapoo komonolone heiga toowa molone, “diba piligileiso”, diso. Egeeseelone yayo Damasko mi mapoo tei telaga odoo, giso sabolo, sobo sabolo, diba dee tiso tegisaloso Yelusalem mapoo iyado sibilame tei moso wiligi odoo taba agalame diso. Esemte tei moso wiligi odoo taba oso peipa mapoo to hogugulone egeesee hoguguso, “To hogugu hagee namapoo kitulugu teneeso, nayo Damasko mi mapoo dileso, Yesu mapoo tei telaga odoo susuga talame. Esiga no Damasko mi mapoo dileso, Yu odoowo howo gisili moso wiligi odoo tebisa dimapoo to hogugu peipa hagee tenee,” diso. ³ Esemte Soloye odoo abo oso kitulugu toloso Damasko mi mapoo debeli tei telaga odoo susuga talame diso. Esemte diba Damasko mi koola mapoo peledabalame dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso sibilesa Solo tooso. ⁴ Esemte Solo yo mi mapoo homodobuloso molone, to taka duno, to oso yimapoo egeesee takaso, “Solo, Solo, bei kasi maga nayo amapoo dala ka tenemalala?” diso.

⁵ Esemte Soloye woosaso, “Wiligi odoo, no ogumo?” diso.

Esemte to oso Solo mapoo egeesee takaso, “A Yesu, nayo tei telaga odoo dimapoo dala egee tenemolo amapoo tenemoloso. ⁶ Esiga no toloso Damasko mi toowa ma kulodu di. Egeeseega mi omapoo badeli odoo hee oso nayo goo talai namapoo eligileiso,” diso.

⁷ Esemte odoo abo Solobolo diyadee oso goo hagee ogoloso, ebiga sabolo tebisamolone to takele poogooso. Bei, to taka diba duso, esino odoo tei egele poogooso. ⁸ Solo homodobia maga hogabuloso howo puo egeino, howo bakadio siliwe meleeso. Esemte yibolo diyadee odoo abo oso Damasko mi mapoo dulone, o dee

mapoo toloso ido diso. ⁹ Solo howo bakadio siliwe molone Damasko mi mapoo dileso badolone, biame bakadio hedebe di eyo kulodu nei sabolo howo sabolo nelega badebeiso.

¹⁰ Esemte Damasko mi toowa ma kulodu tei too odoo hee badebeiso, o hu Ananayas. Biame omapoo Lodeeye Ananayaseeyo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, “Ananayas!”

Esemte Ananayaseeye nei egeesee takaso, “Lodee, nayo egee takoo a duso,” diso.

¹¹ Esemte Lodeeye yimapoo egeesee takaso, “No toloso eli hee, o hu Hooda omaga Yudaseeyo moso ma kulodu peleso, Talesas odoo, o hu Solo, yo agalame woose, bei yo amapoo takolone badoso. ¹² Bei, ayo o howo opusomo doloso, Ananayas nayo sibilesa nee deeso yo sigoga, o howo tekepo palame ka eliga,” diso.

¹³ Esemte Ananayaseeye egeesee takaso, “Esino Lodee, odoo susuga oso odoo hagee eyo o goo amapoo oposususo. Osoloso a gooleedooso, yayo Yelusalem mapoo Godeeyo odoo mapoo dala teneli. ¹⁴ Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yimapoo kitulugu teneme, Damasko mi hamapoo dobolone, Yesu namapoo tei telagali odoo susuga iyadoloso see Yelusalem mapoo iyado diyadeeso,” diso.

¹⁵ Esino Lodeeye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Di, bei ayo Solo yo mo tou talame yo hesiaso. Osoloso Yu odoonee susuga sabolo, osoloso dibada wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo susuga mapoo mo goo woola yilige bigileiso. ¹⁶ Osoloso yayo amapoo tei too maga dala toowa talai goo ee ayo yimapoo eligileiso,” diso.

¹⁷ Esemte Ananayaseeye dileso Yudaseeyo moso kulodu peleso, Solo mapoo o deeso sigolone egeesee takaso, “Mo odoo, Solo, nayo eli domopooga sibulone, Lodee Yesu egei yayo a diye diso. Osoloso

yayo nee howo tekepo poloso Dio Tei namapoo meledabalaiso,” diso. ¹⁸ Biame omapoo di bee masi oso Solowo howo maga homodobume, o howo tekepo paso. Esemme Ananayaseeye yo howomoo ido meilesa, howo oluguso. ¹⁹ Osoloso Solo nei naloso kitulugu tooso.

Esemme biame abo ma kulodu Soloye tei telaga odoo abo sabolo Damasko mi mapoo debeiso.

Soloye Damasko mi mapoo to tekepo Yesuwo goo taka

²⁰ Biame olo omapoo yayo Yu odoowo howo gisili moso tegei ma kulodu gapeleso, to tekepo Yesuwo goo takolone bei mooloo-goolone egeesee takaso, “Yesu Godeeyo owolo oso,” diso. ²¹ Esiga odoo susuga to hagee dulugaloso howoodolone egeesee takaso, “Odoo hagoso daga Yelusalem mapoo badolone, odoo susuga oso Yesu mapoo tei telagaga, yayo dimapoo dala teneloso piligiliso. Esiga tei moso wiligi odoo tebisa oso yo diye deme, tei telaga odoo susuga ee yayo iyadoloso Yelusalem mapoo dilame ka simidoo,” diso. ²² Esemme Soloye Godeeyo to takalame, Godeeye yimapoo kitulugu tenee oso diya toowa diso. Esemme yayo Yesu Godeeye hudi magoo Keliso oso doloso dimapoo eligiga, Yu odoo susuga Damasko mi mapoo debeli oso to nei takalai gooleedele pegeliso.

²³ Osoloso biame bei poogoloso hamamee, Yu odoo oso Solo wooloomalame to mouso. ²⁴ Osoloso diayo mosobia pee beele eye osulu miyopoo tebisamolone, Solo tolosa wooloomalame biame susuga sabolo gesi susuga sabolo gidebeiso. Esino edebeeyo yimapoo sibilesa goo hagee takeme, yo duso. ²⁵ Esemme Solo o odoo abo oso yo pidilame yo pulo dilame, gesi hee mapoo yo wogai toowa ma kulodu husoloso beele dokodooga peegoo tooso.

²⁶ Esemme Solo Yelusalem mapoo pulo sibilesa, tei telaga odoo omapoo debei sabolo hedebe dalame seme, diayo yibolo ebiaso. Bei, Soloye Lodee mapoo tei too goo ee duloso, medee tei tele. ²⁷ Esino Banabaseeye yo pidilone diye di odoo mapoo Solo ido dilesa egeesee takaso, “Solo Damasko eli domopooga dimolome omapoo Lodeeye peledoboloso yimapoo to keiso. Esemme Soloye yimapoo tei tolosa Damasko mi mapoo kitulugu sabolo Godeeyo to Yesu Kelisowo goo takalai ebile,” diso. ²⁸ Esemme Soloye tei telaga odoo sabolo Yelusalem mapoo badolone, odoobolo ebilega, Lodee Yesuwo goo diya kitulugu sabolo mi ee ma kulodu takomo sileeso. ²⁹ Egeeseelone, Guliki dia to keli Yu odoo sabolo Yesuwo goo maga Soloye dimapoo toso agadigeliso. Eseega diayo yo wooloomalame gweliso. ³⁰ Osoloso tei telaga odoo oso goo hagee duloso, Solo ido dilesa Kasaliya mi mapoo peledabaso. Osoloso see abaga o midee Talesas mapoo diye diso.

³¹ Esemme Yudiya, Gelili, osoloso Samaliya mi bakadio hedebe di hageeyo kulodu mi susuga mapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso mauwe poogoome, dibada tei too toowa diso. Egeeseelone diba Lodee Yesu mapoo mesilone Dio Tei oso pidi goo sabolo badolone tei too odoo bei moodooso.

Pitaye Ainiyas tekepo moodoo goo

³² Pitaye Yu odoowo mi susuga mapoo silone, Godeeyo odoo mapoo Godeeyo to oso pidimo siliso. Egeeseemo silone, Godeeyo odoo abo Lida mi mapoo debeli odoo mapoo dilesa peledabaso. ³³ Osoloso mi omapoo egeino, odoo su kakawa poogoo, o hu Ainiyas, o kida mapoo teleme egeiso. Yo su kakawoloso dugo 8 ma kulodu biame susuga tiameliso. ³⁴ Esino Pitaye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Ainiyas, Yesu Kelisoye no epedee tekepo

poso. Esiga no toboloso nee kida booloogee,” diso. Esemе biame omapoo Ainiyas tekepo poloso tabaso. ³⁵ Osoloso Lida mi mapoo debeli odoo sabolo Salon mi kubo mapoo debeli odoo sabolo oso odoo su kakawa poogoo tekepo poloso silee ogoloso, diayo Lodee Yesu mapoo tei telagaso.

Pitaye Tabita tekepo moodoo

³⁶ Esino Yopa mi mapoo tei too sobo badebeiso, o hu Tabita (o hu hee Guliki toso hedi Dokas). Yayo odoo abo pidimo silone, emegei bi mauwe odoo sabolo diya pidimo siliso. ³⁷ Esino Pita Lida mi mapoo osee badoboome, Tabita paiye toloso taso. Esemе o odoo oso o su howo sauwudoloso moso egi doko tegei ma kulodu debi pooba goopoogoo mapoo magooso. ³⁸ Esino Lida mi egee Yopa mi maga haga hoogoonee. Esemе tei telaga odoo Yopa mi mapoo debeli odoo oso Pita Lida mi mapoo badoso doloso odoo bakadio oso Pita takalame diye diso. Esemе diayo Pita sibilame egeesee takaso, “Pita, no ibada mi mapoo saga sibe!” diso.

³⁹ Esemе Pita dibolo diso. Osoloso yo Yopa mi mapoo peledoboome, diayo Pita yo soboso tamelee debi dokodoo pooba mapoo ido palaso. Moso oma kulodu sobo bau susuga pupusiga melee oso, Pita ogoloso yimapoo Tabitaye telega silone dugo dusa eligiso.

⁴⁰ Esino Pitaye sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo peegoo di doloso, ebiso miyomoo tugusaloso badolone Godee mapoo takaso. Yayo takoloso, sobo ta mapoo bidibuguloso yimapoo bolone egeesee takaso, “Tabita, no tebee,” diso. Esemе Tabita howo puo ogoloso, Pita ogoloso hogabiaso. ⁴¹ Esemе Pitaye yo pidilone, o dee mapoo toloso tebidiso. Osoloso tei telaga odoo sobo bau sabolo, osoloso odoo abo sabolo gilimadoloso, Tabita tekepo poloso badebei dimapoo eligiso.

⁴² Esemе Yopa mi mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso, Lodee mapoo

tei telagaso. ⁴³ Esemе Pitaye Yopa mi mapoo biame susuga badolone, gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badebeiso.

10

Godeeye Yu odoonee Koneliyas mapoo to taka goo

¹ Kasaliya mi mapoo Loum ha teli odoo mooloogoodoo meleeso. Mooloogoodoo hagee Itali mi toowa eyo mooloogoodoo oso. Esino Koneliyas mooloogoodoo egee gibadeliso. ² Odoo Koneliyas hagee Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso. Osoloso Koneliyas yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo susuga oso Godee mapoo mesiliso. Osoloso yayo bi mauwe odoo mapoo biso pidilone, biame susuga ma kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. ³ Osoloso biame hee habe mapoo Godeeye Koneliyaseeyo howo opusomo doloso, yayo Godeeyo momaiye tei egeiso. Osoloso momaiye oso sibileso yimapoo egeesee takaso, “Koneliyas!”

⁴ Esemе Koneliyaseeye Godeeyo momaiye mapoo ebia sabolo bolone egeesee takaso, “Wiligi odoo, nayo ogoo goomogolo?” diso.

Esemе Godeeyo momaiye oso yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ⁵ Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon-Pita namapoo ido sibilame. ⁶ Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonobolo o mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,” diso.

⁷ Osoloso Godeeyo momaiye oso yibolo to kemeleso dime, o tou teli odoo bakadio sabolo, osoloso ha teli odoo hee Godee mapoo tei teli odoo sabolo gilimadooso. Ha teli odoo hagee Koneliyas pidili.

8 Osoloso Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso yimapoo taka goo ee dimapoo takoloso see diba Yopa mi mapoo diyadee diso.

Pitaye howo opusomo di goo

9 Esemе diba Yopa mi mapoo dulone eli domopoo tiesaso. Osoloso mi hadobume dulone, osoko oo domo toboome, Yopa mi koola mapoo peledabalame dimeleeso. Osoloso biame omapoo Pitaye Godee mapoo takalame moso omu ma dokodoo palaso. 10 Esemе yayo Godee mapoo takolone badoboome, hodiase. Esemе odoo abo oso o nei simolome, Godeeye o howo opusomo diso. 11 Esemе yayo egeino, kei mi yamagoloso molome egeiso. Esemе kei ma dokodooga dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso o mudugiyopaga mi mapoo kukoosoo molome egeiso. 12 Dugo ee ma kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, osoloso só egeiso. 13 Esemе kei ma dokodooga toso yimapoo egeesee takaso, “Pita, no gala susuga hagee ma kulodu nayo abo wooloso ne,” diso.

14 Esino Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo wooloso nalaime,” diso.

15 Esemе toso see nei egeesee takaso, “Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,” diso.

16 Godeeye Pita mapoo gala susuga nalai tekepo doloso taka goo ee bakadio hedebe di takoloso dugo masi ee see kei ma dokodoo topeleso osugoboodooso.

17 Esemе Pitaye o howo opusomo doloso egei goo eyo bei ee goolone badoboome, Koneliyaseeye diye di odoo oso sibilesa, Saimonowo moso beeleе osulu miyopoo tobudulone bameleeso. 18 Osoloso diayo egeesee

takaso, “Odoo hee Saimon-Pita yo moso kulodu badolo?” diso.

19 Esino Pita yayo egei goo ee eyo bei goolone osee badoboome, Dio Tei oso yimapoo egeesee takaso, “Pita, odoo bakadio hedebe di oso no esigamoloso. 20 Esiga no toboloso miyomoo meilesa dibolo di, bei ayo diba no hamapoo esiamo sibe,” diso.

21 Esemе Pitaye miyomoo meilesa dimapoo egeesee takaso, “Niyo odoo egee esigamo silesibo odoo ee aso. Esiga niba hamapoo ogoo talame ka sibadeeyo?” diso.

22 Esemе diayo Pita mapoo nei egeesee takaso, “Ibada wiligi odoo taba Konelias Loum ha teli odoo gibadeli odoo oso iba diye diso. Konelias yo Godeeye goomoga goo tomo silame goomegeliso, osoloso yo Godee mapoo mesiliso. Osoloso Yu odoo susuga oso yo tekepo deliso. Esiga Godeeyo momaiye oso sibilesa Konelias mapoo takolone, Pita nayo Konelias mapoo Godeeyo to takee, diso. Esiga iyo no Konelias mapoo ido dilame ka simi,” diso. 23 Osoloso diayo goo hagee taka koodobuloso, Pitaye diba o mosopoo gesi hedebe omapoo tilame ido palaso.

Osoloso diba omapoo tiesaloso, mi biamome Koneliyaseeye diye di odoo sabolo, tei telaga odoo abo Yopa mi mapoo debeli odoo sabolo Pita idoloso Yopa mi maga Kasaliya mi mapoo diyadeeso.

Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu Yu odoonee dimapoo Godeeyo to taka

24 Diayo dilesa eli domopoo tiesaloso biame hee oso Kasaliya mi mapoo dilesa peledabaso. Konelias yo biame omapoo bolone, o soosoo susuga sabolo, o odoo susuga sabolo, gilimadoloso balaga meleeso. 25 Esemе Pitaye Koneliyaseeyo moso kulodu gasibume, Koneliyaseeye Pitayo homo beiyomoo ebiso miyomoo tugusaloso yimapoo goomogalame balaboo tiaso. 26 Esino Pitaye Koneliyaseeyo dee mapoo tolosa

yo tobudulone egeesee takaso, “No tebee, nayo a toowa doloso amapoo na gauwe. Bei, a mosoowe odoo,” diso.

²⁷ Osoloso Pita dio Konelias dio to komo moso kulodu gadulone egeino, odoo bei mooloogoodoo egeiso. ²⁸ Esem Pitaye Yu odoonee oso mooloogoodoloso debei ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba Yu odoowo tei gooleedooso. Esiga Yu odoo oso Yu odoonee sabolo hedebe doloso goo tomo silei tei. Osoloso Yu odoo oso Yu odoonee dibada moso kulodu palai tei deliso. Esino Godeeye mo howo opusomo doloso amapoo egeesee eligiso, ‘Yu odoo ibolo osoloso Yu odoonee nibolo Godeeyo howo woola hedebe.’ Esiga ayo Yu odoonee maga Godeeyo howo woola odoo hee tokenee dee takalai koo tobuo. ²⁹ Esiga niyo a ime, ayo nimapoo sibilei gowe. Esiga niyo a hamapoo sibe dee taka goo eyo bei amapoo takee,” diso.

³⁰ Esem Koneliaseye yimapoo nei egeesee takaso, “A biame bakadio hedebe di poogoloso biame hee habe mapoo moso kulodu Godee mapoo takolone badebeiso. Esem haga booloogelega, odoo hee dugo heliye hohodi kaloso mo mudugiyopoo sibileso tobudume egeiso. ³¹ Esem yayo amapoo egeesee takaso, ‘Konelias nayo Godee mapoo takemelee goo ee yayo duso. Osoloso nayo bi mauwe odoo pidimelee Godeeye ogoloso goomogoso. ³² Esiga nayo epedee odoo abo Yopa mi mapoo diye, dee takee, diayo Saimon-Pita namapoo ido sibilame. Yo gala kolo sabolo tou teli odoo Saimonowo mosopoo badoso. O moso ee abei toowa palaga mapoo tegei moloso,’ diso. ³³ Esem biame omapoo ayo odoo abo oso no hamapoo ido sibilame diye diso. Osoloso nayo hamapoo simi ogoloso a goomogo. Esiga iba hamapoo Godeeyo mudugiyopoo sibileso mooloogoodoo hagee, to

susuga Godeeye namapoo tenee goo ee imapoo takee dee taka, goo ee dulame ka sibadee,” diso.

³⁴ Esem Pitaye to taka bei mooloogoolone egeesee takaso, “A epedee gooleedoso, Godeeye egei maga odoo susuga ma kulodu odoo heeso, odoo hee dagadi molo koo ogoso. ³⁵ Osoloso mi toowa hamapoo mi opusomo opusomo di ma kulodu edebeeyo Godeeye goomoga goo tomo silone, Godee mapoo mesimo silesibili odoo mapoo Godeeye goomegeliso. ³⁶ Esiga niba Godeeye Isalael odoo dimapoo to tekepo tenee goo ee niba duso. To tekepo ee hagoso, Yesu Kelisoye odoo susuga ma kulodu wiligi odoo toowa taba doloso badoso. Esiga Yesu Keliso maga Godeebolo hedebe doloso mesiloso badeli goo ee imapoo teneeso. ³⁷ Osoloso Yonee odoo howo oluguli oso to takolone, odoo susuga dibada goo tokenee maga miligi pialoso howo ogusige, dee takoloso koodobume, Gelili maga bei mooloogooloso Yudiya mi toowa mapoo peledaba goo ee, niba olo gooleedooso. ³⁸ Osoloso Godeeye Yesu Nasalet odoo hesialoso yimapoo Dio Tei sabolo osoloso kitulugu sabolo tenee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye biame susuga yo pidilone yibolo badolone, yayo Yu odoowo mi susuga mapoo silone, tekepo goo susuga moodoogamo sileeso. Osoloso Saiten oso gibadeli odoo susuga ee tekepo moodoogamo sileeso.

³⁹ Esiga diye di odoo, iba Yesuye Yelusalem mapoo osoloso Yu odoowo mi abo mapoo goo susuga hagee tomo silee, iyo egeiso. Osoloso Yelusalem mapoo debeli odoo oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso woolooma, iyo egeiso. ⁴⁰⁻⁴¹ Esino biame bakadio poogoloso see biame hee mapoo Godeeye Yesu ta maga hogadiso. Osoloso Yesu yo ta maga

hogabuloso silone odoo susuga mapoo peledoboo dele. Esino hedebe Godeeye daga hoogoo iba hesialoso diye di odoo imapoo Yesuye ta maga hogabuloso peledoboo demeleeso. Esemе yayo hogabuloso silee ogoloso, iyo yibolo silesibulone, wo sabolo howo sabolo nolone silesibiso. ⁴² Esiga Yesuye imapoo to kitulugu sabolo egeesee takaso, ‘Niyo odoo susuga mapoo Godeeyo to tekepo takomo silesibe diso. Osoloso Godeeye Yesu ayo odoo susuga wedia sabolo, osoloso mi toowa hamapoo hagee do sabolo, goo midileiso,’ diso. ⁴³ Osoloso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo susuga oso goo hamapoo tei takoo diso. Edebeeyo Yesu mapoo tei toga, Godeeye Yesu maga o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso,” diso.

Dio Tei oso Yu odoonee dimapoo daga meledaba goo

⁴⁴ Pita to osee takomolome, Dio Tei oso meleso Pitaye to takomolome dulugamelee odoo mapoo meledabaso. ⁴⁵⁻⁴⁶ Esemе Dio Tei oso kitulugu maga diayo to opusomo opusomo di ee keselone Godeeyo hu dokodoo poudooso. Esemе Yu odoo tei telaga Pitabolo sibadee oso goo hagee ogoloso diya howoogadooso. Bei, Godeeye Dio Tei Yu odoonee sabolo dimapoo teneeso.

Esemе Pitaye dimapoo egeesee takaso, ⁴⁷ “Bei, Godeeye Dio Tei imapoo tenee egee egeesi masi dimapoo ka teneeso. Esiga diayo howo olugulei edebeeyo hamaga takalaime,” diso. ⁴⁸ Esemе Pitaye see egeesee takaso, “Niyo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee eligilame, niba howo ogusige,” diso. Osoloso diba howo ogusigaloso, diayo Pita biame abo mapoo dibolo hodobo badoboso dilame goomogaso. Esemе Pitaye Yopa mapoo tei telaga odoo sabolo omapoo debeiso.

11

Pitaye Yu odoonee dia goo ee Yelusalem mapoo taka

¹ Diye di odoo sabolo, tei telaga odoo Yudiya mapoo debeli sabolo, oso Yu odoonee oso Godeeyo to dulososo tei too goo ee duso. ² Esiga Pitaye Yu odoonee sabolo badoboso, see Yelusalem mi mapoo wedi sibume, Yu odoo tei telaga odoo oso toso kitulugu sabolo yimapoo diya takolone egeesee takaso, ³ “Bei kasi maga no Yu odoonee dia mosopoo dileso dibolo badolone wo ka nameleeyo? Goo egee tekeponee,” diso.

⁴ Esemе Pitaye goo susuga eyo bei medee dimapoo takolone bei mooloogolone egeesee takaso, ⁵⁻⁶ “A Yopa mi mapoo badolone Godee mapoo takolone badoboome, Godeeye mo howo opusomo diso. Goo egeesi ma kulodu egeino, dugo masi eyo pee mapoo tiso bagagisaloso kei ma dokodooga holomo sibumolome egeiso. Bi oso holomo sibumolome, ayo koola mapoo tobudulone egeino, dugo masi eyo kulodu gala opusomo opusomo di susuga, homo bakadio bakadio di oso dili sabolo, osoloso beliyeso kolo dili sabolo, gala seebee sabolo, osoloso só egeiso. ⁷ Esemе biame omapoo kei ma dokodooga toso amapoo egeesee takaso, ‘Pita nayo gala susuga hagee ma kulodu abo wooloso ne,’ diso.

⁸ Esemе ayo yimapoo nei egeesee takaso, ‘Haye, Lodee, a gala egeesi koo nali. Bei, nayo gala egeesi na ne doloso daga hoogoo tei magooso. Esiga ayo gala abo wooloso nalaimе,’ diso.

⁹ Esemе toso see nei egeesee taka, ‘Godee, ayo bi susuga tekepo di, bi egee see nayo tokenee dee na takee,’ diso. ¹⁰ Goo hagoso peledaba bakadio hedebe doloso see kei ma dokodoo peleso osugobodooso.

¹¹ Esemе haga booloogelega odoo bakadio hedebe di oso Kasaliya mi

maga a agalame diye di odoo oso ayo tieli moso mapoo sibilesa peled-abaso. ¹² Egeesi ma kulodu Dio Tei oso a Kasaliya mi mapoo dibolo dilei na ebi, dee takaso. Esemte tei telaga odoo 6 hamapoo buluma hagee molo oso abolo diso. Osoloso iba dileso Koneliyaseeyo moso kulodu hodobo paladeeso. ¹³ Esemte Koneliyaseeye Godeeyo momaiye oso moso kulodu peledoboome egei goo ee imapoo oposususo. Godeeyo momaiye oso yimapoo egeese takabu, 'Nayo odoo abo Yopa mi mapoo diyadee dee takee. Diayo dileso Yopa mi mapoo Saimon-Pita, a Koneliyas namapoo ido sibenabu. ¹⁴ Pita, ayo namapoo sibilesa nobolo, osoloso nee moso kulodu debeli odoo mapoo Godee maga gie badeli teli goo ee takalaiso,' dee takeme duso.

¹⁵ Esemte ayo dimapoo dileso to tekepo takalame bei mooloogoome, Dio Tei daga Pentikos biame mapoo imapoo meledaba egeesi masi oso dimapoo meledabaso. ¹⁶ Esemte ayo Lodeeye to taka hagee gooleebuguso, yayo egeese takaso, 'Yone-eye niba howodeeso oluguso, esino niba hamamee Godeeyo Dio Tei oso sibilesa nimapoo kitulugu tenelaiso,' diso. ¹⁷ Esemte iyo daga Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi masi diayo Yesu Keliso mapoo tei teme, Godeeye dimapoo Dio Tei ka tenee. Esiga ayo Godeeyo goo ee hamaga takalaime," diso.

¹⁸ Esino Yu odoo tei telaga oso Pitaye to taka duloso diayo kamanamelee omapoo poogooso. Esemte diayo Godeeyo hu dokodoo poudoolone egeese takaso, "Godeeye Yu odoonee mapoo osulu yamagooso, diayo dibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo bidiga toboloso gie badeli talame," diso.

Yu odoonee Antiyoka mi mapoo debeli odoo oso Lodee Yesu mapoo tei

too goo

¹⁹ Sitiben woolooma biame omapoo tei tele poogoo odoo oso tei telaga odoo mapoo dala teneli goo oso toowa moodoome, tei telaga odoo susuga Yelusalem mi maga mi opusomo opusomo di mapoo kukulo diyadeeso. Diayo kukulo dulone odoo abo oso mi eli sage Ponesiya mi toowa mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso odoo abo Saiples mi te mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso odoo abo Antiyoka mi mapoo kukulo diyadeeso. Osoloso diba mi omapoo kukulo dileso dobolone, to tekepo Yesu Kelisowo goo hedebe Yu odoo dimapoo takomo silesibiso. ²⁰ Esino Yelusalem maga kukulo diyadee odoo ee ma kulodu Kulene odoo abo sabolo, Saiples odoo abo sabolo, Antiyoka mi mapoo sibilesa, Yu odoonee dimapoo Lodee Yesuwo goo takomo silesibiso. ²¹ Godeeyo kitulugu dimapoo molone, Yu odoonee oso dibada to mapoo tei toloso, dibada goo tokenee maga miligi pialoso Lodee Yesu mapoo bidiga dabaso.

²² Esemte tei telaga odoo Yelusalem mapoo debeli odoo oso Yu odoonee oso tei too goo ee duloso, Antiyoka mi mapoo Banabas diye diso. ²³⁻²⁴ Esiga Banabas odoo tekepo doloso badebeiso, yo tei too kibiya Dio Tei oso kitulugu toloso badebeiso. Osoloso yo Antiyoka mi mapoo dileso badoboome, odoo susuga Godeeye pidi ogoloso, yo diya goomogaso. Esemte diba Lodee Yesu mapoo hedebe doloso dobolone, tei too kibiloso badalame, yayo dimapoo kokodo takaso. Esemte Banabaseeye to takomo silee diayo duloso to omapoo tei teme, tei too odoo bei moodooso.

²⁵ Esemte Banabas Talesas mi mapoo Solo esiamo diso. ²⁶ Yayo Solo ogoloso see Antiyoka mi mapoo ido simiso. Osoloso dugo hedebe ma kulodu obakadio tei telaga

odoo sabolo badolone, Godeeyo goo eligimeleeso. Esiga Antiyoka mi mapoo odoo susuga oso daga malalo takolone tei telaga odoo ee Kelisowo odoo deliso.

²⁷ Esem Banabas dio Solo dio Antiyoka mi omapoo osee doboome, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo abo oso Yelusalem mi maga mi hamapoo sibadeeso.

²⁸ Esiga dima kulodu odoo hee, o hu Agabus, yayo dibolo sileeso. Esiga yayo Dio Tei oso kitulugu maga egeese takaso, “Mi susuga mapoo dala goo oso siboga, nei nali bi mauwe pagalaiso,” diso. (Esiga daga hoogoo goo hagoso Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi toowa wiligi doloso badebei biame omapoo hodia goo toowa hageesi oso peledabaso.)

²⁹ Esem Antiyoka mi mapoo debeli tei telaga odoo oso emegei Yudiya mi toowa mapoo debeli odoo ee pidilame molee mooloogooso. Egeesi ma kulodu bi bei odoo oso molee toowaso pidiso. Osoloso bi pepooko melee odoo oso molee pepookoso pidiso. ³⁰ Osoloso diayo molee ee toloso Banabas dio Solo dio dimapoo teneeso. Esem diayo Yelusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa mapoo todiso.

12

Helodeeye tei telaga odoo dimapoo dala tenee goo

¹ Biame omapoo Yu odoowo wiligi odoo taba Helodee-Agilipaye tei telaga odoo abo toloso dimapoo dala tenelone badebeiso. ² Egeeseelone yayo diye di odoo hee Yoneeyo emei Yemes toloso odoo mapoo tenelone, kaiya sage oso wooloomo diso. Esem diayo Yemes wooloomaso. ³ Esem Yu odoo oso goo hagee ogoloso goomogolone tekepo dee takeme, Helodeeye odoo mapoo Pita onosee wooloomalame te doloso takeme, diayo Pita tooso. Goo moodoo hagee Isipi mi maga peegoo

di ee gooleebugu wo nali biame mapoo ka moodoo. ⁴ Helodeeye goomogaso, Godeeye gababia wo nali biame ee daga dilesio, odoo howo woola mapoo goo midiloso ka wooloomalame, Pita yo epedee neliga moso mapoo toosooso. Osoloso o ha teli odoo 16 gilimadoloso diayo Pita medee gibadebee, diso.

⁵ Esino Pita yo neliga moso ma kulodu badoboome, tei telaga odoo oso yo Godee mapoo takolone debeiso.

⁶ Helodeeye Pita neliga moso tegei ma kuloduga peegoo tamagoloso, odoo susuga eyo howo woola goo midilei biame godigi molome gesi omapoo, ha teli odoo bakadio oso Pita gitilone, Pitayo dee hodio sabolo, ha teli odoo eyo dee hodio sabolo, ki ti oso tialogoo, osoloso ha teli odoo hee eyo dee sabolo, Pitayo dee sabolo, ki ti oso tialogoo doloso tiesaso. Osoloso ha teli odoo abo oso osulu miyopoo gidebeiso. ⁷ Esem epedee omapoo Godeeyo momaiye oso Pita mapoo sibilesio peledabaso. Esem gadeebugu oso neliga moso eyo kulodu gadee magoo meleeso. Osoloso Godeeyo momaiye oso Pita tidilone egeese takaso, “Pita, no saga tebee,” diso. Esem ki ti oso o dee sabolo ha teli odoo dibada dee sabolo tiegisamelee eyo mosoowe pidiga poogooso.

⁸ Esem Godeeyo momaiye oso Pita mapoo egeese takaso, “No toboloso nee dugo kolaiyoga gidili ee boolooma doloso nee homo mapoo kali bi ke,” diso. Esem Pitaye bi egee kalagaso. Osoloso momaiye oso Pita mapoo see egeese takaso, “Nee dugo sage kaloso abolo sibe,” diso.

⁹ Esem Pitaye Godeeyo momaiye sabolo neliga moso tegei debi gooboo ma kuloduga peegoo dulone, Pitaye goo hagee ogoloso gooleeso, Godeeye o howo opusomo doloso goo hagee ka ogo diso. ¹⁰ Diayo egeeseelone, Godeeyo momaiye sabolo osulu gidebeli odoo bakadio

oso gidoboome, diba galagadiso. Esino diayo diba egele. Osoloso diba see ki biso moodoo osulu oso kisi hamameedee omapoo dileso tebisa molome, osulu egee eyo mosoowe yamagooso. Esemе diba neliga moso ma kuloduga peegoo galagadilesa dumolome, Godeeyo momaiye omapoo osugoboodooso.

¹¹ Esemе hamamee Pitaye goo omapoo ogoloso gooleedoloso eyo nediliyo egeesee takaso, “O, goo hagee teidoo. Esiga a epedee gooleedoso, Godeeye o momaiye ee amapoo sibe diso, yayo a Helodeeyo dee maga idoloso peegoo peledabalame. Esiga epedee Helodeeye Yu odoowo mudugiyopoo a wooloomalaimе,” diso.

¹² Esemе yayo egeesee goolee sabolo Yonee-Makayo owee Meliyo mosopoo dileso palaso. Moso egee ma kulodu odoo susuga oso mooloogoodoloso dobolone Godee mapoo takemeleeso. ¹³ Esemе Pitaye dileso osulu mapoo kalamadime, moso ee ma kulodu tou teli sobo obuo, o hu Loda, yayo osulu mapoo odoo agayo kalamadia beleso agalame diso. ¹⁴ Yayo osulu yilame dulone duno, Pitayo to duloso gooleedoloso diya goomogolone, osulu yilega see moso kulodu gasibilesa, odoo susuga mapoo egeesee takaso, “Pita osulu miyopoo tobudo!” diso.

¹⁵ Esino odoo susuga oso to ee duloso nei yimapoo egeesee takaso, “No boobadolone ka takoo,” diso. Esino yayo goo egee taka koodobilega osee takemeleeso. Esemе diayo egeesee takaso, “Egee Pitanee, esino egee Godeeyo momaiye Pita yo bali oso malaiso,” diso.

¹⁶ Pita yo peegoo osee tobudulone osulu mapoo osee kalamadimeleeso. Esemе odoo susuga sibilesa, osulu yimagoloso egeino, Pita ogoloso diya howoogadooso. ¹⁷ Esemе Pitaye diba to kesamelee koodobilame deeso wabisaso. Osoloso Godeeye yo neliga moso maga idoloso peegoo di

goo ee dimapoo oposususo. Osoloso yayo see egeesee takaso, “Tei telaga odoowo wiligi odoo taba Yemes sabolo, tei telaga odoo abo sabolo mapoo goo hagee takee,” diso. Esemе Pitaye to hagee takoloso see mi hee mapoo diso.

¹⁸ Gesikolodee mapoo ha teli odoo Pita gidebei oso Pita mauwe molo ogoloso goo diya tiadolone ebigaso. ¹⁹ Esemе Helodeeye o odoo sabolo Pita diya esiaso. Esino diayo Pita egele poogoome, see wedige dileso, Pita gidebei odoo mapoo woosaso. Esemе yayo odoo abo mapoo takolone Pita gidebei odoo ee piligi diso. Goo oso dileso koodobume, Helodeeye Yudiya mi poogoloso see Kasaliya mi mapoo badalame diso.

Helodee-Agilipaye ta

²⁰ Esino Helodee yayo Kasaliya mi mapoo badolone, Taya mosobia odoo sabolo, osoloso Saidon mosobia odoo sabolo, mapoo diya komonolone badebeiso. Esemе Taya mosobia odoo sabolo, Saidon mosobia odoo sabolo, mesiloso badalame Helodee sabolo to meilame, Helodee mapoo diso. Bei, diba Helodeeyo mi toowa mapoo nei nali ka teli. Bei, Helodeeye dimapoo kamana sabolo osee badoga, diayo nei talai hamaga takeeyaga, Helodeebolo to meilame sibadeeso. Osoloso diayo sibilesa Helodeeyo moso gibadeli odoo, o hu Balastus, sabolo emegei diso. Yo dibolo toboloso dibada goo ee Helodee sabolo to tekepo ka moodoolame.

²¹ Esemе Helodeeye dibolo to meilame biame magooso. Osoloso biame omapoo Helodeeye dibolo to meilame, yayo wiligi odoo taba oso kali dugo tekepo kaloso, wiligi odoo taba oso badeli debi mapoo biaso. Osoloso yayo badolone odoo susuga mapoo to takaso. ²² Yayo to taka koodobume, odoo susuga oso goomogolone to neligidi takolone, diso dimapoo egeesee takaso, “Odo

hagee Godeeye to kei masi keliso, yo edebeeyo to kei masi koo keli!” diso. ²³ Esino goo hamaga Helodeeye Godeeyo hu dokodoo poudile. Hedebe o hu ee dokodoo poudooso. Esem Godeeyo momaiye oso yimapoo paiye saga teneeso. Esem seeso o su nadoloso taso.

²⁴ Esino tei telaga odoo oso Godeeyo to mi susuga mapoo takomo dime, odoo susuga oso to ee dulooso to mapoo tei teme, tei telaga odoo bei moodooso.

²⁵ Esem Banabas dio Solo dio Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso molee mooloogoo ee tosibilesa, Yelusalem mi mapoo tei telaga wiligi odoo tebisa dimapoo teneloso, see Antiyoka mi mapoo wedi dulone diayo Yonee-Maka ido diso.

13

Banabas dio Solo dio diye di goo

¹ Antiyoka mi mapoo tei telaga odoo oso mooloogoodoloso, debei ma kulodu Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo sabolo Godeeyo goo ee eligili odoo ee dibada hu hagoso: Banabas, osoloso Simiyon (o hu hee Nigele), osoloso Kulene odoo Lukiyas, osoloso Manayen (wiligi odoo taba Helodee dio hodobo kauwa), osoloso Solo. ² Diba nei teyuloso, Godeeyo hu dokodoo poudoolone doboome, Dio Tei oso dimapoo egeese takaso, “Banabas dio Solo dio idoloso tou ayo hesia ee talame diba diye dee takee,” diso. ³ Esem diayo nei teyuloso dobolone, Godee mapoo takemelee koodobuloso, Banabas dio Solo dio mapoo dibada deeso sigeso. Bei, diayo Godeeye kitulugu toloso o tou talame. Osoloso diba Godeeyo tou talame diye diso.

Banabas dio Solo dio Saiples mi te mapoo diye di goo

⁴⁻⁵ Banabas dio Solo dio Dio Tei oso diye dee takeme, Selukiya mi omaga du toowa toloso Saiples mi te mapoo

dulone, diba pidili odoo Yonee-Maka idoloso diso. Diba sibilesa Saiples mi te mapoo mi hee eyo hu Salami mi mapoo du oluguso. Osoloso diayo mi omapoo dobolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takoo demeleso.

⁶⁻⁸ Osoloso mi te omapoo osee silesibulone, mi hee Papos mapoo dileso peledabaso. Diba mi omapoo egeino, Yu odoo hee googoo sabolo badoboome egeiso. O hu Bale-Yesu (o hu hee Guliki dia toso hedi Elimas). Yayo mi omapoo gamenee goo eligili odoo badebeiso. Mi te eyo wiligi odoo taba Selegiyas-Polus eyo odoo. Mi te eyo wiligi odoo taba yo goo goolee medee tekepo. Esiga yayo Godeeyo to dulame goomogolone, Banabas dio Solo dio ime simiso. Esino googoo gooleedoo odoo Elimas yayo gowoolone, wiligi odoo taba oso Godeeyo to dulooso, Yesu mapoo tei talai goomegele. Esem yayo Banabas dio Solo dio Godeeyo to takeeyaga gowoolone hamaga takaso. ⁹ Esino biame omapoo Solo, o hu hee Polo, Dio Tei oso kitulugu toloso badolone, googoo gooleedoo odoo Elimas yimapoo howo hooda tulugu bolone ¹⁰ egeese takaso, “No Saiteneeyo owolo! Nayo goo tekepo susuga mapoo ha teliso. Nayo biame susuga ma kulodu odoo susuga mapoo wulo kukuliso. Esiga nayo Godeeyo goo maga tei goodee, ee see opusomo dee na see. ¹¹ Esiga epedee Godeeye no dala tenelaiso. Epedee no howo bakadio siloso molone, biame abo ma kulodu bi susuga agalaima,” diso. Esem biame omapoo neliga oso o howo mapoo gidiseme, o howo siso. Esem yo odoo heeso eli eligilame odoo esiamo sileeso. ¹² Esem wiligi odoo taba oso Elimas mapoo goo moodoo ee ogoloso, yayo Lodee Yesu mapoo tei tooso. Bei, yayo Polo dio Banabas dio Lodee Yesuwo goo kitulugu sabolo eligi ogoloso howoodooso.

12:24: Isa 55:11 **12:25:** Diye 11:29-30; 15:37
Diye 12:12; 15:39 **13:11:** Diye 9:8

13:2: Diye 9:15 **13:3:** Diye 6:6 **13:4-5:**

Poloye Pisidiya mi Antiyoka mapoo Godeeyo to taka

¹³ Osoloso Polo sabolo, odoo yibolo sibadee sabolo, Papos mi maga du toowa tolosa abei toowa daloso see Pampiliya mi toowa mapoo sibilesa peledabaso. Mi toowa ma kulodu mi hu Pelega mapoo dibada du oluguso. Esem biame omapoo Yonee-Maka diba poogoloso see Yelusalem mapoo wedi diso. ¹⁴ Osoloso Polo dio Banabas dio Pelega mi maga see mili Pisidiya mi Antiyoka mapoo dileso peledabaso. Diba omapoo dileso dobolone, Yu odoowo hasali biame omapoo, diba howo gisilame, Yu odoowo howo gisili moso ma kulodu peleso bulumaso. ¹⁵ Esem howo gisili moso wiligi odoo tebisa oso Moseeeye eligi goo hogugu sabolo, osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso hogugu goo sabolo, odoo susuga mapoo hesigaso. Osoloso see Polo dio Banabas dio mapoo egeese takaso, "Emegei, niyo imapoo pidi to takalai mologa, takee," diso.

¹⁶ Osoloso Polo toboloso diayo to kesamelee ee koodobilame o deeso wabisulone egeese takaso, "Emegei, Isalael odoo sabolo, Yu odoonee Godee mapoo mesili odoo sabolo, niba mo to hagee dui! ¹⁷ Isalael odoo ibada Godeeye ibada amawe dio hesiaso. Osoloso diba Isipi mi mapoo doboome, Godeeye diba medee gibadebeiso. Esem Isalael odoo oso bei moodooso. Esem Godeeye kitulugu sabolo Isipi mi maga diba gilimadoloso peegoo diso. ¹⁸ Osoloso diba dugo 40 ma kulodu miwe poogoo mapoo silesibilone, Godee mapoo diayo gowooloso yimaga miligi pialoso silesibiso, esino Godeeye diba pegele. ¹⁹ Esem Godeeye Keinen mi ma kulodu to opusomo opusomo di kesali 7 mosobia odoo susuga peegoo

hasiso buguloso, dibada mi peedee buguloso, see o odoo Isalael odoo imapoo teneeso.

²⁰⁻²¹ Esem ibada amawe dio oso Isipi mi mapoo dobooso see mi hagee talame sibadee, dugo 450 poogooso. Osoloso ibada amawe dio oso omapoo osee doboome, Godeeye goo midili odoo hesiaso, diba gibadalame. Esino hamamee Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Semuweleeye badebei biame omapoo Isalael odoo see goomogaso, diba gibadalai wiligi odoo taba talame. Esem Godeeye Benyamin eyo bala ma kulodu odoo hee Kiseeyo owolo Solo wiligi odoo tabalame hesiaso. Esem Soloye dugo 40 ma kulodu Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badebeiso. ²² Esem Godeeye Solo gowoolone peegoo poogooso. Osoloso see Yesiyo owolo Deibidiye dibada wiligi odoo tabalame hesiaso. Esem Godeeye Deibidiyo goo maga egeese takaso, 'Ayo Yesiyo owolo Deibidi mapoo ogoloso goomogoso. Bei, yayo ayo goomoga goo susuga ee talaiso.'

²³ Esiga Godeeye daga hoogoo to takoloso magolone egeese takaso, 'Deibidiyo amawe dima kuloduga Isalael odoo dibada gie badeli pidili odoo sibileiso.' Esiga odoo ee olo simiso. Yo Yesu. ²⁴ Esino Yesu sibilega molome, daga Yoneeye sibilesa Isalael odoo susuga mapoo Godeeyo to takomo silone egeese takaso, 'Niba goo su wuduloso nibada goo tokenee maga miligi pialoso howo ogusige,' diso. ²⁵ Osoloso Yoneeye o tou hoo pagalame dulone egeese takomo sileeso, 'Niyo a odoo ogu deliyo? Godeeye hesia Keliso asonee. Esino yo ama hamamee sibileiso. Yayo kitulugu toowa ayo kitulugu yayo dagadi. Esiga a tekeponee, o homo bei mapoo gauwuloso o homo bi tigamagalai,' diso."

13:13: Diye 15:38 **13:17:** Exo 1:7; 6:6; 12:51 **13:18:** Num 14:34; Deut 1:31-32 **13:19:** Deut 7:1; Josh 14:1 **13:20-21:** Judg 2:16; 1Sam 3:20; 8:5, 19; 10:20-24 **13:22:** 1Sam 13:14; 16:12; Psa 89:20 **13:23:** 2Sam 7:12-16 **13:24:** Mat 3:1-2 **13:25:** Yon 1:20, 27

²⁶ Poloye see egeese takaso, “Emegei, Eibalaham eyo amawe dio (Yu odoo) nibolo, osoloso Yu odoonee Godee mapoo mesili odoo, niba mo to dui! Gie badeli pidili goo hamaga to ee imapoo teneeso.

²⁷⁻²⁸ Esino Yelusalem mi mapoo debeli Yu odoo sabolo, dia wiligi odoo tebisa sabolo oso Yesu yo kibiya hoodo egele. Esiga diayo Yesu yo wooloomalame goomogaso. Osoloso diayo goo mauwe dileso Paillet mapoo Yesu wooloomeye doloso tiasooso. Diayo goo hagee tomo silee ee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso daga hogugu sabolo teibaso. O, esiga goolee, Yu odoowo hasali biame susuga mapoo wiligi odoo tebisa oso, Yu odoowo howo gisili moso kulodu to hogugu ee hesigeliso. Esino diayo goo eyo bei kibiya gooledele.

²⁹ Esiga Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso Yesuwo goo mapoo taka goo susuga oso dileso hosudoloso, diayo Yesu yo homo bulubo magoo dokodooga tomeilesu wulu ma kulodu magooso.

³⁰ Esino Godeeye yo ta maga see hogadiso. ³¹ Osoloso hamamee biame bei ee ma kulodu Yesu yo telega Gelili mi maga Yelusalem mi mapoo yibolo sibadee odoo dimapoo o su eligimo sileeso. Osoloso odoo egee bia oso diayo Yesu ta maga hogabuloso silee ogoloso goo ee, ibada odoo Yu bia odoo mapoo takomo ka siloso.

³²⁻³³ Esiga iyo to tekepo nimapoo tosimiso. Osoloso daga Godeeye ibada amawe dio sabolo to magoo goo oso yayo owolo Yesu ta maga see hogadi eyo goo maga epedee dibada amawe dio imapoo peled-abaso. Esiga Sam booka ma kulodu, Sam bakadio mapoo Godeeye Yesuwo goo maga egeese takooso, ‘No mo holo deeso.

Epei ayo no moma deeso.’

³⁴ Osoloso Godeeye Yesu ta maga

hogadiso. Esiga Godeeye owolo Yesu see talaime. Goo hamaga Godeeye egeese takaso,

‘Ayo daga Deibidi mapoo to magoo sabolo tei pidili goo ee nimapoo tenelaiso,’ diso.

³⁵ Osoloso Godeeye Sam hee mapoo egeese takaso, ‘Nayo hesia odoo eyo su midoo ma kulodu hunuleime,’ diso.

³⁶ Esino Godeeye to hagee Deibidiyo goo takele. Bei, Deibidiye Godeeye tou susuga tomo siloso hosudoloso taso. Esem o su ee amawe dio midooso pe mapoo midoosooso. Osoloso o su omapoo huneso. ³⁷ Esino Yesu o su ee midoo ma kulodu molone hunule. Bei, Godeeye yo ta maga hogadiso.

³⁸⁻³⁹ Esiga emegei, niba iyo to hagee taka medee dui! Bei, Yesuye ta maga nibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Esino Moseseeye eligi goo oso nibada goo tokenee susuga hapalaime. Esino edebeeye Yesu mapoo tei toga, yo o goo tokenee susuga hapoloso, Godeeye howo woola yo tekepo palaiso. ⁴⁰ Esiga niba mo to medee kibiya toloso tei too ma kulodu debee. Niyo mo to medee tele poogooga, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka goo hagoso nimapoo sibileiso. Bei, diayo Godeeye booka mapoo hageese hoguguso,

⁴¹ Godeeye egeese takooso, ‘Niyo debei domo omapoo ayo goo toowa moodolaiso. Esino niyo goo hagee ogoloso tei talaime.

Osoloso odoo heeso goo hageeye bei nimapoo takooga, niyo medee tei talaime.

Esiga mo to mapoo manali odoo niba goo hagee ogoloso howoogadalaiso.

Esino niba wedileiso,’ diso.”

⁴² Osoloso Poloye to takoloso koodobume, Polo dio Banabas dio howo gisili moso maga meiyadaga

molome, odoo aboso sibilesa dimapoo egeese takaso, “Niba see hasali biame heeso niyo to taka goo hagee see medee takalame sibadee!” diso. ⁴³ Gooloogoo oso dileso koodobume, odoo susuga oso dia moso mapoo diyadeeso. Esem Yu odoo abo sabolo, osoloso Yu odoonee oso, Yu odoowo Godee mapoo tei teli odoo abo sabolo, Polo dio Banabas dio diyadaga molome hamamee diyadeeso. Esem Polo dio Banabas dio dimapoo egeese takaso, “Niba Godeeye sooloo dolone pidili ee ma kulodu debee,” diso.

⁴⁴ Osoloso hasali biame heeso mosobia odoo susuga oso Godeeyo to Yesuwo goo maga taka ee dulame sibadeeso. ⁴⁵ Esem Yu bia oso odoo gooloogoo toowa ogoloso Polo dio Banabas dio mapoo diya kooso. Osoloso Poloye Godeeyo to takomolome, diayo tebisaloso, Polowo to su maga gamenee goo takoo doloso, diayo Polowo goo maga to tokenee takaso.

⁴⁶ Esino Polo dio Banabas dio ebi-lega to nei dimapoo egeese takaso, “Godeeye to kitulugu sabolo imapoo taka, malalo nimapoo Godeeyo to Yesuwo goo ee takalaiso. Esino niyo gie badeli talai gowooso. Esiga iyo niba poogoloso see Yu odoonee mapoo Godeeyo to takomo silesibileiso. ⁴⁷ Bei, Godeeye o odoo yimaga to toloso kokodo takomo sili odoo hee maga Isalael odoo imapoo to kitulugu sabolo hageese takaso, ‘Ayo niba Yu odoonee dima kulodu gadeebugu masi badalame hesiaso.

Esiga niyo gie badeli goo ee mipoo toowa hamapoo debeli odoo susuga mapoo takomo dilame.’”

⁴⁸ Esem Yu odoonee oso Poloye to taka duloso goomogolone, Lodeeyo goo taka ee tekepo diso. Osoloso dima kulodu Godeeye gie badalame hesia odoo susuga oso tei tooso.

⁴⁹ Esem mi omapoo odoo susuga oso Godeeyo to ee dulugamo diso. ⁵⁰ Esino Yu odoo oso Polo dio Banabas dio dimapoo heiga toowa molone, diayo dileso Godee mapoo mesili Yu sobonee hu toowa too sabolo, osoloso mosobia eyo wiligi odoo tebisa sabolo, oso kamanalame Polo dia goo maga dimapoo gamenee takaso. Esem diayo Polo dimapoo dala teneloso mi omaga peegoo hasiso buguso. ⁵¹ Egeeseeme Polo dio Banabas dio see Ikoniyum mi mapoo dilame dobolone, diayo wudu taka eligilone, Godeeye diba poogolone dimapoo dala tenelaiso dolone, dia homo mapoo basago tidadoo Yu odoowo howo woola mapoo taso. ⁵² Esino tei telaga odoo diba Dio Tei oso kitulugu toloso dobolone, diya goomogaso.

14

Polo dio Banabas dio Ikoniyome mi mapoo debei

¹ Ikoniyum mi mapoo Polo dio Banabas dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeyo to takalame palaso. Omapoo diayo to kitulugu sabolo Yesuwo goo taka duloso, Yu odoo susuga sabolo, osoloso Guliki odoo susuga oso, Lodee mapoo tei tooso. ² Esino Yu odoo abo oso Poloye Yesuwo goo taka talai gowoolone, Yu odoonee dimapoo Polowo goo ee gamenee takomo silesibiso, Yu odoonee oso tei telaga odoo mapoo kamanalame. ³ Esino ee ma kulodu, Polo dio Banabas dio Ikoniyome mapoo biame kolopo sage debeiso. Diba omapoo dobolone ebi-lega, Godeeye sooloo dolone pidili eyo goo ee odoo mapoo takolone debeiso. Esem edebeeyo dibada to mapoo tei talame, Lodeeye Polo dio Banabas dio mapoo goo toowa opusomo opusomo di talame kitulugu teneeso. ⁴ Egeeseeme mosobia ma kulodu odoo abo oso domo pee toowa meleeso. Odoo abo oso diye

di odoos Polo dibolo tooboo, osoloso odoos abo oso Yu odoos sabolo tooboo diso. ⁵ Osoloso ee ma kulodu Yu odoos sabolo tebisa, Yu odoonee sabolo, osoloso Yu odoos sabolo, osoloso dibada wiligi odoos tebisa sabolo, Polo dimapoo yoso enigaloso wooloomalame to tekepo moodoos. ⁶⁻⁷ Esemee Polo dio Banabas dio to hagee duloso Likaoniya mi toowa mapoo kukulo diso. Osoloso omapoo kukulo dileso dobolone, Listala mi sabolo, osoloso Delebe mi sabolo, osoloso mi pepuso abo sabolo omapoo Yesuwo goo maga to tekepo takomo silesibiso.

Polo dio Banabas dio see Listala mapoo dileso debei

⁸ Osoloso Listala mi ee ma kulodu odoos hee oweeye soomagolone homo bidiga magoo sabolo sooma-gooso. Esiga yo koo sili. ⁹ Esino yo badolone Poloye Godeeyo to takomolome medee dulone badebeiso. Poloye odoos homo bidiga magoo mapoo bolone gooleeso, yayo tei toso, Godeeye yo tekepo palame, diso. ¹⁰ Osoloso Poloye yimapoo to neligidi egeesee takaso, “No tebee!” diso. Esemee yo toboloso sileeso.

¹¹ Esino odoos mooloogoodoo oso Poloye odoos tekepo moodoo ogoloso to neligidi takolone Likaoniya toso egeesee takemeleeso, “Ibada godeeye odoos masi poloso kei ma dokodooga imapoo ka simidoo,” diso. ¹² Egeeseelone diayo Banabas yo dibada gamenee godee toowa Sus hu hediso. Osoloso Polo yo gamenee godee hee Sus o to tosili odoos Helemes hu hediso. Bei, Poloye biame susuga to takomo sileeso. ¹³ Esino mosobia odoos dia godee Sus eyo tei moso ee mosobia beele peegoo eyo tegei meleeso. Esiga Sus godeeyo tei moso wiligi odoos taba oso bulumakau be hu sabolo, palapalawa sabolo, toloso sibiles beele osulu mapoo maso. Bei, yibolo osoloso mosobia odoos sabolo goomogaso, Polo dio Banabas

dio mapoo goomogolone, be hu woolame. Bei, diayo goolee Polo diba godee bele dolone.

¹⁴ Esino Polo dio Banabas dio goo hagee duloso diayo gowe goo ee odoos mapoo eligilone dibada dugo tologo buguso. Osoloso odoos ma kulodu hoguo silesibulone to neligidi egeesee takomo silesibiso, ¹⁵ “Emegei, niyo kasi maga goo hageesi imapoo ka moodala? Bei, iba mi odoos, niba egeesi masiso. Esiga iyo nimapoo to tekepo teneeso, niyo gamenee godee ee poogoloso see gie badeli Godee mapoo tei talame. Bei, yayo kei sabolo, osoloso mipoo sabolo, osoloso abei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo moodoos. ¹⁶ Osoloso Godeeye daga edebeeyo diso goomoga goo tomo silesibume, ogoloso hamaga takele. ¹⁷ Esino niyo ee ma kulodu doboome, Godeeye yayo sooloo dala goo ee eligilone, kei ma dokodooga howo teneliso, osoloso nei nali bi segei oso tekepo palame pidiliso. Osoloso nimapoo nei nali bi toowa teneloso, see nimapoo goomoga teneliso. Esiga Godeeye eyo nediliyo o goo yilige bugulone goo susuga hagee nimapoo teneliso,” diso. ¹⁸ Polo dio Banabas dio to hagee takeme, mosobia odoos oso bulumakau be hu wooloso goomoga dimapoo tenelame seme, Polo diayo hamaga takeme, diba hegi moodoos. Esino dimapoo tenele.

¹⁹ Esino Yu bia odoos abo Pisidiya mi Antiyoka maga, osoloso Ikoniyum maga sibadeeso. Diayo sibiles mosobia odoos oso kamanalame, Polowo goo maga gamenee takaso. Esemee odoos aboso kamanaloso, Polo yo yoso enigaloso, mosobia peegoo gisibado dileso magoos. Esemee diayo Polo yo olo woolooma gooleeso. ²⁰ Esino tei telaga odoos oso Poloye tiamelee mapoo dileso mooloogoo doloso doboome, Polo yo hogabuloso tabaso. Esemee hodobo

14:11: Diye 28:6 **14:15:** Diye 10:26; Psa 146:6
Diye 17:13; 2Kol 11:25

14:16: Diye 17:30 **14:17:** Jer 5:24 **14:19:**

mosobia ma kulodu wedi sibadeeso. Osoloso biame hee mapoo Polo dio Banabas dio Delebe mi mapoo diyadeeso.

Polo dio Banabas dio see Siliya mi Antiyoka mapoo wedi di

²¹⁻²² Polo dio Banabas dio see Delebe mi mapoo to tekepo takomo silesibume, odoo susuga oso tei tooso. Osoloso diba see Delebe mi maga see mi abo Listala sabolo, osoloso Ikoniyum sabolo, osoloso Pisidiya mi Antiyoka mapoo tei telaga odoo see tobu Godeeyo to sabolo pidimo silesibilame diso, diayo tei too ma kulodu dobolone kibiya dabalame. Egeeseelone diayo egeesee takomo silesibiso, “Tei toloso badalai goo ee diya kodia. Esiga tei telaga odoo oso dala ma kuloduga Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gabibileiso,” diso. ²³ Osoloso Polo dio Banabas dio oso sosee susuga mapoo wiligi odoo tebisalame hesigamo diyadeeso. Osoloso nei teyuloso dobolone, diba Lodeeyo dee mapoo magalame Godee mapoo takeliso. Bei, diba Lodee mapoo tei tooso. ²⁴⁻²⁵ Osoloso diba Pisidiya mi maga see Pampiliya mi Pelega mapoo sibadeeso. Omapoo Godeeyo to takoloso koodobuloso see Ataliya mi mapoo mouso.

²⁶ Osoloso Ataliya mi maga du toloso see Siliya mi Antiyoka mapoo soowaso. Osoloso mi hamapoo daga tei telaga odoo oso Polo dio Banabas dio diba toloso, mi abo mapoo Godeeyo to takomo diye dolone egeesee takaso, “Godeeye niba sooloo dolone pidiye dee,” diso. Esem diayo Godeeyo to olo toloso mi abo mapoo dilesosiloso tou hosudoome, see wedi sibilesodibada mi Antiyoka mapoo peledabaso. ²⁷ Osoloso Polo dio Banabas dio sibilesos Antiyoka mapoo peledoboloso tei telaga odoo susuga gili-madoloso hodobo gooloogoodooso. Osoloso diayo Godeeyo to toloso mi

susuga mapoo takomo silone, diayo goo tomo sileeme, Godeeye diba pidi goo ee odoo mapoo oposususo. Osoloso Godeeye Yu odoonee oso tei talai osulu yamagoo goo sabolo oposususo. ²⁸ Osoloso koodobuloso Polo dio Banabas dio tei telaga odoo sabolo mi omapoo biame kolopo sage debeiso.

15

Yelusalem mapoo Yu odoonee dia goo maga to mou

¹ Osoloso egeesi ma kulodu, odoo abo oso Yudiya mi maga Antiyoka mi mapoo sibilesos, Yu odoonee tei telaga odoo mapoo eligilone egeesee takaso, “Niba Moseseeye imapoo kolo koolai goo eligi, ee dedelega poogooga, niba gie badeli talaim,” diso. ² Esem Polo dio Banabas dio eligi hagee duloso gowoolone dibolo toso diya agadigaso. Egeeseeme sosee odoo oso Polo dio Banabas dio, osoloso tei telaga odoo abo sabolo, toloso Yelusalem mapoo diye diso, diayo dilesos diye di odoo sabolo, osoloso Yelusalem sosee eyo wiligi odoo tebisa sabolo, goo hamaga to medee meilame. ³ Diba sosee odoo oso diye deme diyadulone, Ponesiya mi maga osoloso Samaliya mi maga diyadeeso. Omapoo diyadulone, sosee odoo susuga mapoo Yu odoonee oso dibada gamenee godee poogoloso, see Yesu mapoo tei too goo ee oposususo. Esem tei telaga odoo susuga oso goo hagee duloso diya goomogaso. ⁴ Esiga diayo sibilesos Yelusalem mapoo peledoboome, soseeeyo wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga oso diba ogoloso diya goomogaso. Esem Polo dio Banabas dio Godeeye dimaga tou too goo ee oposususo.

⁵ Esino tei telaga odoo abo Pelisi odoo gooloogoo ma kuloduga tebisaloso egeesee takaso, “Niyo Yu odoonee tei telaga odoo mapoo

to kitulugu sabolo takee, 'Diba odoo heeso dibada kolo kooloso Moseseeye eligi goo ee deede, dee takee,' diso.

⁶ Egeeseeme diye di odoo sabolo, sosee wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee eyo bei medee to meilame hodobo mooloogoodooso. ⁷ Biame sage ma kulodu goo hagee to moumeleso Pitaye toboloso egeesee takaso, "Emegei niba goolee! Daga Godeeye nima kuloduga, ayo Yu odoonee mapoo to tekepo takomo dilame, a hesiaso. Esem diayo amaga Godeeyo to duloso tei tooso. ⁸ Esem Godee, odoo sooloo ma kulodu egeli oso Yu odoonee oso tei too hagee ogoloso, tekepo diso. Bei, yayo goo hagee tei dolone, Dio Tei ee imapoo tenee egeesi masi dimapoo teneeso. ⁹ Esiga Godeeyo howo woola mapoo iba Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo opusomonee. Esiga diayo tei teme, Godeeye dibada goo tokenee hapoloso boobado buguso. ¹⁰ Niyo Yu odoonee oso Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga niyo Godeeye kamanalai goomogolo? Niyo egeeseega, niyo dimapoo hegi bi masi kadalame teneeso. Osoloso ibolo ibada amawe dio sabolo hegi bi masi ee kadalai tebilena. ¹¹ Esino iba tei toso, ibada Lodee Yesuye imapoo sooloo dolone pidi maga gie badeli tenee ee. Egeesi maga Yu odoonee sabolo eli hedebe omaga gie badeli ka toso," diso.

¹² Esem gooloogoo toowa oso Pitayo to duloso to mauwe bulumase. Osoloso diayo to mauwe bulumase, Polo dio Banabas dio Yu odoonee ma kulodu silone, Godeeye dimaga goo toowa opusomo opusomo di moodoo goo ee dimapoo oposususo. ¹³ Diayo oposusu koodobume, see Yemeseeye toboloso egeesee takaso, "Emegei, mo to dui! ¹⁴ Saimon-Pitaye imapoo olo takaso, Godeeye daga malalo

yayo sooloo dala goo Yu odoonee mapoo eligiso. Esiga Godeeye Yu odoonee dima kuloduga odoo abo yayo owolo dalame hesiaso. ¹⁵ Esiga goo hagoso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso taka to sabolo tobuoso. Bei, Godeeyo to booka mapoo Godeeye to taka hogugu egeesee moloso,

¹⁶ 'Goo hagee koodobuoga, a see wedi sibileiso.

Bei, wiligi odoo Deibidiye gibadebei mi goo ee moso egeesi masi guodobuloso moloso.

Esino ayo sibileso moodooloso see tobu tegelaiso.

¹⁷ Egeeseega odoo susuga sabolo, osoloso Yu odoonee ayo hesia sabolo, oso Godee amapoo sibileiso.

¹⁸ Esiga odoo abo oso goo hagee gooleedalame Godeeye daga hoogoo takaso.'

¹⁹ Esiga Yu odoonee Godee mapoo gie tei too odoo oso, Moseseeye eligi goo ee dadalame pupu maga iyo hegi goo dimapoo tenelai, a koo goomogoso. ²⁰ Esino iyo wulo to hogugu ono Yu odoonee dimapoo tenelone egeesee takalaiso, 'Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Bei, nali bi egee Godeeyo howo woola olo tokenee paso. Osoloso odoo hee mapoo goo heli na te. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne,' diso. ²¹ Esiga Yu odoonee diba kibiya goo hagee dodolone dabalai tekepo. Bei, daga hoogoo Yu odoo oso mi susuga ma kulodu diayo howo gisili moso mapoo goo egeesi na teye dolone woola olo takaso. Bei, diayo Moseseeye tei hogugu ee hasali biame susuga mapoo odoo mapoo olo hesigaloso eligiliso," diso.

Yu odoonee tei telaga odoo mapoo to hogugu tenee

²² Osoloso diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga oso goomoga magoloso odoo abo toloso, Polo dio Banabas dio see Antiyoka mapoo diye diso. Egeeseelone diayo wiligi odoo mooloogoodoo ma kuloduga odoo bakadio Yudas-Balasabas dio osoloso Sailesi dio hagee hesigaso. ²³ Esem diayo hodobo Antiyoka mapoo diyadulone to hogugu hagee toloso diyadeeso:

Esiga emegei, iba diye di odoo sabolo, osoloso sosee wiligi odoo tebisa sabolo, to hagee ka hoguga. Esiga iyo to hagee Yu odoonee tei telaga odoo susuga Antiyoka mapoo, osoloso Siliya mapoo, osoloso Kilikiya mapoo debeli odoo nimapoo ka hoguga.

²⁴ Esiga ibada mooloogoodoo ma kuloduga odoo abo oso dileso nimapoo to abo takeme, niyo gootiadoo goo ee iba duso. Esino iyo dimapoo to takeme ka moodele. ²⁵⁻²⁷ Esiga iba see Polo dio Banabas dio see nimapoo wedi diye deeso. Bei, odoo hagee bia Lodee Yesu Kelisowo goo mapoo dibada su tenelai koo goweli. Egeesi ma kulodu iyo goomoga maga ibada mooloogoodoo ma kulodu Yudas sabolo, Sailesi sabolo, Polo dio Banabas dio dibolo diye dalame, iyo diba hesiaso. Esiga diayo nimapoo sibilesa to hedebe iyo hogugu hagee takalaiso. ²⁸ Bei, iba Dio Tei sabolo goo goolee olo hedebe doloso magooso. Esiga iyo nimapoo hegi hee tenelaime. Esino niba wulo goo hedebe hagono deede. ²⁹ Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne. Osoloso odoo hee mapoo goo heli na te.

Niba goo hagee telega dogo, niba tekepo dabalaiso. Epe-ee emegei,

ibada to oso.

³⁰ Esiga odoo hagee bia oso to hogugu hagee toloso, Yelusalem maga see Antiyoka mi mapoo diyadeeso. Osoloso diba Antiyoka mapoo dileso peledoboloso, tei telaga odoo susuga gilimadoloso, to hogugu ee dimapoo teneeso.

³¹ Esem Antiyoka tei telaga odoo oso pidi to hogugu hagee hesigaloso diya goomogaso. ³² Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo Yudas dio Sailesi dio oso, tei telaga odoo mapoo diayo tei too kibilame pidi to takaso. ³³ Osoloso biame abo Antiyoka mapoo dobooso, tei telaga odoo oso Yudas dio Sailesi dio see Yelusalem mapoo medee obeeyamo wedi diyadeeye diso. ³⁴ [Esino Sailesi yo Yudas bolo Yelusalem mapoo wedi dile, esino yo Antiyoka mapoo badebeiso.]*

³⁵ Esem Polo dio Banabas dio Antiyoka mi mapoo osee dobolone odoo abo sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga takolone debeiso.

Polo dio Banabas dio domo pee

³⁶ Hamamee biame heeso Poloye Banabas mapoo egeese takaso, "Iba see wedi dileso, iyo daga Lodeeyo to takomo di mi pepuso susuga ee ogogomo dimo. Bei, tei telaga odoo mi omapoo egee do ee ayo diya gooleega, iyo dileso diba agalai, a goomogo," diso. ³⁷ Esino Banabaseeye Yonee-Maka dibolo ido dilame goomogaso. ³⁸ Esino Polo yo Yonee-Maka diayo ido dilei tekeponee diso. Bei, diayo daga di ma kulodu Yonee Maka hesiano, yayo o tou dibolo tele poogooso. Bei, Yonee Makaye diba poogoloso Pampiliya mi maga diso. ³⁹ Esem Polo dio Banabas dio toso diya agadigameleso, hodobo silesibi maga domo puloso diyadeeso. Esem Banabaseeye Yonee-Maka idoloso du toowa maga Saiples mi te mapoo soowaso.

^{15:28}: Mat 23:4 * ^{15:34}: To hagee odoo abo oso taka, "Lukaye hogugu," dee takeliso. Esino odoo abo oso taka, "Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hogugu," dee takeliso. ^{15:37}: Diye 12:12, 25 ^{15:38}: Diye 13:13; Kol 4:10

⁴⁰ Esemе tei telaga odoо oso Poloye Sailesi ido dilame hesime egeesee takaso, “Diye, Lodeeye niba sooloo dolone pidiye dee,” diso. ⁴¹ Esemе diayo dilesо Siliya mi sabolo, osoloso Kilikiya mi sabolo, omapoo tei telaga odoо mapoo Godeeyo to takomo sile-sibume, diayo to ee duloso, diayo tei too kibiyaso.

16

Timotiye Polo dio Sailesi dibolo di goo

¹ Polo dio Sailesi dio Delebe mi mapoo dilesо peledoboloso, see Listala mi mapoo dilesо egeino, tei too odoо hee badoboome egeiso, o hu Timoti. Timotiyo owee ee tei too Yu sobo. Esino ama ee Guliki odoо. ² Osoloso tei telaga odoо oso Listala mi mapoo debeli sabolo, Ikoniyum mi mapoo debeli sabolo, oso takolone Timoti yo odoо medee tekepo dee takeliso. ³ Egeesi ma kulodu Poloye Timotibolo silame goomogaso. Esino Yu odoо susuga omapoo debei oso, Timotiyo ama ee Guliki odoо doloso gooleedooso. Esiga Poloye Yu odoо goomogalame, Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone Timoti idoloso kolo kooso.* ⁴ Esemе Polo diayo diye di odoо sabolo, osoloso sosee wiligi odoо tebisa sabolo, oso Yelusalem mapoo to hogugu ee odoо susuga oso dadalame mi susuga mapoo to hogugu hagee takomo silesibiso. ⁵ Esemе biame susuga ee ma kulodu odoо aboso tei teme, tei telaga odoо bei moodoolone, sosee susuga ma kulodu odoо susuga oso tei too kitulugu sabolo debeiso.

Godeeye Polo Makedoniya mi mapoo diye di

⁶ Poloye o odoо abo sabolo dilesо Asiya mi toowa mapoo Godeeyo to takalai, Dio Tei oso hamaga takaso.

Esiga diayo dulone Piligiya mi ogo, osoloso Galesia mi ogo doloso domo omaga diyadaga meleeso. ⁷ Osoloso diayo Misiya mi koola mapoo sibilesо peledoboloso, see Bituniya mi mapoo dilame seme, Yesuwo dio oso hamaga takaso. ⁸ Esiga diba Misiya mi dagadilesо see Tolowasee mi mapoo mousо. ⁹ Diba Tolowasee mi mapoo sibilesо, gesi domopoo Polowo howo opusomo doloso, Makedoniya mapoo badeli odoо egeiso. Odoо oso yimapoo howolone egeesee takaso, “No abei daloso Makedoniya mi hamapoo sibilesо iba pidi,” diso. ¹⁰ Polowo howo opusomo doloso melee koodobuloso hamamee, iba Makedoniya mi omapoo dilame mopoodoo dooso. Egeesi ma kulodu, Godeeye iba Makedoniya odoо dimapoo to tekepo takomo diye doloso taka goo ee iba gooleedooso.*

Lidiyaye tei too goo

¹¹ Iba du toowa tolosо Tolowasee mi poogoloso, Samoteleisee mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, biame hee mapoo Neyapolisi mi mapoo soowaso. ¹² Osoloso iba see abaga mili Pilipai mi mapoo diso. Mi hagee Makedoniya mi eyo kulodu mi toowa hee hagoso. Loum odoо sabolo mi hamapoo debeliso. Osoloso iba biame abo mi hamapoo debeiso.

¹³ Osoloso iba Yu odoowo hasali biame mapoo mosobia beeleе peegoo dilesо howo palaga omapoo meiyadeeso. Bei, Yu odoо omapoo howo gisilei malaisо doloso, iba gooleedooso. Esemе iba omapoo meilesо sobo abo sabolo mooloogoodoloso omapoo dobolone dimapoo to takemeleeso. ¹⁴ Diayo to ee dulone debei ma kulodu Tayatila mi mapoo badeli sobo hedebe badebeiso, o hu Lidiya.

16:1: Diye 14:6; 2Tim 1:5 **16:2:** Pil 2:19-22 * **16:3:** Yu odoowo howo woola mapoo, Timoti yo Yu odoо. Bei, owee Yu sobo. Esiga Yu odoowo adaga dia goo ee dodolone, Timoti o kolo koolai tekepo diso. **16:4:** Diye 15:23-29 **16:6:** Diye 18:23 * **16:10:** Polobolo Makedoniya mi mapoo diyadee odoо hagoso: Sailesi, Timoti, osoloso Luka (Lukaye Diye Di Odoо booka hagee hoguguso).

Sobo yo o dugo tia bige odo abo mapoo nei sabolo teliso. Osoloso yayo Yu odoowo Godee mapoo tei toloso mesiliso. Osoloso Poloye to takomolome, Godeeye sobo hagoso Polowo to mapoo medee tei talame pidiso. ¹⁵ Osoloso yibolo o moso kulodu mapoo debeli odo sabolo howo ogusigaso. Osoloso yayo iba o moso ma kulodu gilimadolone egeesee takaso, “Niyo a Lodee mapoo tei too sobo daga, niba dileso mo moso ma kulodu debee,” diso. Esem yayo egeesee takeme, iba o moso ma kulodu peleso debeiso.

Polo dio Sailesi dio neliga moso mapoo toosoo goo

¹⁶ Biame heeso iba howo gisilame howo palaga maga diyadaga meleeno, odo heeyo tou teli sobo oso iba eli domo tugodooso. Osoloso sobo hagoso sa holo oso yimapoo polome, goo peledabalai odo mapoo olo malalo takomo siliso. Yayo egeeseemo silone, o gibadeli odo tebisa eyo molee toowa teliso. ¹⁷ Osoloso sobo hagoso ima hamamee sibulone, to neligidi egeesee takomo sileeso, “Odo hagee bia dokodoo badeli Godeeyo tou teli odo oso, esiga diayo epei gie badeli talame ka takomo siloso,” diso. ¹⁸ Yayo biame susuga ma kulodu osee takomo siliso. Osoloso yayo osee takomo sileeme, Poloye diya gowoolone, bidi ogolone sa holo o kulodu pala omapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu Kelisowo hu maga namapoo ka taka, no yimaga peegoo gadi!” diso. Esem epedee omapoo sa holo oso yimaga peegoo gadiso.

¹⁹⁻²⁰ Esem sobo ee gibadeli oso diayo molee teli eli pee ogoloso, sibilesa, Polo dio Sailesi dio toloso gamalee odo mapoo iyado diso. Diayo Polo dio Sailesi dio iyado dileso mosobia domo woola mapoo holoogoloso Loum gamalee odo dimapoo egeesee takaso, “Odo

hagee bia Yu odo. Esiga diayo ibada mi hamapoo goo tiadili goo eligimo silesibo. ²¹ Esiga diayo eligi goo oso Loum odo ibada adaga dia tei goo sabolo koo tobuo. Esiga Loum odo iyo diayo eligi goo ee talai tekeponee,” diso.

²² Egeeseelone mosobia odo susuga oso Polo dio Sailesi dio diya goweso. Esem gamalee odo oso dibada odo mapoo Polo dio Sailesi dio dia dugo ee tologo buguloso, tigamagoloso homosoo weeye, diso. ²³ Osoloso gamaleeyo odo oso diba neligidi wooloogaloso, neliga moso ma kulodu huyasooso. Osoloso diayo neliga moso gibadeli odo mapoo egeesee takaso, “Medee gibadebee,” diso. ²⁴ Esem yayo egeesee taka duloso, neliga moso gibadeli odo oso moso kulo hodu osulu kisi ee yamagoloso, Polo dio Sailesi dio moso kulodu iyado dileso, dibada homo homo ou soduga ma kulodu galaga dileso kiso kisiso.

²⁵ Esem gesi domo mapoo Polo dio Sailesi dio oso Godee mapoo takolone dobolone, yimapoo goomogolone kosaiya poulone debeiso. Esem mesiya neliga moso tegei ma kulodu debeli odo abo oso duso. ²⁶ Esem epedee omapoo mibia toowa saga simi oso neliga moso halabuso. Egeeseeme neliga moso osulu susuga yiliga magooso. Osoloso ki ti oso neliga moso ma kulodu debeli odo tiegisa ee eyo pidiga poogoloso mouso. ²⁷ Egeesi ma kulodu neliga moso gibadeli odo oso toboloso egeino, neliga moso osulu susuga yiliga magoloso molome egeiso. Egeesi ogoloso yayo goolee, neliga moso ma kulodu debeli odo susuga kukulo didoo doloso, kaiya toloso eyo nediliyo wooloomalame siso. ²⁸ Esino Poloye neligidi takolone egeesee takaso, “No nediliyo na wooloome! Iba susuga hagee doso!” diso.

²⁹ Esem neliga moso gibadeli

odoo oso o odoo yimapoo keme tosibe, diso. Esemе yayo keme tolosone neliḡa moso kulodu hoguo dilesone, obulone kikiliḡa sabolo Polo dio Sailesi dio dibada homo beiyomoo ebisone miyomoo tugusaloso balaboo tiasone.

³⁰ Osoloso yayo Polo dio Sailesi dio peegoo iyado dilesone dimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, ayo ogoo goo toga, gie badeli ka talaiyo?” diso.

³¹ Esemе Polo dio Sailesi dio yimapoo egeesee takaso, “No Lodee Yesu mapoo tei te! Egeeseega no gie badeli talaisone. Esiga nobolo osoloso nee moso kulodu debeli odoo oso Lodee Yesu mapoo tei toga, niba gie badeli talaisone,” diso. ³² Esemе yayo Polo dio Sailesi dio o mosopoo ido diso. Esemе diayo yibolo osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo mapoo to tekepo Lodeeyo goo maga takaso. ³³ Esemе gesi omapoo neliḡa moso gibadeli odoo oso Polo dio edebeeyo wei oso kolo koogoo ee howo hapoosone. Osoloso omapoo Polo diayo neliḡa moso gibadeli odoo sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, howo ogusigasone.

³⁴ Diba howo ogusime, neliḡa moso gibadeli odoo oso Polo dio Sailesi dio o mosopoo iyado dilesone nei teneeso. Osoloso yibolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo, diayo Godee mapoo tei too goo maga diya goomogasono.

³⁵ Osoloso gesikolo gamalee odoo oso dibada odoo ee neliḡa moso gibadeli odoo mapoo diye dolone egeesee takaso, “Polo dio see peegoo tamagee,” diso. Esemе diayo dilesone neliḡa moso gibadeli odoo mapoo Polo dio peegoo tamagalame, gamalee odoo oso taka to ee yimapoo takaso. ³⁶ Esemе neliḡa moso gibadeli odoo oso to hagee dulosone dilesone, Polo mapoo egeesee takaso, “Gamalee odoo oso takolone niba diyena, esiga niba medee diyadee,” diso.

³⁷ Esino Poloye gamalee odoo oso diye di odoo mapoo dilesone egeesee

takaso, “Nibada wiligi odoo tebisa oso ibada goo ee medee midilone. Egeeseelone diayo nimapoo kitulugu teneme, niyo iba odoo howo woola mapoo wooloogasono. Esiga diba Loum mi toowa mapoo debeli odoo mapoo goo egeesi moodoolai tekeponee. Bei, Sailesi asalo iba Loum mi toowa mapoo debeli odoo. Esino niyo iba wooloogasono. Osoloso nibada wiligi odoo tebisa oso iba neliḡa moso ma kulodu toosoosone. Osoloso see diayo iba neliḡa moso maga mada peegoo iyado dilame ka sala? Egeesee selai tekeponee. Esiga diesone sibilesone iba neliḡa moso hamaga iyadolosone peegoo dilei tekepo,” diso.

³⁸ Esemе gamalee odoo oso diye di odoo ee see wedi dilesone, Poloye to taka ee gamalee odoo dimapoo takaso. Esemе gamalee odoo oso Polo dio ee tei Loum mi toowa odoo, dee taka dulosone, diya dio dulone ebigasono. ³⁹ Esemе gamalee odoo oso diesone sibilesone Polo dimapoo emegei di to takaso. Osoloso diba neliḡa moso ma kuloduga peegoo iyado dilesone howolone egeesee takaso, “Niba epei mi hamaga peegoo diyadee,” diso. ⁴⁰ Esemе Polo diba neliḡa moso ma kuloduga peegoo dilesone, Lidiyayo mosopoo diyadeeso. Omapoo dilesone tei telaga odoo mapoo pidi to takolosone diyadeeso.

17

Polo dio Sailesi dio Tesalonika mi mapoo di

¹ Polo diba Tesalonika mi mapoo diyadolone, Ampipolis mi sabolo, osoloso Apoloniya mi sabolo, ma kuloduga diyadeeso. Egeesi ma kuloduga Yu odoowo howo gisilone moso ee Tesalonika mi mapoo meleeso.

² Polo see mi omapoo eyo goo moodeli egeesi moodoolone, Yu odoowo howo gisilone moso mapoo palasono. Osoloso Yu odoowo hasali biame bakadio hedebe di ma kulodu, Poloye

Godeeyo to booka ma kuloduga, Kelisowo goo ee Yu odoo mapoo medee eligi meleeso. ³ Yayo odoo mapoo Godeeyo to eligilone goo eyo bei woola egeesee takaso, “Godeeye to takoloso magooso, yayo hesia Kelisoye dala toloso, toloso ta maga see hogabileiso. Esiga ayo nimapoo Yesuwo goo hagee takoo odoo ee Godeeye hudi magoo Keliso oso,” diso. ⁴ Esemme Yu odoo abo oso Polo dio Sailesi dio dibada to dulooso tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso. Osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoo susuga sabolo, osoloso sobo hu toowa too abo sabolo, tei toloso dibada mooloogoodoo sabolo hedebe diso.

⁵ Esino Yu odoo Polowo to mapoo tei tele poogoo odoo oso Polo dimapoo diya kooso. Egeeseelone diayo tokenee teli odoo mi domo silesibili, diba gilimadoloso mooloogoodoloso diba diya kamanalame toso diya pupuso. Esemme odoo susuga oso diya komonolone, Yasoneyo mosopoo toso agadigamo hoguga dilesi, Polo dio Sailesi dio toloso, odoo howo woola mapoo dibada goo midilame esiamo diso. ⁶ Esino diayo Polo dio koo egeme, Yason sabolo tei telaga odoo abo sabolo toloso, mi wiligi odoo tebisa mapoo iyado diso. Esemme kamanalame bei mooloogoo odoo oso wiligi odoo tebisa dimapoo to neligidi takolone, Polo dibada goo maga egeesee takaso, “Odoo hagee bia oso mi susuga mapoo goo tokenee talame pupugamo silesibo. Esiga epedee hamapoo diba ibada mi hamapoo simiso. ⁷ Esemme Yason hagoso diba toloso o moso mapoo gilimado peleso doso. Esiga odoo hagee bia oso ibada wiligi odoo taba Sisaye tei goo ma ee gabagamo silesibo. Bei, diayo takolone, Sisa ee ibada wiligi odoo toowa taba osonee, esino odoo hee Yesu ono ibada wiligi odoo deliso,” diso. ⁸ Esemme mosobia odoo sabolo, wiligi

odoo tebisa sabolo, to hagee duloso, kamana sabolo diya to boowoogaso. ⁹ Osoloso wiligi odoo tebisa oso molee nei meye deme, Yason diayo wiligi odoo tebisa dimapoo molee maloso peegoo diyadeeso.

*Polo dio Sailesi dio
Beleya mi mapoo di*

¹⁰ Osoloso gesi domo omapoo tei telaga odoo oso Polo dio Sailesi dio Beleya mi mapoo diye diso. Esemme diayo Beleya mi mapoo peledoboloso, Yu odoowo howo gisili moso mapoo palaso. ¹¹ Osoloso egeesi ma kulodu, Poloye Tesalonika mapoo badebei domo omapoo Yu odoo omapoo debeli oso o to dulei goweso. Esino Beleya mi hamapoo Yu odoo oso Poloye Godeeyo to takeme goomoga sabolo o to dulooso, to eyo goo bei esieliso. Osoloso diayo Poloye eligi tei beleso, biame susuga Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigeliso. ¹² Esiga Yu odoo bei sabolo, osoloso Guliki sobo hu toowa too abo sabolo, osoloso giso abo sabolo oso tei tooso.

¹³ Esino Tesalonika mapoo debeli Yu odoo oso Polo diayo Beleya mapoo Godeeyo to takomolosogo di dulooso, diba see Beleya mapoo sibadeeso. Diba Beleya mapoo sibilesi, diayo mosobia odoo oso Polo dibada goo maga kamanalame toso diya pupuso. ¹⁴⁻¹⁵ Esemme Sailesi dio Timoti dio Beleya mi omapoo osee doboome, tei telaga odoo oso Polo ono du dali mapoo saga ido mouso, yayo omaga du toloso Atene mi mapoo dilame. Osoloso diba Atene mi mapoo dilesi peledoboome, Polo yo ido di odoo dimapoo egeesee takaso, “Niba wedi dilesi Timoti dio Sailesi dio dimapoo takee, diba see ayo bado mapoo saga sibeye,” diso.

*Poloye Atene mi mapoo
Godeeyo to taka*

¹⁶ Polo Atene mapoo Sailesi dio Timoti dio bameleeso. Yo omapoo

diba bolone badolone egeino, mosobia ma kulodu edebeeyo deeso dadabayoo moodoo gamenee godee bei molo egeiso. Egeesi ogoloso yo sooloo ma kulodu hegi toowa molone diya gooleeso. ¹⁷ Osoloso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yu odoo abo sabolo, osoloso Godee mapoo mesili Guliki odoo sabolo to meliso. Osoloso biame susuga ma kulodu mi domopoo gamenee silesibili odoo sabolo to takomo silesibiliso. ¹⁸ Esemee goo goolee toowa odoo, Epikuliya mooloogoodoo mapoo debeli odoo sabolo, osoloso Sitoiki mooloogoodoo mapoo debeli odoo sabolo, oso sibleso Polobolo to moulone toso agadigaso. Osoloso Poloye Yesuwo goo sabolo, osoloso odoo wedia see ta maga hogabilei goo ee takeme, goo goolee toowa odoo abo oso egeesee takemeleeso, “Odoo hagee yayo taka goo eyo bei yo gooleede. Yo ogoo goo eligilame ka silabele?” diso. Osoloso odoo abo oso egeesee takemeleeso, “Yayo imapoo mi abo dibada godeeyo goo ee eligilame ka sulo,” deliso. ¹⁹ Osoloso diayo Polo yayo eligimo silee goo ee medee takalame, Aleopagi esia dokodoo wiligi odoo tebisa oso to moumelee mapoo ido diso. Omapoo ido dilesa diayo Polo mapoo egeesee takaso, “Nayo eligi goo dia egee takomo sulo imapoo medee takee. ²⁰ Bei, nayo eligimo silee iba gooleede. Esiga iba nayo eligi goo eyo bei gooleedalai goomogoso,” diso. ²¹ (Osoloso goo ee ma kulodu Atene mapoo debeli odoo sabolo, osoloso mi abo maga sibadee odoo sabolo, biame susuga diayo goomoga goo talai biame ee poogoloso, see gamenee eligi goo maga to dia meliso.)

²² Osoloso Poloye mooloogoodoo ma kuloduga tobuloso egeesee takaso,

“Atene bia odoo, niba mo to dui! Niba eli bei maga godee susuga

mapoo goomoga tenelai gooleedoona. ²³ Bei, ayo nibada mi ma kulodu ogogomo silone egeino, niyo goomegeli godee opusomo opusomo di egegeiso. Osoloso ee ma kulodu, godee heeyo goo maga to egeesee hogugu yo mapoo molo egeiso, ‘Mi hamapoo edebeeyo gooleedele poogoo godee o hu dokodoo poudiliso,’ ee egeiso. Esiga niyo gooleedele poogoo godee mapoo goomoga goo teneliso. Esino ayo nimapoo Godeeyo goo hagee takalaso.

²⁴ Esiga niba goolee, Godee hagoso mipoo toowa sabolo, kei dokodoo sabolo eyo wiligi doloso badoso. Bei, mipoo toowa sabolo, osoloso kei dokodoo sabolo, osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo sabolo, yayo moodooso. Esiga yo moso edebeeyo tegei mapoo koo badeli. ²⁵ Esiga Godee hagoso gie badeli sabolo, bi susuga sabolo, odoo mapoo teneliso. Esiga iyo yo pidilei eli mauwe. Bei, yimapoo bi susuga yibolo tobuloso badoso. ²⁶ Esiga Godeeye daga hoogoo odoo hedebe moodooso. Osoloso odoo hedebe yimaga odoo opusomo opusomo di susuga oso mipoo susuga mapoo diayo dabalame moodooso. Osoloso Godeeye mi diayo dabalai sabolo biame diayo dabalai oso hoo pagalai magooso. ²⁷ Bei, Godeeye odoo howo si masi oso esiameloso yo agalame goomogaso. Esino yo imaga hoogoo koo badoso. ²⁸ Bei, yayo imapoo gie badeli teneeso. Osoloso iba yayo kitulugu maga silone ka doso. Esiga to hagee nibada odoo oso taka to sabolo teiba. Bei, daga nima kulodu badebei odoo heeso egeesee takaso, ‘Iba nose Godeeyo owolo dio,’ diso.”

²⁹ “Iba Godeeyo owolo dio doloso dobolone egeesee na goolee, ‘Godee yo edebeeyo dadabayoo yoso, osoloso bi abo sabolo oso deeso moodoona,’ dee na goolee. ³⁰ Godeeye daga hoogoo odoo ee egeesi goo ma kulodu osee doboome dimapoo

17:17: Diye 18:19 **17:24:** 1Ki 8:27; Diye 7:48
23:23 **17:29:** Isa 40:18-20; 44:10-17; Diye 19:26

17:25: Psa 50:12 **17:27:** Psa 145:18; Jer

takele. Bei kasi magayo, diba Godee gooleedelega debeiso. Esino epedee hamapoo Godeeye egeesee takooso, 'Odoos susuga mi susuga ma kulodu nibada goo tokenee maga miligi pie!' diso. ³¹ Bei, yayo mi odoos susuga dibada goo ee midilei biame olo magooso. Esiga yayo medee midileiso. Egee yayo daga hesia odoos oso ka selai. Esiga Godeeye to hamapoo tei dolone, yayo hesia odoos ee ta maga hogadiso," diso.

³² Poloye eligi goo maga odoos oso Yesuye ta maga hogabia dulosoo odoos abo oso maneso. Esino odoos abo oso Polo mapoo egeesee takaso, "Iba goo hagee biame hee mapoo see tobu dulei goomogo," diso. ³³ Osoloso Polo to takoloso koodobuloso diba poogoo diso. ³⁴ Esino ee ma kulodu, odoos abo oso Polowo to dulosoo Yesu mapoo tei tolone, yibolo hedebe diso. Polowo to mapoo tei telaga odoos eyo kulodu odoos hee Dionisiyas, Aleopagi mooloogoodoo ma kulodu badeli odoos. Osoloso sobo hee Damalis, osoloso odoos abo sabolo tei tooso.

18

Poloye Kolin mi mapoo badebei

¹ Hamamee Polo Atene mi mapoo badoboso see Kolin mi mapoo diso. ² Yo mi omapoo dileso Yu odoos hee tugodooso, o hu Akwila, o midee Pontus. Odoos hageeyo osobo Plisila dio, epedee Itali mi toowa ee ma kulodu Loum mi maga Kolin mi mapoo sibadeeso. Bei, Sisa-Kolodiyaseeye Yu odoos susuga ee Loum mi maga peegoo hasiso buguso. ³ Esino Poloye dileso Akwila dio osobo Plisila dio dibada moso mapoo hodobo debeiso. Bei, diba hodobo dugoso moso tegegeli tou temeliso. ⁴ Yu odoowo hasali biame susuga mapoo Poloye Yu odoos sabolo, Guliki odoos sabolo, Yesu mapoo tei talame, Yu odoowo howo gisili moso mapoo Yesuwo goo ee to meliso.

17:31: Psa 96:13 **18:2:** Loum 16:3 **18:3:** Diye 20:34 **18:5:** Diye 17:14-15 **18:6:** Diye 13:46, 51; 20:26 **18:10:** Josh 1:9; Isa 41:10

⁵ Esemee Sailesi dio Timoti dio Makedoniya maga Poloye badebei mapoo sibume, Poloye o tou poogoloso biame susuga mapoo hedebe Godeeyo to takalai bei mooloogoloso sileeso. Egeeseelone yayo Yu odoos dimapoo, Yesuwo goo woola mapoo eligimo silone, Yesu yo Godeeye hudi magoo Kelisoso deliso. ⁶ Esino diayo Poloye eligi to talai gowoolone, see Polo mapoo duwa takemeleeso. Esemee Poloye Godeeye kamanali goo ee dimapoo eligilone, o dugo megegu pilidibuguloso dimapoo egeesee takaso, "Ayo niba goolone tou toowa tooso. Esino niyo gie badeli tele poogooga, ee nibada goo. Esiga a epedee domo hamaga see Yu odoonee mapoo Godeeyo to takomo dileiso," diso.

⁷ Osoloso Polo Yu odoowo howo gisili moso poogoloso, see koola mapoo Yu odoonee Titiyus-Yustus eyo moso mapoo badalame diso. Odoos hagee Yu odoowo Godee mapoo mesili odooso. ⁸ Osoloso howo gisili moso wiligi odoos taba Klispas sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoos sabolo, Lodee Yesu mapoo tei tooso. Osoloso Kolin mi mapoo debeli odoos abo sabolo Polowo to dulosoo tei teme, diba howo ogusigaso.

⁹ Osoloso gesi heeso Lodeeye Polo howo opusomo doloso yimapoo egeesee takaso, "No haga na ebi! Osoloso nayo to takomo sili ee na koodobie!" ¹⁰ Bei, a nobolo badalaiso. Esiga odoos heeso namapoo dala tenelaime. Bei, Kolin mi toowa hama kulodu ayo hesiga odoos susuga doso," diso. ¹¹ Esemee Poloye Kolin mi mapoo Godeeyo to eligilone, dugo hedebe poogoloso, osoloso see dugo hee bei mooloogoloso dulone a 6 badebeiso.

Yu odoos oso Polo yo gamalee odoos Galiyo mapoo ido di

¹² Loum odoos Galiyoye Kolin mi mapoo badolone, Akaya mi toowa

gibadebeiso. Esino Poloye Kolin mi ee ma kulodu Godeeyo to eligimo silime, Yu odoo susuga oso gowoolone goo goolee hedebe doloso, Polowo goo midilame, yo Galiyo mapoo ido simiso. ¹³ Egeeseelone, diayo Polo ido sibilesa Galiyo mapoo egeesee takaso, “Odoo hagoso eli hee maga Godee mapoo goomogalai eligimo silone, ibada tei magoo goo sabolo koo tobuo,” diso.

¹⁴ Osoloso Poloye epedee to hee takalame molome, Galiyoye Yu odoo dimapoo egeesee takaso, “Yu odoo, edebeeyo goo tokenee toowa too diepi o, Loum gamaleeyo tei gababia diepi, ayo o goo medee midiliyo. ¹⁵ Esino nibada tei goo maga goo pe-pooko tosimiga, niso midilei tekepo! Esiga a goo egeesi midilei gowoo,” diso. ¹⁶ Esememe yo to hagee dimapoo takoloso goo midili moso maga diye diso. ¹⁷ Esememe goo midili moso ma kulodu odoo susuga oso howo gisili moso wiligi odoo Sostenes tolosa weiso. Esino Galiyoye goo hagee ogoloso yimapoo goonee diso.

Poloye Antiyoka mapoo see wedi di

¹⁸ Polo Kolin mi mapoo tei telaga odoo sabolo biame bei badebeiso. Osoloso yo Siliya mi mapoo wedi dilame badolone, Akwila sabolo Plisila sabolo hodobo Kenekeleya mi mapoo sibadeeso. Omapoo Polo yayo Godee sabolo to magoo dodolone, o wudu waso.* ¹⁹ Osoloso diba du tolosa see Epeses mi mapoo soowaso. Epeses mapoo dileso peledoboloso, Plisila dio Akwila dio omapoo holoogooso. Polo Epeses mapoo osee badolone, Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, Yesuwo goo maga Yu odoo sabolo to moumeleeso. ²⁰ Esememe tei telaga odoo oso Polo mapoo egeesee takaso, “No biame sage ibolo badalai tekepo,” diso. Esino Polo

yo mi omapoo badalai goomegele goo takoloso see egeesee takaso, ²¹ “Godeeye goomogoga, a see nimapoo wedi sibileiso,” diso. Osoloso yo du toowa tolosa Epeses mi maga Kasaliya mi mapoo diso. ²² Polo Kasaliya mapoo sibilesa du oluguloso see Yelusalem mapoo palasa, tei telaga odoo mapoo emegei di to takalame. Poloye Yelusalem tei telaga odoo dimapoo emegei di to takoloso, see Antiyoka mapoo wedi diso.

²³ Osoloso Antiyoka mapoo biame deiyepo badoboso, see Galesia mi sabolo osoloso Piligiya mi sabolo mapoo silone, tei telaga odoo diayo tei too kibilame pidimo sileeso.

Apoloseeye Epeses mi mapoo to taka

²⁴ Domo omapoo Yu odoo Apolos, Alesandiliya mapoo badeli odoo ee Epeses mapoo simiso. Yo Godeeyo to booka mapoo hogugu diya gooleedoo. Esiga yayo Godeeyo to taka domo mapoo medee tekepo takeli. ²⁵ Odoo hagee Lodee Yesuwo goo ee odoo heeso eligiso. Esiga yayo Yesuwo goo ee kitulugu sabolo tekepo eligiliso. Esino yo odoo Yesuwo hu maga howo oluguli goo ee gooleedelega badolone, wulo Yoneeye odoo susuga howo ogusiga goo ono gooleedoloso badebeiso. ²⁶ Osoloso Apoloseeye Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso, ebilega, Godeeyo to ee kitulugu sabolo takemeleeso. Esememe Plisila dio Akwila dio o to dulone dobolone, yo dibada moso mapoo ido dileso, Godeeye odoo mapoo gie badeli teneli eyo goo maga yimapoo medee eligiso.

²⁷ Osoloso hamamee Apolosee Akaya mapoo dilei goomogaso. Esememe tei telaga odoo oso tekepo dolone, to hogugu ee Akaya tei telaga odoo mapoo teneeso, yo

18:18: Num 6:18; Diye 21:24 * **18:18:** Yu odoo oso wudu wali eyo goo bei hagoso. Yu odooso Godee sabolo to magolone biame hesieliso, yayo biame hesia ee ma kulodu Godeeyo tou tolone o wudu woolega badalame. Osoloso hamamee o tou oso dileso koodobuuga o wudu waliso.

sibileso dibolo badolone diba pidilame siboga, diayo yimapoo goomoga to tenelame. Esemе yayo omapoo dilesо tei telaga odoо medee pidimeleeso. Osoloso odoо hagee diayo Yesu mapoo Godeeye mesilone wulayo pidi goo maga olo tei tooso. ²⁸ Bei, yayo Yu odoо sabolo Yesuwo goo ee odoо howo woola mapoo o toso kitulugulone Yu odoо oso to kookeliso. Egeeseelone yayo Godeeyo to booka maga eligilone, Yesu tei Godeeye hudi magoo Keliso doloso bado goo ee dimapoo woola eligiliso.

19

Poloye Epeses mi mapoo di

¹⁻² Apolos Kolin mi mapoo bado-boome, Polo mili dilesо Epeses mi mapoo peledabaso. Polo omapoo dilesо tei telaga odoо abo tugodoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba tei teme, Dio Tei oso nimapoo meledabasomo?” diso.

Esemе diayo nei egeesee takaso, “Nayo ogoо goo imapoo ka takala? Iba Dio Tei eyo goo ee gooleedele,” diso.

³ Esemе Poloye dimapoo egeesee takaso, “Niba odoо agayo eligi maga howo ka ogusigayo?”

Esino odoо abo oso Polo mapoo egeesee takaso, “Iba Yonee odoо howo oluguli oso eligi dodolone howo ogusigaso.”

⁴ Esemе Poloye dimapoo egeesee takaso, “Yonee odoо howo oluguli oso eligi goo ee egeesee moloso. Edebeeyo Kelisoye sibilei goo mapoo moodoolone, diayo dibada goo tokenee maga miligi pume, howo ogusigaso. Esino yayo egeeseelone egeesee takeliso, ‘Ama hamamee egee sibo odoо omapoo tei te, dee takeliso. Odoо ee Yesu,” diso. ⁵ Esemе diayo goo ee duloso Yesuwo hu maga howo ogusigaso. ⁶ Osoloso Poloye dimapoo o deeso sigolone Godee mapoo takeme,

Dio Tei oso dimapoo meledabaso. Esemе diayo to opusomo opusomo di kesameleeso. Osoloso diayo Godeeye taka duloso odoо mapoo takemeleeso. ⁷ Esino mooloogoodoo hagee ma kulodu odoо 12 oso goo hagee ka moodoo.

⁸ Egeesi ma kulodu Yu odoо oso tei talame, Poloye dibada howo gisili moso mapoo peleso, a bakadio hedebe di ma kulodu ebilega, Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo maga takemeleeso. ⁹ Esino Yu odoо abo oso tei talai goo mapoo mesilega dobolone, odoо howo woola mapoo Yesuwo goo maga to tokenee takaso. Esemе Poloye diba poogoloso tei telaga odoо gilimadoloso, Tilano sukulu moso mapoo diso. ¹⁰ Osoloso omapoo Poloye dugo bakadio ma kulodu biame susuga Lodeeyo goo ee takeliso. Egeesi ma kulodu Asiya mi toowa mapoo debeli Yu odoо susuga sabolo, osoloso Guliki odoо susuga sabolo, Godeeyo to Yesuwo goo maga taka dulugasо.

¹¹ Godeeye Polo maga goo toowa opusomo opusomo di moodoogaso. ¹² Esemе edebeeyo Poloye debia tali dugo sabolo, osoloso tou tolone kali dugo abo sabolo, tolosо dilesо odoо paigiga ma dokodoo mome, odoо paigiga susuga wegigadooso. Egeeseelone bo holo odoо ma kulodu paladee sabolo peegoo hasiso buguso.

¹³ Esino Yu odoо abo wulo domo silesibili odoо oso bo holo odoо ma kuloduga peegoo hasiso bigiliso. Diayo Poloye Yesuwo goo taka duloso, see Lodee Yesuwo hu sabolo bo holo peegoo hasiso bugulone silesibilame bei mooloogooso. Egeeseelone diayo bo holo mapoo egeesee takeliso, “Iba Poloye egee eligimo silo Yesuwo hu maga nimapoo ka taka, niba peegoo gasibe!” deliso. ¹⁴ Goo egeesee tomo silee ee Yu odoowo tei moso wiligi odoо taba Sikibayo owolo dio

18:28: Diye 9:22

19:1-2: Diye 8:16; 1Kol 3:6

19:4: Mat 3:11

19:6: Diye 8:17; 10:44, 46

19:11: Diye 14:3

19:12: Diye 5:15

7 oso egeesee ka moodoomo silesibiso. ¹⁵ Egeesee moodoogamo silesibi ma kulodu, biame hee mapoo diayo bo holo peegoo hasisa molome, bo holo oso nei dimapoo egeesee takaso, “A Yesu gooleedooso, osoloso a Polo gooleedooso. Esino niba odoo ogumo?” diso. ¹⁶ Esemee odoo bo holo pala oso diba tolosa neligidi kitulugu sabolo diba wooloogaso. Esemee diayo o moso maga sawo sabolo bododidiwe kukulo diyadeeso.

¹⁷ Esemee Epeses mapoo debeli Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo goo hagee duloso diya obulone hedebe Lodee Yesuwo hu dokodoo poudooso. ¹⁸ Osoloso tei telaga odoo susuga oso dibada goo tokenee ee woola yilige buguso. ¹⁹ Esemee dima kulodu googoo gooleedoo odoo oso goo moodoomo silee odoo egeesi masi oso dibada googoo hogugu booka ee howo woola mapoo hodobo mooloogoo magoloso dou gigaloo-gooso. Diayo googoo booka susuga hagee odoo mapoo tenee diepi, eyo nei molee ko toowa 50,000* egeesi teliyo. ²⁰ Egeesi ma kulodu Godeeyo to Lodeeyo goo maga mi toowa mapoo diayo kitulugu sabolo takomo diyadeeso.

²¹ Goo hagoso dileso hoo poo-goome, Polo yo Makedoniya mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo dileso see omaga Yelusalem mapoo dilame goomogaso. Egeeseelone yayo see egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo dileso see Loum mapoo dileiso,” diso. ²² Osoloso Polo yo pidili odoo bakadio Timoti dio Elastus dio Makedoniya mi mapoo diba malalo diye doloso, yo Asiya mi mapoo epedee badebeiso.

Epeses mi mapoo odoo susuga oso kamanali goo toowa poudoo

²³ Polo Epeses mi mapoo epedee badoboome, odoo susuga oso Yesuwo goo maga kamanali goo

toowa poudooso. ²⁴ Bei, Epeses mi mapoo gamenee godee Atemis mapoo goomegeli moso tegei meleeso. Esemee odoo hee Demetiliyuseeye o odoo gilimadoloso, yoso gamenee godee masi moodoo egeesi masi dia dee oso pepuso moodoogaloso, odoo mapoo tenelone nei diayo molee toowa teliso. ²⁵ Osoloso Demetiliyuseeye o odoo sabolo, osoloso odoo abo dibolo tou hodobo teli odoo egeesi sabolo, gilimadoloso to mouso. Osoloso Demetiliyuseeye to moulone dimapoo egeesee takaso, “Mo odoo, niba dui! Iyo tou hagee tolone badolone molee toowa teliso. ²⁶ Esino niba odoo Poloye goo tomo egee silo, niba gooleedooso. Yayo takolone edebeeyo deeso moodoo godee ee tei godeenee, dee takomo silime, odoo susuga Asiya mi mapoo debeli sabolo, osoloso Epeses mapoo debeli sabolo, oso yima hamamee dadagamo silesibiso. ²⁷ Esiga iba obeeyamo! Odoo susuga oso Poloye eligi goo omapoo hamamee dodolone, iba gowooga, iyo tou too maga molee toowa hagee tomolo pagalai malaiso. Osoloso goo hee hagoso, odoo susuga Asiya mi hamapoo debeli odoo sabolo, osoloso mi abo mapoo debeli odoo sabolo, oso ibada godee hedebe Atemis mapoo tei tolone goomegeliso. Esino odoo susuga oso Poloye eligi mapoo tei toga, see diayo ibada godee Atames ee gamenee godee dalaiso. Osoloso yimapoo goomegeli moso ee gowoolaiso,” diso.

²⁸ Demetiliyuseeye goo hagee takomolome, o to dulone debei odoo oso kamanaloso toso diya agadilone egeesee takaso, “Epeses odoo ibada godee Atemis hedebe yayo toowa ka badoso!” diso. ²⁹ Goo hagoso Epeses mi toowa ma kulodu debeli odoo susuga oso diya kamaso.

19:17: Diye 5:11 * **19:19:** molee ko toowa 50,000 - Molee ko toowa hageeyo hu dalakamas. Edebeeyo biame hedebe mapoo tou toga, yo nei molee ko toowa hagee hedebe nei teliso. **19:21:** Diye 23:11; Loum 1:13 **19:23:** 2Kol 1:8 **19:29:** Diye 20:4; 27:2; Kol 4:10; Pal 1:24

Egeeseelone odoos susuga oso mi ee ma kulodu to neligidi agadilone, ede-beeyo gooloogoo doloso debeli mi omapoo hoguga diyadeeso. Diayo hoguga dulone, Polowo odoos Makedoniya mi mapoo debeli Gaiyus dio Alistakus dio iyadoloso diyadeeso. ³⁰ Esemee Polo yayo odoos gooloogoodoo mapoo dileso to takalame goomogaso. Esino tei telaga odoos oso yo hamaga takaso. ³¹ Osoloso Polowo odoos abo Asiya mi mapoo wiligi odoos tebisa oso yo dilame goomegele. Egeeseelone Poloye mi omapoo dilega pagalame, yo diyaga to teneeso.

³² Egeeseeme gooloogoodoo ee ma kulodu odoos aboso toso agadilone, goo opusomo takoo, osoloso odoos aboso goo opusomo takoo, diso. Egeeseelone odoos susuga oso diayo gooloogoodoo goo eyo bei kibiya gooleedele. ³³ Esiga Yu odoos oso odoos hee, Alesanda yo malalo mapoo pupumo dileso holoogooso, yayo odoos gooloogoodoo mapoo to takolone, goo hagee Yu odoos dibada goo tokenee nee, dee takalame. Esemee yayo odoos susuga oso to kesamelee omapoo koodobilame, o dee wabisaso. ³⁴ Esino gooloogoodoo oso Alesanda yo Yu odoos doloso gooleedoloso, gowoolone to agadi sabolo see tobu egeesee takaso, "Epeses odoos ibada godee Artemis hedebe yayo toowa ka badoso!" diso. Diayo toso agadigamelee ososee, osoko howo bakadio poogooso.

³⁵ Esemee mi omapoo gamaleeyo tou teli odoos heeso keesee tabano, gooloogoodoo toowa oso to kesamelee omapoo koodobiaso. Egeeseeme yayo egeesee takaso, "Epeses odoos, niba dui! Odoos susuga ibada godee toowa Artemis mapoo goomegeli moso ee iyo gibadeli, diba gooleedooso. Osoloso kei ma dokodooga Artemis egeesi masi imapoo homodobia, diba gooleedooso. ³⁶ Esiga ede-beeyo goo hamaga gamenee takalai tebile. Esiga niba kamanaga epedee hamapoo

koodobie, osoloso goo tokenee hee na te. ³⁷ Osoloso niyo odoos hagee bia ee goo mauwe hamapoo iyado sibadeeso. Esino diayo ibada godee mapoo to tokenee takele. Osoloso diayo ibada godee mapoo goomegeli moso ma kulodu bi hee heli tele. ³⁸ Esiga Demetiliyus nobolo, osoloso nayo gowe odoos sabolo, goo midili moso mapoo dileso nibada goo midilei tekepo. Bei, goo midili odoos osee doso. ³⁹ Esino nimapoo goo hee maga to kalai mologa, mosobia oso to keli biame omapoo tosibilei tekepo. ⁴⁰ Esiga iba susuga obeeyamo. Epei iyo goo moodoo hamapoo Loum odoos oso imapoo tokenee nei teneeyaga. Esiga Loum odoos oso imapoo goo egeesi moodooga, iba iso nediliyo pidilei eli agalaime. Bei, epei iyo kamana goo eyo bei mauwe," diso. ⁴¹ Osoloso mosobia gamaleeyo tou teli odoos oso to hagee takoloso koodobuloso mosobia odoos diba diyadee diso.

20

Poloye Makedoniya mi sabolo Akaya mi sabolo mapoo di

¹ Epeses mi mapoo kamanali goo toowa poudoo oso koodobume, Poloye tei telaga odoos susuga gilimadooso. Poloye diba gilimadoloso dimapoo pidi to takoloso see Makedoniya mi mapoo dulone emegei di to takaso. ²⁻³ Yayo Makedoniya mi toowa ma kulodu silone, mi omapoo tei telaga odoos oso debei mapoo dibada tei too kibilame dimapoo pidi to takaso. Osoloso see Akaya mi mapoo dileso badolone a bakadio hedebe di poogooso. Osoloso Polo a bakadio hedebe di Akaya mi mapoo poogoloso, see Siliya mi mapoo dalo soowoolame badoboome, Yu odoos oso yo wooolomalame to mou duso. Esino yo goo egee duloso Akaya mi maga du toloso dilega, see Makedoniya mi mapoo wedi dileso du toloso Siliya mi mapoo dilei diso. ⁴ Esiga odoos hagee bia oso Polobolo diyadeeso, Pilusuwo owolo

Sopata, yo Beleya mi mapoo badeli. Osoloso Tesalonika odoo, Alistakus dio Sekundus, osoloso Delebe odoo Gaiyus, osoloso Timoti. Osoloso Asiya mi toowa odoo Tikikus dio Tolopimus dio. ⁵ Esiga odoo hagee bia oso malalo dilesa Tolowasee mi mapoo iba balaga meleeso. ⁶ Esem ibi mili dilesa Pilipai mi mapoo dobolone, Isipi mi maga peegoo peledaba biame gooleebugu wo nali omapoo debeiso. Osoloso wo ne biame ee poogoloso, Pilipai mi maga du toowa toloso Tolowasee mi mapoo dalo soowoolone, abei domo mapoo biame dee tiadoo poogooso. Osoloso Tolowasee mi mapoo dilesa odoo hagee bia tugodoloso mi omapoo dobolone biame 7 poogooso.

Poloye Tolowasee mosobia odoo mapoo Godeeyo to hamameedee taka

⁷ Iba Tolowasee mi mapoo dobolone, Sadee toowa biame mapoo Yesu gooleebugu wo nalame tei telaga odoo susuga sabolo hodobo mooloogoodooso. Esem Poloye mooloogoodoo mapoo Godeeyo to takaso. Esino Polo yo mi beeamoga mi hee mapoo dilame badolone, gesi omapoo Godeeyo to sage taka gesi domo mapoo koodobiaso. ⁸ Esem ibi moso egi doko tegei debi pooba gooboogoo ma kulodu keme bei pegiga magoloso dobolone, Polowo to duluga meleeso. ⁹ Moso ee ma kulodu giso kadiga hee Yutikus, poo osulu mapoo dokodoo badebeiso. Yo Poloye Godeeyo to sage takeme ee dulone badolone, tilasapoo meleeso. Yo egeesee tilasapoolone moso dokodooga miyomoo homodobi- aso. Yo miyomoo homodobume, edebeeyo meilesa yo toloso egeino, yo olo tana. Bei, moso egee diya egi doko tegei. ¹⁰ Osoloso Polo yo miyomoo meilesa ebiso miyomoo tugusaloso, yo toloso badolone egeesee takaso, “Goo haga na

koude. Yo see gie badeli toso,” diso. ¹¹ Osoloso Polo see moso dokodoo peleso nei naloso,* see tobu Godeeyo to takemelee ososee mi biameso. Osoloso see gesikolodee mapoo mi egee poogoloso diso. ¹² Esem odoo susuga oso giso kadiga Yutikus ee gie badeli teme, goomoga sabolo o mosopoo ido diso.

Poloye diayo Tolowasee mi maga Miletus mi mapoo di

¹³ Osoloso iba Tolowasee mi maga Asos mi mapoo dilame doboome, Poloye egeesee takaso, “Niba malalo du toowa toloso Asos mi mapoo dalo soowee. A mili dilesa Asos mi mapoo nibada du mapoo ka dabagalaiya,” diso. ¹⁴ Esem ibi du maga soowooleso Asos mi mapoo yo tugodoloso, yo see du ma kulodu dabagaso. Osoloso see omaga Mitilene mi mapoo dalo soowaso. ¹⁵ Osoloso see mi beeamome, Mitilene mi maga see Kiyos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, see mi beeamome, du toowa toloso Samos mi te mapoo dalo soowaso. Osoloso omapoo tialoso, mi beeamome, see du toloso Miletus mi mapoo dalo soowaso. ¹⁶ Esino Polo yo see Epeses mi mapoo dilei goomegele. Bei, yo Asiya mi ee saga poogoo dilesa, Yelusalem mapoo Pentikos wo ne biame mapoo badalame goomogaso.

Poloye Epeses sosee wiligi odoo tebisa sabolo to kei

¹⁷ Esiga Polo Miletus mi mapoo badolone, Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yo agalame sibilame to teneeso. ¹⁸ Osoloso Epeses sosee wiligi odoo tebisa oso yayo badebei mapoo sibateme, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba ayo biame susuga nibolo Asiya mi mapoo badolone goo tomo silee gooleedooso. ¹⁹ A biame susuga ma kulodu Godeeyo tou talai mapoo koo goweli. Egeesee lone mawo nediliyo

* **20:11:** Odo aboso egeesee takeliso, “Biame omapoo Polo diayo Yesu gooleebugu wo neso,” diso. **20:17:** Diye 18:21 **20:18:** Diye 18:19–19:10

dokodoo koo poudoomo sili. Osoloso Yu odoo oso a wooloomalame dala teneme, ee ma kulodu didawo sabolo Godeeyo tou tomo sileeso. ²⁰ Esiga ayo niba pidilame ebilega Godeeyo goo susuga nimapoo woola taka, niba gooleedooso. Egeeseelone ayo goo hee mada koo mageli. Esino odoo susuga gooloogoodoo toowa ma kulodu, osoloso nibada moso ma kulodu, Godeeyo goo susuga ee nimapoo takeliso. ²¹ Esiga a Guliki odoo sabolo, Yu odoo sabolo, oso goo goolee su wuduloso Godee mapoo bidiga doboloso ibada Lodee Yesu mapoo tei talame to takaso.

²² Esiga a Dio Tei eyo to mapoo mesiloso Yelusalem mapoo dileiso. Esino omapoo dileso badoga, amapoo goo peledabalai, a gooleede. ²³ Esino goo hedebe hagono a gooleedooso. Ayo mi susuga mapoo siloga, Dio Tei oso ayo dala talai goo sabolo, neliga moso ma kulodu husalai goo sabolo, amapoo eligiliso. ²⁴ Esiga mo gie badeli haga koo gooleeso. Esino a hedebe Lodee Yesuye amapoo tou tenee susuga ee temeleso hosudalai diya gooleeso. Tou hagee to tekepo Godeeye mesilone wulayo pidi goo odoo mapoo takalai oso.

²⁵ Esiga a nima kulodu Godeeye wiligi doloso badeli goo ee takomo sileeso. Esino nima kulodu odoo heeso a see agalaime. ²⁶ Esiga epedee ayo nimapoo taka, nima kulodu odoo heeso gie badeli telega, dou mi mapoo duga, mo goo tokenee nee. ²⁷ Bei, ayo goo susuga Godeeye taka goo ee niyo gooleedalame olo takaso. ²⁸ Esiga niba niso nediliyo medee bamelee. Egeeseelone Dio Tei oso nimapoo tenee sipi be hu masi medee bamelee. Esiga niba sipi be hu bali odoo masi dobolone, Godeeyo sosee ma kulodu debeli odoo medee bamelee. Bei, Godeeyo owolo Yesuye ta maga o sosee ma kulodu debeli odoo

ee tooso. ²⁹ A gooleedooso, a di mapoo hamamee, gamenee eligili odoo oso nimapoo sibilesi tei telaga odoo mapoo dala tenelaiso. Gamenee eligili odoo hagoso dobu so masi sibilesi sipi be hu masi wooloomaloso nalaiso. ³⁰ Osoloso nima kulodu nibada odoo abo oso tebisaloso tei goo ee see bidigaloso gamenee goo ee takomo silesibileiso. Egeeseelone diayo niba domo puloso tei telaga odoo abo ee peegoo gilimado dileiso. ³¹ Esiga niba to hagee goolee sabolo dobolone, medee bolone debee. Bei, ayo dugo bakadio hedebe di ma kulodu biame susuga, osoloso gesi susuga mapoo goo hamapoo nimapoo pisa sabolo eligimo sileeso. Esiga ayo eligi goo hagee na boobado bigi!

³² Esiga epedee ayo niba Godeeye dee mapoo ibedileiso. Osoloso Godee yayo sooloo dolone pidili to tekepo maga nibada tei too kibilame kitulugu tenelaiso. Osoloso to oso nibolo, osoloso Godeeye hesiga odoo susuga mapoo gie badeli tenelaiso. ³³ Esiga niba goolee, ayo nibolo silee mapoo, a odoo abo dia bi sabolo, molee sabolo, osoloso dugo tekepo kali bi sabolo ogoloso bi ee talame koo gweli. ³⁴ Esino niba olo gooleedooso, ayo goomoga goo sabolo, osoloso abolo silesibi odoo oso goomoga goo sabolo tebilame tou kitulugu sabolo teliso. ³⁵ Esiga a biame susuga ma kulodu egeesi goo maga niba see eligimo sileeso. Egeesi maga niyo tou tolone dobolone, odoo kitulugu mauwe pidimo silesibilame. Bei, Lodee Yesuye to egeese takaso, "Teneli biame omapoo goomoga toowa oso moloso, esino teli biame omapoo goomoga pepooko oso moloso," diso. ³⁶ Poloye to hagee takoloso koodobuloso dibolo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone Godee mapoo takaso. ³⁷⁻³⁸ Osoloso diba susuga

pupisigaso. Bei, Poloye dimapoo taka, “Niba see a agalaime,” deme. Osoloso hamamee Polo bolomaloso adameleso, diba yibolo du dali mapoo mouso.

21

Poloye Yelusalem mapoo di

¹ Iba Miletus mi maga dilame du dali mapoo meilesa, du toowa mapoo tebisaloso, dila poogolone, Epeses sosee wiligi odoo dimapoo emegei di to takaso. Osoloso Kos mi te mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso biame hee mapoo see Lodes mi te mapoo dileso peledoboloso, see abaga Patala mi mapoo diso. ² Iba Patala mapoo dileso egeino, du toowa Ponesiya mapoo dilame molo egeiso. Esem ibi du omapoo daboogoloso diso. ³ Osoloso iba Saiples mi te dobusu dokolo poogoloso, see Siliya mi Taya mapoo diso. Bei, du toowa eyo kulodu bi ma mubiyodoo malame. ⁴ Iba omapoo dileso tei telaga odoo abo ogoloso, dibolo biame 7 debeiso. Iba dibolo omapoo doboome, Dio Tei oso eligi maga diayo Polo mapoo Yelusalem mapoo na diye, dee takemeleeso. ⁵ Esino iba Taya mi mapoo dobosu see dilame bei mooloogooso. Esem tei telaga odoo susuga sobo sabolo, holaiso sabolo, iba du dali mapoo gilimado mouso. Osoloso omapoo iba hodobo ebiso miyomoo tugusaloso dobolone Godee mapoo takaso. ⁶ Iba takoloso du ma kulodu tebisaloso dulone emegei di to takeme, diba see dia moso wedi diyadeeso.

⁷ Iba Taya mi omaga see Tolemais mi mapoo diso. Mi omapoo tei telaga odoo abo tugodoloso, dibolo biame hedebe badebeiso. ⁸ Osoloso biame hee mapoo iba Tolemais mi poogoloso see Kasaliya mapoo diso. Iba omapoo odoo to tekepo takeli Pilipiyo moso mapoo dabalame diso. Pilipi yo daga odoo pidili dikon

odoo 7 hesia eyo kulodu hee yoso. ⁹ Egeesi ma kulodu Pilipiyo owolo sobo obuo bakadio bakadio di, diba Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo debeiso.

¹⁰ Biame abo omapoo doboome, Godee maga to tolosa kokodo takomo sili odoo Agabus Yudiya maga simiso. ¹¹ Yayo sibilesa Polowo gudu tamagoloso see eyo nediliyo o dee sabolo o homo sabolo tialogoloso egeese takaso, “Dio Tei oso egeese takooso, ‘Yelusalem mapoo debeli Yu odoo oso gudu sodu ti oso ama hageesi tialogoloso magoloso Yu odoonee mapoo tenelaiso,’ diso.”

¹² Ibolo osoloso omapoo debeli odoo abo sabolo goo hagee duloso, Polo mapoo howolone egeese takaso, “No Yelusalem mapoo na diye,” dee takemeleeso. ¹³ Esino Poloye imapoo egeese takaso, “Bei kasi maga niyo pupusiga sabolo amapoo goohele ka tonowala? A Yelusalem mapoo tiso tialogoloso magalai goo hedebe mapoo mopoodoo dele. Esino Yesuwo goo maga talai sabolo mopoodoo dooso,” diso. ¹⁴ Osoloso ee ma kulodu iba yayo Yelusalem mapoo dilei hamaga taka eli egele. Esiga haga na goolee doloso egeese takaso, “Hagee Lodeeye goomoga goo daga, goo hagoso peledabalai tekepo,” diso.

¹⁵ Iba goo hagee koodobuloso, ibada bi tolosa Yelusalem mapoo diso. ¹⁶ Iba Yelusalem mapoo sibilesa peledoboome, tei telaga odoo abo oso ibolo iba Kasaliya maga sibadee odoo oso iba Nasoneeyo mosopoo iyado diso. Yo Saiples mi te mapoo badeli. Osoloso yo daga hoogoo tei tolosa badebeiso.

¹⁷ Iba Yelusalem mapoo dileso peledoboome, tei telaga odoo oso iba ogoloso diya goomogaso. ¹⁸ Osoloso omapoo tialoso biame hee mapoo Polobolo hodobo Yemes agalame diso. Esem iba omapoo dileso

21:4: Diye 20:23

21:8: Diye 6:5-6; 8:5, 40

21:10: Diye 11:28

21:11: Diye 20:23; 21:33

21:13: Diye 20:24

21:19: Diye 15:12

egeino, sosee wiligi odoo susuga oso yibolo badoboome egeiso. ¹⁹ Osoloso Poloye diba ogoloso, dimapoo emegei di to takoloso, Godeeye yimaga Yu odoonee mapoo goo toowa moodoo susuga ee medee oposususo.

²⁰ Osoloso diayo goo hagee du-
lolo Godee mapoo diya goomogaso. Esem diayo Polo mapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo mi hagee ege. Yu odoo susuga oso olo tei telagaso. Esino diba see Moseseeye eligi goo ee dadalai ono goo toowa deliso. ²¹ Osoloso odoo aboso dimapoo nee goo maga gamenee takolone egeesee takaso, ‘Poloye Yu odoo mi abo mapoo debeli dimapoo takolone: Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso holaiso kolo koolai goo sabolo, osoloso Yu odoo ibada adaga dia goo abo sabolo na deede, dee takomo silo,’ diso. ²² Esiga goo diayo du hagee tei goonee daga, iyo kasee moodoolaisomo? Bei, diayo no hamapoo peledaba duga, namapoo kamanalaiso. ²³ Esiga no iyo goo takooga, no goo hagee medee te. Goo ee ma kulodu sosee eyo kulodu odoo bakadio bakadio di oso tou hee talame Godee mapoo to magooso. ²⁴ Esino diayo Godeeyo tou tomo silee biame oso koodobilei koola toobooso. Esiga no diayo tei moso mapoo wudu walame mopoodoo dalame duga, no dibolo diye. Osoloso diayo mopoodoo doo oso koodobuoga, niba susuga Moseseeye eligi goo ee dodolone, Godee mapoo emegei di bi tenee. Esino nayo diayo emegei di bi tenee ee eyo nei molee tenee. Osoloso goo susuga hagee koodobuoga, diayo wudu walai tekepo. Esiga nayo goo hagee medee deedeega, Yu odoo susuga oso ogoloso, diayo no Moseseeye eligi goo ee dodomo silo dee gooleedalaiso. Osoloso diayo nee goo maga taka du ee tei goonee dee gooleedalaiso. ²⁵ Esino goo hagee Yu

odoonee tei too odoo dibada goonee. Bei, iyo dimapoo to hogugu olo teneeso. Osoloso iyo to hogugu ee ma kulodu egeesee hoguguso, ‘Niba gamenee godee mapoo nali bi tenee toloso na ne. Osoloso sawo na ne, osoloso hwei sawo sabolo mologa na ne, osoloso odoo hee mapoo goo heli na te,’ diso.”

²⁶ Osoloso biame hee mapoo Poloye odoo bakadio bakadio di gilimadoloso wudu walame mopoodoo dalai biame bei mooloogooso. Esem Poloye tei moso mapoo peleso wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, “Iba biame 7 ee ma kulodu mopoodoo koodobuloso, hamamee Godee mapoo emegei di bi tenelaiso,” diso.

Polo neliga moso mapoo todilame too

²⁷ Osoloso biame 7 hagee koodobilei koola tooboome, Yu odoo abo Asiya mi maga sibadee odoo oso Polo tei moso kulodu badoboome egeiso. Osoloso diayo mosobia ee ma kulodu kamanali goo toowa poudoloso Polo tooso. ²⁸ Osoloso diayo toso agadigilone egeesee takaso, “Isalael odoo, niyo iba pidi! Odoo hagoso mi susuga mapoo silone, Moseseeye eligi goo sabolo, Isalael odoowo goo sabolo, osoloso ibada tei moso sabolo maga gamenee takeliso. Osoloso epei Guliki odoo ee ibada tei moso mapoo ido pala oso ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee paso,” diso. ²⁹ (Yu odoo hagee bia oso Yu odoonee Epeses mapoo badeli, Tolopimus, Polo dio Yelusalem mapoo silee ogoloso, diayo goolee, Poloye yo dibada tei moso mapoo ido palabele dolone egeesee taka.)

³⁰ Osoloso Yelusalem odoo susuga oso diya komonolone, hodobo hoguo sibilesi Polo tei moso maga peegoo pupumo dilesi, tei moso osulu saga kisisi. ³¹⁻³² Osoloso diayo Polo wooloomalame debeiso. Esino Loum

ha teli wiligi odoo taba Yelusalem mapoo kamana goo ee duloso, ha teli odoo sabolo, osoloso dia gibadeli odoo sabolo gilimadoloso, odoo mooloogoodoo mapoo saga hoguga sibadeeso. Esemee odoo Polo woomelee ha teli odoo oso sibadee ogoloso, omapoo koodobiaso.

³³ Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso Polo toloso, o odoo oso ki ti bakadio oso tialeeggee doloso, yayo Yu odoo mapoo egeesee takaso, “Odoo hagee ogumo? Osoloso yo goo tokenee kasee toga ka woolaiyo?” diso. ³⁴ Osoloso odoo susuga oso goo opusomo opusomo di takolone to neligidi takaso. Egeeseelone ha teli wiligi odoo taba oso dia to medee tele. Esiga o odoo mapoo Polo toloso, Polo yo ha teli odoowo mosopoo ido di, diso. ³⁵⁻³⁶ Ha teli odoo oso Polo dia moso mapoo todime, odoo abo oso hamamee sibulone, to neligidi egeesee takomo sibadeeso, “Yo wooloome! Yo wooloome!” diso. Osoloso Polo yo bo maga palame tobudume, ha teli odoo oso yo imado palaso. Bei, edebeeyo Polo wooloomalame diya alabume.

³⁷⁻³⁸ Esino ha teli odoo oso Polo dia moso kulodu ido dilame doboome, Poloye ha teli wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo to takalai tekepowa?” diso.

Ha teli wiligi odoo taba oso Poloye yimapoo Guliki toso taka duloso egeesee takaso, “No Guliki to kasee gooleedoowo? Ayo goolee, no Isipi odoo biame hee hamamee hagoo ibada gamalee odoo sabolo ha tomo silone odoo wooloomali odoo 4,000 gilimadoloso miwe poogoo mapoo gilimadodi odoo oso beledee.”

³⁹ Esino Poloye egeesee takaso, “Odoo egee anee. A Yu odoo Kilikiya mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo badeli. Mo mi hu toowa moloso. Esiga ayo odoo susuga hagee bia mapoo to takalai tekepowa?” ⁴⁰ Esemee ha teli wiligi odoo taba oso Poloye to takalai soowa,

dee takeme, yo toboloso bo mapoo tobudulone, odoo to koodobilame odoo mapoo dee wabisaso. Osoloso odoo susuga oso to koodobuloso do-boome, yayo Hibulu toso dimapoo to takalai bei mooloogooso.

22

Poloye Yu odoo mapoo o goo taka

¹ Poloye to takalai bei mooloogolone egeesee takaso, “Ma dio, ei dio, osoloso molo dio, niba ayo mawo pidi to takooga, medee dui!” diso.

² Osoloso Yu odoo Poloye dia Hibulu toso taka duloso, to koodobuloso medee dobolone dumeleeso.

³⁻⁴ Poloye egeesee takaso, “A Yu odoo Kilikiya mi toowa ee ma kulodu Talesas mi mapoo soomagoo. Esino Yelusalem mi hamapoo badolone kauwudooso. Osoloso Gamaliyoye a eligime, ayo ibada amawe diayo tei magoo medee gooleedooso. Esino epei niyo goolee Godeeyo tou bele dolone, komonolone a wooloomalame ka seeso. Osoloso daga a see goo ee Godeeyo tou bele dolone, ayo kitulugu toowa magolone, Yesu mapoo tei telaga odoo wooloomalame dimapoo dala toowa teneliso. Osoloso ayo giso sabolo, sobo sabolo, toloso neliga moso ma kulodu huyaseliso. ⁵ Osoloso tei moso wiligi odoo taba sabolo, Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, oso mo goo hagee diba gooleedooso. Bei, diayo tei telaga odoo Damasko mapoo debeli toloso neliga moso mapoo toosoolame, amapoo to hogugu tenelone egeesee takaso, ‘Niba dilesa Damasko wiligi odoo tebisa mapoo to hogugu tenelone, tei telaga odoo toloso Yelusalem mapoo iyado sibadee, diba dala toowa talame,’ diso.

⁶ Ayo egeeseemo silone, biame heeso Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. Domo mapoo osoko oo domo mapoo Damasko mi koola mapoo dimeleeno, kei

ma dokodooga gadeebugu sibilesa a tooso. ⁷ Esem a mi mapoo homod-obuloso tiamolome, toso egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo kasi maga amapoo dala ka tonowala?' diso.

⁸ Esem ayo nei yimapoo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ogumo?' Yayo nei egeesee takaso, 'A Nasalet odoo, Yesu. Nayo tei telaga odoo dimapoo dala egee tenemolo ee nayo amapoo tenemoloso,' diso. ⁹ Ee ma kulodu odoo abolo diyadee diba gadeebugu egeiso, esino to yayo taka medee dule.

¹⁰ Esem ayo egeesee takaso, 'Lodee, ayo ogo goo talaisomo?' diso.

Esem Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'No toboloso Damasko mi mapoo di. Mi omapoo ayo goomoga goo nayo talai ee takalaiso,' diso. ¹¹ Esino gadeebugu oso mo howo sime, odoo abolo diyadee oso Damasko mi mapoo dulone, mo dee mapoo toloso ido diso.

¹² A Damasko mapoo dileso pele-doboome, odoo hee Ananayaseeye a agala simiso. Yo Moseseeye eligi goo ee medee dodomo sili odoo. Osoloso Yu odoo Damasko mi omapoo debeli oso yo tekepo odoo, dee takeliso. ¹³ Osoloso yayo sibilesa ama koola hapoosee tobudulone egeesee takaso, 'Solo, emegei, no see tobu ege!' diso. Esem epedee omapoo mo howo see tekepo poome, ayo yo egeiso. ¹⁴ Esem yayo amapoo egeesee takaso, 'Ibada amawe dia Godeeye goomoga goo ee gooleedalame, yayo no olo hesiaso. Osoloso nayo odoo tekepo Keliso ogoloso o to medee dulame. ¹⁵ Esiga nayo o goo ee odoo susuga mapoo nayo du sabolo, osoloso nayo egei sabolo, yiligamo sileiso. ¹⁶ Esiga no ogoo bamalala? No saga toboloso howo olugi. Osoloso Yesu mapoo takee, yayo nee tokenee hapoloso boobado bigilame,' diso.

¹⁷ Hamamee a Yelusalem mapoo wedi dileso tei moso mapoo Godee mapoo takomolome, Lodeeye mo howo opusomo diso. ¹⁸ Mo howo opusomo deme, Lodeeye amapoo to takomolome egeiso. Egeeseelone yayo amapoo egeesee takaso, 'No saga toboloso Yelusalem poogoo di! Bei, odoo hamapoo egee do oso, nayo mo goo takemelee duloso, tei talai megona,' diso.

¹⁹ Esino ayo Lodee mapoo nei egeesee takaso, 'Odo susuga, diba gooleedooso, ayo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odoo toloso neliga moso kulodu tooseli, osoloso diba wooloogali goo ee. ²⁰ Osoloso diba gooleedooso, nee tou teli odoo, Sitiben, woolooma biame mapoo a badebeiso. A dibolo goo goolee hedebe diso. Osoloso dibada kekeisu dugo tigadoo ayo bameleeso.'

²¹ Esino Lodeeye amapoo egeesee taka, 'No epedee di. Bei, no ayo mi hamaga eli sage Yu odoonee oso debeli mi mapoo diye dalaiso,' diso."

²² Osoloso Polo daga o to bei mooloogoloso takomo silee domo mapoo odoo mooloogoodoo oso o to medee dulone debeiso. Esino see yayo Yu odoonee eyo goo takomolome, diayo duloso komonolone to neligidi egeesee takaso, "Wooloome! Wooloome! Yo mipoo hamapoo badalai tekeponee!"

²³ Egeeseelone diayo to neligidi takolone, kamana goo eligilone, dia kekeisu dugo tigadoloso mogoukee deeso keesee doloso dokodoo togobuguso. ²⁴ Esem ha teli wiligi odoo taba oso Polo dibada mosopoo ido dileso woosolone, yo ka woolame o odoo mapoo takaso. Bei, odoo mooloogoodoo oso Polo mapoo komonolone, to neligidi taka goo eyo bei Poloye yimapoo takalame yo goomogaso. ²⁵ Osoloso ha teli odoo oso Polo woolame, ki tiso o dee homo mapoo tialogo molome, Poloye

ha teli odoo ee gibadeli hee koola mapoo tobudume, yimapoo egeesee takaso, “Esiga nibada tei magoo oso takolone, niyo tei Loum odoo goo mauwe mosoowe weeye, dee taka molosomo? Haye! Mauwe. Bei, niyo mo goo medee midile,” diso.

²⁶ Esemе ha teli odoo ee gibadeli oso to hagee duloso, dileso o wiligi odoo mapoo egeesee takaso, “Nayo goo tomo silee gooleedoso? Bei, odoo hagee tei Loum mi mapoo badeli. Esiga ibada teiso egeesee takooso, ‘Loum mi mapoo badeli odoo ee mosoowe goo mauwe woolai tei,’ deliso, diso.”

²⁷ Esemе dibada wiligi odoo taba yo dio dulone, yayo Polo mapoo dileso egeesee takaso, “Nayo amapoo takee, no tei Loum odoowo?”

Poloye nei egeesee takaso, “O, a tei Loum odoo,” diso.

²⁸ Egeeseeme ha teli wiligi odoo taba oso nei yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame, nei molee toowa magooso.”

Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A tei Loum odoo dalame nei molee toowa ka magele. Bei, a soomagoo biame mapoo a tei Loum odoo paso,” diso.

²⁹ Esemе ha teli odoo oso Polo woolame dobolone, to hagee duloso peegoo diyadeeso. Osoloso dibada wiligi odoo sabolo diya ebigaso. Bei, diayo tei Loum odoo ki tiso tialogoso woolame seme.

Polo o goo midilame Yu odoo oso to mou mapoo ido pala

³⁰ Osoloso biame hee mapoo ha teli wiligi odoo taba oso Polowo goo medee gooleedalame, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa sabolo, to meilame gilimaso. Osoloso diayo Polo ki tiso tialogoo puobuguloso, odoo mooloogoodoo dia mudugiyopoo tebidiso.

23

¹ Osoloso Poloye wiligi odoo tebisa oso mooloogoodoo mapoo bolone egeesee takaso, “Emegei, ayo badebei biame susuga mapoo, a Godeeyo howo woola silone, mo sooloo ma kuloduga goo goolee oso goolee ayo tomo sili goo ee tekepo gooleeso,” diso. ² Esemе tei moso wiligi odoo taba Ananayaseeye to hagee duloso, odoo abo Polo koola ogolone debei dimapoo egeesee takaso, “Polo maga mapoo wee!” diso. Esemе odoo heeso Polo maga mapoo weiso. ³ Esino Poloye Ananayas mapoo egeesee takaso, “Nayo a wei eyo nei Godeeye no woolaiso. Esiga no goo goolee bakadio gweli odoo. Bei, nayo Moseseeye tei magoo sabolo mo goo midiliso. Esino epedee nayo a wei oso no tei magoo gababiaso,” diso.

⁴ Esemе Poloye tei moso wiligi odoo taba mapoo egeesee takeme, odoo Polo koola ogolone tebisa melee oso nei egeesee takaso, “Nayo Godeeyo tei moso wiligi odoo taba mapoo to egeesee na takee!” diso.

⁵ Poloye nei egeesee takaso, “Emegei, odoo hagee tei moso wiligi odoo tobagodi, a gooleedele. Godeeyo to booka mapoo hogugu hagoso, ‘Nibada odoowo wiligi odoo taba mapoo to tokenee na takee,’ diso.”

⁶ Osoloso mooloogoodoo ee ma kulodu Poloye Sedisi odoo abo sabolo, osoloso Pelisi odoo abo sabolo egeiso. Esemе yayo to neligidi egeesee takaso, “Emegei, a Pelisi odoo, osoloso mo ma nosee Pelisi odoo. Esino ayo odoo wedia maga hogogabilei goo mapoo tei teme, goo midili mapoo todileso hagee badoso,” diso. ⁷ Esemе Poloye egeesee takeme, mooloogoodoo abo puloso toso agadigaso. ⁸ Bei, Sedisi odoo diba toloso hogabilei goo mapoo tei koo teli. Osoloso diayo tei tolone, Godeeyo momaiye sabolo dio

sabolo mauwe, dee takeliso. Esino Pelisi odo susuga goo hamapoo tei teliso.

⁹ Esemee ee ma kulodu wiligi odo oso mooloogoodoo abo puloso toso diya agadigaso. Osoloso Godeeye tei magoo ee eligili odo abo Pelisi odo dia mooloogoodoo ee ma kulodu badeli oso toboloso kitulugu sabolo egeesee takaso, “Iba odo hamapoo goo tokenee koo ogo. Iba gooleedele, dioso o, Godeeyo momaiye oso yimapoo to taka molodoo,” diso.

¹⁰ Esemee toso agadiga toowa deme, Pelisi odo sabolo Sedisi odo sabolo abo puloso, biliga toowa bei mooloogooso. Osoloso ha teli wiligi odo taba oso o odo mapoo Polo wooloomeyaga, dibada mosopoo ido diye diso.

¹¹ Osoloso gesi mapoo Lodee sibilesa, Polo koola ogolone tobudulone egeesee takaso, “No haga na ebi! Nayo Yelusalem mapoo mo goo taka egeesi masi Loum mapoo mo goo takalaiso,” diso.

Yu odooso Polo wooloomalame to magoo

¹² Osoloso gesikolo Yu odo aboso Polo wooloomalame to kitulugu magolone egeesee takaso, “Iyo Polo woolomelega dogo, nei sabolo howo sabolo nalaima. Esino iyo yo wooloomalaso, nei sabolo howo sabolo ka nalai,” diso.

¹³ Mooloogoodoo ee ma kulodu, Yu odo 40 egeesi masi oso to egee ka magoo. ¹⁴ Osoloso diayo dileso tei moso wiligi odo tebisa sabolo, Yu odoowo wiligi odo tebisa sabolo, dimapoo egeesee takaso, “Iyo Polo wooloomalame to kitulugu olo magooso. Esiga iba nei sabolo howo sabolo nelega doso. Osoloso Polo wooloomalaso hamamee nei sabolo howo sabolo ka nalai. ¹⁵ Esiga niyo ha teli wiligi odo taba mapoo to hagee todilei, iba goomogoso. Niyo yimapoo egeesee takee, ‘Nayo Polo toloso hamapoo ido sibe, iyo yimapoo woosalaiya,’ diso. Esino iba

eli domopoo bameleso Polo siboga, yo wooloomalaiso,” diso.

¹⁶ Esino Polo o besiga oso to hagee duloso, ha teli odoowo moso mapoo dileso, Polo ogoloso yo wooloomalame to magoo yimapoo takaso. ¹⁷ Osoloso Poloye ha teli odo gibadeli gilimadoloso yimapoo egeesee takaso, “Mo besiga hagoso nibada wiligi odo taba mapoo to toodagalame simina, esiga yimapoo ido di,” diso.

¹⁸ Esemee ha teli gibadeli odo oso Polowo besiga ido dileso, o wiligi odo mapoo egeesee takaso, “Neliga moso ma kulodu badeli Poloye a idoloso o besiga hagee namapoo ido sibena. Bei, yayo namapoo to toodagala simigona,” diso.

¹⁹ Osoloso wiligi odo taba oso Polowo besiga dee mapoo toloso, obusomo peegoo ido dileso dobolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo ogo goo takalame ka simiyo?” diso.

²⁰ Esemee Polo besigaye nei egeesee takaso, “Yu odo abo diba goomogogona, godigi dibada wiligi odo tebisa oso to mou mapoo nayo Polo ido dilame. Osoloso omapoo diayo Polo mapoo see woosalai doloso gamenee takalaiso. ²¹ Esino no dia to mapoo tei dee na see! Egeeseelone, no Polo omapoo na ido di. Bei, odo bei, 40 egeesi eli domopoo yo wooloomalame dabalaiso. Esiga odo hagee bia to kitulugu magoloso Polo wooloomalame nei sabolo howo sabolo nalai teyuloso doso. Esiga diba olo mopoodoo doloso nayo to nei taka dulame doso,” diso.

²² Osoloso wiligi odo taba oso Polowo besiga diye dolone, yimapoo egeesee takaso, “Nayo dileso odo mapoo takolone, nayo amapoo taka goo ee ayo takago, dee na takee,” diso.

Polo Kasaliya mapoo todi

23-24 Osoloso ha teli wiligi odoo taba oso ha teli odoo gibadeli bakadio gilimadoloso dimapoo egeesee takaso, “Niba epedee Polo Kasaliya mapoo ido di. Omapoo dulone, odoo 200 kaiya talaga sabolo, osoloso odoo 200 tio talaga sabolo, osoloso odoo 70 be hosee maga dilei toloso, Kasaliya mapoo dilame mopoodee. Niba egeesee mopoodoo doloso, epei gesi odoo susuga tiesaga, Kasaliya mapoo ka dilei. Niyo egeeseelone, Polo mapoo be hosee hee yimapoo tenee, yo gamalee odoo Peliks mapoo medee ido dilesa peledabalame,” diso.

25 Egeeseelone yayo gamalee odoo Peliks mapoo to hageesee hoguguso:

26 Emegei, gamalee odoo Peliks hu toowa too, a Kolodiyas-Lusiyas,

27 Yu odoo oso odoo hagee toloso wooloomalame seeso. Esino yo tei Loum odoogo di duloso, ayo mo odoo sabolo yo toloso mada peegoo ido diso. 28 Osoloso ayo o goo dulame, Yu odoowo wiligi odoo tebisa diayo to mou mapoo ido diso. 29 Yu odoo oso taka Poloye dibada tei magoo gababiaso, diso. Esino yayo Loum odoowo tei toowa magoo gababile. Esiga yo wooloomalai o, neliga moso ma kulodu husilei yimapoo goo hee mauwe.

30 Esino Yu odoo abo oso Polo wooloomalame mopoodoo doo duloso, yo namapoo ido diye, diso. Osoloso ayo Yu odoo abo sabolo namapoo diye diso, diayo yo gowe goo ee takalame. Mo to oso.

31 Osoloso gesi ha teli odoo oso dia wiligi odoowo to duloso, Polo Kasaliya mi mapoo ido dulone, eli domopoo Antipatilis mi mapoo sibilesa peledabaso. 32 Biame hee mapoo be hosee maga dili odoo oso Polo Kasaliya mi mapoo ido dumolome, ha teli odoo abo Yelusalem mapoo wedi diyadeeso. 33 Odoos be hosee maga dili oso Kasaliya mapoo

sibilesa peledoboloso, gamalee odoo Peliks mapoo dia wiligi odoo taba oso to hogugu teneeso. Osoloso Polo yimapoo teneeso. 34-35 Esem gamalee odoo oso to hogugu hagee hesigaloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No mi kamapoo badeliyo?” Esino Poloye yimapoo egeesee takaso, “A Kilikiya mi toowa mapoo badeli,” dee takeme, yayo nei egeesee takaso, “Odoos namapoo kamanali hamapoo peledobooga, ayo nee goo midileiso,” diso. Esem yayo o odoo mapoo Polo Helodeeye moso toowa tegei mapoo ido dilesa, medee bamelee, diso.

24

Yu odoos Polowo goo ee Peliksiyo howo woola taka

1 Biame dee tiadoo poogoloso hamamee, tei moso wiligi odoo taba Ananayas sabolo, osoloso Yu odoowo wiligi odoo tebisa abo sabolo, Kasaliya mapoo gamalee odoo Peliksiyo howo woola Polowo goo midilame sibadeeso. Diayo sibulone, goo midilei mapoo Polowo goo takalame, odoo hee Loumowo tei magoo gooleedoo odoo Teletulus ido simiso. 2 Osoloso diayo goo midili moso mapoo polomologa, Peliksiye Polo hamapoo sibeye, diso. Esem Poloye goo midili moso mapoo sibilesa badoboome, Teletuluseeye Polowo goo takalame bei mooloogolone egeesee takaso, “Peliks, no ibada wiligi odoo hu toowa too. Bei, nayo ibada mi toowa bamologa, mesie ka doso. Osoloso goo tokenee susuga ee nayo pidi maga medee tekepo moodeliso. 3 Esiga iyo goo susuga ogoloso, namapoo emegei di sabolo goomoga to sabolo ka takooso. 4 Esiga iyo namapoo hegi goo teneeyaga biame sage nobolo to kalai koo goomogo. Esino ayo namapoo howolone ka

taka, no wulo biame deiyepo mapoo to hagee dui,” diso.

⁵ Osoloso Teletuluseeye egeesee takaso, “Odoo hagee tokenee goo eligimo sili. Bei, yayo mi toowa susuga mapoo goo eligimo sili maga Yu odoo oso kamanaliso. Osoloso yinosee Nasalet odoo Yesu dedeli dia wiligi odoo taba. ⁶ Osoloso yayo goo hee moodooso. Esino yayo ibada tei moso Godeeyo howo woola tokenee palame seme, iyo yo tooso. [Osoloso iyo ibada teiso o goo midilame goomogaso. ⁷ Esino ha teli wiligi odoo taba, Lusiyaseeye kitulugu sabolo sibilesa Polo imaga ido diso. ⁸ Osoloso Lusiyaseeye Peliks namapoo sibilesa Polowo goo midiye doloso imapoo egeesee takaso.]* Esiga no nosee Polo mapoo woosalo ogoga, to nei yayo taka duloso, nayo tei goo iyo Polowo goo taka duloso gooleedalaiso,” diso. ⁹ Osoloso Yu odoo abo Teletulusbolo sibadee oso Peliks mapoo takolone egeesee takaso, “O, Teletuluseeye egee takoo tei takoo,” diso.

Goo midi mapoo Poloye o goo eyo nediliyo taka

¹⁰ Osoloso gamalee odoo oso Polo no to takee neme, nei Poloye egeesee takaso, “Peliks, a gooleedooso, no dugo susuga ee ma kulodu ibada mi hamapoo badolone goo midiliso. Esiga ayo to nei namapoo takalai, a goomogo. ¹¹ Nayo medee dui. Nayo goo hagee odoo abo mapoo takooga, diayo namapoo goo hedebe hagonosee takalaiso. Goo ee ayo Godeeyo hu poudalame, Yelusalem mapoo di biame ¹² poogoloso ka badoso. ¹² Esiga a Yelusalem mapoo badolone, Yu odoowo tei moso mapoo odoo hee sabolo koo agadigeli. Osoloso howo gisili moso ma kulodu, osoloso Yelusalem mi mapoo silone, odoo kamanalame koo moodeli. ¹³ Esiga Yu odoo

hamapoo egee do oso mo goo namapoo to opusomo opusomo di taka goo susuga ee tei goonee. ¹⁴ Esino diayo taka eyo kulodu, goo heeno tei goo. Ee, ibada amawe dia Godeeyo hu poudalame, ayo Yesu mapoo tei teliso. Esino Yu odooso takeliso, Yesuwo goo eligi sabolo diayo eligi sabolo hedebeenee. Esino a Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godee maga to tolosa kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu mapoo tei teliso. ¹⁵ Esiga Godeeye tekepo odoo sabolo tokenee odoo sabolo ta maga see hogabidilei goo mapoo Yu odooso tei tolosa egee do, goo hedebe mapoo anosee tei teliso. ¹⁶ Esiga goo hageesi maga, a Godeeyo howo woola osoloso odoo howo woola goo tekepo talai goomegeliso.

¹⁷ A Yelusalem poogoo dileso mi abo mapoo silone dugo abo poogooso. Omapoo siloso, see Yelusalem mapoo wedi simiso, bi mauwe odoo mapoo emegei di bi molee tenelame, osoloso Godee mapoo emegei di bi tenelame. ¹⁸⁻¹⁹ Esino a tei moso mapoo badolone, Godee mapoo emegei di bi tenelai ee mopoodoo dolone badebeiso. Omapoo badolone, odoo susuga badele, osoloso kemenele. Osoloso ee ma kulodu Yu odoo oso sibilesa a egeiso. Esino dima kulodu, Asiya mi maga sibadee Yu odoo oso mo goo maga diya kamaso. Esiga bei kasi maga odoo hagee bia hamapoo mauwe ka dosomo? Odoo hagee bia oso sibilesa mo goo namapoo takalai tekepo. ²⁰ Esino odoo egee bia hamapoo mauwe. Esiga Peliks, nayo Yu odoo hagee do mapoo woosalai tekepo, diayo a Yelusalem mapoo dibada wiligi odoo tebisa oso to mou mapoo ido peleso dogo, mo goo tokenee edebeeye egei ee takalai tekepo. ²¹ Esino ayo goo hedebe hagee diayo to mou ma kulodu to kitulugu sabolo egeesee

24:6: Diye 21:28-30 * **24:8:** To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli. **24:15:** Yon 5:28-29
24:18-19: Diye 21:17-28 **24:21:** Diye 23:6

taka, 'Esino niyo wedia maga see hogogabilei mapoo tei teme goo ka midiso,' diso."

²² Esino Peliks yo Lodeeyo goo ee olo duloso badebeiso. Osoloso odoo mooloogoodoo mapoo egeesee takaso, "Iba Polowo goo midilei epedee hamapoo koodobileiso. Esiga see ha teli wiligi odoo taba Lusiyas siboga, Polowo goo see midileiso," diso. ²³ Osoloso Peliksiye ha teli gibadeli odoo hee mapoo egeesee takaso, "Niba Polo medee bolone, yimapoo hegi goo hee na tenee. Osoloso emegei odoo heeso yo pidilei na hamaga takee," diso.

²⁴ Osoloso biame abo poogoloso, Peliksiye osobo Dulusila dio Polo agalame sibadeeso. Peliksiyo osobo Dulusila ee Yu sobo. Osoloso diayo sibilesa egeesee takaso, "Polo yo hamapoo ido sibe," diso. Esem Poloye sibilesa Yesu Keliso mapoo tei talai goo ee takomolome, Peliksiye medee dumeleeso. ²⁵ Yayo dulone badolone, Poloye yimapoo tekepo badalai goo sabolo, osoloso tokenee goo teyaga su kookoodalai goo sabolo, osoloso Godeeye biame hamameedee mapoo goo midilei goo sabolo takaso. Esem Peliksiye to hagee duloso obulone, yimapoo egeesee takaso, "Oso, omapoo koodobie! Amapoo biame hee mologa, no see sibe dalaiso," diso. ²⁶ Egeesi ma kulodu Peliksiye mada egeesee gweliso, "Poloye amapoo molee teneega, molee oso ayo nei Polo ee neliga moso ma kuloduga peegoo ido dileiso," diso. Yayo egeesee goolone badolone, biame abo mapoo Polo sabolo to kalame yo iliso.

²⁷ Esino dugo bakadio poogoloso hamamee Peliksiye o gamalee tou teli maga peegoo dime, see odoo heeso badebeiso, o hu Posiyus-Pestus. Esino Yu odoo oso goomogalame, Peliks o tou teli maga peegoo dilega badolone, yayo Polo neliga

moso mapoo osee badebee, diso.

25

Polo o goo Sisaye midilame taka

¹ Pestuseeye gamalee hu toloso biame bakadio hedebe di poogoloso, see Kasaliya mi maga Yelusalem mapoo simiso. ²⁻³ Yayo omapoo simi biame mapoo, tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso Yu odoo wiligi odoo tebisa abo sibilesa yimapoo Polowo goo egeesee takaso, "Polo yo goo tokenee tooso. Esiga no iyo goomoga goo ee moodee. Egeeseelone Polo see Yelusalem mapoo ido sibeye, dee takee," diso. Bei, diba Polo Yelusalem mapoo sibumologa, mada eli domopoo wooloomalame goomogaso. ⁴ Esino Pestuseeye egeesee takaso, "Haye, Polo yo Kasaliya omapoo osee badalaiso. Yelusalem mapoo ido sibileime. Esino a biame abo poogoloso hamamee see Kasaliya mapoo wedi dileiso. ⁵ Esiga nibada wiligi odoo tebisa see abolo dilei tekepo, diayo tei Poloye goo tokenee too egei omapoo takalame," diso.

⁶ Pestus biame 10 egeesi Yelusalem mapoo poogoloso, see Kasaliya mapoo wedi diso. Yo Kasaliya mapoo dilesa, tialoso biame hee mapoo goo midili moso mapoo peleso, yayo badeli debi mapoo badolone, Polo yo sibeye doloso odoo abo mapoo to teneeso. ⁷ Esem edebeeyo Polo yo goo midili moso mapoo ido polome, Yelusalem maga sibadee Yu odoo wiligi odoo tebisa oso Polo tobudume, pee maga tebisaloso silodoboloso, Polowo goo mapoo to opusomo opusomo di takolone, Polo yo diya tokenee odoo dee takaga meleeso. Esino diayo to opusomo opusomo di taka ma kulodu, Pestuseeye tei goo egele.

⁸ Esem Poloye eyo nediliyo pidilei to takolone egeesee takaso, "A Yu odoo tei hee gababile. Osoloso ayo ibada tei moso eyo hu mapoo

tokenee goo takele. Osoloso Loum mi toowa wiligi odoo taba Sisayo goo mapoo tokenee goo takele,” diso.

⁹ Esino Yu odoo oso goomogalame, Pestuseeye Polo mapoo egeesee takaso, “Iba susuga oso Yelusalem mapoo dileso nee goo omapoo midilei tekepowa?” diso.

¹⁰ Esem Poloye nei egeesee takaso, “A Yelusalem mapoo dileime. Bei, a Loum odoowo goo midili moso mapoo olo badoso. Esiga hamapoo mo goo midilei tekepo. Esino Pestus, no olo gooleedooso, ayo Yu odoo mapoo tokenee goo hee moodele. ¹¹ Egeesi ma kulodu ayo goo tokenee too diepi, tei ee dodolone, a talai tekepo. Esino Yu odoo oso mo goo wulo gamenee taka maga, odoo heeso a Yu odoowo dee mapoo tenelai tekeponee. Esiga a Loum mi wiligi odoo taba Sisaye mo goo midilei goomogo!” diso.

¹² Esem Pestuseeye yimapoo kokodo takeli odoo sabolo goo hamapoo to mouloso, Polo mapoo egeesee takaso, “No Sisaye nee goo midilei goomoga magooga, no Sisa mapoo ido dileiso,” diso.

Pestuseeye Agilipa mapoo Polowo goo taka

¹³ Biame abo poogoloso hamamee Yu odoowo wiligi odoo taba Agilipaye omolo sobo holo, Benis sabolo Pestus mapoo emegei di to takalame Kasaliya mapoo sibadeeso.

¹⁴ Osoloso biame bei diba Pestus sabolo omapoo debeiso. Osoloso omapoo osee doboome, Pestuseeye Polowo goo ee Agilipa mapoo opo-susus. Yayo oposusulone egeesee takaso, “Odoos hee, Polo ee Peliksiye neliga moso mapoo toosoo osee badoso. ¹⁵ Esino a Yelusalem mapoo dileso peledoboome, Yu odoowo tei moso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso wiligi odoo tebisa abo sabolo, sibilesa amapoo Polowo goo egeesee taka, ‘Polo ee tokenee odoo, esiga yo wooloome,’ diso.

¹⁶ Esino ayo dimapoo egeesee takaso, ‘Loum odoo iyo odoo hee goo mauwe koo wooloomali. Esino iba Loum odoo oso goo midili ee egeesi. Odoos hee ee goo midili mapoo yimapoo goweli odoo oso o goo takoloso koodobuoga, nei odoo o goo eyo nediliyo takeliso. Osoloso hamamee goo midili odoo oso yimapoo goo tokenee melee ogoga, yo wooloome, dee takeliso,’ diso.

¹⁷ Esiga Yelusalem wiligi odoo tebisa abo abolo hodobo hamapoo ka simi. Biame omapoo mo goo midilei boolooge. Esino a sibilesa, tialoso biame hee mapoo goo midili moso mapoo peleso badolone, Polo yo hamapoo ido sibeye, diso. ¹⁸⁻¹⁹ Ee ma kulodu ayo goolee, Polo yo tokenee goo toowa toobeele, diso. Esino Yu odoo oso gamenee dibada howo gisili tei goo sabolo, osoloso odoo hee Yesu, diayo olo taso deli, see Poloye odoo ee see gie badoso, dee taka goo omapoo toso agadigaloso o goo midilame ido pala egeiso. ²⁰ Esino a goo hagee medee gooleedelega badolone, Polo mapoo egeesee woosaso, ‘No Yelusalem mapoo dileso nee goo midilei soowayo?’ diso. ²¹ Esino yo Yelusalem mapoo dilei goomegele. Esem yo Sisaye o goo midilame goomogaso. Esiga yo wulo epedee hamapoo badalaiso. Osoloso ayo biame tekepo ogoga, yo Sisa mapoo o goo midilame ido diye dalaiso,” diso.

²² Esem Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, “A odoo hagoso taka goo mawo duleiyasa,” diso.

Esem Pestuseeye yimapoo egeesee takaso, “No godigi yayo takooga duleiso,” diso.

Polo yo Agilipa dio Benis dio mapoo ido simi

²³ Osoloso biame hee mapoo Agilipa dio, Benis dio, hu toowa too odoo masi, dugo medee tekepo kalagaloso, goo midili moso mapoo

paladeeso. Diba goo midili moso mapoo galaga dulone, ha teli odoowo wiligi odo tebisa sabolo, osoloso Kasaliya mi wiligi odo tebisa sabolo galaga diso. Osoloso diba susuga goo midili moso mapoo mooloogoodoloso doboome, Pestuseeye Polo ido sibe, diso. ²⁴ Esem Poloye goo midili moso mapoo sibilesa tobudume, Pestuseeye egeese takaso, “Wiligi odo taba Agilipa nobolo, osoloso odo susuga sabolo, odo hagee ege! Yu odo hamapoo ege do sabolo, osoloso Yu odo Yelusalem mapoo debeli sabolo, oso odo hamapoo diya gowoolone, amapoo to neligidi takolone, yo wooloomalai tekepo, dee takeliso. ²⁵ Esino ayo yo teli mapoo magalai o goo tokenee hee mauwena. Esino yo eyo goomoga oso Sisaye o goo midi diga, ayo yo Sisa mapoo ido di, diso. ²⁶ Esino goo hamapoo ayo ibada wiligi odo taba Sisa mapoo Polowo goo maga to hoguguloso tenelai to mauwe. Esiga ayo yo nibada howo woola mapoo ka ido simi. Esiga Agilipa nayo yimapoo woose. Egeeseega to yayo nei taka ee ayo hoguguloso Sisa mapoo ka tenelaiya. ²⁷ Bei, neliga ma kulodu badeli odo oso moodoo goo ee hogugule mosoowe sabolo Loum wiligi odo taba Sisa mapoo diye dalai tekeponee,” diso.

26

Poloye wiligi odo taba Agilipayo howo woola mapoo o goo taka

¹ Agilipaye Polo mapoo egeese takaso, “Ayo epedee no nediliyo pidi to takalame namapoo biame te-neeso.”

Esem Poloye dee dokodoo poudoloso, to takalai bei mooloogoolone egeese takaso, ² “Wiligi taba Agilipa, a epei Yu odooso mo goo mapoo goo opusomo opusomo di taka mapoo nei ayo mawo a pidi to namapoo takalai goomogo. ³ Bei,

no Yu odo ibada adaga dia goo susuga sabolo, osoloso ima kulodu to agadigeli goo sabolo no gooleedooso. Esiga ayo namapoo howaso, mo to hagee takoo medee dui.

⁴ Egeesi ma kulodu, Yu odo susuga oso ayo daga Yu odo sabolo Yelusalem mapoo badebei goo ee, diba olo gooleedooso.

⁵ Esiga Yelusalem odo susuga oso mo goo diba gooleedooso. Esiga diayo namapoo mo goo takalai dee takooga, diayo ayo Pelisi odo toboloso badebei goo ee takalaise.

Egeese mapoo Yu odo ma kulodu Pelisi odo oso Moseseeye eligi goo hogugu medee dedeliso. ⁶ Esino

Godeeye mawe dimapoo to takoloso magoo mapoo ayo tei teme, a epedee goo midi mapoo ka badoso.

⁷ Osoloso ibada Yu odo bala 12 susuga oso biame susuga Godeeyo hu poudoolone dobolone, diba to magoo hedebe ee bamoloso. Esiga

mo wiligi odo taba Agilipa, abolo epedee to magoo hedebe omapoo tei teme, Yu odo oso a wooloomalame goomogoso. ⁸ Egeesi ma kulodu, Yu

odo niba bei kasi maga Godeeye wedia odo ee see hogogabileiso dee taka goo mapoo tei telega ka pegeliyo?

⁹ Esiga a niyo egee gooloomolo egeesi masi goolone, ayo Yesu Nasalet odo mapoo tei telaga odo mapoo heiga toowa molone, ayo dimapoo dala tenelame goomogo meleeso. ¹⁰ Egeeseelone tei moso

wiligi odo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, ayo Godee o odo esialoso toloso neliga moso ma kulodu tooseliso. Osoloso tei telaga

odo abo ee olo piligume, ayo goo omapoo tekepo doloso, goomegeliso.

¹¹ Osoloso a Yu odoowo howo gisili moso susuga mapoo silone, tei telaga odo mapoo dala tenelone, ayo dimapoo toso pupulone, to tokenee takoloso Yesuwo goo mapoo miligi pie, dee takeliso. Osoloso ayo

dimapoo diya komonolone, mi abo mapoo dileso, tei telaga odoo toloso dala teneliso.

¹² Ayo egeeseemo silone, biame heeso tei moso wiligi odoo tebisa oso amapoo kitulugu teneme, Damasko mi mapoo tei telaga odoo talame diso. ¹³ Esino osoko oo domo taba mapoo a eli domopoo dimeleeno, kei ma dokodooga gadeebugu oso pouneme egeiso. Gadeebugu ee diya toowa, osokoso gadeebugu egeesinee. Esiga odoo abolo hodobo di gadeebugu oso tooso. ¹⁴ Osoloso iba susuga miyomoo misigedubuloso tiesamolome, kei ma dokodooga ibada Hibulu toso amapoo egeesee takeme duso, 'Solo, Solo, nayo bei kasi maga amapoo dala ka tenemalala? Esiga no medee goolee. Nayo egeeseemo siloga, no Godee sabolo ha taso. Esiga eyo nei no dala talaiso,' diso.

¹⁵ Esem e ayo egeesee takaso, 'Wiligi odoo, no ogumo?' diso.

Esem Lodeeye amapoo nei egeesee taka, 'A Yesuso. Nayo tei telaga odoo mapoo dala egee tenemolo, amapoo tenemoloso. ¹⁶ Esiga no tebee! Ayo namapoo sibilesa peledobooso. Bei, ayo no olo hesiaso, nayo mo tou teli odoo doloso badolone, ayo namapoo eligi sabolo, osoloso eligilei goo sabolo, odoo mapoo eligilame. ¹⁷⁻¹⁸ Esiga nayo Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo ma kulodu mo to takomo siloga, ayo no medee balaiso. Egeesi ma kulodu diayo no dala teneega, ayo no pidileiso. Esiga diayo tei goo ee gooleedoga, diayo neliga maga miligi pialoso, gadeebugu mapoo bidiga dabalame, osoloso Saiten oso gibadolone debei poogoloso, see Godee mapoo bidiga dabalame, ayo no dimapoo diye deeso. Egeeseega ayo dibada goo tokenee hapoloso boobado bigileiso. Egeeseega diayo amapoo tei too goo maga, Godeeye hesia odoo oso egee do sabolo hodobo dabalaiso,' diso.

¹⁹ Esem wiligi odoo taba Agilipa, mo howo opusomo doloso, kei ma dokodooga to taka duloso, to omapoo mesieso. ²⁰ Osoloso ayo Damasko mapoo, osoloso Yelusalem mapoo, osoloso Yudiya mi toowa ma kulodu, osoloso Yu odoonee dia mi susuga mapoo, Godeeyo to egeesee takomo sileeso, 'Nibada goo goolee su wuduloso, nibada goo tokenee maga miligi pialoso Godee mapoo sibadee! Osoloso niyo Godee mapoo sibadee goo ee eligilone, odoo susuga eyo howo woola tekepo goo ee tomo silesibe,' dee takeliso. ²¹ Esiga ayo goo hagee tomo silime, Yu odoo oso ayo dibada tei moso ma kulodu badoboome, diayo a wooloomalame keliso. ²² Esino Godeeye pidi toowa maga, a see epedee nibada howo woola mapoo tobudulone, wiligi odoo tebisa nimapoo, osoloso odoo abo susuga nimapoo, Godeeyo to takolone ka badoso. Esino ayo taka to susuga ee Moses sabolo Godee maga to toloso takomo silesibili odoo sabolo oso Godeeye hudi magoo Keliso mapoo peledabalai goo taka sabolo hedebe. ²³ Esiga to hagee eyo bei hagoso, Keliso dala toloso talaiso. Osoloso yayo daga malalo ta maga hogabuloso, gadeebugu ee Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee sabolo mapoo tosibileiso," diso.

²⁴ Esino Polo to osee takomolome, Pestuseeye to neligidi yimapoo egeesee takaso, "Polo, no boobadolone wulo halaboo! Nayo diya goolee oso no ka boobadoo," diso.

²⁵ Esem Poloye to nei Pestus mapoo egeesee takaso, "Wiligi odoo taba Pestus, a wulo koo halabooso. Bei, ayo to taka susuga hagee tei goo. Esiga goo eyo bei moloso. ²⁶ Esiga wiligi odoo taba Agilipaye goo susuga hagee yo gooleedooso. Ayo goo susuga hagee yimapoo takooga, ayo to takalai koo obuso. Bei, goo susuga hagee mada moodele. Haye! Odo susuga eyo howo woola ka

moodoo,” diso. ²⁷ Esemé Poloye wiligi odoo taba Agilipa mapoo egeesee takaso, “Agilipa, no Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo susuga oso to hogugu mapoo tei telisomo? O. A gooleedoso, no tei teliso,” diso.

²⁸ Esino wiligi odoo taba Agilipaye egeesee takaso, “No biame deiyepo hamapoo ayo Keliso mapoo tei talame amapoo to egeesi masi ka takamalala?” diso.

²⁹ Poloye to nei egeesee takaso, “A nayo tei talai biame deiyepo o, biame sage koo magooso. Esiga ayo nobolo osoloso epedee hamapoo mo to dulone hagee do odoo susuga oso Godeeyo to mapoo tei toloso ayo hagee bado egeesi masi badalame dokodoo ka takooso. Esino nibada dee mapoo ki ti oso tialagalaime,” diso.

³⁰ Esemé wiligi odoo taba Agilipa sabolo, osoloso Pestus sabolo, osoloso Benis sabolo, osoloso odoo susuga Polowo to dulone debei ee tehisaloso diyadeeso. ³¹ Diayo diyadulone dieso dimapoo egeesee takaso, “Odoo hagee goo tokenee hee tele. Esiga iyo yo neliga moso mapoo toosooloso wooloomalai tekeponee,” diso.

³² Esemé Agilipaye Pestus mapoo egeesee takaso, “Iyo odoo hagee goo midili maga diye dalai tekepo. Esino yo Sisaye o goo midilei goomogaga, yo Sisa mapoo ido diye, dee takee,” diso.

27

Poloye du maga Itali mi mapoo dilame bei mooloogoo

¹ Pestuseeye Polo Sisaye badebei mapoo ido dilame goomoga magoloso, yayo Loum ha teli gibadeli odoo hee Yuliyes iso. Osoloso yimapoo egeesee takaso, “Polo sabolo, osoloso neliga moso ma kulodu debeli odoo abo sabolo, du maga Itali mi mapoo Sisaye badebei mapoo iyado di,” diso. Yuliyes

hagee ha teli odoo mooloogoodoo hee, o hu Sisayo mooloogoodoo dee takeli eyo kulodu badeli. ² Esemé iba Adalamatiya odoo dia du toowa ee Kasaliya mi maga see Asiya mi ma kulodu mi opusomo opusomo di mapoo dilame molome egeiso. Esemé Yuliyeseeye iba du omapoo dalaga peegeena. Osoloso Make-doniya mi ma kulodu Tesalonika mapoo badeli odoo hee, Alistakus du omapoo ibolo hodobo bulumaloso, see Saidon mi mapoo dulone domopoo tiesaso.

³ Osoloso biame hee mapoo Saidon mi mapoo sibilesi peledabaso. Esino iba Saidon mi mapoo sibilesi peledoboome, Yuliyeseeye Polo yo diya goolone yimapoo egeesee takaso, “Nee odoo oso biso pidilame, no peegoo di,” diso. ⁴⁻⁵ Osoloso iba see Mila mi mapoo dalo soowoolone, Saiples mi te koola mapoo poo toowa meneme abaga daso. Bei, abei toowa woola mapoo poo toowa oso sibulone, howo ki toowa siba. Esemé iba osee Saiples mi te maga gulugumo sibilesi, Kilikiya sabolo Pampiliya sabolo daga dilesi, Lisiya mi Mila mapoo sibilesi peledabaso. ⁶ Iba omapoo dilesi doboome, ha teli gibadeli odoo Yuliyeseeye Aleksandiliya odoo dia du toowa Itali mapoo dilame molome egeiso. Esemé yayo iba du omapoo dalaga peegeena. ⁷⁻⁸ Esemé iba du omapoo dalaga poogoloso, Nidus mi mapoo obeeyamo dulone, biame bei abei domopoo poogooso. Iba Nidus mi ee daga dime, poo toowa simi oso, howo ki toowa sibume, see Kiliti mi te mapoo dalo soowaso. Bei, omapoo poo toowa meneme. Osoloso iba Kiliti mi te su Salomone koola abaga obeeyamo gulugumo dulone, Lasiya mi koola mapoo du dali omapoo oluguso. Du dali eyo hu Du Oluguli Medee Tekepo deli.

⁹ Iba du oluguli omapoo dobolone, egeesee goolone debeiso, “Iba biame toowa olo hosudooso. Os-

oloso Yu odoo oso nei teyuloso badeli biame olo dagadilesos badoso. Esino dugo biame olo bei mooloo-gooso. Egeesi ma kulodu iyo dugo biame mapoo abei toowa maga dilei tekeponee. Bei, howo ki toowa oso sibulone, iba tokenee peya,” diso. Esem Poloye odoo susuga mapoo egeesee taka, ¹⁰ “Emegei, dugo biame mapoo abei toowa maga duga, ibolo osoloso ibada bi sabolo, osoloso ibada du sabolo tokenee palai, a gooleedooso. Esiga iba hamapoo osee dabalai tekepo,” diso. ¹¹ Esino du wiligi taba sabolo osoloso duwo ama sabolo diba egeesee selai goomegele. Esem ha teli gibadeli odoo oso Polowo to mapoo tei telega poogoloso, odoo bakadio hageeyo to mapoo deedeeso. ¹² Esem odoo susuga oso egeesee takaso, “Iba dugo biame mapoo hamapoo dobolone du oluguloso dabalai du oluguli tokenee,” diso. Egeeseelone diba saga Poiniks mi mapoo dileso doga, dugo biame ee koodobilame goomogaso. Kiliti mi te mapoo Poiniks hagee du oluguli tekepo hee oso. Bei, du oluguli omapoo poo toowa haga koo sibili.

Poo toowa sabolo howo ki toowa sabolo ma kulodu di

¹³ Osoloso biame heeso poo toowa koodobume, see poo pepooko oso abei toowa domo abaga pee maga sibilame bei mooloo-gooso. Esem du toowa tosilesibili odoo oso egee ogoloso tekepo dolone, hegi biso du gidoloso howo kulomoo melee giligadoloso du ma kulodu maso. Osoloso iba Kiliti mi te mapoo soowooleso widi pee maga gulugumo diso. ¹⁴ Iba mi te widi pee maga obeeyamo gulugumo dumolome, haga booloogelega mi te abaga poo toowa simi oso ibada du ee see abei toowa domopoo todiso. ¹⁵ Egeeseeme iba du balamelega, ibada du pooso todime, wulo balaga meleeso. ¹⁶⁻¹⁷ Esino pooso ibada du ee Kauda mi te mapoo poo

toowa meneme hodiokooga todi molome, du tosilesibili odoo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko, du toowa eyo osio mapoo bagagoloso melee ee diya kitulugu sabolo tolosos du toowa ma kulodu magooso. Osoloso howo ki oso sibilesos ibada du mapoo woolone du toowa gadilega pagalame, diayo du ee tiso tialogooso. Osoloso du tosilesibili odoo ee Libiya mi hodio abaga dulone, howo soo mapoo du doguyaga diya ebigaso. Egeeseelone, diba pooso sibilesos weli dugo du ma dokohodoo bagagoo ee du medee dilame miyomoo bagagooso. Esem pooso ibada du ee abei domopoo wulo todimeleeso. ¹⁸ Osoloso biame hee mapoo poo toowa oso see diya sibume, du tosilesibili odoo oso du poopeeya dalame, bi abo du toowa ma kulodu melee tolosos howomoo sooso. ¹⁹ Osoloso see biame hee mapoo, bi abo egeesi masi du ma kulodu melee howomoo sooso. Pooso sibilesos weli dugo sabolo, osoloso homo tialogoo sabolo, osoloso dugo bagagili ti sabolo, osoloso bi abo egeesi masi sabolo howomoo sooso. ²⁰ Iba poo toowa oso simi ma kulodu, osoloso howo ki toowa simi ee ma kulodu biame bei poogoomo dulone, osoko sabolo giwo sabolo egele. Egeesi ma kulodu dulone, iba dabalai goole. Esino wulo wedilei gooleeso.

²¹ Esino iba biame bei ma kulodu nei nelega sibulone, Poloye toboloso imapoo egeesee takaso, “Emegei, niba kasi maga mo to dulega Kiliti mi te poogoloso ka simiyo? Iba omapoo debei diepi, goo hageesee imapoo sibile pegeliyo. ²² Esino niba goo hamapoo haga na ebi. Bei, odoo susuga nima kulodu odoo hee talame. Esino hedebe ibada du ee tokenee palaiso. ²³ Bei, mo Godee ayo o hu dokodoo poudili o momaiye oso amapoo sibeye dee takeme, eiyo gesi amapoo sibilesos egeesee taka, ²⁴ ‘Polo, no haga na ebi, bei no wulo gamenee dile, wiligi odoo taba

Sisayo mudugiyopoo nee goo midilame duso. Esiga Godeeye nimapoo mesie maga nobolo hodobo egee du odo sabolo, abei domo hamapoo wedileime,' diso. ²⁵ Esiga odo susuga, niba to hagee duloso na ebi. Bei, Godeeye o momaiye oso goo taka goo ee tei moodolai doloso, a tei toso. ²⁶ Esino iba omapoo dulone, mi te hee koola mapoo dilesa, yo mapoo godee bigileiso," diso.

²⁷ Iba Adiliyati abei domopoo silesibulone, biame 14 poogoloso see gesi hee mapoo gesi domopoo du tosilesibili odo oso goolee widi pee koolabelee, diso. ²⁸ Egeeseelone diayo howo kasee boubeleso howo bou tebili ti toloso teibaso. Osoloso egeino, howo bou ee teiba ibada bagi sabolo teiba 40 egeesi masi mala. Osoloso hoogoo pepooko dilesa, see tobu teibaso. Osoloso egeino, howo bou ee teiba ibada bagi sabolo teiba 30 egeesi masi mala. Esem diayo goolee widi pee olo koola tooboo, diso. ²⁹ Esem diba gesi dulone, du howo soo maga duga, yo mapoo godee bigiyaga diya ebigaso. Egeeseelone du dilega omapoo malame, diayo hegi bi bakadio bakadio di du osio mapoo bagagoloso howomoo toosooso. Osoloso gesi omapoo dobolone, du tosilesibili odo oso saga mi beema beleso ee bolone debeiso. ³⁰ Egeeseelone dobolone, diayo du toowa maga mada kukolo dilame, du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee howomoo ti sabolo gisibasoloso olugu molone imapoo egeese takas, "Iba du wiligi maga hegi bi abo howomoo toosoowagona," diso. ³¹ Esino Poloye ha teli gibadeli odo sabolo, o odo sabolo mapoo egeese takaso, "Du tosilesibili odo oso kukulo duga, iba susuga wedileiso," diso. ³² Esem ha teli odo oso du toowa tokenee poga pidili du pepooko ee ti koo poogoome, pooso todiso.

³³ Osoloso olo mi beeamalai koola

tooboome, Poloye diba nei nalame howolone odo susuga mapoo egeese takaso, "Niba biame 14 ma kulodu ebia sabolo sibulone nei medee nele. ³⁴ Esiga niba wedilega pagalame, epedee hamapoo nei medee ne. Osoloso niba goolee, nima kulodu odo hee dala talaime," diso. ³⁵ Osoloso Poloye to hagee takoloso, wo toloso goomoga to Godee mapoo takoloso, odo susuga eyo howo woola mapoo wo po doloso neso. ³⁶ Esem Poloye nei namelee ogoloso, odo susuga oso yibolo nei nalame goomogaso. ³⁷⁻³⁸ Diba nei ne koodobuloso, du poopeeya dalame, nei abo susuga howomoo togobiaso. Esiga iba 276 odo oso du ee ma kulodu debeiso.

Duso dilesa yo mapoo godee buguloso gagabugu goo

³⁹ Osoloso gesi mi beeamome egeino, du tosilesibili odo oso widi pee egeiso. Osoloso diayo widi pee ee medee ogoloso gooleedelee. Esino omapoo dilesa du olugumo, diso. Bei, diayo widi pee ee du olugulei tekepo goolee. ⁴⁰ Egeeseelone, diba widi pee mapoo dilame hegi bi du ma bagagisaloso melee, ee howomoo kookoo sooso. Osoloso du osio mali suda masi howomoo wusuloso, pooso du todilame, du wiligi mapoo dugo bagagoloso meli hee poudoloso bagagooso. Osoloso iyo widi pee egei mapoo diso. ⁴¹ Esino iba widi pee mapoo dulone, du wiligi oso dilesa howo soo mapoo dougaso. Esem howo ki oso sibilesa, du osio mapoo woome, du gagabuguso.

⁴² Egeesi ma kulodu ha teli odo oso neliga ma kulodu debeli odo ee howo tabuloso kukulo diyaga, diya gooleeso. Egeeseeyaga neliga ma kulodu debeli odo ee diayo du ma kulodu wooloomalame goomogaso. ⁴³ Esino ha teli gibadeli odo Yuliyes yo Polo wooloomalai goomegele. Esiga yayo ha teli odo dimapoo egeese takaso, "Niyo neliga ma kulodu debeli odo ee na wooloome,"

diso. Esemе yayo egeesee takaso, “Niba howo tabili gooleedoo daga, niba widi pee mapoo howo tigebie!⁴⁴ Osoloso odoo howo koo tabili daga, niba du gagabugu mapoo toloso deeso widi pee mapoo sumo di,” diso. Egeesee see maga odoo susuga medee tigebuloso widi pee mapoo daboogoloso gie badeli tooso.

28

Poloye Malata mi te mapoo sibilesa peledaba

¹ Osoloso iba howo tigamo dilesa, mi te mapoo dalaga poogoloso dobolone duno, mi te eyo hu Malatagona. ² Iba omapoo sibilesa peledoboome, mi te mapoo debeli odoo oso iba medee pida. Esiga biame omapoo howo toowa simi oso kekebie meleega, mi te mapoo debeli odoo oso iyo dou halame, dou toowa tooloso ka daba. ³ Osoloso Polo noseе dou kaka tosibilesa, dou toomeleeno, hebise sa masi dou ma mapoo kulodu tiamelee ee diya dei moodoome, dou kaka ma ma kuloduga gasibilesa Polo dee mapoo paso. ⁴ Esemе mi te mapoo debeli odoo oso Polo hebisesa dee mapoo poloso soolooogoosoo melee ogoloso diba diesono egeesee takaso, “Odoo hagee odoo wooloomali odoo osobele. Bei, yo abei domopooga simi oso yo tele. Esiga epedee nei dala teneli godee oso Polowo goo tokenee maga nei ka teneeso. Esiga hebisesa yo dee mapoo ka pana”, diso. ⁵ Esino Polo hebisesa o dee mapoo pome, o dee keesee heyadige buguno hebise dou mapoo toodooso. Ee ma kulodu goo hee yimapoo peledebele. ⁶ Esino mi te mapoo debeli odoo oso egeesee goolone debeiso, “Polowo dee papoloso, miyomoo homodobuloso talaiso,” dee gooleeso. Esino biame sage ma kulodu goo heeso Polo mapoo peledebele. Esemе mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee ogoloso,

Polo yo godee hee molodoo, dee takaso.

⁷ Osoloso ee ma kulodu iyo dou halaga melee mi maga Malata mi te mapoo debeli odoowo wiligi odoo taba, Pubiliyeseeyo mi haga hoogoonee. Esiga yayo iba ogoloso, o moso mapoo ido dilesa, biame bakadio hedebe di omapoo doboome, yayo iba medee pidiso. ⁸ Moso ee ma kulodu Pubiliyeseeyo ama kolo dei sabolo osoloso su paiye sabolo tiameleeso. Esemе Poloye yayo tiamelee mapoo gadilesa, Godee mapoo takoloso, o deeso yimapoo sigime, paiye weidooso. ⁹ Hamamee odoo paigiga mi te mapoo debeli odoo oso goo hagee duloso sibateme, Poloye diba tekepo moodoo demeleeso. ¹⁰⁻¹¹ Egeesi ma kulodu iyo mi omapoo doboome, mi te mapoo debeli odoo oso imapoo hu toowa tenelone emegei di bi tenemeleeso. Osoloso a bakadio hedebe di omapoo dooso, see dilame doboome, mi te mapoo debeli odoo oso iyo eli domo dulone nalai, nei sabolo osoloso bi abo sabolo imapoo tosibadeeso.

Poloye Loum mi mapoo dilesa peledaba

Osoloso iba Alesandiliya odoo dia du toowa dugo biame mapoo Malata mi te mapoo melee mapoo dabagaso. Du ee tosilesibili odoo oso dadabayo gamenee godee masi bakadio moodooloso du wiligi mapoo tugusa molome egeiso. ¹² Iba du omaga dilesa Silakusa mi mapoo du oluguloso, biame bakadio hedebe di omapoo debeiso. ¹³ Osoloso see abaga Legiyum mi mapoo dalo soowaso. Omapoo tialoso biame hee mapoo poo iyo simi hamamee abaga sibilame bei moolooogooso. Esemе pooso ibada du saga todilame pupu buguso. Osoloso biame heeso Putiyoli mi mapoo dilesa peledabaso. ¹⁴ Iba dilesa Putiyoli mapoo du oluguloso, tei telaga

odoo abo egeiso. Esem diayo iba biame 7 dibolo debeeyena. Osoloso omapoo dobooso see mili Loum mapoo diso. ¹⁵ Osoloso tei telaga odoo Loum mapoo debeli oso iba sibogo di duloso, eli domopoo iba tugodalame simina. Ee ma kulodu odoo abo sibilesa, iba Apiyus Polum mi mapoo tugodooso. Osoloso aboso mi hee, o hu Odo Soowo Moso Bakadio Hedebe deli mapoo sibilesa tugodooso. Esem Poloye diba ogoloso diya goomogolone, Godee mapoo goomoga toowa poudooso. ¹⁶ Esem iba Loum mi mapoo sibilesa peledoboome, ha teli gibadeli odoo oso Polo mapoo egeese takaso, “No neliga moso mapoo dileime. Esino no wulo moso hee mapoo badoga, ha teli odoo hedebe oso no ka gibadalaigona,” diso.

¹⁷ Osoloso biame bakadio hedebe di poogoloso hamamee, Poloye Yu odoowo wiligi odoo tebisa Loum mi ee ma kulodu debeli susuga yimapoo sibilame to teneeso. Diba olo sibilesa doboome, Poloye dimapoo egeese takaso, “Emegei, ayo goo tokenee hee Yu odoo mapoo moodele. Osoloso ibada adaga dia tei hee gababile. Esino Yelusalem mapoo Yu odooso a goo mauwe toloso Loum odoo mapoo teneeso. ¹⁸ Osoloso nei diayo amapoo woosali to bei woosano, amapoo goo tokenee hee egele. Esiga diayo a teli mapoo magalai goomegele. Esino diayo a neliga moso maga peegoo tamagalame goomogaso. ¹⁹ Esino Yu odoo oso a neliga moso maga peegoo tamagalai tekeponee, dee takeme, ayo mo goo Sisaye midilei a goomogo, dee takaso. Esino ayo mo odoo, Yu odoo mapoo gigidilei goo mauwe. ²⁰ Esiga ayo goo hagee nibolo medee to meilame ka gilimadoo. Osoloso a epedee ki tiso tialogoloso moloso. Bei, ayo Isalael odoo oso dulone egee bamolo, odoo yimapoo tei too goo maga,” diso.

²¹ Esem wiligi odoo tebisa oso Polo mapoo nei egeese takaso, “Iyo Yudiya maga nee goo maga to hogugu teneme tele. Osoloso Yu odoo abo omaga sibadee oso nee goo maga tokenee goo taka, iba dule. ²² Esino goo nayo egee eligimo silo imapoo takalai goomogo. Bei, mi susuga eyo kulodu, edebeeyo Yesuwo goo eligili goweli,” diso.

²³ Osoloso Polo sabolo Yu odoo sabolo biame hedebe magooso, diayo see tobu Polobolo Yesuwo goo maga to kalame. Osoloso diayo biame hedebe magoo mapoo Yu odoo susuga Yesuwo goo maga to kalame Polo mapoo sibadeeso. Esem Poloye gesikolo bei mooloogoloso abaga dino habe mapoo Godeeye wiligi doloso badeli eyo goo ee eligilone, Moseseeye eligi goo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu maga Yesuwo goo eligiso, diayo Yesu mapoo tei talame. ²⁴ Esem odoo abo oso Polowo to duloso tei tooso. Esino odoo abo tei tele. ²⁵ Egeesi ma kulodu diesono abo puloso toso agadigaso. Osoloso diba dilame doboome, Poloye tei tele poogoo odoo mapoo to hedebe hagee takaso, “Dio Tei oso tei goo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo Aisaya maga nibada amawe dio mapoo egeese takaso,

²⁶ ‘Nayo dileso odoo hagee bia dimapoo egeese takee,
“Niyo medee hodu dileso to taka duleiso.

Esino goo eyo bei niyo medee gooleedalaime.

Osoloso niyo medee hodu dileso agalaiso, esino goo eyo bei niyo ogoloso gooleedalaime.”

²⁷ Bei, diba goo eyo bei gooleedalaime koo goomogo.

Osoloso diba dulu tabagado, osoloso howo gisiga diga.

Esino diayo ogoloso, osoloso du-
 loso goo goolee tekepo tolosa,
 amapoo wedi simi diepi,
 ayo dibada tokenee hapoloso
 boobado bigiliyo,' diso.

²⁸ Esiga niba medee goolee,
 Godeeye gie badeli hedebe Yu
 odoo mapoo tenele. Haye, yayo
 Yu odoonee sabolo mapoo te-
 neeso. Esiga diayo goomoga sabolo
 Godeeyo to medee duleiso," diso.

²⁹ [Osoloso Yu odooso Polowo to
 dulosu, dibada mooloogoodoo ma
 kulodu diesono toso diya agadigamo
 diso.]* ³⁰ Osoloso Polo dugo bakadio
 ee ma kulodu moso nei molee
 magoloso tieli mapoo badoboome,
 odoo abo yo agalame simi, yayo o
 mosopoo goomoga sabolo ido palaso.

³¹ Osoloso yayo dimapoo Godeeye
 wiligi doloso badeli goo ee eligilone,
 Lodee Yesu Kelisowo goo takalai
 ebile. Osoloso ee ma kulodu odoo
 heeso yimapoo hamaga takele.

* **28:29:** To hagee odoo aboso taka, Lukaye hogugu, deliso. Esino odoo aboso taka, Lukaye hogugule, odoo heeso hamamee hoguguna, dee takeli.

Loum Poloye Loum sosee mapoo to hogugu tenee

Loum booka goo eyo bei

Poloye Loum mi mapoo dilega badolone to hagee hoguguloso Loum odoo mapoo teneeso. Hogugu hagee ma kulodu tei talai goo eyo bei hoguguso. Egeeseelone yayo Kelisoye tou too goo sabolo, osoloso Godeeye sooloo deli goo sabolo, osoloso tei talai goo sabolo, osoloso gie badeli talai goo sabolo hoguguso. Osoloso goo tokenee maga hoguguso. Osoloso tei Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo oso tei too goo maga hedebe doloso egee do eyo goo onosee hoguguso.

¹ A Polo, Yesu Kelisowo tou teli odoo. Godeeye a hesialoso amapoo diye di odoo hu teneeso, Godeeye to tekepo ee takomo silame. ² Daga hoo-goo Godeeye to tekepo hagee odoo susuga mapoo tenelame to edidi magooso. Esem Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso to edidi magoo hagee Godeeyo booka mapoo hoguguso. ³⁻⁴ To tekepo hagee Owolo Yesu Kelisowo goo ee takooso. Yesu Keliso ibada wiligi odoo. Yo mipoo hamapoo soomagooso, osoloso yo wiligi odoo taba Deibidiyo amawe. Esino Godeeye Dio Tei oso kitulugu maga yo ta maga hogadi goo oso yo tei Godeeyo Owolo doloso woola yilige buguso. ⁵ Esiga Godeeye a sooloo dolone Keliso maga diye di tou tekepo amapoo teneeso, mipoo hamapoo debeli odoo susuga oso amaga Keliso mapoo tei toloso o to mapoo mesimo silesibilame. Goo egeesi maga ayo Keliso halo o tou hagee ka toso. ⁶ Osoloso Godeeye Loum odoo niba nosee Yesu Kelisowo dalame olo hesigaso.

⁷ Esiga ayo to hogugu hagee Godeeye sooloo deli odoo Loum mi mapoo debeli nimapoo ka tonowa. Godeeye niba o odoo doloso dabalame olo hesigaso. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Ama Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo nimapoo tenelame.

*Poloye Loum odoo ee
agala dilame goomoga*

⁸ Malalo ayo nimapoo ka takooso. Mi susuga ma kulodu odoo susuga oso niyo tei too goo ee olo dudobuguso. Esiga ayo Yesu Keliso maga niba halo Godee mapoo goomoga to takeliso. ⁹ Ayo mo sooloo ma kulduga goomoga sabolo Godeeyo tou tolone badolone, to tekepo Owolowo goo ee ka takomo siloso. Esiga Godee yo gooleedooso, ayo niba halo yimapoo egee takomolo goo ee tei goo. ¹⁰ Esiga ayo niba agalame sibilei goo maga Godee mapoo takolone ka badoso. Esino goo egee Godeeye goomogoga, ayo niba agalame sibileiso. ¹¹ Bei, niyo tei too ma kulodu kibilame, Dio Tei maga goo tekepo oso niba pidilame, ayo niba agalame sibilei, a diya goomogo. ¹² Esiga to ayo taka eyo bei ee egeesee moloso. Ayo tei too goo oso niba pidilei, a goomogoso. Osoloso nei niyo tei too goo oso a pidilei onosee goomogoso. ¹³ Esiga emegei, niba goolee, a diya goomegeliso, niba agala sibilame. Esino ayo niba agalame sibilei ee goo heeso eli peliso. Egeesi ma kulodu ayo Yu odoonee abo pidi egeesi masi pidilame, a diya goomegeliso, niyo tei too goo ee kauwulame.

¹⁴ Esiga Godeeye amapoo odoo susuga ee pidilame tou teneega, amapoo goomoga goo toowa moloso, mi toowa ma kulodu debeli odoo mapoo osoloso dobudu debeli odoo mapoo to tekepo takalame. Osoloso goo gooleedoo odoo mapoo osoloso

goo gooleedele poogoo odoo mapoo to tekepo takalai onosee a goomegeliso. ¹⁵ Goo egeesi maga ayo Loum mi mapoo sibilesa to tekepo nimapoo takalai a diya goomegeliso.

¹⁶ Esiga to tekepo hagee ayo dokodoo ka poudoso. Bei, to hamapoo Godeeyo kitulugu mologa. Esiga to hagoso yimapoo tei too odoo dia gie badeli ee ka pidimoloso. Egeeseelone yayo daga Yu odoo pidiloso see Yu odoonee sabolo ka pidimoloso. ¹⁷ Esiga to tekepo hagoso Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee ka yilige bugu moloso. Egeesi ma kulodu tekepo badalai goo hagee hedebe tei tolosa badalai goo omaga ka moloso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso,

“Godeeye tekepo odoo deli odoo diba ee dieso tei too goo maga gie badeli tolone ka doso.”

Godeeyo kamana goo

¹⁸ Esiga Godeeye kamana goo ee Kei mi ma dokodooga yimapoo miligi pieli odoo susuga mapoo, osoloso goo tokenee teli odoo susuga mapoo ka eligimoloso. Bei, odoo hagee biaso goo tokenee tolone tei goo ee mada mageliso. ¹⁹ Esino odoo susuga oso Godeeyo goo ee medee gooleedalai tebiliso. Bei, Godeeye o goo dimapoo eligiso. ²⁰ Edebeeyo Godee koo egeli. Esino mipoo hagee bei moologoloso abaga simino epedee hamapoo, bi susuga Godeeye moodoo ee ogolone, yayo kitulugu kookaiyo osee meli sabolo, osoloso o goo ee ka gooleedoso. Esiga edebeeyo dieso nediliyo diba Godee gooleedele dee takalai koo tebili.

²¹ Esiga diba Godeeyo goo gooleedoona, diayo o hu dokodoo koo poudili. Osoloso diayo yimapoo goomoga to koo takeli. Esino dibada goo goolee ee diya tokenee, osoloso dibada sooloo ma kulodu tokenee

poloso diya neliga moloso. ²² Osoloso diba dieso nediliyo takolone diba goo medee gweli odoo deliso. Esino diba goo medee koo gweli odoo. ²³ Esiga diayo kookaiyo gie badeli Godeeyo hu dokodoo poudoolone yimapoo goomoga tenelai goo ee poogoloso, see gamenee godee dadabayo moodoo mapoo goomogolone debeliso. Gamenee godee dadabayo moodoo ee odoo mudu too, osoloso sówo mudu too, osoloso galayo mudu too, osoloso hebiseyo mudu too.

²⁴ Esiga dieso dima kulodu goo hageesi tolone doboome, Godeeye diba goo tokenee mapoo hologooso. Osoloso ee ma kulodu odoo susuga oso dieso goomoga goo ee dodolone, dibada suso goo tokenee tolone debeliso. ²⁵ Osoloso diayo tei Godeeyo goodee mapoo tei talai ee poogoloso, see gamenee goo mapoo tei tolosa ee dodolone debeiso. Egeeseelone diayo bi susuga moodeli Godee mapoo tei telega poogooso. Esino bi yayo moodoo mapoo tei tolosa ee dodolone, dia hu dokodoo poudoolone debeiso. Esino hedebe Godeeyo hu dokodoo kookaiyo osee poudoolone dabalai tekepo. Goo hagee tei goo.

²⁶ Esiga odoo hagee biaso goo hageesi tolone debei ee ogoloso, Godeeye diba dia goo tokenee ma kulodu dabalame hologooso. Goo egeesi maga soboso omo dio poogoloso see emegei sobo sabolo goo heli tolone debeliso. ²⁷ Egeeseelone giso nose osee dio poogoloso see emegei giso sabolo goo heli tolone debeliso. Esiga diba goo tokenee hageesi tolone debeiga, goo tokenee eyo nei dia suso teliso.

²⁸ Esemé odoo hagee biaso Godeeyo goo ee diya boobado bugume, nei Godeeye diba goo tokenee talame gweli goo ma kulodu dabalame hologooso. Goo egeesi maga Godeeye takolone, goo egeesi

na moodeeye dino, diayo goo egee moodoolone debeliso. ²⁹ Esiga dima kulodu goo tokenee hageesi oso bei ka moloso. Goo ee goo tokenee, osoloso bi diya goomegeli goo, osoloso kweli goo, osoloso emegei wooloomali goo, osoloso emegei sabolo toso agadigeli goo, osoloso gamenee takeli goo, osoloso emegei dimapoo tokenee gweli goo, osoloso emegei dia goo takeli goo, ³⁰ osoloso emegei miligi galo takeli goo, osoloso Godee mapoo hegili goo, osoloso manali goo, osoloso eyo nediliyo yo tekepo dolone si howeli goo, osoloso goo tokenee dia talame moodeli goo, osoloso ama dio owee dio eyo to mapoo mesilega pegeli goo oso. ³¹ Osoloso diba goo medee koo gweli odo. Osoloso diba dieso to edidi magoo koo dedeli odo. Osoloso diba dia soosoo koo gweli odo. Osoloso diba emegei koo sooloo deli odo. ³² Esiga Godeeye goo hageesi tolone debeli odo ee dia tokenee eyo nei toloso wedileiso dee takeli goo ee, diba gooleedooso. Esino diba goo tokenee egeesi tolone dobolone, see o odo oso goo egeesi moodoo ee ogoloso dimapoo takolone, niba goo medee tekepo tolone do, dee takeliso.

2

Godee yo goo medee midili odo

¹ Nee odooso goo tokenee too ee ogoloso nayo wulo goo gooleeso o goo midiliso. Esino nayo takolone, Godeeye amapoo mo goo tokenee eyo nei tenalai eyo bei me, dee takalai tebile. Bei, nayo takolone, Godeeye nee odoowo goo tokenee eyo nei tenelai tekepo, dee takeliso. Esino goo egeesi taka maga, Godeeye nee goo tokenee eyo nei tenelai tekepo deliso. Bei, nonosee goo tokenee hedebe egeesee teliga. ² Esino Godeeye tokenee teli odo eyo goo medee midili goo ee, iba gooleedooso. ³ Esiga nayo emegei dia

goo midilone badolone, see nayo goo tokenee hedebe egeesi masi tomo siloga, no Godeeye kamana maga kasee pia dabalaisomo? ⁴ Esino Godeeye nee goo goolee su wudulame no sooloo dolone mesie sabolo bamoloso. Esino no yayo sooloo deli goo ee goo mauwe deliso. Bei, Godeeye sooloo deli goo oso nayo goo tokenee teli ee pagalame egee ido du goo ee, no gooleedeleyo? ⁵ Esino nee sooloo ma kulodu koo mesili goo sabolo, osoloso goo goolee su wudulega pegeli goo oso Godee kamanalame ka moodooso. Esiga Godeeye kamana goo oso sibilei biame mapoo, yayo namapoo nei dala toowa tenelaiso. Goo egeesi maga biame omapoo yayo goo medee teiba midili goo ee woola yilige bigileiso.

⁶ Esiga Godeeye edebeeyo goo moodoo eyo nei ee medee tobuloso pileiso. ⁷ Esiga edebeeyo mesie sabolo goo tekepo tolone dobolone, Godeeye diba o howo woola odo tekepo dalai goo sabolo, osoloso yayo gie badeli teneli goo ee esilone dogo, nei Godeeye dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelaiso. ⁸⁻⁹ Esino edebeeyo dieso goomoga goo ee tolone tei goodee ee gowooloso see goo tokenee tolone dogo, nei Godeeye komonolone dimapoo dala tenelaiso. Egeeseelone yayo daga Yu odo mapoo dala teneloso, see hamamee Yu odoonee mapoo dala tenelaiso. ¹⁰ Esino Godeeye odo goo tekepo teli ee dokodoo poudoolone dimapoo mesie goo tenelaiso. Egeeseelone yayo daga Yu odo mapoo egeesee moodooloso, osoloso see hamamee Yu odoonee mapoo egeesee moodoolaiso. ¹¹ Bei, Godeeye odo susuga dia goo ee medee midileiso. Yayo wulo goo hediliwe midileime.

¹² Esiga Yu odoonee odo agayo Moseseeye tei magoo goo ee gooleedelega dobolone goo tokenee tolone dogo, diba nosee dia goo

tokenee eyo nei talaiso.* Osoloso Yu odoo onosee, odoo agayo Moseseeye tei magoo goo ee gooleedoloso dobolone see goo tokenee tolone dogo, Godeeye tei magoo goo sabolo tobulone dia goo tokenee eyo nei dimapoo tenelaiso. ¹³ Bei, wulo tei magoo goo ee duloso debeli odoo diba Godeeyo howo woola tekepo koo doso. Esino odoo agayo tei magoo goo ee duloso mesimo silesibili odoo ee Godeeyo howo woola tekepo doso. ¹⁴ Esiga Yu odoonee ee Moseseeye tei magoo goo ee diba gooleede. Esino diayo goo tolone dobolone Moseseeye tei magoo goo oso taka sabolo tobuloso tolone dogo, goo oso dia goo tokenee sabolo osoloso goo tekepo gooleedoloso egee do goo ee eligiliso. ¹⁵ Goo egeesi maga iba ogoso, tei magoo goo ee dibada sooloo ma kulodu olo hoguguloso ka doso. Bei, diayo goo tokenee toga, dia goo goolee oso dimapoo ebili goo teneliso. Osoloso nei diayo goo tekepo toga, dimapoo goomoga goo teneliso. ¹⁶ Goo hagee goo midilei biame mapoo woola yilige bigileiso. Bei, biame omapoo Godeeye Yesu Keliso maga odoo susuga dia goo ee midilone, dia mada goo ee woola yilige bigileiso. To tekepo ayo hagee takoo oso goo hagee ka takooso.

Yu odoo sabolo osoloso tei magoo goo sabolo

¹⁷ Esiga ayo Yu odoo nimapoo taka. Niba niso nediliyo tei Yu odoo dolone, Moseseeye tei magoo mapoo kibiloso debeli odoo deliso. Osoloso niba niso nediliyo Godee koola ogolone debeli odoo dolone si howeliso. ¹⁸ Osoloso Godeeye goomoga goo ee, niba olo gooleedooso. Bei, niba tei magoo ee hesigaloso goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee ogoloso gooleedalai ee

niba olo gooleedooso. ¹⁹ Osoloso niso nediliyo takolone niba odoo howo neliga ee eli eligili odoo, dee gweliso. Osoloso neliga ma kulodu debeli odoo dia gadeebugu masi, dee gweliso. ²⁰ Osoloso niba nosee goo medee koo gweli odoo sabolo, osoloso Godeeyo goo gooleedele poogoo odoo ee eligilei teiba, dee gweliso. Bei, niyo takolone, “tei magoo ee nimapoo teneeso doloso see tei goodee susuga ee niba olo gooleedooso,” deliso. ²¹ Esino niba kasi maga odoo abono eligilone see nisono eligilega ka pegeliyo? Bei, niso takolone, “Emegei dia bi heli na te,” dee takeliso. Esino niba see adaba bi heli tolone ka doso. ²² Osoloso niyo takolone, “Adaba sobo sabolo osoloso giso sabolo goo heli na te,” dee takeliso. Esino niso goo egeesi tolone ka doso. Osoloso see gamenee godee dadabayo moodoo mapoo diya gowoolone debeliso. Esino niba see gamenee godeeyo moso mapoo dileso bi heli tolone ka doso. ²³ Esiga niba niso nediliyo si hoowolone tei magoo goo ee gooleedoo, dee takeliso. Esino niyo tei magoo goo ee gababia maga Godeeyo hu tokenee peliso. ²⁴ Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takooso,

“Yu odoo niyo goo tokenee tolone debei ee ogoloso nei Yu odoonee oso Godee maga to tokenee takeliso,” dee takaso.

²⁵ Tei takoo, no tei magoo goo ee dodolone badoga, kolo kweli goo* oso no pidileiso. Esino nayo tei magoo ee gababuoga, no Godeeyo howo woola kolo koole poogoo odoo masi badalaiso. ²⁶ Esiga kolo koole poogoo odoo oso tei magoo ee medee dodolone badoga, yo Godeeyo howo woola kolo koo odoo masi badalaiso. ²⁷ Esiga Yu odoo nimapoo tei magoo goo sabolo osoloso kolo kookeli

* **2:12:** Godeeye Yu odoonee dia goo midiga, yayo Moseseeye tei magoo oso midileime. Esino diayo goo tekepo talame gooleedoo goo oso dia goo yayo midileiso. **2:14:** Diye 10:35 **2:20:** 2Tim 3:5

2:21: Mat 23:3-4 **2:24:** Isa 52:5 * **2:25:** kolo kweli goo - Yu odooso diba Godeeyo odoo doloso debeli goo ee eligilame dia kolo ka kweli. **2:26:** Gal 5:6

goo sabolo osee moloso. Esino niba tei magoo gababiliso. Goo egeesi maga edebeeyo kolo koolega poogoloso tei magoo ee dodolone badoga, odoo egee biaso niba odoo tokenee dalaiso.

²⁸ Nayo kolo kooloso egee bado goo oso no tei Yu odoo dee koo seeso. Bei, tei Yu odoo doloso badalai goo ee wulo kolo ma dokodoo koo moloso. Osoloso tei kolo koolai goo sabolo wulo kolo ma dokodoo koo moloso. ²⁹ Esino tei Yu odoo dalai goo ee egeesi moloso. Edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo badoga, goo oso yo tei Yu odoo doloso ka badoso. Osoloso tei kolo kweli goo ee wulo kolo ma dokodoo koo moloso, esino Dio Tei oso odoo sooloo ma kulodu opusomo dee ka seli. Esiga odoo egeesee seli ee odoo maga goomoga tolone koo doso, esino Godee maga goomoga tolone ka doso.

3

¹ Esiga Yu odoo doloso badalai goo mapoo, goo tekepo kasi molosomo? Osoloso kolo kooloso badalai goo mapoo, goo tekepo kasi molosomo? ² O. Goo tekepo bei moloso. Goo daga malalo hagoso. Godeeye o to ee Yu odoo mapoo teneeso, diayo medee balame.

³ Esino Yu odoo aboso Godeeyo to mapoo dedele poogooso. Esino Godeeye nei yayo to edidi magoo goo ee poogoloso, see dimaga miligi pileisomo? ⁴ Haye, egeesee selaimo. Bei, hedebe Godee yino tei goodee takeli. Esino mi odoo susuga iba wulo gamenee takeli odoo. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Godee, nayo to takooga, edebeeyo duloso nayo tei goodee takeli deliso.

Osoloso edebeeyo nee goo midiga, nayo dagadileiso,” deliso.

⁵ Esiga iyo goo tokenee egee tomolo oso Godeeye tei goo egee tomolo goo ee woola yebuguga, iyo kasee takalaisomo? Godeeye ibada goo tokenee eyo nei tenelai tekeponee, dee takalaisomo? (Goo tokenee gweli egee mi odooso gweliso.) ⁶ Haye, Godeeye ibada goo tokenee eyo nei tenelai tekepo. Bei, Godeeye Yu odoo ibada goo tokenee eyo nei tenele poogooga, yayo odoo susuga dia goo midilei tebileime. ⁷ Esiga edebeeyo egeesee takalai malaiso, “Ayo gamenee takeli goo oso Godeeye tei goodee egee takomolo goo ee woola yilige bigiliso. Esiga goo tokenee ayo teli oso Godeeyo goo tekepo sabolo, osoloso Godee yo toowa doloso egee bado goo ee eligiga, nei mo goo tokenee eyo nei amapoo tenelai tekeponee,” dee takalai malaiso. Esino goo hageesi goolai tekeponee. ⁸ Osoloso see edebeeyo egeesee takalai malaiso, “Iba goo tokenee tolone dobomo. Egeesee seega, goo tekepo peledabalaiso,” dee takalai malaiso. Esino goo egeesee goolai ee diya tokenee. Esino odoo aboso takolone, goo hagee ayo eligi dolone, mo hu sabolo gamenee takeliso. Esiga odoo hagee bia dimapoo Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelai tekepo.

Odoo heeso Godeeyo howo woola tekepo koo badoso

⁹ Esiga Yu odoo ibano tekepo odoo doloso dobolone, Yu odoonee ee tokenee odoo dolone ka dosomo? Haye, egeesinee. Egeesi ma kulodu ayo nimapoo olo takaso, Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee iba susuga hodobo goo tokenee ma kulodu osee doso. ¹⁰ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Odoo heeso Godeeyo howo woola tekepo koo badoso.

Tei takoo, odoo hee mauwe.

¹¹ Osoloso tei takoo, Godeeyo goo gooleedoo odoo hee mauwe.

- Osoloso tei takoo, Godee esieli odoo hee mauwe.
- 12 Bei, odoo susuga oso Godee maga miligi pialoso diya tokenee poloso ka doso.
Egeesi ma kulodu tei, tekepo badeli odoo hee mauwe.
- 13 Osoloso diayo to keli goo ee odoo bi ma kuloduga hune kokeli egeesi masi moloso.
Osoloso diayo to kei omapoo wulo gamenee goo takolone debeliso.
Osoloso dia to ee saso odoo peli masi moloso, esiga to oso odoo mapoo dala teneliso.
- 14 Osoloso diba biame susuga emegei dimapoo heiga sabolo dobolone to tokenee takolone debeliso.
- 15 Osoloso diba emegei wooloomalame mopoodoo doloso silesibiliso.
16 Egeesi ma kulodu diayo dulone, dala goo sabolo hegi goo sabolo emegei dimapoo teneliso.
- 17 Esiga emegei sabolo mesie dabalai goo ee diba gooleedele.
- 18 Esiga tei Godeebolo ebili goo ee dimapoo mauwe.”
- 19 Iba gooleedooso, Moseseeye Godeeyo tei magoo ee Yu odooso tei magoo goo omapoo mesimo silame dimapoo teneeso. Bei, tei magoo hagoso odoo susuga mipoo hamapoo debeli dia goo tokenee ee ogoloso gooleedoloso, see Godeeye kamana ma hemidu dabalame ka tenee. Esiga goo midilei biame mapoo iba iso nediliyo pidilame, Godee mapoo to nei takalai tebileime. 20 Bei, iyo wulo tei magoo goo ee deedeega, goo oso iba Godeeyo howo woola odoo tekepo dalame. Esino tei magoo oso ibada goo tokenee ee imapoo woola yilige bigiliso.

*Godeeyo howo woola tekepo badalai
goo ee tei too goo maga siboso*

21 Esiga iyo tei magoo ee dodolone debei maga Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso koo doso. Esino Godeeye eli hee maga imapoo yebuguso, iyo o howo woola tekepo doloso badalai goo ee. Eli hee egeeyo goo maga Godeeye To Magoo Booka Nape mapoo hogugu moloso. 22 Esiga iyo Lodee Yesu Keliso mapoo tei teli goo maga, nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo deliso. Esiga Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo iba susuga eli hedebe hamaga gie badeli talaiso. 23 Bei, odoo susuga iba goo tokenee olo tooso. Esiga Godeeye toowa doloso egee bado goo sabolo koo tobuoso. 24 Esino Godeeye iba sooloo dolone wulayo pidili goo maga, Owolo Yesu Kelisoye iba gilimadoloso ibada goo tokenee eyo nei yayo tooso. Goo egeesi maga nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo deliso. 25 Esiga Godeeye Owolo Yesu Kelisoye ibada goo tokenee eyo nei mapoo talame meiye diso, iba Godeeye kamana maga peegoo peledabalame. Egeesi ma kulodu Yesu Kelisoye ibada goo tokenee eyo nei talame, yayo taso. Esiga iyo goo omapoo tei toga, nei Godeeye iba o howo woola odoo tekepo dalaiso. Esiga goo hagoso Godeeye goo medee teiba midili goo ee ka eligiso. Bei, daga hoogoo ede-beeyo goo tokenee tolone doboome, Godeeye diba diya sooloo dolone dia goo tokenee eyo nei dimapoo tenele. 26 Esino epedee hamapoo Godee eyo goo medee teiba midili goo ee ka eligiso. Osoloso yayo takolone, odoo Yesu mapoo tei teli ee o howo woola tekepo deliso.

27-28 Esiga iso nediliyo si howalai eyo bei molosomo? Haye, mauwe. Bei, hedebe tei too maga iba Godeeyo howo woola tekepo ka doso. Esino iyo tei magoo ee dodolone debei maga koo seeso. 29 Egeesi ma kulodu

iba tei toso, Godee yo hedebe Yu odoo dia Godeenee. Esino Godee yo Yu odoonee sabolosee dia Godee doloso ka badoso. ³⁰ Egeesi ma kulodu Godee hedebe. Osoloso iba o howo woola tekepo dabalai eli hedebe hagoso. Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee oso hedebe Yesu mapoo tei too maga Godeeye diba o howo woola odoo tekepo dalaiso. ³¹ Esiga tei too goo maga Godeeyo howo woola tekepo dabalame eligi goo oso tei magoo ee goonee deesomo? Haye, egeesee koo seeso. Esino goo ayo eligi oso tei magoo ee goo toowa doloso eligiliso.

4

Eibalahameeye tei too goo ogoloso Godeeye yo odoo tekepo diso

¹ Esiga ibada amawe Eibalahameeyo goo maga kasee takalaisomo? Yo mi odoo iba egeesi masi. Esino kasee maga yo Godeeyo howo woola odoo tekepo dee ka siyo?

² Goo yayo moodoomo silee oso yo Godeeyo howo woola tekepo badebei diepi, goo oso eyo nediliyo si howalai bei meliyo. Esino yo Godeeyo howo woola eyo nediliyo si koo howeli. Bei, yo eyo goo moodoo maga tekepo doloso ka badele. ³ Esino bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Eibalahameeye Godee mapoo tei teme,
Godeeye yayo tei too ee ogoloso o howo woola yo odoo tekepo diso.”

⁴ Egeesi ma kulodu edebeeyo o tou too eyo nei egee to ee emegei di binee. Esino yayo o tou too eyo nei oso.

⁵ Esino edebeeyo goo tekepo tomo sili maga Godeeyo howo woola yo odoo tekepo dalaimo. Esino hedebe tei too goo maga Godeeye odoo egee o howo woola odoo tekepo dee ka somoloso. ⁶ Esiga Godeeye edebeeyo goo tekepo tomo sili ee hesigelega

poogoloso yimapoo goomogolone yo odoo tekepo deli goo ee, Deibidiye Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

⁷ “Edebeeyo o goo tokenee ee Lodeeye hapoloso boobado buguga,

yo goomoga sabolo badalaiso.

⁸ Osoloso edebeeyo o goo tokenee ee Lodeeye hesigelega poogooga, yo goomoga sabolo badalaiso.”

⁹ Egeesi ma kulodu goomoga goo hagee hedebe Yu odoo mapoo ka molosomo? Haye. Yu odoonee sabolosee mapoo ka moloso. Bei, iyo daga olo takaso, Godeeye Eibalahameeye tei too ee ogoloso o howo woola yo odoo tekepo diso. ¹⁰ Esino kopolone Godeeye Eibalaham yo o howo woola odoo tekepo dee ka takayo? Yo kolo kooloso badoboome ka takayo? O kolo koolega badoboome ka takayo? Esino ee ma kulodu yo kolo koolega badoboome,

Godeeye daga yo o howo woola olo odoo tekepo diso. ¹¹ Esiga Eibalaham yo kolo koolega badolone Godee mapoo tei teme, yo olo odoo tekepo diso. Osoloso hamamee o kolo kooso, yayo Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso badebei goo ee eligilame. Goo egeesi maga edebeeyo kolo koolega dobolone, diayo tei too goo omaga odoo tekepo doloso dogo, odoo egee bia dia ama ee Eibalahamso. ¹² Osoloso edebeeyo kolo kookooloso dobolone, Eibalaham masi Godee mapoo tei toloso dogo, odoo egee bia nose Eibalahameeyo owolo dio doloso ka doso.

Egeesi ma kulodu Eibalaham yo kolo koolega badolone, Godee mapoo tei tooso. Goo egeesi maga yo dibada amawe doloso ka badoso.

Godeeye to edidi magoo goo ee Eibalahameeye tei too maga tooso

¹³ Esiga Godeeye Eibalaham mapoo osoloso amawe dio mapoo to edidi magolone, mipoo hagee

dimapoo tenelaiso, dee takaso. Egeesi ma kulodu goo hagee Eibalahameeye tei magoo deede ee ogoloso ka takele. Esino Eibalahameeye Godee mapoo tei too goo ee ogoloso, yo odoo tekepo diso. Esiga Godeeye to edidi magoo hagee yimapoo ka taka. ¹⁴ Esiga edebeeyo Godeeye to magoo hagee wulo tei magoo goo ee deede maga ka too diepi, nei tei teli goo ee goo mauwe meliyo. Osoloso Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magoo goo onosee goo mauwe meliyo. ¹⁵ Bei, tei magoo oso tei magoo gababili odoo mapoo Godeeye komonolone nei teneliso. Esino tei magoo mauwe daga, edebeeyo tei magoo ee gababileime.

¹⁶ Goo egeesi maga tei teli goo oso goo toowa ka moloso. Bei, Godeeye iyo tei too goo ee ogoloso yayo to edidi magoo goo ee imapoo wulo wulayo tenelaiso. Egeeseega Moseseeye tei magoo dedeli Yu odoo sabolo, osoloso Yu odoonee dima kulodu edebeeyo Eibalahameeye tei toloso badebei egeesi masi dogo, to edidi magoo hagee dia. Bei, Eibalaham yo tei telaga odoo susuga ibada ama yoso. ¹⁷ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Eibalahameeyo goo maga egeesee takooso, “Ayo no mi odoo susuga dia ama doloso badalame olo hesiaso,” diso.

Esiga Eibalahameeye Godee mapoo tei too maga goo hagee olo peledabaso. Esiga Godee hagee odoo wedia hogaduloso gie badeli teneli yoso. Osoloso bi dia peledabalame moodeli Godee hedebe yoso.

¹⁸ Egeesi ma kulodu Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magolone egeesee takaso, “Nayo mi odoo susuga dia ama doloso badalaiso,” dee takeme, nei Eibalahameeye goo omapoo goo goolee bakadio delega, wulo tei toloso bameleeso. Bei, Godeeye see yimapoo egeesee takaso,

“Namawe dio oso diya baloga ee hesigilei tebileime,” dee takaso.

Eseme Eibalaham yo holo soomagel-ega adaga poloso badolone, to Godeeye taka mapoo tei tooso.

¹⁹ Egeesi ma kulodu Eibalaham yo adaga poloso badebei ee dugo 100 tugodalai koola tabaso. Yo ki me poogoloso ta masi badebeiso. Osoloso osobo Sela yo holo soomagel-ega deme toboloso olo adaga poloso badebeiso. Esino Eibalahameeye to Godeeye taka mapoo tei too goo ee pegelega medee kibiya osee meleeso.

²⁰ Osoloso Godeeye yimapoo to edidi magoo goo mapoo tei toloso badolone, yo goo goolee bakadio delega badebeiso. Osoloso yayo tei too oso yimapoo kitulugu teneme, yayo Godee mapoo goomoga poudooso.

²¹ Osoloso yayo egeesee gooleeso, “Godee eyo amapoo to edidi magoo goo ee moodoolai yo teiba,” deliso.

²² Esiga Godeeye Eibalahameeye tei too goo ee ogoloso yo o howo woola odoo tekepo deliso.

²³ Esiga to hagee hedebe Eibalaham mapoo takele. ²⁴ Esino goo hagonosee imapoo takaso. Bei, ibolosee Godeeyo howo woola odoo tekepo diso, iyo ibada Lodee Yesu Keliso ta maga hogadi Godee yimapoo tei teme. ²⁵ Esiga Godeeye Yesu ibada goo tokenee maga talame teneeso, yayo toloso see hogadi goo omaga iba Godeeyo howo woola odoo tekepo dalame.

5

Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso badalai

¹ Esiga iyo Godee mapoo tei too goo maga iba Godeeyo howo woola odoo tekepo doloso ka doso. Esiga ibada Lodee Yesu Kelisoye goo moodoo maga iba Godeebolo mesie sabolo ka doso. ² Bei, iyo tei

4:14: Gal 3:18

4:15: Loum 3:20; 5:13

4:16: Gal 3:7

4:17: Gen 17:5

4:18: Gen 15:5

4:19: Gen 17:17

4:22: Gen 15:6

4:25: Isa 53:4-5

too goo maga Kelisoye iba Godeeye sooloo dolone pidili goo mapoo gilimado simiso. Esiga iba Godeeye sooloo dolone pidi goo ee ma kulodu dobolone, Godeeye toowa doloso badeli mapoo yibolo hodobo medee tekepo dabalai goo omapoo, iba goomoga sabolo dulone bolone ka doso. ³ Iba goo hedebe omapoo goomogolone koo doso. Esino dala goo imapoo siboga, goo omapoo onosee iba goomegeliso. Bei, dala goo hagoso iba kibiloso dabalaiso. ⁴ Osoloso medee kibiya badeli goo oso Godeeye iba teiba dolone imapoo goomegeliso. Osoloso Godeeye iba teiba dolone imapoo goomogoga, goo oso gie badeli pidilei oso sibilei goo mapoo dulone goomoga sabolo bolone dabalame seliso. ⁵ Osoloso dulone bolone dabalai goo hagoso goo mauwe malaime. Esiga goo omaga iba goohele sabolo dabalame. Bei, Godeeye o Dio Tei imapoo tenee maga, yayo diya sooloo deli goo ee ibada sooloo ma kulodu teneega.

⁶ Egeesi ma kulodu iba iso nediliyo pidilei tebile neme, Kelisoye iba pidilame Godeeye biame magoo mapoo simiso, yayo goo tokenee temelee odo oiba halo talame. ⁷ Odo heeso odo medee teedee badeli eyo gie badeli pidilame talai ee kalawa toowa. Esino a gooleedele, odo heeso odo tekepowo gie badeli ee pidilame talai malaiso. ⁸ Esino Godeeye yayo sooloo deli goo toowa ee eligilone, Owolo Yesu Keliso meiyee diso, iba goo tokenee ma kulodu osee doboome iba halo talame.

⁹ Esiga Kelisowo ta maga iba Godeeyo howo woola odo tekepo diga, Kelisoye iba Godeeye kamana maga gilimadoloso peegoo dilei goo ee iba diya gooleedooso. ¹⁰ Esiga iba Godee mapoo ha tolone osee doboome, Owolo Yesu Kelisoye ta maga yayo iba see o odo diso.

Esiga iba tei o odo dolone Kelisoye ta maga hogaduloso gie badeli too omaga see ibada gie badeli pidilei goo ee, iba diya gooleedooso. ¹¹ Osoloso goo hedebe ogo koo moloso. Esino iba nose epedee Godee mapoo diya goomogoso. Bei, Godeeye ibada Lodee Yesu Keliso maga iba tei odo diso.

*Adameeye teli goo tosibume,
Kelisoye gie badeli tosimi*

¹² Esiga odo hedebe Adameeye goo tokenee too maga goo tokenee susuga mipoo hamapoo simiso. Osoloso goo tokenee oso teli goo tosimito. Goo egeesi maga odo susuga oso dia goo tokenee eyo nei ee tolone wediliso. Bei, odo susuga oso goo tokenee olo tooga. ¹³ Esiga Moseseeye tei magoo goo ee peledbelega molome, odo susuga oso goo tokenee tolone debeiso. Esino egeesi ma kulodu Godeeye dibada goo tokenee ee hesigele. Bei, biame omapoo tei magoo goo ee mauwega. ¹⁴ Esino Adam maga bei mooloogoloso abaga sibulone, Moseseeye badebei biame omapoo odo susuga oso Adameeye goo moodoo maga wediaso. Egeesi ma kulodu Adameeye Godeeye tei magoo gababia egeesi masi hee diayo gababile. Esino diba susuga wedimo simiso.

Adameeye eli abo maga Kelisoye hamamee simi egeesi masi badebeiso. ¹⁵ Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee sabolo, osoloso Adameeye goo tokenee too sabolo hedebe. Bei, odo hedebe Adameeyo goo tokenee maga teli goo oso odo susuga mapoo simiso. Esemenei Godeeye wulayo emegei dolone tenee sabolo, osoloso o howo woola tekepo badeli goo ee odo hee maga odo susuga mapoo simiso. Odo egee Yesu Kelisoso. ¹⁶ Esiga Godeeye wulayo emegei dolone tenee goo sabolo, osoloso Adameeyo goo tokenee sabolo hedebe. Bei,

Adameeye goo tokenee hedebe too maga, odoosusuga oso Dou mi mapoo dili eli omapoo debeiso. Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee maga, iba susuga goo tokenee ma kulodu debei biame mapoo, yayo iba o howo woola odoosusuga diso. ¹⁷ Esiga odoosusuga hedebe too maga, teli goo oso odoosusuga wiligi doloso badebeiso. Esino Godeeye wulayo emegei dolone tenee maga odoosusuga tekepo deli oso kookaiyo badobosogie badeli talaiso. Osolosoo odoosusuga hedebe Yesu Kelisoye goo moodoo maga, yayo wiligi doloso badeli mapoo dobolone, diayo wiligi odoosusuga doloso yibolo hodobo bamalaiso.

¹⁸ Egeesi ma kulodu odoosusuga hedebe too maga tokenee eyo nei teli goosoo odoosusuga mapoo simiso. Esino Kelisoye goo tekepo moodoo maga odoosusuga ee Godeeyo howo woola odoosusuga tekepo doloso dimapoo badobosookookaiyo gie badeli teneliso. ¹⁹ Esiga odoosusuga hedebe Godeeyo to mapoo mesilega poogoo maga, odoosusuga ee goo tokenee teli odoosusuga diso. Esino odoosusuga hedebe Godeeyo to mapoo mesie goo maga, odoosusuga ee Godeeyo howo woola odoosusuga tekepo dalaiso.

²⁰ Esiga Godeeye odoosusuga mapoo o tei magoo goo ee teneeso, diayo goo tokenee bei egee tomolo ee hoodo agalame. Egeesi ma kulodu goo tokenee oso diya kauwume, nei Godeeye sooloo dolone pidi goo onosee abaga hoogoo diya kawuso. ²¹ Esiga goo tokenee oso odoosusuga ee wiligi doloso molone, odoosusuga mapoo teli goo oso meleeso. Esino epedee hamapoo Godeeye sooloo dolone pidi goo oso wiligi doloso badolone, iba badobosookookaiyo gie badeli talame ka ido duso. Bei, ibada Lodee Yesu Kelisoye goo moodoo maga iyo Godeeyo howo woola tekepo dabalai goo ee olo tooso.

6

Goo tokeneeso kitulugu ee woolooma

¹ Esiga iba goo tokenee osee tamalaisomo, Godeeye sooloo dolone pidili oso kauwulame?

² Haye, iba egeesee selaima. Bei, iba Keliso sabolo taso. Esiga goo tokenee oso iba wiligi doloso koo doso. Esiga iba see kasalame goo tokenee ma kulodu osee ka dabalaiyo? ³ Egeesi ma kulodu niba gooledeleyo, iyo Yesu Keliso sabolo hedebe dalame howo olugu goo oso iba yibolo hodobo wedia goo ee ka eligiso?

⁴ Esiga iba howo olugu biame omapoo iba Keliso sabolo wediloso yibolo hodobo midoosoo. Osolosoo Ma Godeeye o kitulugu toowa oso Keliso ta maga see hogadiso. Esiga iba nosee gie badeli dia ee ma kulodu ka silesibe.

⁵ Esiga iba howo olugu goo maga Keliso sabolo wediaga, yo ta maga hogadi egeesi masi iba nosee gie badeli dia mapoo hogadileiso.

⁶ Osolosoo iba olo gooleedooso, ibada goo nape ee Kelisobolo homo bulubomagoo mapoo olo enigaso, goo tokenee oso kitulugu ima kulodu egee molo ee me pagalame. Osolosoo tokenee oso iba wiligi delega pagalame. ⁷ Bei, iyo Keliso sabolo wedia biame omapoo goo tokenee oso kitulugu maga iba gilimadoloso peegoo peledabaso.

⁸ Esiga iba tei toso, iyo Keliso sabolo wedia goo maga iba see gie badeli dia toloso yibolo hodobo dabalaiso. ⁹ Bei, Kelisoye toloso see hogadi goo ee, iba olo gooleedooso. Esiga yo see talaime. Bei, teli goo oso see yo dagadilei ee kitulugu mauwe. ¹⁰ Esiga Kelisoye hedebe ta goo omaga goo tokenee oso kitulugu ee wooloomaloso peegoo togobuguso. Osolosoo yo epedee hamapoo gie badolone, Godeeyo goo ee dodolone ka badoso. ¹¹ Esiga niba

nosee egeesee goolee. Niba wediloso goo tokenee oso niba wiligi doloso koo debeli. Osoloso Yesu Kelisoye nimapoo gie badeli teneeso, niyo Godeeyo goo ee dodolone dabalame.

¹² Esiga niba suso goomoga goo ee deedeeyaga, nibada su teli hagee tokenee oso wiligi doloso na debeeye dee. ¹³ Osoloso goo tokenee oso niba wiligi diyaga, nibada su ee goo tokenee mapoo na tenee. Esino nibada su oso goo tekepo talame Godee mapoo tenee. Bei, Godeeye niba wedia maga see gie badeli talai mapoo ido simiso. ¹⁴ Esiga goo tokenee oso niba wiligi doloso na debeeye dee. Bei, tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee oso niba wiligi doloso koo doso. Esino Godeeye sooloo dolone pidi goo oso epedee niba wiligi doloso ka doso.

Goo tokenee poogoloso see goo tekepo mapoo mesimo silei

¹⁵ Egeesi ma kulodu tei magoo goo oso iba wiligi doloso koo doso. Esino epedee hamapoo Godeeye sooloo dolone pidili goo oso iba wiligi doloso ka doso. Esiga iyo goo tokenee osee tamalai tekepowa? Haye, iba egeesee selaima. ¹⁶ Bei, niyo mesiloso egee deedee du goo oso niba wiligi doloso egee do goo ee, niba gooleedeleyo? Egeesi ma kulodu niba goo tokenee mapoo mesiloso omapoo hamamee deedeega, niba wedileiso. Esino niyo Godeeyo to mapoo mesiloso omapoo hamamee deedeega, niba Godeeyo howo woola odoo tekepo dabalaiso. ¹⁷ Esiga niba daga goo tokenee mapoo mesiloso deedee siliso. Esino ayo Godee mapoo goomoga to taka. Bei, to tekepo oso nimapoo sibume, niyo medee kookoodoloso dobolone to omapoo mesilone debeliso. ¹⁸ Esiga niba epedee goo tokenee oso kitulugu

maga peegoo peledoboloso see Godeeye niba wiligi doloso dobolone, yayo goomoga goo ee tolone ka doso.

¹⁹ Esiga to ayo nimapoo taka ee niba medee gooleedelega, ayo goo iyo gooleedoo maga ka wudu takooso. Esiga niba daga nei mauwe tou teli odoo masi dobolone, nibada su ee goo tokenee opusomo opusomo di ee talame teneliso. Esino niba nei mauwe tou teli odoo masi dobolone, epedee nibada su ee goo tekepo talame Godee mapoo tenee, niba tei o odoo doloso egee do goo ee woola yilige bigilame. ²⁰ Esiga niyo daga goo tokenee oso niba wiligi doloso gilimado di biame omapoo goo tekepo oso niba wiligi doloso gilimado dile. ²¹ Osoloso niyo goo tokenee too oso nei ogoo goo tekepo nimapoo ka tosiboba? Mauwe. Esino wulo nimapoo teli goo ono tosibiliso. Esiga goo daga niyo temelee oso epedee hamapoo nimapoo ebili goo ka teneeso. ²² Esino epedee hamapoo Godeeye niba tokenee oso kitulugu maga gilimadoloso peegoo peledabaso. Egeesi maga niba Godeeyo nei mauwe tou teli odoo doloso dobolone, o to mapoo mesimo silesiboso. Goo hagoso niba tei Godeeyo odoo doloso dobolone, badoboso kookaiyo gie badeli goo mapoo egee gilimado du goo ee woola yilige bigiliso. ²³ Esiga goo tokenee eyo nei ee teli.* Esino Godeeye emegei di bi ee kookaiyo badoboso gie badeli ibada Lodee Yesu Keliso maga imapoo wulayo ka tenemoloso.

7

Tei magoo goo oso iba wiligi doloso koo bamoloso

¹ Esiga tei magoo goo gooleedoo odoo emegei, niba olo gooleedooso, bei, odoo epedee gie hagee do ee tei magoo goo oso wiligi doloso

6:12: Gen 4:7 **6:13:** Loum 12:1 **6:14:** 1Yon 3:6 **6:16:** Yon 8:34; 2Pita 2:19 **6:23:** Loum 5:12, 15 * **6:23:** teli eyo bei ee suso talai ee koo takooso. Esino dioso Godee maga puloso Dou mi mapoo toodalai goo ee takooso.

bamoloso. Esino diba wedioga, tei magoo goo oso diba wiligi doloso balaima. ² Egeesi ma kulodu dio masi hagoso. Soboso giso obuloso badoga, yo tei magoo ee dodolone hedebe omo dio badalaiso. Esino omo toga, giso huli eyo tei oso yo wiligi doloso koo badoso. ³ Esino egeesi ma kulodu omo gie badolone see yayo giso hee mapoo obuoga, yo giso egee goo heli tooso. Esino yo omo toga, tei ogoso yo koo wiligi deeso. Esiga yo see giso hee mapoo obuoga, yo giso egee goo heli koo toso.

⁴ Esiga tei telaga odoo emegei, niba nose egeesi masi doso. Bei, Kelisoye ta maga niba nose odoo wedia masi doso. Goo egeesi maga tei magoo oso niba wiligi doloso koo doso. Bei, tei magoo oso egee takoo goo ee odoo wedia mapoo koo takooso. Esino ta maga hogadi Kelisoye niba olo o odoo doloso ka badoso, niyo Godeeyo tou tolone dobolone homokoko masi ko palame. ⁵ Egeesi ma kulodu iyo daga suso goomoga goo ee dodolone silesibume, tei magoo oso iyo goo tokenee talame see abaga hoogoo goomoga toowa meleeso. Esiga tokenee goomegeli goo oso iba teli mapoo gilimado diliso. ⁶ Esino iyo Keliso sabolo wedia goo maga iba epedee tei magoo ma kuloduga peegoo peledoboloso ka doso. Esiga tei magoo kitulugu oso iba wiligi doloso koo doso. Osoloso iyo daga tei magoo goo ee dodomo sili maga Godee mapoo mesiloso silesibiso. Esino iba epedee Dio Tei oso kitulugu maga Godee mapoo mesimo ka silesiboso.

Godeeye tei magoo goo oso ibada goo tokenee ee woola eligiliso

⁷ Esiga iyo tei magoo goo omapoo kasee takalaisomo? Tei magoo goo ee tokenee goowo? Haye, tokenee goonee. Esino tei magoo hogugu hagoso mo goo tokenee ee amapoo

woola eligiliso. Egeesi ma kulodu tei magoo hee oso egeese takooso, “Nayo emegei dia bi ee haga na goomege,” dee takooso. Esiga to hagee ayo hesigaloso gooleedooso, emegei dia bi goomegeli goo ee goo tokenee. ⁸ Esino goo toke-nee oso tei magoo ma kulodu eli ogoloso goo tokenee talame sooloo hapsageli goo ee amapoo teneeso. Esino tei magoo goo ee mauwe diepi, goo tokenee onosee kitulugu mauwe meliyo. ⁹ Esiga ayo daga tei magoo goo ee gooleedelega badebei biame omapoo a goomoga sabolo badebeiso. Esino ayo tei magoo goo ee gooleedoloso badebei biame omapoo, ayo goo tokenee talame gilee goo ee bei mooloogooso. ¹⁰ Esiga ayo goolee tei magoo goo oso amapoo gie badeli tenelai gooleeso, esino oso amapoo wulo teli goo tosimiso. ¹¹ Egeesi ma kulodu toke-nee oso tei magoo ee ma kulodu eli ogoloso amapoo gamenee takoloso a teli mapoo ido diso. ¹² Esino tei magoo goo hagee medee tekepo, osoloso ee ma kulodu tokenee mauwe. Bei, tei magoo goo hagee Godee maga simi.

¹³ Esiga tei magoo ee ayo takolone tekepo deli ososee amapoo teli goo tosimisomo? Haye, tei magoo hagoso amapoo teli goo tosimisomo. Esino goo tokenee oso amapoo teli goo tosimiso. Bei, goo tokenee oso tei magoo ee ma kulodu tou tolone a tokenee mapoo gido diso. Esiga a epedee ogoso, goo tokenee ee diya tokenee.

Ibada sooloo ma kulodu ha egee tomolo eyo goo

¹⁴ Esiga iba gooleedooso, tei magoo goo ee Dio Tei maga siboso. Esino a mi odoo. Esiga goo tokenee talame goomegeli oso a wiligi doloso ka ido siloso. ¹⁵ Goo ayo teli eyo bei ee, a koo gooleedeli. Bei, ayo goo tekepo talame goomegeli goo ee koo teli. Esino goo tokenee ayo talame koo

goomegeli ee teliso. ¹⁶ Osoloso goo ayo koo goomegeli ee moodeli oso, ayo tei magoo goo ee goo tekepo deeso. ¹⁷ Egeesi ma kulodu ayo goo tokenee tolone koo badoso. Esino tokenee ama kulodu egee molo oso goo tokenee ka tomoloso. ¹⁸ Esiga a gooleedooso, ama kulodu goo tekepo hee mauwe. Ayo suso goomegeli goo ee takooso. A goo tekepo talai ee goomegeliso, esino goo hagee talai a koo tebili. ¹⁹ Bei, ayo goo tekepo talai doloso goomegeli goo ee telega, see goo tokenee ayo goweli ee teliso. ²⁰ Esiga ayo koo goomegeli goo ee toga, egee tei ayo koo toso. Esino tokenee ama kulodu egee molo oso ka toso.

²¹ Esiga a ogoso, ama kulodu goo hageesi moloso. Ayo goo tekepo tomo silei ee a goomogoga, goo tokenee oso a hamaga takeliso. ²² Esino egeesi ma kulodu a goomogolone, mo sooloo ma kuloduga Godeeye tei magoo goo ee tekepo deliso. ²³ Esino mo sooloo ma kulodu ha teli goo osee moloso. Bei, suso goomoga goo oso ayo goo tekepo talai doloso goomegeli goo mapoo ha ka tomoloso. Goo egeesi maga goo tokenee oso a neliga moso ma kulodu toosooloso badebei masi ka badoso. ²⁴ Esiga ye-ee, a diya gooholoso, a su hegi sabolo badoga. Mo suso a teli mapoo egee ido du, ee ma kuloduga odo agayo a peegoo ka tamagalaisomo? ²⁵ Esino ayo Godee mapoo goomoga to taka. Bei, ibada Lodee Yesu Kelisoye a pidiliso.

Egeesi ma kulodu mo gooso Godeeye tei magoo goo ee dodomo silame goomegeliso. Esino suso goomoga goo amapoo egee molo oso a tokenee mapoo gido diliso.

8

Dio Tei oso wiligi doloso badalai goo

¹ Esiga edebeeyo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doga, Godeeye

dimapoo dibada goo tokenee eyo nei tenelaime. ² Bei, tokeneeso kitulugu oso iba teli mapoo gilimado diso. Esino epedee Yesu Kelisoye kitulugu maga gie badeli teneli Dio Tei oso iba peegoo gilimado diso. ³ Egeesi ma kulodu tei magoo goo oso iba goo tokenee maga peegoo gilimado dilei tebile. Bei, suso goomoga goo oso tei magoo goo omapoo ki mauwe pegeli goo teneliso. Esino hedebe Godee yo teiba. Esiga yayo Owolo mipoo hamapoo meiyee diso. Esemeyo goo tokenee teli mi odo iba egeesi paso. Osoloso yayo ibada goo tokenee eyo nei ee toloso taso. Esiga Godeeye goo tokenee oso kitulugu ee guobuguso. ⁴ Esiga Godeeye goo hagee moodooso, iso goomoga goo ee telega dobolone, Dio Tei mapoo mesilone iyo tei magoo oso takolone tekepo dee takeli goo ee talame.

⁵ Esiga suso goomoga goo mapoo dodomo sili odo ee hedebe suso goomoga goo ee talai ono goolee sabolo silesibiliso. Esino Dio Tei mapoo dodomo silesibili odo ee hedebe Dio Tei oso goomoga goo ee talame goolee sabolo silesibiliso. ⁶ Egeesi ma kulodu edebeeyo suso goomoga goo ee talame goolomo siloga, yo talaiso. Esino Dio Tei oso goomoga goo ee talame goolomo siloga, yo gie badeli sabolo osoloso mesie goo talaiso. ⁷ Esiga suso goomoga goo tomo silesibili odo oso Godee mapoo ha tomoloso. Bei, odo egeesi oso Godeeye tei magoo mapoo dodomo silesibilei diya gowoolone, tei magoo ee dadalai koo tobuoso. ⁸ Goo egeesi maga suso goomoga goo mapoo dodomo silesibili odo maga Godeeye goomoga goo talai koo tobuoso.

⁹ Esino egeesi ma kulodu suso goomoga goo oso niba wiligi doloso koo gilimado silesiboso. Esino Godeeyo Dio Tei nima kulodu egee bado oso niba wiligi doloso ka gilimado silesiboso. Esiga edebeeyo

Kelisowo Dio Tei me badoga, yo tei Kelisowo odoonee. ¹⁰ Goo tokenee eyo nei oso nibada su mapoo teli goo tosilileiso. Esino Kelisoye nima kulodu tei badoso. Esiga nibada dio ee gie badoso. Bei, Godeeye niba o howo woola odo tekepo diso. ¹¹ Esino nibada su ee wedioga, Godeeye o Dio Tei maga nibada su wedia mapoo see gie badeli tenelaiso. Bei, Yesu Keliso ta maga see hogadi Godee o Dio Tei ee nima kulodu badoga.

¹² Esiga tei telaga odo emegei, goo tokenee ibada suso goomegeli goo oso iba wiligi doloso koo bamoloso. Esiga iyo goo tokenee talai goo eyo bei mauwe. ¹³ Bei, niyo goo hageesi tomo silesiboga, niba talaiso.* Esino niba Dio Tei oso kitulugu maga goo tokenee niyo goomegeli goo nima kulodu egee molo ee wooloomaga, niba badoboso kookaiyo gie badalaiso. ¹⁴ Bei, odo Godeeyo Dio Tei oso wiligi doloso ido duga, odo egee bia ee tei Godeeyo owolo dio doloso ka doso. ¹⁵ Esiga Godeeye imapoo Dio Tei tenee oso iba nei mauwe tou teli odo dolone Godeebolo obulone dabalame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee ogoso pidi maga iba owolo dio dolone yimapoo "Ma, mo Ma," dolone ka doso. ¹⁶ Osoloso Godeeyo Dio Tei oso iba Godeeyo owolo dio doloso egee do goo ee ibada sooloo ma kulodu takoomoloso. ¹⁷ Esiga iba Godeeyo owolo dio doloso hagee do goo maga, goo susuga Godeeye imapoo tenelame to edidi magoo ee iyo hamamee talaiso, Kelisoye too egeesi masi iyo talaiso. Bei, iba Kelisoye dala too eyo su ee iyo toga, iba nose yibolo hodobo toowa doloso Kei mi mapoo dabalaiso.

Hamamee toowa doloso dabalai goo

¹⁸ Esiga a tei toso, iyo epedee biame hamapoo dala hagee tomolo ee haga goo toowanee. Esino Godeeye toowa doloso badeli mapoo iyo yibolo hodobo dabalai goo ono diya toowa. ¹⁹ Esiga bi susuga Godeeye moodoo oso Godeeyo owolo dio ee gilimadoloso woola peledabalai goo ee dulone goomoga sabolo bolone ka doso. ²⁰⁻²¹ Egeesi ma kulodu Godeeye goomoga goo maga bi susuga yayo moodoo ee teliso kitulugu sabolo, osoloso hunili gooso kitulugu ee ma kulodu meleeso. Esino Godeeye tei owolo dio ee gilimadoloso woola peledabalai biame omapoo, bi susuga Godeeye moodoo ee goo hagee ma kuloduga gilimadoloso peegoo peledabalaiso. Esiga biame omapoo bi susuga yayo moodoo oso Godeeyo owolo dio ibolo hodobo toowa doloso dabalaiso. Esino epedee hamapoo goo susuga oso peledabalai biame ee bolone, bi susuga Godeeye moodoo oso goomoga sabolo ka bamoloso.

²² Esiga iba gooleedooso, soboso holo soomagalame dala teli egeesi masi, bi susuga Godeeye moodoo oso toowa doloso dabalai biame ee bolone, googa sabolo abaga simino epedee hamapoo dala ma kulodu ka doso. ²³ Esino hedebe bi yayo moodoo oso peledabalai biame ee koo baso. Esino Dio Tei telaga odo iba nose dala ma kulodu googa sabolo dobolone, biame oso peledabalai ee bolone ka doso. Bei, goo susuga Godeeye imapoo tenelame to edidi magoo ee daga malalo Dio Tei teneeso. Esiga biame omapoo Godeeye iba owolo dio doloso hagee do goo ee woola yiligebuguloso, see yayo imapoo su dia tenelaiso. ²⁴ Esiga Godeeye ibada gie badeli olo pidiga, iba epedee goo susuga imapoo tenelame yayo to edidi magoo ee talame dulone bolone ka doso. Esino goo egee iyo olo too daga, iyo

8:13: Gal 6:8; Kol 3:5 * **8:13:** talaiso eyo bei ee suso talai ee koo takooso. Esino dioso Godee maga puloso Dou mi mapoo toodalai goo ee takooso. **8:15:** 2Tim 1:7; Maka 14:36; Gal 4:5-7; Yili 21:7 **8:16:** 2Kol 1:22 **8:20-21:** Gen 3:17-19; Isa 11:6-9 **8:23:** 2Kol 5:2-4

goo egee balai eyo bei me. ²⁵ Esino iyo duloso bolone hagee do goo ee iyo koo ogoso. Esiga iba mesie sabolo bolone ka doso.

*Dio Tei oso iba pidilone
Godee mapoo takeli*

²⁶ Osoloso iyo ki me poogoo ee ogoloso Dio Tei oso iba pidiliso. Bei, Godee mapoo medee tekepo takeli ee, iba gooleede. Esiga Dio Tei oso ibada sooloo ma kuloduga iba halo Godee mapoo takeliso. Esino yayo iba halo Godee mapoo takeli to eyo bei ee iyo takalai koo tebili. ²⁷ Esino odoo sooloo ma kulodu gooleedoo Godeeye Dio Tei oso takeli goo ee yo gooleedooso. Bei, Dio Tei oso Godeeyo odoo halo yimapoo takolone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso takeliso.

Godeeye o odoo hesigeli goo

²⁸ Esiga iba gooleedooso, goo susuga ma kulodu Godeeye yo diya gweli sabolo debeli odoo mapoo goo tekepo moodoolone ka badoso. Bei, Godee eyo to edidi magoo ee dodolone, yayo iba hesigaloso olo owolo dio diso. ²⁹ Esiga Godee eyo hesiga odoo ee daga hoogoo yo olo gooleedoloso badebeiso. Osoloso yayo diba olo hesigaso, diayo see Owolo Yesu masi dabalame. Egeesi ma kulodu iba ogoso, Yesuye Godeeyo odoo susuga ee ma kulodu yayo daga holo masi ka badoso. ³⁰ Esiga Godeeye hesiga odoo ee eyo olo gilimadooso. Osoloso yayo gilimadoo odoo ee olo odoo tekepo diso. Esiga o howo woola odoo tekepo deli mapoo yibolo toowa doloso badeli goo ee yayo dimapoo teneeso.

Goo heeso iba Godeeye sooloo deli maga domo pileime

³¹ Esiga iyo goo hamaga kasee takalaisomo? Godeeye iba dokolo badoso. Esiga odoo heeso imapoo ha toga, yayo iba daga dileisomo? Haye.

³² Esino Godeeye tei Owolodee ee goodegele. Bei, yayo Owolo ee ibada goo tokenee eyo nei talame imapoo wulo wulayo teneeso. Godeeye goo egeesi moodooga, see yayo bi susuga imapoo wulayo tei tenelaiso.

³³ Esiga Godeeye hesiga odoo ee see odoo agayo takolone odoo tokenee dee ka takalaiyo? Odoo mauwe. Bei, Godeeye diba olo odoo tekepo diso. ³⁴ Osoloso Godeeye hesiga odoo ee see odoo agayo takolone Dou Mi mapoo dileiso, dee ka takalaiyo? Odoo mauwe. Bei, Yesu Kelisoye toloso see hogadiloso Amayo dee deede dokolo mapoo badolone iba halo Godee mapoo ka takomoloso.

³⁵ Esiga ogoo gooso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo ka pileiyo? Hegi goo sabolo osoloso dala goo sabolo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye. Osoloso hodia goo sabolo osoloso bi mauwe dabalai goo sabolo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye. Osoloso dala teneli goo sabolo, osoloso odoo heeso iba wooloomaga, goo oso iba Kelisoye sooloo deli goo maga domo pileisomo? Haye, egeesee selaimo.

³⁶ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, "Godee, nee goo maga edebeeyo biame susuga iba piligilame seliso.

Osoloso nee goo maga iba sipi be masi gilimadoloso piligilame ka duso."

³⁷ Esino hegi goo toowa susuga hagee ma kulodu iba sooloo deli Godeeye kitulugu maga iyo olo dagadilesi ka doso. ³⁸ Bei, a gooleedooso, goo heeso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Egeesi ma kulodu teli goo sabolo, osoloso gie badeli goo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso Godeeyo momaiye sabolo, osoloso bo holo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime.

Osoloso biame epedee hamapoo goo egee peledoboomo du sabolo, osoloso hamamee peledabalai goo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso goo opusomo opusomo di oso kitulugu oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. ³⁹ Osoloso bi susuga kei ma dokodoo egee molo sabolo, osoloso bi susuga mipoo hamapoo egee molo oso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Osoloso bi susuga Godeeye moodoo ee ma kulodu bi heeso iba Godeeye sooloo deli goo maga domo pileime. Esiga Godeeye sooloo deli goo hagee ibada Lodee Yesu Keliso maga imapoo ka yilige bugu moloso.

9

Godeeye Isalael odoo ee tei o odoo doloso hesiga

¹⁻³ Esiga a Keliso sabolo hedebe doloso badolone, tei goodee hagee nimapoo ka taka. Osoloso ayo wulo gamenee koo takooso. Dio Tei oso mo sooloo ma kuloduga gweli goo ee ka bamoloso. Esiga mo sooloo ma kuloduga gweli goo ee epedee nimapoo tei goo taka goo ee, a gooleedooso. To ee hagoso, ayo nimapoo takolone mo odoo Isalael bia ee halo diya gooholone, a su hegi sabolo ka badoso. Bei, diayo Godeeye goomoga goo ee koo dedeliga. Esiga a teiba daga, a goomogoso, mo odoo oso mo debi ee toloso Keliso sabolo hedebe doloso dabalai. Osoloso ayo dia debi ee toloso Godeeye kamana ee toloso a Keliso maga puloso badalai. Esino ayo egeesee selai, a tebile.

⁴ Egeesi ma kulodu Isalael odoo hagee bia Godeeye tei owolo dio diso. Osoloso dimapoo yayo toowa doloso badeli goo ee eligiso. Osoloso yayo Isalael odoo sabolo to magooso. Osoloso yayo tei magoo ee dimapoo teneeso. Osoloso o hu dokodoo poudoolone yimapoo

goomoga teneli goo ee dimapoo olo eligiso. Osoloso yayo dimapoo to abo edidi magooso. ⁵ Egeesi ma kulodu dibada amawe dio ee Eibalaham, Aisek osoloso Yekob. Osoloso Keliso onosee mipoo hamapoo sibilesi odoo hagee bia dia sooso ma kuloduga odoo su paso. Esiga Keliso ee Godeeso. Esiga odoo susuga oso yimapoo goomoga poudoolone kookaiyo osee dabalai tekepo. Bei, bi susuga Godeeye wiligi doloso ka badoso. Goo hagee tei goo.

⁶ Esiga Godeeye Isalael odoo mapoo to edidi magoo ee gababiasomo? Haye, gababile. Bei, Isalael odoo susuga ma kulodu odoo abo ee tei Isalael odoonee. ⁷ Osoloso Eibalahameeyo amawe dima kulodu odoo abo ee tei Eibalahameeyo amawe dionee. Bei, Godeeye Eibalaham mapoo egeesee takaso, “Tei namawe dio ee hedebe nowolo Aisek maga balaiso,” diso. ⁸ Goo hagoso egeesee eligiso, Eibalahameeyo amawe dima kulodu, odoo abo ee tei Godeeyo owolo dionee. Esino Godeeye to edidi magoo goo mapoo tei too goo maga soolooga magoo ee, tei Godeeyo owolo dio oso. ⁹ Bei, Godeeye Eibalaham mapoo to edidi magolone egeesee takaso,

“Ayo dugo hedebe poogoloso see wedi siboga, nosobo Sela giso holo soomagoo molo agalaiso,” dee takaso.

¹⁰ Esiga holope hagee ibada amawe Aisek. Yo kauwuloso Lebeka huso. Osoloso osobo Lebeka koowasi moodooloso, giso holo bakadio biame hedebe mapoo soomagooso. ¹¹⁻¹² Egeesi ma kulodu giso holo bakadio hagee soomagelega bado-boome, Godeeye Lebeka mapoo egeesee takaso, “Nowolo daga holo oso omolowo to mapoo mesimo sileiso,” diso. Esiga o bakadio oso goo moodoolai ee gooleedelega do-boome, Godeeye to hagee malalo olo takaso. Esiga Godeeye o odoo egee

hesigamolo ee yayo goo moodoo ogoloso koo hesieli. Esino yo wulo eyo goomoga goo ee dodolone ka hesieli. ¹³ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Ayo Yekob ono diya goomegeliso. Esino Iso haga koo goomegeli,” dee takooso.

¹⁴ Egeesi ma kulodu iyo kasee takalaiyo? Godee yo hedebe hediliwe pidili Godeeyo? Haye, yo egeesee koo seli. ¹⁵ Bei, Godeeye Moses mapoo egeesee takaso,

“Ayo sooloo deli goo ee odoo hee mapoo eligilei goomogoga, ayo yimapoo eligileiso. Osoloso ayo odoo hee pidilame goomogoga, ayo yo pidileiso,” diso.

¹⁶ Esiga Godeeye hesiga goo ee ede-beeyo goomoga goo maga, osoloso diayo goo moodeli ee ogoloso koo hesigeli. Esino Godeeye wulo eyo sooloo dala maga odoo ka hesigamoloso. ¹⁷ Esiga o booka mapoo Godeeye Isipi odoo dia wiligi odoo taba mapoo egeesee takaso,

“Ayo namapoo wiligi odoo tabalame hu teneeso, wulo namaga ayo kitulugu odoo susuga mapoo yilige bigilame. Osoloso mo goo dudobuguloso mipoo hamapoo debeli odoo susuga oso dulame,” dee takaso.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, Godeeye odoo hee pidilame goomogoga, yayo yo pidileiso. Osoloso yayo koo mesili goo ee odoo hee mapoo tenelame goomogoga, yayo tenelaiso.

Godeeye kamana goo sabolo osoloso sooloo deli goo sabolo

¹⁹ Esiga odoo heeso amapoo egeesee woosalai malaiso, “Godee eyo odoo abo mapoo koo mesili goo ee ka tenemolo daga, yayo see kasi maga odoo egee bia odoo

tokenee dee ka takalaiyo? Bei, odoo agayo Godeeye goomoga goo ee hamaga takalai ka teibayo?” ²⁰ Esino emegei, nayo Godee mapoo hageesee woosalai tekeponee. Bei, no wulo mi odoo. Esiga wudu taka to hagoso. Katolo bogoso moodoo oso yo moodeli odoo mapoo takolone, “Nayo kasalame a egeesee ka moodoowo?” dee takalai tekeponee. ²¹ Bei, katolo moodeli odoo yayo bogo hedebe egee toloso, katolo hee mapoo wulo biame susuga nei magalai sabolo, osoloso goo toowa biame mapoo katolo hee mapoo nei magalai ee moodoolai, yimapoo kitulugu moloso.*

²² Egeesi ma kulodu Godee yo egeeseelone badoso. Yimapoo kitulugu moloso, yayo kamana sabolo osoloso yayo kitulugu ee odoo mapoo eligilei. Esino odoo yayo kamanali oso teli mapoo diyadeega, yayo ogoloso dia goo tokenee eyo nei saga tenelega mesie sabolo ka bamoloso. ²³ Osoloso yimapoo kitulugu moloso, yayo sooloo deli odoo mapoo yayo toowa doloso egee bado goo ee eligilei. Bei, odoo egee bia eyo olo hesigaso, yayo toowa doloso egee bado mapoo gasibe dalame. ²⁴ Esiga odoo Godee yayo toowa doloso egee bado mapoo gasibe dalame, hedebe Yu odoo ee hesile. Esino yayo Yu odoonee sabolosee hesiaso. Esiga odoo yayo hesia ee ibaso. ²⁵ Godeeye Yu odoonee dia goo maga Hoseya booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Odoo daga ayo mo odoo dele poo-goo egee bia ee see epedee mo odoo dalaiso.

Osoloso ayo sooloo delega debei odoo egee bia ee, see epedee ayo sooloo dalaiso,” diso.

²⁶ Daga Godeeye dimapoo takolone,

“Niba tei mo odoonee,” diso.

Esino see yayo dimapoo takolone,

9:13: Mal 1:2-3 **9:15:** Exo 33:19 **9:16:** Epe 2:8 **9:17:** Exo 9:16 **9:20:** Isa 29:16; 45:9 **9:21:** Jer 18:6 * **9:21:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Godee eyo goomoga goo ee dodolone, odoo heeso goo toowa talame, osoloso odoo heeso goo pepooko talame hesilei, yimapoo kitulugu moloso. Bei, Godeeye odoo susuga ka moodooga. **9:25:** Hos 2:23 **9:26:** Hos 1:10

“Niba gie badeli Godeeyo owolo dio dalaiso.”

²⁷ Osoloso Aisayaye Isalael odoo dia goo maga takolone egeesee takaso,

“Isalael odoo oso diya balone boo-boosee masi malaiso.

Esino dima kulodu wulo aboso gie badeli talaiso.

²⁸ Bei, Lodeeye mipoo hamapoo debeli odoo dia goo tokenee eyo nei saga teneloso hosudalaiso.”

²⁹ Osoloso Aisayaye see tobu Isalael odoo dia goo maga egeesee takaso,

“Kitulugu Godeeye ima kulodu odoo abo pidilega poogoo diepi,

Sodom mi sabolo osoloso Gomola mi sabolo* douso nadolone odoo susuga piligu egeesi masi iba nosesee piligiliyo,” dee takaso.

Isalael odooso to tekepo mapoo tei tele poogoo goo

³⁰ Esiga to ayo taka goo eyo bei ee egeesi moloso. Yu odoonee oso Godeeyo howo woola tekepo doloso badalai goo ee esile. Esino dieso tei too goo maga Godeeye o howo woola diba odoo tekepo diso. ³¹ Esino Isalael odoo oso Godeeyo howo woola tekepo doloso dabalai goo ee esilone, dibada tei magoo ono medee dodolone debeiso.

Esino goo oso diba odoo tekepo dele. ³² Bei, diayo tei tele poogoloso, wulo dieso kitulugu maga Godeeyo howo woola odoo tekepo dalame seeso. Goo egeesi maga diba yo odoo tagodibigili mapoo tagodibuguloso ka misigedibuo demeleeso. ³³ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Ayo Sayon mi mapoo yo magalaiso.*

Yo omapoo odoo tagodibuguloso ka misigedibuo demalaiso.

Esino edebeeyo yimapoo tei toga, goo omaga goohele sabolo badalaime. Bei, goo hagoso goo mauwe malaime.”

10

¹ Esiga tei telaga odoo emegei, ayo mo sooloo ma kuloduga Isalael odoo halo Godee mapoo takolone badeliso, dia gie badeli pidilame.

² A gooleedooso, Isalael odoo diba Godeeye goomoga goo ee dadalame diya goomegeliso. Esino Godeeye goomoga goo ee, diba medee kibiya gooleedele. ³ Osoloso Godeeye o howo woola odoo tekepo dolone egee do goo onosee, diba gooleedele. Esino dieso nediliyo kitulugu maga Godeeyo howo woola odoo tekepo dalame, dibada tei magoo ee dodolone egee do oso diba koo pidili. Goo egeesi maga diayo Godeeyo goo maga o howo woola tekepo dabalai goo ee talai, diba gowooso. ⁴ Esino Kelisoye goo moodoo maga, edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo doloso badalame, tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee diayo ee dadalai ee bei mauwe. Bei, edebeeyo Keliso mapoo tei toga, nei Godeeye o howo woola yo odoo tekepo dalaiso.

To tekepo oso gie badeli pidili goo ee tosimiso

⁵ Tei magoo ee deedeede maga edebeeyo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga Moseseeye egeesee hoguguso, “Edebeeyo gie badeli talai goomogoga, yo tei magoo susuga ee dodolone ka badebee,” diso.

⁶ Esino tei too goo maga Godeeyo howo woola tekepo badeli odoo oso egeesee takalaime, “Odo agayo Keliso ido meilame Kei mi mapoo ka palaisomo?” diso. ⁷ Osoloso odoo ogoso see egeesee takalaime, “Odo agayo Keliso ta maga hogadilame,

9:27: Isa 10:22-23 **9:29:** Isa 1:9 * **9:29:** Sodom mi sabolo osoloso Gomola mi sabolo - Eibalahameeye badebei biame mapoo, Godeeye mi bakadio hagee dou gigoogooso. Bei, odoo egee biaso goo tokenee tolone doboome. **9:32:** Isa 8:14 **9:33:** Isa 28:16; 1Pita 2:6 * **9:33:** To hageeyo bei ee Godeeye odoo eyo hudi magoo Keliso ee Isalael odoo mapoo diye dalaiso. **10:5:** Lev 18:5 **10:6:** Deut 30:12-14

odoo wediayo dioso debeli mi mapoo ka meileisomo?” dee takalaimé.*

⁸ Esino hedebe Keliso mapoo tei teli goo oso gie badeli pidili goo ee ka tosibili. Bei, Keliso mapoo tei telaga odoo oso Moseseeye taka egeesee takalai teiba,

“Godee o to ee nama koolapoo moloso.

Osoloso to egee nee maga mapoo, osoloso nee sooloo ma kulodu moloso.”

To hagoso Keliso mapoo tei toloso badeli goo ee eligiliso. Egeesi ma kulodu to hebebe hagonosee iyo odoo abo mapoo ka takomo silesiboso.

⁹ Esiga nayo takolone, Yesu yo Wiligi Odoo doloso yiligebuguloso, see yo Godeeye ta maga hogadi goo mapoo nee sooloo ma kulodu tei toga, nee gie badeli pidileiso. ¹⁰ Bei, nee sooloo ma kuloduga tei too goo maga, Godeeye o howo woola no odoo tekepo dolone ka badoso. Osoloso nee magaso takolone Yesu yo Wiligi Odoo doloso yilige bugu goo maga nee gie badeli pidileiso. ¹¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Edebeeyo Keliso mapoo tei toga, goo omaga goohele sabolo badalaimé. Bei, goo hagoso goo mauwe malaimé,” deeso.

¹² Goo egeesi ma kulodu iyo ogoso, Yu odoo sabolo osoloso Yu odoonee sabolo hedebe. Bei, Lodee hedebe yo odoo susuga dia wiligi odoo. Goo egeesi maga odoo susuga oso diba pidilame yimapoo woosolone egee do mapoo, yayo goo tekepo susuga ka tenemoloso. ¹³ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Edebeeyo yo Lodeeye pidilame yimapoo takooga, o gie badeli pidileiso.”

¹⁴ Esiga edebeeyo Lodee mapoo tei telega dogo, diba pidilame yimapoo kasee woosalaisomo? Osoloso o goo ee dulega dogo, diayo yimapoo kasee tei talaisomo? Osoloso odoo heeso to tekepo dimapoo takelega poogooga, diba kasee duleisomo? ¹⁵ Osoloso to tekepo hagee takalame diye dilega poogooga, diba to hagee kasee takalaisomo? Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “To tekepo takomo silesibili odoo oso to tosiboga ogoloso odoo susuga diya goomegeliso.”

¹⁶ Esino ee ma kulodu haga odoo susuga oso tei tele. To hamaga Aisayaye Godeeyo to booka mapoo egeesee hoguguso,

“Lodee, ibada to mapoo odoo agayo ka tei toowo?”

¹⁷ Esiga edebeeyo Kelisowo goo ee takomo silesibi goo maga, odoo aboso o goo duliso. Osoloso diayo o goo du maga, yimapoo tei teliso.

¹⁸ Egeesi ma kulodu ayo Isalael odoo dia goo maga ka woosowa. Diba to tekepo olo dusomo? O. Diba olo dulugaso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Dia to* mi susuga mapoo dudobuguso.

Esiga odoo susuga oso to hagee duso.”

¹⁹ Esino Isalael odoo oso to tekepo hagee duloso gooleedoosomo? O. Diba gooleedooso, esino medee kibiya tei tele. Osoloso Moseseeye egeesee hoguguso,

“Godeeye egeesee takaso,

‘Ayo mo tei magoo gooleedele poogoo Yu odoonee ee pidiga, nei Isalael odoo niyo dimapoo koolone kamana sabolo dabalaiso.’”

²⁰ Osoloso Aisayaye Godeeye taka to hagee ebilega egeesee takaso,

* **10:7:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Godeeyo howo woola tekepo badeli odoo oso egeesee takalaimé. Bei, diayo tei too goo maga, Keliso yo dibolo hodobo olo badoga. Osoloso Keliso yo ta maga hogadi goo ee, diayo tei too goo maga diba gooleedooso. **10:11:** Isa 28:16 **10:12:** Diye 15:9 **10:13:** Joel 2:32 **10:15:** Isa 52:7 **10:16:** Isa 53:1 **10:18:** Psa 19:4 * **10:18:** Dia to ee odoo agamo towo? Osoko, giwo, osoloso a oso Godeeye kitulugu ee woola yilige bigiliso. Esiga dia to masi oso mi susuga mapoo dudobuguso. **10:19:** Deut 32:21 **10:20:** Isa 65:1

“Odo a esilega poogoo oso a egeiso. Osoloso odoo amaga woosele poogoo mapoo ayo mo goo ee dimapoo yilige buguso.”

²¹ Esino Godeeye Isalael odoo dia goo maga egeese takaso,

“Ayo biame susuga diba gilimalame mopoodoo doloso badebeiso. Esino diba gowoolone mo to dulosos mesile poogooso.”

11

Isalael odoo ee Godeeye pegele

¹ Esiga goo ayo hagee takoo ee, Godeeye Isalael odoo gowoolone tei peegoo poogoosomo? Haye, pegele. Bei, anosee Isalael odoo. Osoloso anosee Eibalahameeyo amawe, Benyamineeyo bala ma kulodu badeli. ² Osoloso Godeeye daga hesia odoo ee gowoolone peegoo pegele. Egeesi ma kulodu Godeeyo to booka mapoo hogugu oso Ilayaye taka ee medee goolee. Bei, Isalael odoo ee gowoolone Godee mapoo egeese takaso, ³ “Wiligi odoo Godee, Isalael odoo hagee biaso to namaga tolosos kokodo takomos silesibili odoo ee piligulosos, see namapoo emegei di bi tenelame sili dousulu susuga sabolos guobugusos. Osoloso namaga to tolosos kokodo takomos sili odoo hedebe anos badosos. Esino diayo anossee wooloomalame ka seesos,” dee takasos.

⁴ Esino Godeeye Ilayayo to su mapoo kasee takasomos? Yayo Ilaya mapoo egeese takasos, “Amapoo tei teli odoo hedebe nayo koo badosos. Bei, mo odoo 7,000 dosos, diba game-nee godee Bal deli eyo hu dokodoo koo poudili,” disos.

⁵ Esiga epedee hamapoo osee molosos, Isalael odoo haga susuga osos Godee maga peegoo kukulos dile. Esino Isalael odoo abo yayo sooloo dolone pidi maga yimapoo tei talame

diba olo hesiasos. ⁶ Esiga Godeeye sooloo dolone pidili maga o odoo hesielisos. Egeesi ma kulodu diayo goo tekepo tolone dogas koo seli. Bei, Godeeye odoo hesieli goo ee wulos edebeeyo goo tekepo tolone dogas ka hesieli diepi, nei yayo sooloo dolone pidili goo ee goo mauwe meliyos.

⁷ Esiga Isalael odoo osos diesos nediliyo Godeeyo howo woola tekepo dabalame diya kitulugilisos. Esino diba goo hagee teles. Esino hedebe Godeeye hesiaonos yayos o howo woola olo odoo tekepo disos. Esino odoo abosos Godeeyo to dulei gowoolone mesile poogoosos. ⁸ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugus osos Isalael odoo dia goo maga egeese takasos,

“Godeeye dimapoo goo tiadili goo teneesos,
diayo gooleedeles pagalame.

Osoloso Godeeye dia howo gagasos,
diayo egeles pagalame.

Osoloso yayos dibadas dulos tabagasos,
diayo sees dules pagalame.

Esiga goo hageesi osos osee molones epedee hamapoo osee ka molosos.”

⁹ Egeesi ma kulodu Deibidiye dia goo maga egeese takasos,

“Wo toowa nalame mooloo-goodolosos egees dosos osos diesos nediliyo bagagalame ti gamas masi meleyes dees.

Osoloso diayo omapoo ti gamas osos bagagisalosos misiges dubolosos dobolones,

dibadas goo tokenees eyos nei tolones debeeyes dees.

¹⁰ Osoloso diayo egeles pagalame,
dias howo neligas peyes dees.

Osoloso diayo gauwulosos kookaiyos osee silesibilames,
dimapoo hegi goo kadadiyes dees.”*

Yu odoonee osos gie badeli talai

10:21: Isa 65:2 **11:1:** 1Sam 12:22; Psa 94:14; Pil 3:5 **11:3:** 1Ki 19:10, 14 **11:4:** 1Ki 19:18

11:6: Gal 3:18 **11:8:** Deut 29:4; Isa 29:10 **11:9:** Psa 69:22-23 * **11:10:** To hageeyos bei ee egeesi molosos. Odoos hagees biasos Kelisos mapoo tei teles poogoo magas, diba Godeeyo howo woola tekepo dolosos koo dosos. Goo egeesi maga dias howo neligas pogas, diba Kelisowos to tekepo ee ogolosos gooleedalames. Osoloso diba hegi goo ma kulodu dabalaisos. **11:11:** Diye 13:46

¹¹ Esiga ayo see tobu hageesee ka takooso, Isalael odooso Keliso gowe goo maga diba olo tokenee pasomo? Haye, egeesee sele. Esino dia goo tokenee maga Yu odoonee dia gie badeli pidiliso, Yu odooso goo egee ogoloso see Yu odoonee mapoo koolone doga, see diayo Yesu mapoo tei ka talame. ¹² Esiga Yu odooso eli dooboo dagadi goo maga Yu odoonee pidiso. Esino Yu odooso dieso eli dooboo dagadi maga see Godee mapoo siboga, biame omapoo nei Yu odoonee dia gie badeli diya pidileiso.

¹³ Esiga ayo see tobu epedee hamapoo Yu odoonee nimapoo taka, Yu odoonee niba halo diye di odo ee aso. Esiga tou Godeeye amapoo tenee hagee ayo goomoga sabolo ka tomo siloso. ¹⁴ Esiga a gooleedele, ayo Yu odoonee halo tou too ee ogoloso, tei mo odo Yu odooso koolone Godee mapoo sibalalai malaiso. Egeeseega, yayo dia gie badeli pidileiso. ¹⁵ Esiga niba olo gooleedooso, Godeeye Yu odo dimapoo miligi piaso. Goo egeesi maga Godeeye Yu odoonee ee see o odo doloso dabalame yimapoo gilimado simiso. Esiga hamamee Godeeye Yu odo ee yimapoo gilimado siboga, diayo kookaiyo gie badeli talaiso. Goo egee odoo wediaso see gie badeli too egeesi masi moloso. ¹⁶ Esiga niba ege, niyo wo wogai mapoo soo ee pepooko podoloso Godeeyo dalame peegoo magooga, wo wogai mapoo soo toowa onosee Godeeyo dalaiso. Osoloso homo onosee egeesi moloso, homo too ee Godeeyo dalame yimapoo teneega, o dee onosee Godeeyo dalaiso.*

Olipi homo maga wudu taka

¹⁷ Esiga Yu odo ee olipi homo dadabayo segei dee egeesi masi doso. Osoloso Yu odoonee ee olipi homo

dobudu meli dee egeesi masi doso. Esino olipi homo dadabayo segei dee abo Godeeye kookoobuguloso, see dobudu meli olipi homo eyo dee koodo sibilesos ogusaso. Esiga Yu odoonee niba egeesi masi badoso. Godeeye niba homo dadabayo segei mapoo olo ogusugaso. Esiga olipi homo dadabayo segei oso nimapoo gie ka tenemoloso. ¹⁸ Esino olipi homo dadabayo segei masi dee peegoo kookoobugume, see Yu odoonee niyo o debi mapoo ogusugaloso egee molo goo omaga, niso nediliyo si haga na howee. Bei, niyo homo too mapoo gie badeli koo teneli. Esino tooso dee nimapoo gie badeli ka teneli. ¹⁹ Esiga niyo hageesee takalai malaiso, "Iyo o debi talame homo dee egee olo peegoo kookoobuguso." ²⁰ Egeesi ma kulodu niyo tei takoo. Bei, Yu odooso tei telega poogoloso doboome ogoloso homo dee masi peegoo kookoobuguso. Esem niyo tei too maga homo dee kobugu su omapoo olo ogusugaso. Esiga niba goo omapoo niso nediliyo si haga na howee. Esino niba ebia sabolo debee. ²¹ Bei, Godeeye homo tei o deede peegoo kookoobugu egeesi masi solone niyo tei telega doga, niba nose peegoo egeesee kookoobigileiso.

²² Esiga niba medee goolee, Godee diya mesie, osoloso Godee yo goo tokenee mapoo diya goweli. Esiga yayo Yu odo abo yimaga peegoo diyadee eyo nei dimapoo dala teneliso. Esino niyo yayo mesili goo mapoo tei toloso osee doga, Godeeye nei nimapoo mesileiso. Esino niyo yimapoo tei telega doga, Godeeye niba homo dee masi peegoo kookoobigileiso. ²³ Egeesi ma kulodu Yu odooso see Godee mapoo tei toga, Godeeye diba see tobu homo dee masi todileso, dieso ogusuga melee omapoo ogusugileiso. Bei, goo hagee

* **11:16:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Daga hoogoo Eibalaham, Aisek, osoloso Yekob hagee biaso Yu odo dia wiligi odo tebisaloso Godeeyo odo doloso debeiso. Esiga dibada amawe dio onosee hamamee Godeeyo odo doloso dabalaiso. **11:17:** Epe 2:11-19 **11:22:** Yon 15:2, 4

moodolai Godee mapoo kitulugu moloso. ²⁴ Esiga niba medee goolee, Yu odoonee niba olipi homo dobudu meli dee koodoloso see olipi homo dadabayo segei mapoo ogusuga masi ka moloso. Esino homo eyo goolee egeesee koo oluguli. Yu odoe ee tei olipi homo dadabayo segei o dee egeesi masi doso. Esiga Godeeye olipi homo dadabayo segei o dee peegoo kookoobugu ee see dieso olugulee mapoo ogusugilei yimapoo haga kodianee.

Isael odoo see Godee mapoo gilimado sibilei

²⁵ Esiga tei telaga odoo emegei, goo mada magoo melee ayo nimapoo woola taka, egeeseega niba niso nediliyo si howelega dabalame. Egeesi ma kulodu goo mada melee ee hagoso, Godeeye koo mesili goo ee Isael odoo abo mapoo teneeso. Esino goo ogoso kookaiyo osee malaime. Esino Yu odoonee Godeeye daga hoogoo hesia sabolo tobuloso, diayo Yesu mapoo tei tolosa daga, hamamee koo mesili goo dimapoo egee molo ee pagalaiso.

²⁶ Osoloso diayo tei too ee ogoloso, nei Isael odoo susuga dia gie badeli pidileiso. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, "Gie badeli pidili odoo ee Sayon mi mada sibileiso.

Isael odoo susuga oso goo tokenee tolone egee do goo ee yayo peegoo magalaiso.

²⁷ Osoloso ayo dibolo to magoo ee dodolone,
dia goo tokenee hapoloso boobado bigileiso," deeso.

²⁸ Esiga epedee hamapoo Yu odoe aboso to tekepo mapoo gowoolone Godee mapoo ha tolone ka doso. Goo egeesi maga to tekepo ee Yu odoonee nimapoo simiso. Esino Yu odoe ee Godee tei eyo hesia odoo oso. Bei, Yu odooso tei Godee o odoo doloso dabalai goo ee Godeeye dia amawe

dio daga debei mapoo to olo edidi magooso. Goo egeesi maga Yu odoe dimapoo Godeeye gooma ka moloso. ²⁹ Bei, Godeeye tei o odoo hesialoso, yayo emegei di bi dimapoo wulayo teneega, yo o goo goolee see su koo widili.

³⁰ Esiga Yu odoonee niyo daga Godee gowoolone debeiso. Esino see Yu odooso Godee gowoome, nei Godeeye see Yu odoonee niba sooloo dalaso. ³¹ Esiga niyo daga Godeeyo to gowoolone debei egeesee solone, epei see Yu odooso Godeeyo to gowoolone ka doso. Esino Godeeye niba sooloo dala egeesee solone, hamamee see Yu odoe nose egeesee sooloo dalaiso. ³² Esiga Godeeye odoo susuga ee goo tokenee ma kulodu olo holoogooso, see hamamee dimapoo yayo sooloo deli goo ee eligilame.

Godeeyo hu dokodoo poude

³³ O, tei takoo. Godeeyo goo goolee sabolo osoloso yayo gooleedoo ee diya toowa osoloso diya goodomou. Esiga edebeeyo yayo to magoo eyo bei sabolo, osoloso o goo ee gooleedalai koo tebili. ³⁴ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

"Odoe agayo Godeeyo goo goolee eyo bei ka gooleedoowo?

Osoloso odoo agayo yo ka kokodo takasomo?

³⁵ Osoloso Godeeye yimapoo nei tenelame,
daga malalo odoo agayo Godee mapoo bi ka teneeba? Haye, odoo mauwe."

³⁶ Bei, bi susuga ee Godeeye moodoo. Osoloso bi susuga yayo medee ka bamoloso. Osoloso bi susuga ee o. Esiga odoo susuga oso hedebe o hu dokodoo poudoolone kookaiyo osee dabalai tekepo. To hagee tei goo.

12

Nibada su Godee mapoo tenee

11:26: Isa 59:20-21

11:27: Jer 31:33-34

11:33: Isa 55:8-9

11:34: Isa 40:13; 1Kol 2:16

11:35: Job 41:11

11:36: 1Kol 8:6

¹ Esiga tei telaga odoo emegei, Godeeye imapoo sooloo deli goo toowa ee olo eligiso. Esiga niyo nibada su ee emegei di bi gie meli masi Godee mapoo tenelai, a goomogo. Bei, goo ogoso Godee mapoo goomoga tenelaiso, osoloso niba Godeeyo odoo doloso peegoo pi magoo goo ee eligileiso. Goo ogoso tei Godeeyo tou talai sabolo ka tobuoso. ² Esiga niba mi goo oso nibada goo goolee ee opusomo dee na seeye dee. Esino Godeeye nibada goo goolee ee opusomo dee ka seeye dee. Niyo egeesee seega, niba Godeeye goomoga goo ee medee gooleedalaiso. Goo ee, tekepo gweli goo, osoloso yimapoo goomoga teneli goo, osoloso teedee badeli goo.

³ Godeeye sooloo dolone pidi maga ayo o diye di odoo dalame, yayo a olo hesiaso. Esiga to hagee ayo nimapoo ka taka. Niso nediliyo si howolone na debee. Esino tei too goo Godeeye nimapoo tenee oso niba niso nediliyo medee egege. ⁴ Esiga ibada su hedebe mapoo ogusuga opusomo opusomo di moloso, osoloso dia tou onosee opusomo opusomo di moloso. ⁵ Egeesi ma kulodu iba nose Keliso sabolo hedebe doloso egeesee ka doso. Iba ogusuga opusomo opusomo di oso su hedebe mapoo ogusugaloso ka doso.

⁶ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga Dio Tei oso imapoo wulo emegei di goo opusomo opusomo di imapoo tenee ee moloso. Egeesi ma kulodu Godee maga to toloso kokodo takomo silame tou namapoo tenee daga, nayo tei too namapoo egee molo goo sabolo to osee takomo sile. ⁷ Osoloso namapoo odoo pidili tou tenee daga, no sosee ma kulodu badolone tou egee osee temelee. Osoloso namapoo Godeeyo to eligilame tou tenee daga, no Godeeyo to osee eligimelee. ⁸ Osoloso emegei kitulugu sabolo badalame pidili to takeli

tou ee namapoo tenee daga, nayo badolone pidili to osee takemelee. Osoloso emegei di bi teneli tou ee namapoo tenee daga, no tou egee tolone badolone toowa osee tenemelee. Osoloso wiligi odoo doloso badeli tou ee namapoo tenee daga, no badolone tou egee medee temelee. Osoloso odoo pidili tou ee namapoo tenee daga, no goomoga sabolo diba osee pidimelee.

Tei telaga odoo oso dabalai goo

⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, sooloo ma kuloduga niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee. Osoloso goo tokenee ee hegilone goo tekepo ono medee kibiya kookoode. ¹⁰ Esino niyo nee soosoo gweli egeesi masi nee odoo diya goolone, goomoga sabolo dimapoo mesie. ¹¹ Esiga niba Lodeeyo tou talai na wabede. Esino nibada sooloo ma kuloduga goomoga sabolo, osoloso Dio Tei oso kitulugu sabolo o tou ka te. ¹² Esiga Godeeye gie badeli nimapoo tenelai goo mapoo dulone bolone goomoga sabolo ka debee. Osoloso dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu medee kibiya debee. Osoloso biame susuga Godee mapoo takolone ka debee. ¹³ Egeesi ma kulodu tei telaga odoo bi tebile poogoo daga, niyo diba pidi. Osoloso tei telaga odoo soo siboga, diba nee mosopoo ido pele.

¹⁴ Osoloso odoo aboso nimapoo dala teneega, nei Godeeye dimapoo dala tenelame na takee. Esino wulo diba pidilame Godee mapoo ka takee. ¹⁵ Esiga goomoga ma kulodu debeli odoo sabolo hedebe doloso goomogolone debee. Osoloso gooholee goo ma kulodu debeli odoo sabolo hedebe doloso gooholone debee. ¹⁶ Egeesi ma kulodu nee odoo sabolo hedebe doloso ka debee. Osoloso niba goo goolee toowa too doloso niso nediliyo si na howee. Esino niso nediliyo pepooko doloso

12:1: Loum 6:11, 13; 1Pita 2:5 **12:3:** 1Kol 12:11; Epe 4:7; Pil 2:3 **12:4:** 1Kol 12:12, 27 **12:6:** 1Kol 12:4-11; 1Pita 4:10-11 **12:10:** 1Pita 1:22 **12:12:** 1Tes 5:16-18 **12:13:** Hib 13:2 **12:14:** Mat 5:44; 1Kol 4:12 **12:16:** Prov 3:7

odoo wuluge sabolo hedebe dalai na gowee.

¹⁷ Esiga odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, nei niyo dimapoo goo tokenee moodoolone na debee. Esino odoo susuga oso goo tekepo deli goo ee tolone ka debee. ¹⁸ Egeesi ma kulodu niyo odoo susuga sabolo medee mesie sabolo dabalai goo ono diya kitulugi. ¹⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, odoo aboso nimapoo goo tokenee moodooga, nei niyo goo tokenee egeesi masi dimapoo na moodee. Esino Godeeye nei dimapoo tenelame, wulo yimapoo deede peegee. Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Godeeye egeesee takooso, ‘Ayo odoo susuga dibada goo tokenee eyo nei teneliso.’”

²⁰ Esino niba goo hageesi moodee, “Namapoo ha teli odoo ee hodia badoga, nayo yimapoo nei tenee. Osoloso yayo howo nalapaga sabolo badoga, nayo yimapoo howo keenee. Esino nayo egeesee seega, nei yayo eyo nediliyo o goo tokenee ee ogoloso ebileiso.”

²¹ Esiga goo tokenee oso niba na dagadiye dee. Esino niyo goo tekepo tolone debei maga goo tokenee ee dagadi.

13

Gamalee odoo dia to mapoo mesilone debee

¹ Esiga odoo susuga oso gamalee odoo dibada to mapoo mesilone dabalai tekepo. Bei, gamalee odoo susuga oso dieso goomoga maga mi omapoo wiligi doloso koo doso. Esino Godeeye kitulugu dimapoo teneme, diba mi omapoo wiligi doloso ka doso. ² Esiga odoo agayo gamalee odoo dia to mapoo mesilega dogo, diba Godee mapoo

koo mosioso. Goo egeesi maga diayo goo moodoo eyo nei dala talaiso. ³ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo silesibili odoo oso gamalee odoobolo koo ebili. Esino goo tokenee tomo silesibili odoo oso gamalee odoobolo obulone ka doso. Esiga niyo gamalee odoobolo ebilega dabalai goomogoga, niba wulo goo tekepo tolone dabalai tekepo. Egeesee seega, gamalee odoo oso niba ogoloso nimapoo goomogalaiso. ⁴ Esiga gamalee odoo diba Godeeyo tou teli odoo doloso doso, diayo niba pidilame. Esino niyo goo tokenee toga, niyo diba bolo ebilei tekepo. Bei, Godeeye dimapoo kitulugu olo teneeso, diayo nimapoo nibada goo tokenee eyo nei tenelone dabalame. Egeesi ma kulodu kitulugu diayo too egee goo mauwe koo moloso. ⁵ Esiga nibada goo tokenee eyo nei teya doloso gamalee odoo dia to mapoo mesiloso silesibe. Bei, niba olo gooleedooso, goo hagee goo tekepo.

⁶ Esiga gamalee odoo oso Godeeye dimapoo tou tenee ee medee tekepo tolone dabalame, tei telaga odoo niyo tekisi molee soolone debee. ⁷ Esiga gamalee odoo oso takolone, “Niba amapoo tekisi molee tenelame tobuloso magoo ee amapoo tenee,” dee takooga, niyo tobuloso yimapoo tenee. Osoloso dia to mapoo mesiloso silesibe. Osoloso dia hu dokodoo poudoolone ka debee.

Niba nee odoo diya sooloo dolone debee

⁸ Esiga niyo bi wulo wulayo toga, eyo nei saga magee. Niyo egeesee seega, goo egee omapoo koodobileiso. Esino nee odoo sooloo deli goo ee hoo poogoo me. Esiga nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone debeli goo ee na koodobie. Niyo egeesee dogo, goo oso niba Godeeyo tei magoo goo susuga sabolo tobuloso

dabalaiso. ⁹ Bei, Godeeyo tei magoo goo abo egeesi moloso, emegei dia kooka sobo sabolo osoloso emegei dia kooka giso sabolo goo heli teli tei, osoloso emegei wooloomali tei, osoloso emegei dia bi heli teli tei, osoloso emegei dia bi talame gilee tei. Osoloso tei magoo abo moloso. Esino tei magoo susuga eyo bei ee hagoso.

“No nediliyo diya sooloo deli, egeesee solone nee odoo diya sooloo dele.”

¹⁰ Esiga sooloo deli goo ee ma kulodu emegei mapoo hegi goo sabolo, osoloso dala goo sabolo teneli koo moloso. Bei, sooloo deli goo oso tei magoo goo susuga ma kulodu taka goo sabolo teiba moloso.

¹¹ Esiga ayo epedee hagee takoo goo ee tolone debee. Bei, iba olo biame hamameedee mapoo doso. Esiga tiesa maga see hogoogabie. Bei, iyo daga tei too biame mapoo gie badeli pidili goo ee eli sage meleeso. Esino epedee hamapoo olo hegi simiso. ¹² Egeesi ma kulodu neliga olo duga, mi hadobilei olo koola toobooso.* Esiga neliga ma kulodu dobolone goo tokenee teli goo ee poogoloso, see gadeebugu mapoo dobolone, mopoodoo doloso goo tekepo tolone dabalai tekepo.

¹³ Esiga iba gadeebugu mapoo debeli odoo masi medee tekepo doloso dobomo. Esino iyo yugune naloso halabili, osoloso emegei dia sobo goo heli teli, osoloso toso agadigeli, osoloso biligeli goo, osoloso emegei kweli goo ee ma kulodu dabalai tekeponee. ¹⁴ Esino ee ma kulodu Lodee Yesu Kelisowo goo ee niyo dugo masi kaloso ka debee. Osoloso nibada suso goomoga oso goo tokenee teli goo mapoo dadalai na goolee.

14

Nemegei tei too odoo mapoo to tokenee na takee

¹ Esiga nima kulodu odoo tei too medee kibilega egee do ee emegei dolone ide. Osoloso dibada goo goolee opusomo opusomo di ee ogoloso dibolo toso na agadige. ² Bei, tei too odoo heeso eyo goo goolee oso nei susuga ee nalai tekepo deliso. Esino tei too kibile poogoo odoo heeso eyo goo goolee oso gala hwei nalai tei deliso. ³ Esiga nei susuga nalai tekepo deli odoo oso see gala hwei nalai tei deli odoo mapoo gowoolai tekeponee. Osoloso see gala hwei nalai tei deli odoo oso nei susuga nalai tekepo deli odoo ee tokenee dalai tekeponee. Bei, Godeeye odoo nei susuga nali ee odoo tokenee dee koo takeli. ⁴ Esiga nimapoo kitulugu mauwe, niyo odoo heeyo tou teli odoo ee tokenee sisilei. Bei, hedebe o wiligi odoo oso o tou teli odoo eyo goo ee midileiso. Esiga o tou teli odoo oso Lodeeye pidi kitulugu maga o tou ee medee tekepo talaiso.

⁵ Osoloso see biame eyo goo maga odoo heeso egeesee takalai malaiso, “Biame hee ono diya tei dolone, nei biame abo ee tei mauwe,” dee takalai malaiso. Osoloso nei odoo heeso takolone, biame susuga ee hedebe, dee takalai malaiso. Egeesi ma kulodu goo hamaga odoo susuga oso dieso goolee maga dabalai tekepo. ⁶ Bei, biame hedebe mapoo tei deli odoo oso yo Lodee goolone ka seli. Osoloso nei susuga nali odoo oso yo Lodee goolone nei susuga naliso. Bei, yayo goomoga to Godee mapoo takoloso nei naliso. Osoloso gala hwei nalai tei deli odoo oso yo Lodee goolone, goomoga to Godee mapoo takoloso nei segei ono naliso. ⁷ Esiga mipoo hamapoo wulo

13:10: 1Kol 13:4-7 **13:11:** Epe 5:14; 1Tes 5:6-7 **13:12:** 1Yon 2:8 * **13:12:** neliga sabolo mi hadobilei - goo eyo bei ee egeesi moloso. Neliga eyo bei ee Yesuye sibilega iyo epedee hagee do biame ee takooso. Osoloso mi hadobilei ee Yesuye see wedi sibilei biame ee takooso. **13:13:** Luka 21:34; Epe 5:18 **13:14:** Epe 5:11 **14:1:** Loum 15:7 **14:2:** Gen 9:3-4 **14:3:** Kol 2:16 **14:4:** Mat 7:1; Yem 4:11-12 **14:5:** Gal 4:10-11

iso goomoga goo ee tolone koo doso. Osoloso iyo wedilei onosee wulo iso goomoga goo maga koo wodumoloso. ⁸ Esino iyo mipoo hamapoo dobolone osoloso wedilone, Lodee mapoo goomoga goo tenelai tekepo. Esiga iyo mipoo toowa hamapoo egee do ee ma kulodu, osoloso iyo wedilei mapoo iba wulo Lodeeyo odoo doloso dabalaiso.

⁹ Goo egeesi maga Keliso toloso see gie badeli mapoo hogadiso, yayo odoo gie egee do sabolo osoloso odoo wedia dia wiligi odoo doloso badalame.

¹⁰ Esiga niyo bei kasalame nee tei too odoo ee tokenee ka sisiliyo? Osoloso see niyo bei kasalame nee tei too odoo ee ka goweliyo? Bei, iba susuga Godeeyo howo woola tebisileiso, yayo ibada goo midilame.

¹¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“A wiligi odoo, Lodee, kookaiyo gie badeli ee aso. Osoloso ayo tei goo egeesee takooso,

Odoo susuga oso mo homo beiyopoo gauwuloso takolone,

a tei Godeeso dolone dabalaiso,”
dee takaso.

¹² Esiga odoo hedebe hedebe di oso goo iso moodoo eyo bei ee Godee mapoo takalaiso.

Nayo nei nali goo maga nee odoo ee tokenee mapoo na gido di

¹³ Esiga iyo ibada tei too odoo eyo goo ee ogoloso wulo goo gooleeso nei midi nei midi dee na soomo. Osoloso nee tei too odoo oso goo tokenee teyaga, niyo yo tagodibigilame goo hee na moodee. ¹⁴ Esiga Lodee Yesuye amapoo olo eligiso, nei susuga nalai ee tei mauwe. Esino odoo heeso takolone, nei abo nalai tei daga, yo nei egee nelega tei doloso osee badalai tekepo. ¹⁵ Egeesi ma kulodu nayo nei nolone dabalai goo oso nee tei too odoo mapoo hegi goo tonomologa, nayo odoo egee

sooloo dolone koo seeso. Esino nayo nei susuga nolone egee bado goo oso nee odoo ee tokenee na peye dee. Bei, Kelisoye yo halo olo taso.

¹⁶ Niyo goolone goo hee ee tekepo dee gooleega, niba obeeyamo, nibada goo ee ogoloso, odoo aboso maneyaga. ¹⁷ Bei, Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo nei nalai sabolo, osoloso howo nalai sabolo oso goo toowa koo moloso.

Esino Dio Tei oso kitulugu maga Godeeyo howo woola tekepo badalai goo sabolo, osoloso nee odoo sabolo mesie badalai goo sabolo, osoloso goomoga sabolo badalai goo oso goo toowa ka moloso. ¹⁸ Esiga edebeeyo goo egeesi ma kulodu badolone Keliso mapoo mesilone badoga, Godeeye odoo egee bia mapoo goomogalaiso. Osoloso odoo aboso yo odoo tekepo dalaiso.

¹⁹ Esiga iba mesie goo tosibilei goo ee tolone dabalame esilone ka dobomo. Osoloso ibada odoo oso tei too ma kulodu kitulugu sabolo badalame, nei pidi nei pidi dolone dobomo. ²⁰ Esiga nei nayo nali oso Godeeye odoo hee ma kulodu tou too ee tokenee na peye dee. Nei susuga nalai tei mauwe. Esino nei susuga ee ma kulodu nayo nei hee ne oso nee tei too odoo ee goo tokenee mapoo gido duga, no goo tokenee toso. Esiga nayo yo halo nei egee na ne. ²¹ Egeesi ma kulodu nayo o howo woola gala hwei nelega pagalai tekepo, osoloso wain i nelega pagalai tekepo, osoloso goo abo moodelega pagalai, goo oso nee tei too odoo hee goo tokenee talame gido diyaga.

²² Egeesi ma kulodu nayo goolee oso nei susuga nalai tekepo daga, nei egee osee namalai tekepo. Esino nayo goolee oso nei abo nalai ono haga tekeponee dee gooleega, no wulo nei abo ee namalai tekepo. Nayo goo bakadio hamaga kasee gooleesimo, goo hagee hedebe nee

goo, osoloso Godeeyo goo oso. Osoloso edebeeyo goo eyo tomo sili ee goo tekepo doloso gooleedoloso, o goo goolee oso goolee, yo goo tokenee tele, dee gooleega, yo goomogalai tekepo. ²³ Esino edebeeyo goo goolee bakadio doloso badolone, nei susuga ee ma kulodu nei hee nalai ee tekeponee. Egeeseega Godeeye yimapoo goo tokenee to, dee takalaiso. Bei, yo tei telega goo egee ka toso. Esiga goo yayo tedeli goo mapoo tei telega poogoloso see toga, yo goo tokenee toso.

15

Nee odoowo goo ee diya goolone ka debee

¹ Esiga tei too ma kulodu kibiloso debeli odoowoo iyo, tei too kibile poogoo odoowoo ee pidilei tekepo. Osoloso iso nediliyo ibano goolone hedebe iso goomoga goo ee tolone na debee.

² Esino ibada odoowoo diya goolone, iyo diba medee pidilone dabalai tekepo, diba goomoga sabolo dobolone, di-ayo tei too ma kulodu kibiloso dabalame. ³ Bei, Keliso eyo goomoga goo ee tomo sile. Kelisoye Godee mapoo taka goo maga, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Edebeeyo no tokenee sisiga, yayo a tokenee sisiso,” diso.

⁴ Esiga goo susuga ee Godeeyo to booka mapoo daga hoogoo olo hoguguso, imapoo eligilone iba pidilame. Goo egeesi maga iyo mesie sabolo dobolone, Godeeye imapoo gie badeli tenelai mapoo dulone dobolone ka balaga moloso.

⁵⁻⁶ Esiga tei too ma kulodu medee kibiloso dabalai goo sabolo, osoloso emegei pidilei goo sabolo Godee maga imapoo ka siboso. Esiga ayo Godee mapoo taka, niyo Yesu Kelisowo goo ogoloso ee dodolone, nima kulodu goo goolee medee

hedebe oso ka malame. Osoloso niba nisono susuga hodobo ibada Lodee Yesu Kelisowo Ama Godeeyo hu dokodoo poudoolone dabalame.

To tekepo ee Yu odoowoo sabolo osoloso Yu odoowoo diba pidilame ka moloso

⁷ Esiga Kelisoye niba idoo, egeesee solone niba nose nee odoowoo ide. Niyo egeesee solone dogo, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeyo hu dokodoo poudileiso. ⁸ Esiga ayo nimapoo taka, Kelisoye Yu odoowoo ee halo mesilone tou teli odoowoo doloso badalame simiso, Godeeye dia amawe dio mapoo to edidi magoo goo ee tobuloso moodeli goo ee eligilame. ⁹ Osoloso Yu odoowoo oso Godeeye dimapoo sooloo deli goo eligi maga o hu dokodoo poudulame. Bei, Deibidiye Godee mapoo taka goo ee Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Esiga ayo Yu odoowoo dima kulodu badolone nee hu dokodoo poudileiso.

Osoloso goomoga kosaiya poulone badolone nee hu dokodoo poudileiso.”

¹⁰ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu hee hagoso egeesee takooso, “Yu odoowoo niba, Yu odoowoo sabolo hedebe doloso goomoga dokodoo poude.”

¹¹ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu hee hagoso egeesee takooso, “Yu odoowoo niba, Godeeyo hu dokodoo poude.

Osoloso odoowoo susuga goomoga kosaiya poulone o hu dokodoo poudeye dee.”

¹² Osoloso Aisayaye egeesee hoguguso,

“Wiligi odoowoo hagoso Yesi* o bala ma kuloduga sibileiso, yayo Yu odoowoo ee wiligi doloso badalame.

15:2: 1Kol 10:24, 33 15:3: Psa 69:9 15:4: 2Tim 3:16 15:7: Loum 14:1 15:8: Mat 15:24
15:9: Diye 3:25; Psa 18:49 15:10: Deut 32:43 15:11: Psa 117:1 15:12: Isa 11:10; Yili 5:5

* 15:12: Yesi hagee, wiligi odoowoo Deibidiyo ama. Yesi dio Deibidi dio dooboso wediaso. Osoloso dugo bei poogoloso hamamee Yesu soomagooso. Yesu yo Yesi bolo bala hedebe.

Osoloso Yu odoonee oso yimaga gie badeli talame dulone dobolone balaga malaiso.”

¹³ Niyo gie badeli teneli Godee mapoo tei too goo maga, yayo nimapoo mesie sabolo, osoloso goomoga sabolo oso nimapoo toowa doloso meleye dee, Dio Tei oso kitulugu maga nimapoo Godeeye gie badeli tenelai mapoo dulone dobolone balagamologa, nimapoo goomoga egee molo oso toowa doloso malame.

Poloye o tou maga taka

¹⁴ Esiga tei telaga odoe emegei, a tei toso, goo tekepo oso nima kulodu toowa doloso moloso. Osoloso a see tei toso, niyo Kelisowo goo ee medee gooleedoloso, see nee odoe pidili to oso nei pidi nei pidi dolone debeli goo ee, niba olo gooleedooso. ¹⁵ Esino goo susuga hagee niyo boobado bigiyaga, ayo to hogugu hagee ma kulodu nimapoo weliga ka yiligebiga. ¹⁶ Bei, Godeeye sooloo dolone pidi goo maga a Yesu Keliso o tou teli odoe diso, ayo Yu odoonee dima kulodu tou talame. Osoloso a Godee ogo odoe ogo doloso domo badeli odoe masi tou mesie tolone, Godeeyo to tekepo ee takomo silame. Esiga Dio Tei oso kitulugu maga, Yu odoonee diba Godeeyo dalame peegoo pi magalaiso. Goo egeesi maga diba Godee mapoo goomoga teneli emegei di bi masi malaiso.

¹⁷ Esiga ayo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badolone, Godeeyo tou too maga a goomoga sabolo ka badoso. ¹⁸ Egeesi ma kulodu ayo goo abo maga takalaime. Esino hedebe Kelisoye amaga tou tolone ayo taka maga, osoloso ayo goo moodoo maga, Yu odoonee oso Godee mapoo tei too goo ee ayo ebilega woola takalaiso. ¹⁹ Osoloso ayo Dio Tei oso kitulugu maga goo toowa opusomo di moodoo ee ogoloso, diayo Godee

mapoo tei tooso. Esiga ayo Kelisowo goo maga to tekepo susuga takomo silone, Yelusalem maga bei mooloogooloso abaga dino Ilulikum mi mapoo dileso koodobiaso. ²⁰ Esiga a diya goomogoso, Kelisowo goo dule poogoo mosobia omapoo dileso to tekepo takomo silame. Egeeseelone a koo goomegeli, odoe heeso omou segei mapoo ayo moso tegelai.*

²¹ Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “O goo gooleedele poogoo odoe oso o goo ee gooleedalaiso.

Osoloso o goo dule poogoo odoe oso o goo duloso medee gooleedalaiso.”

Poloye tei telaga odoe Loum mi mapoo debeli ee agala dilame goomoga

²² Goo egeesi maga ayo to tekepo takomo silone, niba agalame sibilei biame egele. ²³ Esino ayo mi hamapoo tou too ee olo hosudooso. Esiga ayo sibilesi niba agalai goomogoso. Bei, ayo dugo abo ee ma kulodu niba agala sibilame goomegeliso. ²⁴ Esiga a Spein mi mapoo dulone Loum mi omapoo sibilesi niba agalai goomogoso. Egeesi ma kulodu ayo goomoga sabolo biame deiyepo nibolo hodobo badoboso, see Spein mi mapoo dilame seega, niyo a pidi. ²⁵ Esino ayo nimapoo sibilei ee epedee mologa, Yelusalem mapoo tei telaga odoe mapoo emegei di bi todileiso. ²⁶ Bei, tei telaga odoe Makedoniya mapoo debeli odoe sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli odoe oso Yelusalem mapoo tei telaga bi mauwe odoe ee pidilame molee mooloogoloso amapoo teneeso, ayo dimapoo todilame. ²⁷ Esiga Makedoniya odoe sabolo, osoloso Akaya odoe oso goomoga sabolo molee hagee mooloogooso. Bei, Yu odoe dimaga

15:16: Loum 1:5; 11:13 **15:20:** 2Kol 10:15-16 * **15:20:** goo eyo bei ee, mi omapoo odoe heeso Godeeyo tou olo bei mooloogoo mapoo see Poloye dileso domo abaga bei mooloogalai, yo koo goomegeli. **15:21:** Isa 52:15 **15:22:** Loum 1:13 **15:25:** 1Kol 16:1-4 **15:26:** 1Kol 16:1; 2Kol 8:1; 9:2, 12; Diye 24:17 **15:27:** 1Kol 9:11

gie badeli pidilei goo ee Yu odoonee dimapoo simiso. Esiga see diayo nei biso Yelusalem mapoo debeli tei telaga odoe ee pidilei tekepo diso. ²⁸ Esiga emegei di bi diayo mooloogoo ee ayo todilesa Yelusalem odoe mapoo teneloso, see Spein mi mapoo dulone domopoo niba agalaiso. ²⁹ Esiga a gooleedooso, ayo nimapoo siboga, Kelisoye kitulugu maga ayo goo tekepo toowa nimapoo moodoolaiso.

³⁰ Esiga tei telaga odoe emegei, ibada Lodee Yesu Kelisowo hu maga, osoloso Dio Tei oso sooloo dala maga ayo nimapoo ka howaso, niyo mo tou su ee tolone, niyo tei medee a halo Godee mapoo takolone ka dabalame. ³¹ Egeeseelone niyo Godee mapoo takeeye, Yesu mapoo tei tele poogoo odoe Yudiya mi mapoo debeli oso amapoo dala teneeyaga. Osoloso see takeeye, ayo molee Yelusalem mapoo toduga, tei telaga odoe Yelusalem mapoo debeli oso ogoloso goomogalame. ³² Esiga Godeeye goomogoga, a goomoga sabolo nimapoo sibileiso. Osoloso ayo nibolo hodobo badolone, hasaloso see kitulugu talaiso. ³³ Esiga ayo Godee mapoo taka, mesie teneli Godeeye nibolo hodobo badalame. Goo hagee tei goo.

16

Poloye tei telaga odoe mapoo emegei di to taka

¹ Esiga ibada omoo Poibe yo Kenekeleya mi mapoo debeli tei telaga odoe dima kulodu dikon tou medee tekepo tolone badoso. ² Esiga sobo hagoso nimapoo siboga, Godeeye odoe oso moodeli egeesee solone, niyo Lodeeye hu maga yo idoloso yo medee pidi. Bei, goo abo maga yayo a medee pidilone, odoe abo onosee yayo medee diya pidimeleeso.

³ Osoloso ayo emegei di to Pilisila mapoo osoloso omo Akwila mapoo

takee. Bei, diba abolo hodobo Yesu Kelisowo tou teli. ⁴ Osoloso diayo mo gie badeli ee medee pidilame, nei diba dala tolosa wedilame mopoodoo doloso debeiso. Goo egeesi maga ayo dimapoo diya goomogoso. Osoloso Yu odoonee dia sosee susuga ososee dimapoo diya goomogoso. ⁵ Osoloso dia moso ma kulodu howo gisilame mooloogoodoloso debeli odoe dimapoo ayo emegei di to takee.

Osoloso ayo gooma odoe Epainetus mapoo ayo emegei di to takee. Bei, Asiya mi toowa ee ma kulodu yayo daga malalo Keliso mapoo tei tooso.

⁶ Osoloso Meli mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yayo niba halo tou toowa tooso.

⁷ Osoloso mo soosoo Anadolonikus sabolo osoloso Yuniyas mapoo ayo emegei di to takee. Bei, diayo abolo hodobo neliga moso ma kulodu debeiso. Egeesi ma kulodu diye di odoe dima kulodu odoe bakadio hagee hu toowa too odoe. A Keliso mapoo tei telega badoboome, daga diba olo tei tolosa debeiso.

⁸ Osoloso ayo gooma odoe Lodee sabolo hedebe doloso badeli Amipiliyatus mapoo ayo emegei di to takee.

⁹ Osoloso ibada odoe ibolo hodobo Kelisowo tou teli odoe hee Ulubanus mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso ayo gooma odoe Stakus mapoo ayo emegei di to takee.

¹⁰ Osoloso Apeles mapoo ayo emegei di to takee. Yayo dala ma kulodu badolone Keliso mapoo tei tolosa badebeiso. Osoloso Alistobuluseeyo moso kulodu debeli odoe mapoo ayo emegei di to takee.

¹¹ Osoloso mo soosoo ma kulodu badeli odoe hee Helodiyon mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso Nalikisus eyo moso mapoo debeli tei telaga odoe mapoo ayo emegei di to takee.

¹² Osoloso sobo Tulupaina sabolo, osoloso omolo Tuluposa mapoo ayo

emegei di to takee. Bei, sobo hagee bia oso Lodeeyo tou toowa teliso. Osoloso sobo ayo gooma Pelisis mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yinosee Lodeeyo tou toowa teliso.

¹³ Osoloso Lodeeyo tou medee tekepo teli odoos Lupus mapoo ayo emegei di to takee. Osoloso owee mapoo ayo emegei di to takee. Bei, yayo mo wee masi badolone a medee pidimeleeso.

¹⁴ Osoloso ayo emegei di to Asunkilitus, osoloso Pelegon, osoloso Helemes, osoloso Patolobas, osoloso Helemas, osoloso tei telaga odoos dibolo hodobo hedebe deli odoos mapoo takee.

¹⁵ Osoloso Pilologus, osoloso Yuliya, osoloso Neleyus, osoloso obooba, osoloso Olumpas, osoloso tei telaga odoos susuga dibolo hodobo hedebe deli mapoo ayo emegei di to takee.

¹⁶ Esiga niba emegei dolone dee nei hai nei hai dolone ka debee. Osoloso tei telaga odoos Kelisowo sosee susuga hamapoo debeli oso emegei di to nimapoo ka taka.

Poloye hamameedee kokodo taka

¹⁷ Esiga tei telaga odoos emegei, nima kulodu domo pili odoos sabolo, osoloso tei telaga odoos peegoo gido dili odoos ee medee ege. Bei, diayo eligimo silesibulone, tei goo niyo duloso tei too goo sabolo tobuloso koo eligili. Esiga niba dimaga peegoo dooboobigi. ¹⁸ Bei, odoos egee biaso ibada Lodee Kelisoye goomoga goo ee koo dedeli. Esino dieso goomoga goo ee dodomo silone, toso hodolone goo tokenee gooleedele poogoo odoos ee goo tokenee mapoo gido diliso.

¹⁹ Osoloso niyo Lodee mapoo tei toloso yimapoo mesie sabolo sili goo ee, tei telaga odoos susuga oso duloso olo gooleedoos. Esiga goo egeesi maga a diya goomogo. Esino a diya

goomogo, niyo goo tekepo talai goo ono gooleedoloso, tokenee goo talai ee gooleedelega poogoloso dabalame.

²⁰ Osoloso mesie tosibili Godeeye Saitenso kitulugu ee guobigilei koola toobooso, niyo yo dagadilame. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesuye niba sooloo dolone pidilame.

Polowo odoos oso Loum odoos mapoo emegei di to taka

²¹ Abolo tou teli odoos Timoti yinosee emegei di to nimapoo ka taka. Osoloso mo soosoo Lukiyas sabolo, osoloso Yason sabolo, osoloso Sosipate oso diayo emegei di to nimapoo ka taka.

²² Esiga Telitiyus ayo Polowo to hagee ka hogugu. Ayo Lodeeyo hu maga nimapoo emegei di to ka taka.

²³ Osoloso moso ayo hagee bado eyo ama Gaiyuseeye emegei di to nimapoo ka taka. Moso hageeyo kulodu tei telaga odoos susuga oso howo gisilone debeliso. Osoloso Kolin mi toowa ee ma kulodu molee gibadeli odoos Elastuseeye emegei di to nimapoo ka taka. Osoloso ibada omolo Kuwalituseeye emegei di to nimapoo ka taka.*

Poloye to hamameedee taka

²⁵ Esiga iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Bei, yayo to tekepo ayo hagee takomo silo to omaga niyo tei too goo omapoo kitulugu tenelai teiba. To tekepo Yesu Kelisowo goo hagee daga hoogoo mada meleeso.

²⁶ Esino kookaiyo badeli Godeeye to teneeso, to tekepo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoos oso booka mapoo hogugulame. Goo egeesi maga to tekepo ee epei olo woola yilige buguso, odoos susuga oso Keliso mapoo tei toloso o to mapoo

16:13: Maka 15:21 **16:16:** 1Kol 16:20; 1Pita 5:14 **16:17:** Mat 7:15; Tait 3:10 **16:18:** Pil 3:19; 2Pita 2:3 **16:19:** Loum 1:8; 1Kol 14:20 **16:20:** Gen 3:15 **16:21:** Diye 16:1-2; 19:22; 20:4 **16:23:** Diye 19:22; 1Kol 1:14 * **16:23:** To hogugu hagee peipa abo mapoo besee 24 hogugu moloso: Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba susuga sooloo dolone pidilame. Goo hagee tei goo. **16:25:** Epe 1:9; 3:5, 9; Kol 1:26; Loum 1:5

mesimo silesibilame. ²⁷ Esiga goo medee gweli Godee hedebe o hu ee Yesu Keliso maga kookaiyo dokodoo osee poudumelee. Goo hagee tei goo.

1 Tesalonika Poloye Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

1 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo Kolin mi mapoo badolone, Tesalonika odoo dimapoo to hagee hoguguso. Polo daga Tesalonika mapoo di biame mapoo edebeeyo o to duloso tei tooso. Esino Yu odooso goo hagee ogoloso Polo habuguso (Diye di odoo 17:1-10 omaga egeesee ka takooso). Esiga Poloye tei telaga odoo hagee bia diya gooleebugulone, kokodo takeli to hagee hoguguloso dimapoo teneeso, diayo dala ma kulodu dobolone, Godee mapoo tei toloso medee kibiya dabalame. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu siboga biame mapoo yayo badalai mi mapoo palai goo ee gooleedoloso dabalame diayo hoguguloso teneeso.

¹ To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga iyo Godee mapoo takooso, yayo niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Tesalonika odoo oso tei too

² Iyo biame susuga niba halo Godee mapoo takolone, nibada goo maga yimapoo goomegeliso. ³ Egeesi maga iyo niba Godee mapoo takolone goo hagee gooleebigiliso. Niyo tei too maga tou too sabolo, osoloso odoo abo sooloo dologa pidili sabolo, osoloso edebeeyo nimapoo dala tenee ee ma kulodu dobolone, Lodee Yesu Kelisoye see sibileiso doloso, bolone tei toloso doso.

⁴ Tei telaga odoo, emegei, iba gooleedooso, Godeeye niba sooloo dolone, niba o odoo dalame hesigaso. ⁵ Bei, iyo to tekepo nimapoo

tosimi ee wulo todee mosoowe tosi-bilesi ka takele. Esino iyo Dio Tei oso kitulugu maga ka taka. Osoloso iba to tekepo hagee kibiya tei toloso nimapoo eligiso. Osoloso iyo niba pidilame nibolo debei ee niba gooleedooso. ⁶ Osoloso niyo ibada goo sabolo, osoloso Lodeeyo goo ee peedeeso. Egeesi maga niyo to hagee duloso toloso, dala ee ma kulodu doboome, Dio Tei oso goomoga sabolo to hagee tooso. ⁷ Esiga tei telaga odoo susuga Makedoniya mapoo debeli sabolo, osoloso Akaya mapoo debeli oso nibada goo duloso padalai tekepo. ⁸ Esiga Godeeye nimaga eligi goo ee hedebe Makedoniya sabolo Akaya sabolo mapoo dudobigile. Haye, niyo tei too goo ee mi susuga mapoo olo dudobuguso. Esiga nibada goo ee iyo mi abo mapoo see tobu takomo dilei ee goo haga toowanee. ⁹ Bei, mi susuga ee ma kulodu edebeeyo iyo nibada mosopoo siboga, niyo to tekepo too ee takeliso. Egeeseelone, diayo niyo gamenee godee poogoloso see tei gie badeli Godee mapoo sibilesi, o to mapoo mesimo sili goo ee takeliso. ¹⁰ Osoloso diayo Godeeyo owoloye ta maga Godeeye hogadi oso Kei mi ma dokodooga sibileiso doloso niyo egee bamolo goo ee takeliso. Odoo ee Yesu. Godeeye midilei biame mapoo, yayo komonolone tokenee eyo nei dala tenelai biame mapoo, Yesuye tei telaga odoo iba susuga peegoo gilimado dileiso.

2

Poloye Tesalonika mi mapoo tou too

¹ Tei telaga odoo, emegei, iyo nibolo hodobo dobolone, biame wulo mosoowe hosule. ² Esiga niba gooleedooso, iyo daga nimapoo sibilame, Pilipai mi mapoo doboome, edebeeyo imapoo to tokenee takolone, dala tenee goo ee. Esino ee ma kulodu ibada Godeeye iba

1:1: Diye 17:1-9
16:19-24; 17:1-9

1:3: 1Kol 13:13; Kol 1:4-6

1:5: 1Kol 2:4-5

1:6: Diye 17:5-9

2:2: Diye

pidime, edebeeyo iba gowe ee ma kulodu iba ebilega, Godeeyo to tekepo nimapoo takaso. ³ Bei, iyo eligi goo ee gamenee goonee, osoloso tokenee gweli goo maga koo eligiso. Esiga iyo nimapoo gamenee takalaime. ⁴ Esino iyo Godeeyo to tekepo ee eligimo silesiboso. Bei, Godeeye iba teiba doloso hesigaloso o to tekepo takomo silesibe, diso. Esiga iyo tou hagee tomo silo odo goomogalame sile. Haye! Godee ibada sooloo ma kulodu egeli yo goomogalame ka siloso. ⁵ Osoloso niba nosee gooleedooso, niyo imapoo sibilame wulo gamenee toso hedele. Osoloso iba nei molee talame to tekepo ka takele. Godeeye goo hagee tei diso. ⁶ Egeesi maga nibolo osoloso odo susuga oso imapoo goomogalame koo seli. Esino Kelisoye diye di odo iyo toowa doloso niba balame, imapoo kitulugu meleeso. ⁷ Esino iyo egeesee sele. Bei, iyo niba holope masi oweeye owolo dio bali egeesi masi bameleeso. ⁸ Esiga iyo niba diya sooloo dolone goomoga sabolo hedebe Godeeyo to tekepo nimapoo ka tosibile. Haye. Ibada gie badeli sabolo nimapoo tenelame ka simi. Bei, niba iyo gooma odo. ⁹ Tei telaga odo, emegei, nibolo dobolone iyo nali bi sabolo, osoloso iyo goomoga bi abo sabolo tebilame, iyo ibada suso gesi sabolo biame sabolo tou toowa tomo silee, niba gooleedooso. Goo egeesi maga, iyo Godeeyo to takomo silesibulone, nimapoo hegi goo teneeyaga, bi koo howali.

¹⁰ O, iyo tei telaga nibolo dobolone, iyo tokenee goo hee tele. Esino iyo nibolo hodobo medee teedee dobolone, Godeeye o howo woola goo tekepo deli goo ee iyo tomo silesibiliso. Esiga goo hagee niba olo gooleedooso. Osoloso Godee nosee goo hamapoo tei diso. ¹¹ Esiga niba gooleedooso, maye owolo bameli egeesi masi, niba iyo egeesi bameleeso. ¹² Iyo niba Godeeyo

howo woola kibiya dabalame, eli opusomo opusomo di maga nimapoo pidili to takaso. Bei, Godeeye niba imoloso, niyo Godeeye wiligi doloso badeli mapoo gadilesi dobolone, yo toowa doloso yibolo hodobo dabalame.

¹³ Osoloso iba see Godee mapoo goomoga to takooso. Bei, niyo iyo Godeeyo to taka duloso dobolone, to hagee edebeeyo eyo gooleeso takooso, dee takele. Esino niyo to hagee tei Godee maga siboso doloso medee tooso. Esiga Godeeye o to hagee sabolo tei telaga odo nima kulodu tou tomoloso. ¹⁴ Esiga niba gooleedooso, Yu odooso Yudiya mi mapoo Yesu Keliso mapoo tei telaga odo dimapoo dala tenemelee goo ee. Egeesi maga, goo egeesi oso nimapoo peledabaso. Goo ee nibada odo oso nimapoo dala teneliso. ¹⁵ Yu odo oso daga hoogoo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo piliguso, osoloso diayo Yesu Keliso woolomaso. Osoloso iyo Godeeyo to mi abo mapoo takomo silesibume, diayo iba peegoo hasisobigiliso. Esiga Godeeye Yu odo dimapoo koo goomegeli. Osoloso diayo odo susuga mapoo gowe toowa moloso. ¹⁶ Egeeseelone, diayo Yu dele poogoo odo dimapoo iyo to tekepo todilesi takeme, Yu dele poogoo odo oso gie badeli teyaga, diayo imapoo hamaga takalame seeso. Goo hageesi maga, dia tokenee susuga oso dieso dimapoo kadadigamo pologa, Godeeye komonolone dala toowa hoo poogoo mauwe dimapoo tenelaiso.

Poloye see Tesalonika mi mapoo dilame goomoga

¹⁷ Esiga tei telaga odo emegei, edebeeyo iba nibada mi maga hasiso bugume, iyo biame deiyepo mapoo niba poogoo dilesi dobolone, niba boobado bigile. Esino iyo niba

see agalame diya goomogolone, nimapoo sibilame wegeegeeso. ¹⁸ Esiga iyo niba agala sibilame goomegeliso. O, tei taka, Polo ayo niba agalame sibilame wegeegeliso. Esino Saitenso iba hamaga takeliso. ¹⁹ Iyo niba agala sibilame goomegeliso. Bei, ibada Lodee Yesu see wedi siboga, ogoo goo oso imapoo goomoga ka tenelaiyo? Osoloso ogoo goo oso iyo o howo woola ebilega kibiya ka dabalaiyo? Ee nibaso. Niyo tei too oso iyo tou tekepo too ee woola yilige bigileiso. ²⁰ Bei, Godeeye nibada goo maga imapoo goomoga tenelaiso.

3

¹⁻² Esiga iyo niba agalame sibilei biame dagadime, see gowoolone, wulo Timoti nimapoo diye dolone, iba Atene mi mapoo debeiso. Ibada omolo Timoti hagee ibolo tou tomo silone, Godeeyo to tekepo Kelisowo goo ee takomo sili odoo oso. Esiga iyo yo nimapoo diye diso, yayo niyo tei too ma kulodu kibiya dabalame kokodo takalame. ³ Bei, dala hagee ma kulodu odoo heeso tei too peegeeyaga. Osoloso niba gooleedooso, tei teli goo ee ma kulodu dala sabolo moloso. ⁴ Esiga iba nibolo hodobo dobolone, dala goo oso sibilei nimapoo olo takaso. Esiga dala goo oso epedee imapoo peledaba, niba gooleedooso. ⁵ Goo egeesi maga, ayo niyo tei too goo ee dulega badalai, a goweso. Egeeseelone, ayo Timoti nimapoo diye diso. Bei, ayo niba halo goo diya kodumeleeso, niba Saitenso gamenee taka mapoo homodobuoga, oso iyo niba halo tou too goo ee wulo mosoowe hosudeeyaga.

⁶ Esino Timotiye epedee nibolo badoboso, see wedi sibilesi, yayo nibada goo imapoo takeme du medee tekepo. Bei, yayo niyo tei too goo sabolo, emegei sooloo deli goo sabolo tolone egee do goo ee yayo

sibilesi imapoo takaso. Osoloso yayo imapoo niyo iba goolone dobolone, iba agala sibilame goomoga goo ee takaso. Egeesi ma kulodu nei iyo niba agala sibilame diya gooleeso. ⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo dala goo sabolo hegi goo sabolo ma kulodu dobolone, niyo tei too goo ee Timotiye imapoo sibilesi takeme du oso iba pidiso. ⁸ Bei, iyo niyo Lodee mapoo tei toloso kibiya debei goo ee duloso diya goomogolone ka doso. ⁹ Goo egeesi maga, iyo niba gooleebugulone, goomoga to Godee mapoo taka hoo poogoo mauwe moloso. Bei, iba Godeeyo mudugiyopoo dobolone, nibada goo oso imapoo goomoga toowa teneeso. ¹⁰ Osoloso gesi sabolo biame sabolo, niba see agalai ee gooleebugulone, Godee mapoo takolone ka doso. Egeesi ma kulodu, niyo tei too goo ma kulodu, goo heeso tebilega mologa, iyo sibilesi goo ee tebilame pidileiso.

¹¹ Esiga iyo Godee mapoo takooso, ibada Ama Godee sabolo osoloso ibada Lodee Yesu sabolo oso iyo nimapoo sibilei eli medee hoodo magalame. ¹² Osoloso iyo see Godee mapoo takooso, Lodeeye nima kulodu sooloo dala goo egee molo kibilame. Osoloso iyo niba diya sooloo egee dolomolo egeesi masi, see niyo nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu emegei sooloo dala goo sabolo dabalame. ¹³ Osoloso iba see Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesuye yayo hesiga odoo sabolo sibilei biame mapoo, niyo tei too ma kulodu kibiya dobolone, ibada Ama Godeeyo mudugiyopaga, tekepo doloso tokenee goo mauwe odoo doloso dabalame.

4

Godeeyo mudugiyopaga tekepo doloso badalai goo

¹ Tei telaga odoo emegei, tekepo doloso badalai goo maga Godee

mapoo goomoga tenelai goo ee iyo nimapoo olo eligiso. Esiga a gooleedooso, niba egeesee goo ma kulodu ka doso. Esino tekepo goo nima kulodu egee molo oso toowa dalame, epedee ayo Lodee Yesuwo hu maga nimapoo ka taka. ² Iyo Yesu Kelisoye kitulugu maga nimapoo eligi goo ee, niba olo gooleedooso. ³ Bei, Godee yo goomogoso, niyo o howo woola tokenee mauwe teedee dabalame. Esiga niba giso sabolo sobo sabolo heli telega tei doloso teedee debee. ⁴ Esiga niba odoo susuga eyo howo woola tekepo doloso, osoloso goo tokenee mauwe doloso dabalame, nibada su kookoode. ⁵ Osoloso nibada su oso goo heli talame goomoga goo ee dodolone na debee. Bei, Godee gooleedele poogoo odoo oso goo hageesi teliso. ⁶ Goo egeesi maga, nemegei tei too odoo eyo osobo heli toloso yimapoo hegi goo na tenee. Bei, Lodeeye goo tokenee hageesi teli odoo mapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso. Iyo daga hoogoo nimapoo kitulugu takolone goo egeesi na te diso. ⁷ Bei, Godeeye ibolo osoloso nibolo hesiga ee iyo goo tokenee ma kulodu dabalame ka sele. Esino iyo Godeeyo howo woola mapoo goo tokenee mauwe doloso kibiya dabalame, yayo iba hesigaso. ⁸ Esiga edebeeyo to hagee dadalai gowooga, yo odoo to mapoo gowoolone koo seeso. Esino yayo Godeeye nimapoo Dio Tei egee tenemolo o to mapoo gowooso. ⁹ Esiga niba sooloo dala ma kulodu dobolone, tei telaga odoo oso emegei nei pidi, nei pidi dalai goo ee, niba gooleedooso. Bei, Godeeye sooloo dala goo ee nimapoo olo eligiso. Esiga iyo goo hamapoo see nimapoo hogugulei ee goo haga toowanee. ¹⁰ Emegei, niyo Make-doniya mi mapoo debeli tei telaga odoo mapoo sooloo dolone dobolone egee pidimolo, iba gooleedooso. Esiga iyo niba goo egeesi ma ku-

lodu dobolone, goo oso diya toowa dalame kitulugu sabolo ka taka.

¹¹ Esiga niba nemegei sabolo medee mesie debee. Osoloso niba nibada su ee pidilei maga tou tolone dobolone, emegei dia goo na takee. Bei, iyo goo hagee daga nimapoo olo eligiso. ¹² Niyo goo egeesi tomo siloga, peegoo debeli odoo oso nibada goo ogoloso tekepo dalaiso. Osoloso niso nediliyo pidilame nee odoo mapoo na be.

Yesuye sibilei eyo goo

¹³ Emegei tei telaga odoo, niyo odoo wedia eyo goo gooleedelega badalai, iba koo goomogo. Peegoo debeli odoo oso odoo wedia halo gooholone diya pupusigeliso. Bei, diba odoo wedia oso see hogogadilei goo ee diba gooleedele. Esino peegoo debeli odoo diayo odoo wedia halo diya goohele sabolo debeli egeesi masi na debee. ¹⁴ Bei, iba Yesuye ta maga see hogadi goo mapoo tei teliso. Esiga iba see tei toso, Yesuye see wedi siboga, Godeeye tei telaga odoo wedia ee Yesubolo sibe dalaiso. ¹⁵ Osoloso Lodee eyo taka to ee iyo nimapoo ka taka, goo ee Lodeeye sibilei biame omapoo, odoo wedia osee mologa, iba wedilega gie hagee do odoo oso saga malalo Yesu mapoo palaima. ¹⁶ Esino Lodee eyo Kei mi ma dokodooga sibulone, to kitulugu sabolo, osoloso Godeeyo momaiye dia wiligi odoo eyo to sabolo, osoloso Godeeyo kibu i sabolo sibileiso. Egeeseega Keliso mapoo tei toloso odoo wedia oso daga malalo hogogadileiso. ¹⁷ Diba olo pologa, iba wedilega epedee hagee do odoo sabolo, osoloso odoo wedia hogogadi sabolo, hodobo mooloogoodoloso, kei ma dokodoo Lodee tugodalame palaiso. Osoloso iba Lodee sabolo badoboso kookaiyo osee badalaiso. ¹⁸ Esiga niba nemegei nima kulodu egee do odoo oso odoo wedia maga diya

4:3: 1Tes 5:23; 1Pita 1:16

4:4: 1Kol 6:13

4:7: 1Pita 1:15-16; Hib 12:14

4:8: Luka 10:16;

2Kol 1:22

4:9: Yon 13:34

4:11: Epe 4:28

4:14: Loum 14:9; 1Kol 15:3-4, 12

4:15: 1Kol

15:51-52

goolee sabolo debeeyaga, kibilame to hagee dimapoo takee.

5

Yesuye sibilei goo mapoo mopoodoo de

¹ Tei telaga odoos emegei, iyo goo hageesi oso peledabalai biame ee nimapoo see tobu hogugulei goo haga toowanee. ² Bei, niba olo gooleedooso, Lodeeye see wedi siboga, heli teli odoos oso gesi sibili egeesi masi sibileiso. ³ Biame omapoo odoos abo oso egeesee takalaiso, "Epee! Biame diya tekepo. Imapoo goo hee mauwe, goomoga goo oso moloso," dalaiso. Egeesee takaga mologa, haga booloogelega dala goo oso dimapoo siboga tokenee palaiso. Esiga niba goolee, sobo koowasi oso yayo holope soomagalame, dala oso yimapoo sibili yo gooleedolos badoga koo peledabelee. Esiga goo hagee egeesi masi. Esiga odoos abo oso biame ee gooleedolos badoga ka sibileime. Esiga biame omapoo odoos heeso peegoo pulo dilei tebileime. ⁴ Esino tei telaga odoos emegei, niba neliga ma kulodu koo debeli. Osoloso niba heli teli odoos oso nibada mosopoo siboga, niba dio diliso. Esino Lodeeyo biame oso siboga, niba dio dileime. Bei, niba biame oso sibilei mapoo mopoodoo doloso bolone doso. ⁵ Esiga niba biame gadeebugu mapoo kulodu silesibili odoos oso. Esiga iba tei telaga odoos gesi neliga ma kulodu koo debeli. ⁶ Esiga iba tieseli odoos oso debei masi na dobomo. Esino iba mopoodoo doloso ibada su oso tokenee teyaga kookoodolos bolone ka dobomo. ⁷ Bei, tieseli odoos oso gesi tieseliso. Osoloso yugune nalagaloso halabagali odoos oso gesi yugune nalagaliso. ⁸ Esino iba biame gadeebugu ma kulodu debeli odoos oso. Esiga iba tekepo, mopoodoo

doloso dobolone, ibada su oso tokenee teyaga kookoodolos bolone dobomo. Esiga ha teli odoos oso o su tioso woodeyaga gooloogalame, ki bi o su mapoo kaliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso gamenee taka mapoo homodobiyaga, iba Yesu mapoo tei tolone dobolone, emegei sooloo dolone dobomo. Osoloso ha teli odoos oso o wiligi mapoo tioso woodeyaga gooloogalame, ki bi wiligi mapoo meliso. Esiga iba egeesi masi Saiten oso gamenee taka mapoo homodobiyaga, iba gie badeli talame tei tolone dobomo. ⁹ Bei, Godeeye iba hesiga hagee, yayo komonolone dala tenelame ka hesigele. Esino ibada Lodee Yesu Keliso maga gie badeli talame ka hesiga. ¹⁰ Esiga Kelisoye iba halo olo taso, iyo yibolo hodobo dabalame. Esiga iyo dobos wedioga, goo oso iyo Keliso sabolo dabalai goo ee opusomo dalaime. ¹¹ Esiga niba nee odoos oso tei too ma kulodu kibiya dabalame, pidili toso nei takoo, nei takoo dolone ka debee. Esino a gooleedooso, niba egeeseelone doso.

To hamameedee kokodo taka

¹² Tei telaga odoos emegei, iyo nimapoo taka, nibada sosee wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso Godeeyo to eligili odoos sabolo mapoo mesiloso dimapoo goomoga tenee. Bei, diayo nima kulodu tou toowa diya tolone doso. ¹³ Esiga diayo tou too maga niyo diba sooloo dolone, dimapoo mesie. Egeeseelone nemegei odoos sabolo medee mesiloso debee.

¹⁴ Osoloso nima kulodu tou talai mapoo wabedeli odoos oso tou talame toso diya takee. Osoloso odoos howo woola tou talai simili odoos mapoo pidi to oso pidilone debee. Osoloso koo kibili odoos pidilone debee. Osoloso niba nemegei odoos sabolo mesiloso dobolone, saga kamanabugu dolone na debee. ¹⁵ Egeeseelone dobolone, edebeeyo

5:2: Mat 24:42-43; 2Pita 3:10; Yili 3:3 5:3: Mat 24:39; Luka 21:34-35 5:5: Loum 13:12 5:8: Isa 59:17; Epe 6:14, 17 5:10: Loum 14:8-9; 1Tes 4:14 5:14: 2Tes 3:6, 11 5:15: Loum 12:17; 1Pita 3:9

nimapoo tokenee goo hee toga, nei na tenee. Esino niba nima kulodu osoloso odoo susuga ma kulodu mesie sabolo tekepo goo ono tolone ka debee.

¹⁶ Biame susuga ma kulodu goomogolone debee. ¹⁷ Egeeseelone dobolone biame susuga Godee mapoo takolone debee. ¹⁸ Osoloso goo susuga ma kulodu Godee mapoo goomoga to takolone debee. Bei, Godeeye Kelisowo odoo oso goo hageesi talai ee goomogoso.

¹⁹ Esiga niba Dio Tei oso nimapoo tou talai na hamaga takee. ²⁰ Egeeseelone, Godee maga to tolosokokodo takomo sili odoo oso Godeeye taka dulosoto takooga omapoo na gowee. ²¹ Esino to mapoo medee dui, osoloso medee goolee, goo egee tei Godee maga simi beleso agalame. Goo egee tei goo daga, to mapoo tei te. ²² Osoloso tokenee goo telega debee.

²³ Esiga iyo Godee mapoo takooso, mesie goo teneli Godee yayo medee todoloso badalai goo ee nimapoo tenelame. Osoloso iba see Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso oso sibilei biame mapoo bamo dulone, nibada dio maga, osoloso nibada su maga, osoloso niyo goolee maga tokenee mauwe poogoloso dabalame. ²⁴ Esiga Godeeye nimapoo goo hagee moodoolaiso. Bei, niba hesiga Godee yayo to taka ee dadalai koo pegeli.

²⁵ Tei telaga odoo emegei, niyo iba halo Godee mapoo takolone debee. ²⁶ Osoloso nemegei tei telaga odoo mapoo emegei di to takolone ka debee. ²⁷ Ayo Lodeeyo hu maga niyo to hogugu hagee tei telaga odoo susuga mapoo hesigalame ka taka. ²⁸ Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

2 Tesalonika Poloye see tobu Tesalonika odoo dimapoo to hogugu tenee

2 Tesalonika booka goo eyo bei

Polo dio Timoti dio diayo to daga malalo hogugu ee (1 Tesalonika) Tesalonika sosee mapoo teneeso. Osoloso see hamamee a 6 poogoloso to hagee hoguguso. Bei, Tesalonika sosee ma kulodu debeli tei telaga odoo abo oso dibada tou susuga ee poogoloso see wulo dobolone Yesuye sibilei goo ee bolone debeiso. E-eme Poloye goo egee ogoloso see tobu dimapoo kokodo taka to hagee hoguguloso teneeso. Osoloso odoo abo oso Yesuye sibilei goo mapoo dooboo goolone bolone doboome, Poloye Yesuye sibilei goo ee see medee dimapoo eligiso.

¹ To hogugu hagee Polo, Sailesi, osoloso Timoti, iyo Tesalonika mi ma kulodu debeli tei telaga odoo nimapoo ka teneeso. Niba Ma Godee sabolo, osoloso Lodee Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ² Esiga iyo Godee mapoo takooso, Ma Godee sabolo osoloso Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame osoloso mesie sabolo dabalame.

Kelisoye see sibilei goo

³ Tei telaga odoo emegei, niyo tei too goo sabolo nemegei sooloo deli goo sabolo oso nima kulodu egee kauwu maga, iyo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴ Esiga niba dala goo sabolo hegi goo sabolo ee ma kulodu tei tolone dobolone kibiloso osee egee do maga, iyo goomoga sabolo Godeeyo sosee abo mapoo debeli tei telaga odoo mapoo nibada goo takomo silesibiliso.

⁵ Niyo tei too maga dala egee to goo oso, Godeeye odoo susuga dia

goo medee tekepo midilei goo ee woola ka eligiso. Goo egeesi maga Godeeye niba yayo wiligi doloso badeli mapoo gasibilei teiba dalaiso. Egeesi maga Godeeye wiligi doloso badeli goo maga niyo dala ka toso. ⁶⁻⁷ Esiga Godeeye hedebe hooda tei goo moodeliso. Esiga Yesuye see wedi siboga, odoo nimapoo dala egee tenemolo dimapoo Godeeye nei dala tenelaiso. Osoloso odoo dala ma kulodu egee do nimapoo hasali tekepo tenelaiso. Osoloso ibolosee hasali tekepo tenelaiso. Lodee Yesuye see wedi siboga, o momaiye kitulugu susuga sabolo Kei mi ma dokodooga dou paiya sabolo sibileiso. ⁸ Osoloso yayo sibileso, Godeeyo goo mapoo goweli odoo sabolo, osoloso to tekepo Kelisowo goo mapoo koo mesili odoo dimapoo nei dala tenelaiso. ⁹ Omapoo Lodeeye diba tokenee poloso togobigileiso, osoloso o mudugiyopaga yayo diba toloso o kitulugu toowa maga peegoo togo-bisaga, diayo dala omapoo dobolone dala hoo poogoo me poogoloso osee dabalaiso. ¹⁰ Osoloso yayo sibilei biame omapoo, o odoo oso yimapoo goomoga tenelone Yesuwo hu dokodoo poudileiso. Bei, Yesu yayo daga diba pidi maga. Osoloso tei telaga odoo susuga oso Yesu mapoo howoodalaiso. Esiga ee ma kulodu nibolo hodobo dabalaiso. Bei, niyo to tekepo iyo nimapoo takeme, niyo tei too maga.

¹¹ Iba goo hamapoo niba halo, Godee mapoo biame susuga takolone doso, niyo yayo goomoga goo ee tolone dabalame. Bei, niyo goo egeesi ee tolone dabalame, Godeeye niba hesigaso. Osoloso iyo see Godee mapoo takooso, nimapoo goo goolee tekepo egee molo toloso, Godeeye kitulugu maga nibada suso tou talame. Osoloso see niyo tei too ma kuloduga egee kauwu tou ee medee talame. ¹² Esiga iyo dokodoo

hagee takoo goo ee, edebeeyo nibada goo tekepo ogoloso ibada Lodee Yesuwo hu dokodoo poudilame ka seeso. Osoloso Lodee Yesuye nei nibada hu dokodoo poudoolone goomoga tenelame. Esiga ibada Godee osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dolone pidi maga goo hagee ka siboso.

2

Tei magoo mapoo koo mesili odo

¹ Tei telaga odo emegei, ibada Lodee Yesu Kelisoye sibilei goo sabolo osoloso yayo iba gilimadoloso hodobo yo tugodalai goo sabolo nimapoo takalai iba goomogo. ² Esiga odo aboso sibilesa takolone, “Lodeeyo biame olo simiso,” dee takooga duloso, dio dulone sooloo habasagolone, dia to mapoo tei na te. Osoloso diayo takolone, “Dio Tei oso imapoo goo hagee ka eligiso,” dee takooga dia to mapoo tei na te. Osoloso see diayo takolone, “Polo diayo imapoo to hogugu tenelone egeesee taka,” dee takooga goo onosee omapoo tei na te. ³ Esiga goo hageese susuga ee ma kulodu odo heeso niba gamenee na takee dee. Bei, Lodeeyo biame oso sibilei mologa, daga goo bakadio oso peledabalaiso. Esiga odo aboso Lodee gowoolone yimapoo miligi pileiso. Osoloso tei magoo mapoo koo mesili odo oso peledabalaiso. Esino hamamee yo dou ma toodalaiso. ⁴ Yayo o su eyo nediliyo si howolone, edebeeyo goomegeli godee susuga ee tokenee dolone, hedebe yo tekepo doloso si howolaiso. Egeeseelone, yayo dileso Godeeyo tei moso mapoo badolone anosee tei Godee dalaiso.

⁵ Esino ayo nibolo silone, goo susuga hagee nimapoo takomo silee goo ee, niyo boobado bugusomo? ⁶ Esiga epedee hamapoo tei magoo mapoo koo mesili odo oso sibilesa goo tokenee teyaga hamaga taka

goo ee niba olo gooleedooso. Yo tei o biame Godeeye magoo mapoo woola ka peledabalame yo hamaga takaso. ⁷⁻⁸ Esino tei magoo mapoo koo mesili goo oso mada odo ma kulodu olo goo moodoo moloso. Esino goo egeesi oso toowa peyaga, goo tokenee teyaga hamaga takeli odo oso hamaga takoloso badoso. Osoloso hamamee goo tokenee teyaga hamaga takeli odo ee peegoo duga, tei magoo mapoo koo mesili odo ee biame omapoo peledabalaiso. Esino Lodee Yesuye sibilesa, o maga maga poodi sabolo osoloso yayo toowa doloso kitulugu sabolo oso tei magoo mapoo koo mesili odo ee wooloomaloso pagalaiso.

⁹ Esiga tei magoo mapoo koo mesili odo oso siboga, yo Saitenso kitulugu sabolo sibileiso. Osoloso yayo Saitenso kitulugu maga goo toowa opusomo di moodoomo sileiso. ¹⁰ Yayo egeeseemo silone, goo tokenee opusomo opusomo di maga peegoo debeli odo ee gamenee goo maga diba talaiso. Osoloso diba ee ma kulodu dobolone wedileiso. Bei, diba gie badeli to mapoo gowoolone tei tele. ¹¹ Goo egeesi maga Godeeye goo tiadili goo toowa dimapoo tenelaiso, diayo tei magoo mapoo koo mesili odo oso gamenee goo taka mapoo tei talame. ¹² Esiga edebeeyo tei goo mapoo tei telega poogoloso, see tokenee goo goomegeli odo ee Godeeye dibada goo midiloso dimapoo tokenee eyo nei dala tenelaiso.

Kibiya debee

¹³ Tei telaga odo emegei, Lodeeye sooloo dala oso nibolo hodobo moloso. Osoloso iyo niba halo Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. Bei, Godeeye daga hoo-goo niyo gie badeli talame niba olo hesigaso. Esiga niyo Dio Tei oso kitulugu maga goo tokenee mauwe dobolone, niyo tei goo mapoo tei too maga Godeeye nimapoo gie badeli

olo teneeso. ¹⁴ Godeeye iyo to tekepo hagee takomo silo maga niyo gie badeli talame niba iso, osoloso Yesu Keliso yo toowa dolone niba yibolo hodobo dabalame. ¹⁵ Esiga tei telaga odoo emegei, iyo nimapoo eligi goo sabolo osoloso to hoguguloso tenee sabolo medee kibiya toloso tei too ma kulodu kibiya debee.

¹⁶⁻¹⁷ Esiga iyo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Keliso sabolo osoloso Ma Godee sabolo oso niba pidilone nimapoo kitulugu tenelaiso, niyo goo tekepo tomo silone to tekepo komo silame. Bei, ibada Ama Godeeye iba sooloo dolone imapoo kookaiyo moloso osee malai pidili goo ee teneeso, iyo goomoga sabolo gie badeli yayo tenelai ee bolone dabalame.

3

Niyo iba halo Godee mapoo takee

¹ Tei telaga odoo emegei, Lodeeyo goo oso mi susuga mapoo saga dudobigilame, niyo iba halo Godee mapoo takee. Bei, iba goomogoso, Godeeyo to mapoo niyo tei toloso mesie egee do egeesi masi odoo mi susuga mapoo egee do diba nose egeesee dabalame. ² Egeesi ma kulodu tokenee odoo oso imapoo dala teneeyaga, Godeeye iba pidilame yimapoo takee. Bei, odoo susuga oso Godee mapoo haga tei tele. ³ Esino Godee eyo to kitulugu magoo ee dadalai koo pegeli. Esiga yayo niba kitulugu teneloso niba medee balaiso, tokenee odoo Saiten yayo nimapoo dala teneeyaga. ⁴ Esiga iba Lodee mapoo tei toso, niyo iyo taka goo ee tomoloso, osoloso hamamee osee tomalaiso. ⁵ Esiga iyo niba halo Godee mapoo takooso, Lodeeye pidi maga Godeeye sooloo dala goo ee medee gooleedoloso dabalame. Osoloso dala ma kulodu kibiya dobolone Yesuye dala ma kuloduga kibiya badebei egeesi masi dabalame.

Kitulugu sabolo tou ka te

⁶ Tei telaga odoo emegei, iyo Yesu Kelisowo hu maga nimapoo diya ka taka. Tei telaga odoo aboso iyo eligi to ee dedelega pegeli sabolo osoloso tou talai wabedeli odoo dimaga peegoo dooboobigi. ⁷ Bei, iyo debei goo ee niba olo gooleedooso. Esiga niba nose egeesee dabalai tekepo. Bei, iyo nibolo hodobo debee ee ma kulodu iba wabodo buguloso debele. ⁸ Osoloso iba odoo heeyo nei nali bi iyo wulayo koo nali. Haye, iba nei molee teneloso nei ka nali. Osoloso biame sabolo gesi sabolo ibada su oso tou toowa teliso, iyo nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame. Iyo egeesee seega nimapoo hegi goo tenelega pagalame. ⁹ Iyo egeeseemo silone, niyo iba pidi doloso takalai kitulugu meleeno goo ee woola yilige bigile. Esino iyo nibolo hodobo dobolone, iba tou toowa teliso, niyo ibada goo ee padalame. ¹⁰ Osoloso iyo nibolo hodobo silee biame mapoo, iyo nimapoo eligi goo ee hagoso. Odoo hee tou talai wabada daga, yimapoo nei nali bi na tenee.

¹¹ Osoloso iyo nima kulodu odoo aboso tou talai goweli goo ee taka iba duso. Egeeseelone diba tou telega wulo mosoowe domo silesibulone odoo heeyo goo ee takomo silesiboso. ¹² Iyo odoo egeesi mapoo Yesu Kelisowo hu maga ka taka, diayo goo egee poogoloso nei nali bi talai eyo nei magalai ee talame tou tolone dabalame. ¹³ Esino tei telaga odoo emegei, niyo goo tekepo talai mapoo na wabede.

¹⁴ Goo egeesi ma kulodu odoo heeso iyo to hoguguloso tenee hamapoo mesilega poogooga, niyo o goo odoo woola yilige bigi. Osoloso yibolo hedebe dee na see. Egeeseega yayo goo hagee ogoloso similone wabedelega badalame. ¹⁵ Esino ee ma kulodu yo ha teli odoo dee na see. Wulo yimapoo toso kokodo takee.

3:4: 2Kol 7:16; Gal 5:10 **3:6:** Loum 16:17
3:11: 1Tim 5:13 **3:12:** 1Tes 4:11

3:7: Pil 3:17 **3:8:** 1Tes 2:9 **3:9:** 1Kol 9:4;
3:13: Gal 6:9 **3:15:** 1Tes 5:14

Bei, yayo nibolo hodobo tei too ma kulodu badoso.

Poloye emegei di to hamameedee taka

¹⁶ Esiga ayo Godee mapoo takooso, goo susuga ee ma kulodu mesili teneli Lodeeye biame susuga nimapoo mesili goo tenelame, osoloso Lodeeye nibolo hodobo badalame.

¹⁷ A Polo, ayo hamapoo mo deeso emegei di to hagee ka hoguga. To ayo hogugu goo ee hagoso. Niyo hamapoo medee hoodo ogoloso to hogugu susuga ee ayo hogugudoo dalame. Esiga ayo egeesee hoguguliso. ¹⁸ Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

1 Timoti Poloye Timoti mapoo to hogugu tenee

1 Timoti booka goo eyo bei

Poloye Godeeyo to takomo silee biame mapoo Timotiye yayo eligi goo ee duloso tei tooso. Osoloso Poloye mi susuga mapoo Godeeyo to takomo sileeme, yayo yibolo sileeso. Osoloso hamamee Timotiye tei telaga odo Epeses mi mapoo debeli ee bolone badoboome, Poloye to hogugu hagee yimapoo teneeso. To hogugu hagee ma kulodu sosee medee balai goo omaga kokodo takaso.

¹ A Polo. Ibada gie badeli pidili Godeeye, osoloso Yesu Kelisoye a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso. Osoloso iba Yesu Kelisoye see wedi sibilei ee dulone bolone ka doso.

² Ayo to hogugu hagee Timoti namapoo ka tonowa. Tei too ma kulodu no tei mo holo masi badoso.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Gamenee eligi eyo goo maga kokodo taka

³ A Makedoniya mi mapoo dulone ayo namapoo to kitulugu sabolo olo takaso, nayo Epeses mi mapoo badalame. Esiga a goomogo, nayo mi omapoo osee badalai. Bei, nayo omapoo badolone, odo aboso gameenee goo egee eligimo silesibo ee hamaga takalame. ⁴ Odo hagee biso adaga dia gesaboo ee tei telaga odo mapoo diya oposusumo silesiboso. Osoloso diayo dia adagas balomo simi goo ee diya oposusumo silesiboso. Esino oposusu goo hagoso wulo odo susuga mapoo toso agadili goo ee tosiboso. Esiga diayo eligi goo oso edebeeyo tei

too goo maga Godeeyo tou talai ee koo pidili. ⁵ Esiga nayo gamenee goo eligili odo ee hamaga takalai tekepo, tei telaga odo oso emegei medee diya sooloo dolone dabalame. Sooloo deli goo ee sooloo ma kulodu goo tokenee mauwe maga, osoloso Godeeyo howo woola tokenee mauwe doloso gooleedeli goo maga, osoloso Yesu Keliso mapoo medee kibiya tei too maga sibiliso. ⁶ Esino gamenee goo eligimo silesibili odo aboso goo tekepo omaga miligi piaso. Goo egeesi maga diayo goo bei mauwe takomo silesibiliso. ⁷ Esiga tei magoo Godeeye Moses mapoo tenee ee diayo eligimo silesibilei, diba goomogoso. Esino tei magoo goo eyo bei ee, diba gooleedele. Osoloso to dieso taka eyo bei ee medee gooleedele. Diba wulo boobadolone Godeeye tei magoo ee hageesi molodoo dolone, dooboo eligimo silesibiliso.

⁸ Esino iba gooleedoo, edebeeyo tei magoo ee medee eligiga, tei magoo ee medee tekepo malaiso. ⁹ Bei, tei magoo hagee odo goo tekepo teli ee goolone hoguguloso ka tenele. Esino odo tei magoo gababili mapoo, osoloso odo tei magoo dadalai goweli mapoo, osoloso odo Godee mapoo miligi pieli mapoo, osoloso odo goo tokenee teli mapoo, osoloso tedele poogoloso wulo mi goo mapoo dodomo silesibili odo mapoo, osoloso dibada owee wooloomali odo mapoo, osoloso ama wooloomali odo mapoo, osoloso odo abo piligili odo mapoo, ¹⁰ osoloso gisoso sobo goo heli teli mapoo, osoloso gisoso emegei giso goo heli teli mapoo, osoloso soboso emegei sobo goo heli teli mapoo, osoloso odo idoloso nei mauwe tou talame odo abo mapoo neiso teli odo mapoo, osoloso gamenee takeli odo mapoo, osoloso goo midili mapoo tei yilone gamenee takeli odo mapoo, osoloso Godeeye tei goodee eligi goo sabolo

tebile poogoloso goo abo teli odoo mapoo ka tenee. ¹¹ Eligi goo susuga egee to tekepo ma kulodu ka moloso. To tekepo ee Godeeye amapoo olo teneeso, ayo odoo mapoo takomo silame. To tekepo hagoso Godeeye toowa doloso badeli goo sabolo, osoloso yayo medee tekepo badeli goo ee yilige bigiliso.

*Godeeye sooloo deli goo maga
Poloye goomoga to taka*

¹² Amapoo kitulugu teneli ibada Lodee Yesu Keliso mapoo, ayo goomoga to taka. Bei, yayo amapoo tei dolone, ayo o tou talame, yayo a hesiaso. ¹³ Ayo daga tei telega badolone, Kelisowo hu maga to tokenee takeliso. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo mapoo, ayo dala goo sabolo hegi goo sabolo teneliso. Esino Godeeye a sooloo dolone mo goo tokenee eyo nei tenele. Bei, biame omapoo a tei telega badolone, goo mawo tomo silee susuga ee, a medee kibiya gooleedele. ¹⁴ Osoloso ibada Lodeeye a diya sooloo dolone medee pidiso. Goo egeesi maga ayo Yesu Keliso mapoo tei tolone, odoo abo sooloo deliso. Bei, ayo yibolo hedebe doloso ka badoga.

¹⁵ Yesu Kelisoye goo tokenee teli odoo ibada gie badeli pidilame mipoo hamapoo simiso. Esiga to egee tei dolone, iyo duloso omapoo tei talai tekepo. Esino goo tokenee teli odoo susuga ee ma kulodu, hedebe ayo diya tokenee badebeiso. ¹⁶ Esino ayo egeese badoboome, Yesu Kelisoye sooloo dolone a see idooso, edebeeyo goo hagee ogoloso Yesuye goo tokenee teli odoo susuga mapoo saga kemenelega pegeli goo sabolo, osoloso mesie sabolo egee bado goo ee gooleedalame. Osoloso edebeeyo yimapoo tei toloso badolone badoboso kookaiyo gie badeli ee talame.

¹⁷ Godee yo wiligi odoo toboloso kookaiyo osee badoso. Yo koo teli,

osoloso odoo susuga oso yo koo egeli. Osoloso Godee hedebe yayo badoso. Esiga tekepo, iyo o hu dokodoo poudoolone, yimapoo goomogolone badalai goo oso kookaiyo moloso osee malaiso. To hagee tei goo.

*Poloye Timoti mapoo tei too ma
kulodu
medee kibiya badalame kokodo taka*

¹⁸ Mo holo Timoti, Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso daga namaga taka to ee medee goolee. Osoloso to diayo taka ee anosee goolee molone, ayo namapoo to hogugu hagee ka tonowa. Esiga nayo Godeeyo to eligimo silone, to egee medee kookoodoloso kibiya badebee, ha teli odoo oso ha tolone medee kibiya tebeli egeesi masi, nayo Godeeyo tou kibiya talame. ¹⁹ Osoloso nayo Yesu Keliso mapoo tei too goo ee medee kibiloso badolone, nee sooloo ma kulodu goo goolee tekepo egee molo ee tobuloso tolone badebee. Bei, odoo aboso dia sooloo ma kulodu goo goolee tekepo egee molo ee gooleedoloso medee koo dedeli. Goo egeesi maga, diayo Keliso mapoo tei too goo ee poogooso. ²⁰ Esiga odoo hagee bia dima kulodu Humenayos dio osoloso Alesanda dio oso doso. O bakadio ee ayo Saiteneeyo dee mapoo magooso. Bei, o bakadio oso Godeeyo goo dooboo eligimo silesibili goo omaga Godeeyo hu tokenee peli goo ee dieso hoodo ogoloso omapoo pagalame.

2

Godee mapoo takeli goo ee eligi

¹ Esiga goo toowa ayo kitulugu sabolo namapoo hagee takoo ee egeesi moloso. Tei telaga odoo iyo Godee mapoo goomoga to sabolo yimapoo takolone, odoo susuga pidilame yimapoo takalai tekepo. ² Osoloso wiligi odoo tebisa sabolo, osoloso gamalee odoo susuga ee Godeeye pidilame iyo yimapoo takalai tekepo. Bei, iyo hodobo

mesie goo ma kulodu dobolone, Godeeye goomoga goo sabolo, osoloso odoosusuga mapoo goo tekepo tolone dabalame. ³ Bei, iyo odoos abo halo Godee mapoo takooga, iba goo tekepo toso. Egeeseega ibada gie badeli pidili Godee yo goomogalaiso. ⁴ Godee yo goomogoso, odoosusuga oso gie badeli pidili talame, osoloso Godeeyo goo maga tei goodee sabolo gooleedalame. ⁵ Bei, Godee hedebe yayo ka badoso, osoloso Godee ogo odoos ogo doloso domo badeli odoos hedebe Yesu Kelisoye badoso. ⁶ Biame Godeeye magoo mapoo Yesuye o su teli mapoo magooso, odoosusuga ee see eyo neiso idilame. Goo egeesi maga, iba ogoloso gooleedooso, Godeeye odoosusuga dia gie badeli pidilei, yo goomogoso. ⁷ Esiga to ayo hagee takoo ee tei goo. Ayo gamenee koo takooso. Esiga ayo Godee mapoo takooso, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba susuga sooloo dolone pidilame. Goo hagee tei goo.

⁸ Esiga mi susuga mapoo tei telaga odoososo howo gisilame mooloogoodoloso dogaa, mooloogoodoo ee ma kulodu giso teedee debeli oso dibada dee dokodoo peligadoloso Godee mapoo takolone dabalai, a goomogo. Esino dima kulodu toso agadigilone kamana sabolo dabalai, a koo goomogo.

⁹ Osoloso tei too sobo oso dugo diayo kalakalai ee medee ogoloso kalai, a goomogo. Esino edebeeyo dimapoo balagalame, diba dugo nei toowaso teli kalakalai sabolo, osoloso wudu tiegisilei, a koo goomogo. Osoloso yo gold deli oso moodeli bi sabolo gie masi daloso kalai, a koo goomogo.* ¹⁰ Esino Godee mapoo mesili sobo oso emegei pidilone, goo

tekepo tolone dabalai tekepo.

¹¹ Godeeyo to takeli odoososo Godeeyo to takomologa, sobosomedee dulone dobolone goo goolee tolosoto omapoo mesimo silesibe. ¹² Egeesi ma kulodu sobosogiso wiligi doloso dobolone Godeeyo to dimapoo eligilame, ayo koo takooso. Esino sobosoto mauwe dobolone Godeeyo to ono medee dulei tekepo. ¹³ Bei, Godeeye daga Adam moodooloso see hamamee Ipi moodooso. ¹⁴ Egeesi ma kulodu Adameeye Saitenso gamenee taka mapoo tei tele. Esino sobosogamenee taka goo mapoo tei tolosogodeeye tei magoo ee gababiaso. ¹⁵ Esiga sobosoholo sooloogolone dabalai tekepo. Egeeseelone diayo tei too ma kulodu kibiloso, Godeeye goomegeli goo ee tolone sabolo, osoloso su kookoodoloso dobolone, odoosusuga ee sooloo dolone dogaa, Godeeye dia gie badeli pidileiso.

3

Sosee bali odoos

¹ Esiga to ayo hagee takoo ee tei dolone, iyo duloso omapoo tei talai tekepo. Edebeeyo sosee balai gooleega, yo tou tekepo talame goomogoso. ² Esiga odoos abosodiba maneyaga, sosee bali odoososo odoosusuga eyo howo woola tekepo badolone, sobo hedebe huloso badalai tekepo. Osoloso yo goo goolee tekepo ee dodolone badebee. Osoloso yo eyo nediliyo o su medee kookoodoloso badebee. Osoloso yo mesiloso badebee. Osoloso odoosoo simi mapoo emegei dolone badebee. Osoloso to tekepo medee eligili odoos doloso badebee. ³ Osoloso yo yugune naloso boobadolone na badebee. Osoloso saga kamana buguloso emegei woolone na badebee, esino

2:6: Loum 3:29-30; Gal 1:4 **2:7:** Diye 9:15; Gal 2:7-8; 2Tim 1:11 **2:9:** 1Pita 3:3-5 * **2:9:** Poloye badebei biame omapoo, sobo aboso dugo nei toowaso teli kalakaloso, wudu tiegisaloso, bi abo medee tekepo dia su mapoo kalakaliso, gisoso ogoloso diba gilame, osoloso odoos howo woola dieso mopoodoo doo ee eligilame. Esino tei telaga sobo oso howo gisilame mooloogoodoloso dobolone goo egeesi moodoolai, Polo yo goomegele. **2:10:** 1Tim 5:10 **2:12:** 1Kol 14:34 **2:13:** Gen 2:7, 21-22; 1Kol 11:8-9 **2:14:** 2Kol 11:3; Gal 3:1-6 **3:1:** Diye 20:28 **3:2:** Tait 1:6-9

mesiloso badebee. Osoloso toso agadigilone na badebee. Osoloso yo molee haga na gie. ⁴ Osoloso yo osobo sabolo osoloso owolo dio medee bolone badebee. Osoloso owolo dio oso o to duloso mesilone dabalame dimapoo eligi. ⁵ Esino yayo osobo sabolo osoloso owolo dio sabolo medee balai tebile daga, yayo tei telaga odoos kasee balaisomo? Yayo diba medee balai tebileime. ⁶ Osoloso odoos epedee gie tei too oso sosee balame hudi magalai tekeponee. Bei, yayo eyo nediliyo si hoowa goo omaga homodobuloso nei Godeeye yimapoo dala teneeyaga. Bei, goo hedebe egeesi masi, Saiten yo daga eyo nediliyo si hoowa goo omaga homodobuloso nei dala tooso. ⁷ Esiga peegoo debeli odoos oso sosee bali odoos hageeyo goo ee ogoloso tekepo dalai soowa. Egeeseega odoos susuga oso yimaga to tokenee hee takalaime. Osoloso Saitenso yo goo tokenee talame gido duga, yo o ti gama mapoo gadileime.

Dikon odoos

⁸ Dikon odoos diba nose medee todolone debee. Osoloso diba biame susuga ma kulodu medee tei goo takolone i bakadio dolone na debee. Osoloso diba yugune naloso boobadolone na debee. Osoloso molee talame gamenee takolone na debee. ⁹ Osoloso Godeeyo howo woola tokenee mauwe egee do goo ee gooleedoloso dobolone, Godeeye eligi goo mapoo tei too goo ee medee kookoode. ¹⁰ Esiga odoos agayo dikon tebisilei daga, tei telaga odoos oso daga odoos egee bia dia goo ee medee egege. Egeesi ma kulodu dibada goo susuga tekepo daga, odoos egee bia oso dikon odoos ka tebiseye dee.

¹¹ Esiga dikon sobo* hesieli goo onosee egeesi moloso. Diba nose medee todolone debee. Osoloso emegei dia goo na takee. Osoloso dibada su dieso nediliyo medee kookoode. Osoloso diayo tou too

ma kulodu medee goosa tolone ka debee.

¹² Egeesi ma kulodu dikon odoos oso sobo hedebe huloso badebee. Osoloso diayo dibada holo sabolo, osoloso dia moso kulodu debeli odoos ee medee balai tekepo. ¹³ Esiga dikon odoos oso tou medee toga, tei telaga odoos oso ogoloso odoos egee bia tekepo dalaiso. Egeesee taka duloso dikon odoos oso Yesu Keliso mapoo tei too goo ee odoos mapoo takalai ebilega kibiya dabalaiso.

Iyo Godee gooleedalai goo eyo bei

¹⁴ A goomogoso, nayo egee bado mapoo saga sibilame. Esino ayo wulo to hogugu hagee namapoo ka tonowa. ¹⁵ Bei, ayo saga sibilega poogooga, to hogugu hagos Godeeyo soosoo oso goo talai ee namapoo eligileiso. Bei, Godeeyo soosoo hagee bia ee gie badeli Godeeyo sosee oso. Esiga Godee o sosee hagee omou masi oso Godeeyo goo maga tei goodee ee pupodou ka moloso. ¹⁶ O. Tei takoo. Tei goodee Godeeye yilige bugu oso diya toowa ka moloso. Goo ee, Kelisoye tei odoos poloso sileeme, odoos aboso yo egeiso.

Osoloso Dio Tei oso yo odoos tekepo doloso woola eligiso.

Osoloso Godeeyo momaiye oso yo egeiso.

Osoloso o odoos oso mi opusomo opusomo di mapoo debeli odoos mapoo o goo takomo silesibume,

odoo bei oso yimapoo tei tooso.

Osoloso Godeeye yo Kei mi mapoo ido palaso.

4

Gamenee eligili odoos oso eligi goo mapoo na deede

¹ Dio Tei oso woola egeesee takooso, "Biame hoo poogoo hamapoo odoos aboso tei too goo ee pagalaiso. Osoloso gamenee takeli dio sabolo, osoloso bo holo

3:7: 2Kol 8:21 **3:11:** Tait 2:3 * **3:11:** dikon sobo - goo hagee dikon odooswo osobo, o, dikon sobo ee takoo malaiso. **3:16:** Yon 1:14; Kol 1:23; Maka 16:19

oso eligi goo ee, gamenee eligili odoo oso eligiga, odoo aboso goo omapoo dadalaise,” diso. ² Esino goo hageesi eligimo silesibili odoo ee wulo gamenee takeli odoo oso. Osoloso diba dieso nediliyo si howoolone silesibilei ono goolone, goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee ee ogoloso dia sooloo ma kuloduga gooleedalai koo tebili. Bei, dia goo goolee ee tokenee paga, tekepo sabolo tokenee sabolo diayo gooleedalai tebile. ³ Osoloso diayo sobo hulei goo sabolo, osoloso nei abo nalai sabolo tei deliso. Esino Godeeye iyo nalame nei susuga moodooso. Esiga tei too odoo oso nei ee nalame, daga Godee mapoo goomoga to takalai tekepo. ⁴ Bei, bi susuga Godeeye moodoo ee medee tekepo. Egeesi ma kulodu iyo nei abo ee tokenee dee takalai tekeponee. Esino iyo Godee mapoo goomoga sabolo nei egee nalai tekepo. ⁵ Bei, Godeeyo to sabolo, osoloso Godee mapoo taka goo oso nei hagee tekepo deliso.

Kelisowo tou teli odoo tekepo doloso badalai goo

⁶ Nayo to hagee tei telaga odoo mapoo medee eligilone badoga, no Yesu Kelisowo tou teli odoo tekepo dalaise. Osoloso nayo nei naga kitulugu egee to egeesi masi, nayo to tekepo mapoo tei teli goo sabolo, osoloso goo tekepo eligi mapoo nayo dodolone badoga, goo oso namapoo kitulugu tenelaise. ⁷ Egeesi ma kulodu, no gesaboo oposusu duga, goo omapoo na deede. Bei, oposusu egee tei goonee, osoloso ogoso odoo koo pidili. Esino no Godeeye goomoga goo ee talai goo ono nee suso edidilone badebee. ⁸ Bei, nee su oso kitulugu sabolo badalame edidili goo ee goo haga toowanee. Esino nayo Godeeye goomoga goo ee tolone badalai goo ono diya toowa ka moloso. Bei, goo hagoso epedee

iyo mipoo hamapoo hagee do eyo gie badeli sabolo, osoloso badoboso kookaiyo gie badeli see hamamee talai goo ee pidileiso.

⁹ To hagee tei goo taka. Esiga odoo susuga oso to hagee duloso tei talai tekepo. ¹⁰ Osoloso goo egeesi maga tei telaga odoo iyo to tekepo ee odoo mapoo eligimo silesibulone, tou toowa ka toso, odoo susuga oso to hagee duloso dadalame. Bei, iba gooleedooso, Godee yo gie badeli. Osoloso iba gooleedooso, yayo odoo susuga eyo gie badeli pidilame goomogoso. Osoloso to tekepo mapoo tei toloso dedeli odoo mapoo, yayo dibada gie badeli pidili odoo doloso badoso. ¹¹ Esiga to susuga ayo hagee hogugu ee tei telaga odoo oso mesilame, nayo dimapoo eligilone to kitulugu sabolo takee.

¹² Esiga nayo epedee hamapoo holaiso gie kauwa doloso egee bado goo omaga, odoo heeso no pepooko dee na seeye dee. Esino odoo susuga oso nee goo ogoloso dadalame, goo tekepo tolone badebee, nayo to keli maga, osoloso nayo badeli goo maga, osoloso nayo emegei sooloo deli goo maga, osoloso nayo tei too goo maga, osoloso nayo todolone badeli goo maga. ¹³ Osoloso no ayo sibilei ee bolone, Godeeyo to odoo susuga mapoo hesigaloso diba eligilone, kokodo takolone ka badebee. ¹⁴ No goolee, daga sosee wiligi odoo tebisa oso nee wiligi mapoo toloso Godee mapoo takolone, Godeeye namaga yilige bugu goo ee takaso. Esime Dio Tei oso namapoo tou hee talame kitulugu teneeso. Esiga nayo kitulugu sabolo tou egee tolone ka badebee.

¹⁵ No ayo taka goo susuga hagee medee dodolone, kitulugu sabolo tolone ka badebee, odoo susuga oso nayo goo gooleeso kauwa ee agalame. ¹⁶ No badalai goo sabolo, osoloso goo nayo eligilei ee medee

4:3: Gen 9:3; Loum 14:6; 1Kol 10:30-31

4:7: 1Tim 1:4

4:10: 1Tim 2:3-4

4:12: Tait 2:15

4:14: 2Tim 1:6

ogoloso, goo tekepo osee tomo sile. Nayo egeeseega Godeeye nee gie badeli sabolo, osoloso odoo nayo eligime du, egee bia dia gie badeli sabolo pidileiso.

5

Tei telaga odoo mapoo mesie sabolo takee

¹ Giso daga kauwa oso tei toloso badolone, goo tokenee tomolo ogoga, nayo yimapoo toso kitulugu sabolo na takee. Esino nayo nama mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo yimapoo medee mesie sabolo kokodo takee. Osoloso nayo nomolodee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo giso holaiso gie kakauwa mapoo medee mesie sabolo kokodo takee. ² Osoloso nayo noowee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo sobo daga kakauwa mapoo medee mesie sabolo kokodo takee. Osoloso nayo nomolodee mapoo to medee mesie sabolo takeli egeesi masi, nayo sobo obuo mapoo medee mesie sabolo, osoloso medee goo goolee tekepo goolone ka kokodo takee.

Sobo bauwe medee pidi

³ Sobo bau holo mauwe ee pidili odoo me daga, tei telaga odoo oso goo ee ogoloso diba pidilei tekepo. ⁴ Esino sobo bau yo owolo sabolo, osoloso o eiye dio doga, diayo tei toloso egee du goo ee dodolone, yo pidilei tekepo. Diayo egeeseelone doga, goo oso diba pepuso doboome, owee dio osoloso dibada eiye dio diba pidilone debei, eyo nei pidilone ka seeso. Bei, diayo goo egeesi moodolai, Godee yo goomogoso. ⁵ Egeesi ma kulodu sobo bau yo pidilei odoo me poogoloso badolone, a Godeeye pidileiso doloso, gesi sabolo biame sabolo Godee mapoo takolone badeliso. ⁶ Esino sobo bau oso eyo goomoga goo ono dodomo siloga, yo Godee maga domo puloso ka badoso. ⁷ Esiga tei telaga odoo

oso sobo bauwe holo mauwe medee pidilame, nayo dimapoo takee. Diayo egeeseega, odoo susuga oso diba ogoloso dia tou maga to tokenee hee takalaime. ⁸ Esino edebeeyo takolone, yo tei too ma kulodu Keliso dedeli odoo doloso, see o soosoo sabolo osoloso o moso kulodu debeli odoo sabolo medee pidilega badoga, yo tei too ma kulodu koo badoso. Osoloso o goo tokenee oso tei tele poogoo odoo eyo goo tokenee ee dagadiso.

⁹ Esiga sosee ma kulodu tei telaga odoo oso sobo bauwe medee pidilame, edebeeyo dia hu toga, wulo sobo bauwe dugo 60 dagadileso, giso hedebe obuloso badebei egee do eyo hu ono ka teye dee. ¹⁰ Osoloso diba edebeeyo goo tekepo tomo silesibili sobo deli. Osoloso dibada owolo dio medee tekepo bali sobo. Osoloso diba odoo soo pidili sobo. Osoloso diba tei telaga odoo abo mapoo mesilone tou teli sobo. Osoloso diba dala ma kulodu debeli odoo ee pidili sobo. Osoloso diba goo tekepo susuga tomo silesibili sobo. Esiga sobo bauwe egeesi masi eyo hu ono talai tekepo.

¹¹⁻¹² Esino edebeeyo sobo bauwe dia hu toga, sobo gie kakauwa oso bau moodoo egee do dia hu na teye dee. Bei, diayo bau dobolone soseeso diba pidilame, to magolone, iba Kelisowo tou teli sobo dolone, see giso obileime deliso. Esino see hamamee giso obilei diya goomogoga, diba see Keliso mapoo miligi pialoso giso obiliso. Diayo egeesee moodeli goo maga, dieso to edidi magoo ee gababuoga, diba goo tokenee teliso. ¹³ Osoloso goo hee egeesi moloso. Nayo sobo gie kakauwa oso bau moodoo ee soseeso pidilame hu toga, diayo tou talai wabodolone, wulo goo mauwe mosopoo silesibilone, emegei dia goo takolone dabalaiso. ¹⁴ Esiga sobo gie kakauwa oso bau moodooga egee do oso see giso obuloso, holo sooloogaloso dia

soosoo medee balai, a goomogo. Di-ayo egeeseega iba goweli odoosoo dia goo maga to tokenee takalai tebileime. ¹⁵ Esino sobo gie kakauwa oso bau moodooga egee do abo oso Keliso mapoo miligi pialoso Saite-neeoyo to duloso ee dodolone ka doso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu tei too sobo oso o soosoo ma kulodu sobo bauwe doga, yayo egee bia medee bamelee, tei telaga odoosoo sosee ma kulodu debeli oso diba diya musumiyaga. Egeeseega sosee ma kulodu tei telaga odoosoo egee do oso sobo bauwe pidili odoosoo mauwe egee do ono pidilei eli tekepo agalaiso.

Sosee bali odoosoo medee pidilei goo

¹⁷⁻¹⁸ Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, “Bulumakau be yo tou tomo siloga, yo nei nalame o maga tiso na tialeege.” Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso see egeesee takooso, “Tou teli odoosoo o tou too eyo nei talai tekepo.” Esiga sosee bali odoosoo oso odoosoo mapoo Godeeyo to eligilone dobolone tou toowa teliso. Esiga tei telaga odoosoo sosee ma kulodu debeli oso bali odoosoo dia to mapoo duloso mesiloso diba medee bamelee. Egeeseelone diayo dia tou medee goosa tolone, Godeeyo to kitulugu sabolo eligiga, dia too eyo nei tenee. ¹⁹ Esiga odoosoo heeso sibilesosoo namapoo takolone, “A sosee bali odoosoo oso goo tokenee tomo silee egeiso,” dee takooga, nayo o to mapoo duloso saga tei na te. Esino odoosoo bakadio, o, bakadio hedebe di oso sibilesosoo namapoo takooga, dia to mapoo tei ka te. ²⁰ Egeesi ma kulodu sosee bali odoosoo oso goo tokenee tomo silee ee nayo tei ogoga, nayo tei telaga odoosoo susuga eyo howo woola yimapoo diya takee. Nayo egeeseega, sosee wiligi odoosoo tebisa abo oso goo hagee ogoloso goo tokenee talai ebileiso.

²¹ Godee sabolo, Yesu Keliso sabolo, osoloso diayo hesia momaiye

dia howo woola kitulugu sabolo ayo ka taka, nayo mo to duloso omapoo dadalame. Egeeseelone hedebe hediliwe pidilone na badebee.

²² Osoloso nayo sosee bali odoosoo hudi magolone, yayo badebei goo ee medee egegelega, nee deeso o wiligi mapoo tolososoo Godee mapoo na takee. Esino nayo egeesee moodooga, o goo tokenee maga nobolo hodobo hegi talaiso. Esino no goo tokenee teyaga, nee su no medee teedee.

²³ Timoti, no howodee namologa, no nee gemedei dalaiso. Esino biame abo mapoo wain i pepooko ne. Egeeseega nee gemedei ma kulodu dala meli ee mauwe pagalaiso.

²⁴ Sosee balai hudi magalame mooloogoodoo ee ma kulodu, odoosoo aboso odoosoo howo woola goo tokenee teliso. Esiga dia goo midilega ogoloso gooleedeliso. Esino odoosoo abo dia goo tokenee mada meli ee hamamee see weliga yilige bigileiso. ²⁵ Egeesi maga goo tekepo odoosoo aboso teli ee woola moloso. Esino goo tekepo odoosoo aboso teli ee saga yilige bigileime. Esino goo ee hamamee see woola yilige buguga agalaiso.

6

Nei mauwe tou teli odoosoo sabolo osoloso dia wiligi odoosoo tebisa sabolo

¹ Tei telaga nei mauwe tou teli odoosoo diayo dibada wiligi odoosoo tebisa dia to mapoo mesilone dabalai tekepo, edebeeyo goo ee ogoloso iyo eligi goo maga osoloso Godeeyo goo maga to tokenee takelega pagalame.

² Nei mauwe tou teli odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa abo ee tei telaga odoosoo oso. Esino diayo dia wiligi odoosoo tebisa dia to mapoo mesilega pagalai tekeponee. Esino diayo goomoga sabolo dia wiligi odoosoo tebisa dia to mapoo medee mesiloso silesibilei tekepo. Bei, dia wiligi odoosoo tebisa onosee tei telaga odoosoo oso. Osoloso nei mauwe tou teli odoosoo oso dia

wiligi odoo tebisa ee sooloo dolone debeliso.

Molee diya gweli goo ee goo tokenee

Esiga Timoti, ayo taka goo ee, nayo odoo mapoo eligilone kokodo takolone badebee.

³ Osoloso edebeeyo eligi goo hee toloso odoo mapoo eligimo siloga, yo ibada Lodee Yesu Kelisoye Godeeyo goo maga tei goodee eligi goo sabolo koo tobuoso. ⁴ Odoo hageesi masi yo goo goolee tekepo gweli yimapoo mauwe. Esino wulo eyo nediliyo yo tekepo dolone si howeli odoo oso. Osoloso odoo hageesi oso eligi opusomo opusomo di maga toso agadilei, yo diya goomegeliso. Osoloso toso agadili hagoso goo hageesi tosibiliso. Goo ee, emegei kweli goo sabolo, osoloso biligeli goo sabolo, osoloso emegei dia goo maga to tokenee takeli goo sabolo, osoloso emegei dia goo maga tokenee gweli goo sabolo, ⁵ osoloso odoo abo domo pili goo sabolo tosibiliso. Osoloso o goo goolee ee olo tokenee pa. Esiga yimapoo tei goo mauwe moloso. Osoloso yayo goolee, Godeeye goomoga goo ee dodomo sili goo oso yo bi bei doloso badalai, dee gweliso.

⁶ Esino odoo agayo Godeeye goomoga goo ee dodolone, bi yimapoo egee molo maga goomoga sabolo badoga, yo mipoo hamapoo badolone, yo bi bei doloso badeli masi badalaiso. ⁷ Bei, mipoo hamapoo ibada owee diayo iba bi sabolo soolooga magele. Esiga iba wedioga, ibada bi sabolo dileime. ⁸ Esiga nei sabolo, osoloso kali bi sabolo imapoo egee molo ee olo ibolo teiba dalai tekepo. ⁹ Esino bi bei doloso badalame gweli odoo ee goo tokenee mapoo saga gido duga, yo goo tokenee teliso. Odoo hageesi masi diba ti gama ma kulodu beso gadili egeesi masi doso. Bei, diayo bi bei doloso dabalame goolee oso

goo tokenee susuga talame, diba gido duga tokenee palaiso. ¹⁰ Bei, edebeeyo molee diya goomogoga, yayo molee talame, goo tokenee bei opusomo opusomo di teliso. Esiga odoo aboso molee diya goomoga goo maga dia tei too goo ee poogoloso peegoo diyadeeso. Dieso egeesee goolee oso dimapoo goohele goo tosibiliso.

Timoti, no goo tokenee susuga maga peegoo di

¹¹ Esino Timoti, no Godeeyo odoo. Esiga no goo tokenee susuga ogamaga peegoo di. Osoloso no Godeeyo howo woola tekepo badolone, yayo goomoga goo ee tolone badebee. Osoloso tei too ma kulodu osee badolone, emegei diya sooloo dolone ka badebee. Osoloso dala goo susuga ee ma kulodu medee kibiya badebee. Osoloso mesie sabolo badebee. ¹² Badoboso kookaiyo gie badeli nayo ee talame, no tei too ma kulodu medee diya kitulugi. Bei, nayo odoo susuga eyo howo woola badolone, nayo Godee mapoo tei toloso egee bado goo ee takeme, Godeeye gie badeli egee namapoo tenelame no ka idoo. ¹³ No goolee, Godeeye bi susuga mapoo gie badeli teneliso. Osoloso Yesu Kelisoye o goo maga Pontiyus-Paillet eyo howo woola tei goo takaso. Esiga Godeeyo howo woola, osoloso Yesuwo howo woola ayo toso kitulugu sabolo namapoo taka, ¹⁴ nayo ibada Lodee Yesu Kelisoye sibilei biame ee bamo dulone, goo tokenee mauwe badolone, ayo namapoo kokodo taka to ee dodolone badebee. ¹⁵ Esiga Yesu yo biame Godeeye magoo omapoo sibileiso. Osoloso Godee yo wiligi odoo susuga eyo wiligi odoo. Osoloso yo gidebeli odoo susuga dia tei gibadeli odoo oso. Esiga hedebe yimapoo goomogolone badalai tekepo. ¹⁶ Godee hedebe

6:3: Gal 1:6-9 **6:5:** 2Tim 3:8; 4:4; Tait 1:14 **6:6:** 1Tim 4:8; Pil 4:11-12; Hib 13:5 **6:7:** Job 1:21
6:10: Epe 5:5 **6:11:** 2Tim 2:22 **6:12:** 1Kol 9:25-26; 2Tim 4:7 **6:13:** Yon 18:36-37
6:15: Yili 17:14

yayo kookaiyo gie ka badoso. Osoloso yayo egee bado koola mapoo dilei iyo koo tebili. Bei, yo diya gadeebugu ma kulodu badeliga. Esiga odoo heeso yo egele. Tei takoo, odoo heeso yo agalai koo tebili. Yimapoo kookaiyo moloso osee meli kitulugu ee moloso. Esiga iyo biame susuga hedebe o hu dokodoo poudoolone badalai tekepo. To hagee tei goo.

Bi bei odoo oso o odoo pidi

¹⁷Nayo bi bei odoo mapoo to hagee kitulugu sabolo takee, diayo dieso nediliyo si howoolone, dia molee oso dia gie badeli tekepo dabalaiso doloso gooleeyaga. Bei, molee saga hosudalai malaiso. Esino diba hedebe Godee mapoo tei tolone dabalai tekepo. Bei, Godee hedebe yayo iba pidiliso. Osoloso hedebe yayo iba goomogalame goo tekepo ee imapoo tenelone badoso. ¹⁸Osoloso see diayo odoo susuga mapoo goo tekepo tolone dobolone, diba pidilone dabalame dimapoo to kitulugu sabolo takee. Egeeseelone diayo dia molee oso odoo bi tebile poogoo ee pidilone dabalame. ¹⁹Diayo goo egeesi tolone dogo, goo oso hamamee diba pidilei bi ee Kei mi mapoo mooloogoo magoo molo agalaiso. Osoloso diayo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁰Timoti emegei, Godeeye tou namapoo tenee ee medee be. Osoloso goo Godeeye goweli ee duloso omapoo hamamee na deede. Osoloso to tekepo mapoo goweli odoo dia to mapoo na mesie. Bei, diayo dieso diba goo gooleedoo odoo deliso, esino diba goo dooboo eligimo silesiboso. ²¹Esiga odoo aboso goo hageesi goolee sabolo dobolone, tei too ma kuloduga peegoo diyadeeso.

Ayo Godee mapoo taka, yayo niba sooloo dolone pidilame.

2 Timoti Poloye Timoti mapoo to hee hoguguloso tenee

2 Timoti booka goo eyo bei

To hogugu hagee Poloye neliga moso tegei ma kulodu badolone, Timoti mapoo see hoguguloso teneeso. Bei, edebeeyo yo wooloomalai biame olo koola toobooso doloso gooleeso. Esiga Timotiye tei too ma kulodu kibiloso badalame, Poloye kokodo taka to hagee hoguguloso yimapoo teneeso. Bei, Timotiye Polowo goo tekepo ee padalai, yo goomogaso.

¹ A Polo, Yesu Kelisoye diye di odoo. Osoloso Godeeye goomoga maga a hesialoso diye di tou ee amapoo teneeso, ayo o to odoo mapoo eligimo siloga, edebeeyo to ee duloso tei talame. Osoloso Yesu Keliso mapoo tei too goo maga di-ayo badoboso kookaiyo gie badeli talame. ² To hogugu hagee mawo diya gooma holo Timoti namapoo ka tonowa.

Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye, no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo namapoo tenelame.

Poloye Timoti mapoo kokodo taka

³ Timoti, ayo no goolone Godee mapoo goomoga to takeliso. Osoloso biame susuga sabolo, osoloso gesi susuga ayo no halo Godee mapoo takeliso. Osoloso mo awe diayo Godee mapoo tei toloso sibadee egeesi masi anosee Godee hedebe omapoo tei tooso. Egeeseelone Godeeyo howo woola tokenee mauwe egee bado goo ee a gooleedoloso, ayo o tou ka tomoloso. ⁴ Osoloso iyo hodobo dooso ayo no poogoo dime, nayo a goolone pisa ee ayo koo boobado buguso. Esiga amapoo goomoga toowa malame,

no ayo see agalai, a diya goomogo. ⁵ Nayo Yesu Keliso mapoo tei toloso kibiya egee bado, a gooleedoo. Esiga nayo tei too goo egeesi masi ee daga nee eiye Lois mapoo meleeso. Osoloso see noowee Yunike mapoo meleeso. Esiga a tei toso, tei too goo egeesi oso epedee hamapoo namapoo moloso. ⁶ Goo egeesi maga ayo namapoo ka taka. Bei, ayo daga nee wiligi mapoo deeso toloso Godee mapoo takeme, Dio Tei oso namapoo tou talame kitulugu teneeso. Esiga tou egee pailame dou masi tooee. ⁷ Bei, Godeeye imapoo Dio Tei tenee egee iba ebilame ka tenele. Esino yayo imapoo Dio Tei tenee oso imapoo kitulugu sabolo, sooloo deli goo sabolo, osoloso goo tokenee teyaga ibada su kookoodeli goo ee tenee.

⁸ Esiga ibada Lodee Yesu Kelisowo goo ee, nayo odoo mapoo takalai na simiye. Osoloso Kelisowo goo takomo silee maga, ayo neliga moso ma kulodu hagee bado goo omaga no na simiye. Esino nayo mo tou su tolone, Godeeye namapoo tou tenee ee dala ma kuloduga kitulugu sabolo osee tomo di. Bei, Godeeye namapoo kitulugu ka tenemologa. ⁹ Godeeye ibada gie badeli pidiso, osoloso yayo iba o odoo doloso gilimadooso. Iyo goo tekepo tolone doboome ka sele. Haye, Godeeye bi susuga moodelega badolone, eyo goomoga goo ee dodolone iba ka gilimadoo. Osoloso Yesu Kelisoye iba halo goo moodolai goo maga, Godeeye iba sooloo dolone pidilame goomoga magooso. ¹⁰ Osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye egee sibo goo oso Godeeye sooloo dolone pidili goo ee see woola yilige buguso. Osoloso teli oso kitulugu ee me pagalame, yayo olo dabaso. Osoloso badoboso kookaiyo gie badeli goo ee to tekepo maga, yayo woola yilige buguso. ¹¹ Godeeye a hudi magooso,

1:2: Diye 16:1; 1Tim 1:2

1:3: Diye 23:1

1:5: Diye 16:1

1:6: 1Tim 4:14

1:7: Loum 8:15

1:9: Epe 2:8-9; Tait 3:5

1:10: Hib 2:14

1:11: 1Tim 2:7

ayo diye di tou talame, osoloso ayo odo mapoo to tekepo hagee takalame, osoloso Kelisowo goo ee o odo mapoo eligilame. ¹² Esiga ayo tou hagee tolone, dala goo ma kuloduga similega badolone tou ka tomoloso. Bei, ayo tei toloso hagee dodomo du odo ee, a gooleedooso. Odo ee Yesu. Esiga a gooleedooso, to tekepo yayo amapoo taka ee, eyo medee osee bamo dimeleso, yo see wedi sibileiso.

¹³ Esiga tei goo ayo namapoo eligime nayo du ee odo mapoo eligi. Osoloso no Yesu Keliso sabolo hedebe doloso badeliga, tei too ma kulodu osee badebee, osoloso emegei sooloo dolone ka badebee. ¹⁴ Osoloso ima kulodu badeli Dio Tei oso pidili maga, Godeeye namapoo Yesuwo goo maga to tekepo tenee ee medee be, edebeeyo to egee see opusomo diyaga.

¹⁵ Osoloso no see gooleedooso, tei telaga odo Asiya mi mapoo debeli susuga oso a poogoloso diyadeeme, Pigelos dio osoloso Helemogenes dio onosee a poogoloso diyadeeso.

¹⁶⁻¹⁷ Osoloso Onesipoloseeye Loum mi mapoo sibileso a agalame diya esiamo sileeso. Osoloso a neliga moso ma kulodu ki tiso tialogoloso badebei ogoloso, yayo similega a pidimeleso. Esiga ayo Godee mapoo ka taka, Lodeeye Onesipolos sabolo osoloso o moso kulodu debeli odo ee sooloo dalame. ¹⁸ Osoloso Godeeye goo midilei biame mapoo o goo medee sooloo dala sabolo midilame. Esiga ayo Epeses mi mapoo bado-boome, yayo a medee pidimelee goo ee Timoti, no olo gooleedooso.

2

Keliso halo ha teli odo masi kitulugu sabolo badebee

¹ Mo holo emegei, Yesu Kelisoye sooloo dolone pidili goo oso namapoo kitulugu teneeye dee. ² Osoloso ayo odo howo woola

namapoo eligi goo ee, odo no medee tei deli mapoo nayo eligi, diayo see odo abo mapoo eligilame.

³ Esiga Yesu Keliso halo ha teli odo tekepo masi dala ma kulodu tou tomo silei na gowee. ⁴ Bei,

no ege, ha teli odo tekepo oso o wiligi odo ee goomogalame, hedebe yayo o to mapoo mesimo siliso.

Egeeseelone yayo tou hee peegoo koo teli. ⁵ Osoloso no ege, hoguli odo oso hogua ma kulodu, odo abo dagadilame, yayo tei magoo

susuga medee dedelega poogooga, yo hogua eyo nei talaime. ⁶ Osoloso no see ege, nei howo segeli odo tou toowa too oso, o nei howo

segei oso bi moodoogaloso melee ogoloso daga malalo eyo talai tekepo. ⁷ Esiga to ayo hagee hogugu ee

nayo medee gooleede. Bei, to ayo hogugu hageeyo bei ee nayo medee gooleedalame, Lodeeye namapoo

goo goolee tekepo tenelaiso.

⁸ Deibidiyo amawe Yesu Keliso ta maga hogadi goo ee, nayo osee goolomo sile. To tekepo hagee ayo takomo siloso. ⁹ Esiga ayo to tekepo

hagee takomo sileeme, odo aboso a mesiya masi toloso ki tiso tialogoloso neliga moso ma kulodu husooso.

Esino Godeeyo to tekepo hagee tiso tialogoloso koo moloso. ¹⁰ Goo egeesi maga ayo Godeeye hesia odo ee

halo dala ma kulodu tou osee ka tomoloso, diayo Yesu Keliso mapoo tei toloso dia gie badeli pidilame,

osoloso yibolo kookaiyo badoboso medee tekepo badalame.

¹¹ Esiga tei goodee ee hagoso. Iba Keliso sabolo taga,

iba see yibolo hodobo gie dabalaiso.

¹² Osoloso iyo dala ma kulodu medee kibiya doga,

goo ogoso iba wiligi odo doloso hamamee yibolo hodobo mipoo hagee gidabalaiso.

Osoloso odo howo woola iyo o goo gagadiga,

nei odoo howo woola yinosee ibada goo gagadileiso.

¹³ Esino iyo tei too ma kulodu badolone yo boobado buguga, nei yayo iba boobado bigileime. Bei, yo eyo to edidi magoo ee gababuloso see opusomo dalai koo tebili.

Yesuwo tou teli odoo tekepo

¹⁴ Esiga to ayo namapoo hoguguloso hagee tenee ee nayo tei telaga odoo mapoo medee eligimelee. Osoloso diayo goo pepooko maga toso egee agadigamolo, Godeeyo howo woola dimapoo takee. Bei, goo egeesi oso odoo hee koo pidili. Esino to ee dulone egee do ono wulo tokenee peliso. ¹⁵ Timoti, tou nayo too ee Godeeye ogoloso goomogalame, osoloso nee tou too oso namapoo simili goo tenelega pagalame, nee tou medee kitulugu sabolo te. Osoloso nayo Godeeyo to odoo mapoo eligilone, dooboo dagadilega medee tei goo ono ka eligimelee. ¹⁶ Esino goo Godeeye goweli sabolo, osoloso goo mauwe oposusumo silesibili odoo omaga, no peegoo di. Bei, goo egeesi oso odoo Godee maga peegoo gili-mado diliso. ¹⁷ Egeesi oposusu goo oso agagisa masi toowa poloso odoo su naliso. Humenayos dio Piletus dio oso goo egeesi oposusumo silesibiliso. ¹⁸ Odoo hagee biaso tei eligi goo maga peegoo diyadeeso. Osoloso diayo takolone, odoo wedia maga see hogogabili goo ee olo peledabaso, doloso takomo silesibume, odoo aboso goo ee duloso dibada tei too olo tokenee paso. ¹⁹ Esino Godee mapoo tei telaga odoo ee kibiya osee doso. Diba omou mi neligi doloso segei egeesi masi moloso. Omou omapoo Godeeye to hogugu hagoso ka moloso, “Godeeye o odoo dee ee gooleedeliso,” diso. Osoloso to hee hogugu ee egeesi moloso, “Edebeeyo takolone, ‘A Godee dedeliso,’

dee takooga, yo goo tokenee maga peegoo di,” diso.

²⁰ Esiga bi bei odoowo moso kulodu peleta opusomo opusomo di moloso. Peleta abo yo gold deli oso moodoo. Osoloso abo yo siliba deli oso moodoo. Wo toowa nali biame mapoo peleta omapoo wo magoloso naliso. Osoloso peleta abo ee bogoso moodoo. Osoloso abo homososo moodoo. Biame susuga peleta omapoo wo magoloso naliso. ²¹ Esiga to hageeyo bei ee egeesi moloso: tei telaga odoo dia goo tokenee susuga ayo hogugu mapoo miligi pialoso dogo, Godeeye diba toloso goo toowa mapoo maligileiso. Bei, Godeeye odoo egeesi masi ee o dalame peegoo pi magalaiso. Esiga yayo o wiligi odoo eyo tou ee medee tekepo talame mopoodoo doloso badalaiso.

²² Esiga holaiso gie kakauwa oso goo tokenee talai diya goomegeli goo maga no peegoo dilesi badebee. Osoloso Godeeyo howo woola tekepo badolone, tei too goo sabolo, osoloso emegei sooloo deli goo sabolo, osoloso odoo abo sabolo mesie badalame kitulugi. Egeesi ma kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee mauwe dobolone, Godeeyo hu dokodoo poudili odoo diba nose egeese dabalai tekepo. ²³ Osoloso goo bei mauwe sabolo, osoloso to dooboo takeli goo maga toso agadigeli odoo omaga, no peegoo dooboobigi. Bei, no gooleedooso, goo egeesi oso biligeli goo ee tosibiliso. ²⁴ Esiga Lodeeyo tou teli odoo oso toso agadigilone na badebee. Esino yayo odoo susuga sabolo medee mesiloso badolone, saga kamanabugu dolone na badebee. Osoloso yo eligili odoo tekepo doloso badebee. ²⁵⁻²⁶ Osoloso yayo eligiga goweli odoo mapoo, nei yayo dimapoo mesie sabolo kokodo takolone badebee. Bei, Saitenso yayo goomoga goo tomo silesibilame

diba gilimadooso. Esino eligili odo tekepo oso dimapoo mesie sabolo tei goo medee eligiga, goo oso Godeeye pidi maga dibada goo goolee su wuduloso, tei goo eligi ee toloso Saiteneeyo goo ee pagalai malaiso.

3

Biame hamameedee eyo goo

¹ Goo hagono medee gooleede. Bei, biame hamameedee mapoo dala goo sabolo, osoloso hegi sabolo oso sibileiso. ² Bei, biame omapoo edebeeyo o odo goolega, wulo dia su ono diya goolone dabalaiso. Osoloso diayo molee diya goomogalaiso. Osoloso diayo odo abo pepooko dolone, diba dieso nediliyo si howalaiso. Osoloso diayo odo abo dia goo maga to tokenee takalaiso. Osoloso diayo dibada ama dio sabolo, osoloso owee dio dia to mapoo mesilone dabalaiso. Osoloso diayo emegei dimaga bi toloso eyo nei dimapoo goomoga to takalaiso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dabalaiso. ³ Osoloso diayo emegei sooloo delega dabalaiso. Osoloso diayo odo heeyo goo tokenee boobado bigili goo ee malaiso. Osoloso diayo emegei dia goo maga gamenee takolone dabalaiso. Osoloso diayo goo tokenee talai mapoo dia su kookoodalaiso. Osoloso diayo emegei goolega dobolone, dala tene-malaiso. Osoloso diayo goo tekepo ee diya gowoolone dabalaiso. ⁴ Osoloso diayo emegei dala talame tiasalaiso. Osoloso diayo gooso hamamee peledabalai omapoo kibiya goolega, dieso goolee goo ono tomo sileiso. Osoloso dieso nediliyo goolee diba odo toowa, dee goalaiso. Osoloso diayo dia su oso goomoga goo ono tomo silesibulone, diayo nei Godee

goolega dabalaiso. ⁵ Odo egeesi oso gamenee tei too odo masi badolone, diayo nei Godeeyo kitulugu mapoo tei telega dabalaiso. Esiga goo tokenee ayo hogugu ee tomo sili odo omaga peegoo dooboobigi.

⁶⁻⁷ Bei, odo hageesi oso silesibulone, emegei dia moso tagaga ma kulodu galaga peleso, sobo goo medee koo gweli ee kukulo ege-liso, sobo ogoso goo diayo eligi ee dadalame. Sobo hageesi masi oso biame susuga goo dia eligi dulame goomegeliso. Esino diayo tei goodee gooleedalai ee koo tebili. Bei, dia goo tokenee sabolo, osoloso dia suso goomoga goo oso dimapoo kadadigamo palaga. ⁸ Esiga daga hoogoo, Yanes dio Yambeles* dio Moses mapoo wegigaso. Esiga goo hedebe egeesi maga gamenee goo eligili odo epedee hamapoo egee do oso Kelisowo goo maga tei goo eligi mapoo wegigamoloso. Bei, dia goo goolee olo tokenee poloso, tei too goo ee me poogoome. ⁹ Esino diayo goo tomo sili oso biame sagelaiso. Bei, dia goo tokenee ee odo susuga eyo howo woola yilige bigileiso. Goo hedebe egeesi onosee Yanes dio Yambeles dio mapoo peledabaso.

No mo goo peedee

¹⁰⁻¹¹ Esiga Timoti, no ayo eligi goo sabolo, osoloso ayo badeli goo sabolo, osoloso ayo talame goomegeli goo sabolo, osoloso ayo tei too goo sabolo, osoloso ayo mesie sabolo sooloo deli sabolo badebei goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Antiyoka mi mapoo, osoloso Ikonyum mi mapoo, osoloso Listala mi mapoo edebeeyo amapoo hegi goo sabolo, osoloso dala teneme, ee ma kulodu ayo kibiloso badebei goo ee, no olo duso. A dala susuga ee ma kulodu osee badebeiso. Esino dala

3:1: 1Tim 4:1 **3:5:** Mat 7:15, 21; Tait 1:16 **3:8:** Exo 7:11 * **3:8:** Yanes dio Yambeles dio - Odo hagee bia googooso moodeli odo, diba Isipi mi mapoo debeli. Moses dio Isipi odo dia wiligi odo taba dia howo woola diayo goo toowa opusomo di gamenee moodooso. Egeesi ma kulodu diayo kitulugu oso Moseseeye kitulugu Godee maga too sabolo teiba, ee Isipi wiligi odo mapoo eligilame, diba goomogaso. (Oposusu hagee Exodus 7:11-22 mapoo moloso.) **3:10-11:** Diye 13:14-52; 14:5, 8-20

susuga ee ma kuloduga, Lodeeye a idoloso peegoo diso. ¹² O. Tei takoo, odo agayo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso, Godeeye goomoga goo ee dodolone badalai goomogoga, edebeeyo dimapoo dala tenemalaise. ¹³ Osoloso ee ma kulodu goo tokenee teli odo sabolo, osoloso gamenee goo eligili odo dia goo tokenee oso toowa dalaise. Osoloso diayo odo abo mapoo gamenee goo eligi maga tei goodee maga peegoo gilimado dileiso. Osoloso diba nosee dieso nediliyo peegoo gilimado dileiso.

¹⁴ Esino Timoti, daga Godeeyo to tekepo namapoo eligime, nayo to omapoo medee tei tooso. Esiga eligi goo omapoo medee kibiya kookoodoloso badebee. Bei, namapoo eligi odo ee, no olo gooleedooso. ¹⁵ Esiga no pepooko maga bei moologoloso sibulone, Godeeyo to booka mapoo hogugu goo ee, no olo gooleedooso. Osoloso Godeeyo to mapoo kitulugu moloso, namapoo goo goolee tekepo tenelai, nayo Yesu Keliso mapoo tei toga gie badeli talame. ¹⁶⁻¹⁷ Godeeyo to booka mapoo hogugu susuga ee Godee maga simi. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso odo mapoo tei goo eligilone, edebeeyo dooboo dagaduga, tei goo eligi mapoo ka ido sibo domoloso. Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu goo oso edebeeyo tekepo badeli goo ee eligiliso, Godeeyo odo oso mopoodoo doloso goo tekepo susuga tomo silesibilei ee tebilame.

4

Poloye Timoti mapoo to hamameedee kokodo taka

¹⁻² Yesu Kelisoye mipoo hamapoo wiligi odo doloso badalame see wedi siboga, yayo odo susuga epedee gie hagee do sabolo, osoloso odo wedia sabolo dia goo midileiso. Esiga ayo Yesu Kelisowo howo

woola, osoloso Godeeyo howo woola, namapoo ka taka, nayo to tekepo ee odo mapoo eligilame. Osoloso Godeeyo to dulei goomegeli odo mapoo, osoloso Godeeyo to dulei goweli odo mapoo nayo Godeeyo to medee takee. Egeeseelone edebeeyo gamenee eligi goo mapoo tei toga, nayo diba to tekepo sabolo tei eligi goo mapoo see ido sibo dolone ka badebee. Osoloso diayo see goo tokenee teyaga, Godeeyo toso diba medee pidilone ka badebee. Osoloso nayo dimapoo Godeeyo to eligilone, medee mesie sabolo dimapoo kitulugu tenelone badebee. ³ Bei, odo aboso to tekepo eligi goo mapoo gowoolai biame ee sibileiso. Egeeseelone dieso goomoga goo ee dodolone, eligili odo abo ee gilimado sibileiso, to diayo dulei goomoga goo ee dimapoo eligilame. ⁴ Egeeseelone, diayo tei eligi goo ee poogoloso see gesaboo oposusu mapoo medee dulone dabalaise. ⁵ Esino goo susuga ee ma kulodu, no tei goo ono kibiya kookoodoloso, no nediliyo nee su kookoodoloso badolone, dala ma kulodu kibiya badebee. Osoloso to tekepo eligilone badolone, tou susuga Godeeye namapoo tenee ee medee temelee.

⁶ Esiga Timoti, ayo namapoo kokodo taka. Bei, edebeeyo a wooloomaloso mipoo hagee poogoo dilei biame olo koola tooboo. ⁷ Esino tou Godeeye amapoo tenee ee medee kibiya tomo sibileso hosudooso. Egeesi ma kulodu ayo tei too ee medee kibiloso badoso. ⁸ Esiga ayo Godeeyo howo woola tekepo badeli goo maga, yayo Kei mi ma dokodoo mopoodoo doloso magoo nei oso a bamoloso. Esiga goo medee teiba midili odo Lodeeye siboga, nei ee amapoo tenelaise. Osoloso yayo nei hedebe amapoo tenelai mauwe. Haye, odo agayo yayo sibilei mapoo bolone goomoga sabolo dogo, diba onosee nei talaise.

⁹ Timoti, ayo hagee bado mapoo saga sibilame, no weegeegee. ¹⁰ Bei, odoo abolo badeli Dimaseeye mi toowa eyo goo goomoga maga, a poogoloso see Tesalonika mi mapoo diso. Esino Kelesekeeseeye Gale-sia mi mapoo Godeeyo tou talame diso. Osoloso Taites onosee Dalamatiya mi mapoo Godeeyo tou talame diso. ¹¹ Egeesi ma kulodu hedebe Luka ono abolo hamapoo badoso. Esiga nayo amapoo sibulone Maka ido sibeye. Bei, yayo mo tou pidiliga. ¹² Esino ayo Tikikus Epeses mi mapoo diye diso. ¹³ Esiga Timoti, nayo siboga, mo kekeisu dugo kali Tolowasee mi mapoo, Kalopuseeyo moso mapoo deede poogoo ee tosi-beye. Osoloso mo booka onosee tosi-beye. Osoloso nayo mo booka gala koloso moodoo ee tosibilei, a diya goomogo.

¹⁴ Egeesi ma kulodu ki biso bi moodoogali odoo hee Alesandaye amapoo dala toowa tenemeleeso. Esino Lodeeye yimapoo nei dala tenelaiso. ¹⁵ No obeeyamo, nayo odoo ogono medee ege. Bei, iyo eligi goo ee yayo diya wegigeliso.

¹⁶ Esiga ayo daga malalo goo midili mapoo pala biame omapoo, odoo heeso a pidilame abolo pele. Esino odoo susuga oso a poogoo diso. Esino ayo Godee mapoo taka, yayo dibada goo tokenee ee hapoloso boobado bigilame. ¹⁷ Esino Lodeeye a pidilone abolo badebei maga, goo midili odoo oso a teli mapoo tenele. Esino ayo to tekepo ee Yu odoonee goo midili mi koola mapoo tebisamelee mapoo takalame, yayo a pidiso. ¹⁸ Esiga edebeeyo amapoo dala tenelame seega, dala ee ma kulodu Lodeeye a pidileiso. Osoloso yayo a Kei mi ma dokodoo ido palaiso. Esiga odoo susuga oso biame susuga hedebe Godee mapoo mesilone yimapoo goomoga poudilei tekepo. To hagee tei goo.

¹⁹ Esiga ayo emegei di to ee Plisila sabolo, osoloso Akwila mapoo takoloso, see Onesipolos sabolo, osoloso o moso kulodu debeli odoo mapoo takee. ²⁰ Elastuseeye Kolin mi mapoo osee badebeiso. Osoloso Tolopimus yo paiye neme, ayo yo Miletus mi mapoo hologooso. ²¹ Esiga dugo telega mologa, no sibilei eli esialoso ayo hagee bado mapoo sibilame weegeegee.

Yubulus sabolo, osoloso Pudes sabolo, osoloso Linos sabolo, osoloso Kalaudiya sabolo, osoloso tei telaga odoo susuga sabolo, oso diayo emegei di to ee namapoo takooso.

²² Ayo Godee mapoo taka, Lodeeye nobolo badalame, osoloso yayo niba sooloo dolone pidilame.

Taites Poloye Taites mapoo to hogugu tenee

Taites booka goo eyo bei

Poloye mi abo mapoo Godeeyo to takomo sileeme, Taites yibolo hodobo sileeso. Osoloso hamamee Poloye Taites yo Kiliti mi te mapoo sosee bamalame omapoo hologooso. Esiga to hogugu hagee ma kulodu Poloye Taites mapoo sosee bali odoos badalai goo ee hoguguloso teneeso.

¹ A Polo, Godeeyo tou teli odoos. Osoloso Yesu Kelisoye a diye diso, ayo Godeeye hesia odoos mapoo Yesuwo goo maga tei goo eligiga, diayo tei too ee kauwulame. Bei, tei goo ogoso diayo Godeeye goomoga goo ee tomo silesibulone dabalai goo ee eligileiso. ² Osoloso diayo Godee maga kookaiyo badoboso gie badeli talai ee balame, ayo diba pidilone ka badoso. Bei, gamenee koo takeli Godeeye daga bi susuga moodelega badolone, yayo kookaiyo badoboso gie badeli hagee imapoo tenelame to olo edidi magooso. ³ Esiga biame yayo magoo mapoo ibada gie badeli pidili Godee yayo o to tekepo amapoo yilige buguloso a diye diso, ayo odoos mapoo to tekepo ee takalame.

⁴ Esiga ayo to hogugu hagee Taites namapoo ka tonowa. Bei, tei too ma kulodu no tei mo holo masiga.

Esiga ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye no sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee namapoo tenelame.

Sosee bali odoos

⁵ Ayo no Kiliti mi te mapoo hologooso poogoo diso, nayo mi pepooko susuga mapoo sosee bali

odoo hudi magalame, osoloso soseeyo tou hosudele poogoo ee hosudalame. ⁶ Nayo egeeseemo silone, ayo namapoo sosee bali odoos eyo goo taka ee no goolee sabolo sile. Bei, sosee bali odoos yo odoos susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Osoloso yo sobo hedebe huloso badebee.* Osoloso owolo dio oso tei toloso dobolone, ama dio owee dio eyo to mapoo mesilone ka debee. Osoloso diba wiligi me poogoloso suso goomoga goo tokenee ee tolone na debee. ⁷ Edebeeyo sosee balai goomogoga, yo odoos susuga eyo howo woola goo tokenee mauwe badebee. Bei, Godeeye o odoos medee bali tou ee yimapoo teneega. Osoloso eyo nediliyo na si hoowee. Osoloso saga na kamana bigi. Osoloso yugune naloso na halabee. Osoloso na bilige. Osoloso molee talame gamenee na takee. ⁸ Esino yayo odoos soo simi pidilone ka badebee. Osoloso yo goo tekepo goolone badebee. Osoloso yo o su eyo nediliyo medee kookoode. Osoloso yo Godeeye tekepo deli goo ee tolone badebee. Osoloso Godeeyo howo woola medee teedee badebee. ⁹ To tekepo ee tei goodee, osoloso to hagee opusomo dee koo seli. Yayo to tekepo iyo eligimo silee mapoo kibiya kookoodoloso badebee, tei goodee eligilone odoos abo pidilame. Osoloso to tekepo mapoo goweli odoos oso eli dooboo dagadi goo ee ogoga, yayo dimapoo goo eligilame.

Kiliti odoos aboso gamenee goo eligi

¹⁰ Ayo namapoo egeesee ka taka. Bei, sosee ma kulodu Godeeyo to mapoo koo mesili odoos abo doso. Diba goo eyo bei mauwe wulo to booweliso. Osoloso diayo gamenee goo odoos mapoo eligilone, tei goo maga diba peegoo gilimado diliso.

1:2: Kol 1:27 **1:4:** 2Kol 8:23; Gal 2:3; Loum 1:7 **1:6:** 1Tim 3:2-7; 2Tim 2:24-26 * **1:6:** sobo hedebe huloso badebee - goo hagee, yo sobo hedebe huloso badalai, o, yo sobo hedebe mapoo goo malos badalai ee takoo malaiso. **1:10:** 1Tim 4:7 * **1:10:** Yu odoos hagee biaso egeesee eligiliso, tei telaga odoos susuga oso Yu odoos dia tei magoo ee dodolone kolo koolai tekepo deliso.

Goo hageesi egee tomo silesibo ee tei telaga Yu odoo* aboso ka seeso. ¹¹ Esiga diayo egee eligimo silesibo goo ee hamaga takee. Bei, soosooso tei too goo ee diayo tokenee pomo silesiboso. Osoloso diayo molee talame gamenee goo hagee eligimo silesibiliso. ¹² Egeesi ma kulodu daga hoogoo Kiliti mi te mapoo badeli eligili odoo heeso, o odoo dia goo maga takolone egeesee takaso, “Kiliti odoo susuga diba gamenee takeli odoo. Osoloso diayo dibada suso goomoga goo tokenee ee dodolone ka doso. Osoloso diayo tou talai gowoolone, wulo nei diya toowa nolone ka doso,” diso. ¹³ Yayo goo taka hagee ee tei goo taka. Esiga Taites, nayo gamenee goo eligi mapoo tei teli odoo hagee bia ogoloso dimapoo diya takemelee, diayo gamenee goo eligi ee poogoloso, see goo tekepo eligi mapoo medee kibiya tei ka talame. ¹⁴ Osoloso diayo Yu odoo dia adaga dia goo egee oposusumo silesibo ee peegeeye dee. Osoloso diayo Godeeyo goodee mapoo goweli odoo dia tei magoo mapoo egee mesimo silesibo onosee peegeeye dee.

¹⁵ Esiga Godeeyo howo woola subugo mauwe badeli odoo mapoo, bi susuga medee tekepo subugo mauwe moloso. Esino goo tokenee tolone Yesu mapoo tei tele pegeli odoo dimapoo bi susuga subugo mauwe koo moloso. Bei, goo goolee tekepo dimapoo melee ee olo tokenee paga. Esiga goo tekepo sabolo, osoloso goo tokenee dieso teli ee ogoloso koo gooleedeli. ¹⁶ Esiga diayo takolone, “Godee iba gooleedooso,” dee take-liso. Esino diayo goo tokenee teli oso Godee mapoo tei telega pegeli goo ee eligiliso. Diba diya tokenee odoo. Osoloso diba Godee mapoo koo mesili. Osoloso diba goo tekepo talai koo tebili.

2

Tei goodee eligi mapoo deede

¹ Esino Taites, nayo tei telaga odoo mapoo Yesu Kelisowo goo maga tei goodee eligili sabolo teiba eligi. ² Egeeseelone nayo giso adaga medee eligi, diayo mesie sabolo dobolone, dieso nediliyo dibada su medee kookoodoloso dabalame. Osoloso odoo susuga eyo howo woola medee tekepo dabalame. Osoloso diayo tei too medee kibiloso dobolone, odoo susuga diya sooloo dolone ka dabalame. Osoloso diayo dala goo ma kulodu kibiya dabalame.

³ Osoloso nayo sobo adaga medee eligi, diayo dia suso Godeeye goomoga goo ee tolone ka dabalame. Osoloso dimapoo takee, diayo emegei dia goo maga to tokenee takelega dabalame. Osoloso diayo yugune naloso halabagamo silesibiyaga, medee takee. Osoloso goo tekepo tolone dabalai goo ee diayo odoo mapoo eligilone dabalame, nayo dimapoo eligi. ⁴ Esiga diayo goo egeesi moodooga, sobo gie kakauwa diayo dibada giso sabolo, osoloso owolo dio sooloo deli goo ee eligilei tebileiso. ⁵ Osoloso diayo sobo gie kakauwa oso goo tekepo tolone, Godeeyo howo woola subugo mauwe dobolone, dia su medee kookoodeli goo ee eligilei tekepo. Osoloso omo dio sabolo, osoloso owolo dio sabolo medee balai goo onosee eligi. Osoloso omo dio eyo to mapoo mesili goo ee eligi, tei tele poogoo odoo oso goo ee ogoloso, Godeeyo to maga to tokenee takelega pagalame.

⁶ Osoloso giso gie kakauwa dibada su medee kookoodeli goo ee dimapoo eligi. ⁷ Osoloso edebeeyo nee goo susuga ogoloso padalame, nayo hedebe goo tekepo tolone ka badebee. Osoloso nayo Godeeyo to eligiga, goo tekepo goolone medee ka eligi. ⁸ Nayo Godeeyo to dooboo dagadilega medee eligi, namapoo

1:11: 1Pita 5:2; 2Tim 3:5-6 **1:13:** 2Tim 4:2
1Tim 3:11 **2:5:** Epe 5:22 **2:7:** 1Tim 4:12

1:14: 1Tim 4:7 **1:16:** 1Yon 1:6; 2:4 **2:3:**
2:8: 1Pita 2:15

goweli odoososo imaga to tokenee takalai similame.

⁹ Osoloso nayo see tei telaga odoos nei mauwe tou teli mapoo takee, diayo dia wiligi odoos eyo to mapoo mesiloso, diayo goomoga goo ee tolone, dibolo toso agadigelega pagalame. ¹⁰ Osoloso diayo dia wiligi odoos eyo bi heli talai tekeponee. Esino diayo medee tei dolone, tou medee goosa tolone dabalai tekepo, dia wiligi odoos oso dia goo tekepo ogoloso, yayo dia goo ee tekepo dalame. Osoloso ibada gie badeli pidili Godeeyo goo maga eligi goo ee tekepo dalame.

¹¹ Tei telaga odoos oso goo egeesi tolone dabalame, nayo dimapoo eligi. Bei, Godeeye iba sooloo dolone pidili goo maga Yesu Keliso mipoo hamapoo meiye diso, yayo odoos susuga ibada gie badeli ee pidilame. ¹² Godeeye sooloo dolone pidili goo oso imapoo ka eligi moloso, mi goo Godeeye goweli iyo ee dedelega pagalame. Osoloso iba epedee hamapoo dobolone, ibada su iso nediliyo kookoodoloso, Godeeye goomoga goo ee tolone, o howo woola teedee dabalame. ¹³ Esiga iyo goo egeesi tolone dobolone, Yesu Kelisoye mipoo hamapoo sibilei goo ee dulone ka bamoloso. Yo tei Godee, osoloso yo ibada gie badeli pidili odoos. Yayo see wedi siboga, eyo toowa doloso badeli goo sabolo sibileiso. Goo susuga egee iba gooleedooso. Esiga yayo see wedi sibilei ee bolone iba goomoga sabolo ka doso. ¹⁴ Yayo iba halo olo taso, iyo goo tokenee ma kulodu doboome, yayo iba neiso toloso peegoo gilimado dilame. Egeeseelone yayo olo taso, iyo o odoos doloso dobolone, o howo woola medee teedee dabalame. Osoloso iyo goo tekepo talai ee diya goolone dabalame.

¹⁵ Esiga nayo goo susuga hagee

kitulugu sabolo medee kokodo takee, tei telaga odoos oso goo ee tolone dabalame. Esino diayo goo omapoo mesilega poogooga, nayo dimapoo diya takee. Nayo egeesi eligi goo ee ogoloso edebeeyo hedebe nayo eligi mapoo mesilei tekepo. Egeeseelone odoos heeso nayo eligi goo ee goo mauwe, dee na takeeye dee.

3

Tei telaga odoos oso dabalai goo

¹ Esiga Taites, nayo tei telaga odoos mapoo goo hageesi see tobu eligimelee, diayo diba gibadeli gamalee odoos dia to mapoo, osoloso mosobia eyo wiligi odoos tebisa dia to mapoo mesilone dabalame. Egeeseelone diayo goo tekepo susuga ee talai olo mopoodoo doloso dabalame. ² Osoloso diayo emegei dia goo maga to tokenee takolone na debee. Esino diba toso agadigelega mesie sabolo dobolone, emegei sooloo dolone dabalai tekepo.

³ Esiga no iyo daga tei telega debi goo ee goolee. Iba tei telaga dobolone, goo medee koo gweli odoos doloso debeiso. Iyo Godeeyo to mapoo mesilega doboome, odoos aboso iba tei goodee maga peegoo gido diliso. Osoloso goo tokenee iyo gilee goo ee osee tomo silone pagalai tebile. Iyo odoos abo mapoo goo tokenee moodeliso, osoloso emegei dia bi ogoloso talame diya gweliso. Osoloso edebeeyo iba hegiliso, eseega nei iyo diba hegiliso.

⁴⁻⁵ Esino ibada gie badeli pidili Godeeye o mesie goo ee imapoo eligilone iba sooloo dolone, yayo ibada gie badeli pidiso. Esiga iyo goo tekepo teme, yayo iba ka pidile. Esino yayo ibada goo tokenee hapoloso Dio Tei imapoo tenee maga, yayo sooloo dolone iba pidiso, iyo see gie badeli dia toloso dabalame.

⁶ Ibada gie badeli pidili Yesu Kelisoye

ibada goo tokenee hapalame ta goo omaga, Godeeye o Dio Tei ima kulodu badalame su goodegelega wulayo teneeso. ⁷ Esiga Godeeye iba sooloo dolone pidi maga, o howo woola iba olo odo tekepo doloso doso. Esiga iba kookaiyo badobosogie badeli ee talame ka bamoloso. ⁸ To hagee tei goo, osoloso to hagoso odo susuga pidilei kitulugu moloso. Esiga a goomogo, nayo goo hagee tei telaga odo mapoo medee eligilame. Nayo egeese seega, diba goo tekepo tolone odo susuga pidilone medee dabalaiso.

⁹ Esino goo wulo bei mauwe maga toso agadigeli odo omaga peegoo dooboobigi. Osoloso edebeeyo o adagaso balomo simi goo ee oposusulone, Moseseeye tei magoo goo ee dadalame toso agadigaga goo ee, nayo ogoloso na deede. Bei, goo susuga hagoso odo koo pidili. ¹⁰ Osoloso odo agayo gamenee eligi goo ee toloso sosee ma kulodu eligimo silone odo domo piga, nayo yo hamaga takee. Osoloso yayo nee to dulega poogooga, see tobu hamaga takee. Esino yayo nee to dulega poogoloso see osee eligimo siloga, yo peegoo wulo peegee. ¹¹ Odo ogo tei goodee eligili maga miligi pia goo ee, no gooleedooso. Osoloso goo yayo tomo sili oso Godeeyo howo woola yo odo tokenee doloso egee bado goo ee woola eligiliso.

Emegei di to hamameedee taka

¹² Ayo Ateamas, o, Tikikus namapoo diye dalaiso. Osoloso yo nayo egee bado mapoo peledobooga, nei nayo Nikopolis mi mapoo sibilesa a tugodalame weegegee. Bei, dugo biame mapoo a mi omapoo badalai, a goomogo. ¹³ Osoloso Apolos sabolo, osoloso gamaleeyo tei magoo diya gooleedoo odo Sinasi pidilone, diba mi hee mapoo dilame dogo, bi diayo dulone todilei tobuloso dimapoo

tenee. ¹⁴ Osoloso tei telaga odo oso goo tekepo tolone dobolone, bi tebile poogoo odo ee pidilei tekepo. Bei, ibada odo oso tei too ma kulodu dobolone, wulo goo mauwe mosoowe dabalai tekeponee.

¹⁵ Esiga odo susuga abolo debeli oso namapoo emegei di to ka taka. Esiga Taites, see nayo iyo emegei di to taka hagee, nobolo hodobo debeli tei telaga odo dimapoo takee.

Ayo Godee mapoo taka, yayo niba susuga sooloo dolone pidilame.

Palimon Poloye Palimon mapoo to hogugu tenee

Palimon booka goo eyo bei

Palimon hagee bi bei odoo, osoloso yo Kolosi mi mapoo badeli. Esino yo tei toloso badolone, Polo dio emegei doloso badebeiso. Egeesi ma kulodu Onisimas yo Palimoneeyo tou teli odoo doloso badolone, nei mauwe tou temeleso. Egeesi ma kulodu Onisimaseeye o wiligi odoo Palimon maga pulo dilesa Polo tugodoloso yibolo badebeiso. Osoloso Poloye eligi goo maga yo Yesu mapoo tei tooso. Egeesi ogoloso Poloye Palimon mapoo to hogugu hagee teneeso, Palimon o tou teli odoo Onisimaseeye see wedi dilesa, Palimoneeye badebei mapoo peledobooga, yayo yimapoo nei dala tenelega, yo goomoga sabolo see ka idalame.

¹ A Polo, Yesu Kelisowo goo ee takomo silee maga, neliga moso ma kulodu badeli odoo ee aso. Ibada omolo Timoti asalo hamapoo dobolone, iyo ibada odoo ibolo tou hedebe teli Palimon namapoo to hogugu hagee ka tonowa. ² Osoloso tei telaga odoo nee moso kulodu howo gisili odoo mapoo to hogugu hagee ka tonowa. Osoloso to hogugu hedebe hagonosee ibada obooba Apiya, osoloso ha teli odoo masi Godeeyo tou mapoo kibiloso ibolo badeli Alakipus nimapoo ka tonowa.

³ Ayo Godee mapoo taka, Ma Godeeye, osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame, osoloso mesie goo ee nimapoo tenelame.

*Palimoneeye sooloo deli goo sabolo
osoloso tei too goo*

⁴ Palimon, ayo biame susuga Godee mapoo takolone no halo goomoga to takeliso. ⁵ Bei, nayo

Lodee Yesu mapoo tei too goo ee, a duliso. Osoloso nayo Godeeyo odoo susuga ee sooloo dolone egee bado goo sabolo, a duliso. ⁶ Nayo Yesu mapoo olo tei tooso. Goo egeesi maga, nayo tei telaga odoo sabolo hedebe doloso ka badoso. Esiga ayo Godee mapoo taka, hedebe deli goo hagoso no pidilone, iba Keliso sabolo hedebe doloso hagee do goo maga, goo tekepo susuga iyo teli goo ee medee gooleedalame. ⁷ Molo emegei, nayo Godeeyo odoo ee sooloo dolone dimapoo goomoga tenelone egee bado goo oso, amapoo kitulugu sabolo, osoloso goomoga toowa sabolo ka tenemoloso.

Onisimas yo tei nomolo masi hesie

⁸ A Kelisowo diye di odoo doloso badoga, amapoo kitulugu moloso, nayo goo tekepo talame, ayo namapoo to kitulugu sabolo takalai. ⁹ Esino ayo no diya sooloo doloso. Esiga ayo namapoo wulo ka woosowa. Bei, a Polo, Yesu Kelisowo tou teli goo maga neliga moso ma kulodu badolone olo adaga poloso ka badoso. ¹⁰ Ayo Onisimas yo halo namapoo ka taka, nayo yo pidilame. Bei, a neliga moso ma kulodu badolone, yayo tei talame ayo yo pidiso. Esiga epedee hamapoo ayo ama masi ka badoso. ¹¹ Daga Onisimaseeye nee tou teli odoo doloso badebei omapoo yayo no medee pidile. Esino epedee yayo tei toloso badolone, asalo pidilei teiba.

¹²⁻¹³ Onisimas yo ayo diya gooma odoo. Esiga yo abolo hodobo hamapoo badalai, a goomogo. Bei, ayo to tekepo takomo silee eyo goo maga neliga moso ma kulodu ka badoso. Esiga no halo yayo a pidilone badalai, a goomogo. Esino ayo yo namapoo see wedi diye deeso. ¹⁴ Bei, ayo namapoo wooselega yo hamapoo gidoloso badalai tekeponee. Egeesi ma kulodu nayo a pidilame, ayo no

seselai, a koo goomogo. Esino no goomoga oso, nayo a pidilei, a goomogo. ¹⁵ Onisimaseeye biame deiyepo mapoo no poogoo dileso badebeiso. Esino ayo goolee, goo ogoso peledabaso, yo see hamamee namapoo wedi sibilesa biame susuga nobolo hodobo badalame. ¹⁶ Esiga nayo yo see idoga, yo wulo nama hemi badolone nei mauwe tou teli odo, dee na goolee. Bei, yinosee epedee Keliso mapoo tei too odo. Esiga yo ayo diya gooma. Esiga nei nayo yo nei mauwe tou teli odo dolone, Lodee mapoo tei too ee ma kulodu nomolo masi diya goolone badebee.

¹⁷ Esiga asalo Kelisowo tou hodobo teliga, ayo no agalame siboga, nayo a idili, Onisimaseeye namapoo siboga yinosee egeesee ide. ¹⁸ Egeesi ma kulodu Onisimaseeye namapoo goo tokenee hee olo too daga, osoloso yayo nee bi hee nei tenelega toloso badoga, goo onosee amapoo takee, ayo nei magalaiya. ¹⁹ A Polo, ayo mo deeso to hagee ka hoguga: bi yayo too eyo nei ee ayo namapoo tenelaiso.* Esino no gooleedoso, nayo Keliso maga gie badeli talame, ayo no pidiso. Esiga a goomogoga, ayo no halo pidi goo eyo nei, ayo namapoo takalai, a teiba. Esino ayo namapoo takalaime. ²⁰ Esiga molo emegei. Iyo Keliso mapoo tei too ee ma kulodu daga, nayo Lodee halo Onisimas ee see ide. Eseega a goomoga sabolo badalaiso. ²¹ Ayo namapoo egee takoo goo hagee nayo toloso, Onisimas halo goo tekepo abo talai goo ee, a gooleedoso. Goo egeesi gooleedoloso, ayo to hogugu hagee namapoo ka tonowa.

²² Osoloso goo hee hagoso. Ayo neliga moso ma kuloduga peegoo peledabalame, niyo Godee mapoo takolone debeliso. Esiga Godeeye

goomogoga, a peegoo peledoboloso see niyo egee do mapoo sibileiso. Esiga ayo omapoo sibilesa badalai debi mopoodoo de.*

Emegei di to hamameedee taka

²³ Kelisowo goo ee takomo silee goo maga neliga moso ma kulodu abolo badeli odo hee Epapalas onosee yayo emegei di to ee namapoo taka. ²⁴ Osoloso abolo hodobo tou teli odo Makaye, osoloso Alistakuseeye, osoloso Dimaseeye, osoloso Lukaye, emegei di to onosee namapoo ka taka.

²⁵ Ayo Godee mapoo taka, ibada Lodee Yesu Kelisoye niba sooloo dolone pidilame.

1:16: 1Tim 6:2 * **1:19:** Poloye o deeso to deiyepo hagee nei tenelai goo maga hoguguso. Esino to abo Poloye odo hee mapoo takeme, yayo hogugu malaiso. **1:22:** Pil 1:25; 2:24 * **1:22:** Poloye to hogugu susuga hagee Palimon mapoo hoguguloso teneeso. Esino to bese 22 ee ma kulodu egee molo, ee yayo Kolosi mi mapoo debeli tei telaga odo dimapoo to hoguguloso teneeso. **1:23:** Kol 1:7 **1:24:** Kol 4:10-14

Yemes To Yemeseeye hogugu

Yemes booka goo eyo bei

Yemes booka hogugu hagee Yesuwo omolo. Yayo Yelusalem sosee wiligi doloso badolone, mi abo mapoo debeli tei telaga odo mapoo to hogugu hagee teneeso, diayo Keliso mapoo tei too maga dala egee tomolo ee ma kulodu medee kibiya dabalame.

¹ Emegei! A Yemes, Godee sabolo osoloso Yesu Kelisowo tou teli odo. Ayo Yu odo bala 12* mi opusomo opusomo di mapoo egee dobomo du nimapoo to hagee ka hoguguso.

Dala goo sabolo goo tokenee mapoo gido dili goo sabolo

² Tei telaga odo emegei, dala goo susuga oso nimapoo siboga, goomoga sabolo ee ma kulodu ka debee. ³ Bei, niba gooleedooso, dala goo hageesee oso sibiliso, iyo tei too kibiya beleso agalame. Egeesi ma kulodu iyo dala goo ee ma kulodu kibiya daga, goo oso iyo tei too ee ma kulodu mesie sabolo debeli goo ee eligiso. ⁴ Esiga niyo tei too goo ee kibilame, mesie goo nima kulodu egee molo oso osee mele dee. Niyo egeesee seega, goo susuga ee ma kulodu niba kibiya dabalaiso. ⁵ Esiga odo hee niyo goo goolee tekepo tebile daga, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Bei, Godeeye yimapoo simili goo tenelame. Esino Godeeye o odo pidilei goomoga toowa mologa, yayo yo pidileiso. ⁶ Esino yayo Godee mapoo tei toloso yimapoo takooga, goo bakadio na goolee. Bei, goo bakadio gweli odo ee poo siboga, howo ki simi oso egee holodu odo yo egeesi masi badoso. ⁷⁻⁸ Odo egeesi yimapoo goo

goolee hedebe koo moloso. Esino goo susuga ee ma kulodu goo goolee bakadio doloso badoso. Esiga yayo Godee mapoo taka goo ee nei talaiso doloso goalai tekeponee.

⁹ Esiga tei telaga bi mauwe debeli odo niba goomege. Bei, Godeeye o howo woola niba toowa diso. ¹⁰ Osoloso tei telaga bi bei odo niba Godeeye pepooko daga, niba goomege. Bei, osoko biame mapoo osokoso pukusi mapoo pounoga, siligaloso egee wodio, niba nose egeesee selaiso. ¹¹ Osoloso osokoso sibulone palapalawa tekepo mapoo pounoga, palapalawa tekepo oso wodoloso miyomoo dologa dibiliso, niba nose egeesee selaiso. Esiga bi bei odo niyo nibada tou tolone daga, niba wedileiso.

¹² Odo heeso dala ma kulodu kibiya badolone tei too goo pegel-ega badoga, Godeeye yo pidileiso. Bei, yo dala ma kulodu tei too kibiya badoga, Godeeye yimapoo nei kookaiyo badoboso gie badeli tenelaiso. Esiga kookaiyo badoboso gie badeli hagee Godeeye yimapoo diya goolee sabolo debeli odo mapoo tenelame to magooso.

¹³ No goo tokenee talame gido duga, "a goo tokenee talame Godeeye gido du," dee na goolee. Bei, tokenee goo oso Godee gido dilei tebile. Osoloso Godeeye o odo ee tokenee goo mapoo koo gido dili. ¹⁴ Esino odo eyo tokenee goo talame diya gweli goo oso yo kukuga ka gido dili. ¹⁵ Osoloso tokenee goo talame gweli goo hagoso suso goo talame gido dileiso. Osoloso suso tokenee goo too hagoso kauwuloso see odo mapoo teli goo tosilileiso.

¹⁶ Esiga tei telaga odo ayo gooma niba goolee, Godeeye odo koo gido dili. ¹⁷ Bei, tokenee mauwe tekepo goo susuga ee Ma Godeeye egee bado dokodooga sibiliso. Egeesi ma kulodu bi yayo moodoo a, giwo, os-

1:1: Mat 13:55; Gal 1:19; Diye 15:13; 1Pita 1:1
telaga odo ee takooso. **1:2:** Loum 5:3-5 **1:3:** 1Pita 1:7

* **1:1:** Yu odo bala 12 egee eyo bei Yu odo tei
1:5: Prov 2:3-6 **1:10:** Isa 40:6-7

olosos osoko diayo melee mi hedebe omapoo koo meli, esino diba biame heeso mi hee ma molo osolosos mi hee ma molo deliso. Esino diba moodeli Godee yo opusomos dee koo seli. ¹⁸ Esiga eyo goomoga goo ee dodolone, Godeeye o to tekepo maga imapoo gie badeli goo ee olo teneeso, yayo moodoo bi susuga ma kulodu iyo malalo dabalame.

Godeeyo to duloso suso tou tolone debee

¹⁹ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba dui, odoo susuga oso saga duli odoo doloso dabalai tekepo. Egeeseelone niba saga to takeli goo sabolo osolosos saga kamana bigili goo sabolo ee ma kulodu na debee. ²⁰ Bei, edebeeyo komonolone goo peledebeli oso Godeeyo howo woola mapoo tekepo doloso badeli goo sabolo koo tobuoso. ²¹ Esiga nima kulodu Godeeyo howo woola goo tokenee susuga sabolo osolosos suso goo tokenee teli sabolo peegee. Osolosos niyo Godeeyo to duloso too goo ee mesie sabolo kibiya tolosos debee. Bei, to omapoo kitulugu moloso, niyo gie badeli talai.

²² Esiga niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee tolone debee. Bei, niba Godeeyo to duloso yayo egee takoo goo ee telega dogo, niba niso nediliyo dooboo gooleeso. ²³⁻²⁴ Bei, edebeeyo Godeeyo to duloso suso tou telega badoga, yo edebeeyo dio egeli mapoo eyo nediliyo ogolosos poogolosos o mudu saga boobado bigili egeesi masi badoso. ²⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to tekepo ee medee ogolosos boobado bigilega medee dodomologa, yayo goo susuga tomo sili ma kulodu Godeeye pidileiso. Godeeye kokodo taka to medee tekepo oso odoo susuga tokenee goo maga gilimolone ka badoso.

²⁶ Egeesi ma kulodu edebeeyo eyo nediliyo yo Godeeyo goo diya

gooleedoosos doloso, tokenee goo takalame o maga kookoodelega poogooga, yayo Godeeyo goo gooleedoo ee goo mauwe moloso. Osolosos yo eyo nediliyo dooboo gooleeso. ²⁷ Esino edebeeyo gilibo holo sabolo osolosos bauwe sabolo dala ma kulodu debee ee pidilone badolone, mi toowayo tokenee goo maga o su eyo gibadoga, Godeeye yayo tei too goo ee medee teedee dalaisos.

2

Odoo abo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo

¹ Tei telaga odoo emegei, niba ee ibada toowa Lodee Yesu Kelisos mapoo tei telaga odoo oso. Esiga niba odoo abo ogolosos, diba ee tekepo dolone dimapoo goomogolone, odoo abo ee tokenee dolone diba na gowee.

² Goo hageesee ee takoosos, odoo heesos niyo mooloogoodolosos howo gisilone dogo, dugo medee tekepo sabolo bi abo medee tekepo kalosos gasibileiso. Egeeseega epedee omapoo bi mauwe odoo onosee dugo tokenee kalosos gasibileiso.

³ Egeeseega niyo dugo tekepo kalosos gasimi odoo mapoo, "No malalo hamapoo sibilesos bie," dee takolosos, see hamamee dugo tokenee kalosos gasimi odoo mapoo, "No hamamee hoogoo dilesos tevide o, miyomoo bie," dalaisos. ⁴ Esino niyo goo egeesee egee moodoo, niba ogoo goo moodosomos? Niba wulos odoo abo ono tekepo dolone, odoo abo ee tokenee, deeso. Esiga goo goolee tokenee nima kulodu egee molo oso odoo abo dooboo midiliso.

⁵ Esiga tei telaga odoo ayo gooma, niba goo hagee medee dui! Godeeye mi toowa ma kulodu bi mauwe odoo ee hesigasos, diayo dibada sooloo ma kulodu tei too goo oso toowa dolosos dabalame. Osolosos diayo Godeeye wiligi dolosos badeli mapoo

gadilame. Bei, Godeeye yo goolee sabolo sili odo mapoo to kitulugu magooso, yayo wiligi doloso badeli mapoo gadilame. ⁶ Esino goo ee ma kulodu niyo bi mauwe odo ee goo mauwe odo deliso. Esino niba kasi maga bi bei odo mapoo hamamee ka dadaga malala? Egee bia oso nimapoo dala teneloso goo midili mapoo ido diliso. ⁷ Osoloso diayo nibada Lodee Yesu Kelisowo hu tekepo maga to tokenee takeliso.

⁸ Godeeyo to booka ma kulodu kokodo taka to toowa egeesee moloso,

“No nediliyo diya sooloo deli egeeseelone no nemegei odo mapoo diya sooloo dele,” diso.

Esiga niyo kokodo taka to hagee medee deedeega, niba eli mapoo doso. ⁹ Esino niyo goolee ma kulodu odo abo ee tekepo dolone, odo abo tokenee daga, niba tokenee toso. Egeesi maga Godeeyo to oso takooso, niba tei magoo gababili odo diso. ¹⁰ Bei, edebeeyo Godeeye tei magoo susuga medee dodolone, tei magoo hedebe gababuoga, yo tei magoo susuga ee gababuso. ¹¹ Esiga Godeeye egeesee takaso, “Niyo odo heeyo sobo sabolo giso sabolo goo heli na te,” diso. Osoloso Godee hedebe oso see egeesee takaso, “Odo na wooloome,” diso. Osoloso no odo heeyo sobo sabolo giso sabolo heli koo teli, esino odo wooloomolone badoga, no tei magoo gababili odo oso.

¹² Esiga niyo to kei susuga sabolo osoloso suso goo too susuga sabolo obeeyamo. Bei, niba tokenee goo maga peegoo gilimadoo dili tei omaga nibada goo midileiso. ¹³ Esiga goo midilei biame mapoo, Godeeye emegei koo sooloo deli odo ee sooloo dala goo sabolo midileime. Esino Godeeye goo midilei biame mapoo emegei sooloo deli odo ee

sooloo dala goo sabolo midiga, diba ebilega goomoga sabolo dabalaiso.

Tei too ma kulodu su sabolo tou talai

¹⁴ Esiga tei telaga odo emegei, edebeeyo eyo nediliyo yo tei too odo doloso, yayo suso tou too me daga, yayo tei too ee goo mauwe. Odo egeesee seli ee yayo tei too oso yimapoo gie badeli tenelaime. ¹⁵ Egeesi ma kulodu emegei tei too odo oso nei egeesi sabolo osoloso dugo egeesi sabolo me badeliso. ¹⁶ Egeeseega nayo yimapoo takolone, “Emegei, medee dileso, dugo kaloso badolone wo ne,” dee takooga, nayo yimapoo bi tebile poogoo tenelega wulo egeesee takoloso poogooga, no tekepo goo koo toso. ¹⁷ Esino bei, tei too oso obusomo molone suso goo too mauwe mologa, tei too ee goo mauwe.

¹⁸ Egeesi ma kulodu odo heeso egeesee takalai malaiso, “No tei too teiba. Esino a wulo suso goo teli odo,” dalaiso. Egeeseega nei ayo odo omapoo egeesee takalaiso, “Bei kasolone nayo suso goo too mauwe badolone, nayo tei too goo ee woola ka eligileiyo? Esino suso tekepo goo teli odo ayo mo suso goo too maga ayo tei too goo ee eligileiso,” diso. ¹⁹ Esiga nayo Godee hedebe egee bado mapoo tei teliso. Goo ee tekepo. Esino bo holo sabolo Godee hedebe egee bado mapoo tei tolone ebiliso.

²⁰ Esiga no goo goolee mauwe odo, tei too ee suso tou too me daga, tei too egee goo mauwe. Esiga no goo hagee ayo namapoo eligilame ka sala? ²¹ Ibada amawe Eibalaham yo Godeeyo howo woola mapoo tekepo odo diso. Bei, yayo tei toloso suso tou too maga. Goo ee yayo egeesee siso, yayo owolo Aisek ee Godee mapoo gala wooloso teneli dousulu

2:8: Mat 19:19; Gal 5:14 **2:9:** Deut 1:17 **2:10:** Lev 19:37; Num 20:7-12, 24; Mat 5:19 **2:11:** Exo 20:13-14; Loum 13:9 **2:12:** Gal 6:2; Yem 1:25; 1Pita 2:16 **2:13:** Mat 5:7; 18:32-35 **2:15:** 1Yon 3:17 **2:18:** Gal 5:6 **2:21:** Gen 22:9-12 **2:22:** Hib 11:17-18

mapoo wooloomalame dokodoo ma-gooso. ²² Esiga no goolee. Eibalahameeye tei too sabolo osoloso suso tou too sabolo oso medee teibaso. Osoloso yayo suso tou too oso yayo tei too ee kauwudooso. ²³ Goo hagoso Godeeyo to booka ma kulodu taka goo sabolo tobulone egeese takaso, “Eibalahameeye Godee mapoo tei teme, Godeeye yayo tei too ogoloso o howo woola yo tekepo odoo diso.” Goo egeesi maga Godeeye Eibalaham yo tei mo odoo diso. ²⁴ Esiga niba goolee. Odoo susuga oso hedebe tei too maga Godeeyo howo woola tekepo odoo dee koo seeso. Haye. Suso tou too sabolo osoloso tei too maga Godeeyo howo woola odoo susuga ee tekepo deliso.

²⁵ Osoloso iba see domo sili sobo Leihabeeye goo too ee ogoso. Yibolosee yayo goo too oso Godeeyo howo woola yo tekepo diso. Bei, yayo Yeliko odoo dia mosobia mada agalame di Isalael odoo ee pidilone, yayo o mosopoo iyadoloso palaso. Osoloso see yayo diba eli hee maga diye dulone dibada gie badeli pidiso. ²⁶ Esiga odoo o su mapoo dio mauwe odoo ee ta. Esiga tei too goo onosee egeesi moloso, edebeeyo yayo tei too ee suso tou telega badoga, yayo tei too ee goo mauwe moloso.

3

Nibada i medee kookoode

¹ Tei telaga odoo emegei, niyo susuga eligili odoo doloso dabalai, a koo goomogo. Bei, niba olo gooleedooso, Godeeye goo midilei biame mapoo eligili odoo susuga ibada goo ee Godeeye diya kitulugu sabolo midileiso. ² Egeesi ma kulodu iba susuga eli dooboo dagadiliso. Esino edebeeyo yayo to taka ma kulodu eli dooboo dagadilega badoga, odoo yayo tei too ee kauwa moloso. Esiga odoo hageesi oso eyo nediliyo o su susuga kookoodalai teiba moloso. ³ Esiga iba dio masi hagee ogoso.

Edebeeyo hosee be ma dokodoo buloso dilame gooleega, yo bi pepooko hosee be eyo maga mapoo magoloso tiso su mapoo bagagoo, su mapoo bagagoo dalaiso. Osoloso ti omapoo toloso dulone hosee be oso edebeeyo goolee mi mapoo dilame ti ee gimo dileiso. ⁴ Osoloso dio masi hee hagoso. Abei toowa mapoo silesibili du onosee egeesi moloso. Du oso poo toowa simi ma kulodu osee dumologa, du egee dooboo dileime. Bei, du egee toowa, esino du mali suda pepooko hee osio mapoo moloso. Oso du tosili odoo oso goomoga mi mapoo mamoo diliso.

⁵ Esiga ibada maga ma kulodu i pepooko egee egeesi moloso. Ibada su mapoo bi susuga egee molo ma kulodu i ee diya pepooko moloso. Esino yayo toso hodolone diya doko topeliso. Wulo goolee, dobu ee dou pepookoso gigaloogooga, dobu susuga douso nadiliso. ⁶ Esiga i ibada maga ma kulodu egee molo onosee egeesi masi moloso. Bei, i oso ibada su mapoo tokenee teneliso. Esiga iso tokenee bei mooloogooloso odoo su susuga dou masi nadiliso. Dou hagee Dou mi maga bei mooloogooloso ibada i mapoo gigaligiliso. Egeeseega dou hagoso edebeeyo gie badeli nadoloso tokenee peliso.

⁷ Egeesi ma kulodu odoo susuga oso gala seebee opusomo opusomo di só, osoloso beliyeso kolo dili, osoloso howo kulomoo debeli ee see badalame poopeliso. ⁸ Esino edebeeyo i ee be masi poopooloso badilei tebile. Bei, i diya tokenee. Esiga yayo sa masi odoo wooloomalame mopoodoo doloso moloso. ⁹ Esino i hedebe hagoso ibada wiligi taba Ma Godee mapoo goomoga poudiliso. Osoloso i hedebe hagoso see Godeeye yo egeesi masi moodoo odoo susuga mapoo dala tenelame to takeliso. ¹⁰ Esiga maga hedebe hamaga Godee mapoo goomoga poudilei sabolo, osoloso odoo dala

tenelai goo takeliso. Esiga tei telaga odoo emegei, ima kulodu goo hageesi oso malai tekeponee. ¹¹ Esiga howo ou hedebe maga howo sokousoo sabolo howo kakada sabolo dilei tebile. ¹² Osoloso sibolo homo oso wewee koo peli. Osoloso kobolomee homo oso sibolo koo peli. Haye. Osoloso howo ou sokousoo maga howo kakada koo sibili.

Odoo agayo tekepo gweli ka badosomo?

¹³ Esiga nima kulodu odoo agayo tekepo badalai goolee sabolo ka badosomo? Yo tekepo badalame goo goolee omaga o suso tou too ee eligilei tekepo. Egeeseelone yo eyo nediliyo doko topalai goo goolee sabolo na badebee. ¹⁴ Esino niba mada nibada sooloo ma kulodu emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe niso nediliyo gweli goo sabolo mologa, niba tekepo goo gweli odoo dee na takee. Bei, niyo egeesee egee takoo niba tei goo koo takooso. ¹⁵ Niba mada goo tokenee hageesi goolee sabolo badolone, niso nediliyo niba tekepo dee takooga, goo goolee egee Godee maga koo sibili. Esino goo goolee egee mi goo oso goo goolee sabolo osoloso Saitenso goo goolee maga ka siboso. ¹⁶ Osoloso mi kamapoo emegei hegili goo sabolo osoloso hedebe eyo nediliyo gweli goo sabolo mologa, mi omapoo abo puloso molone tokenee goo susuga oso kauwuleiso.

¹⁷ Esino tekepo badalai goo Godee maga egee sibo goo oso imapoo eligiso. Malalo goo toowa ee tokenee mauwe goo oso, osoloso mesie goo, osoloso emegei gweli goo, osoloso emegei dimapoo mesili goo, osoloso sooloo deli goo, osoloso emegei pidili goo, osoloso odoo abo pilega tokenee odoo sabolo tekepo odoo sabolo hodobo dabalai goo, osoloso tei takeli goo. ¹⁸ Esiga edebeeyo odoo abo sabolo mesie badolone emegei odoo sabolo mesie badalai

goo eligiga, odoo egee bia dima kulodu tekepo goo oso malaiso.

4

Godee mapoo hegi sibadee

¹ Esiga ogoo goo oso biligeli goo sabolo toso agadigeli goo sabolo nimapoo ka tosibiliyo? Nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo egee molo oso tosibiliso. Bei, nibada goo goolee ma kulodu tokenee goo talame goomoga goo oso tekepo gweli goo sabolo biligamoloso. ² Niba bi goomegeliso, esino niba bi ee koo teli. Esiga nimapoo emegei hegili goo oso molone, emegei wooloomaliso. Esino goo hagoso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Esiga niba toso agadigilone biliso. Esino goo hagoso niyo goomoga goo sabolo koo tebili. Bei niso Godee mapoo koo woosali. ³ Osoloso niyo Godee mapoo woosaga, nei tenelega pegeli goo ee bei hagoso. Niyo tokenee gweli goo sabolo woosaloso see bi ogooso niso goomoga goo talai daga ka seli.

⁴ Goo goolee bakadio gweli odoo niba medee Godee sabolo hedebe doloso koo debeli! Esiga niba goolee, mi goo mapoo goomegeli oso Godee mapoo ha toso. Esiga edebeeyo mi goo sabolo hedebe doloso siloga, yo Godee sabolo ha tomoloso. ⁵ Esiga niba Godeeyo to booka mapoo hogugu hagee goo mauwe gooleesomo? Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, “Godeeye imapoo Dio Tei tenee oso iyo hedebe Godee goolee sabolo silesibilame diya goomogoso,” diso. ⁶ Esino Godeeye iba sooloo dolone medee pidiliso, iyo silesibilone hedebe yo goolee sabolo silesibilame. Esiga Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso,

“Godeeye odoo eyo nediliyo dokodoo topeli odoo susuga goweliso.

Esino odoo eyo nediliyo pepooko deli odoo ee sooloo dolone medee pidiliso,” diso.

⁷ Esiga niba Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee osoloso o to mapoo mesimo sile-sibe. Osoloso Saitenso tokenee mapoo gido dilame gamenee taka ee ma kulodu kibiloso dobolone o to mapoo gowee. Bei, niyo egeeseega Saiten yo nimaga peegoo pulo dileiso. ⁸ Esiga niba Godee mapoo hegi sibadee. Egeeseega Godee yinosee nima hegi sibileiso. Esiga tokenee odoo niba edebeeyo o dee subugo hapili egeesi masi nibada tokenee maga Godee mapoo bidiga debee. Osoloso goo goolee bakadio gweli odoo nibada goo goolee tokenee peegoo poogoloso, hedebe Godeeyo goo ee goolee. ⁹ Esiga niba goomoga goo poogoloso see nibada goo tokenee mapoo goohele sabolo pupusugulone debee. ¹⁰ Osoloso Godeeyo mudugiyopoo niso nediliyo pepooko dee. Egeeseega Godeeye niba dokodoo poudileiso.

Nemegei tei too odoowo goo maga to tokenee na takee

¹¹ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu nee odoowo goo maga to tokenee na takee. Niyo nee odoowo goo maga to tokenee takolone yo tokenee to daga, Godeeye tei magolone emegei sooloo dele dee taka goo ee tokenee deeso. Egeeseega Godeeye tei magoo mapoo medee kibiya koo deedeeso. Osoloso niso nediliyo tei magoo maga goo midili wiligi tebisa deeso. ¹² Esino iyo goo omapoo ogoso. Hedebe Godeeye tei mageli odoo doloso badolone goo midili odoo doloso ka badoso. Godee hedebe yayo gie badeli pidili doloso badolone odoo susuga mapoo dibada tokenee eyo nei teneli doloso ka badoso. Esiga nayo nee odoowo

goo ogoloso, no tokenee odoo dee takalai tekeponee.

Godigi gooso peledabalai, iba gooleede

¹³ Esiga odoo aboso egeesee take-liso, “Iba godigi mi abo mapoo dileso sitowa moso togoloso dobolone dugo hedebe ma kulodu molee toowa talaiso,” deliso. Esiga to egeesee takeli odoo niba to hagee medee dui. ¹⁴ Bei, niba godigi gooso peledabalai gooleede. Nibada gie badeli ee dei i masi moloso. Bei, dei i moloso see saga guododili egeesee masi moloso. ¹⁵ Esino niba wulo to hageesee takalai tekepo, “Godeeye goomogoga, iba dobolone goo hagee tolone dabalaiso,” dalaiso. ¹⁶ Esino niba niso nediliyo dokodoo topolone niso talai goo ee takolone doso. Esiga eyo nediliyo dokodoo topeli ee goo tokenee. ¹⁷ Esiga edebeeyo tekepo goo talai ee o goo goolee mapoo meleeno, goo ee telega poogooga, yo goo tokenee toso.

5

Bi bei odoo oso bi mauwe odoo mapoo dala egee tenemolo eyo nei Godeeye tenelaiso

¹ Bi bei odoo niba mo to dui! Niba goohele sabolo pupusugulone debee. Bei, nimapoo dala goo siboso. ² Esiga nibada bi susuga ee tokenee palaiso. Osoloso nibada kali bi babooso nalaiso. ³ Nibada molee mosopoo mooloogoo magoo egee eyo mosoowe tokenee palaiso. Nibada molee tokenee pa oso, nibada tokenee goo ee ka eligiso. Esiga goo midilei biame omapoo nibada molee tokenee pa oso, niba dou masi nadalaiso. Esiga niba boobadaga odoo. Bei, niba kasalame biame hamameedee ee bolone, bi bei mooloogoo maloso ka debeiyo? ⁴ Esiga niba ege, niyo nibada tou teli odoo oso, nibada nei howo segei mapoo tou telagamo silesibume

4:7: Epe 6:12 **4:8:** Zec 1:3; Mal 3:7; Isa 1:16 **4:10:** Job 5:11; 1Pita 5:6 **4:12:** Loum 2:1; 14:4 **4:13:** Luka 12:18-20 **4:14:** Prov 27:1; Psa 39:5, 11 **4:17:** Luka 12:47 **5:2:** Mat 6:19
5:4: Deut 24:14-15

nei tenele. Esiga diayo nimapoo gowoolone, Godee mapoo pidilei goo maga pupusugulone doso. Esiga ibada Godee kitulugu toowa yayo diayo pupusiga melee goo ee olo duso.

⁵ Egeesi ma kulodu niyo mi toowa hamapoo dobolone, bi bei doloso, niso goomoga goo ee tolone debeiso. Esiga niba be hu poopooloso kauwuga wooloomaloso nali niba be egeesi masi doso. Bei, niba niso goomoga goo sabolo niso nediliyo poopooloso kauwuga, goo midilei biame omapoo, be masi piligilame doso. ⁶ Osoloso niyo tekepo odoo susuga ee goo midili mapoo iyado peleso dibada goo midiloso diba piligi deliso. Esino odoo hagee bia oso nimapoo goo koo moodeli.

Dala ma kulodu dulone bolone medee kibiya debee

⁷ Esiga tei telaga odoo emegei, niba Lodeeye sibilei mapoo dulone bolone ka debee. Goo ee egeesi masi moloso, edebeeyo nei howo sogoloso howo sibabeleso baliso. Howo simi oso o nei howo segei pologa kakauwuloso ko pa oso telegabeleso baliso. ⁸ Esiga nei howo segeli odoo oso o nei howo oso kakauwulame bali egeesi masi niba dulone bolone medee kibiya ka debee. Bei, Lodeeye sibilei olo koola toobooso.

⁹ Esiga tei telaga odoo emegei, nee odoo mapoo takolone, “nibada tokenee oso ka see,” dee na goolee. Bei, niyo egeeseelone dogo, Godeeye nibada goo midiloso tokenee eyo nei tenelaiso. Esiga niba ege, goo midili odoo ee osulu miyopoo olo tobudoso.

¹⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, niba Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo oso debei ogoloso, niba nosee egeesi masi debee. Bei, diayo Godeeye hu maga to takomo silesibulone dala ma kulodu mesie sabolo debeliso. ¹¹ Esiga edebeeyo dala ma kulodu kibiya badoga, Godeeye yimapoo goomogolone

badoso. Esiga niba Yobowo goo olo gooleedooso. Yo dala ma kulodu mesie goo sabolo medee kibiya badebeiso. Esemee Godeeye yimapoo goomogolone, yimapoo goo moodoo olo duso. Bei, Godeeye odoo susuga sooloo dolone ka badoso.

¹² Tei telaga odoo emegei, goo toowa hagono medee dui! Niba tei goo takalame, Kei mi sabolo, osoloso mipoo toowa sabolo, osoloso bi abo sabolo hesigaloso tei na magee. Esiga odoo heeso nimapoo sibilesou hagee teye dee takooga, niyo goo egee talai goomogoga, yimapoo hedebe niyo goomoga goo ee takee. Osoloso niba goo egee talai gowooga, niyo hedebe gowe goo ee takee. Bei, niyo egeesee selega tei magooga, Godeeye nibada goo midiloso niba tokenee odoo dalaiso.

Godee mapoo takeli goo ee kitulugu moloso

¹³ Esiga niyo debei ma kulodu, edebeeyo hegi goo mologa, yayo Godee mapoo takalai tekepo. Osoloso edebeeyo goomoga goo sabolo badoga, yayo goomoga kosaiya sabolo Godeeye hu dokodoo poudoolone badalai tekepo. ¹⁴ Osoloso nima kulodu edebeeyo paiye sabolo badoga, yayo sosee wiligi tebisa gilimalalai tekepo, diayo yimapoo sibilesou, Lodeeye hu sabolo olipi iso sooloso, yo halo Godee mapoo takalame.

¹⁵ Osoloso diayo tei toloso Godee mapoo takooga, paiye weidileiso. Bei, Lodeeye diayo Godee mapoo taka to ee duga, paiye ka weidoso. Egeesi ma kulodu, odoo yimapoo goo tokenee hee too mologa, omapoo Lodeeye hapoloso boobado bigileiso.

¹⁶ Esiga niso nima kulodu, nibada goo tokenee ee yiligebuguloso howo gise goo oso nei takoo, nei takoo dolone ka debee, Godeeye nima kulodu paigiga odoo egee do tekepo moodoolame. Bei, Godeeye howo woola mapoo tekepo badeli odoo

5:5: Luka 16:25 5:7: Jer 5:24; Deut 11:14
Job 1:21-22; 2:10; Psa 103:8 5:12: Mat 5:34-37

5:8: Loum 13:11-12; 1Pita 4:7 5:11: Exo 34:6;
5:14: Maka 6:13 5:15: Mat 17:18-20

oso Godee mapoo takeli goo ee diya kitulugu moloso.

¹⁷ Esiga ibada amawe Ilaya yo iba egeesi masi badebeiso. Yayo howo sibilega pagalame dokodoo kibiya takeme, howo sibilega dugo bakadio hedebe di poogoloso a 6 poogooso.

¹⁸ Osoloso yayo see howo sibilame, dokodoo kibiya takeme, howo see simiso. Eseme nali bi segei see paladeeso.

¹⁹⁻²⁰ Esiga tei telaga odoo emegei, nima kulodu odoo hee oso tei goodee maga peegoo duga, odoo heeso yo see ido sibilei tekepo. Bei, niba goolee, edebeeyo emegei tokenee goo maga goo tekepo mapoo ido siboga, yo odoo egee kookaiyo moloso osee meli teli mapoo duga, o gie badeli pidilone ka seeso. Egeeseega biame omapoo Godeeye o goo tokenee hapoloso boobado bigileiso.

1 Yonee To Yoneeye hogugu

1 Yonee booka goo eyo bei

Gamenee goo eligili odoo oso sosee susuga mapoo eligimo silesibulone, Yesuye odoo su toloso mi hamapoo sile dee takomo silesibiliso. Osoloso diayo eligi eyo kulodu goo tokenee talai goo ee haga goo toowanee, dee takomo silesibiliso. Osoloso emegei pidilei sabolo haga goo toowanee deliso. Diayo eligi goo hageesi eligimo silesibume, Yesu o hamamee dili odoo hee, Yonee olo adaga poloso badolone, goo hagee ogoloso to hogugu hagee sosee susuga mapoo teneeso. Bei, Yonee goomegele tei telaga odoo sosee susuga mapoo egee do oso see gamenee goo eligili odoo oso eligi mapoo hamamee deedeeyaga. Esino diayo daga Kelisowo goo du ee medee kibiya toloso dabalame, yo goomogaso.

Yesu yo gie badeli teneli to oso

¹ Iyo nimapoo gie badeli teneli to eyo goo hoguga. Goo ee daga bei mooloogoo mapoo yo badebeiso. Iyo o goo duloso ibada howoso yo tei egeiso. Osoloso ibada deeso yo sigeso. ² Gie badeli oso woola yiligebugume egeiso. Esiga iyo yo tei egeiso. Kookaiyo gie badeli yimapoo moloso, esiga iyo nimapoo woola ka taka. Yo daga Ma Godeebolo badebeiso. Osoloso yo imapoo yilige buguso. ³ Esiga iyo duloso egei goo ee nimapoo ka taka, niyo ibolo hedebe dalame. Osoloso iba Ma Godee sabolo owolo Yesu Keliso sabolo hedebe doloso doso. ⁴ Esiga iyo goo hamaga nimapoo osoloso imapoo goomoga goo oso kauwuloso malame, to hagee hoguguloso ka teneeso.

Godee yo gadeebugu

⁵ Esiga iyo Keliso maga du goo ee see nimapoo hagee yilige buguso. Goo ee, Godee yo gadeebugu. Yimapoo neliga hee mauwe. ⁶ Egeesi ma kulodu odoo susuga iyo takolone, iba Godee sabolo hedebe deliso doloso, see neliga ma kulodu silesiboga, iba wulo gamenee takooso. Esiga iba tei goo koo deedeeso. ⁷ Esino Godeeye gadeebugu ma kulodu egee bado egeese badolone, iba see gadeebugu ma kulodu dogo, oso tei telaga odoo iba susuga hedebe doloso dobolone ka salai. Egeeseega owolo Yesuwo sawo oso ibada tokenee susuga hapoloso tabigileiso.

⁸ Egeesi ma kulodu iyo takolone, “Iba tokenee mauwe odoo,” dee takooga, iba iso nediliyo gamenee takooso. Esiga imapoo tei goo mauwe. ⁹ Esino iyo ibada tokenee goo ee Godee mapoo yilige buguga, yayo ibada tokenee goo ee hapoloso boobado bigileiso, osoloso goo tokenee susuga hapoloso iba Godeeyo howo woola see medee teedee moodoolaiso. Bei, yayo o to kitulugu magoo ee dodolone, hooda hedebe tei goo moodoolaiso. ¹⁰ Osoloso iyo takolone, “Iba tokenee goo koo teli,” dee takooga, iyo Godee yo gamenee takeli odoo dolone ka salai. Egeesi maga Godeeyo to oso ibada sooloo ma kulodu koo moloso.

2

Keliso ee iba pidili

¹ Mawe dio ayo gooma, niyo goo tokenee teyaga, hogugu hagee nimapoo ka tonowa. Esino nima kulodu odoo heeso tokenee toga, niba goolee. Odoo heeso ima hodiokooga toboloso iba halo Godee mapoo takoomoloso, odoo ee medee teedee odoo Yesu Kelisoso. ² Esiga Kelisoye ibada goo tokenee maga taso. Egeesi maga goo tokenee susuga peegoo togobuguso, Godeeye imapoo nei

tenelega pagalame. Esino hedebe ibada goo tokenee peegoo tabigilame tele. Haye, odoo susuga mipoo toowa mapoo debeli sabolo dibada tokenee peegoo tabigilame ka ta.

³ Osoloso odoo susuga iyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo silesiboga, iba yo gooleedooso doloso gooleedalaiso. ⁴ Esino edebeeyo takolone, “Godee a gooleedooso,” dee takoloso, see yayo Godeeye kokodo taka to mapoo koo mesimo siloga, yayo wulo gamenee goo goolone ka seeso. Esiga odoo egeesi mapoo tei goo mauwe. ⁵ Esino edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesimo siloga, odoo egeesi masi oso o sooloo ma kulodu Godee gweli goo ee kauwuloso moloso. Osoloso iba goo egeesi maga iyo tei Godee sabolo hedebe di goo ee gooleedeliso. ⁶ Goo ee edebeeyo takolone, “A Godee sabolo hedebe doloso badoso,” dee takooga, odoo yo Yesuye badebei egeesi masi badebee.

⁷ Ayo gooma odoo, ayo nimapoo kokodo takeli to hoguguloso hagee tenee goo ee dianee. Esino niyo daga tei toloso kokodo taka to ee hagoso. Bei, kokodo takeli to nape hagee niso daga hoogoo olo duso. ⁸ Esino kokodo takeli to nape hamapoo goo dia onosee moloso. Bei, goo dia tei ee Keliso ma kulodu osoloso nima kulodu eligiso. Goo egeesi maga neliga mauwe poogoomo dime, gadeebugu moloso.

⁹ Odoo agayo takolone, a gadeebugu mapoo badoso doloso, tei too odoo hee gowooga, odoo ee neliga ma kulodu osee badoso. ¹⁰ Esino odoo agayo emegei tei telaga odoo sooloo dologa, yo gadeebugu ma kulodu badoso. Esiga gadeebugu ee ma kulodu badolone, tei too odoo hee tokenee mapoo homodobilame moodolaime. ¹¹ Esiga ee ma kulodu odoo agayo tei too odoo gowoolone badoga, yo neliga ma kulodu badoso.

Yo neliga ma kulodu badolone, eyo egee du eli koo ogoso. Bei, neliga goo oso o howo gooloogooga.

¹² Esiga mawe dio ayo gooma, ayo to hogugu hagee nimapoo ka tonowa.

Bei, nibada goo tokenee Yesu maga hapoloso boobado buguso.

¹³ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso see gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niyo tokenee odoo Saiten sabolo ha too ee ma kulodu niyo olo dagadiso.

Osoloso mawe dio ayo see to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, ibada ama Godee niba olo gooleedooso.

¹⁴ Osoloso adaga nimapoo to hogugu hagee see ka tonowa.

Bei, niyo daga bei mooloogoo maga badebei odoo Yesu ee niba gooleedooso.

Osoloso gie kakauwuga nimapoo to hogugu hagee ka tonowa.

Bei, niba kitulugu odoo oso.

Osoloso Godeeyo to oso nima kulodu mologa, niyo tokenee odoo Saiten ee olo dagadilesodo.

Mi toowa hageeyo goo mapoo goomegeli goo

¹⁵ Esiga niba mi toowa hageeyo goo sabolo osoloso ee ma kulodu bi susuga egee molo mapoo haga na goomege. Edebeeyo mi toowa hageeyo goo mapoo diya goomogoga, o sooloo ma kulodu Ma Godee goolee goo ee mauwe. ¹⁶ Esiga mi toowa hageeyo goo diya goomoga maga goo hagee peledabalaiso. Suso goomoga goo sabolo, osoloso mi toowa hageeyo kulodu bi egee molo ogoloso goomegeli goo sabolo, osoloso bi bei doloso badolone,

2:5: Yon 14:21, 23

2:7: Yon 13:34; 2Yon 1:5-6

2:8: Loum 13:12; Yon 1:9

2:9: 1Yon 4:20

2:10: Loum 14:13

2:11: Yon 12:35

2:15: Loum 8:7

2:16: Loum 13:14

si howeli goo sabolo. Esino goo susuga hagee Ma Godee maga koo sibili, esino mi toowa hagee eyo goo oso. ¹⁷ Mi toowa hagee sabolo osoloso edebeeyo goomegeli goo susuga sabolo mauwe pagalaiso. Esino Godeeye goomoga goo tomo sili odoe ee badoboso kookaiyo osee badalaiso.

Keliso mapoo ha teli odoe

¹⁸ Mawe dio, biame hoo pagalai koola toobooso. Esiga Keliso mapoo ha teli odoe oso sibilei goo ee nimapoo olo takaso. Esino Keliso mapoo ha teli odoe abo epedee olo peledabaso. Egeesi maga biame hoo pagalai koola tooboo doloso iba ka gooleedoso. ¹⁹ Esino odoe hagee bia daga ibolo hodobo siloso see iba poogoloso diso. Bei, diba tei ibolo hedebe doloso debele. Diba tei ibolo hodobo debei diepi, iba poogoo dile pegeliyo. Esino diayo iba poogoloso di oso tei diayo ibolo hedebe delega poogoo goo ee ka yilige buguso.

²⁰ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Egeesi maga niba susuga tei goo ee olo gooleedooso. ²¹ Esiga ayo nimapoo hoguguloso epedee hagee tenee goo ee niyo tei goo gooleedelega doga koo seeso. Esino tei goo ee niba olo gooleedooso. Bei, tei goo ee ma kulodu gamenee takeli goo mauwe. ²² Osoloso gamenee takeli odoe ogumo? Edebeeyo Yesu yo Kelisonee dee takooga, odoe ee gamenee takeli odoe oso. Esiga yo Keliso mapoo ha teli odoe oso. Bei, odoe hagoso Yesu yo Kelisonee dee takooga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu mapoo gowoolone miligi piaso. ²³ Esiga odoe agayo Godeeyo owolo Yesu mapoo gowoolone miligi piaga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino edebeeyo Godeeyo owolo Yesuwo goo woola

yilige buguga, yo Ma Godee sabolo hedebe doloso badoso.

²⁴ Esiga to tekepo daga niyo du mapoo tei toloso ka debee. To oso nibada sooloo ma kulodu mologa, Ma Godee sabolo osoloso owolo Yesu sabolo hedebe doloso dabalaiso. ²⁵ Esiga Kelisoye imapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame to kitulugu magooso.

²⁶ Osoloso odoe aboso gamenee eligi goo eligimo silesiboga, ayo epedee o goo ee hoguguloso nimapoo ka tonowa. ²⁷ Esino nimapoo Kelisoye Dio Tei olo teneeso. Osoloso Dio Tei oso nibada kulodu badolone, niba ka eligimoloso. Esiga odoe heeso tei goo eligilei niba koo goomogoso. Bei, Dio Tei oso niba tei goo susuga olo eligimoloso. Esiga yayo eligi ee ma kulodu, tei goo ee eligilone, gamenee goo koo eligiso. Esiga niba Dio Tei oso eligi goo mapoo dodolone, Yesu sabolo hedebe doloso osee debee.

Godeeyo owolo dio

²⁸ Esiga mawe dio ayo gooma, niba Keliso sabolo hedebe doloso osee debee. Egeesee seega yayo simi mapoo o mudugiyopaga kitulugu sabolo ebilega tebisileiso.

²⁹ Godee yo goo tekepo moodeli niba gooleedooso. Osoloso niba gooleedooso, goo tekepo tomo sili odoe ee Godeeyo owolo dio doloso doso.

3

¹ Esiga ibada Ama Godeeye iba susuga diya sooloo dala goo toowa goo ee medee goolee! Yayo sooloo dala maga iba yayo owolo dio deliso. Esiga iba tei owolo dio doloso doso. Esino mi toowa goomegeli odoe oso Godeeyo goo diba gooleedele. Goo egeesi maga diba ibada goo gooleedele. ² Esiga emegei, iba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esino iba medee gooleedele, iyo

hamamee dabalai goo ee. Esino iba gooleedooso, Keliso siboga, iba see yo masi palaiso. Bei, iyo tei yo agalaiso. ³ Esiga edebeeyo goo hamapoo bolone dulone badoga, odoo oso tokenee mauwe Keliso masi badalai tekepo.

⁴ Esiga edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yayo Godeeyo tei magoo gabagamo siloso. Bei, tokenee goo ee tei magoo gababili. ⁵ Niba olo gooleedooso, Kelisoye simi ee odoo susuga ibada tokenee hapoloso boobado bigilame ka simi. Bei, yimapoo tokenee hee mauwe. ⁶ Edebeeyo Keliso sabolo hedebe doloso badoga, yo tokenee goo osee tomo sileime. Esino edebeeyo tokenee goo osee tomo siloga, Kelisowo goo yo gooleedele, osoloso yimapoo tei tele.

⁷ Mawe dio ayo gooma, niba obeeyamo, odoo aboso eligi maga niba peegoo na gilimado di dee. Goo tekepo teli odoo ee Godeeyo howo woola tekepo badoso. Esiga yo Kelisoye Godeeyo howo woola tekepo egee bado yinosee egeesi badoso. ⁸ Esino edebeeyo goo tokenee tomo siloga, yo Saiteneeyo odoo. Bei, Saiten yayo daga bei mooloogoolone tokenee odoo doloso badebei osee osee badoso. Esiga Godeeyo owoloye Saitenso tou teli ee guobigilame ka simi. ⁹ Osoloso edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo tei gie badeli yima kulodu moloso. Esiga yayo see goo tokenee tomo silei tebile. Bei, yo Godeeyo owolo. ¹⁰ Esiga goo hageesi maga iyo Godeeyo owolo dio sabolo osoloso Saiteneeyo owolo dio sabolo medee kibiya ka gooleedoso. Odoo agayo tekepo goo telega poogooga, yo Godeeyo owolonee. Osoloso tei too odoo sooloo delega poogooga, yo Godeeyo owolonee.

Nei sooloo dolo, nei sooloo dolo

3:5: Yon 1:29; 1Pita 2:22-24; 1Yon 2:2 **3:8:** Yon 8:44 **3:9:** 1Yon 5:18 **3:11:** Yon 13:34
3:12: Gen 4:8 **3:13:** Yon 5:18-19 **3:14:** Yon 5:24 **3:15:** Yili 21:8 **3:16:** Yon 13:1; Gal 1:4
3:17: Deut 15:7 **3:18:** Yem 2:15-16

dalai

¹¹ Daga eligi goo niyo du hagoso. Esiga iyo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ¹² Esiga niba Keineeyo goo na peedee. Bei, yo Saiteneeyo odoo doloso badolone, omolo wooloomaso. Bei kasalame Keineeye omolo ka wooloomayo? Bei, Kein yo goo tokenee tomo sili, esino omoloye Godeeyo howo woola goo tekepo tomo sili. ¹³ Esiga tei telaga odoo emegei, tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo oso niba hegioga, haga na goolee. ¹⁴ Osoloso iba gooleedooso, iyo tei telaga odoo sooloo dologa, iba teli maga see gie badeli mapoo dabagaso. Esino odoo agayo yimapoo sooloo dala goo mauwe daga, yo ta masi osee badoso. ¹⁵ Osoloso odoo agayo tei telaga odoo hegioga, yo odoo wooloomali odoo oso. Esiga niba olo gooleedooso, odoo wooloomali odoo ee dibada kulodu kookaiyo badoboso gie badeli mauwe.

¹⁶ Goo hamaga tei sooloo deli goo ee ka gooleedoso. Yesu Kelisoye iba halo o su teli mapoo magooso. Esiga iba nose tei too odoo ee halo, ibada gie badeli peegoo magalai tekepo. ¹⁷ Odoo yimapoo bi teiba oso tei too odoo bi mauwe badoga ogoloso, yo pidilega poogooga, o sooloo ma kulodu Godee goolee goo mauwe. ¹⁸ Mawe dio emegei, iyo emegei sooloo dolo doloso wulo toso takalai tekeponee. Esino suso pidilone tei sooloo dalai tekepo.

Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalai

¹⁹⁻²⁰ Esiga iyo emegei sooloo dologa, egeesi maga iyo tei Godeeyo owolo doloso do goo ee gooleedalaiso. Esino ibada sooloo maga goolee oso takolone iba tokenee odoo, dee takooga, iba ebileime. Esino iba Godeeyo howo woola ebilega kitulugu sabolo dabalaiso.

Bei, Godee yo toowa osoloso yayo ibada sooloo oso goolee dagadiso, osoloso goo susuga iyo moodeli yo gooleedoo.

²¹ Esiga tei telaga odoo emegei, ibada sooloo maga goolee goo oso takolone, iba tokenee odoo, dee koo takooga, iba ebilega poogoloso Godeeyo howo woola dabalaiso. ²² Egeesi ma kulodu iyo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo tenelaiso. Bei, iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiliso, osoloso yayo goomoga goo ee tomoloso. ²³ Esiga yayo kokodo takolone egeesee takaso, “Niba Godeeyo owolo Yesu Keliso mapoo tei te. Osoloso yayo eligi ee dodolone, emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone debee,” diso. ²⁴ Edebeeyo Godeeye kokodo taka to mapoo mesilone dodomo siloga, diba yibolo hedebe doloso badoso. Osoloso nei Godee dibolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso iba gooleedooso, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Bei, yayo o Dio Tei imapoo teneloso badoso.

4

Eligi goo susuga medee ege

¹ Tei telaga odoo emegei, niba obeeyamo. Bei, gamenee goo eligili odoo bei mipoo toowa hamapoo olo silesiboso. Esiga odoo heeso sibileso takolone, “Ayo eligi goo hagee eligimo silo Dio Tei maga siboso,” dee takooga, o to duloso yimapoo saga tei na te. Esino niyo yayo egee eligimo silo tei Godee maga sibabeleso, medee hoodo ege. ² Esino niba diayo eligi eyo kulodu Godeeyo Dio Tei hageesee gooleedalaiso. Diayo eligi oso takolone Yesu Godee maga sibileso odoo poloso mi hamapoo badebeiso daga, oso diayo eligi goo ee tei Godee maga siboso. ³ Esino odoo agayo takolone Yesu Godee maga sibileso odoo ka pele, dee takooga, yayo eligi

goo ee Godee maga sibile. Odoo ee ma kulodu Keliso mapoo ha teli dio tokenee badoso. Esiga Keliso mapoo ha teli dio tokenee mipoo toowa hamapoo sibileisogo dee takeme dumelee ee olo sibileso badoso.

⁴ Mawe dio emegei, niba Godeeyo owolo dio doloso doso. Esiga niyo gamenee goo eligili odoo oso eligi duloso o to mapoo tei tele poogoo oso, niyo diba dagadiso. Bei, odoo susuga ibada kulodu Dio Tei egee bado oso kitulugu oso tei tele poogoo mi toowa mapoo debeli odoo dima kulodu dio egee bado oso kitulugu ee dagadiso. ⁵ Gamenee goo eligili odoo hagee bia Godee gooleedele. Esiga biame susuga silesibulone mi goo ee eligimo silesibili. Osoloso mi odoo Godee gooleedele poogoo oso dibada to mapoo medee duliso. ⁶ Esino iba Godeeyo odoo doloso doso. Esiga tei Godeeyo odoo oso ibada to medee duliso. Esino Godeeyo owolonee oso ibada to ee medee koo duli. Goo egeesi maga Dio Tei sabolo game-nee takeli dio sabolo medee hoodo agalaiso.

Godeeye sooloo deli

⁷ Tei telaga odoo emegei, iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Bei, sooloo deli goo ee Godee maga sibili. Esiga odoo agayo emegei sooloo dologa, yo Godeeyo owoloso, osoloso yo Godee gooleedooso. ⁸ Esino odoo agayo emegei sooloo delega poogoo, yo Godee gooleedele. Bei, Godee yo sooloo deli. ⁹ Esiga Godeeye iba sooloo dala goo ee yebugulone owolo hedebe mipoo toowa hamapoo meiyee diso, iyo yimaga kookaiyo badoboso gie badeli talame. ¹⁰ Esiga tei sooloo deli goo hagoso. Iyo Godee sooloo deli goo osonee. Esino Godeeye iba sooloo dolone owolo meiyee diso, ibada goo

3:21: Hib 4:16 **3:23:** Yon 6:29; 13:34 **3:24:** 1Yon 4:13 **4:1:** Mat 7:15; 1Yon 2:18; 2Yon 1:7; 1Tes 5:21 **4:2:** 1Kol 12:3 **4:3:** 1Yon 2:18 **4:4:** Mat 12:29; 1Yon 5:4-5 **4:5:** Yon 8:47; 15:19
4:9: Yon 3:16 **4:10:** Loum 5:8-10; 1Yon 2:2

tokenee maga talame, osoloso goo tokenee susuga peegoo togobigilame.

¹¹ Tei telaga odoe emegei, Godeeye iba diya egeesee sooloo dalaso. Esiga iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo.

¹² Edebeeyo Godee egele. Esino iyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone doga, Godee ibolo hedebe doloso badoso. Osoloso yayo sooloo dala oso ibada kulodu kauwuloso malaiso.

¹³ Esiga Godeeye o Dio Tei imapoo teneeso. Egeesi maga iba gooleedooso, iba Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso Godee ibolo hedebe doloso ka badoso. ¹⁴ Osoloso Ma Godeeye owolo mipoo toowa hamapoo meiyee diso, yayo mi odoe oso gie badeli ee pidilone badalame. Osoloso iyo goo hagee ogoloso ka takomo silesiboso. ¹⁵ Esiga odoe agayo takolone, Yesu Godeeyo owolo dee takooga, Godee yibolo hedebe doloso badoso, osoloso yinosee Godee sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁶ Godeeye iba diya toowa sooloo dala goo ee olo gooleedooso. Esiga iyo Godeeye iba sooloo dala goo mapoo tei toloso kibiya ka doso.

Godee yo sooloo deli. Esiga odoe agayo sooloo dolone badoga, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso, osoloso nei Godee yibolo hedebe doloso badoso. ¹⁷ Iba goo midilei biame mapoo ebilega kitulugu sabolo dabalame, Godeeye sooloo deli goo ee toowa poloso imapoo teneeso. Bei, iba Keliso masi mi hamapoo ka doso. ¹⁸ Edebeeyo Godeeye yo sooloo deli goo ee gooleedoo daga, yo ebileime. Esiga sooloo deli goo toowa poloso egee molo oso ebili goo habigileiso. Esino iba Godeeye ibada tokenee eyo nei tenelai mapoo obuga, yayo sooloo dala goo ee imapoo kauwule.

¹⁹ Iba susuga dobolone sooloo deliso. Bei, Godeeye daga malalo iba sooloo dalaga. ²⁰ Osoloso odoe heeso

takolone, “A Godee diya gweliso,” doloso see tei too odoe heiga sabolo badoga, yo gamenee takeli odoe oso. Bei, odoe egeesi masi oso tei too odoe yayo egeli sooloo delega badoga, yo Godee koo egeli kasee goolaiyo?

²¹ Kokodo takeli to hagee Godeeye imapoo olo teneeso. Odoe agayo Godee diya gooleega, emegei tei too odoe sabolo diya sooloo dalai tekepo.

5

Godeeyo owolo mapoo tei talai goo

¹ Esiga edebeeyo tei tolone Yesu Godeeye hesia Keliso daga, yo Godeeyo owolo oso. Osoloso odoe agayo Ma Godee gooleega, yo Godeeyo owolo dio sooloo doloso.

² Iyo Godee diya goolone, yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesiboga, oso iyo Godeeyo owolo dio sooloo dala goo ee gooleedoso.

³ Bei, iyo Godee gweli goo eyo bei hagoso. Iyo yayo kokodo taka to mapoo mesiloso silesibileiso. Osoloso yayo kokodo taka to ee imapoo haga kodianee.

⁴ Esiga Godeeyo owolo dio oso diayo tei too maga mi goo oso kitulugu ee dagadileso doso. ⁵ Esiga odoe agayo mi goo sabolo ha too kitulugu ee ka dagadiyo? Edebeeyo Yesu Godeeyo owolo dolone tei toga odoe oso, mi goo sabolo ha too kitulugu ee dagadileso badoso.

Kookaiyo gie badeli Yesu mapoo moloso

⁶ Osoloso Yesu mi hamapoo sibileso, Godeeyo owologo dalame howo oluguso. Osoloso homo bulubo magoo mapoo tolone o sawo sologo buguso. Esiga Yesuye mi hamapoo simi ee hedebe howo olugulame sibile. Esino howo oluguloso sawo sologobigilame ka simi. Osoloso Dio Tei oso tei goo hagee imapoo takooso. Bei, Dio Tei oso hedebe tei goo ee takemeliso. ⁷ Esiga goo bakadio

hedebe di hagosu Kelisowo goo ka eligiso. ⁸ Goo ee Dio Tei, osoloso howo olugu, osoloso sawo sologo bugu goo oso imapoo Kelisowo goo ka yilige buguso. Ee ma kulodu goo bakadio hedebe di oso goo hedebe eligiso. ⁹ Esiga edebeeyo egei goo ee imapoo yilige buguga duloso, iba tei teliso. Esino ee ma kulodu Godeeye imapoo egee takoo goo diya toowa. Esiga iyo duloso medee kibiya kookoodalai tekepo. Bei, yayo imapoo owolowo goo ee tei goo takaso. ¹⁰ Esiga odo agayo Godeeyo owolo mapoo tei toga, Godeeye owolowo goo maga tei goo taka to mapoo o sooloo ma kulodu tei too osee moloso. Esino odo agayo Godeeye owolowo goo mapoo tei goo taka to mapoo tei telega poogoo odo oso Godee gamenee takeli odo, deliso. ¹¹ Esiga Godeeye imapoo owolowo goo mapoo tei taka to hagosu. Godeeye imapoo badoboso kookaiyo gie badeli teneeso. Gie badeli egee owolo Yesu maga imapoo ka teneli. ¹² Osoloso edebeeyo owolo Yesu mapoo tei toga, yimapoo gie badeli egee olo moloso. Esino odo agayo Godeeyo owolo mapoo tei telega poogooga, yimapoo gie badeli egee mauwe.

Yoneeye to hamameedee taka

¹³ Esiga ayo Godeeyo owolo mapoo tei telaga odo nimapoo to hogugu susuga hagee ka tonowa, niyo badoboso kookaiyo gie badeli too goo ee gooleedalame. ¹⁴ Esiga iba gooleedooso, iyo Godee yimapoo takolone iyo goomoga goo ee yayo goomoga goo sabolo tobuloso woosaga, yayo ibada to duleiso. ¹⁵ Egeesi ma kulodu yayo iyo yimapoo taka duso doloso, ogoo goo yimapoo woosaga, yayo goo ee imapoo teneliso.

¹⁶ Esiga edebeeyo emegei tei too odo oso telega pagalai tokenee tomolo ogoga, yayo Godee mapoo takalai tekepo, Godeeye o gie badeli

pidilame. Esiga ayo hagee takoo goo ee, odo teli mapoo koo ido dili goo ee taka. Esino teli mapoo ido dili goo tokenee moloso. Esiga ayo hagee takoo goo ee, teli mapoo ido dili goo tokenee teli odo ee halo Godee mapoo takalame ayo koo takooso. ¹⁷ Tekepo goonee susuga egee, tokenee goo oso. Esino tokenee susuga oso teli mapoo koo ido dili.

¹⁸ Esiga iba gooleedooso, edebeeyo Godeeyo owolo doloso badoga, yo goo tokenee osee tomo sileime. Bei, Godeeyo owolo Yesu yayo yo medee bamoloso. Osoloso tokenee odo Saitenso yo tokenee palaime. ¹⁹ Esiga iba gooleedooso, iba Godeeyo owolo dio. Esino imaga mi toowa ma peegoo egee do Saitenso bamoloso. ²⁰ Osoloso see iba gooleedooso, Godeeyo owolo olo simiso. Osoloso yayo imapoo goo gweli medee tekepo olo teneeso, iyo tei Godee gooleedalame. Esiga iyo tei Godee sabolo, osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso doso. Esiga Yesu tei Godeeso. Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli yimaga imapoo ka teneli.

²¹ Esiga mawe dio emegei, niba medee badolone gamenee godee maga peegoo dooboobigi.

2 Yonee Yoneeye to see tobu hogugu

2 Yonee booka goo eyo bei

Daga Godeeyo to eligimo silone, odoo eligimo silesibili oso mi hee maga hee mapoo du. Osoloso mi hee maga hee mapoo du domo silesibulone, Godeeyo to takomo silesibiso. Osoloso mi ee ma kulodu tei telaga odoo oso diba medee pidiso. Esino Godeeyo to takomo silesibili odoo mooloogoodoo ee ma kulodu gameenee goo eligili dibada mooloogoodoo onosee silesibiso. Esemme diye di odoo Yoneeye goo hagee ogoloso tei telaga odoo oso gamenee goo eligili odoo pidiyaga to hagee ka hogugu.

¹⁻² Esiga tei telaga odoo nibada amawe ayo Godeeye hesia wee osoloso owolo dio mapoo to hogugu hagee ka teneeso. Ayo niba diya gooleeso. Hebebe ayo niba diya koo gooleeso. Esino tei goo gooleedoo odoo susuga sabolo niba diya goolone doso. Bei, tei goo ee ibada sooloo ma kulodu egee molo oso imapoo kookaiyo moloso osee malaiso.

³ Ayo Godee mapoo takooso, Ma Godeeye owolo Yesu Keliso sabolo oso odoo susuga iba sooloo dolone pidilame, osoloso imapoo mesie goo tenelame. Bei, iyo tei goo mapoo tei tolosa emegei sooloo dala sabolo doso.

⁴ Esiga nee holaiso aboso Ma Godeeye kokodo taka to mapoo tei tolosa dodomo di duloso a diya goomogaso. ⁵ Osoloso wee emegei, to hogugu hagee namapoo dianee. Esino iyo daga du sooloo deli goo ee see ka hoguga. Esiga iyo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. ⁶ Esiga sooloo deli goo eyo bei hagoso. Iyo Godeeye kokodo taka to ee medee dadalai

tekepo. Bei, niyo Godee diya goolee sabolo dobolone emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dabalai tekepo. Esiga niba daga hoogoo goo hagee olo duso.

⁷ Esiga gamenee goo eligili odoo bei oso mipoo toowa hamapoo silesiboso. Odoo egee bia oso silesibulone, Yesu Kelisoye tei odoo poloso mi hamapoo silee goo ee koo eligili. Osoloso odoo agayo goo hageesee eligimo siloga, yo gamenee goo eligili odoo oso, osoloso yo Keliso mapoo ha teli odoo oso. ⁸ Esiga niba medee debbe, gamenee goo eligili eyo to mapoo tei tolone, Godee maga nei telega peegeeyaga. Esiga niyo tou toowa too eyo nei talame, medee kibiloso ka debbe. ⁹ Osoloso edebeeyo Kelisoye eligi kibiya kookodelega poogoloso, see eligi hee mapoo yayo diya kookoodoga, yo Godee sabolo hedebe doloso koo badoso. Esino odoo agayo Kelisoye eligi kibiya kookoodoga, yo Ma Godee sabolo osoloso owolo Keliso sabolo hedebe doloso badoso. ¹⁰ Esiga odoo agayo Kelisoye eligi goo ee eligimo sibilega, see eligi hee eligimo siboga, emegei doloso nibada mosopoo na ido di. ¹¹ Bei, odoo agayo odoo hageesi masi sabolo emegei daga, yayo o tou tokeenee too sabolo hedebe deeso.

¹² Ayo nimapoo takalai goo abo moloso. Esino wulo to hogugu oso nimapoo takalai a koo goomogo. A mawo nimapoo sibilesi nibolo hodobo to kalai ee a goomogoso. Osoloso ayo omapoo siboga, iyo hodobo goomoga poudileiso.

¹³ Esiga Godeeye hesia noomoo eyo holaiso diayo emegei di to namapoo ka taka.

3 Yonee Yoneeye to see bakadio hedebe di hogugu

3 Yonee booka goo eyo bei

Yoneeye to hogugu hagee tei too odoo Gaiyus mapoo teneeso. Bei, Gaiyuseeye Godeeyo to eligimo silesibili odoo oso o mi mapoo sibume, yayo pidi goo ee dume. Osoloso sosee wiligi odoo taba Diotelep mapoo yayo gowe to hamapoo hoguguso. Bei, odoo hagoso Godeeyo to eligimo silesibili odoo pidilei gowoolone odoo aboso diba pidiyaga hamaga takeliso.

¹ Ayo gooma odoo Gaiyus, tei telaga odoowo namawe ayo no diya gweli namapoo to hogugu hagee ka tonowa.

² Ayo gooma odoo, a tei toso, no pailega medee tekepo bado malaiso. Esino ayo no halo Godee mapoo takooso, nayo goo susuga ee ma kulodu medee tekepo badalame. Esino a gooleedooso, no tei too ee ma kulodu tekepo badoso. ³ Osoloso tei telaga odoo emegei aboso sibilesi, nayo tei goo mapoo kibiya kookoodoloso osee dodomolo goo ee takeme duloso, a diya goomogaso. ⁴ Esiga goo abo toowa oso amapoo goomoga toowa koo teneli. Esino mo awe diayo tei goo ee deedeega ogoloso, a diya goomegeliso.

⁵ Ayo gooma odoo, nayo to tekepo eligimo silesibili odoo oso eligimo silone, nee mi mapoo odoo soo masi siboga, nayo egee pidi goo ee tekepo. ⁶ Osoloso diayo sibilesi nayo sooloo dala goo sabolo bado goo ee ibada sosee hamapoo sibilesi takaso. Godeeyo to eligimo silesibili oso nee mi mapoo sibilesi see dilame doboome, diayo eli domopoo nalai nei dimapoo tenelone, Godeeye goomoga goo sabolo tobuloso tenee.

⁷ Bei, diba Keliso halo, tou tomo silesibulone, tei tele poogoo odoo maga bi koo teli. ⁸ Esiga Gaiyus no asalo diba medee pidilei tekepo. Iyo odoo hagee bia pidiga, diayo to tekepo eligimo silesibili sabolo hedebe doloso dabalaiso.

⁹ Osoloso ayo goo hamaga sosee omapoo to hoguguloso olo teneeso. Esino Diotelepeseeye to ee duloso mesile. Bei, nima kulodu sosee mapoo yayo wiligi doloso badalame diya goomogaso. ¹⁰ Esiga ayo siboga, yayo goo tokenee teli sabolo osoloso ibada goo maga gamenee taka goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso yo goo hedebe egee moodele. Esino yayo Godeeyo to eligimo silesibili o mi mapoo siboga, hamaga takeliso. Osoloso see sosee odoo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoo ee pidiyaga, yayo hamaga takeliso. Esino ee ma kulodu yayo taka tei telega poogoloso, sosee odoo abo oso Godeeyo to eligimo silesibili odoo pidiga, yayo diba sosee maga peegoo mageliso.

¹¹ Esiga ayo gooma odoo, tokenee odoo eyo goo ogoloso o goo ma malo na peedee. Esino goo tekepo hedebe ee temelee. Odo agayo goo tekepo ee tomologa, yo Godee sabolo hedebe doloso badoso. Esino odoo agayo tokenee goo tomologa, yo Godee gooleedele. ¹² Esiga odoo susuga oso Demetiliyus odoo eyo goo tekepo deliso. Osoloso o suso tou too oso tei goo sabolo tebiliso. Osoloso iba nosee yo tekepo odoo dee takeliso. Esiga no olo gooleedooso, iba tei goo hedebe ee takeli.

¹³ Ayo namapoo goo abo takalai moloso. Esino wulo to hogugu oso namapoo takalai a koo goomogo. ¹⁴ A mawo namapoo sibilesi nobolo hodobo to kalai a goomogo.

¹⁵ Esiga ayo Godee mapoo takooso, Godeeye namapoo mesie goo tenelame. Osoloso nee odoo diayo namapoo dibada emegei di to takaso.

Esiga nei nayo ibada odo omapoo
egee do mapoo, ibada emegei di to
dimapoo takee.

Yuda Yudaye to hogugu

Yuda booka goo eyo bei

Yuda booka hoguguli odo hagee Yesuwo omolo Yuda oso malaiso. Esiga yayo tei telaga odo susuga mapoo pidi to hagee hoguguloso teneeso, diayo gamenee goo eligi mapoo tei teyaga. Bei, gamenee eligili odo oso tei telaga odo ee peegoo gilimado di ogoloso.

¹ A Yuda, Yesu Kelisowo tou teli odo, osoloso Yemeseeyo omolo. Ayo Ma Godeeye hesia odo nimapoo to hogugu hagee ka tonowa. Bei, Ma Godeeye niba sooloo deliso, osoloso Yesu Kelisoye niba medee ka bamoloso. ² Ayo Godee mapoo taka, yayo sooloo deli goo sabolo, osoloso mesie goo sabolo, osoloso Godeeye niba gweli goo oso nimapoo toowa doloso ka malame.

Gamenee goo eligili odo dia goo maga kokodo taka

³ Tei telaga odo emegei, iyo Godee maga gie badeli pidili too goo ee ayo olo daga nimapoo hoguguloso tenelame diya goomogaso. Esino ayo goo hee maga to hogugu hagee ka tonowa. Godeeye opusomo dee koo seli tei goodee eligi ee o odo imapoo teneeso. Esiga tei goodee eligi egee odo aboso see opusomo diyaga, niyo medee bamelee. ⁴ Bei, gameenee eligili odo oso tei telaga odo masi nibada mooloogoodoo ma kulodu galaga sibilesi nibolo hodobo ka doso. Esiga odo hagee biaso eligilone, Godeeye iba sooloo dolone pidilone, iyo goo tokenee talai koo hamaga takeli doloso eligiliso. Osoloso adaba sobo sabolo giso sabolo goo heli talai ee tei mauwe deliso. Osoloso see diayo ibada wiligi odo Lodee Yesu Keliso mapoo goweliso. Osoloso odo hagee biaso Godee

mapoo mesilega silesibiliso. Esino Godeeye odo hagee bia dia goo maga goo midilame daga hoogoo to olo edidi magooso.

⁵ Egeesi ma kulodu ayo goo niso gooleedo ee see nimapoo medee eligilei, a goomogo. Esiga niba goolee, Godeeye Isalael odo pidilone, Isipi mi maga peegoo gilimado diso. Esino see hamamee Isalael odo abo yimapoo tei tele poogoo odo ee yayo piliguso. ⁶ Osoloso niba goo hee hagee goolee. Godeeyo momaiye aboso kitulugu Godeeye dimapoo tenee sabolo tou talai goomegelega, wulo see abaga kitulugu toowa talai ee goolone, mi Godeeye dimapoo tenee ee poogoloso diyadeeso. Esemee Godeeye diba ki ti moloso kookaiyo osee meli oso tiegisaloso wulu neliga poogoo mapoo huyasoloso doso, biame hamameedee mapoo dia goo ee ka midilame. ⁷ Osoloso Sodom mi sabolo, osoloso Gomola mi sabolo, osoloso mi pepuso abo koola omapoo bumodi dibada goo ee, niba goolee. Momaiyeso goo tokenee too egeesi masi diayo tooso. Bei, mi omapoo adaba sobo sabolo giso sabolo heli teli goo tokenee oso molone, gisoso emegei giso sabolo goo heli teliso. Esiga Godeeye dibada mi ee douso nadalame dou tooso. Odo egee bia dimapoo, osoloso momaiye egee bia dimapoo peledaba goo oso, Godeeye goo tokenee teli odo dia goo tokenee eyo nei dala dimapoo tenelai goo ee eligiso. Dala goo hagee kookaiyo moloso osee meli Dou mi ee takooso.

⁸ Egeesi maga gamenee eligili odo hagee bia onosee egeesee seliso. Diayo dia sapootieli ee Godee maga sibili dolone, ee dodolone, dia suso goo tokenee teliso. Osoloso diayo Godee mapoo mesilega dobolone, Godeeyo momaiye susuga eyo goo maga to tokenee takeliso. ⁹ Esino momaiye susuga dia wiligi odo

Maikoleeye Saiten sabolo Moses ta eyo kou maga toso agadiga* omapoo, yayo Saiten mapoo to tokenee hee takele. Esino yayo wulo Saiten mapoo egeesee takaso, "Godeeye namapoo nei dala tenelaiso," diso. ¹⁰ Esino gamenee goo eligili odo hagee biaso goo diayo gooleedelee poogoo maga to tokenee takeliso. Osoloso diba gala seebeeso dieso goomoga goo teli egeesi masi doso. Esiga dieso goomoga goo ee tolone egee do ogooso diba tokenee peliso. ¹¹ Esiga diba dala talaiso! Bei, diayo Keineeyo goo deede magaa. Bei, Keineeye omolo wooloomaso. Osoloso diayo Balameeyo goo* ee dodolone, molee talame goolee maga tokenee tolone ka doso. Osoloso diayo Kolayo goo* ee dodolone, Godeeyo to mapoo mesilega doso. Esiga Godeeye diba tokenee palaiso.

¹² Esiga niyo emegei sooloo deli wo ne* ee ma kulodu odo hagee biaso dieso nediliyo diba ono diya goolone, similega wo nalagaliso. Goo egeesi maga diba bi subugobolo masi dobolone, niyo debei ee tokenee polone ka doso. Osoloso osoko biame mapoo howo hemiye mologa, howo sibilega pooso guobigili diba egeesi masi doso. Osoloso diba homo su oso ko peli biame mapoo ko pelega pegeli egeesi masi doso. Osoloso diba homo siliga peegoo alaga bigili egeesi masi doso. ¹³ Esiga abei mapoo howo ki toowa sibulone makawo sabolo sibili egeesi masi, diayo dia simili goo woola egeesee

eligiliso. Osoloso diba kei ma dokodoo giwo boobadomo sili egeesi masi doso. Esiga Godeeye wulo goodomou olo mopoodoo dooso, diayo neliga omapoo kookaiyo dobosoo osee dabalame.

¹⁴⁻¹⁵ Esiga Adameeye balomo simi ee ma kulodu amawe dio 7 omapoo badeli Inokeeye malalo gooso peledabalai omaga takolone, odo hagee bia dia goo maga egeesee takaso, "Niso ege, Lodeeye o momaiye diya bei sabolo siboso, mi odo susuga dia goo ee midilame. Osoloso Godee mapoo koo mesili odo oso goo tokenee too sabolo, osoloso Godee maga duwa taka eyo nei yayo dimapoo dala tenelame siboso," diso.

¹⁶ Esiga diayo goweli goo ee yilige bugulone emegei dia goo takomo silesibiliso. Egeeseelone diayo suso goomoga goo mapoo dodomo silesibilulone, dieso nediliyo diba teiba dolone si howeliso. Osoloso see diayo odo abo maga bi diayo goomegeli ee talame to hadaliso.

Tei too mapoo kibiloso debee

¹⁷ Esiga emegei, niba ibada Lodee Yesu Kelisoye Diye di odo oso malalo gooso peledabalai taka ee goolee. ¹⁸ Bei, diayo nimapoo egeesee takaso, "Lodee mapoo osoloso o odo mapoo manolone duwa takeli odo oso biame hamameedee mapoo sibileiso. Osoloso diayo sibileso dia suso goomoga goo susuga ee tolone dabalaiso," diso. ¹⁹ Esiga odo hagee biaso tei too ma kulodu debeli odo ee domo piliso. Osoloso diba nose mipoo hageeyo

* **1:9:** Maikol dio Saiten dio toso agadiga - Moses teme, Godeeye Maikol mapoo takolone, Moses tayo kou todileso midoosoo, diso. Esino Saitenso Maikol dio toso agadilone egeesee takaso, "Amapoo kitulugu moloso, Moses tayo kou todilei. Bei, Moseseeye Isipi odo hee woolooma maga," diso. Esino Maikoleeye Moses tayo kou ee Saiten mapoo tenelai goodoogaso. **1:10:** 2Pita 2:12 **1:11:** Gen 4:7-8; 1Yon 3:12; 2Pita 2:15; Num 22:1-41; 16:1-35

* **1:11:** Balameeyo goo - Balam yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo. Daga hoogoo Moseseeye badebei biame omapoo yo badebeiso. Esino yo Isalael odoonee. Yo molee talame goolee maga, yayo Godee mapoo wegigaso. * **1:11:** Kolayo goo - Daga hoogoo Kolaye Godee mapoo wegigime, mi goodaso. Esemee o odo sabolo mi ma kulodu misigedubuloso miso togoo doloso wediaso. Esiga oposusu hagee Numbers 16:1-35 mapoo moloso. **1:12:** 2Pita 2:13, 17

* **1:12:** emegei sooloo deli wo ne - Daga hoogoo tei telaga odo oso mooloogoodoloso, diayo hedebe doloso emegei sooloo dolone debeli goo ee kauwulame nei naliso. Osoloso diayo wo ne hoo poogolone Yesu gooleebugu wo naliso. **1:14-15:** Gen 5:18, 21-24

1:18: 2Pita 3:3

goo goomegeli odoo oso. Osoloso dibada kulodu Dio Tei mauwe.

²⁰ Esino tei telaga odoo emegei, Godeeyo goo maga tei eligi goo mapoo niyo olo tei tooso. Esiga tei eligi goo ee ma dokodoo nibada gie badeli ee moso masi tege. Osoloso Dio Teiso kitulugu maga Godee mapoo takolone debee. ²¹ Osoloso Godeeye niba sooloo dolone badoso doloso goolone, Godee mapoo hegi sibilesa debee. Osoloso Lodee Yesu Kelisoye sooloo dala maga kookaiyo badoboso gie badeli ee talame dulone bolone ka debee.

²² Osoloso tei too kibile poogoo odoo ee sooloo dolone pidilone debee. ²³ Osoloso odoo aboso Dou mi mapoo diyadeega, niyo ogoloso see saga gilimado sibe. Osoloso nee odoo oso goo tokenee toga, diba medee sooloo dala sabolo pidilone dobolone, niso nediliyo medee bamelee, niba nose dibada goo tokenee hedebe omapoo dedeyaga.

Godeeyo hu dokodoo poude

²⁴ Godee yo kitulugu. Esiga yayo nibada tei too homodobiyaga niba pidilei, yo teiba. Osoloso yayo niba goo tokenee mauwe odoo doloso, niba o mudugiyopoo dabalame gilimado sibilei, yo teiba. Esiga niba omapoo goomoga sabolo dabalaiso. ²⁵ Esiga iyo Godeeyo hu dokodoo poudoomo. Bei, Godee hedebe hagoso ka badoso. Osoloso ibada Lodee Yesu Kelisoye iba halo tou too maga Godeeye ibada gie badeli pidiso. Esiga hedebe yayo toowa doloso ka badoso. Osoloso yayo bi susuga eyo wiligi odoo doloso ka badoso. Osoloso kitulugu susuga ee yimapoo moloso. Bi susuga moodel-ega badolone, yo egeesee badebeiso. Osoloso yo epedee hamapoo egeesee badoso. Osoloso yo see hamamee kookaiyo osee egeesee badalaiso. Goo hagee tei goo.

Pidi to abo

Diye di odo Hu hagee Yesuye o hamamee dili odo 12 mapoo hu dia hagee hediso. Osoloso hamamee Polo nose mooloogoodoo hageeyo kulodu dileso diye di odo hu tooso.

Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo Odo hagee bia oso Godeeye taka duloso odo mapoo takeliso. Osoloso ee ma kulodu daga hoogoo odo egeesi masi oso Godee maga to toloso o booka mapoo hoguguliso. Esiga to hogugu hagee Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu hogugu moloso. Odo hageesi masi oso hamamee peledabalai goo sabolo, osoloso Godeeye pidili to ee odo mapoo takeliso.

Pelisi odo Hu hagee Yu odoowo mooloogoodoo hu heeso. Odo mooloogoodoo hagos Moseseeye tei magoo sabolo, Godeeyo to tosili odo oso to hogugu susuga sabolo, medee dodomo siliso. Esino egeesi ma kulodu odo hagee bia oso diayo goolee maga tei abo magoloso, see Godeeyo tei magoo sabolo hodobo magooso. Osoloso diayo Godeeyo tei magoo sabolo, osoloso dia tei sabolo ee dodolone, diesono diba tekepo dolone, odo abo tokenee deliso. Goo egeesi maga Yesuye odo hagee bia dimapoo takolone, dieso nediliyo toowa deli odo diso.

Sedisi odo Hu hagee Yu odo mooloogoodoo heeyo hu. Esiga odo opusomo opusomo di hagee bia oso mooloogoodoo hagee ma kulodu debeiso: tei moso wiligi tebisa, osoloso dia soosoo dio, osoloso Godee ogo odo ogo doloso debeli odo abo, osoloso bi bei odo, osoloso Yu wiligi odo tebisa abo. Mooloogoodoo hagos Loum odo sabolo emegei dolone, hee Pelisi odo goweliso. Osoloso diayo Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Moseseeye tei magoo mapoo tei tolone, hee Godee maga to toloso kokodo takomo

silesibili odo oso to hogugu mapoo tei koo teli. Osoloso diayo odo wedia oso ta maga see hogabilei goo mapoo tei koo teli.

Tei eligili odo Yu odoowo mooloogoodoo abo diba Godeeye tei magoo ee eligili odo deliso. Daga hoogoo odo hagee bia oso Moseseeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso Godeeye To Magoo Booka Nape eyo kulodu hogugu ee gooleedalame sukulu talame diliso. Osoloso diayo tei goo ee sukulu toloso medee gooleedoloso sibilesi Godeeye tei magoo eligili odo hu teliso. Esiga odo hagee bia oso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeye tei magoo eligimo siliso. Esino egeesi ma kulodu odo abo hagee bia oso Pelisi odo dia mooloogoodoo ee ma kulodu debeliso. Esiga edebeeyo takolone, Yesu yo eligili odo, deliso. Esino yo odo eligilei goo ee gooleedalame sukulu talame dile.

Deibidi Deibidi hagee daga hoogoo Yesu soomagelega molome, Isalael odoowo wiligi odo toboloso badebeiso. Yayo wiligi odo toboloso badolone, Godeeye goomoga goo temeleso. Esiga Deibidiyo goo ee hesigilei gooleega, goo ogo Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Samuel booka mapoo moloso.

Moses Esiga Moses hagee daga hoogoo Deibidi sabolo Yesu sabolo soomagelega molome, daga yo badebeiso. Osoloso Isalael odo Isipi mi mapoo dala ma kulodu doboome, yayo diba gilimadoloso peegoo gilimado diso. Osoloso Godeeye yimapoo tei magoo teneeso, Isalael odo oso tei magoo ee medee dadalame.

Godeeyo to booka Epedee hamapoo Godeeyo to hogugu booka egee tomolo Godeeye To Magoo Booka Nape sabolo Dia sabolo hodobo gooloogoo doloso hogugu booka ee tomoloso. Esino Yu odo sabolo, osoloso tei telaga odo daga

debei sabolo, oso Godeeyo to booka mapoo hogugu temelee ee wulo booka hedebe, ee Booka Nape oso. Esiga Diye di odoo booka mapoo, Godeeyo to hogugu booka ee Booka Nape ee takooso.

Yu odoowo hasali biame Godeeye mipoo sabolo, osoloso kei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, biame 6 ee ma kulodu moodoso. Osoloso biame 7 mapoo yo hasaso. Esiga biame egee Sadee pepooko oso. Esiga Yu odoo oso Sadee pepooko biame mapoo tou telega dobolone, Godee mapoo takolone debeliso. Osoloso daga Yesu mapoo tei telaga odoo sabolo Sadee pepooko biame mapoo Godee mapoo takolone debeliso. Esino Yesu ta maga hogabuloso Kei mi ma dokodoo pala ogoloso hamamee, diayo Sadee pepooko biame poogoloso see Sadee toowa biame mapoo Godee mapoo takolone dobolone Yesu gooleebugu wo naliso.

Yu odoowo howo gisili moso Yu odoo oso bia mi susuga ee ma kulodu diayo howo gisili moso opusomo opusomo di meleeso. Moso hageeyo kulodu diayo Godee mapoo takeliso. Osoloso diayo Moseseeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo oso to hogugu ee hesigaloso, goo eyo bei ee medee hoodo egeliso. Egeesi ma kulodu Polo obakadio Yesu dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takomo siliso.

Yu odoowo tei moso Moso hagee Yu odoowo howo gisili moso sabolo hedebe. Esino moso hagee wulo hedebe Yelusalem mi mapoo tegei melee. Yu odoowo tei moso hamapoo goo toowa ee hagoso. Yu odoo oso Godee mapoo goomogalame, osoloso dibada goo tokenee hapalame, gala hu opusomo opusomo di hado peleso moso kulodu weliso. Esino odoo wuluge oso moso hageeyo kulodu peleso gala hu koo weli, hedebe Godee ogo odoo ogo doloso debeli odoo oso

odoo susuga ee halo moso omapoo peleso gala hu ka weli. Egeesi ma kulodu goo tokenee hapalame gala hu weli odoo ee, Moses osoloso emei Elon osoloso amawe dio oso moso kulodu debeliso.

Godeeye gababia wo nali Godeeye gababia wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Bei, wo ne hamapoo dobolone, Godeeye teli tosibili momaiye mapoo Isipi bia odoo dia holope malalo soomagoo piligimo diye neme piligu goo ee gweliso. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso, Godeeye gababia wo hagee nolone dobolone, see Yesu gooleebugu wo nali goo hagee bei mooloogooso.

Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali Wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Wo nali hagee bei mooloogolone, Godeeye gababia ee malalo gesi hedebe mapoo naliso. Osoloso omaga bei mooloogoloso sadee hedebe ma kulodu, Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugulone wo ne ee ma kulodu debeiso. Wo nali hageeyo kulodu nei abo naliso, osoloso palawa wo masi yist sabolo hemele poogoo sabolo siloso naliso.

Pentikos biame Esiga Pentikos biame hagee Godeeye gababia wo naloso hamamee biame 50 poogoloso omapoo bei mooloogooso. Biame hamapoo Yu odoo oso dibada homolee mapoo nei segei gooloaloso nala pogolone Godee mapoo goomoga poudiliso. Goo hagee Yu odoowo goo. Esino Yesu Keliso mapoo tei telaga odoo iyo takolone, biame egee sosee oso bei mooloogoo biame, dee takeliso. Osoloso Dio Tei oso meledaba biame deliso.

Loum Hu hagee mi edebeeyo bia eyo hu, osoloso mi omapoo debeli odoowo hu. Loum mi hagee, Yu odoowo mi maga koolanee, Itali mi toowa eyo kulodu melee. Mi abo mapoo debeli odoo diba Loum odoo bolo diya ebigeli. Bei, Loum odoo diba diya kitulugu odooga. Osoloso

diayo du medee tekepo moodoogaliso. Osoloso ha teli bi sabolo medee tekepo moodoogaliso. Egeesi maga diayo kitulugu oso mi abo diayo gibadebeiso. Esiga Yesuye badebei biame mapoo diayo Loum odoo hee Paileteeye Yu odoo dia mi mapoo dileso gibadebeiso. Osoloso hamamee diye di odoo oso silesibi biame mapoo see Peliks mapoo Yu odoo dia mi gibadalame diye diso. Osoloso Peliks dileso hamamee odoo hee Pestus yo diye diso, Yu odoo gibadalame.

Sisa Esiga Sisa hu hagee odoo hunee. Esino wulo Loum mi ee gibadeli wiligi odoowo hu oso. Esiga daga hoogoo Yesu soomagoo biame mapoo Sisa-Ogastaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso see tobu Yesuye ta biame domo mapoo Sisa-Taibilyeseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso diye di odoo oso silesibi biame mapoo Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso Diye di odoo booka hoo poogoo hamameedee mapoo Poloye Loum mi mapoo di biame oso Sisa-Neloye gibadebeiso.

Pidi to abo

D

Deibidi

Deibidi hagee daga hoogoo Yesu soomagelega molome, Isalael odoowo wiligi odoo toboloso badebeiso. Yayo wiligi odoo toboloso badolone, Godeeye goomoga goo temeleso. Esiga Deibidiyo goo mapoo to kalai gooleega, booka nape Semiyolo mapoo moloso.

Diye di odoo

Hu hagee Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo hu dia hagee hediso. Osoloso hamamee Polo nose mooloogoodoo hageeyo kulodu dilesa diye di odoo hu tooso.

G

Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoo

Odoo hagee bia oso Godeeye taka duloso odoo mapoo takeliso. Osoloso ee ma kulodu daga hoogoo odoo egeesi masi oso Godee maga to toloso o booka mapoo hoguguliso. Esiga to hogugu hagee Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu hogugu moloso. Odoo hageesi masi oso hamamee peledabalai goo sabolo, osoloso Godeeye pidili to ee odoo mapoo takeliso.

Godeeye gababia wo nali

Godeeye gababia wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Bei, wo ne hamapoo dobolone, Godeeye teli tosibili momaiye mapoo Isipi bia odoo dia holope malalo soomagoo piligimo diye neme piligu goo ee gweliso. Esiga Yesuye o hamamee dili odoo gilimadoloso, Godeeye gababia wo hagee nolone dobolone, see Yesu gooleebugu wo nali goo hagee bei mooloogooso.

Godeeyo to booka

Epedee hamapoo Godeeyo to hogugu booka egee tomolo ee Godeeye To Magoo Booka Nape

sabolo Dia sabolo hodobo gooloo-goo doloso hogugu booka ee tomoloso. Esino Yu odoo sabolo, osoloso tei telaga odoo daga debei oso Godeeyo to booka mapoo hogugu temelee ee wulo booka hedebe, ee Booka Nape oso.

I

Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugu wo nali

Wo nali hagee Yu odoo dimapoo goo diya toowa. Wo nali hagee bei mooloogolone, Godeeye gababia ee malalo gesi hedebe mapoo naliso. Osoloso omaga bei mooloogoloso sadee hedebe ma kulodu, Isipi mi maga peegoo di ee gooleebugulone wo ne ee ma kulodu debeiso. Wo nali hageeyo kulodu nei abo naliso, osoloso palawa wo masi yist sabolo hemele poogoo sabolo siloso naliso.

K

Keliso

Keliso dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takooso.

L

Lam be

Lam be dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takooso. Bei, Isalael odoo oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso.

Lodee

Lodee dee egee takoo hu eyo bei ee wiligi odoo taba dolone ka takooso.

Loum

Hu hagee mi edebeeyo bia eyo hu, osoloso mi omapoo debeli odoowo hu. Loum mi hagee, Yu odoowo mi maga koolanee, Itali mi toowa eyo kulodu melee. Mi abo mapoo debeli odoo diba Loum odoo bolo diya ebigeli. Bei, Loum odoo diba diya kitulugu odooga. Osoloso diayo du medee tekepo moodoogaliso. Osoloso ha teli

bi sabolo medee tekepo moodoogaliso. Egeesi maga diayo kitulugu oso mi abo diayo gibadebeiso. Esiga Yesuye badebei biame mapoo diayo Loum odoos hee Paileteeye Yu odoos dia mi mapoo dileso gibadebeiso. Osoloso hamamee diye di odoos oso silesibi biame mapoo see Peliks mapoo Yu odoos dia mi gibadalame diye diso. Osoloso Peliks dileso hamamee odoos hee Pestus yo diye diso, Yu odoos gibadalame.

M

Mesaya

Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo, osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee, hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso.

Moses

Moses hagee daga hoogoo Deibidi sabolo Yesu sabolo soomagelega molome, daga yo badebeiso. Osoloso Isalael odoos Isipi mi mapoo dala ma kulodu doboome, yayo diba gilimadoloso peegoo gilimado diso. Osoloso Godeeye yimapoo tei magoo teneeso, Isalael odoos oso tei magoo ee medee dadalame.

O

Odoos Holo

Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odoos Holo, dee taka hagee, yo tei odoos dolone ka takomo silee.

P

Pelisi odoos

Hu hagee Yu odoosoo mooloogoodoo hu heeso. Odoos mooloogoodoo hagosoo Moseseeye tei magoo sabolo, Godeeyo to tosili odoos oso to hogugu susuga sabolo, medee dodomo siliso. Esino egeesi ma kulodu odoos hagee bia oso diayo goolee maga tei abo magoloso, see Godeeyo tei magoo sabolo hodobo magooso. Osoloso diayo Godeeyo tei magoo sabolo, osoloso dia tei sabolo ee dodolone, diesono diba tekepo dolone, odoos abo tokenee deliso. Goo egeesi maga Yesuye odoos hagee bia

dimapoo takolone, dieso nediliyo toowa deli odoos diso.

Pentikos biame

Pentikos biame hagee Godeeye gababia wo naloso hamamee biame 50 poogoloso omapoo bei mooloogoo. Biame hamapoo Yu odoos oso dibada homolee mapoo nei segei gooloogaloso nala pogolone Godee mapoo goomoga poudiliso. Goo hagee Yu odoosoo goo. Esino Yesu Keliso mapoo tei telaga odoos iyo takolone, biame egee sosee oso bei mooloogoo biame, dee takeliso. Osoloso Dio Tei oso meledaba biame deliso.

S

Sedisi odoos

Hu hagee Yu odoos mooloogoodoo heeyo hu. Esiga odoos opusomo opusomo di hagee bia oso mooloogoodoo hagee ma kulodu debeiso: tei moso wiligi tebisa, osoloso dia soosoo dio, osoloso Godee ogo odoos ogo doloso debeli odoos abo, osoloso bi bei odoos, osoloso Yu wiligi odoos tebisa abo. Mooloogoodoo hagosoo Loum odoos sabolo emegei dolone, hee Pelisi odoos goweliso. Osoloso diayo Godeeye To Magoo Booka Nape ee ma kulodu Moseseeye tei magoo mapoo tei tolone, hee Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odoos oso to hogugu mapoo tei koo teli. Osoloso diayo odoos wedia oso ta maga see hogabilei goo mapoo tei koo teli.

Sisa

Sisa hu hagee odoos hunee. Esino wulo Loum mi ee gibadeli wiligi odoosoo hu oso. Esiga daga hoogoo Yesu soomagoo biame mapoo Sisa-Ogastaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso see tobu Yesuye ta biame domo mapoo Sisa-Taibilyeseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso diye di odoos oso silesibi biame mapoo Sisa-Kolodiyaseeye Loum mi gibadebeiso. Osoloso Diye di odoos booka hoo poogoo hamameedee mapoo

Poloye Loum mi mapoo di biame oso Sisa-Neloye gibadebeiso.

T

Tei eligili odo

Yu odoowo mooloogoodoo abo diba Godeeye tei magoo ee eligili odo deliso. Daga hoogoo odo hagee bia oso Moseseeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso Godeeye To Magoo Booka Nape eyo kulodu hogugu ee gooleedalame sukulu talame diliso. Osoloso diayo tei goo ee sukulu toloso medee gooleedoloso sibilesi Godeeye tei magoo eligili odo hu teliso. Esiga odo hagee bia oso Yu odoowo howo gisili moso mapoo Godeeye tei magoo eligimo siliso. Esino egeesi ma kulodu odo abo hagee bia oso Pelisi odo dia mooloogoodoo ee ma kulodu debeliso. Esiga edebeeyo takolone, Yesu yo eligili odo, deliso. Esino yo odo eligilei goo ee gooleedalame sukulu talame dile.

W

Wo mana deli

Daga hoogoo Yu odooso dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali.

Y

Yu odoowo hasali biame

Godeeye mipoo sabolo, osoloso kei sabolo, osoloso bi susuga ee ma kulodu egee molo sabolo, biame 6 ee ma kulodu moodooso. Osoloso biame 7 mapoo yo hasaso. Esiga biame egee Sadee pepooko oso. Esiga Yu odo oso Sadee pepooko biame mapoo tou telega dobolone, Godee mapoo takolone

debeliso. Osoloso daga Yesu mapoo tei telaga odo sabolo Sadee pepooko biame mapoo Godee mapoo takolone debeliso. Esino Yesu ta maga hogabuloso Kei mi ma dokodoo pala ogoloso hamamee, diayo Sadee pepooko biame poogoloso see Sadee toowa biame mapoo Godee mapoo takolone dobolone Yesu gooleebugu wo naliso.

Yu odoowo howo gisili moso

Yu odo oso bia mi susuga ee ma kulodu diayo howo gisili moso opusomo opusomo di meleeso. Moso hageeyo kulodu diayo Godee mapoo takeliso. Osoloso diayo Moseseeye tei magoo sabolo, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo oso to hogugu ee hesigaloso, goo eyo bei ee medee hoodo egeliso. Egeesi ma kulodu Polo obakadio Yesu dio Yu odoowo howo gisili moso mapoo peleso Godeeyo to takomo siliso.

Yu odoowo tei moso

Moso hagee Yu odoowo howo gisili moso sabolo hedebeene. Esino moso hagee wulo hedebe Yelusalem mi mapoo tegei melee. Yu odoowo tei moso hamapoo goo toowa ee hagoso. Yu odo oso Godee mapoo goomogalame, osoloso dibada goo tokenee hapalame, gala hu opusomo opusomo di hado peleso moso kulodu weliso. Esino odo wuluge oso moso hageeyo kulodu peleso gala hu koo weli, hedebe Godee ogo odo ogo doloso debeli odo oso odo susuga ee halo moso omapoo peleso gala hu ka weli. Egeesi ma kulodu goo tokenee hapalame gala hu weli odo ee, Moses osoloso emei Elon osoloso amawe dio oso moso kulodu debeliso.